This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het "watermerk" van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

1837
ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

Z
2444
.P18
H14

CATALOGUS

VAN DE

PAMFLETTEN-VERZAMELING

BERUSTENDE IN DE

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Hague. Koninklijke bibliotheek

Z
244
.P18
H14

CATALOGUS

VAN DE

PAMFLETTEN-VERZAMELING

BERUSTENDE IN DE

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

BEWERKT, MET AANTEEKENINGEN EN EEN REGISTER DER SCHRIJVERS VOORZIEN, DOOR

Dr. W. P. C. KNUTTEL

AMBTENAAR AAN DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

EERSTE DEEL. TWEEDE STUK

1621—1648

's GRAVENHAGE

GEDRUKT TER ALGEMEENE LANDSDRUKKERIJ

1889

Libr. Nijhoff 7-10-25 11868

VI. 1621—1648.

VAN HET EINDE VAN HET TWAALFJARIG BESTAND TOT AAN DEN VREDE VAN MUNSTER.

1621.

Zie ook nº. 3118.

3130 Rhaetiae Dat is: 't Lant vande Grisons ende Veltolijn, Waer in te sien is, hare Regieringhe met de opbouwinghe der bloedighe forten met de Justitie over de Verraders des selven Landts, oock de leste Moorden ende Tyrannijen, tot beter bewijs is hier neffens een Landt-kaert by-gevoecht. Tot Leyden, By Joris Abrahamsz. vander Marsce, 1621. Voor Nicolaes Geel-Kerck. in-4°., 40 blz.

Met een zinnebeeldige voorstelling op den titel. Op de 3 ter Kon. Bibl. aanwezige exempl. ontbreekt evenals bij T. 1797 de *Landt-kaert.* Verg. nº. 3009 v.v.

3131 Voltolynsche Tyrannye, Dat is: Volcomen ende waerachtige Beschrijvinghe vanden schrickelijcken ende Onmenschelicken Moort inden Lande van Voltolijn, . . . den 9. ende 10. Jul. Anno 1620. Stil. veter. . . . Eerstelijck beschreuen int Hooch-duytsch, ende tot Zurich ghedruckt, Ende nu . . . vertaelt. Tot Arnhem, By Jan Janssen . . . . Anno 1621. in-4°., 24 blz.

= T. 1798. Zie: *Martin*, *Hist. de France*, *XI*, 168.

3132 Lavdatio Fvnebris D. Philippi III. Hispaniarvm Et Indiarvm Regis, Dicta in Exequiis eiusdem, solemniter celebratis in Ecclesia Cathedrali Antuerpiensi, die XXII. mensis Maij, M.DC.XXI. a L a v r e n t i o B e y e r l i n c k . . . . (*Met het koninklijk wapen op den titel.*) Antverpiae, Ex officina Plantiniana, M.DC.XXI. in-4°., 32 blz.

Achter de *Laudatio* volgen ieder met nieuwe pagineering: *Philippi III. Hispaniarvm Regis Potentissimi Epitaphivm*, 6 blz. (bij W. 1783 afzonderlijk vermeld) en *Jvsti Rycqvii . . . . Pietas*, *in fvnere Philippi III. Avstriaci*, *Hispaniar. Indiarvmq. Regis Potentiss*, 18 blz. (bij W. 1782.) Over *L. Beyerlinck* [1] en *J. de Rycke* zie men *Foppens*, *Bibliotheca Belgica* en *Paquot*, *Mémoires.*

3133 *Een kaartje van het oorlogsterrein in Boheme, verdeeld in 4 vakken. De namen der plaatsen* Rankonitz *en* Praga *doen vermoeden dat het kaartje de gebeurtenissen, die ongeveer tijdens den slag bij den Witten Berg plaats grepen, op het oog heeft. Naam van graveur of drukker en jaartal ontbreken; de talrijke cijfers, die op het kaartje voorkomen geven recht tot de onderstelling dat hier een verklarend bijschrift bij behoorde. Hoogte:* 27½, *breedte:* 33 *centimeter.*

3134 Copie Van den Brief des Conincks Van Groot Brittanien, aen mijn Heer den Marquis Joachim Ernest van Brandeburch en Anspach (*ged.* 30 *Dec.* 1620). (*Het titelblad ontbreekt.*) in-4°., 2 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XII*, 50 *v.v.* Volgens T. 1800 en 1801 is Nicl. Geelkercke te Leiden de drukker en behoort dit stuk 8 blz. te bedragen.

3135 Copia Vande Keyserlijcke Achts-verclaringe, tegen Pals-Graef Frederick, Ceur-Vorst. Ende te ghelijck, de Copia, Vande Keyserlijcke Achts-verklaringhe, Tegen Hans Jorriaen, den Ouden Marck-Grave, van Brandenburgh, Christiaen. Vorste van Anholdt. Ende Jorriaen Frederick, Graue tot Hohenlo, (*Met titelvignet.*) Na de Copie, Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... Anno 1621. in-4°., 20 blz.

= T. 1802. Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 11—16, 29—32; *Aitzema*, *Saken van Staet en Oorlogh*, *I*, 55 *v.v.* Zie *Gindely*, *a. w.*, *III*, 425 en 426.

3136 Vraye pourtraicture des deux Armees dans le Palatinat a scauoir celle de .... Spinola d'vn coste, et celle des Princes Protestants Vnies d'Allemagne d'aultre. Et comme .... Spinola at prins et gaigné plus de 50. places, fortresses et Chasteaux, la ditte Palatinat, et ce depuis l'an 1620. jusques a l'an 1621 Premierement imprimé le 26. de Mars 1621. *Onderaan:* Imprimée de nouueau en Anuers, par Abraham Verhoeuen .... 1621. in-fol°., een blad.

Titel van het onderschrift in drie kolommen van een kaart van den Palts. De kaart, die geen naam van graveur draagt, is 32 c.m. breed bij 25 hoog.

3136*a* Convention Ofte Verdraegh Artijckelen, De welcke Door onderhandelinghe des ... Keur-Vorst van Mentz, etc. ende Heer Lodowijck, Landt-Graef van Hessen, etc. Tusschen H. Marck-Graef Spinola ... ter eener. Ter anderen, H. H. Joachim Ernst Marck-Grave tot Brandenburg, Generael Velt-Oversten der Vnieerden Vorsten, ende Johan Frederick, Vorst tot Wiertenbergh, etc.... besloten. (12 *April.*) Ghedruct na de Copye van Mentz. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1621. in-4°., 6 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 57 *v.v.*; *Wassenaer*, *Historisch Verhael*, *I*, 22 *v*°. (T. 1806.)

3137 Appril 1621. 59. Gazette Van Blijschap, des Maents Aprilis, Anno 1621. Van het ouergheuen van Hungherijen, Slesien, Pfaltz-Landt, Pilsen, ende andere plaetsen. Eerst ghedruckt den 19. April, 1621.

(*Met titelvignet.*) T'Hantwerpen, By Abraham Verhoeuen . . . 1621. Con Licencia. in-4°., 8 blz.

Sedert 1619 gaf *Abr. Verhoeven te Antwerpen* op onbepaalde tijden een soort van courant uit, waarvoor hij in den aanvang van 1620 privilege verkreeg. Ieder nummer, kl. in-4°., bestond uit 8 blz. en was voorzien van de kerkelijke goedkeuring; zoo is dit stuk onderteekend *V*(idit). *C*. *D*(e). *W*(itte). *A*(rchidiaconus). Sedert 1621 kregen deze „*Gazettes*" een volgnummer, zooals het hier beschrevene het nummer 59. draagt. Zie over deze courantendrukkerij: *M. F. A. G. Campbell* en *W. P. Sautijn Kluit* in den *Nederl. Spectator*, 1863, *blz.* 212 *en* 1869, *blz.* 99 *en* 100, *A. Goovaerts*, *Abraham Verhoeven d'Anvers le premier gazetier de l'Europe*, *Anvers*, 1880, die in deze gazettes de oudste couranten wil zien en *Dr. W. P. C. Knuttel*, *De Oudste Couranten* in den *Amsterdammer*, *Weekblad van Nederland* van 15 Febr. 1880.

3138 Sommaire contenant ce qui s'est passé de plus memorable es guerres de Boheme, Slesie, Morauie, Hongrie, Austriche, et du Palatinat, es annees 1618. 1619. 1620 & 1621. (*Met houtsneê op den titel.*) A Anuers, Par Abraham Verhoeuen, . . . 1621. in-4°., 8 blz.

Van de kerkelijke goedkeuring (*V. C. D. W. A.* zie het vorige nummer) voorzien.

3139 *Een plaat in ovalen vorm, bestaande uit* 60 *kleine medaillons. De beide grootste in het midden stellen Spinola en zijn wapen voor. Daar rondom zijn* 58 *afbeeldingen van steden, dorpen en sterkten gegroepeerd. Onder de plaat een byschrift in* 3 *kolommen. Eerst een* Au Lecteur; *dan volgen:* Articles de l'accord faict . . . . entre . . . . Spinola . . . . d'vne part, et les Seig. Marquis de Brandenborch general du Camp de l'Vnion Euangelicque, et de Jean Fredericq Ducq de Wirtemberge tant en leur propre nom, comme au nom et de la part des aultres Princes et Estatz de l'Vnion d'autre. *Daaronder de kerkelijke goedkeuring* (V. C. D. W. A. *zie boven*) *en het adres:* En Anuers, Par Abraham Verhoeuen . . . 1621. in-fol°., een blad.

3140 De Rebvs Gestis Ab . . . . Ambrosio Spinola, Marchione Sesti, *enz.* (*Met portret op den titel en vignet aan het einde.*) Antverpiae Apud Abrahamum Verhouium. M. DC. XXI. in-4°., 8 blz.

Onderteekend *V. C. D. W. A.* (zie boven.)

3141 Excellentissimo . . . . Duci Ambrosio Spinola In Belgium ex Germania redeunti. (*Met titelvignet.*) Antverpiae, Apud Abrahamum Verhouium. M. DC. XXI. in-4°., 4 blz.

Latijnsch gedicht weder van de gewone kerkelijke goedkeuring voorzien.

3142 Calcar sive Adhortatio ad Confaederatos Germaniae Principes vt Patriam libertatem hactenvs misere nimis ab Ambrosio Spinola Caesarei exercitus Praefecto oppressam Novis animis, ac pulso

omni terrore denuo vindicent. (*Met titelvignet.*) Anno (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1621. in-8°., 8 blz.

Latijnsch gedicht.

3143 Narratio de Executione Pragensi contra rebelles caesareae Maiestatis, Facta Anno Dom. M.DC.XXI. 21 Junij. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Zie de aanteekening bij het volgend nummer.

3144 Keyserlycke Ghenade. Dat is Kort Sommier ende verhael vande wreede ende tyrannelijcke Execntie (*sic*), ghedaen door last ende bevel van den teghenwoordighen Keyser Ferdinand de II. van dien name binnen der Stadt Prage in Bohemen, op den 21. ... Junij, aen vier-en-veertich Adelijcke en des Coninckrijcx voortreffelickste Persoonen, *enz.* ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, ... Anno 1621. in-4°., 8 blz.

= T. 1805. Zie: *Baudartius, B. XIII.* 52 *v.v.*; *Charvériat, Hist. de la Guerre de Trente Ans, I,* 251—257.

3145 Copia van Eenighe Brieven. Die Hare Keyserlijcke Majesteyt, met eygener Handt gheschreven heeft, in Italiaensche sprake, ende met eenen expressen Courier na Spaengien ghezonden de welcke van den Grave van Mansveldt achterhaelt ende ghekregen zijn, ende na den Haghe aen zijne Maj. van Bohemen gesonden *enz.*... (*Met titelvignet.*) Tot Arnhem. By Jan Jansz, ... Anno 1621. in-4°., 8 blz.

Vijf brieven van den 14 en 15 Oct. 1621. (T. 1808.)

3146 De bello Bohemico Ferdinandi II. Caesaris avspiciis feliciter gesto Commentarivs Ex quo seditiosissimum Caluinianae sectae genium, et praesentem Europae statum licet agnoscere: Avctore Avberto Miraeo .... Brvxellis Apud Joannem Pepermannvm. *Z. j.* in-4°., (XII) en 56 blz.

De opdracht .;.. *Lvcio San-Severino S. R. E. Cardinali et Archiepiscopo Salertinano* is ged.: *Bruxellis postridie Kal. Octobris, anno M. DC. XXI.*

3147 Postillon povr chercher le Roy dechassé de Prague. (*Zonder afz. titel.*) *Aan het einde*: A Anvers, Chez Abraham Verhoeuen, ... *z. j.* in-4°., 4 blz.

16 Achtregelige koepletten. Bij *Baudartius, B. XIII,* 32—34 komt een holl. uitgave voor, waarschijnlijk een vertaling van dit stuk. Er wordt van gezegd, dat het „*den verdrevenen Coninck van Bohemen tot een nieujaer gheschoncken* (werd en) *Gedruckt* (is) *binnen Antwerpen, by Abraham Verhoeven.*" De hollandsche vertaling heeft een koeplet meer, n.l. het voorlaatste. *Baudartius* laat *blz.* 34 *en* 35 een ander gedicht van 17 achtregelige koepletten volgen dat als antwoord op het eerste werd uitgegeven. Het Refrein daarvan is:

Haest niet: laett spot, Want 't gewis
Noch niet aller dach avond is.

3148 Een Hardt Bode, Brengende quade tydinge uyt Boëmen, Met een Geestelycke Hert-Sterckinge daer tegens Door Ireneum Philalethium..... (*Met drukkersmerk op den titel.*) T'Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt,... 1621. in-4°., 28 blz.

= T. 1809. Door Ewout Teellinck, Thesaurier van Zeeland. Verg. n°. 3038 en hierna n°. 3248.

3149 De Crevpele Bode, Brengende seeckere tydinge uyt Boëmen, Met een Christelycke waerschouwinge daer over. Door Ireneum Philalethium.... (*Met titelvignet.*) T'Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt,... Anno 1621. in-4°., 28 blz.

= W. 1764. Even als het voorgaande door Ewout Teellinck; zie de noot bij dat nummer. Deze druk verschilt van dien voorkomende bij T. 1810, waar op den titel gelezen wordt: Een .... *Bode*, *waerschouwinghe*.

3150 Apocalijptische oordeel, Joannis a Liptitz, Edelman in Slesien, over den Boheemschen Oorloch. Item eene tijdinghe uyt Chur-Paltz, van het teghenwoordighe verloop aldaer. (*Met titelvignet.*) In 's Gravenhage By Aert Meuris,.... Anno 1621. in-4°., 10 blz.

= T. 1811.

3151 Prophecye Johannes Carionis. Dat is: Wtlegginghe ende verclaringhe der verborghene Voorsegginge D. Joannes Carionis, Van verandering, ende toe comende gheluck des hoochste Potentaet des Roomschen Rijcks .... Wt het Hoogh-duytsch in de Nederlandtsche Tale ghetranslateert, door C. V. Sichem. (*Met klein titelfileet.*) t'Amstelredam, By Willem Jansz. Cloppenburgh ... 1621. in-4°., 20 blz.

= T. 1812.

3152 Ghedenckwaerdighe Voorsegginge ende Prophecye, van dese loopende tyden, ende insonderheyt van het voorgangen 1619. Ende naervolghende 1620. 1621. 1622. 1623. Jaeren. Door Johannes Capistranus, een Slesier, ... ende ... wytberoemden Astronimus (*sic*), A°. 1460. als voor 159. Jaren voorseyt en geprophetеert is. .... Hier is oock by ghevoecht een vvonderbaerlijcke Figure, die uyt-gheleyt ende geprophetеert is van desen voorschreven Capistranus. Wt het Hoogh-duytsch in de Nederlandtsche Tale ghetranslateert, door C. V. S(ichem). (*Met vignet aan het einde.*) t'Amstelredam, By Willem Jansz. Cloppenburgh .... 1621. in-4°., 16 blz.

= W. 1752.

3153 Een clare en warachtighe affbeeldinghe van die met den Palts aen ghespannen ende ghesworen hebben den Keyser wt zijn rijck te dryven, afghebeelt door dit beest met seuen hoofden ter eeren

van.... Ferdinandus Keyser van Roomen, *enz.* .... En den .... Hertoch van Beyeren, en .... den Graef van Bucquoy als .... voor vechters van Godt en den Keyser om de heylighe Kerck te beschermen en te deffenderen teghen den duyuel en dit seuen hoofdighe beest, ghelijck hier onder aengewesen sal worden, door de letter A. B. C. in-plano, een blad.

Onderschrift van een plaat op den oorlog in Duitschland betrekking hebbende. De 7 hoofden van het beest zijn: *Het Palssen hooft en die croon van Bohemen* (dit hoofd is reeds afgekapt), *Het rijck van Bohemen*, *Betleem Gabor en die rebellen van Hongarijen*, *Die Staten van Hollant*, *Die Protestanten Voorsten*, *Slesien en Moravien*, *Die Calvinisse Hense-steden*. Het beest wordt door Maximiliaan van Beijeren bestreden. Behalve het beest vertoont de plaat nog verschillende figuren. Onder het opschrift volgt in 3 kolommen een *Lofdicht ter eeren van dat edele huys van Oostenrijck*. Daaronder de verklaring der plaat. Het stuk is voorzien van de kerkelijke goedkeuring *V. C D. W. A.* (zie boven op n°. 3137), maar mist adres en jaartal. De plaat is 29 c.m. breed en 10½ c.m. hoog, met het bijschrift en Lofdicht 37 c.m.

3154 Nederlandsch Blasoen oft Emblema van desen teghenwoordighen tiit, Met een corte declaratie daer van. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Opschrift boven een spotprent (kopergravure) op Frederik van Bohemen. De *Leeuw* (Fred.) is in opstand gekomen tegen den *Arent* (den keizer), maar door dezen, geholpen door den *Beyr* (Max. v. Beijeren), den hertog van Saksen en *Buckoy* overwonnen. Hij vlucht daarop naar de *Otters* (de Nederlanders), welke ook met het oog op de nadering *van eenen man* (die) *ghlijc eenen jagher* (Spinola) *met veel hondert bracken* op hen afkwam, te vergeefs hulp zochten bij Engeland en bij de Lelie (Frankrijk) en nu in West-Indie willen gaan rooven. Onder de plaat, die 15 c.m. hoog en ruim 22 c.m. breed is, een gedicht in 3 kolommen tot verklaring. Aan het einde: *Vidit. Z. V. H. L. C. Anno* 1621.

3155 Epistolae Friderici antehac Electoris Nunc Exvlis Iam olim ad varios scriptae missaeque, sed hoc demum Anno 1621. erutae. Atque ab eodem Friderico, tanquam à rediuiuo Ouidio vsurpatae. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 24 blz.

Deze 14 zoogenaamde brieven van den verdreven Winterkoning zijn allen latijnsche gedichten; zij worden voorafgegaan door een *Typographvs ad Lectorem*.

3156 Comes Palatinvs palans sine comite. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Latijnsch gedicht van dezelfde pers als het voorgaande.

3157 Secreta secretorvm Calvino-Tvrcica secreta eorvndemqve Apocalypsis. XCIV. Considerationibvs exposita, et futuro Principum Conuentui exhibenda. In qua praecipuè demonstratur, Calvinistas, Catholicis, Lvtheranis, svis confoederatis exitivm molitos. Auctore Theonesto Cogmandolo Pólitiae Christianae Professore. Acta, et reuisa in secretissima Cancellaria Anhaltina omnia, cum Origi-

nalibus collata, et hac secunda editione aucta. Notvlas addidit Nicolavs Herris ab Isecera Iprensis, Auctoris discipulus (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XXI. in-4°., 80 blz.

3158 Caluinisch Hertzgeblut. Das ist. Eines vornehmen alten geheymen CHur pfaltzischen Rahts Schreiben, ausz welchem zusehen, wie der Caluinisten honigsüsse glatte Wort vnnd Zusagungen, den Religion, Prophan Frieden, vnd andere Reichs Constitutiones vffrichtig, vnd ehrlich zu halten, mit jhrem lügenhafften neydischen Hertzen vbereinstimmen, vnd wieviel sich ein ehrliebender Man, wesz Glaubens der auch sey auff dieselbe zu verlassen.... Paxbergi, Anno Christiano M. DC. XXI. *z. n. v. dr.* in-4°., 8 blz.

Copie van een brief van *Von Plessen* aan *Christiaan van Anhalt.*

3159 Oratie Van .... Georgivs Ossolinsky, Grave Palatijn van Tenizijn ende Sendomyria, Camerlinck vande Koninckl ijcke Majesteyt van Polen ende Sweden, Ende Ambassadeur aende Koninclijcke Majesteyt van Groot-Brittaignien. Voorghestelt aende voorsz. syne Majesteyt tot Wit-hall, ... den 11. Martij. A°. 1621. Overgheset uyt het Latijn in Duytsch. Na de Copy, Ghedruct te Londen by Bonham Norton ende Johan Bill, ... (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

= T. 1813. Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 65 *v.v.*

3159*a* Tvvee Placaten des Conings van Groot-Britannien. t'Eene belanghende het uyt-stel des Parlaments (28 *Dec.*) t'Andere, teghen het verachtelick ende ongheboden spreecken van Materie van State (24 *Dec. Met titelvignet.*) Met consent van .... Burghemeesteren Gedruct tot Delf, by Jan Andriesz..... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 1—3. (T. 1814.)

3159*b* Oratie, VVelcke De Coninck van Britannien Ghedaen heeft, op de by een-comste, des Parlements, binnen Londen, den 23. Januarij, Anno 1621. Wt d'Enghelsche ... over-gheset. (*Met titelvignet.*) Tot Arnhem, Ghedruct by Jan Jansz. ... 1621. in-4°., 8 blz.

Aldus bij *Baudartius*, *B. XIII*, 3. Deze lezing komt niet geheel overeen met den engelschen tekst in *the Parliament. History of England*, *I*, 1175 *v.v.*, noch met den franschen tekst in *De Rapin Thoyras*, *VII*, 144, die de Annalen van Jakobus I volgde, noch met dien van *A. Wilson's History of Great Britain*, 158.

3160 Oratie, Welcke De Coninck *enz.* .... (*Met titelvignet.*) Nae de Copye, Ghedruckt tot Aernhem by Jan Jansz. Anno 1621. in-4°., 8 blz.

= T. 1816.

3161 Oratie, Welcke De *Koningh enz.* .... (*Met een wapen op den titel.*) Ghedruct na de Copie Van Jan Jansz. tot Arnhem, Anno 1621. in-4°., 8 blz.

Andere druk.

3162 Tweede Oratie van den Koninck van Groot Brittaignien, Inden Bovenhuyse des Parlements, als het uytghestelt was tot Paesschen, Ghehouden op Maendach den 26. Meert, A°. 1621. (*Met titelvignet.*) Na de Copy, Ghedruckt tot Londen by Bonham Norton ende Johan Bill, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Bij ***Baudartius*, *B. XIII*, 6 *v.v.* In het Engelsch in: *A. Wilson*, *History of Great Britain*, *fol.* 155 *v.v.***

3163 Tweede Oratie *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Na de Copy, Ghedruc*t te* Londen by Bonham Norton ende Johan Bill, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

***Groot-Brittaignien* is in het vorige nummer geheel met hoofdletters gedrukt, hier niet. Ook het vignet verschilt.**

3164 Tweede Oratie Van den Koninc *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Na dt (*sic*) Copy, Ghedruct te Londen by Bonham Norton ende Johan Bill, ... in-4°., 8 blz.

= W. 1757. Nog andere druk. Het vignet is van hetzelfde model, als dat op het voorlaatste nummer, maar grooter.

3165 Oratie Van .... S^r^. Eduard Sakfield, Ghehouden Int Opper-huys vanden Parlamente, Omtrent den 20. May Ouden Styl, Omme hetselve Parlament te beweghen tot Contributie van middelen, omme den Coninck van Bohemen wederomme te stellen in Possessie van den Pals, ende andere af-ghenomen Landen. Na de Copy, Ghedruckt te Londen by Bonham Norton ende Johan Bill, ... 1621. in-4°., 8 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 8—10. (W. 1761.)

3166 Verclaringe ghedaen by de Gemeynte in Engelandt, vergadert in't Parlement tot West-munster den 4. Junij 1621. Ouden Stijl. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Hillebrant Jacobssz, ... 1621. in-4°., 4 blz.

= T. 1821. Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 10. In het Engelsch bij *A. Wilson*, *a. w.*, *blz.* 164 *en* 165.

3166*a* Verclaringe *enz.* ... *Gh*emeynte .... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By A. Meuris, ... 1621. in-4°., 4 blz.

= T. 1821.

3167 By den Coninck. Proclamatie, aengaende het beroepen van 't Parlement. (*ged.* 3 *Nov.*) *Onderaan:* By Aert Meuris (*te 's Gravenhage*)

nae de Copy tot Londen, by Bonham Norton ende John Bill,... 1621. in-fol°., een blad.

Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 126.

3168 De leste Antwoordt van zijn Coninckliјcke Majest. van Groot Britangien op de Replicatie des Parlements. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Gedagt. 11 Dec. 1621. De engelsche tekst wordt gevonden in de *Parliamentary History of England*, *I*, p. 1338—1344.

3169 Ter sonderlinge begeerte van seer groote Personagien, is uyt de Fransche tale overgeset inde Nederduytsche, desen Brief Van myn Heer den Hertogh van Nevers. (*ged.* 24 *April. Met het kon. wapen op den titel.*) T'Amsteldam, Gedruckt by Paulus van Ravesteyn. 1621. in-4°., 8 blz.

De brief wordt gevolgd door eenige bijzonderheden over den strijd tusschen den hertog van Nevers en den kardinaal de Guise over het Priorschap van La Charité. Zie: *Mercure françois*, *VII*, 570 *en* 571.

3170 Opene Brieven Vande Verklaringhe des Konincks (*van Frankrijk*), Nopende die vande vermeynde Ghereformeerde Religie. Afghekondicht tot Rouaën in't Parlament den 7 Junij, A°. 1621. Na de Copy Tot Rouaen, By Marten de Mesgissier, ... Anno 1621. in-4°., 8 blz.

= T. 1823. Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 136 *v.v.* In het fransch in den *Mercure françois*, *VII*, (1621), 354—360. Zie: *Benoit*, *Hist. der Geref. Kerken van Vrankryk*, *II*, 221 en daarachter *Versameling van Edicten* enz., *blz.* (31)—(33).

3171 Opene Brieven Vande Verklaringhe des Koning*h*s .... Afghekondi*gh*t *enz.* (*als 't vorige.*) in-4°., 8 blz.

= T. 1824.

3172 Verclaringhe des Conincx van Vranckryck, By dewelcke alle Inwoonders ende andere persoonen die nu ter tijdt zijn inde Steden van Rochelle ende S. Jan d'Angely, ende alle de gheene die de selve sullen favoriseren verclaert werden te begaen Crimen laesae Majestatis; met bevel aen alle Onder saten vande ghepretendeerde gereformeerde Religie, dat sy sullen protesteren van gheensins te sullen aenhanghen de Vergaderinghe vande voorsz. Stadt Rochelle .... sonder expres consent van sijne Majesteyt. Ghepubliceert int Parlement den 7. Junij Anno 1621. (*Met titelvignet.*) Nae de Copy, Ghedruckt te Parijs by Frederick Morel ende Pieter Mettayer,... An. 1621. in-4°., 8 blz.

= W. 1765. Andere vertaling dan de voorgaande Daar wordt de *Verclaringhe* vooraf gegaan door een Parlements-besluit, dat hier ontbreekt.

3173 Verklaringhe Des *Koninckx* van Vranckriick, *enz*.... (*als 't vorige*)... *Met hetzelfde adres.* in-4°., 8 blz.

Het Parlements-besluit gaat hier vooraf. Aan dit ex. ontbreken blz. 3—6.

3174 Declaration des eglises reformees de France et de Souveraineté de Bearn. De l'injuste persecution qui leur est faicte par les ennemis de l'Estat et de leur Religion. Et de leur legitime et necessaire defense. (*Met titelvignet.*) A la Rochelle, Par Pierre Pié de Dieu. M.VI.C.XXI. in-4°., 40 blz.

In den *Mercure françois*, *VII* (1621), 394—447; zie: *Benoit*, *a. w.*, *II*, 222, waar bericht wordt: *„Daar is eenige verscheydenheyt in de afdruksels van dat Manifest; en sommige exemplaren behelsen eenige Artijkelen diemen in d'andere niet en vindt."*

3175 Verclaringhe Gedaen by de Gereformeerde Kercken van Vranckrijck, ende van de hooghe Heerlickheydt van Bearn: Van de onrechtveerdighe vervolginghe die haer aen-ghedaen wert door de vyanden van den Staet ende harer Religie: Ende van hare nootwendighe ende wettelicke teghenweer. Wt het Fransche Exemplaer, ghedruckt tot Rochelle, vertaelt. (*Met drukkersmerk van de Vivere op den titel.*) Middelburgh, Ghedruckt by Hans vander Hellen, voor Geeraert van de Vivere.... Anno 1621. in-4°., 34 blz.

Bij *Baudartius* (dezelfde vertaling), *B. XIII*, 138—151. (T. 1825.)

3176 Declaratie Der Ghereformeerde Kercken *enz.* .... (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, By Jan van Waesberghe .... 1621. in-4°., 36 blz.

= T. 1826. Andere vertaling als de voorgaande.

3177 Copye, Van seeckere Missiue: Ghesonden van den Paus Gregorius, den xv[den] aenden.... Coninck van Vrancrijck, Louwijs den xiij[den] .... Wt het Francoys .... overgeset .... (*ged.* 12 Juli. *Met titelvignet.*) Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... 1621. in-4°., 4 blz.

= T. 1827. Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 158, waar hij ged. is 10 Juli; in het fransch in den *Mercure françois*, *VII* (1621), 704—708; daar is de dagteekening 4 Sept. In het laatst aangehaalde werk is bij dezen brief aangeteekend: *„On a douté de la verité de ceste lettre, pour le stile, et pour n'estre point signee."*

3178 Arrest de la Covr de Parlement de Paris: et Lettre escrite par Monseigneur le Chancelier à Monsr l'Ambassadeur de France estant à la Haye, sur le tumulte arrivé à Paris le 26. Jour de Septembre 1621. (*Met titelvignet.*) A la Haye, Chez Hillebrant Jacobssz., ... Anno 1621. in-4°., 4 blz.

In den *Mercure françois*, *VII* (1621), 855 komt het *Arrest* in zijn geheel voor.

3179 Extract Van weghen het Parlament in Vranckrijck, over de moort gheschiedt aende Bontghenooten buyten Parijs ontrent Charenton, daer eenige zijn verbrant ende vermoort: Ende die Publicatie

geschiet binnen Parijs met trompetten op alle hoecken der straten, om de Moordenaers te straffen, die t' feyt int werck ghesteldt hebben. Soo wel in Françhoys als in Duyts. (*Met het wapen van den koning van Frankryk op den titel.*) By Gerrit van Breughel. *Z. n. v. pl.* (*Amst.*) *en v. j.* in-4°., 4 blz.

Hetzelfde Arrest als het voorgaande in het fransch en hollandsch met vignet aan het einde. Zie nog: *Baudartius, B. XIII*, 156 *v.v.*

3180 Bvlle Des Paus Gregorij XV. nu ter tijt regeerende, by de welcke hy ordonneert Ghebeden van veertich uyren voor de welvaert ende het leven van den Koninck van Vranckrijck, ende tot de uytroeyinge van de Ketters (*ged.* 21 *Aug.* 1621.) Met de verkondinge van een Vasten-dach, tegens de gemelde Bulle inde Souverainteyten van Sedan ende Raucourt, door het bevel van den Heere Hertoge van Bouillon. (*ged.* 17 *Dec.*) Mitsgaders, Eene vermaninghe tot extraordinaris vasten ende bidden, ter oorsaecke van deselve Bulle. Wt de Fransche tale .... overgeset. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris. ... Anno 1622. in-4°., 8 blz.

3181 Bvlle Des Paus Gregorij XV. *enz.* .... Mitsgaders, Eene vermaninge tot extraordinaris *te* vasten ende bidden *enz. Met hetzelfde adres.* 1622. in-4°., 8 blz.

3182 Le gvet Des Bons Peres Jesvites, povr espier les actions des roys et Princes Chrestiens, sous pretexte d'auancer la Religion Catholique Romaine, en faueur et aduancement de la maison d'Austriche, Ov Se voyent les menees, complots, machinations, guerres, meurtres, bouleuersemens d'Estats et assassinemens des Roys. M. DC. XXI. in-8°., 24 blz.

3183 Martius 1621. Liste Van alle de nieuwe Capiteynen Nv cordts ghemaeckt in de Maent van Februarius anno 1621. door zijn Hoocheydt den Eertz-Hertoghe Albertvs. Eerst Ghedruckt den 5. Meert 1621. T Hantwerpen, by Abraham Verhoeven, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Op den titel het portret van Albert en Isabella en afbeelding van een *Capiteyn* in houtgravure. (W. 1768.)

3184 Appril 1621. 66. De tweede Gazette van Blyschap Des Maents April 1621. Met vremde Tijdingen wt diuersche quartieren. Eerst Ghedruckt den 27. Appril 1621. (*Met houtsneden op den titel.*) T'Hantwerpen by Abraham Verhoeven, *enz.* in-4°., 8 blz.

Aan het einde de letters *V. C. D. W. A.* Zie over deze „*Gazettes*" en de beteekenis van genoemde letters boven n°. 3137.

3185 Copie Vande .... Staten Generael .... Het Vorstendom Cleve,

Graefschap van der Marck ende Heerlickheyt Ravesteyn Gheghevene Nevtraliteyt. (*Met titelvignet.*) Tot Wtrecht. Ghedruckt by Jan Amelissz., 1621. in-4°., 4 blz.

Ged. 12 Maart. (W. 1769.)

3186 Copia van .... den Ertz-hartoghe tot Oostenrijck, etc. Het Vorstendom Cleve, Graefschap van der Marck, ende Heerlicheydt Ravensteyn Gegevene nevtraliteyt. (*Met titelvignet.*) Tot Wtrecht. Ghedruckt by Jan Amelissz., ... 1621. in-4 ., 4 blz.

3187 Propositie Ghedaen vanden Ambassadeur Peckius, Inde Vergaderinghe vande .... Staten Generael, Met het Antwoordt der Hoochghemelte Heeren, opten vijf-en-twintichsten Meert, 1621. (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris, ... 1621. in-4°., 8 blz.

= W. 1771. Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 44, 45; *Wassenaer*, *I*, 20 *v.*; *Aitzema*, *I*, 38 *v.* (T. 1831, waar nog een andere druk van denzelfden uitgever voorkomt.)

3188 Propositie *enz.* (*als het voorgaande.*) ... Tot Leyden, Voor Nicolais Geelkerck... 1621. in-4°., 8 blz.

= T. 1832.

3189 Propositie *enz.* (*als het voorg.*).... Na de Copy, Tot Leyden, Voor Nicolaes Geel-Kerck. Anno 1621. in-4°., 8 blz.

= W. 1772. Nadruk van het voorgaande.

3190 Propositie, *enz.* (*als het voorg.*) .... Tot Haerlem, Ghedruckt by Vincent Casteleyn, ... M.D.C.XXI. in-4°., 8 blz.

= T. 1833.

3191 Propositie *enz.* (*als het voorg.*) .... Tot Amsterdam, Ghedruckt by Broer Jansz..... 1621. in-4°., 8 blz.

= T. 1834.

3192 Propositie *enz.* (*als het voorg.*)... Tot Delf By Jan Pietersz Waelpots .... 1621. in-4°., 8 blz.

3192*a* Propositie Van d'Heer Cancelier Peckius, Aende .... Staten Generael den XXIIII. Martij XVIc. ende XXI. in den Haghe ghedaen. Mitsgaders: De Antwoorde *enz.* .... (*Met titelvignet.*) Tot Middelburgh, Gedruckt by Hans vander Hellen, voor Jan Pieterssen vande Venne, ... 1621. in-4°., 8 blz.

Andere druk. Nog een andere Middelburgsche druk (ten minste met verschillend adres) bij W. 1774.

3193 Harangve dv Chancelier de Brabant avx estats generaux des Provinces unies du Pays bas, sur la rupture de la Trefve, le 23 Mars, 1621. Ensemble la responce desdits Seigneurs des Estats Generaux. (*Met titelvignet.*) A La Haye. Chez Arnoult Meuris, ... M.DC.XXI. Avec permission. in-4°., 6 blz.

Zie de voorgaande nummers. Bij W. 1770 komt een Parijsche uitgave voor.

3194 Acte van Vrijdom Ghegheven by de Koninclicke Maiesteyt van Hispagnien ende de... Eerts-hertoghen in Brabant, etc. Aen de... Staten Generael der geunieerde Nederlanden: Dienende Tot de Propositie vanden... Cancelier van Brabandt ende het Antwoordt daer op der... Heeren Staten. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Voor Nicolais Geelkerck, Anno 1621. Na de Copye van Antwerpen met Privilegie. in-4°., 8 blz.

De Brief van Procuratie van Spanje is van 10 Jan. 1608, de Brief van Credentie van de Aartshert. aan *Peckius*, van 16 Maart 1621. Daarop volgen de Propositie en het Antwoord als boven. (T. 1835, waar even als T. 1836 een andere druk voorkomt.)

3195 Antwoort Van den ... Staten Ghenerael der Vereenichde Nederlandtsche Provincien, ghegheven in s' Graven-Haghe den xxvij. May 1594. op seecker Missive van den Ertz-Hertoghe in Oostenrijck, etc. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris.... Anno 1621. in-4°., 8 blz.

Zie op het jaar 1594 n°. 905 v.v.

3196 Aen-merckinge Op de propositie vanden Ambassadeur Peckius. Inhoudende een kort verhael vande wreedtheyd ende bedriegerije vanden Spaenschen Koning ende zynen Raed aen dese Landen bewesen, ende de rechtvaerdigheyd van onsen Oorlogh daer tegen.... (*Met den Holl. leeuw op den titel.*) T'Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brant, ... 1621. in-4°., 58 blz.

= T. 1837.

3197 Op Peckij propositie. (*Handschrift uit dien tijd.*) in-4°., 4 blz.

Eenige bijzonderheden aangaande de komst van Peckius in ons land worden hier medegedeeld, b. v. dat het volk hem bij het doortrekken van Delft nariep: „*hangh op de paepen ende hangh op de schelmen*". Aan het einde wordt gezegd dat het antwoord der Staten strekte tot „*groot contentement van de gemeente*". Verder: „*Weynige Arminiaens knorden wat, doch wierden van so weynige van den haeren geassisteert, dat sy niet en dorsten haere meininge verclaeren ofte voorstaen.*"

3198 Een Nieuwe Tydinghe van de siecke Trevus ende het krancke Bestandt, dat twaelf Jaer leefden hier int Nederlant. Met een
Tsamenspreking tusschen den trotsen blyden Soldaet
ende den armen Boer, die nu leeft seer desolaet.

(*Met titelvignet*) Tot Alcmaer, Voor Hendrick Boomaer. 1621. in-4°., 4 blz.

3199 Een Nieuwe Tydinghe *enz. (als het voorgaande.)* .... Tot Alcmaer ghedrvckt. Na de Copye van Hendrick Boobaer (*sic.*) 1621. Ende nu ghedruckt voor Adriaen Lenertsz. tot Delft, 1621. in-4°., 4 blz.

3200 Treves Endt. *Opschrift eener plaat op het eindigen van het bestand, waarop de* Treves *door een menigte monniken grafwaarts wordt gedragen. De plaat met het adres van* C. J. V(isscher) *en het jaartal* 1621 *is* 36 *centimeters breed en ruim* 15 *hoog. Onder de plaat is een vers van* 20 *koepletten in* 5 *kolommen gedrukt. De plaat is beschreven door* F. Muller, Beredeneerde Beschr. der Nederl. Historieplaten n°. 1449. in-fol°., een blad.

3201 Den Getrouwen ende ver-sienden Waerschouwer: of Nootwendighe consideratien, Des .... Vorsten Mavritii .... Prince van Orangien, &c. Op de redenen by den Heeren Ambassadeurs overgheghevén tot naerder verclaringhe..... van hare Propositie, ghedaen op het stuck van Stilstandt voor veel Jaren. (*Met titelvignet.*) In 's Gravenhage, By Aert Meuris .... Met Consent. in-4°., 16 blz.

Op het ex. bij T. 1838 leest men: *Jaeren.*

3202 Den Getrouwen ende ver-sienden Waerschouwer: *enz. (als het voorg.). By denzelfd.* 1621. in-4°., 16 blz.

Andere druk. Dit ex. heeft op den titel — die hier 22, bij het vorig ex. 23 regels telt —: *overghegeven.*

3203 Den Getrouwen ende ver-sienden Waerschouwer *enz. (als de voorg.) Met den holl. leeuw op den titel.*) Nae de Copye In s' Gravenhage, By Aert Meuris,... 1621. Met Consent. in-4°., 12 blz.

3204 Den Compaignon Vanden verre-sienden Waerschovwer, Thoonende met veele redenen waerom tot bevestinghe vanden Staet van dese Landen, den Oorlogh veel dienstiger is dan den Treves .... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, ... 1621. Met Consent. in-4°., 12 blz.

= T. 1840.

3205 Den Compaignon *enz.* (*Als het voorg.*) .. . In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, ... 1621. Met Consent. in-4°., 12 blz.

= T. 1841. De titel van dezen nadruk telt 13 regels, de vorige 12; in de plaats van het vignet wordt hier een portretje gevonden. Ook de spelling is niet geheel dezelfde.

3206 Zwey vnterschiedliche nohtwendige Bedencken; Vnd auszführliche

Resolution deren Frage: Ob die Herren General-Staaden vnd gesampte vereinigte Niderlande, sich mit dem König zu Hispanien, etc. in angebottene fernnere Friedens- vnd Anstandshandlung, einlassen; Oder aber an statt desz Treves, die Waffen ergreiffen, vnd den Krieg wider Spanien, etc. auffs new anfangen vnd continuiren sollen? Beneben: Desz Parlaments in Engeland, auff die Königliche Proposition zu Westmunster, den 4. Junij dieses 1621. Jahrs gegebene allgemeine Declaration vnnd Erklärung. (*Met titelfileet.*) Ausz Niderländischer, vnnd respectiue Engeländischer: Inn die hoch Teutsche Sprach transferirt Vnd Gedruckt im Jahr, M. DC. XXI. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 48 blz.

Blz. 1—18 is een vertaling van het voorgaande.

3207 Nieuwe Tydingen Wt den Conseio, Ofte Secreten Raedt van Spangien, Waer-inne men als in een levendigh Tafereel kan sien, hoe dat de Spangiaert steedts swanger gaet met de op-richtinge van syne gepretendeerde Monarchie, *enz.* (*Met titelvignet.*) T'Amsteldam, Voor Jacob Pietersz. Wachter, ... 1621. Met Consent der E. Heeren Burgemeesteren ende Regierders der voorsz. Stede. in-4°., 50 blz.

= T. 1843. Vertaling van de het vorige jaar verschenen *Vox populi*, waarvan Thomas Scott de schrijver was. Zie n°. 3056. Op een van de exx. der Kon. Bibl. is in handschrift van dien tijd bijgeschreven: *„Dit boexken is tot Londen eerst in engels wtgestroyt gewest."* De engelsche gezant *Carleton* beklaagde zich den 2den Maart bij de Staten over het verschijnen van dit pamflet. Zie: *Alg. Gesch. des Vaderl. door J. P. Arend* (vervolgd door *Brill*), III, 3de St., blz. 533 en noot.

3208 Consejo Españolesco Dat is, den secreten raet van Spaengnien Waer wt den Tijdt-looper Ons tijdinge brengt Hoe den ouden Brandt-stoker in desen tijdt, met het Coninckrijck van Groot-Brittanien ende de vereenighde Nederlanden meynt om te springen. (*Met drukkersmerk op den titel en vignet aan het einde.*) Tot Leyden, By Zacharias de Smit, Anno 1621. Eerst met consent der E. Heeren Burgermeesteren ende Regeerders der Stadt Amsterdam. in-4°., 32 blz.

Andere, compresser druk van het voorgaande. T. 1842 leest *Spaengien.*

3209 Verhael van het Recht des Conincks van Hispanien Op de Nederlanden. Beschreven int Latijn door Doct. Pierium Winsemium Histori-Schrijver der H. H. Staten van Vrieslant, ende naermaels in Duyts overgheset .... (*Met het wapen van Friesland op den titel.*) Ghedruckt tot Franeker, By Jan Lamrinck, ... 1621. in-4°., (IV) en 28 blz.

= T. 1845.

3210 Den onbedriechlicken Troost Voor alle vervolchde benaude gelovige,

die door den Antechrist, ende den Spaenschen Coninck, vervolcht zijn: met een bewijs van Godes straffe over den godlosen, ende hoe vvonderbaerlick God zijn volck verlost heeft. Gedaen door Pieter Willemsz. D. C. ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, By Jan Claesz. van Dorp, ... 1621. in-4°., 22 blz.

3211 Naeckte ontdeckinghe Vande Niev-we ende Ovde Spaensche practijcke, die hy is ghebruyckende, om eenmael Meester van dese Nederlantsche Republijcke te zyn, *enz.*... Tot Danswijck, by Criinvermeulen de Jonghe, op de leghe ziide van Schotlandt. Anno 1621. in-4°., 16 blz.

Op den titel is een slechte houtsnede, aan de keerzijde van den titel een houtsnede, den prins van Oranje voorstellende.

3212 De Artijckelen, ende besluyten der Inquisitie van Spaengien, om die van de Nederlanden te overvallen etc. Midtsgaders den Sentbrief in forma van supplicatie aen den Coninck van Hispaengien, van weghen de Prince van Oraengien *enz.*... Item het placcaet van de H. Staten Generael ..., by de welcke verclaert wort, dat den Coninck van Spaengien is vervallen, vande Overheyt ende Heerschappie van de voorsz. Nederlanden. &c. Nae de Copye Tot Delf, (*z. n. v. dr.*)... 1621. in-4°., 40 blz.

Herdruk van n°. 156, 213 en T. 236. (T. 1046.)

3213 Twee brieven ... Mavritii.... Prince van Orangien, etc. Van sijn Vorstlijcke Doorluchticheyt ghesonden tot waerschouwinge aende Steden van Hollandt ende West-Vrieslandt, nopende het maecken van de Treves (*ged.* 21. *Sept. en* 21. *Oct.* 1608. *Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris... 1621. in-4°., 16 blz.

= T. 1848.

3214 Twee Brieven ... Orangie ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Aert Meuris ... 1621. in-4°., 16 blz.

= T. 1849.

3215 Twee Brieven *enz.* ... (*Met ander titelvignet.*) ... Ghedruckt na de Copie. In 's Graven-haghe. By Aert Meuris... 1621. in-4°., 16 blz.

3216 Het Lof vanden Oorloghe boven den Spaenschen Peys. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe. By Aert Meuris... 1621. in-4°., 16 blz.

= T. 1850.

3217 Nootwendighe ende vrypostighe Vermaninghe van eenighe oprechte Ghereformeerde Patriotten, aen alle Vrome Lief hebbers der Vader-

lantsche Vryheyt. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1621. in-4°., 16 blz.

De auteur is zeer tegen den vrede en beklaagt zich over Maurits, die vroeger ook zoo daartegen ijverde, maar nu door valsche raadslieden tot een ander gevoelen gebracht is. De Stadhouder van Friesland (*Ernst Casimir*), *Marquette*, *Aerssens*, *Duyck* en anderen worden in dit geschrift in een zeer slecht daglicht gesteld en in verdenking gebracht van met den vijand te heulen, om zich zelven te verrijken, even als met de vervolging der Remonstranten, die hier zeer gelaakt wordt. (T. 1851, waar gelezen wordt: *vrypostige* en *lieff-hebbers.*)

3218 Nootwendighe ende vrypostige Vermaeninge van eenige oprechte Ghereformeerde Patriolen enz. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) .... *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1621. in-4°., 14 blz.

Compresser druk van het vorige (T. 1851.)

3219 Quaestio catholica, politica, An à Rege Catholico, et Archiduce serenissimo, bellum hoc tempore in Belgio contra confoederatos Status sit resumendum? .... à Nicocle Cátholico. (*Met titelvignet.*)... *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXI. in-4°., 36 blz.

3220 Krijchs-Recht, Ofte Artiickel-brief, Dienstich den Oorlochsvolcke te Lande in desen tegenwoordigen Krijch. Tot Leyden, Voor Nicolaes Geelkerck, .. 1621. *Aan het einde:* Gedruct tot Leyden, By Jan Claesz. van Dorp,... 1621. in-4°., 64 blz.

Herdruk van: *Articul-Brief, eertijts gedruct tot Groningen, by Gerard Ketel, ende was gededicеert aende E.E. Heeren derselver Stadt, Door Peter Pappus van Tratzberg. M. VIc. III.* Het gegrav. titelvignet stelt *Mars* voor, in het midden op den voorgrond gezeten op een aardbol, waarop te lezen staat:

Wonder, wonder,
Mars heeft d'werrelt onder. (W. 1778.)

3221 Cort ende VVarachtich Verhael van het ghene d'Ambassadeurs der Vereenichde Nederlanden in Vranckrijck hebben ghehandelt in de Vasten deses Jaers 1621. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1621. in-4°., 4 blz.

De Fransche afgevaardigden eischten in de eerste plaats voldoening voor het ongelijk Z. M. aangedaan in een *fameux libel* geschreven door Aerssens (n°. 2610), „*verwondert zijnde dalmen so lange de handt boven houdt aen sodanigen Bedrieger.*" Zij klaagden ook zeer over het ter dood brengen van *Oldenbarnevelt*, en de veroordeeling van anderen tot eeuwigdurende gevangenis. Verg. *Wagenaer*, *X*, 426 (T. 1853) en *Arend* (vervolgd door *Brill*), *III*, *3de St.*, 536—548.

3222 Brief Geschreven uyt Vranckryck door een Lief-hebber der Nederlandtsche Vryheydt, nopende eenighe handelinghe van Francoys Aerssens. *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1621. in-4°., 8 blz.

De schrijver verhaalt, dat *Aerssens* in 't geheim den Koning vergiffenis gevraagd en hem beloofd had geene hulp aan de opstandelingen te Rochelle te zenden,

hoewel hij het was, die deze en de opstandelingen in Boheme het meest zocht te ondersteunen. Verg. *Wagenaer*, *X*, 431. (T. 1854.)

3223 Nissi ofte Ghedenck-teecken, op-ghericht Tot ghedachtenisse van de seer vvonderlicke ende miraculeuse verlossinge, nu onlangs in Vlaenderen .... gheschiedt, als de Spaenjaerden het Eylandt van Cadsant met gevvelt meynden in te nemen... (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn. Ghedruckt by Gillis Claesz. Coster,... 1622. in-4°., 18 blz.

= T. 1857. Gedicht, onderteekend: Nicolaus Antonij vander Delien. Zie over het gebeurde in Vlaanderen: *Aitzema*, *I*, 39. De eerste uitgave in 1621 te Middelburg gedrukt vindt men T. 1856.

3224 Sententien Over Jacob Mom, gewesene Amptman in Maes en Wael, ende Elbert van Botbergen, beyde als Edelen gecompareert hebbende opte Landt-dagen van Gelderlant: Mitsgaders Adriaen van Eynthouts, Schout des Over-ampts vanden Lande van Kuyck. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In s' Graven-haghe, By Hillebrant Jacobssz,... 1621. Met Previlegie. in-4°., 16 blz.

Zij hadden met de Aartshertogen onderhandeld om Tiel aan hen over te leveren. De aanslag werd ontdekt en door hen met den hals geboet. Zie: *Baudartius*, *B. XIII*, 55 *v.* (T. 1858.)

3225 Recht ofte Executie Gedaen in s' Graeven-haegh Aen eenige Landt-Verraders De welcke eenighe Plaetsen oft Sterckten onder oft int uyt-gaen van den Treves aen onse vyanden meenden over te leveren. Tot Leyden, By Zacharias de Smit, Voor Nicolaes Geelkerck, 1621. in-4°., 8 blz.

Op den titel een afbeelding der executie in houtsneê. Zij had plaats den 17. April 1621. (W. 1780.)

3226 Cort verhael Van de Justitie ofte Executie gedaen in s' Gravenhaghe aen Jacob Mom, Adriaen van Eynhouts, ende Elbert van Botberghen. Opten 17. April, 1621. *Zonder afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

3227 Also op den 7 Maij 1621, bij den Gesanten van Luijck, inde.... Staeten Generael .... was gedaen propositie ... (*van*) .... neutraliteyt ende goede gebuijrschap. *enz.* (*Handschrift uit dien tijd.*) in-4°., 2 blz.

Verhaal van het voorstel der gezanten van Keulen in de Staten Generaal gedaan en het daarop verkregen antwoord. Zie: *Alg. Gesch. des Vaderlands door J. P. Arend*, *III*, *3de St.*, *blz.* 620 *en* 621.

3228 Beschrijvinghe... vande ordre ende heerlicke maniere die gehouden is binnen .... Delft, op den 24. Mey, 1621. Op de begraeffenisse vande.... Vrouwe Lovvijse de Coligny,.... Mitsgaders cort Ver-

hael van haer afcomste ende leven. (*Met den Holl. leeuw in den tuin op den titel.*) Tot Leyden, By Jan Claesz. van Dorp ... 1621.
in-4°., 8 blz.

3229 Ordonnantien. Ende Articvlen Beraemt by de... Staten Generael, der Geunieerde Provintien, op het toe rusten ende toe-stellen, van eene West-Indische Compagnie. Mitsgaders alle privilegien ende gherechticheden, de selve ghegheven ende vergundt. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1621.
in-4°., 16 blz.

= W. 8955. Bij *Baudartius. B. XIII*, 74 *v.v.*; *Wassenaer*, *I*, 86 *v.v.*; *Gr. Placaatboek*, *I*, 566. Andere drukken bij T. 1865, W. 1784.

3230 Ordonnantien ende Articvlen *enz.* (*als het voorg.*).. *Z. n. v. pl. en v. dr.* .... 1621. in-4°., 16 blz.

Andere druk, met eene gravure op den titel, schepen voorstellende, die de haven van Hoorn binnenloopen. (T. 1864.)

3231 West Indianische Compagnia: Das ist: Artickel vnd Satzungen der.... General Staden in den Vnirten Niderländischen Provintzen wegen Anstellung vnd Auszrüstung einer West Indianischen Compagni oder Gesellschafft, sampt allen Privilegien, Freyheiten,... der Gesellschafft von jhnen gegeben vnd mitgetheilet. *etc.*... Ausz Niederländischer Sprache in die hoch Teutsche vbersetzet. (*Met titelvignet.*) Franckfurt am Mayn in Verlegung Johann Schmidlins... 1621. in-4°., 20 blz.

Vertaling van het voorgaande en van n°. 3234.

3232 Octroy, By de .... Staten Generael, verleent aende West-Indische Compagnie, in date den derden Junij 1621 (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe, By Hillebrant Jacobssz,... 1621. in-4°., 22 blz.

Hetzelfde als de voorgaande *Ordonnantien*, doch met gedagt. uitvaardiging achteraan, en verbod van nadruk aan de keerzijde van den titel, gedagt. *den* 21. *Julij*. Bij *Aitzema*. *I*, 62 *v.v.* (T. 1865), *Gr. Placaatboek*, *I*, 566..

3233 Placcaet By de .... Staten-Generael .... ghemaeckt op 'tbesluyt vande West-Indissche Compaignie (*ged.* 9 *Juni. Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, By Hillebrant Jacobssz., ... 1621. Met Previlegie. in-4°., 8 blz.

= 1866. Verbod van den handel op West-Indië. *Gr. Placaatboek*, *I*, 578; *Baudartius*, *B. XIII*, 80 *v.v.*

3234 West-Indische Compaignie. DE gemeene Directeurs, *enz.* .... *Z. n. v. pl.* (*Amst.*), *v. dr. en z. j.* (1621). in-plano, een blad.

Oproeping — namens de Amsterdamsche directeuren — tot deelneming aan de W.-I. Compagnie. Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 80, waar nog wordt bericht:

„Dergelijcke Billetten zijn oock in verscheydene andere Steden, mutatis mutandis, na der hand aengeslagen geworden." Op ons ex. leest men een aanteekening in handschrift uit dien tijd: *Tot Delff syn Directeurs: Adriaen Vergoes, Jacob Arentsz vander graeff, Pieter heyndricxz Duijst van voorhout.*

3235 West-Indische Compagnie. (*Oningevuld bericht van de bewindhebbers, wie zich in de verschillende plaatsen hebben belast met het geven van inlichtingen en het innen van gelden enz., en waar en wanneer die personen zitting zullen houden.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

3236 Nievs uyt Engelandt gheschreven door den Heer Ambassadeur. Noel de Caron. aende ... Staten Generael der Vereenichde Nederlanden. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1621. in-4°., 8 blz.

Voornamelijk betr. den Oostindischen handel. (T. 1867.)

3237 Missive. Daer in Kortelijck ende grondigh werdt vertoont, hoeveel de Vereenighde Nederlanden gheleghen is aen de Oost ende West Indische Navigatie. Mitsgaders 't Profijt, dat men van de Oost Indische Compagnie, gheduerende den tijt van vierentwintich jaren herwaerdts, daer wt heeft ghetrocken. Ende Met fondamentale redenen werdt bewesen, dat door de geoctroyeerde West Indische Navigatie, meer voordeel voor de Participanten met meerder dienste voor de Nederlantsche Provintien, grooter schade ende afbreuck voor den Koninck van Spaengien zij te verwachten. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Arnhem, By Jan Jansz... 1621. in-4°., 36 blz.

= T. 1870.

3238 Missive. *enz.* (*als het voorg.*)... (*Met houtsneê op den titel.*) Eerst tot Aernhem by Jan Jansz. Ende nu tot Amsterdam by Broer Jansz. .... 1621. in 4°., 28 blz.

3239 Extract Van eenige voornaemste Artijckelen, uyt den Artijckel Brief vande Schepen by de Bewinthebberen vande vereenichde Oost Indische Compagnie naer Oost-Indien gesonden. *Zonder afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

3240 Extract uyt het Register der Resolutien vande Hooge ende mogende Heeren Staeten Generael... Saterdach den xiiij Augusti a°. xvjc.xxj. *In handschrift uit dien tijd.* in-4°., 2 blz.

Over de klachten der participanten der O.-I. Compagnie. Zie *Arend* (vervolgd door *Brill*), *III*, *3de St.*

3241 Aen de Hoochmogende Heeren de H H Staeten Generael der vereenichde Nederlanden haere hoochgebiedende ende veel gunstige Heeren *enz. In Handschr. uit dien tijd.* in-4°.. 50 blz.

Verzoekschrift der Participanten in de Oost-Ind. Compagnie betreffende voorstellen tot hervormingen bij het vernieuwen van het Octrooi. Zie op het volgend jaar.

3242 Missive Van Twee Indiaensche Coninghen, aenden... Vorst Mavritivm... by de welcke sy versoecken dat haere Soonen, welcke sy mede overghesonden hebben, inde Christelijcke Religie mochten opgetrocken worden. (*ged.* 1 *Aug.* 1620. *Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris .... 1621. Met Consent. in-4°., 4 blz.

De brief is onderteekend: „*Manuel Coninck van Kielang*, *Ende Laurenso de Sylva*, *Coninck van Soyen*" en wordt gevonden bij *Wassenaer*, *I*, *f°*. 64, *Baudartius*, *B. XIII*, *blz.* 41.

3243 Historisch Ende Grondich Verhael, Vanden Standt des Christendoms int quartier van Amboina, mitsgaders vande hoope ende apparentie eenigher Reformatie ende beternisse van dien, ghestelt door Sebastiaen Danckaerts, Predicant ... aldaer ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, ... 1621. Met Consent. in-4°., (IV) en 30 blz.

Dit *Verhael* (dat verkort bij *Baudartius* voorkomt, *B. XIV*, 70—76) werd overgezonden met het Zeeuwsche schip *Walcheren*, dat tevens 5 kinderen van Amboneesche vorsten en grooten overbracht. (Zie *Wassenaer*, *I*, *f°*. 64, *X*, *f°*. 81, *lees* 82. *Baudartius*, *B. XIII*, 38 *v.v.*) Het werd door de broeders van den schrijver, *H.* en *J. Danckaerts*, uitgegeven met eene opdracht aan de Staten Generaal. Over *Seb. Danckaerts* kan men vergelijken *De Navorscher*, *XII*, 82. (W. 1787.) Verg. het voorg. nummer.

3244 Nouuelles dernierement arriuees par l'ordinaire. Ensemble la Bataille et victoire Obtenue par l'armee Royale (de laquelle est General Don Frederic de Toledo) au destroict, auec neuf Nauires de sa charge, contre vingt & six des Hollandois venants du Leuant. Auec les particularitez d'icelle bataille, & de ce qui s'est passé à Cadis. Traduict de l'Espagnol imprimé auec licence à Seuille 1621. (*Met titelvignet.*) Imprimé (*z. n. v. pl. en v. dr.*) le 30 Septembre, 1621. in-4°., 8 blz.

De hier beschreven zeeslag had 10 Aug. plaats.

3245 Sententien Over Capiteyn Reynhart Tijtfort, gheboren van Revel in Lijfflandt, ende Lieutenant Rempt, ... Mitsgaders de Vendrich Jorjen Stuyver .... Gepronuntieert den 13. Septemb. ende geexecuteert int Leger by Doornick den 14. Anno 1621. .... (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris, ... Anno 1621. Met Consent. in-4°., 4 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 104. (T. 1873.)

3246 Contra-Discovrs Kerckelic ende Politijck Dat is: Antwoordt Op de Glosen ende 't Discours, met Consent van de Heeren Regierders der Stadt Amsterdam aldaer uytghegheven op .... Simonis Episcopij Brief: Daer in voornemelijck gehandelt wort vande Ghesepareerde vergaderingh der Remonstranten ... Tweede Druck, ver-

rijckt ende verbetert. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... 1621. in-4°., 76 blz.

Tegenschrift van n°. 3077, gedagteekend: 1 *Sept.* 1620. De schrijver is Wtenbogaert. Hij had het eerst door *Joris Veselaer* te Amsterdam laten drukken, maar deze geraakte in Jan. 1621 in hechtenis om het drukken van andere oproerige schriften (zie n°. 3087), zoodat ook de eerste oplaag van het *Contra-Discours* verbeurd verklaard werd. Deze 2de druk zag elders het licht (T. 1874). Dat echter niet alle exx. van dien eersten druk verloren gingen bewijst het onder n°. 3079 beschreven ex. Ook Tiele zelf had op het jaar 1620 onder n°. 1758 dien druk vermeld.

3247 Brief aen de ... Staten Generael ... ghesonden door .... Johannes Wtenbogaert. .... Nopende 'Tuytgheven van seecker Libel gheintituleert *Morghen-vvecker*, *&c.* (*Met kleine fileet op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1621. in-4°., 6 blz.

Te Haarlem werd een zekere *Claes Corneliss̃z Spont* in hechtenis genomen voor het verspreiden van *seditieuse libellen.* Hij bekende, dat hij de *minuten* (kopij) zoowel van de *Morghen-Wecker* (n°. 3087) als het *Contra-Discours* (zie boven) en van een boeksken genaamd *Pretense ghevanckenisse ende Executie van den Advocaet Johan van Oldenbarnevelt*, van *Wtenbogaert* ontvangen had en door *Joris Veselaer* te Amsterdam had laten drukken. *Wtenbogaert* verklaart in dezen brief plechtig, dat hij tot den *Morghen-Wecker* „*raedt noch daedt directelijck noch indirectelijck*" had gegeven, maar dat hem eerst later een exemplaar uit Holland gezonden was, en dat hij dit libel zeer afkeurde (T. 1875). Zie: *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 88 *v.*

3248 Achabs Biddagh, Dat is Schriftuerlijck ende Politijck Discours van den Biddagh ghehouden in Aprili Anno 1619. Voor d'VVtspraek van de Kerckelijcke ende Politijcke Oordeelen ofte Sententiën over de Remonstranten ende Ghevanghene Heeren. Midtsgaders Van 't *Mizpa*, de *Hardt-* ende *Crevpele-Bode* uytghegheven 't' Amsterdam, Anno 1620. ende 1621. (*Met klein fileet op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1621. in-4°., (XII) en 128 blz.

= T. 1876. Verg. n°. 2869. Wtenbogaert is de schrijver van dit grootendeels reeds in 1619 door hem gesteld geschrift. *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 36. Het maakte veel opgang. Zie: *Brandt*, *IV*, 645. Verg. n°. 3119, 3148 en T. 1810. In sommige exx. is de pagineering van blz. 56 ten onrechte 58, hetgeen in andere exx. van denzelfden druk is verbeterd.

3249 Oordeel ende uytsprake, Met den Eedt van Approbatie van het Synode Nationael der Gereformeerde Kercken van Vranckryck, gehouden tot Alez inde Cevennes, besloten ende gearresteert den 6. Octobris 1620. Over het Synode Nationael ..., gehouden tot Dordrecht inde Jaren 1618. ende 1619. Nopende de vyf Artykulen inde selve Kercken gedebateert. (*Met het wapen van den Koning van Frankryk op den titel.*) Naer de Copije ghedruckt tot Nismes door Jean Vaguenar, ende nu tot Amsteldam, Voor Jacob Pietersz. Wachter, ... 1621. Met Consent. in-4°., 12 blz.

= T. 1878. Zie: *Brandt*, *IV*, 385 *v.v.*, 390, *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 67. De oorspronkelijke fransche uitgave bij T. 1877.

3250 Oordeel ende uytsprake, *enz.* (*Als het voorgaande.*) *Met fileet op den titel en vignet aan het einde.*) Naer de Copije ghedruct tot Nismes door Jean Vaguenar, Ende nu na de Copije ghedruct Tot Amsteldam, Voor Jacob Pietersz. Wachter, ... 1621. Met consent. in-4°., 12 blz.

Andere druk met verschil in spelling.

3251 Advertissement, ofte VVaerschouwingh, Over het Oordeel, uytspraeck, ende den Eedt van 't Synodus Nationael der ghenaemde Gereformeerde Kercken van Vranckrijck, ghehouden tot Alez.... Nopende De vijf Artijckelen der Remonstranten in Nederlandt. (*Met klein titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1621. in-4°., 40 blz.

Gesteld door Wtenbogaert, doch grootendeels vertaald naar een fransch geschrift van *Tilenus*; gewezen hoogleeraar te Sedan, hoewel dit eerst in 1622 het licht zag. Zie *Brandt*, *IV*, 391, 645. (T. 1879.)

3252 Nievwe-Jaer Vervatende stoffe tot Goede ende vreedsame bedenckinghen ende raetpleginghen over Religions saken in dese bedroefde tijden: Voor Magistraten, Leeraers ende gemeene Ingesetene vande vereenighde Nederlanden. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1621. in-4°., 80 blz.

Door den ijverigen Remonstrant Ed. Poppius. Zie over dit geschrift *Brandt*, *IV*, 425 *v.v.* (T. 1880.)

3253 Latijnsche Aen-spraeck van Mr. Hvgo de Groot aen De Kist in de welcke syne E. uyt de Ghevanckenisse is ghedraghen den 27. Martij. 1621. In Neder-landtsch Rijm nae-ghebootst. Met Noch een Liedeken van de Hollandtsche Thuyn, en 't Calf, van een ander. (*Met klein titelfileet.*) Ghedruckt *z. n. v. pl. en v. dr.*... 1621. in-4°., 8 blz.

Zie: *C. Brandt*, *Leven van H. de Groot*, *blz.* 259. (T. 1881.)

3254 Latijnsche Aen-spraeck *enz.* (*als 't voorgaande*)... in-4°., 8 blz.

Andere druk. Hier wordt op den titel gelezen *Nederlantsch*, terwijl de woorden *Ghedruckt* enz. hier met romeinsche letters en bij het vorige nummer met oudhollandsche letters zijn gedrukt.

3255 Stuytinghe van een Tastelijcke Loghen al heymelyck gesonden uyt Vranckrijck, tot nadeel van .... Mr. Hvgo de Groot. Door een simpel verhael vande naeckte vvaerheydt, by syne E. ghestelt, ende in 't Latijn en Fransch uytghegheuen. Nu verduytscht... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1621. in-4°., 8 blz.

Aan dit verhaal gaat hier een kort bericht van de aanleiding vooraf. De Heer *van Langerack*, ambass. in Frankrijk, had namelijk aan de Staten valsche berichten van *de Groot* doen toekomen, die hij later te vergeefs moeite deed te supprimeeren. Verg. *K. Brandt*, *Leven van de Groot*, 271 *v.* (T. 1882.)

3256 Christelyck ende zedich Vertoogh met Een seer ernstige ende ootmoe-

dige bede aen den Provincialen Synodum van Frieslandt, den XXX. May, Anno 1621. Ghehouden binnen Sneeck. Ghedaen Van een deel Ledematen der Ghereformeerde Kercke te Doccum, ...(*Met titelfileet.*) Ghedruckt onder 't ✠ (*z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*)
in-4°., 18 blz.

Zie over de Dokkumsche geschillen: *Brandt*, *IV*, 531 *v.v.* T. 1803 heeft een ex. dat in druk geheel overeenkomt met n°. 3098, hetgeen met dit nummer volstrekt niet het geval is.

3257 Droeve Ghevanckenisse, ende Blijde Uytkomst van Dominicvs Sapma Bedienaer des H. Euangeliums inde Remonstrantsche Ghemeynten Jesu Christi onder 't Cruys. Vervaet in seeckere Brieven, so uyt de Ghevanckenisse, als oock daer na geschreven. mitsgaders Een Remonstrantie ofte Supplicatie desselven Gevanghen aende H.H. Burghemeesteren... der Stadt Amsterdam. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1621.
in-4°., 46 blz.

Behalve de *Remonstrantie* en *requesten* bevat het geschrift 4 brieven van *Sapma*, waarvan drie vóór zijne verlossing en een daarna. Volgens T. 1884 heeft *Brandt*, *IV*, 560—577 hoofdzakelijk hieruit geput.

3258 Bly-lieden Op de vvtcomste van de Predicanten, die om de vercondinghe des Euangeliums ghevanghen waeren. Onder 't Crvys (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1621. in-4°., 4 blz.

Vier Liedekens, die geene groote dichterlijke waarde hebben. (T. 1885.)

3259 Liedekens, Nopende de eeuwighe ghevanckenisse der Remonstransche Predicanten, ende den Moort tot Rotterdam begaen int apprehenderen van Simon Luce: den 24. Augustus, Anno 1621. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

= W. 1791. Verg. volgend nummer. Over de *Boecxkens*, *Liedekens*, *Refereynen* en *Pasquillen*, door de Remonstranten in dit jaar heimelijk ingevoerd en verspreid zie men: *Baudartius*, *B. XIII*, 63, *Brandt*, *IV*, 643 *v.v.*

3260 Rotterdamsche Moort, begaen door den Dijckgraef Duyn Claessen, op de ghevanckenisse des Eerw. ... Symon Lucas Bysterus op de Kermisse des dyngsdaechs, den 24 Augusti. Anno 1621. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... 1621. in-4°., 4 blz.

Op rijm. Zie over de hier bedoelde gebeurtenissen, *Brandt*, *IV*, 543 *v.v.*

3261 Eduardi Poppij Twee Brieven. D'eene aen Bartholomaevm Nicolai Contra-Remonstrantsch-Predikant binnen ter Goude: daer op een swaer Vonnisse vande E. Magistraet der selver Stede op den 18. Novemb. teghen Poppium ghevolght is. D'ander aen De Remonstrantsche Ghemeynte binnen ter Goude: daer in van de eerste

Brief ende 't Vonnisse, daer op ghevolght, ghesproocken wordt. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1621.
in-4°., 48 blz.

= T. 1886. Zie hierover *Brandt*, *IV*, 599 *v.v.*

3262 Historie ofte Kort ende waerachtich Verhael van den Oorspronck ende Voortganck der Kerckelijcke Beroerten in Hollandt. VVtghegheven door Frederick de Vrij, Burgermeester der Stadt Amstelredam. (*Met drukkersmerk op den titel.*) 't Amsterdam,... by Jan Evertsz. Kloppenburgh, ... 1621. Met Previlegie.
in-4°., (VIII) en 120 blz.

In de Voorrede geeft *de Vry* te kennen, dat dit verhaal door hem samengesteld is uit een verhaal van de kerkelijke beroerten vóór de Synode „*by een van de gheleertste ende vermaertste mannen onses vaderlandts in-ghestelt ende ontworpen*", en uit zeker geschrift op last van de Synode zelve bijeengesteld, vervattende de historie hoe de Remonstranten zich op de Synode gedragen hebben, en dat het verder door hem zelven vervolgd is. (T. 1887.) Van dit, in Contra-Remonstrantschen geest gestelde, geschrift verscheen ook een fransche vertaling (verg. W. 1793). Zie hierover: *Brandt*, *IV*, 646. De Historie werd herdrukt: .... *En nu op nieuw in 't licht gebracht*, *met een Voorbericht door E. V. P.* Amst., N. Byl. 1778. in-8°. E. V. P. wil zeggen Een Vlissingsch Predikant, n.l. *J. J. Brahé.*

3263 Vrye Aenvvysing van de Onwaerheyden, trou-loose verdrayinghen, calumnien, ende andere grove misslaghen, bevonden in de ghenaemde Historie Van Frederick de Vry...., aengaende de Kerckelijcke beroerten van Hollandt. Ghestelt By Forme van 't Samenspraeck tusschen den selven De Vry ende den Aenvvijser. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*).... 1621.
in-4°., (XIV) en 132 blz.

De *Aenwijser*, die zich aan het einde van de Voorrede: *Nicolaus Bonifacius* noemt, is Wtenbogaert. Zie: *Brandt*, *IV*, 647 (T. 1888) en *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 95.

3264 Openinghe Der Synodale Canones, Begrepen In het eerste Hooftstuck. Waer in claerlijck bewesen wort hoe onghefondeert de selve zijn, ende strijdich met de Schrifture, nature Godts, ende de gesonde reden. Vraechswijse voorghestelt.... Br. Typ. Haest. (?) An. milles. sexcentes. viges. pr. in-4°., (VIII) en 54 blz.

Zonder naam van den schrijver, met het volgende bij *Brandt* vermeld, *IV*, 648. Vooraf gaat een Opdracht aan Prins *Maurits* op rijm; achteraan een *Ghebedt Der verdructer kercken der Remonstranten in Nederlandt*, mede in dicht. (T. 1889.)

3265 Openinghe Der Synodale Canones Begrepen In het Tweede Hooftstuck Waer in klaerlijck bewesen wordt *enz. als het voorgaande*... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1621. in-4°., 36 blz.

Vooraf een Aanspraak aan de *Eerw. Synodale Vaders van Dordrecht*, op rijm. (T. 1890.)

3266 Belijdenisse ofte Verklaringhe Van 't ghevoelen der Leeraren, die in de Gheunieerde Neder-landen Remonstranten worden ghenaemt, over de voornaemste Articulen der Christelijcke Religie. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1621. in-4°., 140 blz.

Eerste druk van de Confessie der Remonstranten door Episcopius in 't Latijn opgesteld, door *Wtenbogaert* in 11 dagen tijds vertaald en in December 1621 uitgegeven. Het Latijnsche origineel verscheen eerst in 1622. Zie: *Brandt*, *IV*, 434, 493, 648 (T. 1891). Verg. *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 38. De verschillende uitgaven dezer vertaling vindt men bij *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschriften*, 95 *en* 96.

3267 Christelicke Gesanghen ghetrocken uyt het Oude ende Nieuwe Testament. Door Mr. Hugo de Groot. (*Met titelvignet en randwerk.*) Tot Delf. By Bruyn Harmansz Schinckel, ... 1621. in-4°., 40 blz.

Aan de keerzijde van den titel is gedrukt: „*Met Consent der E.Heeren Burghermeesteren der Stadt Delff, den* 4. *January* 1621." Deze Gezangen werden door de Groot op Loevestein gedicht. Zie zijn *Leven* door *Brandt*, *blz.* 236. (T. 1892.)

3268 Godt Vvonderlick, Machtich, Goedt. Poëtische VVtbreidinge Over eenighe Psalmen Davids. In Neerlantsche Rymen, Vario genere carminis. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ghedruckt onder 't ✠ .... 1621. in-4°., 16 blz.

= T. 1893. Door D. Rz. Camphuysen en opgenomen in diens *Stichtelyke Rijmen*. Van dezelfde pers als n°. 3256.

3269 Brief Tot Afrading van 't Paus-dom. Geschreven van seker uytghebannen Predicant aen eenen zijnen Vriendt. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt onder 't ✠ (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1621. in-4°., 22 blz.

= T. 1894. Gedagteekend den 16. *Dec.* 1621. De brief is van Camphuysen. Zie: *Rogge*, *Bibl. van Remonstr. Geschr.*, *blz.* 160. Van dezelfde drukkerij als het voorgaande.

3270 May-Geschenck Aende Remonstransche Ghemeynten. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt ... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1621. in-4°., 8 blz.

Bestaande uit het *May-liedt*, en den zoo bekenden *Mayschen Morgenstont*, beide van Camphuysen, doch even als het vorige anoniem uitgegeven. (T. 1895, waar *Geschenk* gelezen wordt.)

3271 De Ancker der Zielen ofte Lydens Troost, Dat is, Een stichtelijcke ende christelycke t' samensprake tusschen de ghetrouwe Herder, ende het verdruckte, ende vertrede vee des Heeren.... De Remonstransgesinde, verdruckte Christenen ter Goude, Rotterdam, Leyden, den Haghe, ende Alckmaer etc. Tot een vertroostelijck preservatijff toegheeygent. In drie delen verdeelt. D'eerste deel. (*Met klein titelfileet.*) Ghedruckt Door Previlegie des

Autheurs, buyten Hollandt. Int ... jaer ... sesthien-hondert een ende twintich. in-4°., 32 blz.

Tiele teekent bij het door hem onder n°. 1896 beschreven exemplaar, waar *Remonstrantsgesinde* en *Privilegie* gelezen wordt, het volgende aan: „Met drie tusschengevoegde liederen Het stuk is onderteekend: *Jvstvs Venator*, waaronder in dit ex. geschreven is: *poli servo salus*, Assuerus Pollio. Deze *Pollio* (*van de Pol*), vroeger predikant te Sluypwijk, nam toen bij de Remonstranten onder het kruis in Schieland en elders de dienst waar."

3272 De Calvijnschen VVtroeper. Waer door het ghevoelen der Calvinisten vande Praedestinatie met den aencleve van dien, naecktelijck ende cortelijck wt ghedruckt wordt. Hier is noch een Dialogus by ghevoecht. Gedruckt onder 't ✠ (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1621. in-4°., 4 blz.

Beide op rijm. (T. 1897.)

3273 J. V. B(rederode?). Weder-bloeyende Lely. (*Met houtsneê op den titel.*) In 's Graven-hage, By Aert Meuris. Anno 1621. Met consent. in-4°., 20 blz.

Gedicht in Contra-Remonstrantschen geest.

3274 Babylon, Ofte Naeckte Ontdeckinge ende Verthooninge van het huydigh Antechristische Ryck. ... Door Philalethivm Zervbaal... (*Met houtgravure op den titel en vignet aan het einde.*) T'Amstelredam, Voor Marten Jansz Brandt, ... Anno 1621. in-4°., 48 blz.

Door Ewout Teellinck; geheel op de wijze van zijne andere stukken geschreven. (T. 1899.)

3275 Svlamith, Ofte Baniere des Vredes, Opgeworpen Om Japhet te locken, dat hy weder kome wonen inde Hutten Sems. Dat is: Om d'afgewekene Remonstranten weder te brengen tot de gemeenschap van de Gereformeerde Kercke, daer in zy geboren zyn. Door Ireneum Philaletium ....(*Met drukkersmerk op den titel.*) T'Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt, ... 1621. in-4°., 70 blz.

= W. 1796. Door Ewout Teellinck, zie het vorige nummer. Een andere uitgave is vermeld bij *Paquot*, *Mémoires*, *T. V*, 249.

3276 Antwoorde Op drie Vraghen. Dienstich en noodich in dese tijden van vervolginghe en Religie-twist. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) Ghedruckt onder 't ✠. Anno 1621. in-4°., 14 blz.

De vragen hebben betrekking op de gerechtelijke verhooren der Remonstranten, de dulding der Doopsgezinden en de middelen om verzoening en vereeniging te weeg te brengen tusschen de verschillende afdeelingen der Christenheid. Het antwoord is gesteld in gematigden zin. (W. 1797.)

3277 Een Ghebed TOT Onsen Heere Jesum Christum voor De Vrede

der Kercke. Uyt Den Latijne in Nederduytsch Over-gheset door Adrianvm Hofferv m. (*Met titelvignet.*) Tot Middelbvrgh, Ghedruckt by Hans Van der Hellen, ... 1621. in-4°., 28 blz.

Zie over *Hofferus: De la Rue*, *Geletterd Zeeland*, *blz.* 177. *Foppens*, *Bibl. Belg.*, *I*, *p.* 13. *De Navorscher*, *XI*, 364, *XII*, 44 *v.*, 83, 141. Behalve het op den titel vermelde, vindt men hier nog blz. 10: *Een ghebed Voor de over-een-stemminghe der Leere*, en blz. 11—27: *Een Ghebed Tot onsen Heere Jesum Christum voor de vrede der Kercke*, *ende welstand des Vader-lands. Gestelt by den Oversetter*, op rijm. (W. 1798.)

3278 Troostelijck Ghebedt Voor alle aenghevochten, bedroefde ende bedruckte zielen suchtende onder de ghescheurde Christenheyt, voornemelijck inde Provincie van Hollandt ende naebuerighe plaetsen. Door Victor Rijckelsma. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Aert Meuris.... 1621. Met consent. in-4°., 12 blz.

Op rijm.

3279 Consvltatie aen Alle Kerckelijcke vergaderinghen der warer Ghereformeerder Ghemeente, in de Vereenichde Nederlanden, over eenighe Kerckelijcke Casuum positiones; Inghestelt by Benjamin van Rijswijck ende Henricum Alutarium, Dienaren der Gemeynte Christi tot Rotterdam. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, By Isaack van Waesberghe, ... Anno 1621. in-4°., 16 blz.

3280 Tvvee Tractaten Beschreven door den heylighen Oudt-Vader Avgvstinvm. Het eene handelende van de Goddelijcke Praedestinatie. Het ander van het goedt der Volhardinghe. Wt het Latijn in Nederduytsch over geset door D. Vlack de Jonghe .... (*Met drukkersmerk op den titel.*) 't Amstelredam, By Jan Evertsz. Kloppenburgh, ... 1621. in-4°., (XII) en 98 blz.

Met Opdracht aan de Regeering der Stad Gouda, ged. 1 Juli. (T. 1898.)

3281 Epistola Jacobi Monavii Vratislaviensis ad Zach. Vrsinum Anno .... 1573. VVitebergâ perscripta. De Negotio Praedestinationis. In gratiam eorum, qui Dordracenorum patrum prophetiam, ut par est, probare volent, in lucem edita. Per Christoph. Irenaeum .... (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* .... M DC XXI. in-4°., 16 blz.

3282 Twee Tractaetjens, 't Eene wesende Een Vermaninge aen alle vrome Christelijcke Lesers op 't Nieuvve Testament: Ende 't andere Een korte verklaringhe ende uytlegginge vanden Vryen Wille des menschen. .... (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amsterdam, By Marten Jansz. Brandt, ... 1621. in-4°., 28 blz.

Het *Aen den Christelijcken Leser* eindigt: *Gheschreven Per tertium Vncti.* Daarin wordt bericht: „.... *dat dese Tractaetjens van tvvee Gheestelijcke persoonen, onder het Pausdom gheschoolen hebbende, ende noch schuylende, ingesteldt zijn.*"

3283 Een Suyvere ende eenvoudighe Verklaringhe, over het neghende Capittel des Sendtbriefs Pauli tot den Romeynen. .... Ghemaeckt door W. C. .... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt voor den Auteur (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1621. in-4°., 24 blz.

W. C. is Wouter Cornelisz *van Warder*, predikant, in 1619. Het tractaat wordt vermeld bij *Brandt*, *IV*, 648. Verg. W. 1459 en 1460. (W. 1799.)

3284 Missa Romana, Ofte Roomsche Misse. . . . Wt het gheschreven Hoochduytsch Exemplaer,... in dese Nederlandtsche algemeene Tale..., rijmens wijse, overgheset... Door (J. C. N. P. B.)... Hier achter aen is mede by-gevoeght, een Echo Jesuitica. (*Met klein titelfileet.*) In 's Graven-hage, By Aert Meuris... 1621. Met konsent. in-4°., 12 blz.

3285 XII. Caesares Avstriaci, sev Vaticinivm De magnitudine ac potentia Familiae Austriacae, quae XII. Imperatores orbi Christiano dedit, anno 1261. editum. Aubertus Miraeus Bruxellensis... publicabat. (*Met wapen op den titel.*) Leodii, Apud Guilielmun Houium, 1621. Superiorum permissu. in-4°,, 8 blz.

3286 Sententie Ghewesen by de Gherechte der Stede Hoorn, over de mondelinghe belijdenisse van Jan Cornelisz. Stins van Nibbixwoude, gheexecuteert den xxiiij. Augusti 1621. Mitsgaders 't Verbodt om Frederic Thonisz. (alias Moy Vreeck) ... niet te herberghen. Daer op ghevolcht is de condemnatie van Bannissemente over den voorsz. Frederick Thonisz. Ghepubliceert den xxvij. Augusti ende den xxvij. Octobris. 1621. (*Met het wapen van Hoorn op den titel.*) Tot Hoorn, Ghedruckt by Jelis Claesz. Koster... Anno 1621. Met Consent. in-4°., 8 blz.

3287 Een warachtige ... tijdinge, van den jammerlijcke... watervloet, ende grouwelijcke Noort-westen wint, die Godt... heeft ghesonden tot straffe der menssen in Italien, princepalijcken int Hartochdom van Farara, ende Stadt Verona,... Gheschiet den 21 September, ... 1621 Nieuwestiel, ende van den groote watervloet, die oock op den selfden dach gheschiet is, in Hollant tot Amsterdam, ende meer ander plaetsen,... Tot Vtrecht, by Jan Amelissoon... *z. j.* in-4°., 4 blz.

3288 Van den Grouwelijcken Laster Der Dronckenheyt Die in dese tijden gheweldelijck regneert, Grondelijcke Onderrichtinghe... door Sebastiaen Franck. ...Tot Norden, By Pieter Arentsz. ....1621. in-4°., 64 blz.

Niet vermeld bij: *Rogge*, *Geschr. betreffende de Nederl. Herv. Kerk enz.*, *blz.* 145.

3289 Bruylofts-Gedicht. Ter eeren van ....Jaqves Jacobsz Rombovts,

Met .... Maria du Gardyn Francois dochter. Te samen vergaderdt inden staet des Houwelijx, den XX April 1621. (*Met houtsnede op den titel.*) T'Amsteldam, Ghedruckt by Paulus van Ravesteyn, 1621. in-4°., 8 blz.

3290 Brvylofts Geschenck, toe-geeygent Den ... Heer Pieter Rezen, Ende ... Jonck-vrow Apollonia Loopers, Tsamen in den H. houwelicken staet bevesticht den 10. Novemb. 1621. (*Met houtsneé op den titel.*) Tot Middelburgh, Ghedruckt by Hans vander Hellen, ... 1621. in 4°., 8 blz.

1622.

Zie ook n°. 2249, 2250, 3180 en 3181.

3291 Cort Verhael Vande Reyse der Nederlandsche Soldaten, die anno 1616. na Venetien zijn ghereyst. Om de Republijcke teghen Ferdinandus Hertoghe van Graets, ende nu Roomsch-keyser te dienen: Ende 't gheene aldaer in de Oorloghe, soo te Lande als te Water is ghepasseert. Beschreven door Jaques Linsay Schotus ... Tot Delf, Ghedruckt by Jan Andriesz. ... 1622. in-4°., (XVI) en 154 blz.

Linsay, hoewel een Schot, was 19 jaar in Hollandsche dienst geweest. Hij draagt zijn geschrift aan de Prinsen *Maurits* en *Henrick Frederick* op. (T. 1904.) Verg. n°. 2332 en 2333.

3292 Kort ende waerachtich Verhael, In welcker maniere in de voorleden Maent Aprilis, den Innewoonderen des thien Gerichten-Bondt in oudt hooch Rhaetia, deur des huyses Oostenrijcks Overste, ende Bevelhebbers, die inde Natuyre, ende allen Rechten gheoorlofde Defensie van Lijff ende Ziele, is af-geperst worden .... Wt het Hoochduytsche ghetrouwelijck over-gheset. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe. By Aert Meuris .... 1622. in-8°., 24 blz.

Zie: *Baudartius*, *B. XIV*, 57 *v.v.* (niet 139 zooals bij T. 1905); *Wassenaer*, *III*, 156 *v.v.* en *Mercure françois*, *VIII*, 352 *v.v.*

3293 Abbrege de novvelles des Grisons, du 27. d'Auril, 1622. (*Met titelvignet.*) A la Haye, Chez la Vefve de Hillebrant Jacobssz. Anno 1622. in-4°., 4 blz.

3294 Copye Van seeckeren Brieff gheschreven den 17. Junij 1622. van de Grau-Bunders aen eenighe hare Religions-genoten, in die welcke sy haren staet verthoonen, ende assistentie versoecken .... (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris ... Anno 1622. in-4°., 8 blz.

3295 Een waerachtighe Beschryvinge vande ... Kloeck-moedighe Feyten, ... door den Grave van Mansvelt, ... Als noch mede van de ....

Victorie, het welcke voorleden dinghsdaeghs is verwonnen, door den ... Jongen Hertogh van Bruynswijck, ... Ende noch van Bethlehem Gabor, ende Jagerendorp, ... Mitsgaders ooc van de ... Victorie het welcke die van Sluys ooc als nu verkreghen hebben met haer nieuwe ghemaeckte Schantz. *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Na de Copye van Kleeff, Ghedruckt tot Delfft, voor Adriaen Leenaertsz. 1622. in-4°., 4 blz.

3296 Copia Der Conditionen vnnd Artickeln mit welchen die Statt vnd Vestung Gulich vbergeben worden an Jhr. Kön. May. von Hispanien vnd Jhr. Durchl. der Infantin General Obersten Marquis Spinola durch der ... General Staden der vereinigten Prouintzien Gubernatoren obgesagter Statt vnnd Vestung Gülich, vnd darauff erfolgter vollnziehung beschehen am 3. Febr. dises 1622 Jahrs. (*Met titelvignet.*) Gedruckt zu Augspurg, durch Andream Aperger ... Anno M.DC.XXII. in-4°., 8 blz.

De onderteekening der capitulatie is van 22 Januari.

3297 Glaubwürdige Copejen, Dreyer vnterschiedlicher Schreiben König Friderichs, Pfaltzgraven vnd Churfürsten, Daraus zusehen, bey welchem theil der erwünschte Fried im Reich Teutscher Nation biszhero angestanden. (*Met titelfileet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXII. in-4°., 28 blz.

De eerste brief van 1 Mei 1621 is gericht: „*an etliche Euangelische Potentaten vnd Stände.*" De tweede brief is ook aan verschillende vorsten in Duitschland gericht en ged.: *ins Gravenhagen den* $\frac{4}{14}$ *Novemb.* 1621. De derde brief eindelijk gericht: „*an Nider Säxischen Crays*" is ged.: *in des Gravenhagen* $\frac{2\ Decemb.}{22\ Novemb.}$ 1621.

3298 Verhael Van 'tghene ghepasseert is inden slagh tusschen de Heyrlegers des Konings van Bohemen, ende des Hertoghs van Beijeren, den $\frac{16}{26}$ ende $\frac{17}{27}$ Aprilis, omtrent Wisloch, tegen over een Dorp genaemt Mingelsheim. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By de Weduwe ende Erfgenamen van wijlen Hillebrant Jacobssz. van Wouw. Anno 1622. in-4°. 8 blz.

Zie: *Baudartius*, *B. XIV*, 35. (T. 1901.) *A. Gindely*, *Gesch. des 30jährigen Krieges*, *IV*, 358.

3299 Recit de ce qvi s'est passé en la rencontre de l'Armée du Roy de Boheme, & celle du Duc de Baviere le $\frac{16}{26}$ & $\frac{17}{27}$ d'Auril, près de Wisloch, tout contre vn village nommé Mingelsheim. (*Met titelvignet.*) A la Haye, Chez la Vefve de Hillebrant Jacobssz. Anno 1622. in-4°., 8 blz.

Fransche uitgaaf van het voorgaande.

3300 Mayus, 1622. 70. Vremde Nieuwe Tijdinghen, wt Prage in Bohemen. Met Tijdinghen wt Italien, ende Duytslandt. Ouerghesedt wt het Hoochduyts in onse Nederlandtsche spraecke. Eerst Ghedruct den 18. Mey. 1622. (*Met houtsneê op den titel.*) T'Hantwerpen, By Abraham Verhoeuen. in-4°., 8 blz.

3301 Heirtocht met diversche Batalien: Gheschiet onder het beleyt vanden ... Grave van Mansveldt, Ende den manhaftighen Hertoch Christiaen van Bruynswijck. Met alle omstandicheden tot hare monsteringhe toe, hier neffens mede een kaertjen vande 17. Nederlanden waer in de tocht afgheteyckent is. (*Met houtgravure op den titel.*) Na de Copye van Breda, voor Pieter vanden Bos. *z. j.* in-8°., 16 blz.

Zie: *Baudartius*, *B. XIV*, 150 *v.v.* Evenals in de twee door *Tiele* (n°. 1902) beschreven exemplaren vindt men ook in de 2 op de Kon. Bibl. aanwezige exx. wel een uitslaande kopergravure, den slag bij Fleury (29sten Aug.) voorstellende, maar niet het op den titel genoemde kaartje. Op andere uitgaven van dezelfde pers leest men: *Tot Leyden*, *Voor Daniel Roels.*

3302 Basuyne des heyligen Oorloogs Der Openbaringghe S. Johannis Tegen den groten Antichrist den Romschen Paus: Der welcke Diepe ende tot desen dach verborgene Gheheymnissen, van het 12 Cap. aen tot het 20. nae den rechten Sin des Heyligen Geests verclaert worden, nopende de wonderlijcke weder-voortbrengginghe der Kercke Christi, de teniet-makinghe des Paus-rijcks, *enz.* ... sullende door ... Fredericvm Coningh der Bohemen ende Keurvorst van den Paltz begonnen ende wt-ghevoert worden ... In verlegginghe des Autheurs, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1622. in-4°., (VIII) en 104 blz.

Met zinnebeeldige titelhoutsnede. Dit zonderlinge boekske, een tegenhanger van n°. 3038, wordt geprezen door *Baudartius*, *B. XIV*, 88 (T. 1908). Een aanteekening op een ex. in het bezit van den Heer Martinus Nijhoff luidt: *gemaeckt door D°. Wilhelmum Stephani Pastorem Ecclesiae Campensis.*

3303 Den Italiaenschen Vvaerseggher. Dat is een Prognosticatie, Op het Jaer ... 1622. Ghepractiseert door Antonio Magino ..., Beschreven over 5 Jaeren ... (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt naer de Copije van Bolognia (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) voort Jaer 1622, Stillo Nova (*sic!*). in-4°., 20 blz.

= W. 1807. Over *Antonio Magino* zie men: *Navorscher*, *X*, 311 en 355. Verg. n°. 3569.

3304 Optocht, Der Princen, alles voorseyt inden Italiaenschen waersegger, Met een seeckere Verclaeringhe op den teghenwoordighen Tocht, op den Rhijn, seer vreemt om lesen. Ghepractiseert, Op den Wael-dijck after op't t'krat van den Waeghen. (*Met vignet op

den titel en aan het einde.) Ghedruckt voor die vander Hagh. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... 1622. in-4°., 8 blz.

Pamflet van de Roomsch-Keizerlijke partij tegen het voorgaande gericht. (W. 1808.)

3305 Complement bon' Avisorum. Speciale nieuwe Avijsen. D'welcke Postilion van den grooten Leeuwe van den Gheslachte Juda gesien heeft in zijne prophetische Bloeme, ende ontfanghen Involucro ofte verborghentheydt, t' welcke hem de voornaemste Koninginne in den hemelschen raedt Godes in den Woude heeft gheopenbaerdt. Dese bon' Avisa heeft Postilion uyt last zijnes Ampts gepubliceert den eersten May, ouden stijl, in anno 1622.... Eerst int Hoogh-Duytsch uyt-ghegheven, ende nu ghetrouvvelijck vertaeldt. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1622. in-4°., 8 blz.

De schrijver van dit zonderlinge pamflet is volgens het voorbericht der *Alarm Basuyn* (T. 2055, welk tractaat, even als n°. 3582 van dezen catalogus, een vervolg op bovenstaande is), *een verdreven Predicant uyt Bohemen schuylende int Hartoghdom van Saxen.* Verg. het bericht van *Wassenaer*, *VII*, *f°.* 47, aangaande zekeren *Profeet Philippus Ziglerus*, die verklaarde te zijn *Exul Christi*, *van Wurtzburg gebooren.* (W. 1809.)

3306 Heronis ab Inthima.... Censura, judicium, sive opinio, super coopitulandi, et contra atrocissimos Euangelii implacabiles et insatiabiles hostes belligerandi fide, Quam ... Belgii Ordinibus Generalib.... Ernestus Princeps & Comes de Mansfeldt, ... Simulque Christianvs. Brunswicens. et Lunaeburg. Dux... Ante paucos menses requisiti, in totius Christianismi salutem ... praestiterunt; *etc.*... (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 52 blz.

3307 Diversche miraculeuse Victorien, onlancx ghesien in desen Franzen Kriich. Met de Belegeringe, tot nu toe; met noch eenige France Gedichten. Na de Copye van Rochel, (*z. n. v. pl. Leiden.*) Voor Willem Pieterssz, A°. 1622. in-4°., 16 blz.

Met titelgravure, voorstellende het beleg van Rochelle. De *France Gedichten* aan het einde bestaan uit: *Chanson Novelle de la bataille dela Banche; Cantique sur les troubles & miseres de ce tempts* (sic) en *Récit veritable de la victoire obtenuë par l'armee Nauale de la Rochelle sur l'armée ennemie.* (W. 1805.)

3308 Twee brieven gheschreven voor Montavban door myn Heer de Connestable, d' Eene aen Monsr. van Modene, d' ander aen Monsr. van Montbason. (*Met titelvignet.*) Tot Delf, By Cornelis Janssz. Timmer,... 1622. in-4°., 8 blz.

= W. 9000. De brief *aen M^r^. de Montbason aengaende het opbreecken vanden Legher voor Montauban ende d'oorsaeck vandien* wordt gevonden in den *Mercure françois*, *VII* (1621), 884—887 en is ged. 18 Nov. 1621. De tweede brief van *de Luines*, dienende om zich naar aanleiding van verschillende tegen hem ingebrachte beschuldigingen te verdedigen, is ged. 10 Nov. 1621 en opgenomen in den *Mercure françois*, *VII* (1621), 889—892.

3309 Eenen Brief Van eenen Edelman van Guienne gheschreven aen een sijnen Vriendt in Holland, in date den 12. Januarij 1622. Inhoudende veel notable dingen geschiet, geduyrende het belegh van Monheurt ende daer nae. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris... Anno 1622. in-4°., 12 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 158 *v.v.* (T. 1908.)

3310 Mayus, 1622. 71. Nieuwe Tijdinghe wt Vranckrijck, met vremde Tijdinghen wt Italien. Hoe dat den Heere Cauaillero Antonio Foscarini, eertijdts Ambassadeur in Vranckrijck, ende Enghelant, binnen Venetien is Ghejusticeert gheworden. Eerst Ghedruct den 18. Mey. 1622. (*Met het fransche wapen op den titel.*) T' Hantwerpen, By Abraham Verhoeuen,... *Z. j.* in-4°., 8 blz.

Aan het einde de letters V. C. D. C. A. Zie over deze boekjes n°. 3137.

3311 Articles Faites par le Roy de France, Avec ceux de la Religion Reformée. (*ged.* 19 *Oct. Met het wapen van den koning van Frankrijk op den titel.*) Selon la Copye faicte A Paris, Chez Denys du Val, ... M.DC.XXII. in-4°., 8 blz.

In den *Mercure françois*, *VIII* (1622), 837—844.

3312 Articvlen Ghemaeckt Van den Coninck van Vranckryck Met die Van de Ghereformeerde Religie. (*Met hetzelfde wapen als het voorg. ged.* 19 *Oct.*) Nae de Copye Tot Parys, Ghedruckt by Denys du Val,... M.DC.XXII. in-4°., 8 blz.

Deze vertaling van het voorgaande nummer wordt ook gevonden in *Baudartius*, *B. XIV*, 193 *v.* Bij T. 1909 komt een andere uitgaaf voor, die gedrukt is bij *Jan Amelisz* te *Utrecht.* Daar leest men op den titel: *Vrancryc*, *Gereformeerde.*

3313 Ordonnantie Van den Coninck, Over den Pays, Ghepubliceert tot Parijs, den een-en-dertichsten dagh van October, 1622. (*Met het fransch kon. wapen op den titel.*) Tot Paris. By F. Morel ende P. Mettayer... M.DC.XXII. Met Previlegie van sijne Maiesteyt, Tot Haerlem ghedruckt by Vincent Casteleyn, Naer de France Copye. in-4°., 8 blz.

3314 Regnavd de Montavban Resuscité. Parlant aux Bourgeois de Montauban et à ceux de leur party. M.DC.XXII. in-8°., 16 blz.

3315 Le Heravlt François, avx Princes Chrestiens. M.DC.XXII. in-8°., 22 blz.

3316 Meditations de l'hermite Valerian. Tradvites de bon Normand en vieux Gaulois, par vn Pelerin du Mont S. Michel en faueur de tous bons François. M.DC.XXII. in-8°., 40 blz.

3317 Les Visions et songes de l'Hermite du Mont Valerien, Addressé aux bons François de ce temps. M.DC.XXII. in-8°., 14 blz.

3318 Meditation d'vn Advocat de Montavban. Sur les mouuemens du temps present. M.DC.XXII. in-8°., 16 blz.

Op rijm.

3319 La Corneille deplvmee. M.DC.XXII. in-8°., 8 blz.

Grootendeels berijmd.

3320 La Promenade des bons hommes, ov Jvgement de nostre siecle. M.DC.XXII. in-8°., 76 blz.

3320*a* L'Horoscope dv Conestable, avec le passe par-tout des Fauoris *z. n. v. pl. en v. dr.* M.DC.XXII. in-8°., 32 blz.

3321 Copie Van sekere Requeste ofte Supplicatie, aen den Coningh van Groot Britagnien ghepresenteert by die van 't laghe Huys des Parlements. Midtsgaders Eenen Brief vande selven Majesteyt aen't voorsz. Parlement ghesonden (*ged.* 3 *Dec.*). Als oock d'Antwoorde van 't Parlement op d' voorsz, Brieff. Oock mede Antwoord van syne Coninckliicke Majesteyt op de boven-ghestelde Supplicatie (*ged.* 11 *Dec.*). Ten lesten Eene Protestatie van 't voorsz. Parlement op syne Majesteyts Antvvoord. Tot Delf, Gedruckt by Jan Andriesz. ... 1622. in-4°., 24 blz.

Alles betreffende het huwelijk van den prins van Wales met de Spaansche Infante. Bij *Baudartius*, *B. XIII*, 126—135. (T. 1906.) Zie: *Hume*, *VI*, 55 *v*.

3322 Supplicatie van 't Parlement, door die van 't leeghe Huys overghezonden. Met de Copye, Van des Konincks Brief. Ende d' antwoorde der Ghemeynte, op den selven Brief. (*Met houtsnede op den titel.*) Tot Arnhem, Ghedruckt voor Jan Janssen: A°. 1622. in-4°., 12 blz.

De eerste drie stukken van het vorige nummer behelzende. (T. 1907.)

3323 Proclamatie des Konincx van Groot-Britanien, Daer in Syne.... Majesteyt Syn goedt-vinden verklaert, aengaende de Scheydinghe van de teghenwoordighe By-een-komste des Parlements. Ghetrouwelick uyt d' Enghelsche tale overgheset in de Nederlantsche,... (*Met een wapen op den titel.*) Ghedruct tot Rotterdam, Na de Copije van Londen, by Bonham Norton, ende John Bill,... 1622. in-4°., 14 blz.

Zie: *Hume*, *VI*, 60; *Baudartius*, *B. XIII*, 135.

3324 Propositie. Ghedaen van den Ambassadeur des Keysers aen sijne Koninckliicke Majesteyt van Groot Britaignie. Den 17. April 1622.

(*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris... Anno 1622. in-4°., 8 blz.

Deze toespraak is de oratie door den nieuw benoemden keizerlijken gezant te Londen *Georg Ludwig von Schwarzenberg* bij zijn eerste audientie bij den koning gehouden. Zie: *Gindely*, *Geschichte des 30jährigen Krieges*, *IV*, 405.

3324*a* VVaerachtich Verhael, Van die notabele gheschiedenissen onlangs tot Constantinopel ghebeurt, met de afkomste der Turcksche Keyseren ofte Sultanen van den Osmansche Geslachte tot op den tegenwoordigen, etc. (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris... Anno 1622. in-4°., 16 blz.

Aan de keerzijde van den titel een lijst der sultans van het einde der dertiende eeuw af. Vervolgens de Turksche geschiedenis sedert 1619, maar in hoofdzaak van het begin van 1622 tot einde Juli van dat jaar.

3325 Lavdatio fvnebris Alberti Belgarvm principis. Dicta Lovanii in Collegio Trilingui à Petro Castellano... (*Met titelvignet.*) Lovanii, Excudebat H. Hastenius, CIↃ. IↃ. C. XXII. in-4°., 64 blz.

Zie: *Foppens*, *Bibl. Belg.*, *II*, 963.

3326 Breeder relaes van het Royael VVtvaert Alberti Eertz-Hertoghe van Oosten-riick...., Ghedaen binnen Brussel den 12. Meert 1622. Nv eerst Ghedruckt den 18. Meert 1622. (*Met houtsnede op den titel en Albertus' wapen en fileeten op de laatste blz.*) T' Hantwerpen, By Abraham Verhoeuen,... *z. j.* in-4°., 16 blz.

Over de begrafenis van den Aartshertog zie men: *Wassenaer*, *II*, *f°.* 88 *verso*, 89, woordelijk overgenomen door *Baudartius*, *B. XIV*, 31 *v.* Zie verder W. 1800—1804.

3327 Placcaet Inghestelt Op den name van Philippus de II Coninck van Hispanien Waer in seer levendich vertoont worden, zijnen Tyrannischen aert ende Moordadich voornemen teghen alle ware Christenen, die door de gantsche werelt verspreyt zijn.... Voor vele Jaren ghemaeckt, ende nu eerst tot waerschouwinghe vande Inghesetene deser Neder-Landen int licht ghebracht. Tot Dordrecht, Voor Damis van Rybeeck... 1622. in-4°., 6 blz.

Hevige satire op Philips II. (W. 8959.)

3328 Hispanvs Redvx. Sive exitvs indvciarvm Belgicarvm, ad Foederatos Belgas. (*Met kopergravure op den titel en dezelfde op blz.* 15.) Typis, Aegidii Nicolai. Hornae CIↃ IↃ CXXIJ. in-4°., (IV) en 88 blz.

Het voorwoord van deze verzameling latijnsche gedichten tegen de Spanjaarden is onderteekend: J. Forestvs, waaruit blijkt dat *Jan van Fooreest*, burgemeester van Hoorn de dichter is. Zie o. a.: *J. H. Hoeufft*, *Parnasvs latino-belgicus*, *p.* 157 *en* 158.

3329 De Tropheen Off Zeghe-teeckenen van den Nederlandschen Mars.

Tweede deel. (*Met het wapen van den prins van Oranje op den titel.*) Tot Delf, Ghedruct By Jan Pieterssz. Waelpots, ... Anno 1622.
in-4°., (VIII) en 38 blz.

Gedicht, vol lof op de heldenfeiten van Prins *Maurits*. Voorafgegaan door een Ode op *J. Cats*, en gevolgd door eenige klinkdichten op de leden van verschillende hooge Staatscollegiën. De ongenoemde schrijver zegt in de voorrede dat, hoe vreemd ook, het eerste deel na dit zal volgen. (W. 9002.)

3330 Lest over-gelevert geschrift Vande Heeren extraordinaire afgesanten Der Vereenichde Nederlanden, aenden Koninck van Vranckryck, ... Dernier Escrit des Seigneurs Ambassadeurs *etc.* ... Haerlem voor Christiaen Christiaensen .... 1622. in-4°., 12 blz.

Hollandsche en fransche tekst.

3331 Heyr-Basuyne Ten dienste, soo voor de Inghesetene vande Belegerde Stadt Bergen op den Zoom; Als voor de gene, die getogen zijn om de selve voor dese landen, tegen den Spaignaert, te verweyren .... (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) Tot Leyden, By Zacharias de Smit .... 1622. in-4°., 16 blz.

= W. 1830. Uit de opdracht aan het garnizoen en de burgerij blijkt dat Marcus Zuerius de dichter is.

3332 Beschrijvinghe Van het teghenwoordich belegheren der Stad Berghen op Zoom, door den Marquis Spinola: Mitsgaders Een cort verhael van haer gheleghentheyd, ende oock van haere voorgaende beleghe-ringhen. (*Met houtsneê op den titel.*) Nae de Copye tot Amsterdam, Ghedruckt by Broer Jansz., ... *s. j.* in-4°., 4 blz.

Zie de volgende nummers.

3333 Der Princen Post Ruyter, Advertiert het innemen van Steen-Berghen, Met het belegh van Berghen op Soom, Met alle omstandigheyden, van het Parlementeeren Storm, uyt val ende alles wat tot nu toe ghepasseert is, soo wel van den vyandt als vande onse. (*Met titelfileet en vignet aan het einde.*) Tot Leyden. Voor Niclaes Geelkerck, Anno 1622. in-4°., 8 blz.

Een andere druk bij *Joost Jansz Verheul* in *den Briel* komt bij W. 9001 voor.

3334 The 26. of July. 1622. A trve, plaine, and compendious discovrse of the besieging of Bergen Vp Zome, Shewing the late Actions of Spinolas Forces before the same. With the Proceedings of the Prince of Orange before Sattingambas *enz.* .... (*Met titelfileet*) London: Printed by E. A. for Nicholas Bourne and Thomas Archer, ... 1622. in-4°., 22 blz.

Blz. 3—4 worden in dit ex. gemist en hebben waarschijnlijk een voorwoord of opdracht bevat.

3335 Verhael Der Ghedenckweerdigher gheschiedenissen die gheschiet zijn binnen berghen op den Zoom tsedert den 18. Julius 1622.... tot den 26. Augusti des selven Jaers toe.... (*Met het drukkersmerk van den drukker op den titel.*) Tot Dordrecht, Ghedruckt by Dirck van Vreeswijck, ... 1622. in-4°, 8 blz.

= W. 1831. Zie: *Baudartius, B. XIV, e. a.* en verg. n°. 3301. (T. 1911, waar een nadruk voorkomt). Zie hieronder.

3336 Het tweede deel Der Ghedenckweerdigher geschiedenissen.... gheschiet... binnen bergen op den Zoom, ... tsedert den 27. Augusti tot den 8. September... Door den selfden Autheur... in-4°., 4 blz.

= W. 1832. Evenals het volgende met het zelfde adres en drukkersmerk als het voorgaande.

3337 Het derde Deel *enz.*.... tsedert den 8. September.... tot den 15. der selver Maent toe. .... in-4°., 8 blz.

= W. 1833. Zie nog W. 1834—1836.

3337*a* Waerachtighe Nieuwe tijdinghe, van de Victorie die de onse voor Berghen op Zoom, op verscheyden mael hebben becomen, waer mede sy den vyandt grooten afbreuck ghedaen, ende goeden buyt ghecreghen hebben, als men hier in volcomelijck mach lesen. (*Met het Holl. wapen op den titel.*) Naer de Copie te Rotterdam voor Harman Heyndricksz. Anno 1622. in-4°, 4 blz.

Loopt van 3 tot 13 September.

3338 Raet-slach Ende Ghespreck, Tusschen Isabella Hertoginne van Brabandt,... Met den Marquis Ambrosio Spinola, Over den Inval by syne Ghenade Prins Heyndrick in Brabant over den Deemer ghedaen. Met het Discours vant Belegh voor Berghen op Zoom. Item, Noch eenen Brieff uyt het Legher voor Berghen op den Zoom, gheschreven van den Marquis A. Spinola aende Infante *enz.* (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) Tot Rotterdam, By Jan Janssz. Anno 1622. in-4°., 16 blz.

= T. 1912. Geheel op rijm. Onder den *Raet-slach* staan de letters *M. A. H. V. J.*

3339 *Een kaart van de belegering der stad Bergen op Zoom door Spinola met bijschrift:* Een cort verhael en perfecte Afteyckeninghe van 't belegeren der Stadt Berghen op Zoom, ondert beleyt van den Marquis Spinola, in den Jare 1622. *Aan het einde:* Tot Amsterdam, Gedruckt by Claes Jansz Visscher. *z. j.* in-plano, een blad.

De plaat, die zonder bijschrift 54 c.m. breed en 40 c.m. hoog is, wordt beschreven in *Fr. Muller's Beredeneerde Beschrijving van Ned. Historieplaten, I,* 1467.

3340 Jovrnael ofte Dagh-Register, Waer in vertoont werdt des vyandts

scherm-slagh voor Berghen op Zoom: Met het dapper verset ofte ontset, der selver Stee, met alles wat aldaer ghepassert is. (*Met gegraveerde titelprent en twee afbeeldingen in den tekst, blz.* 28 *en* 29.) Tot Leyden: By Niclaes Geilkerck, Anno 1622. in-4°., 36 blz.

Vooraf een vers tot inleiding. Zie over het beleg van Bergen op Zoom: *Wassenaer, III, f°.* 65 *verso v.v.*, 83 *verso v.v.*, 93 *verso v.v. Baudartius, B. XIV*, 124 *v.v.*, 135 *v.v.*, 154 *v.v.*, 171 *v.v. Aitzema, I*, 273 *v.v.* (W. 1837.)

3341 Cranenvlucht voor Berghen op Soom, Dat is te segghen: In wat manieren de voorseyde Stadt van dese teghenwoordighe Beleghe-ringhe verlost is.
Gheschreven voor Berghen op den Zoom,
Packtu haes op, haes op, ick koom. (*Met zinnebeeldige koper-gravure op den titel.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 1913. Op blz. 13. begint een gedicht, met opschrift: *De Leeuw kijft.* Het geheel, zoowel in proza als op rijm, is zinnebeeldig.

3342 Eben-ezer, Dat is Helpen-steen: op-gericht Tot gedachtenisse,... dat Bergen op Zoom ontset, ende Steenbergen weder gewonnen is, weynich daghen na den Biddach, ghehouden den 21. September Anno 1622. (*Met drukkersmerk van de Vivere op den titel.*) Tot Middelburgh, Ghedruckt by Hans vander Hellen, voor Geeraert van de Vivere,... 1622. in-4°., 20 blz.

Gedicht met voorafgaande Opdracht aan de Gecommitt. Raden van Zeeland, mede in dicht en tusschengevoegd *Danck-liedt* en *Triumph-liedt.* Onder de opdracht leest men 's dichters naam: J. de Swaef. (T. 1914.)

3343 Ommensche oft Hardenberghsche Slacht, Daer den Vyant ghestuyt, verjaeght, ende gheslaghen is. Ende Hoe veel dooden, ghequetsten, ghevanghens, daer ghebleven zyn, is te lesen. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt Na de Copye van Swol, (*z. n. v. dr.*) Anno 1622. in-4°., 8 blz.

Zie: *Wassenaer, III, f°.* 89 *verso*, 90.

3344 Waerachtich verhael, Van 't geene inde Eylanden van Banda, in Oost-Indien, inden Jaere sestien-hondert eenentwintich, ende te vooren is ghepasseert. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1622. in-4°., 10 blz.

Bij: *Wassenaer, II*, 81 *v.v.* (T. 1915.)

3345 Vertooch aen de ... Staten Generael, aengaende de tegenwoordige Regeringe van de Bewinthebbers van de Oost-Indische Compangie, ende hoeveel dat den Staedt van 't Landt daer aen ghelegen is, dat de selve voortaen door goede Ordere beter mach geregeert worden. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

Aangaande de klachten der Participanten over de Bewindhebbers der O.-I. Com-

pagnie en het licht dat de pamfletten hierover verspreiden, zie men o. a.: *Asher, Essay on the Dutch books and pamphlets relating to New-Netherland and to the Dutch West-India Company, p.* 35 (T. 1916) en een lijst der verschenen pamfletten over die zaak: aldaar, *p.* 105 *v.* Uitvoerig wordt over deze zaak gehandeld door *O. v. Rees, Gesch. der staathuishoudkunde in Nederl., Dl. II, Gesch. der koloniale Politiek van de republiek der Vereenigde Nederlanden, blz.* 144 *v.v.*

3346 Copye Van eenen Brieff van eenen vrient aen den anderen geschreven, nopende het Redres van de Oost-Indische Compaignie. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

De brief is ged. 5. *Martij*, 1622 en bepleit de rechten van de Participanten.

3347 Tegen-Vertooch, By eenighe Lief-hebbers vande waerheyt ende haer Vaderlandt, ende mede Participanten vande Oost-Indische Compagnie, aende ... Staten Generael, Op seecker vertooch, by eenige gemiscontenteerde Participanten soo sy haer thoonen, in openbaren Druck uyt ghegheven, ende hare Hoog: Moog: doen behandigen, tegen de Regieringe vande Bewint-hebberen vande Oost Indische Compagnie. (*Met titelfileet en vignet aan het einde.*) Ghedruckt, By Jacob Pietersz, (*z. n. v. pl.*)... 1622. in-4°., 12 blz.

Tegenschrift van het vorige. (T. 1917.)

3348 Nootwendich Discovrs Oft Vertooch aan de .... Staten Generaal van de Participanten der Oost-Indische Compagnie tegens Bewinthebbers. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) In 't Jaar... 1622. in-4°., 40 blz.

= T. 1918. Onderteekend: Door *Ymant van Waar-mond.* Blijkens een aanteekening op het ex. der Bibliotheek van de Kon. Akad. van Wetenschappen te Amsterdam is Simon van Middelgeest de schrijver. Niettegenstaande het tegen dit geschrift gericht plakkaat (zie volgend nummer) werd het *Nootwendich Discours* onder veranderde titels herhaaldelijk herdrukt. Zoo zijn de pamfletten: *Ootmoedighe Beklagh-redenen aen de .... Staten-Generael* (bij W. 1838) en: *Den vervaerlycken Oost-Indischen Eclipsis, vertoont aen de Vereenichde Provincien door de participanten van d'Oost-Indische Compagnie*, 1625 (zie n°. 3585 *a*) nadrukken in eenigszins gewijzigden vorm. Zie: *v. Rees, a. w., blz.* 157.

3349 Placcaet (*Van de Staten van Holland*) Jeghens seecker Fameus Libel, geintituleert, Nootwendigh discours, ofte Vertoogh *enz.* ... (*ged.* 22 *Juli. Met den Holl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, By de Weduwe ende Erfgenamen van wijlen Hillebrant Jacobssz. van Wouw, ... 1622. Met Privilegie. in-4°., 6 blz.

Gr. Placaatboek, I, 458. (T. 1920.)

3350 Tweede Noot-wendiger Discovrs Ofte Vertooch aan alle Lantlievende, van de Participanten der Oost-Indische Compagnie, tegens Bewinthebbers ... In't Jaar Een-en-twintich, der Onghedane Rekeninge. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 96 blz.

Onderteekend: *Yemant Adams.* Het stuk is met evenveel talent geschreven en

blijkbaar van dezelfde hand als het eerste *Nootwendich Discours.* (T. 1921.) Ook hiervan is Simon van Middelgeest de schrijver. Gewijzigde herdruk op n°. 3585 *b.*

3351 Derde Discovrs. Waer in By forme van Missive den geheelen staet van de Vereenichde Oost-Indische Compagnie vvort ten vollen geremonstreert, als ooc vvat de Participanten ende het gemeene Landt van den beginne daer by genoten, tot grooten afbreuc vande Portegiesche Trafycque. Ende Met goede redenen bewesen, dat by soo verre dese geoctroyeerde West-Indische Navigatie, van Godt met gelijcken succes sal gesegent worden, dat niet alleen de Participanten meer vordeels genieten sullen, ... Hier by een Extract wt een Tegen-vertooch op seecker Discours, by eenige misconten-tieerde Participanten vande Oost-Indische Compagnie wtghegeven. Ghedruckt ... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1622. in-4°., 24 blz.

Het stuk is onderteekend: *Met haest wt Amsterdam den* 1. *Decemb.* 1622. Men verwarre het niet met n°. 3361. De schrijver verdedigt de Bewindhebbers der O.-I. Compagnie. Verg. n°. 3347. (T. 1922, waar: Nu *haest* gelezen wordt.)

3352 Korte Aenwysinge Van de kleyne profijten die de Participanten vande tegenwoordige gheoctroyeerde Oost-Indische Compaignie dese 19. Jaren hebben ghenoten, ende waer uyt 'tselve is gesproten op dat int nieuwe aenstaende Octroy door de... Staten Generael daer in mach werden versien. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 1923.

3353 Korte Aenwysinghe Der Bewinthebbers Regieringe. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

In barbaarschen stijl geschreven, dikwijls zonder eenigen zin. (T. 1924.)

3354 Naerder Aenwysinghe Der Bewinthebbers Regieringe. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j. Druk als van het voorgaande geschrift.*) in-4°., 12 blz.

= T. 1925.

3355 Kort Onderricht Der Participanten rechtveerdighe klachten over de Bewinthebbers van de Oost-Indische Compagnie. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j. Druk als van het voorgaande.*) in-4°., 8 blz.

= T. 1926.

3356 Qvestie tvsschen de bewinthebbers van de Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie, ende hare Participanten ghestelt om te solveren. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Bij *Asher, a. w., p.* 107, 108 vindt men deze beide laatste geschriften niet vermeld, maar wel andere van hetzelfde jaar. (T. 1927.)

3357 Apologvs Vanden Krijch der Gansen, Met de Vossen, Gepracti-

seerd door Philonem Patricium, Tot welstant der ver-eenighde Nederlanden, ende bevorderinghe vande aen-staende Vloot op West-Indien. (*Met vignet aan het einde.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... 1622. in-4°., 16 blz.

= T. 1928. Voor dit en de volgende nummers verg. *Asher*, *a. w.*, *p.* 34 *v.*, 108 *v.v.*, *E. Laspeyres*, *a. w.*, *S.* 71 *v.v.* en de *Bibliographie der volkswirthschaftlichen Schriften* aan het einde van laatstgenoemd werk.

3358 Politiicq Discovrs, Over den wel-standt van dese vereenichde Provincien, nu wederomme met haren Vyandt ghetreden zijnde in openbare Oorloghe; Ende of voor de selve de Vrede of de Oorloghe dienstigher is.... Ende met eenen aenghewesen de middelen waer door wy onse waerde vryheyt teghen den Spangjaert sullen beschermen; bestaende insonderheyt in het vorderen van de West-Indische Compangje, by de ... Staten Generael gheoctroyeert ... T. L. B. J. E. D. V. V.... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) In ... 1622. in-4°., 28 blz.

T. 1929 leest *voorderen* en *Compangjie*.

3359 Politiicq Discovrs .... Provin*tien* ... *enz.* (*als het voorafgaande.*) in-4°., 20 blz.

Compresser druk van het voorgaande. (T. 1930.)

3360 Anderde Discovrs, By Forma van Messieve. Daer in kortelijck ende grondich verthoondt wort, de nootwendicheyt der Oost ende West Indische Navigatie, ... Worden daerom alle getrouwe Patriotten, des Vaderlants, ... vermaendt, om tot dese, nu nieuwe geoctroyeerde West-Indiaensche Compagnie mildelijck te contribueren, ... (*Met titelfileet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.*... Anno 1622. in-4°., 24 blz.

Verg. n°. 3237. Op enkele exemplaren is op de laatste bladzijde een lijstje geplakt van *Fauten door haesticheydt.* Onderaan leest men: *Post dato komt sekere tijdinghe, dat het derde schip rijckelick gheladen uyt Oost-Inden in Hollandt aen ghecomen, den* 1 *Martij* 1622 (T. 1931). Geen der beide toevoegsels worden op de exemplaren der Kon. Bibl. gevonden.

3361 Derde Discovrs. By Forma van Missive, Daer in kortelijck *enz.* (*als 't voorg.*) ... Worden daerom alle ghetrouwe Patriotten *enz.* (*als 't voorg.*)... *Z. n. v. pl. en v. dr.* .... 1622. in-4°., 8 blz.

= T. 1932.

3362 Levendich Discovrs Vant ghemeyne Lants welvaert, voor desen de Oost, ende nu oock de West-Indische generale Compaignie aenghevanghen, seer notabel om lesen. Door een Lief-Hebber des Vaderlandts... Ghedruckt by Broer Jansz. (*te Amsterdam*)... 1622. in-4°., 24 blz.

Gedeeltelijk bij *Baudartius*, *B. XIV*, 141 *v.v.* Op den titel eene houtsnede, de stad *Potosi* voorstellende. (T. 1933.)

3363 Korte Onderrichtinghe ende vermaeninge aen alle liefhebbers des Vaderlandts, om liberalijcken te teeckenen inde West-Indische Compagnie: In de vvelcke Kortelijck wort aenghewesen, de nootsaeckelijckheyt, doenlijckheyt ende nutticheyt van de selve. Door een liefhebber des Vaderlandts... (*Met de zinspreuk van den drukker op den titel.*) Tot Leyden: Inde Druckerye van Is. Elzevier, ... 1622. Men vintse te koop tot Rotterdam, by Jan van Waesberghe.
in-4°., 20 blz.

Belangrijk geschrift, geheel door *Baudartius* overgenomen, *B. XIV*, 205—211. (T. 1934.)

3364 Korte Verandtvvoordinghe van Adriaen Simonssoon ghewesen Predikant tot Charlois. Teghen de menichvuldighe lasteringhen hem by den Remonstranten naghegheven. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam. By Jan van Waesberghe,... 1622. in-4°., 52 blz.

Adriaen Simonssoon, vroeger Remonstrantsch prediker, was weder tot de Contra-Remonstranten overgegaan. Zie: *Brandt*, *IV*, 593. De Voorrede van dit geschrift is door *Baudartius* overgenomen, *B. XIV*, 24—28. (T. 1937)

3365 Korte Vera*nt*vvoordinghe van Adriaen S*y*mons-zoon, ghewesen Pred*ica*nt tot Charlo*ys*. *enz.* (*Als het voorg. Met hetzelfde adres.*)
in-4°., 40 blz.

Compresser druk.

3366 Aenwijsinghe vande Groote ende grove mis-slaghen D. Bartholomaei Nicolai Contra-Remonstrantsch Predicant binnen ter Goude, van hem tegen waerheyt ende liefde begaen, in syn boeckgen, ghedruckt onder den Tijtel *Clare ende Noodtwendighe Antwoorde &c.*... Door Eduardum Poppium, ... (*Met klein titelfileet.*) ... Ghedruckt onder 't Cruys (*z. n. v. pl. en v. dr.*), . . . 1622.
in-4°., (IV) en 120 blz.

Zie: *Brandt*, *IV*, 608, 818. Verg. n°. 3261 (T. 1938). De Narede is gedagteekend: *Wt Vlielandt desen* 26. *Mey*, 1622.

3367 Bestorming Van de Burcht des Satans die hem de Dortsche Nationale S. Y. N. O. D. E. onder den schoonen naem van den Berch Zyon Heeft ghearbeyt te herstellen ende te beschermen. Ofte Claer bevvijs dat de voornoemde Synode even tselfde van de *Verwerpinghe* ghevoelt, dat de Remonstranten den Synods-ghesinden hebben naegheseyt: Ende datse oversulcx (deselve deshalven veroordelende) *d'Onschuldighe* veroordeelt heeft. (*Met vignet op den titel en aan het einde*). Met Privilegie des Alderhoochsten voor altijt. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1622. in-4°., 128 blz.

Brandt spreekt niet van dit scherpe geschrift. (T. 1941.)

3368 Bewys Van den waren Godsdienst In ses Boecken gestelt By

Hvgo de Groot. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.CIƆC.XXII. in-4°., (VIII) en 112 blz.

Eerste druk, met de voorrede van een Contra-Remonstrant, men meent *Rosaeus*, predikant te 's Gravenhage, die met den geest van dit gedicht geheel in strijd is. Zie: *Brandt*. *IV*, 819 (T. 1942). Wat de verschillende uitgaven en vertalingen betreft, waarvan velen op de Kon. Bibl. aanwezig zijn, verwijs ik naar de geschriften van *Dr. T. C. L. Wijnmalen* (*Hugo de Groot als verdediger des Christendoms beschouwd*, *Utr.* 1869) en van *Dr. A. de Jager* (*Nieuwe Taal- en Letteroefeningen*, 1876, *blz.* 87 *v.v.*)

3369 Bevvys ... *gh*estelt ... *Ghe*druckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Duysent ses hondert XXII. in-4°., (IV) en 112 blz.

Tweede druk zonder de voorrede van *Rosaeus*. (T. 1943.)

3370 Brief Van den Heere Hvgo de Groot, aen de ... Staten van Zeelandt. Roerende sijner E. aenghehaelde brieven tot Lillo. (*Met titelfileet.*) Int Jaer (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1622. in-4°., 6 blz.

Men had uit deze aangehouden brieven gezien, dat *de Groot's* Verantwoording op de pers was, wat hij had trachten geheim te houden om met het drukken geene vertraging te ondervinden. Hij komt er echter in dezen brief, den 6. *Aug.* 1622 uit Parijs geschreven, voor uit, maar beklaagt zich zeer over die aanhouding (T. 1944). De *Verantwoordingh* zelf is niet in dezen Catalogus opgenomen, als daarin minder thuis behoorende.

3371 Louis ... roy de France et de Navarre. *etc.* (*Verklaring van den koning van Frankrijk ten gunste der Remonstranten*, *ged.* 11 *April* 1622.) *Geschreven kopie uit dien tijd.* in-fol°., een blad.

Zie het volgende nummer.

3372 Verklaringhe des Coninghs van Vranckrijck in faveur vande Remonstranten, die, uyt de Nederlanden ghebannen zijnde, haer in Vranckrijck nedergheslaghen hebben. Wt de Fransche Copie ghetrouwelyck overgheset. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1622. in-4°., 4 blz.

Bij *Brandt*, *IV*, 748—750. (T. 1951.)

3373 De Bekeringe vanden Ghepredestineerden Dief; of, tweede t'samensprekinghe ghehouden Tusschen een Remonstrants-gezinde Predicant, in 't habijt van een Metselaer, ende een Dieff die gesententieert was om te sterven. Waer inne Voor oogen wert ghestelt, hoe dat de Schriftuyrlijcke Leere der Remonstranten, in't Dortsche Synode veroordeelt, ... nut ende oorboirlick is, *enz.* ... Ghedrvckt In't West-ende van s' Graven-Haghe, voor Jan Alleman, in 't derde Jaer der Dortscher Reformatie. in-4°., 72 blz.

Voor den schrijver van dit stuk wordt Johannes Arnoldi Corvinus (*Ravens*) gehouden. Zie: *Brandt*, *XIV*, 818. Verg. n°. 2979, waar achter het

1ste deel (*Den Ghepredestineerden Dief*, door *Slatius*), ook latere drukken van deze 2de Samenspraak worden opgegeven. (T. 1952.)

3374 (Des Ouden, Hoochst-gheleerden, ende wijtvermaerden H. Desiderij Erasmi, Borghers van Rotterdam. Requeste aen de E. E. Heeren Borghemeesteren, Schepenen, ende Vroetschappen der Stede Rotterdam. Ghedruckt buyten Rotterdam, Met consent van den Autheur. Anno 1622.) in-4°., 6 blz.

Hekelschrift op het ijveren van de Rotterdamsche Contra-Remonstranten, om het nieuw opgericht metalen standbeeld van *Erasmus* van de markt te verwijderen, en op het prediken van sommige predikanten tegen Erasmus. Bij *Baudartius*, *B. XIV*, 136. Verg. ook *Brandt*, *IV*, 722 (T. 1954). De titel van het exemplaar der Kon. Bibl. ontbreekt en is hier van Tiele afgeschreven. De auteur is volgens *van Vloten*, *Paschier de Fijne*, *Aanteekeningen*, *blz.* 36, *n°*. 6, waarschijnlijk *Hendrik Hollingerus*, die ook de *Spongia Erasmi* (n°. 3492) uitgaf.

3375 Tragedisch-Clachte tot de Troyaensche verkrachte Maeghd, (*Met titelvignet.*) Gedruckt onder 't ✠ (*z. n. v. pl. en v. dr.*), Anno 1622. in-4°., 8 blz.

Drie Remonstrantsche Klaagliederen. (T. 1955.)

3376 Noodighe Instrvctie Voor Sijn Pr. Excellentie, Tot Slissinghe der Borgherlijcke twisten, Ende Hollandts VVelvaren. ... Ghedruckt tot Louesteyn, By Jan Pieterszoon Jonghelinck, ... 1622. in-4°., 12 blz.

Gematigd vermaningschrift van een Remonstrant aan den Prins om de „*gulde vryheyt der conscientie*" weder in te voeren. (T. 1956.)

3377 Claegh-lieden over Den droevighen toestandt van de Vrij-ghenaemde Gheunieerde Provincien. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Harderswijck, op Vryburgh, ... (*z. n. v. dr.*) ... 1622. in-4°., 8 blz.

Hierin: 1°. *Claegh-liedt*, 20 achtregelige koepletten. 2°. *Anagrammatismus Johannes Bogermannvs*, Latijnsch schimpdicht, met vertaling. 3°. *Claech-liedt*, 13 zevenregelige koepletten. (W. 1845.)

3378 Vierde Klachte der Kercke, Ofte liever, Christelycke, ende vrymoedige aensprake aende Leeraers vande Gereformeerde Religie, die by de waerheydt zijn ghebleven. *enz.* .... Door Irenevm Philalethivm. (*Met Brandt's drukkersmerk op den titel.*) t'Amstelredam, Voor Marten Jansz: Brandt, ... 1622. in-4°., 36 blz.

Door Ewout Teelinck. Verg. n°. 2445 en 2515.

3379 Corte Aenwysinghe Van den Dwael-ende-Laster-geest Marci Gvalteri Vyt sijne eyghene Schriften .... Ghestelt Vyt last van de.... Burghemeesteren, *enz.* .... der Stat Campen. Door D. Danielem Pipardum Dienaer des Goddelicken woorts ende Rector der selfder Stat. (*Met het wapen van Kampen op den titel.*) Ghedruct

tot Campen, By Frans Jurrijaensz, ... Anno 1622. Met Privilegie. in-4°., (VIII) en 48 blz.

De geschriften van *Gualtherus* worden opgegeven door *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 277.

3380 De verborgentheydt Der Voorbeelden, Dat is, Een stichtelick .... vertooch .... over de woorden des H. Apostels Pauli tot den Romeynen, cap. 9. vers. 11. 12. 13. In drie deelen verdeelt. Eerste Deel..... door Christianvs de Diev.... Gedruckt op Vryburch. (*Z. n. v. dr.*) .... 1622. in-4°., 22 blz.

3381 Batavische Ghifte Van alle trou-hertighe Batavieren op-geoffert Den Eeuwigen, Eenigen Soone Gods Christo Jesu. Als oock Den .... Regeerderen der Vereenichder Nederlanden. (*Met titelvignet.*) In s'Graven-haghe. By Aert Meuris, ... 1622. Met consent. in-4°., 8 blz.

Kersgedicht vervaardigd door E. Borkeloo. (W. 1846.)

3382 Heylighe Voncke Om te ontsteken becommeringhe ende droefheyt over Syon. Ofte Een betrachtinghe over Amos 6. vs. 6..... Neergestelt door.... Thomas Gataker, Dienaer des H. Euangelij, tot Rotherhith. Ende uyt het Engelsch vertaelt. Door J. S. P. G. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Gorinchem. Voor Adriaen Helmichsz. .... 1622. in-4°., (VIII) en 24 blz.

3383 Anti-Bolsecvs. Das ist: Auszführliche Verantwortung der .... Lügen vnd Lasterschrifft Von den Ehr vnd Lehr .... Joannis Calvini, Welche .... Hieronymvs Bolsecvs .... hinn vnd wider auszgesprengt, vnd andere jhm nachgeschrieben: Durch Einen Liebhaber vnd Prediger der Euangelischen VVarheit.... Cleve, Bey Gerhardt Verstegen. Anno 1622. in-4°., (VIII) en 92 blz.

De opdracht aan den kerkeraad der duitsche gemeente te Amsterdam is ged.: *Cleue den* 27. *Novembris*, *Anno* 1622. en onderteekend: *M. W. T. E. C.*

3384 Historisch verhael der beginsel, Voortganck, Moordadichheyt, Leere, ende Grouwelickheden der Jesuyten. Gemaeckt door.... Jacobvm Ovthovivm .... (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris .... 1622. in-4°., (IV) en 44 blz.

= T. 1961.

3385 Nieuwe Tijdinghe Van sulcx, als tsedert een Maent herwaerts is gheschiet in Enghelant, belangende 25 Jesuijten, te voren tot Londen ghevanghen zijnde, in eene ghevangenisse genoemt Nieuget. Item, van twee ander Jesuiten *enz.*... (*Met titelvignet.*) Eerst Ghedruckt tot Middelborch, voor Pieter Schimt, ... 1622. in-4°., 4 blz.

3386 Decreet of Besluyt Vande Vniversiteyt van Oxfort, veroordeelende en verwerpende de ondergheschreven Propositien en Artijckelen der nieuwe Schribenten, tzy Jesuyten, Puriteynen, of eenighe andere van wat soorte zy sijn.... Nae de Copie tot Oxfordt, Ghedruckt by Johan Lichfield en Jacob Short, Anno 1622.
in-4°., 6 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XIV*, 117 *v.*, en elders. De Latijnsche tekst, die bij T. 1960 achter den Hollandschen volgt, ontbreekt in dit ex.

3387 Een Corte Beschrijvinghe, vant Ghene datter in Enghelant is ghepasseert int Parlement aengaende de Jesuwijten, hoe ende in wat manieren datse uyt het voornoemde Konincrijck syn uytghebannen,... Als oock een seeckere Beschrijvinghe van het wonderlijcke Miraeckel . . . over de Stadt Straesburgh, ... Mitsgaders de vremde avonture van sekere Boots-ghesellen, . . . (*Met titelvignet.*) Na de Copy van Middelborgh, voor Hendrick Popma. 1622.
in-4°., 4 blz.

Compleet ?

3388 Verhael Van de seer beklaechlicke afbrandinge der Stadt Corke in 't West-quartier van Irlandt, in de Provincie van Monster gelegen, door Donder ende Blixem, met andere seer jammerlicke accidenten, gebeurt den laetsten May 1622. naer de prodigieuse bataille der Vogelen genoemt Spreeuwen, die welcke over ende ontrent die Stadt seer heftichlick vochten den 12. ende 14. May 1621. ghelijck het aen veele hooch-weerdighe persoonen is verhaelt gheweest. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris.... Anno 1622. in-4°., 8 blz.

3389 Corte VVtlegghinghe, van den sin, ende oprechte meeninge van seker Boecxken onlancx uytghegaen, ghenaemt den Lof der Vrouwen. Door J. V. D. S. S. G. (*Met titelvignet.*) Tot Gorinchem, voor Adriaen Helmichsz.... 1622. in-4°., 4 blz.

Wellicht is hier het werkje bedoeld van den chevalier *de l'Escale* (in 1618 uitgekomen): *Le champion des femmes, qui soutient qu'elles sont plus nobles et plus parfaites, et en tout plus vertueuses que les hommes.*

3390 Eer-gaaff Des... Bruydegoms, Broer Janssen. Met zijn ... Bruyt Elizabeth Philips Dochter. Versaemt in d'Echt den 25. January 1622. binnen Amsterdam. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

De *Eer-gaaff*, die geheel met lofwerk omgeven is, bestaat uit 2 stukken. In het eerste gedicht worden ter eere van den bruidegom — den bekenden boekdrukker — verschillende voorwerpen, die in een drukkerij gebruikt worden, te pas gebracht. Het tweede bruiloftslied is onderteekend: *Breughel.*

1623.

3391 Nieuwe, ongehoorde, vreemde En secrete Artijckelen, Tot herbouwinge Vande Roomsche Kercke-Standt, by het Collegie der Cardinalen binnen Romen, heymelijck geconcipieert en geapprobeert, voor den Paus Gregorio de XV. een weynigh tijts voor sijn doodt, vertoont, en overghelevert. Hier by is een Censure, op het principaelste in het Collegie der Cardinalen, ghestatueert. Seer noodich en nuttelijck voor alle die ghene die de uyt-comst vande restitutie des Pfaltz, *enz.*... begheren te weten. (*Met den leeuw op den titel.*) t' Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt,... 1623. in-4°., 30 blz.

= T. 1971.

3392 Den Italiaenschen Vvaerseggher, Dat is een wonderlijcke Prognosticatie, Op het Jaer ... 1623. Gepracktiseert door Antonio Magino ... Hier neffens gaet een corte Historie van al t' gheene 't voorleden Jaer in Europa gepasseert is. (*Met houtsneé op den titel.*) Ghedruckt naer de Copije van Bononia in Italien, voor het Jaer ... 1623. in-4°., 18 blz.

Verg. n°. 3303.

3393 Prognosticon Astrologicum et Philosophicum, dat is Practica ofte Astrologisch discours, over dat ... Jaer ... M.DC.XXIII. Gepracticiert . . . door Antonivm de Grave, ... Ghevisiteert ende geapprobeert by den . . . Raet der Stadt Deventer: Ende zijn Gedruckt by Sebastiaen Wermbouts,... *z. j.* in-4°., 14 blz.

Met houtsneden op den titel en op de laatste blz.

3394 Een schoone Prophecye, Van de Groote weder-oprichtijnghe des Weireldts. Beschreven Door ... Mr. Henry Fincx, Enghelsman. Ende wt-ghegheven, Door Willjam Gouge, Dienaer des Goddelijcken Woordts tot Londen in Enghelandt... Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr*) ... 1623. in-4°., 8 blz.

Deze *Prophecye* betreft vooral de bekeering der Joden tot het Christendom, en hunne herstelling in hun vaderland, benevens den val van den Islam en het Heidendom. Verg. o. a. W. 1810. (W. 1858.)

3395 Een Prophetie ofte Voorsegginghe ghemaeckt opte nieuwe Fortificatie van Heydelbergh Anno 1621 den 24. April. Door . . . D. Paraeum, Professor inde H. Theologie tot Heydelbergh, ... Eerst int Latijn ghedruckt, ende daer naer int Nederderlantsch (*sic*) dicht over gheset. Noch is hier by ghestelt eenen Droom van eenen die het welvaert vanden Paltz seer toeghedaen is, tot naerder

openinghe der voorgaende Prophetie. Tot Vtrecht, By Abraham van Herwijck ... 1623. in-4°., 8 blz.

De Profetie wordt hier in 't Latijn en Nederl. gevonden. Ook bij *Baudartius*, *B. XIII*, 93. (W. 1972.)

3396 Een Wonderlicke Prophetiae Over 't Romsche Rijck, gevonden tot Praegh inde Bybeloteeck by S. Jacob, verclarende wat inde 4 voorgaende jaren geschiet is, ende wat de 4. naest volgende jaren geschieden sal. Na de Copye van Fanckfort (*sic*). Anno 1623. in-4°., 8 blz.

Met zinnebeeldige titelprent, verschillende voorstellingen bevattende. (T. 1973.)

3397 Een Wonderlicke Prophetiae .... Na de Copye van Franckfort. Anno 1623. in-4°., 8 blz.

Dezelfde druk als de vorige met verbeterden titel. (T. 1974.)

3398 Nieuvve Tijdingen. *Collectie der in* 1623 *door* Abraham Verhoeuen *te* Antwerpen *met doorloopende nummers en signatuur uitgegeven nieuwstijdingen in* 8°. *De verzameling begint hier met een* Tijdinghe, *waarvan het nummer niet meer te lezen is, maar die* 11 *Jan. gedrukt is; dan volgen de nummers* 5 - 11, 13—62 (*aan n°.* 18 *ontbreken eenige bladzijden*), 64, 65, 68—96, 98—138, *welk laatste den* 15 *Dec. gedrukt is. Al deze nieuwstijdingen zijn voorzien van het adres van* Verhoeuen, *van talrijke houtsneden en aan het einde van de letters:* V(*idit*). C. D(*e*). W(*itte*). A(*rchidiaconus*) *of* V. C. D. W. C(*ensor*). A(*ntverpiensis*). Vergel. n°. 3137.

Hier is tusschen n°. 102 *en* 103 *der verzameling een vlugschrift van de pers van* Verhoeuen *ingevoegd, dat geen nummer draagt en een afzonderlijke signatuur heeft. Het is een gedicht getiteld:* De Traenen van de Broeders, Van de Geusche-Reformatie.
Eerst gheschreuen en daer naer Ghedruckt,
Om dat het met de Gheusen qualijck luckt. (*Met houtsnede op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Eerst Ghedruct... 1623. in-8°., 16 blz.

3399 Progrez des Conqvestes dv Roy d'Espagne et Maison d'Avstriche en Allemagne, Suisse, Grisons, Italie, et frontieres de la France, depuis la mort du Roy Henry le Grand. M.DC.XXIII. in-8°., 16 blz.

Zie volgend nummer.

3400 Progres ofte voortganck Van de Conqvesten. Ghedaen by den Koninck van Spangnien ende 't huys van Oostenrijck, in Duitschlandt, Switserlandt, in de Grisons, Italien, ende de Frontieren van Vranckrijck, nae de doodt van de Koninck Hendrick de

Groote. (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris .... 1623. in-4°., 8 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XV*, 1—3. (T. 1962.)

3401 De Alder-Ghedenckwaerdichste Oorlooghs-Memorien, Van het groot Wonder-Jaer Anno 1622. Verthoont wat Heyr-Tochten, Battalien, ende Belegeringhen, naer het uyt gaen des Treves tot het Jaer 1623. gheschiedt zijn,... Belangende den vremden Handel van zijn Key. Maj. Koninc van Bohemen, Hertog Christiaen van Brunswijc, den Graef van Mansvelt, ende de Belegeringhe van Berghen-op-Zoom, ende Heydelbergh. Seer expert vergadert uyt der Voornoemder Princen Causelarij (*sic*), door D. E. Habersack. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Leyden, Nicolaes Geelkerck, Anno 1623. in-4°., (VIII) en 76 blz.

Hierin een horizontaal uitslaande plaat in zes vakken afgedeeld, waarop veldslagen en belegeringen zijn afgebeeld. (W. 1849.)

3402 Luitkonis Thomsonii Carlomontii Dissertatio de cavsis nvper motae Bohemiae. Nunc primum consensu Autoris, in lucem, publico bono data. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1623. in-4°., 40 blz.

Het voorbericht is onderteekend: *Ex Musaeo nostro* 20. *Januar. stylo Juliano*, *Anno Christi* CIϽ IϽ CXXIII. (W. 1848.)

3403 Piis manibvs primorvm regni Bohemiae, à Ferdinando II. Pragae Anno CIϽ C.XXI. $\frac{11.}{21.}$ Junii,.... supplicio affectorum, Sacrum, Positum ab Adriano Varposco...., Nunc demum luci expositum. (*Met titelfileet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno CIϽ IϽ CXXIII. in-4°., 8 blz.

De opdracht, met het opschrift *D. Benjamini Fruweinio de Podoly*, is onderteekend: *P. G. à B.* Zie n°. 3144, *Wassenaer*, *I*, *f°.* 51—55. (W. 1847.)

3404 Consilivm Gregorio XV. Pontifici Maximo Exhibitum Per Michaelem Lonigvm, Sacro Vaticani palatio, et scripturarum monumentis digerendis, tam in Archiuis ipsius Vaticani, quam in Castro Sancti Angeli, olim praefectum: De adhortando Serenissimum Maximilianvm Bauariae Ducem ad petendam dignitatis Electoralis nuper obtentae confirmationem à Sede Apostolica. Juxta exemplar Arcenni editum, cui nunc praefatio, et censura accessit. G. J. V. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officinâ Elzeviriana. cIϽ IϽ c xxiii. in-4°., 28 blz.

Met een voorrede en uitvoerige kantteekeningen van den geleerden *Vossius*: zie *Niceron*, *Mém.*, *T. XI*, *p.* 113 *sv.* Op den Rijksdag te Regensburg (24 Febr. 1623) was de keurvorstelijke waardigheid, welke de Paltsgraaf naar het oordeel des Keizers verbeurd had, plechtig overgedragen op Maximiliaan van Beijeren. Zie: *Wassenaer*, *IV*, *f°.* 120 *verso*, *Baudartius*, *B. XV*, *blz.* 14. Verg. W. 1813. Hoe de hier gegeven raad door Maximiliaan werd opgevolgd,

blijkt o. a. uit *Wassenaer*, *V*, *f°.* 116 *verso*, en v.v. (W. 1850). Het overdragen der keurvorstelijke waardigheid is uitvoerig behandeld in: *A. Gindely*, *Geschichte des 30jährigen Krieges*, *IV*, *Kap. VII en VIII.*

3405 Copye Van het Origineel Shrijvens (*sic*), 't Welck .... Doctor Matthias Hoe, der Chur-Vorstelijcke Saxischer .... Opper-Hof-Prediker, etc. Aen....Hertoch Karel van Lithtensteyn (*sic*), Gouverneur binnen Praegh, etc. Van het plotselijck, onversiens, en gantsch ontschuldich Kerck-sluytinge, en uytdrijven der Luterсche Predicanten, en School-meesters ghesonden heeft. (*Ged.* 27 *Nov.* 1622. *Met titelfileet.*) By Jacob Pietersz. Wachter,.... Anno 1623. in-4°., 8 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XIV*, 208 *v.v.* (T. 1969.)

3406 Verclaeringhe, Uyt wat reden ende oorsaecken des Wohl Edlen, ... Joachim van Karpitzo, ... Generaels van Manszveldt etc. looflycken Armée, bestelten Generael-Wachtmeister ende Oversten Echte-Vrouwe, vant Leevendt ten dode, dorch het Swaert, gerichtet worden. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Gedruckt int Jahr 1623. in-4°., 40 blz.

Hierin verklaringen van getuigen in de zaak der *Vrouwe van Karpitzo*, allen strekkende om haar met echtbreuk en andere misdaden te bezwaren. Verg. *Wassenaer*, *V*, *f°.* 139—141, *Baudartius*, *B. XV*, 130. Geen van beide schijnt het bovenstaande te hebben gekend, daar hun verhaal van dit bericht merkbaar afwijkt. De executie had plaats den 28 Juli. (W. 1860.)

3407 Memoriable, Ofte Wonderlijcke, onghehoorde.... Acte van Liefde, die Catharina Herprin, aen haren Man, Christoffel Theun, Rentmeester van den Paltzgraef am Rhijn, inde Vorstelijcke Abdije Hert, bewesen heeft..... Beschreven door Nicolaes à Wassenaer Doctor in Medecijne tot Amsterdam. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amsterdam. By Jacobus Montanus.... Anno 1623. in-4°., 8 blz.

Weinig verkort bij *Baudartius*, *B. XVI*, 9 *v.v.* (T. 1970.)

3408 Bericht vnd Antwort, Vff die vornembste Capita, Päsz, vnd Puncten der Bayer-Anhaltischen geheimen Cantzeley. Sampt Etlichen Beylagen. (*Met titelvignet.*) Getruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*).... 1623. in-4°., (VIII) en 88 blz.

Ter verdediging van de Unie en den Paltsgraaf tegen de beschuldigingen in de genoemde *Bayer-Anhaltische Cantzeley* tegen hen ingebracht.

3409 Een waerachtich Verhael ende Jovrnael. Van De maniere van de aenkomste des . . . Princes Caerle, Prince van Groot Britannien, inde Stadt van Madril, ende van 't magnifijck onthael by den Koninck van Spanien hem aldaer te Hove aengedaen.

(*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris... 1623. in-4°., 12 blz.

= T. 1965. Bij *Wassenaer*, *IV*, 127 *v.v.* en *Aitzema*, *I*, 235 *v.v.* Verg. voor dit en de volgende nummers, *The Spanish marriage treaty* (spaansche en engelsche tekst) in de Werken van de *Camden Society*, 1869, *blz.* 202 *v.v.*

3410 Capitvlatie Vande saecken, aengaende 't Houwelijck tusschen de Coningen van Groot Britannien ende Hispanien, met de resolutie van 't Collegie der Cardinalen. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) int Jaer Duysent ses hondert 23. in-4°., 8 blz.

De latijnsche tekst in *the Spanish marriage treaty* (zie vorig nummer), *blz.* 327 *v.v.*, waar de hier genoemde bepalingen vergeleken worden met die van 1617, en *Aitzema*, *I*, 247 *v.v.* Deze bepalingen hebben voornamelijk ten doel om aan de Infante van Spanje, bij haar huwelijk met den prins van Wales, de vrije uitoefening van den Kath. eeredienst voor haar en haar gevolg te waarborgen.

3411 Capitulatie Van de saecken, angaende 't Houwelyck tusschen de Kooninghen van Groot Britannien ende Hispanien met de resolutie van 't Collegie der Cardinalen. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Andere druk van het voorgaande.

3412 Vertaelden Brief, Gheschreven door Paus Gregorivs Den XV. Aen d' Hoogh-gebooren Prince van Walles,... (*ged.* 20 *Mei* 1623.) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XV*, 104 en elders. (T. 1966.)

3413 Discovrs Aen sijn Mat. van groot Brittangie Jacobvs Den Vierden. Ghedaen door d'Arts-bisschop van Cantelbury. In... 1623. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°, 4 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XV*, 162. (T. 1967.)

3414 Bedenckinghen Op de handelinghe van 't Huwelijck tusschen Engelandt ende Spaingnien. Over-geset uyt d' Engelsche spraecke in de Nederduytsche. (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris ... 1623. in-4°., 16 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 232 *v.v.* (T. 1968.)

3415 Remonstrance Av Roy, Importante povr son estat. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-8°., 16 blz.

3416 La Chroniqve des Favoris. *z. afz. titel*, *z. n. v. pl. en z. j.* in-8°., 56 blz.

3417 La France mourante, Dialogve. *z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-8°., 64 blz.

3418 Le Doctevr François. M.DC.XXIII. in-8°., 30 blz.

3419 La Reformation de ce Royaume. *Z. n. v. pl. en v. dr.* M.DC.XXIII. in-8°., 30 blz.

3420 Le Voyage de Fontainebleav, Faict par Monsieur Bautru et Desmarets. Par dialogve. *Z. n. v. pl. en v. dr.* M.DC.XXIII. in-8°., 22 blz.

3421 Placcaet Des ... Coninckx van Spaengien Don Philips de IV. ... tot redressement en welstant van alle Digniteyten, Staten en bedieninghen, Ordre op 't Hoff, den Edeldom en haer Dienaeren, als oock op alle de Ondersaten van haer cleedinge en drachten: mede van de Negotie, commercien, waren en Coopmanschappen die daer in en uyt gevoert mogen werden: en van de Populatie, door den Houwelijcken staet, ... (*ged.* 10 *Febr. Met het wapen van den Koning van Spanje op den titel.*) Na de Spaensche Copie gedruct binnen Madril den 11 February, ... 1623. ... *Aan het einde:* 't Amstelredam, ... by Joris Veseler, A°. 1623. in-4°., 56 blz.

Belangrijk plakkaat. Zie: *Baudartius*, *B. XV*, 23 *v.* (T. 1977.)

3422 Eer-dicht Over Het ghedenck-weerdighe Ontset van de Stadt Berghen op den Zoom. ... (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam. By Dirck G. van Breeswijck (*lees: Vrees*wyck), ... 1623. in-4°., 12 blz.

= T. 1975. Onderteekend met de spreuk: *Mydt en lydt.* Verg. op 1622 n°. 3331.

3423 Oost-Indische Compaignie. DE Staten Generael *enz.* (*Kennisgeving dat de* Bewint-hebberen ... haer ghereet sullen houden, om tegens den eersten Julij toe-komende, te treden int doen vande respective reeckeninghen vande selve Compaignie, *ged.* 3 *Juni.* (*Met den Nederl. leeuw boven het opschrift.*) In 's Graven-haghe, By de Weduwe ende Erfgenamen van wijlen H. J. van Wouw, .. 1623. Met Privilegie. in-plano, een blad.

3424 Octroy, By de ... Staten Generael, verleent aende West-Indische Compagnie, in date den derden Junij 1621. Mette Ampliatien van dien (*ged.* 13 *Febr.* 1623), Ende Het accoort tusschen de Bevvinthebberen ende Hooft-participanten vande selve Compaignie, met approbatie vande ... Staten Generael ghemaeckt (*ged.* 21 *Juni* 1623. *Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In s Graven-haghe, By de Weduwe, ende Erfghenamen van wijlen Hillebrant Jacobssz. van Wouw, ... 1623. Met Privilegie. in-4°., 32 blz.

Gr. Placaatboek, *I*, 583, 911 en elders (T. 1983). Herdruk n°. 4880.

3425 Octroy, *enz.* (*als 't voorgaande.*) ... Ende Het accord *enz.* (*By dezelfden.*) 1623. in-4°., 32 blz.

Andere druk.

3426 Voortganck vande West-Indische Compaignie. Dat is: Levendigh

Discours, Duydelijck ende krachtelijck verthoonende, hoe nootwendigh ende profytelijck, voor den staet vande Landen in het gemeen, ende allerley inwoonders in het particulier, sy den voortgang vande langh-ghewenschte West-Indische Compaignie, ... T' Amstelredam, Voor Marten Jansz: Brandt, ... 1623. in-4°., 20 blz.

= T. 1984. Op den titel een afbeelding van de voor anker liggende vloot met het onderschrift:

Westindjen kan sijn Nederlands groot gewin,
Verkleynt 's vijands Macht brengt silver-platen in.

Volgens *E. Laspeyres*, *Geschichte der volkswirthschaftlichen Anschauungen der Niederländer*, is dit geschrift, dat men niet moet verwarren met n°. 3362, gevloeid uit de pen van W. Usselincx, wat door *O. v. Rees* in zijn *Gesch. der kolon. Politiek*, *blz.* 133 *noot* wordt ontkend, even als door *J. Franklin Jameson*, *Willem Usselinx, founder of the dutch and swedish West India Companies*. New-York, 1887, p. 74, 75.

3427 Copye. Van seker Articulen beraemt inde vergaderinghe vande Bewindthebberen, ende Gecommitteerde der Hooft-participanten vande West-Indische Compagnie, binnen Amsterdam. Streckende Tot goede verseeckeringe der Participanten, ende gerusticheyt der selfder Bevvinthebberen. ... Dienende, Om alle Lief-hebbers des Vaderlandts tot het teyckenen op te vvecken *enz.*... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1623. in-4°., 8 blz.

Zie: *van Rees*, *a. w.*, *blz.* 131 *noot.*

3428 Fin de la Guerre. Dialogus, of t' Samen-sprekinge, P. Scipio Africanus raedt den Romeynen datmen naer Africam most trecken om Carthago te bekrygen *enz.* ... Dienende tot een Exemplaer, of Spiegel om te bewysen dat de West-Indische Interprinse d'eenige, ende beste middele is, niet alleenelijck om ... dese langdurige Oorloge t' eyndigen, ... Maer dat daer en boven noch six cincq op den Teerling loopt, om de West-Indien voor een kans te strijcken. ... (*Met titelvignet.*) t' Amsterdam, Ghedruckt by Paulus Aertsz. van Ravesteyn. *Z. j.* in-4°., 44 blz.

= T. 1985. Zie *E. Laspeyres*, *a. w.*, *blz.* 296, *n°.* 52.

3429 ALsoo by den Hove van Hollant *enz.* (*Publicatie ter ontdekking van* Henrick Danielssz Slatius, Adriaen Adriaenssz van Dijck, Cornelis Gesteranus *en* Gerardt Velsius, *als* mede Beleyders ende Aendrijvers *der samenzwering tegen* Maurits; *ged.* 9 *Febr.*) In 's Gravenhaghe, By de Weduwe ende Erfghenamen van wijlen H. Jz. v. Wouw, ... Anno 1623. in-folio, een blad.

= T. 1986. *Gr. Placaatb.*, *VIII*, 636. Over dezen aanslag op prins Maurits zie men: *J. P. Arend's*, *Alg. Gesch. des Vaderlands*, *III*, 3*de St.*, 795 *v.v.*; *Motley*, *The life and death of John of Barneveld*, *II*, *Chap. XXIII*; *Wassenaer*, *IV*, *f°.* 104 *verso*—112, *V*, *f°.* 5 *verso*—7, 41—47, 65 *verso*, 79 *verso*—81, 112; *Baudartius*, *B. XV*, 27 *v.v.*; *Brandt*, *IV*, 900 *v.v.*; *Aitzema*, *I*, 393—461.

3430 Pvblicatie. ALsoo *enz.* (*als 't voorg.*) In 's Graven-haghe, By de Weduwe ende Erfghenamen van wijlen H. Jz van Wouw, ... Anno 1623. in-folio, een blad.

Andere druk met het opschrift *Pvblicatie* boven den aanhef. De tweede helft wijkt, ook wat de lezing aangaat, van het vorige af. Zoo is hier ingevoegd de uitdrukkelijke last aan allen, die iets van de verblijfplaats van genoemde personen weten, om daarvan dadelijk kennis te geven.

3431 't Haeghsche Discours, Belangende de groote Verradery. Onlanghs ghehoort ende ghesien, met allen het gheene dat als tot noch toe in 's Graven-Haegh ghepasseert is. Met het Placcaet.... (*Met zinnebeeldige figuur op den titel.*) In 's Graven-Haegh voor Jan Anteunisz: Anno 1623. in-4°., 12 blz.

Achteraan twee liederen, van 12 vijfregelige en 18 vierregelige koepletten. (T. 1987.)

3432 't Haeghsche Discours, ... (*Met titelvignet.*) na de copy In 's Graven-Haegh, voor Jan Antheunissz. Anno 1623. in-4°., 8 blz.

= T. 1989. Met het *Placcaet*, doch zonder de liederen, even als het volgende nummer.

3433 Het Haeghsche Discours, ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt na de Copie van Delft, By Jan Andriesz..... 1623. in-4°., 8 blz.

= T. 1991.

3434 Clare Af-beeldinghe, ofte Effigien der voornaemste Conspirateurs, staende op het Lichaem vande Hoofdeloose Arminiaensche Slange. Waer in vertoont word hoe den Orangien Boom, mitsgaders Religie ende Justitie (in spijt van 't Bedrogh, en den vervallen Boom) door de strael Gods, beschermt word. *Onderaan:* Tot Amsterdam, Gedruct by Jan Adriaenssz, Voor Jan Amelissz, ... tot Vtrecht, Anno 1623. in-plano, een blad.

Deze plaat, beschreven bij *Fr. Muller*, *Beredeneerde Beschr. der Nederl. Historieplaten*, n°. 1479, is de eenige, waarop de Remonstr. predikanten *Geesteranus* en *Velsius* als medeplichtigen voorkomen. Hoogte der plaat 16, breedte 23 centimeters. Onder de afdeelding 2 verzen en de uitlegging, in 3 kolommen gedrukt.

3435 Les Attentats et entreprises sur la personne du Prince d'Orange, dit le Conte Maurice. Auec les noms des Traistres et Ministres, d'Hollande. Et la prise d'vn Secretaire des Arminiens. (*Op den titel en op de keerzijde daarvan, even als op de laatste blz. houtsneden.*) A Anuers, Chez Abraham Verhoeuen, ... *z. j.* in-8°., 16 blz.

Dit stuk is in de maand Februari geschreven en behandelt behalve den aanslag op prins Maurits, ook de aangelegenheden der O.-I. Compagnie en andere zaken. Aan het einde vindt men de bij deze boekjes gewone kerkelijke goedkeuring: *V. C. D. W. A.* Zie boven.

3436 Placcaet Vande . . . Staten 's Landts van Vtrecht: Teghens Verscheydene latiterende Personen, diemen verneemt dat onder anderen bevonden worden te zijn Mede-beleyders, ende Aen-drijvers vande ontdeckte seer grouwelijcke, ende schandelijcke Conspiratie .... Mitsgaders teghens de Wt-gewesene, ende Wt-geleyde Predicanten, (*ged.* 4 (14) *Febr. Met titelvignet.*) Ghedruckt na de Copye te Vtrecht By Salomon de Roy, 1623. in-4°., 8 blz.

= T. 1992. *Groot Utrechts Placaatb.*, *I*, 409. *Baudartius*, *B. XV*, 32 *v.v.*

3437 Placcaet *enz.* (*als 't voorgaande.*) . . . Ghedruckt *nae* de Copije te *W*trecht By Salomon de Roy, 1623. in-4°., 8 blz.

= T. 1995.

3438 Placcaet *enz. Zonder afz. titel. Aan het einde:* Gedruckt na de Copye tot Vtrecht, by Salomon de Roy. *Z. j. Daaronder een vignet.* in-4°., 4 blz.

3439 Pvblicatie. ALsoo naer de Publicatie, *enz.* (*Publicatie ter ontdekking van* Reynier *en* Willem van Oldenbarnevelt, Adriaen vander Dussen, David Coorenwinder *en* Abraham *en* Jan Blancert *als* mede Beleyders ende Aen-drijvers *van de samenzwering*, *ged.* 16 *Febr.*) In 's Gravenhaghe, By de Weduwe ende Erfghenamen van wijlen H. Jz. van Wouw.... 1623. in-fol°., een blad.

= T. 1997. *Gr. Placaatb.*, *VIII*, 637.

3440 Advysen uyt 's Gravenhage, Waer inne Pertinentelijck beschreuen, ende ghededuceert word, wat sich tot noch toe in het ontdecken van de... Conspiratie der Arminianen . . . toe-gedragen heeft . . . (*Met den leeuw op den titel.*) t'Amstelredam, Voor Marten Jansz: Brandt,... 1623. in-4°., 12 blz.

Brieven van 8, 9, 11, 14, 16 Februari. (T. 2001.)

3441 Het vierdaeghsche Licht Van Februarij, Daer in te sien is De wonderlijcke ende grouwelijcke Haeghsche Tragoedie: Ofte Conspiratie tegen het lieve Vaderlandt ontdeckt Door dese Eervvaerdighe Mannen: Jan Enghelen. Jan Faes. Jerven Ewoutsz. Pieter Jansz Broeck. Dit dient gelesen te werden by een Boecxken Oorloghs-Memory ghenaempt. (*Met titelfileet.*) *Z. n. v. pl.* (*Amst.*) Ghedruckt by Claes Arnoutsen, 1623. in-4°., 16 blz.

Het verhaal loopt tot 21 Febr. Dan volgt een *philosop(hi)sche reden*, om aan te toonen: *„hoe den mensch tot den verkeerden yver compt ende eenen verkeerden Godtsdienst aenhangt,"* en aan het slot de publicatie van 9 en 16 Febr. (T. 2002.)

3442 Sententien: By den Hove van Hollant ghearresteert jeghens Cornelis Gerritssz, ghebooren van Woerden: Harman Harmanssz van Emden:

Jan Claessz uyt 't Zuytlant, ende Dirck Leendertssz van Catwijck, over haerluyder grouwelijcke ende moordadige Conspiratie, jegens den Persoon vanden... Prince van Orangien, etc. mitsgaders teghens den welstandt van 't Landt. Ghepronuncieert ende gheexecuteert in 's Graven-Haghe, den 27. Februarij 1623. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, By de Weduwe ende Erfgenamen van wijlen H. Jz. van Wouw... 1623. Met Privilegie. in-4°., 16 blz.

Deze en de hierna volgende Sententies alle bij *Baudartius*, *B. XV*, 39 *v.v.* (T. 2003.) Verg. n°. 3554.

3443 Sententien: *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 16 blz.

Andere druk bij dezelfden. Het wapen op den titel is hier niet in randwerk. De 4de regel van den titel begint hier: *van* op de vorige: *ren.* (T. 2004.)

3444 Vrthel Bey dem Hove von Holland auszgesprochen, gegen Cornelio Gerritzen von woerden gebürtig, Herman Hermansen von Emden, Johan Claussen auszm Zuytland, vnd Dietrich Lenertzen von Catwyck, vber jhre grewliche vnd mordthätliche Conspiration, gegen .... Herrn Printzen von Oranien, etc. Wie auch gegen der Wolfart desz Vatterlands. Auszgesprochen vnd volzogen in desz Graven-Hage den 27. Februarij. Anno 1623. Ausz dem Niderländischen Original ins hochteutsch gebracht. (*Met een houtsneê op den titel.*) Gedruckt im Jahr 1623. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 12 blz.

3445 Cale-neeten ofte Trouweloose-Voghelen Voort-gecomen Wt Ten Arminiaenschen Bogaert, ende onlancx gesien in het Groen-Olde-Berne-Velt ontrent den Slaenden Dijc van Stouten-Burch. Trachtende haeren eygen Thuyn ofte Nest vuyl te maecken. Van de welcke, ... vier schandelijck verjaecht ende vervloghen zijn, ende .... Anno 1623. den 27. Feb. in plaetse van vier Vastelavont Gansen den hals afgetrocken .... Mitsgaders een ghedenckweerdich Historisch-verhael van al datter inde Maenden Januario, Februario ende Martio... ghepasseert is... (*Z. n. v. pl.*) By Zacharias Claessz, 1623. in-4°., 8 blz.

Het verhaal gaat niet verder dan de terechtstelling van Corn. Gerritsz. c. s. (T. 2006.) In *Ledeboer's Lijst van Boekdrukkers enz.* komt deze uitgever niet voor.

3446 Caleneeten *enz.*.... onlancx gesien in het *Grote*-Groen-Olde-Berne-Velt *enz.*.... (*Met het zelfde adres.*) in-4°., 8 blz.

Behalve het hier op den titel ingevoerde woord is tusschen dit ex. en het vorige nummer geen verschil. Zelfs de drukfouten zijn in beide stukken dezelfde.

3447 Jvstitie, Ghedaen in 's Graven-Haghe, Met het verhael van het geene dat in den Maendt Februarij aldaer gepasseert is. Met de Proceduren teghen de Conspirateurs onses lieven Vaderlandts. (*Met*

houtsneê op den titel.) Ghedruckt *z. n. v. pl.* (*Amst.*) by Claes Arnoutsen 1623. in-4°., 12 blz.

Vooraan: Arminiaensche Vrede en 3 andere gedichten; ook te vinden onder een prent van dien tijd getiteld: *Triumph-basuyne.* Achteraan een *Trouwe klacht* onderteekend: *In Liefd' bloeyende.* Het verhaal loopt even ver als het vorige. (T. 2007.)

3448 *Een afbeelding van Slatius*, in Fr. Mullers's Beschr. van Nederl. Historieplaten I, n°. 1495 *aldus beschreven:*

„Afbeelding v. d. gewezen Remonstr. Predikant H. D. Slatius te Bleiswijk, in de kleeding van een boer (doch geboeid aan handen en voeten) gelijk hij gevangen werd te Rolde bij Koevorden; naast hem de bierkan die hij niet had uitgedronken en waardoor hij gevat werd. Met 2 reg. bovenschr.: **Hendrik Danielsz. Slatius gewesene predicant tot Bleyswijck, naer 't leuen afgebeelt den 12 Maert A' 1623. *Links v. onder:* C. J. Visscher in (*inv.*). *Ter linkerzijde van de pl. een groot vers van 44 regels.:* Ay wreede Moordery *enz. en daarboven een 4-reg.:* Dit Predicants habijt wat vreemt was in mijn ooghen, *enz.* (*Muller maakt nog melding van een vers aan de rechterzijde, dat hier ontbreekt*)."**

„Deze plaat, waarvan **Brandt, Reformatie, IV, 995** ***spreekt, en over welk bijgevoegd gedicht de Remonstranten zich teregt ergerden .... is bizonder veel verkocht, ook blijkens de vele uitgaven, verkleinde copiën en nog voorkomende Exemplaren."***

Deze plaat ongeveer 12 c.m. breed en 22 hoog, is de copie genoemd bij Muller onder n°. 1495 *d.*

3449 *Een andere druk met dezelfde plaat, ditmaal onderteekend:* C. J. Visscher exçu. *Links naast de plaat bevinden zich twee fransche verzen onderteekend:* A. Lancel, *vertalingen van de Hollandsche. By* Fr. Muller. a. w. n°. 1495 *c.* in-fol°., een blad.

3450 Sententien: By den Hove van Hollant ghearresteert jegens Reynier van Oldenbarnevelt, Heere van Groenevelt: David Coorenwinder, gewesene Secretaris van Berckel: Adriaen Adriaenssz van Dijck, gewesene Secretaris van Bleyswijck, over haerluyder grouwelijcke ende moordadige Conspiratie, *enz.* ... Ghepronuncieert ende gheexecuteert in 's Graven-Haghe, den 29. Martij 1623. (*Met den Holl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-Haghe, By de Weduwe ende Erfgenamen van wijlen H. Jz. van VVouw, ... 1623. Met Privilegie. in-4°., 28 blz.

Bij *Baudartius, B. XV,* 44 *v.v.*

3451 Copie van een brief geschreven door David Coorewinder aan sijn huisvrou Hillegont de Haes, Klaes doghter; even voor sijn onthalsing. (*Geschreven copie uit lateren tijd.*) in-4°., 6 blz.

3452 Pvblicatie. ALsoo by den Hove van Hollandt *enz.* (*Publicatie ter ontdekking van den gebannen predikant Bernardus Dwinglo, als deel hebbende gehad aan de samenzwering tegen Maurits. ged.* 11 *April.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

3453 Sententien: By den Hove van Hollant ghearresteert jegens Henricus Slatius, ghewesene Predicant tot Bleyswijck, Jan Blansaert, Abraham Blansaert, ende Willem Parthy, over haerluyder grouwelijcke ende moordadige Conspiratie, *enz.* . . . Ghepronuncieert ende gheexecuteert in 's Graven-Haghe, den vijfden May 1623. (*Met den Holl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-Haghe, By de Weduwe ende Erfgenamen van wijlen H. Jz. van VVouw, . . . 1623. Met Privilegie. in-4°., 40 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XV*, 53 *v.v.*

3454 Sentences, Arrestées par la Court d'Holande (*sic*) contre Cornille Gerard, natif de Woerden, Harman Harmansen d'Embden, Jean Nicolas de Zuidlant, & Theodor Leonard de Catwicq, sur leur horrible et meurtrière Conspiration, *enz.* . . . Prononcée et executée à la Haye le 27 du Feburier . . . . 1623. (*Met titetvignet.*) A la Haye: Chez Arnoult Meuris, ... 1623, Avec permission. in-4°., 74 blz.

Hierachter volgen met nieuwen titel, maar met doorloopende signatuur de sententies over *Reynier van Oldenbarnevelt*, *Slatius* enz.

3455 *Plaat van de terechtstelling van:* Slatius, Abr. *en* Jan Blansaert *en* W. Perty. *Deze plaat komt overeen met de beschrijving bij* Fr. Muller, a. w., n°. 1498 *b*, *maar het* Cort verhaal ende afbeeldinghe der Justitie, gheschiet den 5 Mey 1623. in 's Graven Haghe, *wordt hier rechts en links naast de gravure gedrukt gevonden. Onder het verhaal:* t' Amsterdam, voor Claes Jansz Visscher, 1623. *De plaat is zonder het verhaal* 15 *centimeters breed en* 27 *hoog.* in-folio, een blad.

3456 Clare Verthooninghe, ofte Af-beeldinghe des gantschen handels deser schrickelijcke ende Moordadighe Conspirateurs, Jeghens den Heere Prince van Orangien . . . . vervaetende het begin, totten eynde haerder Justitien toe. *Onderaan*: Ghedruckt by Jan Amelissz, ... tot Vtrecht, ... 1623. in-plano, een blad.

Plaat waarop de voornaamste samenzweerders en hunne terechtstelling zijn afgebeeld. De plaat zelf is 25 à 26 centimeter breed bij 15 hoog en is beschreven bij *Fred. Muller*, *a. w.*, *n°.* 1481. Onder de plaat een berijmde *Tweede T'samen-spreeckinghe*, *tusschen Een Boer ghenaemt Kees*, *ende zijn Landheer*, in 3 kolommen gedrukt, met de verklaring aan het einde.

3457 Jvstitie over enige Arminiaensche Verraders, geschiet . . . . (*afgescheurd.*) *Plaat van de terechtstelling te 's Gravenhage. Onder de hoofdplaat zijn negen kleinere afbeeldingen aangebracht. Daaronder:* Cort Verhael ende waerachtige Afbeeldinghe der Justitie enz., *vervolgens* de Verclaringhe der Letteren *en ten slotte een* Sonnet, tot het Perck F. *Onderaan:* t' Amsterdam, By Claes Jansz. Visscher, 1623. *De plaat, die* 27 *centimeter hoog is bij* 33 *breed*, *is beschreven door* Fred. Muller, a. w., n°. 1494 *c*. in-folio, een blad.

3458 ***Een plaat voorstellende het ontdekken, opgraven, wegsleepen en aan het rad hangen van het lijk van Slatius en de overblijfselen van Coorenwinder en C. Gerritsz, welke door de weduwe van den eerste en hare vrienden van het rad gestolen en dicht bij de Geestbrug bij 's Gravenhage begraven waren. De plaat is verdeeld in*** 6 ***afdeelingen, die elk een ander tafereel van deze gebeurtenis voorstellen, en genommerd zijn:*** I—VI. Afd. III. ***heeft onderaan:*** C. J. Visscher excu. ***In de plaat zijn*** 2 ***inschriften, bovenaan:*** Slatius komt uijt het Graff ***en in het midden:*** en vaert op daer hij Voer aff. ***Aan den linkerkant van de plaat heeft men de verklaring, met het opschrift:*** Waerachtich verhael, hoe Hendric Slatius naer dat hy gestolen was, weder te voorschijn gecomen is, hier tot onser memorye Figuerelijck afgebeelt. ***Onder de verklaring een*** 2 ***reg. vers. Rechts naast de plaat een vers van*** 74 ***regels. Daaronder:*** t' Amsterdam, By Claes Jansz. Visscher, ***z. j.*** in-plano, een blad.

De plaat komt overeen met n°. 1499 *b* uit *Muller's Ber. Beschr. van Ned. Historieplaten.*

3459 't Conspiratius Collegie, verclaert den Moordt ende Brandt, ontsteken in Hollant. ***Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*** in-4°., 16 blz.

Met gegraveerde titelplaat, waarop in 6 vakken de samenzwering en het voltrekken der straf worden voorgesteld. Het verhaal loopt tot na de terechtstelling van *Slatius c. s.* In een *Besluyt* in dicht trekt de S. tegen den *Brief van de Remonstrantsche Predicanten over de Samenzwering* (n°. 3465) te velde. (T. 2012.)

3460 Sententien By Schepenen der Stadt Leyden ghearresteert jeghens Jan Pietersz Lijndraeyer, Samuel de Plecker, ende Gerrit Cornelisz. Cleermaecker, over de grouwelicke ende moordadige conspiratie.... Gepronuncieert ende geexecuteert binnen Leyden, den xxj^en^ Junij 1623. (***Met het wapen van Leiden op den titel.***) Gedruckt tot Leyden, By Jan Claesz. van Dorp,.... 1623. in-4., 16 blz.

= T. 2013. Bij *Baudartius, B. XV,* 66 *v.v.*

3461 Sententie By Schepenen ende Mannen van Schielandt gearresteert jegens Claes Michielsz Bontenbal, gewesen Secretaris van Sevenhuysen, over de grouwelijcke Conspiratie ***enz.***.... Ghepronuncieert ende gheexecuteert in Rotterdam den iij. Julij, Anno 1623. (***Met het wapen van Rotterdam op den titel.***) Tot Rotterdam, By Jan van Waesberghe,.... xvj^c^ xxiii. in-4°., 12 blz.

= T. 2014. Bij *Baudartius, B. XV,* 70.

3462 Afbeelding der Justitie, soo tot Leyden als Rotterdam Over eenighe Arminiaensche Verraders. ***Plaat van de terechtstelling van*** J. Pietersz Lijndrayer, Gerrit Kornelisz. Kleermaker ***en*** Samuel de Plecker ***te Leiden den*** 21 ***Juni op 's Gravenstein onthoofd en van*** Klaes Michielsz Bontebal. ***den*** 3 ***Juli te Rotterdam ter dood gebracht. Beschreven door***

Fr. Muller a. w. n°. 1500, *waar* C. J. Visscher *te Amst. als de graveur genoemd wordt. Onder de plaat, die* 14 *centimeter hoog en* 23 *breed is, volgt, in* 3 *kolommen gedrukt, het verhaal der terechtstelling. Ofschoon de plaat dezelfde is, is de spelling van den tekst niet in alle exemplaren gelijk. Zoo is in de eerste kolom reg.* 10 ghebrucykende (*sic*) *in een volgenden druk verbeterd in* ghebruyckende, *reg.* 8 *kolom* 2: sloegh *in den anderen druk:* sloech, *reg.* 21: secretelyk *en* secretelijck.
in-plano, een blad.

3463 Bataviersche Klachte, Over die Schandelijcke ende grouwelijcke Conspiratie, ende het Verraderlyck beleyt teghens .... Mauritius van Nassou,... (*Met titelvignet.*) 't Amstelredam, By Cornelis Lodewijcksz vander Plasse,.... 1623. in-4°., 8 blz.

Achter de *Klachte* volgt op de laatste blz.: *Loff-Sangh der Batavieren.* Beide dichtstukken zijn onderteekend: *D. W. D. W. V.*

3464 Het is soo't is, Maer niet soo't hoort. (*Met titelfileet.*) Tot Delf, (*z. n. v. dr.*) Anno XVI^c. XXIII. in-4°., 8 blz.

Ander gedicht over den moordaanslag.

3465 Brief Van wegen de Remonstrantsche Predicanten, gheschreven aen hare Vervolghde ende verdruckte Ghemeenten, over de Grouwelijcke Conspiratie Die gheseydt wordt voorghenomen te zijn teghen den welstandt van 't Landt ende den Prince van Orangien .... Chedruckt (*sic*) tot Harders-wijck by Adelaert VVaermont, met Privilegie van den Autheur. 1623. in-4°., 22 blz.

Bij *Brandt, IV.* 966 *v.v.* De auteur is Adriaen van der Borre, vroeger predikant te Leiden. Verg. de tegenschriften n°. 3459 en 3467 (T. 2015). Op andere exemplaren van dezen druk is Che*druckt* verbeterd in Ghe*druckt*.

3466 Ootmoedigh Vertoogh ende versoeck der uytgheseyde Remonstrantsche Predicanten, aan de .... Staten Generaal, den .... Prince van Orangien, ende de .... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt. Tot Declaratie van hare onschult ende onnooselheyt, noopende sekere onlanghs ontdeckte Conspiratie teghens den Persoone van sijne Princelijcke Excel. ende der Landen welstandt. Mitsgaders Aanhoudinghe om vryheydt der Conscientien .... (*Met fileet op den titel en aan het einde.*) Ghedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.VI^c. en xxiij. in-4°., 12 blz.

Bij *Baudartius, B. XV,* 75 *v.v.; Brandt, IV,* 1085 *v.v.* Ook van dit geschrift is Adriaen van der Borre de auteur. Achteraan leest men: *Ghepresenteert ende gheexhibeert aan sijne Princelijcke Excel. op den* 28. *Martij* 1623. (T. 2016.)

3467 Christelijcke, ende Vriendelijcke Vermaninge Aen alle af-gedwaelde Remonstrants-Gesinde, om weder te keeren tot de gemeenschap ende eenigheyt met de Gereformeerde Kercken, vande welcke sy, tot dese droeve scheuringe, vervoert zijn. Waer inne,... de redenen,

inden Brief, van wegen de Remonstrantsche Predikanten... wederleyt worden..... In-gestelt door Jacobum Triglandium, Bedienaer des H. Euangelij inde Gemeynte Christi tot Amstelredam. (*Met het wapen van M. Jz. Brandt op den titel.*) t' Amstelredam, voor Marten Jansz Brandt,... 1623. in-4°., 92 blz.

Zie *Brandt*, *IV*, 1105 en verg. n°. 3458 (T. 2017.)

3468 Christelijcke ende Vriendelijcke Vermaninge ... De tweede Editie van nieuws oversien, ende een weynigh vermeerdert. (*Met het drukkersmerk van M. Jz. Brandt op den titel.*) t' Amstelredam, voor Marten Jansz. Brandt,... 1623. *Aan het einde:* t' Amstelredam, Ghedruckt by Paulus van Ravesteyn, Anno 1623. in-4°., 118 blz.

Hierin is het volgende stuk achteraangevoegd, met doorloopende pagineering. (T 2018.)

3469 Korte Aen-merckinghe Op het Ootmoedigh Vertooch ende Versoeck der Remonstrantsche Predikanten, den 28. Martij laest-leden aende .... Staten Generael, *enz.* ... overgegeven .... Aldus Bysonder ghedruckt ten dienste der gener die de eerste Editie vande *Vermaninge aende Remonstrants-Gesinde* hebbende, dese Aenmerckinghe daerby begheeren te voeghen. Door Jacobum Triglandium,.... (*Met het drukkersmerk van M. Jz. Brandt op den titel.*) t' Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt,... 1623. in-4°., 20 blz.

= T. 2019.

3469*a* Christelijcke, ende Vriendelijcke Vermaninge ... De derde Editie van nieus oversien ende vermeerdert. *enz. als n°.* 3468 *met hetzelfde adres* .... 1623. in-4°., 124 blz.

Blz. 123 en 124 (hier genummerd: 121 en 122) bevatten, bij wijze van bladvulling: *Christelycke ende Godtvruchtighe Vermaninghe vanden .... Keur-Vorst Paltz-Grave Fredericus de III.*

3470 Christelijcke, ende Vriendelijcke Vermaninge... (*enz. als* n°. 3460) ... De vierde Editie van nieus oversien ende vermeerdert *enz. als 't voorg. met hetzelfde adres.* 1623. in-4°., 124 blz.

= T. 2020. Als het voorgaande.

3471 De Leere Der Synoden van Dordrecht ende Alez Ghestelt op de proeve van de practijcque, ofte ghebruyck,... Door ... Daniel Tilenus ... Ende nu ghetrouwelijck uyt het Franscois in onse Nederduytsche Tale overgheset. Na de Copye Ghedruckt tot Parys. Anno 1623. (*z. n. v. dr.*) in-4°., (IV) en 20 blz.

Uitgegeven (door Wtenbogaert waarschijnlijk) als voorlooper van het antwoord op *Trigland's Christelijcke Vermaninge.* (T. 2021, waar *practijcke* gelezen wordt.)

3472 Trouhertighe Aenvvijsinghe Der Bedriegelijckheden ende Valscheden

schuylende onder de *Vermaninghe Jacobi Triglandy* aende Remonstrantsch-ghesinde Christenen, onlanghs t' Amsterdam uytgegeven. ... (*Met titelfileet.*) Ghedruckt tot Herderwijck, (*z. n. v. dr.*) ... 1623. in-4°., 160 blz.

Door Johannes Wtenbogaert. Zie *Brandt*, *IV*, 1106 (T. 2022), *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 96.

3473 Tvveede Vertoogh. Vande Vvytgheseyde Remonstrantsche Predicanten aen de .... Staten Generael, *enz.* ... Vervatende Een Vernieuwinge van haer Vertoogh den 28. Martij overghegheven: Midtsgaders Verantwoordiginge der Remonstranten teghen sulcke Beschuldiginghen, als tegen haer ende tegen 't Eerste Vertooch zyn voortghebracht. Oock Redenen, waerom sy haer by de Contra-Remonstrantsch-Ghereformeerde Kercke niet moghen voeghen, ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.VC. (*sic*) XXIII. in-4°., 28 blz.

Achteraan een *Tot den Leser*, waarin verhaald wordt, dat dit *Tweede Vertoogh* den 15 Sept. 1623 aan de Staten Generaal en de Staten van Holland is overgegeven en den 21 aan Maurits. De schrijver is dezelfde als van het eerste vertoog: Adriaen van der Borre. (Zie *Cattenburch*, *l. l.*, *p.* 17.) Verg. nº. 2016 (T. 2023). *V. d. Borre* schijnt nog een Derde Vertoog geschreven te hebben. Zie: *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 109.

3474 Tweede Christelijcke, ende Vriendelijcke Vermaninge Aen de Afgedwaelde Remonstrants Gesinde, om weder te keeren tot de eenigheyt ende gemeenschap met de Gereformeerde Kercken, Inhoudende Een Verdedigingh̄e Vande Eerste Vermaninghe, Dat is: Een weder-legginghe van die schijn-redenen, waer mede men gesocht heeft de Eerste Vermaninghe krachteloos te maken. Door Jacobum Triglandium, ... (*Met drukkersmerk van M. Jz. Brand op den titel.*) t' Amstelredam, Voor Marten Jansz Brand, ... 1623. in-4°., (X) en 146 blz.

= T. 2024. Tegenschrift van de beide voorgaande stukken. *Wtenbogaert* antwoordde hierop met het *Goedt ende Christ. bescheydt* (nº. 3752).

3475 Copie Vant Klaer Vertoogh: gheschreven, ende onderteyckent by de eyghene handt van Henricus Slatius, in sijn gevangenisse in 's Graven-Haghe: Mitsgaders Van twee Brieven, gheschreven ende onderteyckent by de eygene handt van Jan Blansaert, in syn gevangenisse in 's Graven-Haghe..... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By de VVed. ende Erfgenamen van wijlen H. Jz. van Wouw, ... 1623. Met Privilegie. in-4°., (II) en 96 blz.

Zie over deze verraderijen van *Slatius*: *Brandt*, *IV*, 1074 *v.v.* en *Baudartius*, die *B. XV*, 84—98 het 6e—10e Hoofdstuk van het *Vertoogh* en den eersten Brief van *Blansaert* mededeelt. Deze druk heeft blz. 3 als 5, 96 als 66 gepagineerd. Ook is in sommige ex. in het onderschrift op den titel het woord *Staten* (*van*

Hollandt enz.) uitgelaten (T. 2025). Dit geschrift is door de Staten uitgegeven. Zie ook: *Rogge*, *Johannes Wtenbogaert*, *III*, 93.

3476 Copie Vant Klaer Vertoogh: *enz.* (*Geheel als 't voorgaande met hetzelfde adres.*) in-4°., (II) en 96 blz.

Andere druk met goede pagineering, doch overigens weinig verschil. (T. 2026.)

3477 Copye, Van een Missive Gheschreven van een Remonstrantsch Predicant aen zynen Vriendt, Nopende De Schriften Henrici Slatii, nieuwelijcx tot beswaeringhe der Remonstranten uyt-ghegheven, als oock zyne Weder-roepinge. Dry daeghen voor zijn sterven Schriftelijck ghedaen: Waer van 't Origineel geschrift in bewaerde handen is .... Ghedrvckt Tot Harders-vvijck,... M.DC.XXIII. in-4°., 8 blz.

Gedagteekend den 17 *Augustus* 1623. De Herroeping van *Slatius* vindt men ook bij *Brandt*, *IV*, 1077, die vermeldt, dat *Adriaen van der Borre* in het bezit was van het origineel. Waarschijnlijk was deze dus de auteur van dit geschrift (T. 2027). Volgens *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 111 zou deze brief waarschijnlijk aan *Nic. Grevinchoven* gericht geweest en door dezen uitgegeven zijn.

3478 Naem-scherm Der Remonstranten: teghen de naemschendelycke calumnien, uytghestroyt by den Hove Provinciael in Hollant, door t' uyt geven van het Lasterschrift Henrici Slatii, By hem in syne ghevanckenisse ghestelt ende gheintituleert *Claer Vertooch*, Mitsgaders de twee brieven van Jan Blansaert. ... Gedruckt buyten s Graven-Haghe Zonder Privilegie van de Staten Generael. Anno 1623. in-4°., (II) en 46 blz.

Door Nicolaes Grevinchoven. Zie *Cattenburch*, *l. l.*, *p.* 77. (T. 2028.)

3479 Spaensche ende Jesuijtsche Practijcken, Ofte Arminiaensche Brandende-Liefde: Noodich ende dienstich in dese droevighe tijden, tot opweckinge der gemoederen van alle goede Patriotten der Vereenichde Nederlanden, Door Eenen Lief-hebber van zijn Vaderlandt..... (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl.* By Zacharias Claessz, Anno 1623. in-4°., 4 blz.

= W. 9013. De zonden der „Arminianen" worden hierin breed uitgemeten.

3480 Onderrichtinghe Vande E. Vroetschap der Stadt Vtrecht voor allen ende een yeder, ende sonderlinghe voor hare Burgeren ende Innewoonderen van 't ongelijck dat de voorsz. Stadt wort aengedaen op t' Veer tusschen Vtrecht ende Amstelredam (*ged.* 22 *Sept.* 1623. *Met het wapen van Utrecht op den titel*). Met Consent der Heeren Borgermeesteren en Vroetschap. Tot Vtrecht, By Abraham van Herwijck, ... Anno 1623. Met Privilegie. in-4°., 6 blz.

3481 Verclaringe van de Propositie, gedaen door den Ambassadeur des Roomschen Keyser Ferdinandus, in presentie van eenige der.... Heeren Staten van de Vereenichde Provincien,... Midtsgaders die Antwoorde der.... Staten op de Proposiiie (*sic*) ende versoeck des Keysers Ambassadeur gedaen in 's Graven-Haghe den lesten September 1623. (*Met den Holl. leeuw in den tuin op den titel.*) Nae de Copye van s' Graven-Haghe, Anno 1623. Ghedruckt tot Schiedam, by Adriaen Cornelissz. van Delft. M.DC.XX.III. in-4°., 4 blz.

Zie *Aitzema*, *I*, 216 *v.v.*; *Baudartius*, *B. XV*, 161 *v.v.*

3482 Copie Translaet uyt den Turcxschen Ghesonden van Argiers ende Tunis aen de.... Staten Generael, ende den.... Prince van Oragnien, etc. (*Met titelfileet en vignet aan het einde.*) 't Amsterdam, Ghedruckt by Broer Jansz. Anno 1623. in-4°., 4 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XV*, 113 *v.v.* Bij T. 1976 komt een druk voor met het adres: *Amst. Pieter Walschaert.*

3483 L'ordre ecclesiastiqve des Eglises Reformees du Pays Bas, tant de l une que de l'autre Langue, conclu au Synode National, convoqve par les.... Estats Generaulx des Provinces Vnies, a Dordrecht l'An 1618 et 1619. (*Met titelvignet.*) A Middelbourgh. Par Symon Moulert 1623. in-4°., 20 blz.

Vooraf een woord *A tous Conducteurs & Amateurs du Gouvernement de l'Eglise* onderteekend: *P. D. Q.* Hollandsche uitgaven van de Kerkordening van 1619 vindt men bij *Rogge*, *Beschr. Catalogus der Pamfletten-Verzameling.* enz., *II*, *blz.* 2 *en* 3.

3484 'T Vrije Nederlantsche Gesangh Over de Spaensche Roomsche ende Arminiaensche Vreede, Liefde, ende Onderlinghe Verdraeghsaemheyt: Toegeeyghent Den Coninck van Bohemen, Den Prince van Oranjen, ende de Heeren Staten vande Vrije vereenichde Nederlanden. (*Met den Holl. leeuw in den tuin op den titel.*) Gedruckt tot Amsterdam, (*z. n. v. dr.*) Anno 1623. in-4°., 16 blz.

Gedicht van 42 koepletten, op de wijze van het *Wilhelmus.*

3485 Notae Seu Stricturae Politicae ad Jvsti Lipsii epistolam, Qua suadet Bellvm, Pacem, Indvcias Regi Hispano Cum Gallo, Anglia, Batavis Olim conscriptae nunc divulgatae ab Justino Bonaefidio Mont. Francofvrti (*z. n. v. dr.*), Anno 1623. in-4°., (VIII) en 80 blz.

De brief van Lipsius is van 3 Januari 1595. Hij gaat hier aan de aanteekeningen vooraf. Een Nederl. uitgave van dien brief is vermeld bij *Tiele* n°. 380.

3486 A Tongve-Combat, lately happening betvveene tvvo English Souldiers in the Tilt-boat of Grauesend, the one going to serve the King of Spaine, the other to serue the States Generall of the

Vnited Provinces. Wherin the Cause, Course and Continuance of those Warres, is debated, and declared. Pro Aris et Focis. Printed at London (*z. n. v. dr.*) 1623. in-4°., (VIII) en 104 blz.

In *W. Th. Lowndes' Bibliographer's Manual. II*, 1058 is hierbij aangeteekend: *In this singular work will be found many phrases current among the common people at the commencement of the 17th century.*

3487 Request Van M^r. Hvgo de Groot Voor desen Advocaet Fiscael .... Aen syne Conincklijcke Majesteyt van Franckrijck over syne proscriptie ter oorsake van syne uytgheghevene Apologie. Midtsgaders D'Apostille van syne Majesteyt, waer mede hy by de selfde ghenomen werdt in speciale Sauvegarde. *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1623. in-4°., 12 blz.

De verklaring van Sauvegarde is gedagt. *den* 26 *Febr.*. 1623. Beiden in *C. Brandt's Leven van de Groot, blz.* 306 *v.v.* (T. 2030.)

3488 Request *enz.* (*als 't voorg.*) *Andere druk, waar op den titel nog is bijgevoegd:* Ghetrouwelijck uyt het Fransch overgheset in onse Nederduytsche Tale. in-4°., 12 blz.

= T. 2031.

3489 Weder-roepinge Ende Schvlt-bekentenisse Joannis Schotleri, Gewesen Predicant tot Campen, door hem selven in de volle vergaderinghe der Gemeente aldaer opentlijck ghedaen. Waer by gevoecht zijn, Seeckere conditien op de welcke Thomas Goswinius, oock gewesene Predicant tot Campen, van ziin Bannissement door haere Ho. Mo. ontslaghen zijnde, in de Stadt van Campen de Borgerlijcke bywooninghe heeft wederom verkreghen. (*Met het wapen van Kampen op den titel.*) Ghedruckt tot Campen, By Pieter Hendricksz van VVieringen, ... Anno. 1623. in-4°., 16 blz.

Zie: *Baudartius, B. XV*, 22, 175 *v.v.*; *Brandt, IV*, 869 *v.v.* (T. 2032.)

3490 VVeder-roepin*ghe* ... Jo*h*annis Schotleri *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Gedruckt nae de Copije van Campen By Pieter Hendrickssz van VVieringen, ... 1623. in-4°., 12 blz.

= W. 1892.

3491 Nymeegsch Accoort', Ofte Bedenckinghen over de Vereeniginghe tusschen de Ghedeputeerden des Gelderschen Synodi, ende de Afghesette Predicanten van Nymeghen beraemt. Waer by komt, Een Verghelijckinghe der Leere, inde X. Geldersche Positien begrepen, met de Leere des Synodi van Dordrecht. Item: Teghen-stellinghe der Leere van P. Melanthon, ende H. Bullingerus, ter eener, ende de Leere der Synodale Canons ter andere zijde, ... Ghedruckt tot Harders-wijck. (*Z. n. v. dr. en z. j.*) in-4°., 112 blz.

Door Bartholomeus Praevostius, vroeger predikant te Vreeswijk,

een der gebannen Remonstranten. Zie *Brandt*, *IV*, 1023 *v.v.*; verg. *Baudartius*, *B. XV*, 109 *v.* (T. 2033.)

3492 Spongia Erasmi; Dat is: Uytwissinge der Calumnien ofte lasteringhen Jacobi Levii, Predicant van de Calvijnsche secte, haer zelve oppronckende met den schijnheyligen tijtel der ware ende zuyvere Ghereformeerde Kercke tot Rotterdam. Teghen... Desiderium Erasmum Roterodamum.... Ghedruckt... (*Z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1623. in-4°., 68 blz.

Door Henricus Hollingerus, een der gebannen predikanten. *Levius* (*Leeuw*) had bij gelegenheid van het vernieuwen van Erasmus' standbeeld te Rotterdam op den predikstoel zeer tegen hem geijverd. Zie: *Brandt*, *IV*, 722. Verg. nº. 3374. (T. 2034.)

3493 Den Nederlantschen Heravlt. Wt-roepende voor de ooren van alle goede Patriotten, de practijcken vande Societeyt der Remonstranten. Vermanende oock alle verructe ingesetenen de selve Societeyt te verlaten, en haer wederom tot de ware Gereformeerde Kercke te vervoegen. Tot Vtrecht, By Abraham van Herwijck, Anno 1623. in-4°., 12 blz.

Geheel op rijm. Met een houtsnede op den titel, den heraut en zijn trompetter voorstellende. (T. 2035.)

3494 Vox Dei, dat is Stemme Gods, tot syn volck de Ghereformeerde Christenen in dese Nederlanden, thoonende wat weldaden hy haer tot hier toe bewesen heeft: klaghende oock over hare groote zonden, *enz.* ... Door *F. N.* ... (*Met het drukkersmerk van* Brandt *op den titel.*) ... t' Amstelredam, By Marten Jansz. Brandt,... 1623. in-4°., 30 blz.

Voor een groot deel uit aaneengevoegde bijbelteksten bestaande. (T. 2036.)

3495 Nieuwe Historie van den Ovden Mensche. Daer in verhandelt wert, het leven, ende sterven van den ouden mensche; ende hoe dat uyt de doot des ouden mensches, de nieuwe mensche op-staet, *enz.* ... Ghestelt Door Willem Teellink,... (*Met het drukkersmerk van Brandt op den titel.*) Tot Middelburgh, Gedruckt by Hans van der Hellen. Voor Marten Jansz: Brandt,... t' Amstelredam.... CIↃ IↃC XXIII. *In twee kolommen gedrukt.* in-4°., (XII) en 188 blz.

= W. 1894. Vermeld bij *Paquot*, *Mém.* (*in-fol°.*), *I*, 109.

3496 Zephaniae vvaerschouvvinge, Om te voor-comen den Onder-gang Jerusalems: Oock passende op de tegenwoordige ghelegentheyt onses weerden Vader-lants.... Ghestelt Door Willem Teellinck ... (*Met het drukkersmerk van Brandt op den titel.*) Middelburgh, Gedruct by Hans van der Hellen. Voor Marten Jansz: Brandt,...

t' Amstelredam .... CIↃ IↃ C XXIII. *In twee kolommen gedrukt.* in-4°., (VIII) en 156 blz.

Vermeld bij *Paquot*, *Mém.* (*in-fol°.*), *I*, 108.

3497 Gvlden Tractaet Van de Avthoriteyt ofte Geloofwaerdicheydt der Heyliger Schrifture. ... Eerst in 't Italiaens beschreven door F. S. van Siena, daer nae in 't Latijn getranslateert, en in verscheydene plaetsen... uytgegeven. Mitsgaders Een stichtelijck Boecxken van de Goddelyckheyt des Heeren Jesu Christi. In 't Latijn uytgegeuen door V. S. Anno M DC XXIII. Nu tot dienst der ongeleerden getrouwelijck verduytscht, ... Ghedrvckt Tot Rakou, by Sebastiaen Sternatzki. in-4°., (IV) en 74 blz.

Door Faustus Socinus.

3498 Evcharistica Amplissimis ... Viris ... Scholarchis itemqve ... Rectori et Praeceptoribvs Scholae Lvgdvno-Batavae, a grata juventute exhibita, Anno 1623. Ipsis Calendis Maij. *Onderaan:* Lvgdvni Batavorvm, Apud Petrvm Mollervm, Anno cIↄ Iↄ c xxiii. in-plano, een blad.

Latijnsche gedichten van *C.* en *G. Scilperoort*, *G. Ruthgersius* en *A. Hugonis à Maes.*

3499 *Een blad papier in-fol°. met in kapitale letters het volgende grafschrift* (?): Johannes Albertvs Solmae comes, Montzenbergae, Wildenfelsii et Sonnenwaldae Dynasta. Magnvs avlae electoralis Palatinae magister: Serenissimi regis Bohemiae Friderici Primi, Primvs Consiliarivs. Pietate in Devm; fide in regem, charitate in patriam nemini secvndvs; pro libertate Germaniae extorris exvl, pro evangelio Christi confessor factvs: regis svi in omni fortvna indivisvs socivs: cvris laboribvs et in rempvb: officiis magis, qvam annis avt rebvs adversis fractvs, sanctam atqve innocvam animam Deo creatori reddidit; corporis mortalis exvvias, svb spe beatae resvrrectionis, heic deposvit. Natvs fvit Bravnfelsii Wetteraviae, in arce avita, anno ... M.D.LXIII. V. Martii. Denatvs Hagae-Comitis, M.DC.XXIII. IV. May. Juliani. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*)

3500 Waerachtige Geschiedenisse, Hoe dat Seker Wees-kindt binnen Woerden, out ontrent xv. jaren, tot tweemalen toe vanden Heere met stommigheyd, doofheyd, somtijts oock met blintheyt besocht, ende van het gebruyk syns verstants berooft zijnde: ... wonderbaerlijcken .... alles wederomme verkreghen heeft.... by een gestelt ende vergaderd door L. Zasivm, Rectorem binnen Woerden. Naer voor-gaende visitatie by den Kercken-Rade der Stede Woerden gedaen... (*Met het drukkersmerk van* Brandt *op den titel.*) t' Amstel-

redam, Voor Marten Jansz Brandt,... (*Achteraan*: ... Ghedruckt by Paulus van Ravesteyn, Anno 1623.)... 1623. in-4°., 36 blz.

Hierin verscheidene liederen van het wonderkind, die niet voor zijn dichterlijken geest getuigen. Eenige jaren later kwam het uit, dat de weesjongen al de vrome geloovigen om den tuin had geleid en dat alles bedriegerij was. Zie: *Wassenaer*, *XV*, 64. (T. 2037.)

3501 Vvaerachtighe ende seeckere gheschiedenisse, dewelcke is gheschiedt binnen de Stadt Woerden, hoe dat Godt almachtich zijn Wonderwerck heeft betoont aen een seecker Wees-kindt genaemt Evert Willemsz. het welck hy heeft besocht met doofheyt ende stomheyt, *enz*.... Dit is ghepasseert den 18. ende 19. Januarij, nieuwen Stijl, men seght dat hy nu wederom wonderlijcke dinghen spreeckende is. (*Met houtsnede op den titel.*) t' Vtrecht, Ghedruckt by Herman van Borculo, ... 1623. Met consent. in-4°., 4 blz.

Zie vorig nummer.

1624.

Zie ook n°. 3120.

3502 Seeckere Prophetie Beschreven door... Doctor Johannes Vinck, ... Dese Prophetie spreeckt van alle de gedenckweerdichste gegeschiedenissen, die geschieden sullen inden tijt van vier Jaeren, namenelijck (*sic*) 1624. 25 26 27. tot het 28 Jaer toe, voor alle Menschen seer vreemt om lesen. Gedruckt tot Groeninghen, by Cornelis Jacobsz. *Z. j.* in-8°., 8 blz.

3503 Alarm Basvyn. De welcke de Postilion Des Grooten Leeuws uyt den gheslachte Juda, in een ghesichte in den Droom heeft hooren blasen, ende oock selfs naegheblasen;.... Den 8. Novembris, des Jaers 1623. (*Met houtsnede op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*).... 1624. in-4°., 20 blz.

Vermeld bij *Baudartius*, *B. XVI*, 49. (T. 2055.)

3504 Briefve Information Des affaires du Palatinat, Lesquels consistent en quatre Chefs principaux, qui sont: I. L'acceptation de la Couronne de Boheme. II. Le different qui en est survenu entre l'Empereur Ferdinand, et le Roy Frideric. III. La Proscription et sanglante Procedure qui s'en est ensuyvie. IV. Et l'Entremise du Roy de la Grande Bretagne, avec ce qui s'est passé pendant icelle. *Z. n. v. pl. en v. dr.* l'An MDCXXIV. in-4°., 38 blz.

3505 Oratio Apologetica, Pro Serenissimo Gabriele Bethleno. In qua Partim aliae calumniae in ipsum conjectae solide confutantur: Partim etiam ostenditur, culpari non posse, quod auxilio Turcico in his bellis vtatur. Habita in magna Europaeorum frequentia ab

Dorotheo Plosario.... (*Met titelfileet.*) Posonii, Excudebat Petrvs Pazman, sumptibus Nicolai Eszterhazii, Anno 1624. in-4°., 40 blz.

3506 VVonderlicke ontdeckinge van een grouwelicken aenslach, calumnieuselicken die van Rochelle opgheleyt. Verhaelt in eenen Brieff van Sieur de Montmartin, aen Sieur de la Maison-Neufue zijnen vrundt. *Z. n. v. pl. en v. dr.* M.DC.XXIIII. in-4°., 8 blz.

Geschreven uit Parijs den 15. Febr. 1624. Zie hierover met een enkel woord slechts: *Baudartius*, *B. XVI*, 1 (T. 2053). Zie *Mercure françois*, *X*, 373 *sv.*

3507 Lovis par la grace de Dieu Roy de France *etc.* (*Bepalingen van den franschen koning aangaande de nalatenschap van den kardinaal de Guyse*, *aartsbisschop van Reims*, *van* 26 *Febr.* 1624.) *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

3508 Waerachtich Verhael, Van de doodt van Sebastiaen Basan Gebooren tot Pancalier in Piemondt, Constant Martelaer levendich verbrandt tot Turim, om de belijdenisse van 't Euangelie, den 23. Novembris 1623. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe. By Aert Meuris,... 1624. in-4°., 8 blz.

3509 La Plaincte des Pensionnaires mal payez, Av Roy, Et à Monsieur le Marquis de la Vieuille, superintendant des Finances. 1624. in-8°., 24 blz.

3510 Le mot A L'Oreille de monsievr le marqvis de la Vieville. 1624. in-8°., 32 blz.

3511 Le Manifeste François, Contre La trop grande presomption des Espagnols. M. DC. XXIV. in-8°., 32 blz.

3512 Dessein perpetvel des Espagnols a la monarchie vniverselle, avec les prevves d'iceluy. Reueu corrigé augmenté,.... auec les extraicts des lettres du Roy d'Espagne, escrites au Roy d'Angleterre. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* M. DC. XXIV. in-8°., 64 blz.

Van blz. 15 af bestaat dit geschrift uit aanhalingen uit verschillende officieele stukken en brieven van verscheidene staatslieden, om aan te toonen dat het streven van het oostenrijksche huis steeds op de wereldmonarchie gericht was. Van blz. 25 af is de pagineering foutief.

3513 Een waerachtige verclaringe van al het gene gheschiet is, in het Koninckrijck van Engelant, sedert den tijt den Prins Walles daer ghearriueert is geweest, mitsgaders: een rechte verclaringe hoe ende in wat manieren den voorgemelten Prins uyt Spannien weder ghecomen is, sonder des Conincx suster van Spanjen.... Noch een wonderlicke beschryvinge vande Miraculeuse Comedye ofte Clucht,

welcke gespeelt is in Spaenjen binnen Madrijl, *enz.* ... Overgeset uyt de Engelsche Tale, in onse Nederduytsche sprake. (*Met houtsneê op den titel.*) Na de Copye tot Amsterdam. By Barent Otz, den 8. Januarij. 1624. in-4°., 4 blz.

3514 Placcaet In Name des Conings van Groot-Brittagnien gepubliceert in Ireland, binnen ... Lublin, opten 31. January 1624. Stilo Novo. Over het uytbannen van alle Titulare Paepsche Archebisschoppen, Bisschoppen, ... ende allerley andere Papen, regulier ofte seculier, *enz.* ... Tot Delf, Ghedruckt by Jan Andriesz. ... 1624. in-4°., 8 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XVI*, 12 *v.v.* e. a. (T. 2038.)

3514*a* Volcomen ende treffelijcke Oratie Van sijne Majesteyt van Groot Brittanien. Aen het Parlement, vergadert tot Londen, op den xix. Februarij Stilo Angelo. 1624. Ghetrouwelijck uyt den Enghelschen Overgheset ... (*Met titelvignet.*) t'Amstelredam, Ghedruckt voor Pieter VValschaert, ... 1624. in-4°., 8 blz.

= T. 2030. Tamelijk vrije vertaling, althans van den engelschen tekst in de *Parliamentary History of England*, *I*, 1373—1376. Zie het volgend nummer.

3515 Oratie Van sijne Co: Ma[t]. van Groot Britannien ghedaen int Parlement den 19[en] Februarij Stilo Angliae (29 *Febr.*) 1624. Mitsgaders, de Proclamatie vant bannissement der Jesuwyten ende Paepsche Piesters uyt Yrlandt. Overgheset uytten Engelsen in onse Nederduytsche tale. (*Met titelvignet.*) Tot Middelbvrgh, Ghedruckt ende te Coop, by Jan Pietersz vande Venne, ... 1624. in-4°., 16 blz.

= T. 2040. De oratie is tegen het verbond met Spanje gericht. Deze vertaling komt bijna woordelijk overeen met die bij *Wassenaer*, *VI*, 149 *v.v.* Andere vertalingen komen voor bij *Aitzema*, *I*, 272, *Baudartius*, *B. XVI*, 21 *v.v.*

3516 Oratie Des Konings van Groot-Brittaignien. Ghedaen in 't Parlement tot Londen den 19. Februarij stilo Angelo (29 *Febr.*) 1624. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

Andere vertaling.

3517 Oratie Des Conincx van Groot-Brittagnien, Ghedaen in't Parlement tot Londen den 19. Februarij stilo Angelo (29 *Febr.*) 1624. (*Met titelfileet.*) t'Amstelredam, Ghedruckt voor Emanuel Colijn, ... 1624. in-4°., 4 blz.

Alleen de korte inhoud der oratie. (T. 2041.)

3518 Sommier Van't Rapport, Ende vertooch ghedaen by den D. van Bvckingam aent Parlement in Whitehall. Vergadert op den 24. Februarij, 1623. Stilo Angliae (5 *Maart* 1624) ... (*Met titelvignet.*)

Tot Middelbvrgh, Gedruckt ende te Coop by Jan Pietersz. vande Venne,... 1624. in-4°., 4 blz.

= T. 2042. Bij *Wassenaer*, *VI*, 151 *e.a.* Zie: *Narratiue of the Spanish Marriage Treaty* (Werken der *Camden Society*, n°. CI), *blz.* 277 *v.v.*

3519 Oratie By den Coninck van Groot Brittanien, ghedaen aen't Opper-huys vant Parlament, naer't vercrijgen van haerlieder advijs op sijne Majesteyts voorgaende Propositien ende Oratien. Daer in by sijne Majesteyt voornoemt, gerelateert wert sijn Staet, ende met eenen haerlieder advijs versocht. Alles princepalijcken rakende 'trecouvreren der Pfaltz met Oorloghe. (*Met titelfileet.*) t'Amstelredam, Ghedruckt voor Pieter VValschaert,... 1624. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *VI*, 152. (W. 9015.)

3520 Antwoorde Van sijne Majesteyt van Groot Bretagnien, Ghedaen aen de Gedeputeerde die by den Hoogen ende Lagen huyse des Parlements gesonden waren aen zijne Majesteyt tot Theobald, den 5. Martij 1624. (*Met titelvignet.*) In s'Graven-haghe. By Aert Meuris,... Anno 1624. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *VI*, 153 *e.a.* (T. 2043.)

3521 Translaet Extract uyt seeckere Missive, Geschreven aen hare Majest. de Coninginne van Bohemen den 23. Martij. Stilo veteri uyt Londen, Anno 1624. (*Met titelvignet.*) In s'Graven-haghe. By Aert Meuris, ... Anno 1624. in-4°., 4 blz.

Bij *Baudartius*, *B. XVI*, 29. (T. 2045.)

3522 Het derde ende laetste Oratie Ofte Wt-spraeck, van zijne Coninckliijcke Mayesteyt van Groot Britannien, ghedaen in het huys van 't Parlement, nopende de Renuntiatie van beyde Tractaten, soo van het Houwelijck met Spaengien, als oock van den Paltz; *enz.* ... Als oock het Antwoort van 't Parlement *enz.* ... (*Met het engelsche wapen op den titel.*) Ghedrvckt, By Jan Amelissz,... 1624. in-4°., 8 blz.

= T. 2056. Bij *Wassenaer*, *VII*, 49 *v.v.*. Het oorspronkelijke ged. 25 Maart in de *Parliament. History of England*, *I*, 1403—1405.

3522*a* De Laetst Verklaringhe, ghedaen aen het Parlement, Door Sijne Koninckliicke Majesteyt van groot Britannien, Ghedaen den 23. Maert, Anno 1624. (*Met titelvignet.*) Tot Dordrecht, Ghedruckt by Elias Tack, Anno 1624. in-4°., 6 blz.

Andere korte vertaling van het vorige.

3523 Copye Des Briefs vanden Coning van Groot Britagnien gheschreven aen de Heeren Leutenanten vande respectiue Graefschappen: Mitsgaders Een ander Missive vande Heeren vanden secreten Rade

aen de Heeren Leutenanten vande Respectiue Graefschappen voorschreven. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) t' Amsterdam, Voor Jacob Pietersz. Wachter, ... Anno 1624. in-4°., 8 blz.

Tot lichting van krijgsvolk. Bij *Baudartius*, *B. XVI*, 121 *v.v.* (T. 2049.)

3524 Politijcke Redenen, Waerom dat de Koning van Engelandt alle handelinge soude nalaten, maer oorloch aenvaerden tegen den Spangiart. Getranslateert uyt de Engelsche spraecke in Nederduytsche tale. (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe. By Aert Meuris, ... Anno 1624. in-4°., 8 blz.

= W. 9016. Eerste Nederlandsche uitgaaf.

3525 Polit*ique* Redenen, Waerom dat de Konin*gh enz.* (*als 't voorg.*)... Als oock mede Het Discours aen zijn Maj. van Groot Britangien, ghedaen door d'Arts-Bisschop van Cantelbury. Getranslateert vvt d'Engelsche spraecke ... (*Met titelvignet.*) Nae de Copye, in 's Gravenhage by Aerdt Meuris, Ende nu Ghedrvckt t'Vtrecht, By Jan Amelissz, ... Anno 1624. in-4°., 8 blz.

= T. 2050. Nadruk van het voorgaande. De hier bijgevoegde oratie van den aartsbisschop is ook te vinden n°. 3413.

3526 Besluyt Des laetsten Engelschen Parlaments, Ofte Corte Extracten, getogen uyt eenighe Acten des Parlaments, begonnen ende gehouden te Westmonster, den 19. Februarij, in't 21. Jaer vande... Regeringe Jacobi, ... ghecontinueert tot den 29. May, ende uytghestelt tot den 2. November 1624. (*Met titelvignet.*) Alles uyt de Englische Copye te London Ghedruct, door bonham Norton ende John Bill ... M.DC.XXIIII. ... Tot Haerlem gedruckt by Vincent Casteleyn, ... 1624 in-4°., 8 blz.

Heeft voornamelijk betrekking op de verleende subsidiën.

3526*a* Articvlen, Gheaccordeert tusschen de Commissarisen vanden .... Coninck van Groot Brittagnien, ende vanden ... Coninck van Vranckrijck ... over het Houwelijck tusschen den Prince van Walles.... ende Mevronwe Henriette Marie, Suster van Sijne ... Christelijckste Majesteyt. Getranslateert uyt den Franschen. (*Met titelvignet.*) t' Amstelredam, ... voor Pieter Walschaert, ... Anno 1625. in-4°., 8 blz.

= P. 1452. De Artikelen, hier zonder dagteekening, zijn van 10 Nov. 1624. De oorspr. tekst in den *Mercure françois*, *X*, 480—487.

3527 The Belgick Sovldier: Warre was a blessing.... *Z. n. v. pl. en v. dr.* Printed 1624. in-4°., 44 blz.

De inhoud van dit geschrift wordt zeer juist weergegeven door hetgeen de schrijver op blz. 4 zegt: „*Thus must I needs incurre the displeasure of time seruets, the scoffs and dirision of Papists, and the repining of Hispanolised English, when I goe about to proue, that warre hath beene better than peace, and the Commonwealth*

and religion of England, haue had their fame and propagation by opposing Anti-christ, and in plaine termes, must recouer her ecclipsed prosperitie reputing Spaine our opposite."

3528 The Belgick Sovldier: dedicated to the Parliament. Or, Warre was a Blessing. Printed at Dort. 1624. in-4°., (II) en 48 blz.

Andere druk.

3529 The Second part of Vox Popvli or Gondomar appearing in the likenes of Matchiauell in a Spanish Parliament, wherin are discouered his treacherous and subtile Practises To the ruine as well of England, as the Netherlandes. Faithfully Translated out of the Spanish Coppie by a well-willer to England and Holland. Printed at Goricom by Ashuerus Janss. 1624. Stilo nouo. in-4°., (VI) en 60 blz.

Met 3 kopergravuren op den titel en in den tekst. De schrijver is Thomas Scott. Het geschrift is opgedragen aan Frederik en Elisabeth van den Palts en aan prins Maurits. Aan het slot richt de schrijver zich *to the illvstriovs, magnifiqve, and graue Assembly of the High Court of Parliament in England.* Het eerste deel der *Vox Populi* verscheen in 1620. Verg. n°. 3056 en het volgende nummer.

3530 Vox Regis. Of de Stemme des Conincks van Enghelant: Sijnde als een Apologij van een seecker Tractaet ghenaemt *Vox Populi* of gelijck in Nederduytsch overgeset is *Conseio* of *Spaenschen Raedt*: In t' Engelsch beschreven door Thomas Scott, Predekant vande Engelsche Kercke tot Vtrecht. Ende... in Nederduytsch ghetrouwelijck overgheset. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Vtrecht, By Abraham van Herwijck ... Anno 1624. in-4°., (XIV) en 86 blz.

Hierin een koperplaat, den Koning in zijn Parlement voorstellende, met engelsche inschriften, van achteren onbedrukt. Op een afzonderlijk blad de *uytlegginghe* in 't Hollandsch. Vóór des Schr. voorrede gaat eene opdracht van den vertaler (*L. G. v. Renesse*) aan de Magistraat van Utrecht. (T. 2051, waar de naam van den vertaler op den titel voorkomt.) Men vergelijke het vorige nummer en n°. 3207, 3627 en T. 2112 en 2113.

3531 Slach van Vlaenderen Gheschiedt tusschen den Prince van Oranien ende ... Eerts-Hertogh Albertvs. Op den regel Eendracht Maeckt Macht. (*Met het Amsterdamsche wapen op den titel.*) 't Amstelredam, Voor Jan Evertsz. Cloppenburgh, ... 1624. in-4°., 64 blz.

Tooneelstuk over Maurits bekenden tocht naar Vlaanderen en den slag bij Nieuwpoort. Het *Toe-eygen-dicht* is onderteekend: *'t Luct ten lesten* en het stuk zelf: *Sorght en hoopt.*

3532 Veelavs Vastel-avond-spel, ofte Cort verhael van den alarm die op Vastel-avond in de Veelau gheweest is. Beschreven Van Gulielmo Baudartio, Predikant binnen Zutphen .... (*Met*

titelvignet.) Tot Zvtphen, By Andries Jansz. van Aelst,... 1624. in-4°., 16 blz.

= T. 2056. Bij *Baudartius, B. XVI*, 2—6; *Wassenaer, VI, f°.* 107—110; *Aitzema, I*, 666—670.

3533 Veelouschen Alarm ofte Onpartijdich verhael vande overcomst, in ende uyt-tocht, van Graef Henderick vanden Berg in Veelouwen.... Met een beschrijvinghe van 't gheene vast by alleman in Gelderlandt daer van gheordeelt wort. Gedruckt... *Z. n. v. pl. en v. dr.*... 1624. in-4°., 8 blz.

= W. 1904.

3534 Brevis Enarratio, Seu Descriptio hostilis expeditionis factae in Velaviam, Geldriam inferiorem: Nec non in agrum Groningensem, Mense Febr: Anno 1624. Profligatae ab exercitu.... DD. Ordinum faederatarum (*sic*) Belgij provinciarum.... Avtore Nicolao Rothamelio. (*Met titelvignet.*) Amstelredami, Typis Broer Jansen... Anno 1624. in-4°., 10 blz.

De *Brevis Enarratio* wordt voorafgegaan door een *Epigramma ad B. Lectorem* en gevolgd door twee andere gedichten, alle in elegische versmaat: *Vaticinivm inventvm et editvm Amstelredami* en *Gratvlatio facta Reipvblicae Faederatarvm* (sic) *Provinciarvm, Cvm Legationem decerneret ad vicinvs Reges Franciae, et Magnae Britanniae, etc.* Dit stuk wordt niet vermeld bij *Paquot, Mém., T. VI, p.* 57 *sv.* onder de werken van N. R. (W. 1905.)

3535 Ghesangh Over den Mis-lucten Aenslach der Vrye Nederlandtsche Vyanden: By haer aen-gevangen tegen die vande Gereformeerde Religie, gheduyrende de stercke ende ghestrenghe Vorst van Vastelavont 1624. Toe-geeygent den Prince van Orangien, *enz.*... Ghedrvckt t'Vtrecht, By Jan Amelissz,... Anno 1624. in-4°., 8 blz.

Op den titel het wapen van Oranje en aan de keerzijde de Nederlandsche leeuw. Aan het einde leest men: *Door Adam Adams, Broeder van Viglius de Craen ende Neve van Peter de Visscher. Voor Jan Janssoon van Arnhem. Den* 17. *Febr.* 1624.

3536 Het Out Oost-Indische Octroy, By de... Staten Generael der Vereenichde Nederlanden, inden Jare 1602. verleent, *enz.*... *Z. n. v. pl. en v. dr.* Int Jaer dryentwintich, der lang-geweygerde, ende noch on-gedane Reeckeninge. in-4°., 20 blz.

= T 2061. Herdruk van het oorspronkelijke octrooi van 1602, dat zeer zeldzaam is. Men vindt het afgedrukt in *J. A. v. d. Chijs, Gesch. van de stichting van de vereenigde O.-I. Compagnie, Tweede druk*, 1857, *bls.* 118—135. Deze herdruk o. a. ook vermeld bij *O. v. Rees, Gesch. der Koloniale Politiek* enz. *blz.* 157, *noot* 1. Op blz. 20 van deze uitgave leest men de namen van de nieuw gekozen bewindhebbers.

3537 Klaer Vertooch Van de schadelijcke Directie der Bewinthebberen

der Vereenichde Oost-Indische Compaignie in vier Jaren, nae dat het accoort met d'Engelsche Compaignie gemaeckt is gheweest. In't Jaer ... M.DC.XXIII. Tot Rees By Pieter Gerritsz. Anno 1624. in-4°., 16 blz.

= W. 1908. Vermeld bij *v. Rees, a. w.*, 157; *Asher, p.* 107, *n°.* 33; *E. Laspeyres, Gesch. der volkswirthschaftlichen Anschauungen der Niederländer, S.* 296, *n°.* 56.

3538 Gheluck-wenschinghe Aen de West-Indische Vlote Afghevaren uyt Nederland inde Maand Januario, des Jaars 1624. (*Met houtsnede op den titel.*) t' Amsterdam, Ghedruckt by Broer Jansz ...., 1624. in-4°., 8 blz.

Dit gedicht is onderteekend: *A. H.*

3539 Copie Eens Briefs, gheschreuen uyt West-Indien, inde Hooft-Stadt van Bresilien, ghenaemt de Totus le Sanctus, den 23. Mey, Anno 1624. Door .... Jan Cornelisz Pick, Dienaer des Godlijcken Woords aldaer. Met Consent der Ed. Heeren der Stadt Delff. (*Met titelvignet.*) Tot Delf, Ghedruckt by Cornelis Jansz Timmer, ... 1624. in-4°., 4 blz.

Zie over de hier beschreven inneming van de *Baya de Todos los Sanctos: Wassenaer, VII, f°.* 40 *verso v.v.*, gevolgd door *Baudartius, B. XVI,* 72 *v.v.*

3540 Reys-boeck van het rijcke Brasilien, Rio de la Plata ende Magallanes, Daer in te sien is, De gheleghentheyt van hare Landen ende Steden, ... Als oock De leste Reyse van den Heer van Dort, met het ver-overen vande Baeye De todos los Santos, tsamenghestelt door N. G. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1624. in-4°., 68 blz.

Onder het jaar van uitgave is blijkbaar later gedrukt: *By Jan Canin* (te Dordrecht). De titel prijkt met een houtsnede, terwijl een zestal kopergravures in het werk voorkomen.

3541 Redenen, VVaeromme de vvest-Indische Compagnie dient te trachten het Landt van Brasilia den Coninck van Spangien te ontmachtigen, en dat ten eersten. Wesende een ghedeelte der Propositie ghedaen door Jan Andries Moerbeeck, aen .... Mauritio Prince van Orange, etc. .... in 's Graven Haghe den 4. 5. ende 6. April, Anno 1623. (*Met houtsnede op den titel.*) t' Amsterdam, By Cornelis Lodewijcksz. vander Plasse, ... 1624. in-4°., 16 blz.

Met voorrede van *Moerbeeck*, gedagt. 6 Sept. 1624. De 14e—21e reden zijn overgenomen door *Baudartius, B. XVI,* 78—80. (T. 2067.)

3542 Octroy, By de .... Staten Generael, verleent aende West-Indische Compagnie, in date den derden Junij 1621. Mette Ampliatien van dien, Ende: Het Accoordt tusschen de Bewint-hebberen ende Hooft-participanten vande selve Compagnie: .... (*Met den Nederl. leeuw op*

den titel.) In 's Graven-Haghe, By de Wed., ende Erfghen. van wijlen H. Jsz. van VVouw;.... 1624. in-4°., 28 blz.

Verg. n°. 3232. Achteraan: *Acte, waer by een yeder gheaccordeert werdt sijn in-gheleyckent Capitael te mogen vergrooten met vijftich ten hondert.* ged.: 16 Oct. 1624. *Gr. Placaatb.*, *I*, 590. (T. 2066.)

3543 Sententie Van de.... Heeren Gedelegeerde Rechteren by de... Staten Generael, gecommitteert over het Silvere ende Goude valsche Draetwerck, dat gemaeckt is by Joan de Carpentier ende Servaes Hellincx, onder pretext van seecker Octroy by de selve van hare Hog: Mog: geimpetreert op den 15. Julij 1619. gepronunchieert in 's Graven-Hage den 15. Augusti 1624. in-folio, een blad.

3544 Hollantsche Slavernij van Egypten. Ghetoont in een t'samen-spreken te Spa in 't landt van Luyck, tusschen eenen Brabander ende eenen Hollander. Geschreuen door den aenhoorder, Ende Daer nae ghedruckt. Te Neuwtrael-stadt, By Steven Stercken-arme. 1624. in-8°., 80 blz.

De *Brabander* brengt den *Hollander* aan 't verstand, dat de noordelijke gewesten niet veel hulp van andere mogendheden te wachten hebben. Hij weet hun geen beteren raad te geven, dan zoo spoedig mogelijk vrede te maken met den koning van Spanje. De schrijver laat zijn verhaal voorafgaan door een brief aan *Adam Allemans Burgher tot Amsterdam*, voor wien het verhaal bestemd is.

3545 Acta synodalia van Remonstranten. (*Overzicht — in handschrift uit dien tijd — van de op* 26—29 *Mei* 1624 *gehouden Remonstrantsche Synode.*) in-4°., 8 blz.

3546 Waerachtich Verhael Vande Tijdinghen gecomen wt de Oost-Indien, met het Jacht ghenaemt de Haze, in Junio 1624 in Texel aenghelandt. Aengaende De Conspiratie ontdeckt inde Eylanden van Amboyna: ende de straffe by Justitie daer op ghevolght. In Martio 1624. vervat by missive. (*Met vignet op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) int Jaer 1624. in-4°., 16 blz.

In den vorm van een brief, waarvan de aanhef (aan de keerzijde van den titel) vermeldt dat de S. zoowel van de schriftelijke rapporten van de O.-Ind. Comp. aan de Staten Generaal als van het schriftelijk proces in Amboina gesteld, gebruik heeft mogen maken. Het stuk eindigt: *Hier mede Eerweerde Heer etc. In den Hage desen xxiij Julij* 1624. Zie over de onlusten op Amboina: *Baudartius, B. XVI*, 43 *v.v.* (T. 2062). Zie de aanteekening bij het volgend nummer. Het op Amboina gebeurde gaf aanleiding tot velerlei geschillen tusschen Engeland en de Nederlanden en was een der oorzaken van de in 1652 door Cromwell gezonden oorlogsverklaring. Dat de zaak dan ook niet spoedig in het vergeetboek geraakte, kan blijken uit den *Catalogus van boeken enz. over de Nederl. Bezittingen in Azie, Afrika en Amerika. Amst. Fred. Muller.* 1854. *N°.* 32, 329, 519, 910.

3547 Waerachtich Verhael Vande Tidinghen ghecomen wt de Oost-Indien, met the Jacht ghenaemt de Haze, in Junio 1624. in Texel

aenghelandt. *enz.* . . . (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) int Jaer 1624. in-4°., 22 blz.

Andere druk van het voorgaande. De inleiding is daar op de keerzijde van den titel met *Rom.* karakter, hier blz. (III) en (IV) *cursief*, en het *Verhael* zelf daar met *Duitsche*, hier met *Romeinsche* letter gedrukt. *Aitzema* heeft het, zoowel als het verhaal van de Engelsche zijde (zie hieronder) met eenige bekortingen, in het begin van het *5e Boeck* overgenomen. Op aandrang van den Ambassadeur Carleton werd het door de Staten voor een *fameux libel* verklaard (zie volgend nummer). *Baudartius* maakt van het gebeurde slechts zeer vluchtig gewag (*II*, 16e *B.*, *blz.* 43). *Wassenaer* zwijgt er van, ofschoon hij (*VII*, *f°.* 64) de aankomst van het jacht *de Hase* vermeldt (W. 1916). Zie de aanteekening bij het vorig nummer. Bij T. 2063 komt nog een andere uitgaaf voor.

3548 Placcaet. DE Staten Generael *enz.* (*Placcaat waarby het* Waerachtich Verhael — *zie de beide vorige nummers — wordt verklaard te zyn* een fameux ende ondienstich Libel *en de verspreiding verboden wordt.*) In 's Graven-haghe, By de Wed. ende Erfgen. van wijlen H. Jsz. van VVouw, . . . Anno 1624. in-plano, een blad.

***Groot Placaatb.*, *I*, 451.**

3549 Een waer Verhael vande onlanckscbe ongerechte wreede, ende onmenschelycke procedure teghen de Enghelsche tot Amboyna in Oost-Indien, door de Nederlanders aldaer ghemaeckt op een versierde pretentie van een Conspiratie vande selue Enghelschen. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1624. in-4°., (XVI) en 36 blz.

= T. 2065. Bij T. 2064 vindt men het engelsche verhaal *A trve Relation* enz., van welks eerste gedeelte dit een vertaling is. Ook deze vertaling is wellicht van een engelsche pers afkomstig. Tegenover den titel en tegenover blz. 1 heeft men 2 houtsneden, met voorstellingen van de martelingen, die men de beschuldigden liet ondergaan; aan de keerzijde van den titel bevindt zich een wapen. Zie over den vermoedelijken drukker, hieronder n°. 3552.

3550 The Answer vnto the Dvtch Pamphlet, Made in defence of the vnivst and barbarovs proceedings against the English at Amboyna In the East-Indies, by the Hollanders there. (*Met houtsneé op den titel.*) Printed at London, Anno M.D.C.XXIV. in-4°., (II) en 34 blz.

3551 Antwoorde vande Duytsche Relatie, aengaende die ghepretendcerde (*sic*) Conspiratie vande Enghelschen in Amboyna in Oost-Indien. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 38 blz.

= W. 1917. Met dezelfde houtsnede, die in het voorlaatste nummer tegenover blz. 1 gevonden wordt. Uitvoerige wederlegging van n°. 3546, vertaling van het voorgaande.

3552 A Remonstrance of the directors of the Netherlands East India Company, presented to the Lords States Generall of the vnited

Provinces, in defence of the said Companie, touching the bloudy proceedings against the English Merchants, executed at Amboyna. Together, With the Acts of the Processe, against the sayd English. And The Reply of the English East India Company, to the said Remonstrance and Defence. Published by Authority. Printed at London by John Dawson, for the East India Company, 1632.
in-4°., (VIII) en 30, (II) en 38, en 48 blz.

De drie stukken hebben elk afzonderlijke pagineering en signatuur. Tegenover den titel vindt men dezelfde houtsneê, die n°. 3549 tegenover blz. 1 voorkomt, het wapen, dat daar zich aan de keerzijde van den titel bevindt, is hier op den titel afgedrukt. Wellicht zijn dus ook de voorgaande nummers, 3547, 3549 en 3551 door *Dawson* gedrukt.

3553 Verantwoordinghe Van Bernardvs Dvinglo, Ghewesen Predicant tot Leyden, Teghen de Publicatie van den Raet Provinciael in Hollant teghens hem ghedaen op den 11. Aprilis 1623... Het eerste Deel. (*Met titelfileet.*) T' Hantwerpen, By Hyeronimus Verdussen, de Jonghe. Anno, 1624. Tot kosten van den Autheur.
in 4°., (VIII) en 222 blz.

= T. 2068. Verg. n°. 3452. Zie over dit werk: *Brandt, IV*, 1056, 1109. In sommige ex. vindt men in de Errata op de laatste blz. *Heyder veldt*, wat in de meeste in *Syderveldt* is veranderd. Van blz. 65—76 is de pagineering foutief, n.l.: 67, 69, 70, 70, 71, 73, 74, 74, 78, 74, 75, 76. In *Fred. Mullers Catalogus van Hollandsche Godgeleerde Werken der 16de en 17de eeuw, blz.* 67, *n°.* 629 komt een in-8°. uitgave voor van hetzelfde jaar bij denzelfden uitgever.

3554 Nieticheyt Van den Calvinischen Ban, ofte Brief Over het onrechtvaerdigh Bannen, Waer mede de Calvinische Predicanten van Amsterdam eenighe onbesprokene Remonstrants-gesinde Christenen van haer ghebannen ende afghesneden hebben. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1624. in-4°., 42 blz.

Door Simon Episcopius. Zie: *Cattenburch, l. l., p.* 70. (T. 2070.)

3555 Aenhanghsel vande Enge-poort, Vervatende een Verclaringhe Over de woorden des Apostels Pauli, 1. Cor. 16: 13. By forme van Predicatie gestelt, ende in twee Predicatien af-gedeylt, ... Mitsgaders: Een Tractaetien, Inhoudende de Werckinghen tot de oprechte Christelijcke Gods-dienst behoorende, *enz.* . . . Door Eduardum Poppium, in sijn leven Dienaer des Heeren ... binnen der Goude. Tot Enghvysen, By Deodatus Waermondt, Anno 1624. in-4°., 100 blz.

De „*Enge Poort*" zag in 1616 te Gouda het licht (T. 2072). Op blz. 85 volgt nog: *Verclaringe Over de Woorden des H. Euangelist Matthei xviij. Wee der weerelt van de Ergernissen.*

3556 Een Broederlicke vermaninge: Waer in vertoont wort, d'ellende onses lieven Vaderlants. Midtsgaders, de middelen om dezelve voor

te komen. (*Met titelvignet.*) Gedruckt, by L. S. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.VIc.XXIIII. in-4°., 8 blz.

= T. 2075. Vermaning van Paschier de Fijne aan zijne geloofsgenooten tot verdraagzaamheid. Zie de Verzameling zijner *Tractaaten*, Dl. II (1786). Met eenige kleine wijzigingen opgenomen in *J. v. Vloten's Paschier de Fijne naar zijn leven en schriften*, 105 *v.v.*

3557 Silvere Naalde, Om vande oogen der Hollanders af te doen de vliesen, die naest eenige Jaren op hare oogen gegroeyt syn, door het innemen van die zielverderffelicke spijse, die den Satan, door syne dienaren, al over veel jaren onse trouwe voor-Vaderen, als ghezonde medicijne, heeft aenghepresen . . . (*Met titelvignet.*) Ghedruckt in Frederich-Stadt, by Hans Goethals, ... 1624. in-4°., 8 blz.

= W. 1926. Door Paschier de Fijne. Zie *van Vloten's Paschier de Fijne*, *blz.* 134 *v.v.*

3558 Mosis Trompet ofte Hooghe-liedt Devt. XXXII. Door Meditatien verklaert, ende op den staet der Vereenighde Nederlanden ghepast. .... Door Godeschalcvm Altivm, Predicant tot Arnhem. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Arnhem, By Jan Janssen, ... an. 1624. in-4°., (XVI) en 184 blz.

Aan de keerzijde van den titel vindt men de *Approbatie*, uit naam van de classis van Arnhem door *W. Nagge* onderteekend. Daarop volgt de opdracht *aen de E. E. Heeren Regenten, van hooghe ende Leeghe Collegien der Vereenighde Nederlanden.*

3559 Vvraeck-sweert, Bepleytende Het recht van Gods Verbondt Door Bloedighe Oorloghe, Diere tijdt, Bleecke Pestilentie. Voor-ghestelt uyt Levit. 26. vers. 23. 24. 25. 26. Door Willem Teellinck, ...(*Met het drukkersmerk van Brandt op den titel.*) Tot Middelburgh, Ghedruckt by Hans vander Hellen. Voor Marten Jansz: Brandt, ... 1624. in-4°., (XII) en 128 blz.

„*Voilà une allégorie bien soutenue: une épée qui plaide.*" (*Paquot*, *V*, 254). Zie: *Baudartius*, *XV*, 182. Verg. *Wassenaer*, *VI*, *f°.* 77. Over de pest in dit najaar te Amsterdam: *VIII*, *f°.* 57 (W. 1920). Zie hieronder n°. 3567. In twee kolommen gedrukt.

3560 Gesonde bitterheyt voor den Weelderighen Christen die geerne Kermisse houdt. Tsamen gevoeght Wt het achtste Capittel van den eersten Send-Brief Pauli tot die van Corinthen. Door Willem Teellinck, ... (*Met het drukkersmerk van Brandt op den titel.*) Tot Middelburgh, Gedruckt by Hans vander Hellen: Voor Marten Jansz. Brandt, ... 1624. in-4°., (XII) en 128 blz.

Opgedragen aan Jacob Cats, onder dagteekening van 1 *Mey* 1624. Vermeld bij *Paquot*, *Mém.*, *T. V*, *p.* 256 (W. 1921). In twee kolommen gedrukt.

3561 Godes handt Ter straffe ende ter verlossinghe: Nu onlangs Door

driederley plagen in dese Landen gesien. Als oock Davids Danckbaerheydt, voor Gods weldadicheydt, Voor-gestelt uyt Psalm. 116. vers. 12. 13. 14. Welcke Text te St. Salvador in Brasilien oock alder-eerst gepredickt is geweest, in wege van danckbaerheyt, voor de victorie ons verleent over de Bahia de Todos los Sanctos. Door Willem Teellinck,... (*Met het drukkersmerk van Brandt op den titel.*) Tot Middelburgh, Ghedruckt by Hans vander Hellen: Voor Marten Jansz: Brant,... 1624.
in-4°., (VIII), 76 en (IV) en 60 blz.

De opdracht aan *Jonck-heer Johan Huyssen Callendijck* draagt de dagteekening van 26. September 1624. *Davids Danckbaerheyt* volgt met afzonderlijke pagineering, signatuur en titel. Zie over de inneming van *Bahia de todos los Sanctos* n°. 3539.

3562 Spiegel van Der Arminianer calumnie ende onrustigen Leughengeest: Soo De selue vander Calvinisten tyrannije, lestleden, heeft uyt-ghestroyt. . . . Door een lief-hebber der ware Religie ende des Vaderlandts, in het licht ghegheven. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) t' Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brand, ... 1624.
in-4°., 10 blz.

Dit pamflet is gericht tegen den *Spieghel vander Calvinisten tyrannie*, T. 1980. (W. 1923.)

3563 Sixtini Amama Cort Vertoogh, Waer inne alle ghetrouwe Dienaers ende Opsienders der Ghereformeerde Ghemeynten van Vrieslant worden ghebeden, omme de behulpelijcke handt te bieden tot de hoochnoodighe opweckinghe der vervallende studien der heylighe Talen, in welcke de H. Schriftuyre oorspronckelijck ghe-schreven is. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Franeker, Ghedruckt by Feddrick Heyns ... 1624. in-4°., 16 blz.

De opdracht is gedagt. *den* 12. *Aprilis Anno* 1624.

3564 Der Röm: Spanischen Cantzley Nachtrab: Sinceratio Sincerationum. Oder Vnteutsche betrügliche Zweyzüngigkeit: Das ist, Die Altnewe Röm: Spannische Betrug- vnd Sincerir Kunst die Evangelischen zubetriegen vnd gar auszzurotten. Welches Mit glaubwürdigen, richtigen Documenten, vnvmbstoszlich erwiesen wird. *etc. Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno miraculosissimo 1624. in-4°., (VI) en 112 blz.

Blz. 49-56 en 65-72 ontbreken.

3565 VVat vvonders, wat Nieuvvs Van den Paus van Alle Sotten. Van Sek'ren Droom ende Gesicht Van den Pavs van Roomen, Ende Van den Engel ende de Duyvel. Toe-geeygent Den Pauvvs ende Keyser van Roomen, ende alle Rooms-Gesinde ... (*Met titelvignet.*) Ghedrvckt t'Vtrecht, By Jan Amelissz,... 1624. in-4°., 22 en 34 blz.

De engel, die den paus in den droom verschijnt, trekt te velde tegen de Kath.

kerk en tegen het pausdom. Verschillende houtsneden zijn in den tekst aangebracht. Achter blz. 32 begint met nieuwe pagineering, maar doorloopende signatuur: *Ghesicht Van 't Boeckjen vanden Duyvel En den gooden Engel.*

3566 Jacobi Westerbani O pulchra capita, si cerebrum haberent! Ofte Lege tonnen rasen meest, Wt de vuyst geschreven aen de naeme-loose Schrijvers van de Noodsaeckelijcke Verandwoordinge Van de Schutteren van Delff tegen 't Nood-saeckelick Mal. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris ... 1624. in-4°., 14 blz.

Dit gedicht bestaat uit 35 achtregelige koepletten.

3567 De Handt Godes; Of, Een Christelick Verhael vande Peste, of Gaeve Godes: In dicht ghegheven van Jacobvs Viverius, ... Tot Delf. Ghedruckt by Jan Andriesz.... 1624. in-4°., 24 blz.

In 58 twaalfregelige koepletten. Verg. n°. 3559.

3568 Klare Ende waerachtighe Vertooninghe, van eenighe merckelijcke Veranderinghen van goede ende duyre tijden ... Tot Amsterdam, Voor Jacob Dircksz: ... Anno M.DC.XXIV. Ghedruckt by Jacob Jacobsz. (*Met randwerk.*) in-plano, een blad.

Opgave van den Prijs van verschillende levensbehoeften in de jaren 1463, 1492, 1500, 1546, 1547, 1587, 1597 en 1623.

1625.

Zie ook n°. 3526*a*.

3569 Den Italiaenschen VVaer-seggher, Dat is een Prognosticatie, Op het Jaer .... 1625. Gepractiseert door Anthonio Magino, Professoor Mathematices der Stadt Bolognia, twelck op lijf-straf aldaer verboden is met eenen Romeynschen Calender. De Sondaechs letter is E. Hier is noch byghevoecht eenen Almanach in 't Jaer van 1626. t'welck schijnt een Jaer van wonder te wesen. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt na de Copije van Bolognia voor 't Jaer 1625. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., (IV) en 16 blz.

Verg. n°. 3303. Zie over soortgelijke geschriften: *Baudartius*, *B. XVI*, 49—51; *Wassenaer*, *VIII*, *f°.* 114—116. Bij W. 1931 komt nog een andere druk voor.

3570 Korte ende vvaerachtighe beschrijvinghe, vande Gheboorte, leven ende sterven, van ... Jacobus den VI. Koninck van Schotlandt, ende den eersten van Enghelandt, *enz.* ... Midts-gaders, sijne heerlijcke Begraeffenisse in VVest-Munster. Gheschiedt ... den 17. Mey nieuwe stijle. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Haerlem, By Hans Passchiers van Wesbusch, ... Anno 1625. in-4°, 12 blz.

Zie: *Wassenaer*, *IX*, *f°.* 8 *v.v.*, *e. a.* (T. 2077.)

3571 De Statie ende Ceremonien somen ghebruyckt heeft in 't Houwelyck van den Coninck van Groot-Brittanien, ende de ... Suster vanden ... Koninck van Vranckryck. Mitsgaders D'ordre ghehouden in het trouwen, geschiet den 8. May... Met de maniere des diensts geobserveert in het Conincklijcke Avont-mael *enz*.... (*Met houtsnede op den titel.*) Tot Amsterdam, By Frans van Lieshout,... 1625. in-4°., 8 blz.

Zie: *Wassenaer*, *IX*, *f°*. 63 *en* 64. *Aitzema*, *I*, 1122—1149 (W. 1933). Verg. *Mercure françois*, *XI* (1625), 353 *v.v.*

3572 De voorspoeden der wapenen des Koninghs van Vranckrijck, ende van sijne Hoocheyt des Hertoghs van Savoyen, in Italien onder 't beleydt van mijn Heer de Connestable. Met de Nederlage des Heyrs der Spaigniaerden *enz*.... sint den 9. April 1625. tot nu toe. (*Met titelvignet.*) In s' Graven-Haghe, By Aert Meuris,... 1625. in-4°., 12 blz.

Zie: *Wassenaer*, *X*, 98 *v.v.* (T. 2079). Verg. *Mercure françois*, *XI* (1625), 26 *v.v.*

3573 Les Conqvestes generevses du ... Duc de Savoye, & Prince de Piedmont: Contenant la Prise et Reduction de la ville et Chasteau de la Pieue en Italie: Et du General de l'armée des Genois. Auec la lettre de son Altesse enuoyée au Roy, *etc.* ... (*Met titelvignet.*) A la Haye, Imprimé par la vefve et heritiers de feu Hillebrant Jacobssz. van VVouw, apres la Copie imprimée a Paris chez Claude Hulpeau, & Nicolas Alexandre, M.DC.XXV. in-4°., 8 blz.

Zie: *Mercure françois*, *XI* (1625), 493 *v.v.*, waar ook de brief wordt gevonden.

3574 Recit Veritable, De ce qui s'est passe au mois de Juillet 1625. Entre M. de Soubise commendant l'Armee de mer de la Rochelle, et M. l'Admiral Hauthin. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* Imprimé nouvellement. in-8°., 48 blz.

3575 Waerachtich Verhael Van de jeghenwoordighen Staet van die van de Religie in Vranckrijck; Met aenwijsinge van de behoorlijcke middelen om henluyden datelijck te ontwapenen. Anno M.DC.XXV. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 14 blz.

= T. 2080.

3576 Resolutie by den Koningh genomen in zijn Raedt, Nopende het afscheyt gegeven aen den Legaet van den Paus, By de welcke men onder anderen klaerlijck kan sien dat d'Oorloge in Vranckrijck niet voorgenomen is tegens eenigen in 't particulier (gelijckmen voorgeeft) maer om die van de Religie ganschelijck uyt te roeyen. (*Met titelfileet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* M.DC.XXV. in-4°., 8 blz.

3577 Mysteria Politica, Hoc est: Epistolae arcanae virorum Illustrium

sibi mutuò confidentium, Lectu et consideratione digna. (*Met titel-filet.*) Juxta copiam in Germaniam impressam. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1625. in-4°., 32 blz.

Dit pamflet werd in Beijeren gedrukt en vervolgens in de Zuidelijke Nederlanden in het fransch vertaald. Het is, evenals het volgend nummer, gericht tegen de nieuwe richting der fransche politiek, die, sedert Richelieu aldaar aan de Regeering was gekomen, zich baan begon te breken. Daar de geestelijkheid in Frankrijk aan de Jezuïeten niet meer de oude liefde toedroeg, werden dit pamflet en de *Admonitio* (zie volgend nummer) — beide in jezuïetischen geest geschreven — door de kerkvergadering in 1625 veroordeeld. (Zie n°. 3569.) Zie *Mercure françois*, *X* (1625), 34—49 en *H. Martin*, *Hist. de France*, *XI*, 225, *noot* 2. Schrijver is de Jezuïeten-pater J. Keller of Cellarius. Zie o. a.: *J. Lelong*, *Bibliothèque historique de la France*, *n°*. 28642 en *A. de Backer*, *Biblioth. des Ecriv. de la Comp. de Jésus*, *II*, 426 *en* 427, waar een groot aantal geschriften naar aanleiding van dit boeksken verschenen, wordt opgegeven.

3578 G. G. R. Theologi, Ad Lvdovicvm Decimvm-Tertivm Galliaē et Navarrae Regem Christianissimvm, Admonitio . . . ex Gallico in Latinum translata: Qva . . . . demonstratur, Galliam foedè et turpiter impium foedus iniisse, et iniustum bellum hoc tempore contra Catholicos mouisse, saluaque Religione prosequi non posse. Avgvstae Francorvm, Cum facultate Catholic. Magistrat. (*z. n. v. dr.*) Anno M.DC.XXV. in-4°., 24 blz.

Niettegenstaande de titel *Autun* opgeeft als plaats waar dit pamflet is gedrukt, wettigen papier en druk het vermoeden dat ook hiervan het drukoord in Duitschland gezocht moet worden. Het is evenmin — zooals de titel aangeeft — uit het fransch vertaald, maar oorspronkelijk in het latijn uitgegeven in-4°. en in-8°. en werd in de Zuidelijke Nederlanden in het fransch vertaald. Wie is nu de schrijver? De *Mercure françois*, *XI*, 1058 *v.v.* (door *Martin*, *Hist. de France*, *XI*, 225, *noot* 2 gevolgd) deelt mede dat eerst zekere *docteur Boucher* voor den schrijver werd gehouden en dat daarop de verdenking viel op een griekschen Jezuïet *Eudemon Joannes*, die met den pauselijken legaat *Barberini* naar Frankrijk was gekomen. *Barbier*, *Dictionnaire des Anonymes*, 2e *Ed.* beweert dat het wordt toegeschreven aan genoemden Jezuïet en pater J. Keller. *Naudé* (*Naudaeana*, *Amst.*, 1703, *in*-12°.) *pag.* 115, noemt *C. Jansenius* als auteur.

Zoowel dit geschrift, als het voorgaande van dezelfde strekking, werden den 30 Oct. 1625 op last van den *lieutenant civil* van Parijs verbrand. Den 26en Nov. volgde de veroordeeling door de Sorbonne, waaraan den 13en Nov. een veroordeelend vonnis van den bisschop van Chartres, uit naam der fransche geestelijkheid, was voorafgegaan (zie volgend nummer).

In de *Bibliothèque des Ecrivains de la Compagnie de Jésus par A. de Backer* (*i. v. Eudaemon- Joannes in fine*) wordt Italië als plaats van uitgave genoemd en een duitsche vertaling van het jaar 1626 vermeld. Beide pamfletten gaven aanleiding tot het verschijnen van verschillende tegenschriften, die vermeld zijn in de *Bibliothèque historique de la France*, *par J. Lelong*, *n°*. 28645 *v.v.*

3579 Declaration de messievrs les Cardinavx, Archevesqves, Evesqves et avtres Ecclesiastiqves, depvtez en l'assemblée Generale du Clergé de France, Tenuë à Paris. Touchant certains Libelles, faicts contre le Roy et son Estat. Traduict du Latin de Monsieur l'Euesque de

Chartres: Par le Sieur Pelletier. (*Met drukkersmerk op den titel.*) A Paris, Par Antoine Estienne, . . . M.DC.XXV. Auec Priuilege de sa Majesté. in-4°., 32 blz.

De fransche tekst is in zijn geheel opgenomen in de *Mercure françois*, *XI*, 1067—1097. Zie *J. Lelong*, *Bibl. hist. de la France*, *n°*. 28657. Een hollandsche vertaling geeft het volgende nummer.

3580 Sententie Vande Cardinalen, Aertzbisschoppen, Bisschoppen . . . op de Kerckelijcke Vergaderinge (*te Parijs*) . . . over seeckere sonder namen schandaleuse Boecxkens (*ged.* 13 *Dec.*) Overgeset uyttet Latijn . . . (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt te Parijs, By Antonium Stephanum, . . . 1625. Ende nu in 's Graven-Hage, By Aert Meuris, . . . 1626. in-4°., 16 blz.

= W. 1955. Zie de voorgaande nummers. Bij *Wassenaer*, *XI*, *f°*. 39—47.

3581 Cancellaria Gallo-Italica Das ist: Vnderschiedliche Geheimbe (vnnd von vvegen der Newen Frantzösischen, Englischen, Italiänischen Liga vnnd Bündtnussen, . . .) gewechszlete Schrifften, . . . Auch wegen der noch schwebenden Böhmischen Vnruhe, an vnderschiedliche Potentaten abgangene Legationes, wie letzlich des jetzigen betrübten Römischen Reichs, vnd dessen vblen Zustands, vrsachen vnd fortpflantzung, verübte Discursus. A. P. A. (*Met titelvignet.*) Getruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Im Jahr 1625. in 4°., 104 blz.

Achter het verhaal van de oorzaken van den tegenwoordigen toestand van Duitschland, waarbij de schr. op 's keizers zijde staat, volgen blz. 43 en v.v. acht brieven van verschillende personen.

3582 De groote Prophecye Van Postellion, Eertijts gheweest Predicant int Koningryc van Bohemen, ende door den troubel aldaer verdreven, *enz.* . . . Gedruct na de Hoochduytsche Copie ende getrouwelick over gheset, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1625. in-4°., 12 blz.

= T. 2083. Met wapen op den titel en twee houtgravuren in den tekst.

3583 De groote Prophecye Van Postellion, Eer*tijdts ge*weest Predicant *enz. Gh*edru*ckt nae* de Hooch-duytsche Copie ende getrouvvel*ijck* overgheset, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1625. in-4°., 8 blz.

Andere druk zonder de houtgravuren; ook de *Na-reden* wordt hier gemist. De titel heeft hier 10, bij het vorige nummer 8 regels.

3584 Ordinantie ons Heeren des Conincx. Inhoudende verbodt vanden Coophandel mette gherebelleerde Prouincien. (*ged.* 29. *Juli. Met het wapen van den koning van Spanje op den titel.*) Tot Brvessel, By Huybrecht Anthoon, . . . 1625. Met priuilegie. in-4°., 12 blz.

= T. 2090. Bij *Aitzema*, *I*, 520 *v.v.*, *Wassenaer*, *IX*, *f°*. 133 *verso*—137.

3585 Or*don*nantie ons Heeren des Conincx. Inhoudende verbodt vanden

Coophandel mette gherebelleerde Provintien. (*Met het wapen van den koning van Spanje op den titel*, *ged.* 29 *Juli.*) Eerst tot Brevssel, By Huybrecht Anthoon, ... 1625. Met Privilegie. in-4°., 8 blz.

= W. 1952. Nadruk van het voorgaande.

3585*a* Den vervaerlijcken Oost-Indischen Eclipsis Vertoont aende Vereenichde Provincien Door de Participanten van d'Oost-Indische Compagnie Met een oodtmoedich beklach aen de ... Staten: Over de groote abuysen ende disordren deser Compagnie, mits de groote swaricheden die uyt dese te verwachten staen. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt ... 1625. in-4°., 20 blz.

= P. 1377. Eenigszins verkorte herdruk van n°. 3348. Door Simon van Middelgeest.

3585*b* Den langh-verwachten Donder-slach. Voorsien ende voorseyt in den Oost-Indischen Eclipsis. Een svvaer-luydende discours, teghen de ontrouvve Bevvinthebbers, ende ongherechtighe Ghevvinhebbers van de Indische Compagnie. Wt ghegheven uyt duystere wolcken, door den gheest van den onbekenden Ymant Adamsen. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Een-stadt In de Landts-trouwe, naest de wel-bekende waerheydt. Anno — o —. in-4°., 44 blz.

= P. 1379. Gewijzigde herdruk van n°. 3350. Door Simon van Middelgeest.

3586 Verhael Van 't ghene Den Admirael l'Hermite in zyne reyse naer de Custen van Peru verricht, ende oock wat Schepen hy ghenomen ende verbrandt heeft, inde Haven van Callao, Tot den 1. Julij 1624. toe. Ghetranslateert uyt het Spaensch in onse Neder-duytsche Tale. (*Met houtsneê op den titel en vignet aan het einde.*) Tot Amsterdam, By Christiaen Meulemans, ... 1625. in-4°., 8 blz.

De reis van den Admiraal *l'Hermite* vindt men beschreven bij *Aitzema*, *I*, 489 *v.v.*

3587 Waerachtigh verhael, Van het succes van de Vlote, onder den Admirael Jaqves L'Hermite. In de Zuyt-zee, op de Custen van Peru, en de Stadt Lima in Indien. Hier is Een Spaensche Brief by-ghevoeght, de Staet van Castilien, en op de Cust van Peru in kort verhalende. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXV. in-4°., 14 blz.

Het *verhael* loopt tot 20 Sept. 1624 en de brief is ged.: *in Seville: Adi* 4 *Januarij Anno* 1625.

3588 A Havts Et Puissants Seigneurs, ... les Estats Generaux des Prouinces Vnies du Pays bas. Comme aussi aux ... Estats d'Hollande et West-Frise. Pour leurs Estraines du premier jour de l'an 1625.

Et sur le Siege de Breda. Stances. Par Jehan d'Alary Advocat, *etc.... Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

Hieronder zijn ook *Stances* gericht tot den koning en de koningin van Boheme, verschillende gezanten en andere hooggeplaatste personen. Wat den dichter betreft, zie men de *Nouvelle Biographie Générale publiée par Firmin Didot Frères*, *i. v.* Verg. het volgende nummer en n°. 3599 en 3601.

3589 Sur la louange De Tres-Illvstre .... Seigneur, Le Prince d'Orange, et Siege de Breda. ... Ode. Par Jean d'Alary, Aduocat. *etc.* *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in4°., 8 blz.

Zie vorig nummer.

3590 Afbeeldinge vanden Ouden ende Nieuwen-tijt Waer met Orphevs Wandelt, Spreeckt, Singt ende Speelt. Ofte een corte Tragedie van Neder-lant, inhoudende den ouden ende teghenwoordigen Staet, met een nieu Tractaet van Aken ende haer Gebueren, ... Verciert met Figuyren voor die Vrienden aen desen kant, Sonder arch-meenich (*sic*) van twist tegen 't vereenigt-Lant. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j. Met titelprent en vier platen in den tekst.* in-4°., 28 blz.

Samenspraken, door rijmen en liedjes afgewisseld. Het boekje, dat een vredelievenden geest ademt, moet na het huwelijk van Frederik Hendrik en vóór den dood van Maurits, dat is, tusschen 4 en 23 April 1625 geschreven zijn. Zie blz. 18. (*Wassenaer, IX, f°. 8 verso*, 37 *verso en* 38.) (W. 1937.)

3591 Het Christelijck Overlijden van den .... Prince, Mavritivs van Nassav, Prince van Orangien, etc.... Beschreven door Johannem Bogermannvm, Dienaer des Godtlijcken Woordts tot Leeuwarden. (*Met drukkersmerk van Elzevier op den titel.*) Tot Leyden, By Isaac Elzevier,... 1625. Met Privilegie der ... Staten Generael. in-4°., (XXVIII) en 36 blz.

Met opdracht aan de Staten Generaal, Frederik Hendrik en Ernst Casimir, van 24 blz. (ged. 16 Mei.) De tekst bij *Aitzema*, *I*, 376 *v.v.* (T. 2085). Bij sommige exemplaren zijn de laatste twee regels van 't lijstje van drukfouten, dat op de laatste blz. voorkomt, weggelaten zonder dat evenwel de fouten in den tekst verbeterd zijn.

3592 Het Christelijck Overlijden *enz.... (als 't voorgaande.)... (Met hetzelfde drukkersmerk en adres.)* in-4°., (VIII) en 14 blz.

Compresser druk. De tweede regel van den titel luidt: *Christelijck Overlijden van den*, in het vorig nummer: *Christelijck Overlijden.*

3593 Het Christelijck Overlijden *enz.... (Met drukkersmerk.)* Tot Vtrecht, By Jan Amelisz.... Met Consent van Isaac Elzevier, ... Anno 1625. in-4°., (VIII) en 20 blz.

3594 Historia .... Christiani obitus .... Principis Mavritii Nassovii, Principis Auraici etc.... Conscripta à Johanne Bogermanno

... Ex Belgicâ linguâ Latino sermone versa, Ab Abrahamo Bocstadio. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Vltrajecti, Typis Joannis Amelii, permissu Isaaci ElsevirI,... 1625. in-4., 44 blz.

Vertaling van het voorgaande. Dit boekske is versierd met 2 uitslaande platen: de eerste stelt Maurits voor op zijn sterfbed liggende, terwijl een predikant (*Bogerman*) op een stoel naast het ledikant heeft plaats genomen. De plaat is 24 c.m. breed bij 18 hoog en heeft een éénregelig onderschrift: *Effigies Magni Mavritii, Nassavii, Aravsionvm Principis etc., Defvncti Hagae Comitis, XXIII April CIↃ IↃ CXXV.* De tweede plaat geeft in 3 rijen boven elkander een afbeelding van de Lijkstatie van prins Maurits; onderaan een verklaring in het latijn der 68 op de plaat voorkomende nummers. Breedte 46 c.m., hoogte 18 c.m. Het opschrift luidt: *Ordo Exequiarvm Illustrissimi Principis Mavritii Auraici, etc. Gloriosissimae Memoriae.* Aan het einde van het onderschrift leest men: *Trajecti ad Rhenum, Apud Joannem Aemilium.* Verg. *Fred. Muller, Bered. Beschr. van Nederl. Historieplaten, I, n°.* 1534 *en n°.* 1539.

3595 Christlicher Abscheid ... des ... Printzen Moritzen von Nassaw, Printzen von Vranien, ... An tag gegeben Durch Johann Bogerman ... Ausz dem Holländisch vnd Frantzösischen in Teutsche Sprach vbersetzet, vnd gerichtet nach dem Exemplar, so getruckt worden Zu Leyden Dorch Isaac Elsevier, ... (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Im Jahr. M.DC.XXV. in-4°., 40 blz.

Duitsche vertaling.

3596 Gerrit van Diemens Claegh-gedicht, Over Den doot vanden ... Prince van Orangien, Mavrits van Nassov, Aen de Maget van Hollant. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, By Govert Basson Anno, 1625. in-4°., 8 blz.

= W. 1939.

3597 Harangve Fvnebre faite A la memoire du ... Prince Mavrice de Nassav, En l'Université de Leiden en Hollande, le XIX jour de Septembre 1625. Du latin De Daniel Heinsivs. (*Met Elzeviers drukkersmerk.*) A Leiden, Chés Isaac Elzevir, ... 1625. in-4°., (VIII) en 84 blz.

Met een opdracht van den vertaler, *André Rivet*, aan Amalia van Solms. Daarachter eene uitslaande kopergravure, waarop de graftombe te Delft is afgebeeld. Het oorspronkelijke wordt onder de werken van Heinsius vermeld bij *Foppens, Bibl. Belg., I,* 228. (W. 1940.)

3598 Carmen fvnebre In obitum ... Mavricii Principis ac Domini Avrantiae ... (*Met titelvignet.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officina Godefridi Basson. CIↃ IↃ CXXV. in-4°., 8 blz.

Onderteekend: *J. van der Burgh.* (W. 1942.)

3599 Svr les devx morts, de Jacqves ... Roy de la Graud' Bretagne, et dv tresillv- (*sic*) Mavrice, Prince d'Orange, aduenues en la

mesme année 1625. *Aan het einde:* Par Jean d'Alary, Aduocat, Autheur de l'Abbregé des longues Estudes. *Z. n. v. pl.. v. dr. en z. j.* in-4°., 2 blz.

Twee gedichten. Zie n°. 3588.

3600 Ad Illustrissimum Principem Fredericvm Henricvm, ... Gratulatio Panegyrica Casparis Barlaei. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officinâ Godefridi Basson. 1625. in-fol°., 18 en 12 blz.

3601 Sur la Louange et valeur du tres-haut... Henry, Prince d'Orange et Mort de son feu frere. (*Handschrift uit dien tijd*). in-4°., een blad.

Het gedicht is onderteekend *Alary*. Zie n°. 3599.

3602 Historisch Verhael, ofte Beschrijvinghe van de Belegeringe der Stadt Breda, Ende wat van dage tot dage aldaer gepasseert is schrijvens weerdich. (*Met titelvignet.*) In s' Graven-haghe, Nae de Copije tot Breda by Pieter Pietersz. gedruckt, ende nu by Aert Meuris ... 1625. in-4°., 16 blz.

Het dagverhaal loopt van 22 Juli tot 31 December 1624. *Wassenaer*, *VIII*, *f°.* 2, 8, 32-34, 63 *verso* - 67, 79. (W. 1944.)

3603 La sommation faite par le Marqvis de Spinola au Gouverneur de la ville de Breda. Auec la responce dudit Gouuerneur à icelle sommation. Ensemble plusieurs particularitez de tout ce qui s'est passé, tant en Amerique, qu'en plusieurs endroits de l'Europe. A Paris, Chez Jean Martin, ... Jouxte la copie Imprimee à Amsterdam. M.DC.XXV. in-8°., 16 blz.

3603*a* Redvction Veritable de la ville De Breda, et de son chasteav. Ensemble les Articles accordez tant d'une part que d'autre. M.DC.XXV. in-8°., 14 blz.

Hierin het verdrag met de burgerij en de bezetting (ged. 2 Juni) verkort. Volledig in het Fransch en Hollandsch, bij *Aitzema*, *I*, 1068—1081. (W. 1947.)

3604 Articles Demandez par le Gouverneur et la Garnison de Breda. et Articles demandez par ceulx de Magistrat de la ville de Breda. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) Rotterdam, Is. Waesbergue. 1625. in-4°., 8 blz.

Zie volgend nummer.

3605 Articvlen Die welcke Door den .... Gouverneur en 't Garnisoen der Stadt Breda versocht ende met den Marquis Spinola veraccordeert zijn. (*ged.* 2 *Juni.*) Mitsgaders D'Artijculen die door den E. Magistraet der Stadt Breda versocht ende geaccordeert zijn. Wt het Fransoys ghetrouwelijck verduytscht. (*Met titelfilet.*) Eerst Ghe-

druckt tot Dordrecht by Pieter Verhaghen, Ende nu tot Amsterdam by Pieter Walschaert, Anno 1625. in-4°., 8 blz.

= T. 2087. Bij *Aitzema*, *I*, 411 *v.v.*; *Wassenaer*, *IX*, *f°*. 76—81.

3606 De Wachter Brengende tijdinge van de nacht, dat is, Van het overgaen van Breda, Met Eenen heylsamen raet, wat daer over te doen staet. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Aert Meuris .... 1625. in-4°., 24 blz.

De Opdracht van dit geschrift aan *Henry van Nassau*, *Prince van Orangien enz.* is onderteekend: Ireneus Philalethius, het pseudoniem van den rechtzinnigen Thesaurier van Zeeland: *Ewout Teellinck* (vgl. n°. 3038 e. a.). Het is in den vorm eener samenspreking geschreven even als de 2*e* en 3*e Wachter*, zie lager. (T. 2088.)

3607 De Tweede Wachter, Brenghende tijdinghe vande nacht, dat is, Van het overgaen vande Bahia, Met Eenen heylsamen raedt, wat daer over te doen staet. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) s'Graven-haghe, Voor Aert Meurs .... Anno 1625. in-4°., 52 blz.

Met Opdracht als het voorgaande, eveneens onderteekend en dus ook door Ewout Teellinck. Zie over het overgaan van Bahia: *Aitzema*, *I*, 419 *v.v.* (T. 2093.)

3608 Basuyne des Oorloghs, Ofte Waerschouwinghe, aen de Vereenichde Nederlanden, dat de selvige in den Oorloge met den Coningh van Spaengien moeten Continueren. Ghestelt door een oprecht Liefhebber der selver Landen. (*Met houtsneê op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. Amst.*) voor Pieter Walschaert, Anno 1625. in-4°., 24 blz.

= T. 2095.

3609 Den Neder-landtschen VVaer-segger Ghetrouvvelijck over-gheset. Door B. B. B. B. In den welcken middelen voor-ghehouden worden om tot een eynde der Neder-landtscher oorloghen te komen. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) Nae de kopye ghedruckt T'Amsterdam, By Joris Veseler ende Broer Jansz. *z. j.* in-8°., 144 blz.

= W. 1959. Het boekske bestaat uit 2 stukken: blz. 3—98 *eene t' samensprekinghe tusschen twee Spaensche Cavallieros*, *Don Pelagio ende Don Bonaventura* (verg. n°. 3681 en 3807 en W. 2018 en 2038) en blz. 99—143: *Den Ghereformeerden Hollandtschen Apocalypsis* eene andere uitgave van *Den Hollantschen Apocalypsis*. T. 2096 en 2097; verg. n°. 3676 v.v. Beide stukken zijn de vertaling van een werk van den Jezuïet *Ch. Scribani*, n. l.: *Veridicus Belgicus*, *sive civilium apud Belgas bellorum initia*, *progressus*, *finis optatus*: *in quam rem remedia a ferro et pace praescripta*: *Fidei*, *Patriae*, *Orbis bono. Item Reformata Apocalypsis Batavica*, *aucta et recensita. Antverpiae*, *M. Nutius*, 1624. Voor de verschillende uitgaven zie men *de Backer*, *Bibliothèque des Ecriv. de la Comp. de Jésus*, *III*, 721 en ook dezen catalogus op het jaar 1626. De drukker Joris Veselaer (zie n°. 3069) is in dit jaar gestorven, zie W. 1932.

3610 Holländisch Apocalypsis, Oder Offenbarung. Das ist: Was die gesambten Staden von Anno 1577. bisz dato in der gantzen Welt für gefährliche Practicken geführt, Insonderheit wider Spanien vnd das Hausz Oesterreich hin vnd wider Feindtlichs verübt haben, auszgelegt vnd in Truck verfertigt. Item: Ein Copi von der Verbündtnusz, so zwischen dem König in Engelland vnd den Holländern, wegen eines Offensivi vnd Defensivi Kriegs, auffgericht vnd beschlossen worden, zu Zintampton, den 27. Septem. Anno 1625. Durch Pambonem Verimundima. Nachgedruckt zu Augspurg, durch A. Aperger. *z. j.* in-4°., 24 blz.

Het eerste deel is een vertaling van het tweede stuk van het voorgaande nummer.

3611 The Dvtch Svrvay. Wherin are related ... the chiefest losses and acquirements, which haue past betweene the Dutch and the Spaniards, in these last foure yeares Warres of the Netherlands, ... Whereunto are annext the Mansfeldian motiues, directed vnto all Colonels, ... and Souldiers, whose seruice is engag'd in this present expedition, *etc.* ... At London Printed by Edward All-de, for Nathaniel Bvtter. 1625. in-4°., (VIII) en 36 blz.

De opdracht aan *Thomas Lord Cromwell, Baron of Oukeham in Rutland-shire etc.* is onderteekend: *W. C.*

3612 Corte Kerckelijcke ende Politijcke Bedenckinghen. Op de Acte Synodael van Vtrecht, Aengaende 't Loopen van de Ghebannen, of uytlandische Arminiaensche Predicanten. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*), Anno 1625. in-4°., 8 blz.

= T. 2098.

3613 Brief Inhoudende Seecker Extract uyt den Vtrechtse Synode des Jaers 1625. Op 't Loopen der Ghebannen Arminiaensche Predicanten. Tot Yeders waerschouwinghe. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*), Anno 1625. in-4°., 8 blz.

= W. 1962. De brief is ged. 4 Nov. 1625. Verg. het voorgaande nummer.

3614 Nieuwe-Jaer Gheschenck, Ver-eert Aen alle Remonstrants-gesinde, zo wel aen Predikanten als Toehoorders, die nu dese 6 jaeren zeer swaerlick onder de Verdruckinghe ghezucht hebben, ende noch tot Godt haren Hemelschen Vaeder zuchten. *enz.* ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... 1625. in-4°., 26 blz.

= T. 2099. Door Paschier de Fijne. Zie de *Verzam. zyner Tractaaten, Dl. II.* (1736.) In *v. Vloten's Paschier de Fijne, blz.* 148 *v.v.*

3615 Silvere Vergulde Naelde Bequaem Om af te lichten de Vliesen van de Oogen der Hollantsche Regenten. Als oock, Van alle Trouher-

tighe Hollanders. *enz.* ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1625. in-4°., 16 blz.

Door Paschier de Fijne, die ten vorigen jare een dergelijk geschrift „*De Silvere Naelde*" n°. 3557 had uitgegeven. Zie *Cattenburch*, *l. l.*, *p.* 74. (T. 2101.) In *v. Vloten's Paschier d. F.*, *blz.* 190 *v.v.*

3616 Cort ende grondich Bericht, Voor alle Eenvoudighe ende Godtlievende Menschen, om haer van de Leere, die in den Dortschen Synodo ghearresteert is, ende van de contra-Remonstranten ghedreven wordt, een afschrick te doen hebben: Ende Daer-en-teghen De Leere der Remonstranten, inde Vijf Artijculen begrepen, voor ghewisse waarheydt te houden, en standtvastelick te belijden. Ghedruckt tot Enghuysen, (*z. n. v. dr.*) ... 1625. in-4°., 24 blz.

Ten onrechte wordt dit stuk door *Tiele* n°. 2102 en door *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 144 aan Paschier de Fijne toegekend. Deze schreef slechts het *Tot den Christelicken Leser* blz. 3—12. Het *Bericht* zelf blz. 13—24 is van de hand van Ed. Poppius, zooals kan blijken uit het einde der inleiding, waar het heet: „*Het is een* Bericht, *twelck ghedaen heeft de vrome Campioen, en ghetrouwe gheluyge Jesu Christi D. Eduardus Poppius, Z.G.*" (Hij was 9 Maart 1624 gestorven.) In *v. Vloten's Paschier d. F.* wordt dan ook slechts die inleiding aan *Paschier* toegeschreven en blz. 174—182 medegedeeld.

3617 J. V. Vondelens Palamedes Oft Vermoorde Onnooselheyd. Treur-Spel. Nunc cassum lumine lugent, (*Met titelvignet.*) Gedruckt nae de Copye. t'Amselredam (*sic*), By Jacob Aertsz Calom, ... Anno 1625. in-4°., 96 blz.

Met de plaat van *Savary*, zonder den naam van den graveur. Men doet verkeerd, door in al de in dit stuk voorkomende personen portretten van mannen uit *Oldenbarnevelt's* tijd te willen zien. Slechts 2 n.l. *Palamedes* en *Agamemnon* stellen één persoon voor, d.w.z. *Oldenbarnevelt* en *prins Maurits*. De meesten hebben op meerdere personen betrekking of geven de type van een partij, niet van een persoon. Van daar de afwijkingen, die men in sommige geschreven lijstjes van de personen aantreft. *Tiele* geeft er een bij n°. 2103, dat hij aantrof op het door hem gebruikte exemplaar. Van de aanteekeningen in handschrift van *G. B(randt)*, door dezen uit *Vondels* mond opgeschreven, zijn ter Kon. Bibl. twee exemplaren aanwezig. De lijstjes die aan de aanteekening voorafgaan, verschillen onderling en stemmen ook niet overeen met dat van *Tiele*. Leest men echter de verklaring der verschillende personen bij *Brandt*, dan verdwijnt het verschil. Bij *Brandt* heet *Eurypilos* eigenlijk *Festus Hommius*, of *Triglandus*, bij *Tiele: Walaeus*; de schr. heeft hier slechts het type van een hevig Contra-Remonstrant willen geven. Door *Ajax* verstond de schr. de vrienden van den advocaat, die voor hem ijverden. In de lijsten van *Brandt* vinden wij: „*Prins Frederick Hendrick*" of „*de heer van Malenes of Schagen*, bij *Tiele*: „*Du Maurier en Boissise*, *Ambass. v. Vranckrijck*." De verklaring door *Brandt* gegeven in zijne aanteekeningen is gevolgd door v. Lennep in zijne uitgave van *Vondels* werken, *II*, 359, waar ook *II*, 516 *v.v.* de moeielijkheden geschetst worden, waarin *Vondel* door dit stuk geraakte. Dit stuk werd herhaaldelijk herdrukt. Bibliographische bijzonderheden over de verschillende uitgaven vindt men in de *Bibliographie van Vondel's Werken door J. H. W. Unger*. Amst. 1888.

3618 J. V. Vondelens Palamedes *enz.* . . . (*Met ander vignet als 't voorgaande.*) *Ghe*druckt *na* de Copye Tot Amsterdam, By Jacob Aertsz. Calom, ... 1625. in-4°., 88 blz.

Met beteren afdruk der plaat.

3619 Sermon faict en l'Eglise Wallonne d'Amsterdam, Le quatorsiesme Septembre mil six cens vingt et cinq, en la continuation de l'exposition de l'Epistre Sainct Jacques sur le 2. chap. vers. 14. acommodé aux Moeurs du siecle. ... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) En l'an Mil six cens vingt et cinq. in-4°., 36 blz.

= W. 1961. Zie volgend nummer.

3620 Predicatie Ghedaen In de Francoysche Kerck tot Amsterstam (*sic*), op den 14. Septembris 1625. Int vervolgh vande Wtlegginge des Sendbriefs Jacobi, in 't 2. Capittel, vers. 14. Gevought na de zeden Vande huydendaeghsche tijdt.... (*Met titelvignet.*) Wt de francoysche, in onse Nederduytsche tale ... over-gheset, Ende Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1625. in-4°., (II) en 28 blz.

Door Jean Doucher. Zie n°. 3622. De Fransche prediker liet zich hierin wat heftig uit tegen het verkiezen van gematigde regeeringsleden op verschillende plaatsen, die hij voor „*parthijen van de ware Religie*, *Papisten*, *Libertijnen*, *Arminianen*" uitkreet. Hij werd hiervoor door Burgemeesteren van Amsterdam opontboden en berispt. (T. 2105.)

3621 Predicatie Ghedaen ... tot Amster*dam*, *enz.* . . . De tweede druck van eenige fauten verbetert. (*Met titelvignet.*) ... 1625. in-4°., (II) en 28 blz.

Zie het voorgaande nummer.

3622 Predicatie Gedaen den 14. September 1625. *enz.* . . . Door Mr. Johannes Dovcher, Bedienaer des Goddelijcken Woordts in de Walsche Kercke tot Amsterdam. Overgheset uyt de ghedruckte Francoysche Copije. (*Met titelfileet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1625. in-4°., (IV) en 24 blz.

= T. 2107. Andere vertaling als het voorgaande.

3623 Predicatie *enz.* (*als het voorg.*) . . . Over*g*eset uyt de *g*edruckte . . . Copije. in-4°., (IV) en 24 blz.

Andere druk van de voorgaande vertaling. (T. 2108.)

3624 Apologie oft Verantwoordinge voor de Predicatie van D. Johannes Dovcher Franschen Predicant binnen Amsterdam. Gedaen Door een oprecht Liefhebber van de Gereformeerde Religie ende van ons lieve Vaderlandt, ... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXV. in-4°., 12 blz.

Lasterschrift tegen de gematigde Regeeringsleden te Amsterdam: *Burgem. Bas*,

Boom, *Neck*, *e. a.* De Regeering stelde op het ontdekken van den maker, drukker of uitgever (den 30 Jan. 1626) den prijs van f 600. Zie: *Wagenaar*, *Beschr. van Amst.*, *in*-8°. *IV*, 375. (T. 2109.)

3625 Predikatie, Vervatende de Belydenisse Der ware Christelike Gereformeerde Religie, gelyk die gemeenlik voor d'uytdeelingge des Heylighen Avondtmaels plagh aende Gemeente Christi tot Hasselt voor-gestelt te worden, Door Hieronymum Vogellium (*Met het drukkersmerk van Brandt op den titel.*) t'Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt,... 1625. in-4°., (XX) en 70 blz.

In Contra-Remonstrantschen geest, wat vooral in de opdracht aan prins Frederik Hendrik uitkomt.

3626 Amos, ofte De Siender Israëls, ontdeckende De ghelegentheyt van het Gereformeert drouvich Christen-wesen al de weerelt door, Ende insonderheyt Onses Lants, ende der Kercke hier te Lande, Met aen-wijsinghe Van het gene tot beyder vrede dient, door Irenevm Philalethivm. (*Met het drukkersmerk van Brandt op den titel.*) Tot Middelburgh, Gedruckt by Hans vander Hellen: Voor Marten Jansz. Brandt,... t'Amstelredam... 1625. in-4°., (XXXII) en 76 blz.

= W. 1963. Door Ewout Teellinck. Verg. n°. 3038.

3627 Vox Dei. Of de Stemme des Heeren: Avoyerende 't ghene dat *Vox Populi* ofte de *Stemme der Gemeynte* uytgeroepen ende gesproken hadde,... Inde Enghelsche tale beschreven door Thomas Scott, ... Ende ghetrouwelijck overgeset door *Jacobum Hughes* ... (*Met het drukkersmerk op den titel.*) Tot Vtrecht, By Abraham van Herwijck ... 1625. in-8°., (XII) en 84 blz.

Verg. n°. 3530 en T. 2112—2114.

3628 Speculum Martyrii Bvdoveciani Ex disputatione paulo ante ipsam executionem Caesarianam Pragae in Curia antiquae Vrbis cum duobus Patribus Jesuitarum habita, De versatissima et exquisitissima eorum in sacris literis, tam citandis, quam explicandis, scientia, ad cognoscendum et imitandum in simili casu aliis fidelibus carmine Heroico breviter adornatum,... in lucem emittit *Gratianus Liberius Veromundanus.* (*Met titelvignet.*) Constantiae.... (*Z. n. v. dr.*) 1625. in-4°., 16 blz.

Latijnsch gedicht.

3629 Spieghel Der Broeders van de roose Kruysse. In dicht beschreven door een liefhebber der waerheyt. (*Met titelvignet.*) t'Amstelredam, Door Willem Jansz Wijngaerts,.... 1625. in-4°., 8 blz.

De schrijver, J. Verhaghen, waarschuwt tegen de broeders „*vande roose Kruysse*". Sedert het in 1614 verschenen werkje: *Fama Fraternitatis des löblichen*

Ordens des Rosenkreuzes, werd over het al of niet bestaan dezer geheimzinnige orde veel getwist. Zie: *Herzog's Real-Encyklopädie* i. v. *Rosenkreutzer.*

3630 Prodromus Evangelij Aeterni seu Chilias Sancta Vortrab des Ewigen Evangelij In welchem, ausz Heijliger Göttlicher Schrifft,.... erwiesen werden, die Heyligen Tausendt Jahr Des Sabbaths vnnd Ruhe des Volckes Gottes, im Reich Christi, neben einer Allgemeinen Bekehrung, aller Jüden, vnd der Zehen verlornen Stemme Israël, *enz.... Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno quasi Jubilaeo, M. DC. XXV. in-4°., 24 blz.

3631 Wt-monsteringe, Van verscheydene Doolinghen, ende ongerijmde opinien, der ghenaemden Lutherschen, in dese Landen, onlangst in eenighe Chartabellen, om die eenvoudighen te verwerrrn (*sic*), uyt-ghegeven:... Door J o h a n n e s A c r o n i v s.... Gedruckt, Tot Arnhem, by Jan Janssen. Anno 1625. in-4°., (VIII) en 110 blz.

Het latijnsche voorwoord aan de keerzijde van den titel is ged.: *Dabam Calend. Augusti. Anno salutis*, 1624. *Johannes Acronius Junior*, *Pastor in Velp.*

3632 Raegh-besem Seer bequaem Om sommige Mennonijtsche Schuren te reynigen vande onnutte Spinnewebbens, sotte grollen, en ydelheden eeniger Geest-drijveren, Swinck-veldianen ende des selfs voorstanderen, . . . Toeghemaeckt door Nicodemus Letter-knecht van Wt-gheest (N i t t e r t O b b e s). (*Met drukkersmerk op den titel.*) 't Amsterdam. By Jacob Aertsz. Calom.... 1625. in-4°., 8 blz.

Vermeld in den *Catal. v. d. Bibl. der Vereen. Doopsgez. gemeente te Amsterd.*, 1888, *II*, *blz.* 50 en in de *Geschiedenisse der Mennoniten... door Hermannus Schyn. — Tweede Druk*, *vermeerderd door G. Maatschoen*, *II*, 491. Op *blz.* 490—492 van laatstgenoemd werk worden eenige bijzonderheden over de geschillen, destijds onder de Waterlandsche Mennisten *over het geschreven en ongeschreven woord* uitgebroken, medegedeeld.

1626.

Zie ook n°. 3580.

3633 De warachtighe en Groote Prophetie van Postellion. Wt de ghesichten van hem ghesien op het Jaer 1626. Veele dinghen te vooren segghende: En hem nu ter tijt onder de Keur-Vorst van Saxen houdende. Wt de Hoochduytsche Copye, tot Leypsich ghedruckt, ghetrouwelick overgheset. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt voor Pieter Walschaert (*Amst.*), Anno 1626. in-4°., 8 blz.

Op de laatste blz. zijn twee houtgravuren, met onderschrift: *Dit is de onvervalschte Prophetie van Postellion. Hout anders gheen voor de zijne*, *als daer dese twee Figuyren boven staen.*

3634 Den onvervalschten Italiaenschen Waer-seggher, Dat is een won-

derlijcke Prognosticatie, Op het Jaer... 1626. Ghepractiseert door Anthonio Magino, Professor Mathematices der Stadt Bolonia in Lombardyen. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt voor den dienaer van Magino:... (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1626. in-4°., 36 blz.

Verg. n°. 3569.

3635 Het groote Vysioen, Ofte nacht Ghesicht. Daer in wonderlijck verclaert wert, de seer vreemde Transformatie en de strijdt der Dieren, Voghelen ende Vischen, met het beweghen der Wateren ende Lucht, ghevonden in de pampieren van D. D. M a g i n o Mathematices, dient ghelesen te werden, by den onvervalsten Waerseggher, van het Jaer A. 1626. Ghetranslateert uyt den Italiaens in onse Neder-duytsche tael. Door Felix van Como. (*Met een mathematische figuur op den titel.*) Gedruct nae de Copije van Bolonien, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) A. 1626. in-4°., 12 blz.

3636 H. Osterhaerns Nieuwe-Jaren, Aen alle Christenen. . . . Gedruct voor den Auctheur, (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1626. in-4°., 12 blz.

Op den titel het wapen van Amsterdam. Zes *Nieuwe-Jaar-Lieden* maken den inhoud van dit boeksken uit. (W. 1988.)

3637 Commission, Proces Verbal, et Arrest, Pour seruir de Reiglement, Entre les Religieux Reformez et les Religieux non Reformez de l'Archimonastere et Abbaye de Sainct Remy de Reims. A Reims, Chez Simon de Foigny. 1626. Auec Permission. in-4°., 50 blz.

Op den titel ziet men het wapen van den koning van Frankrijk en aan de keerzijde van den titel een houtsnede, den heiligen Remigius voorstellende. De verschillende stukken zijn gedagteekend van Mei tot Nov. 1625.

3638 Bedenckinghen, Den Staet betreffende, Op 't boeck, over eenige Maenden uytgegeven, onder den Tijtel van Waerschovwinge aenden Koningh. Ghetrouwelijck uyt 't Fransche in Nederduytsch overgheset. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By de Wed. ende Erfghen. van.... H. Jz. Van Wouw, Anno 1626. in-4°., (II) en 28 blz.

= T. 2116. Zie *Wassenaer*, *XI*, *f°*. 48 *verso*. De fransche titel bij *J. Lelong*, *Bibl. hist. de la France*, *n°*. 28674. Verg. n°. 3578—3579.

3639 Sententie Van't Hoff van 't Parlement, doende verbodt aen allen persoonen gheen Vergaderingen te maecken, te schrijven, te drucken, noch uyt te geven eenige andere verklaringe van de Clergie van Vranckrijck, als die gene van de by-eenkomste van den 13. Decembris lestleden. Den 21. Januarij 1626. (*Met titelvignet.*) Gedruckt tot Parijs, By F. Morell, ende P. Mettayer,.... 1626. Ende nu in 's Graven-Hage, By Aert Meuris,.... 1626. in-4°., 8 blz.

Van de verklaring van 13 Dec. 1625 (n°. 3579) waren valsche lezingen in om-

loop gebracht. De fransche titel van deze brochure vindt men bij *J. Lelong, Bibl. hist. de la France*, n°. 28663.

3640 Brief vande Belegerde binnen Rochelle, aende Predicanten, Ouderlinghen ende Diaconen vande Ghereformeerde Kercken vande Geunieerde Provintien van alle Talen in Nederlandt (*ged.* 27 *Sept.* 1625. *Met titelvignet*). Ghedrvckt Voor Anthony Jansz. Tongerloo, ... 1626. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *X*, *f°.* 69 *v.v.* (T. 2117.)

3641 Wtspraeck van de alghemeyne Gedeputeerde van die van de Religie, Gedaen door mijn Heer de Maniald, aen de Koningh presenterende de Ghedeputeerde, die gesonden waren tot de aenneminge van de vrede, voor dese by sijne Majesteyt geaccordeert (*ged.* 21 *Nov.* 1625.) Met d'antwoordt van de Koningh. *Z. n. v. pl. en v. dr.* M.DC.XXVI. in-4°., 8 blz.

= T. 2118. Bij *Wassenaer*, *X*, 72 *v.v.* Zie *Mercure françois*, *XI* (1625), 912 *v.v.*

3642 Artijckulen Vanden vrede Geaccordeert door den Coninck aen de Inwoonderen van Rochelle. (*ged.* 5 *Febr. Met titelvignet.*) Na de Fransche Copye overgeset in Nederdusch (*sic*), Ende Ghedruckt tot Delff by Jan Andriesz.... 1626. in-4°., 4 blz.

= T. 2119. *Mercure françois*, *XI* (*suppl.*), 119 *v.v.*; *Wassenaer*, *X*, *f°.* 81.

3643 Manifeste Van den Hertogh van Rohan, Pair van Vranckrijck: Inhoudende 't Recht, de Redenen en Motiven, hem beweghende hulpe van den Coninck van Groot-Britannien te versoecken, en de Wapenen tot Bescherminge vande Gereformeerde Religie in Vranckrijck, in de hant te nemen. Als mede De Brieff der Extra-Ordinarise Ambassadeurs des Conincks van Groot-Britannien, aen den Hertogh van Rohan, hem verseeckerende van s'Conincks weghen, t'volbrenghen der beloften, in de handelingh van Vrede ghedaen. Oock d'Acte der Extra-Ordinarise Ambassadeurs ... weghens de beslotene Vrede. (*Met titelvignet.*) Gedruckt binnen Nismes, *z. n. v. dr. en z. j.* Met Consent vande Hooghe Overheydt. in-4°., 20 blz.

Bij *Wassenaer*, *XV*, 2 *v.v.* (T. 2120.)

3644 Lettre svr la mort dv R. P. Coton Provincial des Peres Jesvites. A Monsieur de Cheneuou son frère, ... (*Met titelvignet.*) A Paris, Chez Edme Martin, ... M.DC.XXVI. Avec permission. in-8°., 12 blz.

De brief is ged.: *A Paris le* 22. *Mars* 1626, en onderteekend: *Pelletier.* Zie: *Mercure françois*, *XI* (1626) *suppl*, *p.* 94.

3645 Oordeel Vande Heylige Faculteyt der Theologie van Parijs (*ged.* 4 *April*), Gedaen tegen een Boeck 't welck ghenoemt wort, *Antonij Sanctarelli van de Societeyt Jesu*, *Tractaet van de Ketterije*, Scheu-

ringe, Afval, aenhouden in 't Sacrament van penitentie, ende van de macht des Paus, om dese misdaden te straffen. Aenden .... Prince Mauritz Cardinael van Savoyen. Te Roomen by den Erfgenaem van Bartholomeus Sannets, 1625 ... door toelaten van de Overheyt. Nae de Copy van Parijs, By Aert Meuris, ... 1626.
in-4°., 8 blz.

De fransche tekst dezer veroordeeling in den *Mercure françois*, *XII* (1626) *suppl.*, *p.* 95—98. Den oorspronkelijken latijnschen titel van het veroordeelde boek vindt men in de *Bibl. des Ecrivains de la Compagnie de Jésus*, van *A. de Backer*, *III*, *i. v. Antoine Santarelli*, waar nadere bijzonderheden worden medegedeeld.

3646 Ontdeckinghe Van de Conspiratie op de Persoon van de Coninck van Vranckrijck en zijn Staet. Begrepen in zijn Majesteyts Commissie aen 't Parlement tot Rennes, Om tegens de Grave van Chalais zijn Kamerlingh, en andere Gevangene Verraders te Procederen nae behooren. Getranslateert na het Origineel, Gedruckt uyt last vanden Coninck tot Parijs. (*Met het wapen van den koning van Frankrijk op den titel.*) t'Amsterdam, By Broer Jansz. ... 1626.
in-4°., 8 blz.

= T. 2121. *Mercure françois*, *XII* (1626), 391—397, *Wassenaer*, *XII*, *f°*. 41 *v.v.*

3647 Antwoorde, gheschreuen van eenen Ondersaet des Coninghs van Spaignien, op eenen Brieff van eenen Franschen Edelman, aen hem ghesonden, nopende d'affayren deses tijdts. Inde welcke, ... voorghehouden worden verscheyden redenen by maniere van wederlegginghe van het thienste deel van den Boeck: *Mercure Francois* ghenaemt, *enz.* ... (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1626.
in-4°., 30 blz.

Geschrift van een spaanschgezind Zuid-Nederlander.

3648 Placcaet. Des Conings van Groot-Britagnien. Daer by d'Ondersaeten verboden vvert, eenighen Handel ... te doen inde Domeynen vanden Coninck van Spagnien ofte d'Eerts-Hertoginne (*ged.* 24 *Dec.* 1625). Mitsgaders een tweede Placcaet, ... dat alle Schepen voerende Graenen andere Victualien *enz.* ... naer ofte voor den Coninck van Spagnien ... sullen sijn ... gheconfisqueert. (*ged.* 31 *Dec. Met het engelsche wapen op den titel.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Broer Jansz. ... 1626. in-4°., 8 blz.

= T. 2122.

3649 Twee Placcaten, Van ... Coninck Charles ... Het eerste Placcaet gedirigeert tot bescherminghe van den Hertoch van Buckingam (*ged.* 6 *Juli*). Het tweede, Tot rust en Vrede in de Kercken en Politien *enz.* (*ged.* 4 *Juli*) ... (*Met titelfileet.*) Na de Copye, Ghedruckt binnen London, by Bonham Norton, en John Bill, ... 1626.

t'Amsterdam, Men vintse te coop, by Jan van Hilten,... 1626. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XI*, 99 *v.v.* (T. 2123.)

3650 Brief des Conings Van Denemarcken, gheschreven ende ghesonden aen d'Eertz-Bisschoppen ende Keurvorsten van Ments, Trier ende Ceulen, als mede aen Maximiliaen ende Wolfgang Wilhem (*sic*) Hertoghen in Beijeren, etc. ghedateert tot Rodenburgh den elfsten Februarij. Anno 1626 .... uyttet Hoochduytsch ..,. overgheset. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor Christiaen Meulemans,... 1626. in-4°., 8 blz.

3651 VVaerschouwinge Der Heeren Stenden des .... Nedersaxische Creyts, Nae het scheyden van haer Landtsdach, binnen Brunswijck ghepubliceert, den 4. May. Als mede Ontdeckinghe des.... Conincks van Denemarcken (*ged.* 2 *Mei.*), op wat intent de Hertoch van Lunenburch de Lichtinghe van 't volck te voet ende te paerdt aldaer dede. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amsterdam, Ghedruckt voor Jan van Hilten,.... 1626. in-4°., 8 blz.

3652 Extract Des Keyserlicke Reformations Patent, tot Lintz in Oostenrijck, op der Ens aengheslagen, en.... opentlick alomme af-ghelesen. Als mede Een Relatie van een principael Euangelisch Heer in Moravien, van weghen zijn af-ghesette Euangelische Prediker, by de Keyser Ferdinand ghebracht, en wat antwoort hy van den Keyser daer op ghecreghen heeft..... Ghedruckt nae de Hoochduytsche Copye,.... t'Amstelredam, Voor Pieter Walschaert .... 1626. in-4°., 8 blz.

Het *Reformations Patent* heeft de onderdrukking van den protestantschen godsdienst op het oog.

3653 Secunda Secretiss^ma^ Instructio Gallo-Britanno-Batavae Friderico V. Comiti Palatino Electori datae. Ex Gallo conversae, ac bono publico in lucem evulgatae. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M. DC. XXVI. in-4°., 24 blz.

Waarschijnlijk evenals n°. 3726 een herdruk van een vroeger uitgekomen geschrift, in elk geval voor 1625 geschreven, daar Jacobus I en prins Maurits nog leven. Zie n°. 3036 v.v.

3654 Tertia Secretissima Instructio Gallo-Britanno-Batava. Friderico V data. Ex Belgica in latinam linguam versa, et optimo publico evulgata. (*Met titelvignet.*) Hagae Comitis Permissu Senatus. (*z. n. v. dr.*) M. DC. XXVI. in-4°., 30 blz.

Zie het voorgaande nummer.

3655 Appendicula Cippus Ad tumulum Unionis erectus. *etc.* (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M. DC. XXVI. in-4°., 8 blz.

In het gesprek tusschen *Viator* en *Unio* (de Unie der duitsche protestantsche vorsten) eindigt de laatste:

Vixi annos. 18. Menses 3. Dies in Climacterico obij & dum vixi, vixi bene
In vino non vi fuit
Justitia mea
Anno Aerae Christianae cIↃ IↃc XXI
In Aprili, Decubui diu
Quia lento morbo Contabui.

Daarop volgt een *Colloquium Trium Principum Wormatiae habitum de Moderno rerum statu. Ad Imitationem Cantionis: Duodecim Presbyteri* in 23 achtregelige koepletten.

3656 Evidentia Cavsae Bohemicae. Qva Ferdinandi II Caesaris legitima abdicatio, et Frederici Palatini justa electio, Breviter et succincte demonstrata. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno MDCXXVI. in-4°., 76 blz.

3656 *a* Beschrijvinghe Ende Ontwerp van de plaetse ende gheleghentheyt der nieuwe Stadt, ghenaemt Henripolis, dewelcke aldernaest by Nieuwenburgh in Switserlant ghebout wort. Beneffens uytvoerlijcke ende grondelijcke verklaringhe van de Vryheden, Gherechtigheden .... die de ghene sullen ghenieten, die haer aldaer neder-setten. Alles uyt gratie ... van ... den Hertogh van Longeville ende Toute-ville ... VVt het Fransch Originael ghetrouvvelijck ghetranslateert. Hier zijn oock by-ghevoeght twee Af-beeldinghen in Kopere Platen, soo van de gheleghentheyt der Stadt, als oock van het Landt daer rontom gheleghen. Daerenboven noch een groote Kaerte, ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt t'Amsterdam, by de Weduwe vau (*sic*) Jacob Jacobsz. Voor VVillem Jansz. Stam, ... 1626. in-4°., 16 blz.

= T. 2124.

3657 Placcaet Ons Heeren des Conincx. Op 't verkoopen van de Officien (*ged.* 2 *Mei. Met titelvignet.*) Eerst tot Brvssel, By Huybrecht Anthoon, ... 1626. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XI*, *f°.* 87—90. (W. 1972.)

3658 Placcaet Ons Heeren Des Conincx. Op het feyt van de correspondentien mette vyanden ende rebellen. (*ged.* 11 *Mei. Met titelvignet.*) Eerst tot Brvssel, By Huybrecht Anthoon, ... 1626. in-4°., 8 blz.

= W. 1973. Bij *Wassenaer*, *XI*, *f°.* 85 *v.v.* Andere druk bij T. 2129.

3659 Sir Thomas Overbvry his Observations in his travailes vpon the state of the XVII. provinces as they stood Anno Dom. 1609.

The Treatie of Peace being then on foote. Printed. MDC. XXVI. in-4°., (II) en 28 blz.

Herdrukt: Lond. 1651, in-12°. Afgedrukt in *Oxford Collection of Voyages and Travels*, *Vol. I* en in *Harleian Miscellany*, *Vol. VII.*

3660 Nove Gverre di Fiandra dalli XXI Lvglio M.DC.XXIV. Sino alli 25. d'Agosto del 1625. Con l'Assedio, e resa di Bredà, col seguito del campo Cattolico, e dell' Olandese, dal Capitano Pier Francesco Pieri Fiorentino veduto, scritto, e dedicato all Altezza Sereniss. di Toscana. Con licenza de' svperiori, e privilegio. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In Venetia. M. DC. XXVI. Appresso il Ciotti. in-4°., 78 blz.

Met opdracht aan *Ferdinando Secondo Gran Dvca di Toscana.*

3661 B. M. Sacrvm Generosi Et Illvstris Herois Johannis ab Oldenbarnevelt . . . sapientissimi Hollandiae et VVest-Frisiae Advocati, . . . eivsmdemqve (*sic*) libertatis protomartyris sanctissimi constantissimi et innocentissimi qvod fvit. Hic Qviescit. *Onderaan:* Lvgdvni Batavorvm, apud Georgium Weselaer anno 1626. in-plano, een blad.

= W. 1969. Over den drukker zie men n°. 3069, 3087, 3600.

3662 B. M. Sacrum. Generosi et illustris Joannis ab. Oldenbarnevelt . . . sapientissimi, Hollandiae et Westfrisiae Advocati . . . ejusdemque Libertatis Protomartyris sanctissimi, constantissimi, et innocentissimi, quod fuit. Hic quiescit . . . *etc.* . . . *Aan het einde:* Lugduni Batavorum apud Georgium Veselaer anno 1626. in-4°., 6 blz.

Geschreven copie van het voorgaande. Achter het grafschrift volgt nog een „*Echo*".

3663 Translaet uyt den Spaensche: Verhael van 't Ghepasseerde tot Calis in Spaengien, met d'Enghelsche Armade: In November 1625. (*Met titelvignet.*) Ghedrvckt Voor Anthony Jansz Tongerloo, ... 1626. in-4°., 8 blz.

Verhaal van den mislukten aanval der Engelsch-Hollandsche Vloot op de Spaansche kust in November 1625.

3664 VVaerachtich verhael vande victorieuse Zee-striidt, tusschen acht Portvgysche Galeoenen ende Vier Hollandtsche met vier Enghelsche Schepen omtrent Ormvs ende de Persische kust voorghevallen: Ende hoe, de Portvgysen na driemael treffens, de vlucht ghenomen hebben. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, Voor Jan van Hilten, ... Ghedruckt by de Weduwe van Jacob Jacobsz, ... 1626. in-4°., 12 blz.

Bij *Wassenaer*, *XII*, *f°. 32 v.v.* (T. 2125.)

3665 Waerachtich verhael Van de gantsche reysę ghedaen by den eer-

samen Jan Dircksz Lam, als Admirael van een Vloot Schepen uyt de vereenichde Nederlanden: Ende voorts vande nederlaghe aent Kasteel de Myna, op de kust van Guinea voorghevallen. Alles ghestelt by een loof-waerdich Persoon die selfs alles ghesien,.... heeft. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, Voor Jan van Hilten,.... 1626. in-4°., 16 blz.

Zie: *Wassenaer*, *XI*, *f°*. 49 *verso*, 56. (T. 2126.)

3666 Begroetenis aen . . . Frederick Henrick, Prince van Orangie, . . . Op den Intree van zijn Stadhouderschap en Landbestiering over Gelderland, Holland, *enz*.... (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) Tot Amsterdam, Gedruckt by Willem Jansz. Blaeuw,... 1626. in-4°., 16 blz.

Door Vondel, die zich hier *J. van der Vondelen* noemt. Achteraan eenige bijschriften van hem op Frederik Hendrik's beeltenis, zijn helm, rusting enz. en op Amalia's beeltenis. (T. 2127.)

3667 Declaratie en decisie Der ... Staten Generael, der Vereenichde Nederlandtsche Provintien Ghecommitteerden, Over Eenige differenten en verschillen, Tusschen ... Rvdolph Christiaen, Grave... tot Oost-Vrieslant,... En Desselfs Stenden, en de Stadt Embden in spetie. (*Met titelvignet.*) 't Amsterdam, Voor Christiaen Meulemans, ... 1626. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 507—510.

3668 Affdruck der Heeren geCommitteerden van die ... Staten General der vereenichde Nederlanden, gedaener uitspraeke, vnder dato den $\frac{3}{13}$ Februarii in saecken van Oost-vrieszlandt, Neffens Des... Graue Rudolffs Christian van Oostvrieszlandt Verclaeringe op alle poincten. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1626. in-4°., 52 blz.

In Duitschland gedrukt. Bij elk artikel zijn de bedenkingen van den graaf gevoegd.

3669 Lof-dichtigh Verhael van de Twee moedige uyt-vallen ende Schermutsinghen, (d'eene op den achtsten, de tweede op den vijfthienden Meert 1626. Ouden Stijl) by die van Tiel op die van 's Hartoghenbosch gedaen ende Victorieuselijck uyt-ghevoert. (*Met houtsneé op den titel.*) Ghedrvckt 't Vtrecht, By Jan Amelissz,... 1626. in-4°., 8 blz.

Zie: *Wassenaer*, *X*, *f°*. 146. Het gedicht is onderteekend: *C. A. Vdents.*

3670 J. V. Vondelens Geboortklock Van Willem Van Nassav, eerstgeboren sone der ... Princen, Frederick Hendrick Ende Amelia, Door Gods genade Princen van Oranje: Geboren met de son, den

27 van May, 1626, in 's Gravenhaeghe. (*Met Blaeu's drukkersmerk.*) T'Amsterdam, Gedruckt by Willem Jansz. Blaeu, ... M.DC.XXVI. in-4°., 36 blz.

= W. 1975. Op blz. 4 heeft men een zinnebeeldige kopergravure. Zie: *Wassenaer*, *XI*, *f°. 58 verso.*

3671 Predicatie Over de drie laetste versen vanden Cxxvii. Psalm. Gedaen Op den eersten Julij Anno M.DC.XXVI. inde groote Kercke van 's Graven-haghe, Als den Doop vanden eerst-gebooren Soon des ... Prince van Orangien ghecelebreert wierdt. Door Hvgo Beyervs Predicant in 's Graven-Haghe, By de Wed. ende Erfgen van ... H. Jsz. van Wouw, .. Anno 1626. in-4°., (VIII) en 42 blz.

= T. 2128.

3672 Predicatie *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Om deszelfs deftigheid in dezen jaare 1735 herdrukt. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In 's Gravenhage, By Cornelis van Sprenkhuysen *z. j.* in-4°., (VIII) en 40 blz.

3673 Parnassi bicipitis de pace vaticinia, Chronographicis, Retrogradis, Acrostichis, et Anagrammatis explicata. Libri dvo: Quorum Prior est de Inducijs Belgicis, Posterior de rebus tempore Induciarum gestis: Avctore Jodoco de Weerdt vrbis Antverpianae Syndico. (*Met het drukkersmerk van Plantijn op den titel.*) Antverpiae, ex officina Plantiniana, M.DC.XXVI. in-4°., 128 en (IV) blz.

Latijnsche gedichten op het twaalfjarig bestand en de gebeurtenissen in dat tijdsverloop of kort daarna voorgevallen. Het privilegie aan het einde is gedagteekend 14. Aug. 1627. Het eerste gedeelte was reeds in 1609 uitgekomen. Deze herdruk, vermeerderd met het tweede boek, verscheen eerst na des dichters dood, daar hij volgens *Foppens*, *B. B. II*, *p.* 772, in 1625 overleed. (W. 1982.)

3674 Articvlen ende Conditien van het Overgeven der Stadt van Oldenzeel, opden eersten Augusti Anno 1626. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, By de Wed., ende Erfgen. van wijlen H. Jsz. van Wouw, ... 1626. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XI*, 119 *v.v.*; *Aitzema*, *I*, 541. (T. 2131.)

3675 Een Christelijck onder-richt: Inhoudende die billicke ende gheluckighe Regieringhe van zijn Pr. Excellentie, ende zijn Heer Vader, beyde Za. Loffelijcker Memorien. Met een aenwysinghe waerinne dat bestaet het gheluck alder Coninghen ende Coninckrijcken. Hier beneffens noch eenighe schoone Onderwysingen, ... Oock een Lijck-klacht over de Doot des Pr. van Orangien, ... Tot Amstelredam. Ghedruct by Gherrit van Breugel, ... 1626. in-4°., 16 blz.

Op den titel eene afbeelding der begrafenis van Maurits. De Lijkklacht is onderteekend met de zinspreuk: *Wie faelt mach keeren.* (T. 2132.)

3676 Den Hollantschen Apocalypsis Vrijmoedelijck uytgheleet Door Pambonem Vreimvndima. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Ghedrvckt' Anno 1626. in-4°., 24 blz.

Hollandsche nadruk van een ten vorigen jare in Zuid-Nederland uitgegeven libel. Zie T. 2096 (T. 2033). Verg. op 1625 n°. 3609 en de volgende nummers. Door Ch. Scribani.

3677 Den Hollantschen Apocalypsis Vrijmoedelijck uytgheleet ende vermeerdert Door Pambonem Vreimvndima. (*Met houtsneê op den titel.*) Nievstadt. By Hans Waerseggher. 1626. in-4°., 28 blz.

Vermeerderde herdruk van T. 2096 van dezelfde drukkerij. (T. 2135.)

3678 Veridicvs Belgicvs, qvem avctor avxit, recensuit: e belgico latinvm reddidit An. Dr. Accessit Apocalypsis Batavica, item auctior, emendatior. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* .... M.DC.XXVI. in-8°., 202 blz.

De *Veridicus Belgicus* was oorspronkelijk in het latijn geschreven. Zie n°. 3609. De vermeerderde holl. vertaling schijnt blijkens het hier op den titel voorkomende *e belgico latinum reddidit* weder in 't latijn vertaald te zijn.

3679 Den vernievden Waer-segger, streckende Tot een ghewenscht eynde van d'inlandtsche oorloge met Sekere conditien van eenen redelijcken vrede oft treves. Midtsgaders de macht vande Spaensche, West-Indische, ende Neder-landtsche Provincien. Als oock Den heelen Africaenschen handel. Ende Middelen om het Spaensch koper-geldt, sonder 's Conincks oft der ghemeynte schade, weder op den ouden voet te brenghen. (*Met klein titelfileet.*) T'Amsterdam, By Joris Veseler ende Broer Jansz..... *z. j.* in-8°., 144 blz. met 1 blad errata en 48 blz. genommerd 97—144 (Sign. G—I).

Deze werkelijk vermeerderde druk van de twee traktaten in n°. 3609 vervat, kan niet vóór 1626 uitgekomen zijn, daar op blz. 52 van een boek gesproken wordt, dat in dat jaar was gedrukt (W. 1960). Verg. het voorgaande nummer.

3680 Den Strick Vanden Openbaren Lasteraer, Oft VVederlegginghe vanden Hollandtschen Apocalypsis. Door Petrvm Qvesnelivm Ium Middelb. (*Met titelvignet.*) Tot Delf, Voor Felix van Sambix, Anno 1626. in-4°., (II) en 46 blz.

= T. 2136.

3681 Spaenschen Raedt. Om die Geunieerde Provincien, te Water ende te Lande te benauwen, van alle Neeringen ende welvaren te berooven, om soo voorts de selvige weder onder de Spaensche Tyrannije te brengen. Tot waerschouwinge aen deser zijde uytgegeven. (*Met titelvignet.*) Nae 't Brabandsche Exemplaer, In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, ... 1626. in-4°., 62 blz.

In een Samenspraak tusschen twee Spaansche Cavallieros (T. 2137.) Volgens

J. I. v. Doorninck, *Vermomde en naamlooze schrijvers*, is waarschijnlijk J. A. Moerbeeck de schrijver.

3682 Spaenschen Raedt. *enz.* (*als 't voorg.*) ... om soo voorts de sel*vevige* (*sic*) *enz.*... in-4°., 62 blz.

= W. 1983. Andere druk met verschil in spelling.

3683 Den Nederlantschen Verre-kijcker, Ofte Getrouwen Harder, Dienende tot waerschouwinghe dat den Wolf ons niet onvoorsiens en come overvalle . . . door een oprecht Lief-hebber der vrye Vereenighde Nederlanden... (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor Pieter Walschaert,... 1626. in-4°., 24 blz.

Opwekking tot voortzetting van den oorlog met Spanje. Blijkens de Voorrede van den *Vereen. Nederl. Raedt*, n°. 3797, is J. A. Moerbeeck de schrijver. Men verwarre dit geschrift niet met den *Nederlandschen Verre-kijcker*, *Om Wt Holland te konnen sien* enz. (n°. 3748). Zie de aanteekening aldaar.

3684 Ondersoeck, Oft gheoorloft is Krijgh te voeren. Ghetrocken uyt het Boeck van 't Oorlogh-en-vrede-recht, in 't Latijn ghemaeckt door... Hugo de Groot.... (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, By Petrus Poppius ... 1626. in-4°., 62 blz.

= T. 2138.

3685 Telephi Citiparivm. Abdita Scelera Mosii ab umbra in solem deducens. Turpia lucra fuge, nam sunt aequabia Damius. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

De titel alleen is in het Latijn. Het is een schotschrift tegen *Hugo Muys van Holy*, lid van den Raad van State, die den 28 Mei 1626 overleed. Zie *M. Balen*, *Beschryvinge van Dordrecht*, *blz.* 1137. (W. 1985.)

3686 Extract uyttet Register vande willekeuren der Stadt Amstelredam, geteeckent Letter K. . . . (*Met het Amsterdamsche wapen onder het opschrift.*) (*ged.* 17 *April.*) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Officieele uitgave. Zie de aanteekening bij het volgend nummer.

3687 Extract uyt het Register van de willekeuren der Stadt Amstelredam, geteeckent Letter K. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, Nae de Copije van Amstelredam, by Aert Meuris ... 1626. in-4°., 4 blz.

Verbod van de vergaderingen der Remonstranten en tevens *aen eenen ygelijcken*, ... *haer met soodanige Vergaderingen niet te bemoeyen*, *maer de Overheyt ende Justitie daer mede te laten bewerden.* Bij *Wassenaer*, *XI*, *f°.* 50 enz. Zie over het oproer in dit jaar te Amsterdam voorgevallen: *Wagenaar*, *Beschr. v. Amst.*, *in-8°.*, *IV*, 376 *v.v.* (T. 2139.) Verg. het voorg.

• 3688 Amsterdamsche Beroerte, Dat is, Vvaerachtigh Verhael, van den Oproer die Paesch-maendagh lest-leden binnen Amsterdam is voor-

ghevallen. Met Een Aenspraeck, principaelick aen de Predicanten van Amsterdam, ontdeckende den oorspronck vande selve beroerte. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1626. in-4°., 62 blz.

Door Nicolaes Grevinchoven. Zie: *Cattenburch*, *Bibl. Remonstr.*, *p.* 77. Op een ex., aan *Wtenbogaert* toebehoord hebbende, ter Remonstr. Bibl. te Rotterdam, wordt *Jan van Galen* (vroeger pred. te Schoonhoven) als schrijver aangemerkt (T. 2140). *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 112 voert een oude aanteekening op een ex. ten gunste van *Grevinchoven* aan.

3689 Copye van Seeckeren Missive van . . . Fredrick Henrick, Prince van Oraengien etc. Ghesonden aende Magistraet der Stadt van der Goude. Mitsgaders, Seeckere Acte vande President ende Raden over Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt: Teghen de vergaderinghen der Remonstrants-gesinde (*ged.* 20 *April*) . . . Hier by is ghevoecht de laetste Publicatie by die van Amstelredam ghedaen teghen de selve Remonstrants-ghesinde. (*ged.* 17 *April.*) (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . M, DC. XXVJ. in-4°., 8 blz.

= W. 1991. Het laatste stuk vindt men afzonderlijk n°. 3687. Verg. n°. 3750.

3690 Pvblicatie, Gedaen Binnen der Goude, teghens het houden van Remonstrantsche vergaderingen, Op 't eynde (*den* 20.) van April, Sesthien-hondert Sessentwintich. (*Met titelvignet.*) Tot Haerlem, Ghedruckt by H. T. Kranepoel. Anno M.D.CXXVI. in-4°., 4 blz.

= T. 2141.

3691 Remonstrantie Aen zijne . . . Excellentie Henrick Frederick Prince van Orangien, *enz.* . . . Ende De . . . Staten Generael. Midtsgaders, De . . . Staten der Provintie van Vtrecht (als sijne bysondere ghebiedende Heeren) waer by (onder verbeteringhe) vrede, ruste, ende eendracht, als weerde ja noodighe saken in een Koninckrijcke ende Republijcke hare E. W. werden aenghepresen, ende middelen voorgheslaghen, omme de selve in dese tijt ende gheleghentheyt in dese onse Landen . . . te bekomen ende te behouden. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, (*z. n. v. dr.*) Anno 1626. in-4°., 24 blz.

Zie de aanteekening bij het volgende nummer, waar een herdruk voorkomt.

3692 Remonstrantie *enz.* (*als 't voorg.*) . . . (*Met titelvignet.*) Ghedruckt na de Copije tot Leyden (*z. n. v. dr.*), Anno 1626. in-4°, 24 blz.

Onderteekend door Ant. Hornhovius, *Bed. des H. Euang. tot Emmenes* (Eemnes). *Hornhoven* behoorde vroeger tot de Remonstranten, maar was bij de ontdekking der Samenzwering van 1623, na onderteekening der Dortsche Canones, tot de heerschende Kerk overgegaan. Zijne *Remonstrantie* hield het voorstel in om de Canones te herzien en te verzachten, ten einde de Remonstranten het toetreden tot de Herv. Kerk gemakkelijk te maken. De Staten riepen het oordeel van de Theologische fakulteit te Leiden over Hornhoven's

voorslag in, die het natuurlijk streng afkeurde (zie het volgend nummer) en bewerkte, dat *Hornhoven* tot straf voor zijn vredezoeken in den dienst geschorst werd. (T. 2142.)

3693 Oordeel Der E. E. Professoren der H. Theologie tot Leyden, Van seker Boexken, dat Anthonius Hornhovius,... heeft doen drucken, ende aen de ... Staten Generael, als mede aenden ... Prince van Oraengien over gegeven, ... Waer inne de Heeren Professoren pertinentelijck ende duydelyck aenwysen, hoe dwaes ende schadelijck zijn die middelen of wegen tot Vrede ende Accommodatie, die de selve Hornhovius in dat zijn Boexken voorslaet. Vyt de Latijnsche... tale... over geset. Met een Voor-reden, *enz.*... (*Met Brandt's drukkersmerk op den titel.*) t' Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt, Anno 1626. in-4°., 22 blz.

Gedagt. den 24 Mei 1626 en door de vier Hoogleeraren (*Polyander*, *Rivetus*, *Walaeus*, *Thysius*) onderteekend. (T. 2143.)

3694 Remonstrantie, Van de Gedeputeerde der Synoden van Zuyt ende Noort-Hollant, nopende de groote stouticheyt der Arminianen: uyt last van de selve Synoden: Aen de ... Staten van Hollant ende West-Vrieslant, in Martio lest leden, overgegeven. Waer bygevoeght is, een verificatie ofte verantwoordinghe van de voorsz. Remonstrantie,.. .. Met de tweede Remonstrantie die de voorsz. Gedeputeerde aen hare Ed. Mog. in Junio laetst leden hebben overgegeven. Volgt oock hier achter een brief, by de ... Staten aen de Steden van Hollant ende West-Vrieslandt gheschreven, tot executie van de voorsz. Placcaten ende hanthavinge van de ware Religie. (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn. Gedruckt by Pieter Jansz. van Campen,... 1626. in-4°., 60 blz.

= W. 1995. Andere druk bij T. 2144 en 2145.

3695 Remonstrantie, *enz.* (*als het voorg.*) Den derden verbeterden Druck. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Rotterdam, By Jan van Waesberghe,... 1626. in-4°., 48 blz.

= T. 2146.

3696 Tvvee Copien. d'Eerste, Van een Remonstrantie, by de ghedeputeerden van de zuyd ende noord-Hollandtsche Synode, op de laetste Daghvaert overghegheven aende ... Staten van Hollant, etc. tot beswaernisse van de Remonstrantsche predicanten. d'Andere, Van eene Veranwoordinghe (*sic*) voor de zelve predicanten, oock aen hare Ed. Mog. ter zelver Daghvaert overghelevert in handen vanden H. Pensionaris Duick. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M.VI^c.XXVI. in-4°., 10 blz.

Met uitvoerige voorrede. (T. 2147.)

3697 Twee Copien . . . Verantwoordinghe, *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Den tweeden Druck. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M.VIc.XXVI.
in-4°., 16 blz.

= T. 2148.

3698 Copyen van eenighe Reqvesten, Wt name ende van wegen De Remonstransgezinde Leeraren ende Ghemeenten, Aen de . . . Staten van Hollandt ende West-Friesland, overgegeven in Julio . . . 1626. Spreeckende om vrye oeffeninghe hares Gods-diensts: Midtsgaders oock vervatende Presentatie tot Vrede-handelinge met hare Partijen. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* . . . 1626.
in-4°., (VIII) en 28 blz.

Met uitvoerige voorrede, waarin het gebeurde met deze requesten verhaald wordt. De steller is Wtenbogaert. Zie: *Cattenburch*, *Bibl. Remonstr.*, *p.* 149 (T. 2149) en *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschriften*, *blz.* 96.

3699 Acta Van de Handelinge der Remonstransche Dienaren, Sijnde by hare Broederschap in het Landt genomineert ende by een' geropen: Als oock Eenige korte Bedenckingen over de selve Acten, waer in gespeurt wert de groote lossigheyt ende oneenigheyt tusschen de Remonstranten in het stuck der Christelijcke Religie. Mitsgaders Hare loose t'samen-koppelingh, *enz.* . . . (*Met titelvignet.*) In 's Gravenhaghe, By Aert Meuris, . . . Anno 1626. in-4°., 48 blz.

= T. 2150.

3700 Acta Van Eenige Remonstrantsche Dienaren, Verantwoordt Tegen sekere Bedenckingen over de selve Acte onlanghs uyt-ghegheven. (*Met ruitvormig titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1626.
in-4°., 56 blz.

Tegenschrift van het vorige door Nicolaes Grevinchoven. Zie: *Cattenburch*, *l. l.*, *p.* 77. (T. 2151.)

3701 Redenen van Consideratien; Dienende om de Gereformeerde Ghemeynten by den anderen te houden, ende so veel doenlijck, alderhande scheuringe onder de selve te voorhoeden. Genomen ende getrocken uyt de Schriften ende Boecken der Remonstrantsche Leeraren. Ende T'samen gestelt tot vrede ende ophouden van vordere verdeeltheyden, Door C. V. D. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Vtrecht, By Abraham van Herwijck, *z. j.* (1626) in-4°., 14 blz.

De middelen door Cornelis van Dungen tot verzoening aangeraden, moesten uitloopen op verdrukking der Remonstranten. Zie volgend nummer.

3702 Consideratien Van eenighe Ledematen vande ware, Suyvere, Christelijcke Ghereformeerde Kercke, Op 't Boecxken van C. V. D. Onlancx tot Vtrecht uytghegheven met den Titel van *Redenen van*

Consideratie, *etc.* (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1626. in-4°., 50 blz.

= T. 2152. Zie het voorgaande nummer. Volgens *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 120 is Carel Rijckewaert de schrijver van dit stuk, waarin tegen het geschrift van *van Dungen* scherp wordt geprotesteerd.

3703 Salvatien Van t' Geschrift onlangs uyt-gegeven tegen de Remonstrantsche af-gesonderde Vergaderingen: Geintituleert *Redenen van Consideratie*, *etc.* Ingestelt Tot Weder-legginge van de Consideratien, die enige,... daer tegens hebben laten uytgaen. Door Cornelium Dvnganvm Bedienaer des H. Euangelij tot Vtrecht. ... Met Kennisse ende Approbatie des Classis. Tot Vtrecht, By Abraham Herwijck ... 1626. in-4°., (IV) en 132 blz.

= W. 1997. Tegenschrift van het voorgaande. Verg. n°. 3753.

3704 Vertoogh van den Contra-Remonstrantschen Joabs-kus. Dat is; Ontdeckinghe vande vinnigheyt, wreetheyt, ende gheveynstheydt, die zeecker bitter Contra-Remonstrant heeft gepleegt, onder decsel van eenen Vermaen-Brief aende Remonstrantsche Gemeynte van den Briel. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1626. in-4°., 32 blz.

Door Nicolaes Grevinchoven. Zie: *Cattenburch*, *l. l.*, *p.* 77 (T. 2153), *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 112.

3705 Poppius Eurypylus, Ofte korte Ontdeckinghe der Bedriegheliickheydt, vande Oogh-schynende Enghe-Poorte Edvardi Poppii,.... Tot bewys Dat daerinne den Eenvoudigen in de hand gesteken werdt, de grond van de Leere der Sociniaensche Weder-dooperen: .... Voor-loopers-wyse gestelt ende uyt-gegeven Door Johannes Cloppenburgh, Dienaer Jesu Christi, in syne Gemeynte tot Amstelredam. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t' Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brand,.... 1626. in-4°., 42 blz.

= T. 2154. Verg. n°. 3555.

3706 Tranen Over de doodt Vanden Eerwaerdighen,.... Rombout Hoogherbeets.... van sijn Louvesteynsche ghevangenisse ghebrocht op 't Huys Ter Weer, ende aldaer.... ontslapen, den vij. September 1625. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*), Anno 1626. in-4°., 4 blz.

3707 Geestelijcke Covranten Voor dit loopende quartier-jaers, over de swarigheden die ons de voorleden Somer getroffen hebben, ende hoe wy ons daer tegen te dragen hebben dese Winter; beginnende vanden 1. Octob. eyndende in den laetsten Decemb. deses jaers

1625. By een gestelt door Theophilvs Philopatris. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, ... 1626.
in-4°., (VIII) en 64 blz.

In den vorm van samenspraken. De auteur is Willem Teellinck, predikant te Middelburg. (T. 2156.)

3708 Voor-looper Tot De nae-volgende tweede Geestelijcke Covrante. (*Met titelvignet.*) In 'sGraven-haghe, By Aert Meuris, ... 1626.
in-4°., 16 blz.

Door denzelfden schrijver. (T. 2157.)

3709 Tweede Geestelijcke Covranten over De swarigheden die ons noch drucken, ende hoe wy ons daer tegen te dragen hebben. Beginnende van den eersten Januar. eyndende in den laetsten Maerte deses Jaers, 1626. By een gestelt door Willem Teellinck.... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, ... 1626.
in-4°., (IV) en 92 blz.

3710 Onbillickheyd Der Proceduren, ghepleeght by Reynier Wybrantsz. Pieter Andriesz. ende Cornelis Claesz. Bedienders des Goddelijcken Woordts in de groote Spijcker der Waterlanders tot Amsterdam. Teghen Nettert Obbes Haeren mede-Dienaer. Ghesteldt door een Liefhebber der Waerheydt, ende haeter van Onbillickheyd, *enz.*... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M. DC. XXVI. in-4°., 16 blz.

= W. 1998. Verg. op 1625 n°. 3632 en het daar genoemde werk van *Schyn.*

3711 Apologia Ofte Verantwoordinghe, in welcke neffens een cort en oprecht verhael van de gheleghentheydt der saken, tusschen de Leeraers en Dienaers der Vereenighder Gemeente binnen Amstelredam, en Nittert Obbis gepasseert, Ghetoont wordt Hoe onbillick, ... de selve Leeraers beschuldight worden, in seecker Boecxken, onlanghs uytgegeven sonder naem des Autheurs, en onder desen titul: *Onbillickheydt der Proceduren, ghepleeght by R. W. P. A. en C. C. teghen N. O. etc.* Ghestelt door Reynier Wybrantsz. Pieter Andriesz. en Cornelis Claesz..... Tot Hoorn, Ghedruckt voor Jan Jansz. van Rhijn, ... 1626. in-4°., 56 blz.

Tegenschrift van het voorgaande.

3712 Oordeel Over het Verschil Van 't Ordinaris middel van 's Menschen Bekeeringhe, Onlanghs voorghevallen tot Amsterdam inde groote Spijcker der ghener, die ghemeenlijck Waterlandtsche Mennisten ghenoemt worden, Tusschen Nittert Obbes aen d'eene sijde, en Hans de Ries, Reynier Wybrantsz. Pieter Andriessz. Cornelis Claessz.

aen d'ander sijde. Geschreven door een onpartijdigh Liefhebber der waerheydt. ... (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn, Ghedruckt by Isaäc Willemsz.... 1626. in-4°., 30 blz.

Waarschijnlijk uit de pen van Episcopius; zie: *Rogge, Bibl. der Remonstr. Geschr., blz.* 42 *en v.* (W. 1999.)

3713 Eenige vragen, Dienende tot ondersoeck vande Nature ende kracht der H. Schrifture, ofte het beschreven Woordt Gods. Met noch een Brief; Alles ... by vraghen ende beantwoordinghe met Ja ofte Neen Hans de Rijs voor ghestelt. Door Nittert Obbensz.... (*Met drukkersmerk op den titel.*) t' Amsterdam, Ghedruckt voor Jan Theunisz. ... 1626. in-4°., 24 blz.

3714 Dialogvs Ofte T'samen-sprekinghe, tusschen een Waerheydt-soeckende Neutralist, ghenaemt Vrederick, ende een Waterlandtsch Broeder: ... Dienende Als een Voor-looper tot ontdeckinghe van 't ghene ghehandelt wordt in seker Boeck, genaemt *Raegh-besem*, *etc.* ... (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn, Ghedruckt voor Jan Jansz. van Rhijn, ... 1626. in-4°., 16 blz.

Tegenschrift van n°. 3632. Op den titel van den *Teghen-looper* (zie volgend nummer) wordt van dezen *Dialogus* gezegd, dat hij is *„ghestelt door* Cornelis Claesz. *Met hulpe van Hans de Rijs.*"

3715 Teghen-looper. Ontmoetende Den Meester van den Voor-looper. Om 't Punct des Gheschils, tusschen Hans de Rys, ende Nettert Obbes claer voor te stellen. Ofte Aen-wysinghe van d'onwaerheyden .... Begaen in seecker Dialogus, tusschen Vrederick, ende een Waterlandts Broeder, nu corts voor den dag ghecomen, ende soo het schijnt ghesteldt door Cornelis Claesz. Met hulpe van Hans de Rys. (*Met klein titelfleurt.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXVI. in-4°., 12 blz.

Verg. 't voorg. nummer. Het stuk is geteekend: *Christiaen Vrederyckx.*

3716 Twee-spraeck Over 't Verschil van Godes H. Woordt, voor-ghevallen in de Waterlandtsche Ghemeynte van de groote Spijcker t'Amsterdam.... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt, Voor Pieter Walschart, ... t'Amsterdam. Anno 1626. in-4°., 18 blz.

Mede tegen den *Dialogus* gericht. In hetzelfde jaar verscheen hiervan een uitgaaf: *Te hoorn, Voor Jan van Rhijn.*

3717 Christelijcke Aensprake Aen Alle opsienderen van Gods Kercke, ende rechte liefhebberen der waerheyt. Tot Noodige waerschouwinge, ende op weckinge, in dese verwerde ende sorgelijcke tyden. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Franeker, By Vlderick Balck, ... 1626. in-4°., (VIII) en 40 blz.

Met approbatie van de Franekersche hoogeschool gedagt. 3 *May.* 1626. Achter

des schrijvers voorbericht volgen eenige Latijnsche dichtregels van *S. Amama*. (W. 1993.)

3718 Leyds-man ter zaligheydt; Ofte Stichtelick Rijm-gedicht Over de Historie Des Lijdens ende Stervens, ende der Begravinge onses Heeren Jesu Christi.... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1626. in-4°., 52 blz.

Blijkens de onderteekening van de voorrede is Samuel Lansbergius, gebannen Remonstrantsch predikant van Rotterdam, de schrijver.

3719 Verborgene eygenschappen inde Heylighe Schriftuer, als in een verseghelt Boeck, in beyde Testamenten, soo wel int Nieuwe als Oude verseghelt, nootwendich om weten tot opbouwinghe van den Tempel des vreden, voor Heydenen, Joden, Christenen, ende Mahumedisten. Gheschreven aen de Eerwaerdighe Rabbinen van de Synagoge deser Stede Amsterdam. Door J. H. J. vander Ley. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by de Weduwe van Joris Veselaer,... 1626. in-4°., 10 blz.

3720 Corte Verclaringhe vande Comste Messias, Mitsgaders het onderscheyt Van de Alderheylichste Drievuldicheyt, ende de Heylighe Drie-Eenicheyt. Dienstich tot opbouwinge van den Tempel des Vredens, Beschreven... door Jan Hendrick Jarichs vander Ley. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by de Weduwe van Joris Veselaer, ... 1626. in-4°., 8 blz.

3721 Een warachtich stael van levender Couleuren van 't Cleet des Wijsheyts, Wiens Tincture geschept is uytte Fonteynen der goddelijcker natueren, gheopent door den waerachtighen Slotel Davidts. Dienende tot een voorloper op de selve: ende tot vereeniginge der Joden, Mahumedisten, mette Christenen, t'sampt de versamelinghe vande volheyt der Heydenen ende Israels Salicheyt. Beschreven .... door Jan Hendrick Jarichs vander Ley. (*Met drukkersmerk op den titel.*) 't Amsterdam, Ghedruckt by de Weduwe van Joris Veselaer,.... 1626. in-4°., 12 blz.

De opdracht van dit mystieke boekje aan de Staten Generaal is ged. uit *Leeuwarden, desen 8 January. Anno* 1626. (W. 1989.)

3722 Michaël ende de Draecke: ofte Christus getempteert, ende de Sathan over-wonnen. Beschreven Door Daniel Dijcke... inde Engelsche spraecke: Ende nu inde Nederduytsche vertaelt door J. Lamotius. (*Met Brandt's drukkersmerk op den titel.*) t'Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt,... 1626. in-4°., (IV) en 100 blz.

3723 Predicatie Over De woorden des Apostels Pauli 1. Thess. 5. vs. 12. 13. Waer inne vertoont wordt, hoe haer de Toehoorders teghen de

Predicanten, ende de Predicanten teghen de Toehoorders, schuldigh zijn te draghen: Ghedaen op den dagh van Bevestinghe van een Predicant in den Dienst des H. Euangelij, Anno 1626. April 5. Door Henricvs Velthvsivs, Dienaer Jesu Christi in Woggenom ende Wadwey, ... Tot Hoorn, By Marten Gerbrantsz.... 1626. in-4°., (IV) en 74 blz.

= W. 1990.

1627.

Zie ook n°. 1099.

3724 Prognosticon Astrologicum ofte Astrologische discours, van den loop der hemelschen corperen, met der selviger Aspecten ende Figuratien, gelijck sy hun vertonen sullen, ende wat sy beduyden ende Prognosticieren, in dit Jaer . . . M.DC.XXVII. Gepracticiert ... door Antonium de Grave, ... (*Met houtsneê op den titel.*) Gevisiteert ende geapprobeert by den ... Raet der Stadt Deventer: Ende zijn Ghedruckt by Sebastiaen Wermbous, *z. j.* in-4°., 16 blz.

3725 Prophetien, Of Voorseggingen der beyde Keyseren Severi en Leonis, die beyde in Orienten gheregeert hebben, In de welcke het hem laet aensien als of het Turcksche Rijck onder desen teghenwoordigen Sultan wel een eynde mocht nemen. Hier sijn bygevoeght eenighe andere Voorseggingen, van gelijcken inhout ende sinne: Ende met veele Copere Figuyren verciert: t'Amsterdam, Gedruckt by Broer Jansz.... 1627. in-4°., (IV) en 44 blz.

3726 Prima Secretissima Instructio, Gallo-Britanno-Batava, Frederico V. Comiti Palatino Electori data, Ex Gallico Conversa, ... (*Met titelfileet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXVII. in-4°., 24 blz.

Herdruk van n°. 3036.

3727 Opene Brieven Van sijne Coninckliicke Majesteyt van Vranckrijck; Verclarende verbodt aen alle zijne Ondersaten, nopende eenighe Handelinghe te moghen doen op het Coninckrijck van Enghelandt. Gepubliceert... den veerthiende Mey, Anno 1627. (*Met het fransche wapen op den titel.*) Nae de Copye Gedruckt tot Rouan, bij Martijn le Mesgissier... Ende nu voor Emanuel Colijn, ... tot Amsterdam, ... 1627. in-4°., 8 blz.

= T. 2159. *Mercure françois*, *XIII*, 201 *v.v.*, *Wassenaer*, *XIII*, *f°.* 20 *v.v.*

3728 L'Anglois Ennemy de la France. Discours sur le subiect du temps praesant. Addressé aux bons et fermes François. Par Francois Fermineav, Sievr de Beavliev. (*Met het wapen van Frankrijk en Navarre op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* M.DC.XXVII. in-8°., 38 blz.

3729 Openbare Verklaringe des Hertogen van Bvckingam Generael van de Vlote des . . . Coninck van Groot-Brittannien, van het voornemen siiner Maiesteyt in dese tegenwoordige Criigs-rustinghe. (*naar Rochelle*, *ged.* 21 *Juli. Met titelvignet.*) Wt de Fransche Copie overgeset. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1627. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XIV*, *f°.* 32 *v.v.* (T. 2160.)

3730 Manifeste, Off Ontdeckinghe Der Oorsaecken ende Redenen die van Rochelle moverende de Wapenen te gebruycken, en haer te voeghen by die van de Coninck van Groot-Britannien. Als mede Copie van s'Conincks Brieven, aenden Hertoch van Angoulesme, by die Rochelloysen achter-haelt. (*ged.* 13 *Sept.*) En . . . d'Eedt van den Coninck van Vranckrijck Louys de XI. de Stadt Rochelle ghesworen. Mitsgaders d'Oratie van Monsieur Becher ghedaen in de Raedt van Rochellen weghens d'Enghelsche Vloot op 't Eylandt de Ré ghearriveert. Ende nu . . . int Nederduytsch over-gheset. (*Met titelvignet.*) Nae de Copie Gedruckt binnen Rochelles, (*z. n. v. dr. en z. j.*) in-4°., 24 blz.

Bij *Wassenaer*, *XV*, *f°.* 10 *v.v.* (T. 2161.)

3731 Placcaet Des Coninex van Vrancrijck, Sijne Onderdanen verbiedende alle Commercie ter Zee, . . . Declaration du Roy, *etc.* . . . Pibliée (*sic*) en Parlement le 20. September . . . (*Met het kon. wapen op den titel.*) Na de Copye ghedruckt te Parijs met Previlegie vande Coninck, Ende nu t'Amsterdam by Broer Jansz., 1627. in-4°., 8 blz.

= T. 2162. *Mercure françois*, *XIV*, 30—34, *Wassenaer*, *XIV*, *f°.* 4 *v.v.* In het Hollandsch en Fransch.

3732 Een generael en waerachtigh Verhael van al 't gheene datter op 't Eylandt de Ree, ofte Sint Martin ghepasseert is, Sedert dat de Coninck 't selfde heeft doen ontsetten, en d'Engelschen daer af dryven. De authentijcque is . . . ghedruckt . . . tot Parijs, by Toutsainct du Broy, . . . 1627. den 18 November . . . uyt de Fransche . . . Tale overgheset. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor Jan van Hilten, . . . Ghedruckt by Richard Plater, . . *z. j.* in-4°., 12 blz.

= T. 2163. Zie: *Mercure françois*, *XIII*, 835 *v.v.*, *Wassenaer*, *XIV*, 35 *v.v.*

3733 Contract faict par le Roy a M^e^. Jean Delagrange, povr la continvation dv bastiment des Ponts, Qvais et revettement des Isles Nostre Dame de Paris, encommencez par Christofle Marie, *etc.* . . . premiers . . . Entrepreneurs desdits ouurages: lesquels auroient esté interrompus par le contract dudit Delagrange, et auquel ils ont esté subrogez par Arrest du Conseil d'Estat de sa Majesté *etc.* . . . .

(*Met het kon. wapen op den titel.*) A Paris, Chez Clavde Hvlpeav, ... 1627. in-4°., 28 blz.

Het contract met *Chr. Marie* is van 16 Sept. 1623 en is hier van talrijke kantteekeningen in handschrift voorzien. De andere stukken zijn van 1627.

3734 Placcaet Vande Coninck van Britangien, Teghen alle Hantreyckinghe aen den Coninck van Spangien ende syne Ondersaten, 'tzy met Toerustinghe van Schepen, Ammunitie van oorloghe, ofte Victualie. Gegeven in 's Conincx Hoff te Nieumarket den 14 Martij 1627. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) t'Amstelredam, Ghedruckt by Willem Jansz. Cloppenburgh,.... Nae de Copye Ghedruct tot London by Bonham Norton ende Johan Bill, *z. j.* in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XII*, *f°.* 116.

3735 Octroy ofte Privilegie, Soo by,... Gustaeff Adolph, Der Sweden, Gotten und Wenden Koningh,... Aen de nieuw opgerichte Zuyder Compagnie in't Koningrijck Sweden, onlangs.... verleend is, Mitsgaders een naerder Bericht, over 'tselve Octroy ende Verdraghbrief. door Willem Vsselincx. In 's Graven-Hage, By Aert Meuris,.... 1627. in-4°., 100 blz.

Het *Octroy* draagt de dagteekening 14 *Junij* 1626. De *Voor-reden* is geschreven *In Stockholm desen* 1. *Octaber* (sic), *Anno* 1625; zij wordt voorafgegaan door een later bericht *tot den Leser*, geteekend *desen* 2. *Julius* 1626. *in Stockholm*. Zie *G. M. Asher*, *Bibliographical and historical Essay on the Dutch books and Pamphlets relating to New-Netherland*, *and to the Dutch West-India Company*, *etc.*, *p.* 82 *and* 92. (W. 2008.)

3736 Porto ende Scala franca, dat is: Vrije Haven ende aenkomen in Nizza, Villa Franca ende Sant Ospitio.... Met de By-voeghselen, Ampliatien ende nieuwe Verklaringen. Vergunt... By... Carlo Emanvel, Hartoge van Savoia etc. Grave van Nizza. Over-geset.., uyt het Italiaensche Exemplaer, gedruckt in Turin,... In 's Graven-Hage, By Aert Meuris,... 1627. in-4°., 40 blz.

= T. 2165.

3737 Verhael, ende Vertellinge Vande langh-durighe ende schrickelijcke Aerd-bevinghe, gheschiet inden Cooningh-rijcke van Napels, inde Provincie van Apulien, Op den Dertigh-sten-dagh July, des Jaers 1627. Waer by verstaen wordt een versinckinghe vande Stadt St. Severo, Als mede van andere omliggende plaetsen, Overgeset uyt het Italiaensch. in ons Neerduytsche sprake. (*Met houtsneé op den titel.*) t'Amstelredam, Ghedruckt by Gerrit van Breughel, Nae de Copye, tot Florentien ende Pisa by Leonardo Zeffie,... *z. j.* in-4°., 4 blz.

Zie: *Wassenaer*, *XIII*, *f°.* 57 *v.v.*

3738 Defence de la Verité et Responce du Sieur de Brion contre l'Imposture calumnieuse du libelle diffamatoire publié sous le nom de manifeste de Maximilian de Billehé. (*Z. afz. titel.*) *Aan het einde:* A Bruxelles, Chez Jean Pepermans,.... 1627. in-4°., 38 blz.

3739 Doleancen, By de Ingesetenen van Vrieslant ingebracht, over de Abusen inden Staet van Regieringhe ingheslopen, met de Reformatie, Resolutie, ende Approbatie van dien by de.... Staten der selver Provincie daer op-genomen. (*ged.* 4 *Juli.*) (*Met titelvignet.*) Gedruckt voor Gerrit Aukes, Stads-timmerman tot Harlingen, 1627. in-4°., 32 blz.

= T. 2166?

3740 Doleancen, By de Ingesetenen van Vrieslant inghebracht, *enz.* .... (*Met titelvignet.*) Nae de Copye Ghedruckt voor Gerrit Aukes, ... 1628. in-4°., 32 blz.

= W. 2009. Herdruk van het voorgaande.

3740*a* Articvlen, Gheaccordeert by Sijn Excell. aende Gouverneur vande Stadt van Grol, ende aende Capiteynen ende Krijs-volck die daer inne zijn. (19 *Aug.* 1627. *Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, By de Wed..... van .... H. Jssz. van Wouw, ... 1627. in-4°., 4 blz.

Bij *Wassenaer*, *XIII*, *f°.* 70.

3741 J. V. Vondelens Verovering van Grol, door Frederick Henrick, Prince van Oranje. Noch sommiger gedichten op de selve stof.... (*Met drukkersmerk op den titel.*) T'Amsterdam, Ghedruckt by VVillem Jansz Blaeu,.... MDCXXVII. in-4°., 40 blz.

De bijgevoegde gedichten zijn van *Huygens*, *L. Reael*, *C. v. Baerle* en *J. Brosterhuyzen*. Aan het slot vindt men een toespraak in proza, zonder onderteekening, met het opschrift: *Wellekomst*, *Aen sijne Vorstel. Doorl. op zyn wederkeeren na het veroveren van Grol.* (W. 2011.) Achter blz. 4 bevindt zich een portret van prins Frederik Hendrik, voorzien van het monogram van den schilder *A. Vander Venne.*

3742 Lof-dicht Samen-spraecks-gewijse. Tot geheugenisse over de blijde gewenste Victorie in desen tijden van het Belegeren ende innemen der stadt Grol. Verovert door.... den Prince van Oragnien etc. Den 20. Augusti 1627. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris,.... 1627. in-4°., 8 blz.

Het gedicht, opgedragen aan den prins en de Staten, is onderteekend: *Gen Mensch volmaeckt. Jacobvs Liefs.*

3743 Nederlandschen Verre-kijcker, Om Wt Holland te konnen sien tot in de Cancellerije van Spaignien, ofte Waerschouwinge aen alle

Magistraten .... Voormaels Door een Liefhebber ende voornemelijck Regierder des Vaderlands ingestelt, ende nu aen 't licht gegeven. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, ... 1627.
in-4°., (XII) en 24 blz.

= T. 2167. *V. Doorninck*, *Vermomde en naamlooze Schrijvers* noemt evenals T. 2215 den schrijver van den *Vereenighden Nederlandtschen Raedt* (*J. A. Moerbeeck*) als auteur van dit geschrift. Zij verwarren echter dit stuk met *Den Nederlantschen Verre-kijcker*, *Ofte Getrouwen Harder* n°. 3683, een vlugschrift dat aan beiden onbekend is. In de Voorrede van den *Vereen. Nederl. Raedt*, waarop zij zich beroepen, leest men: *Ende dewijle dat ick in mijn Nederlandschen-Verrekijcker ofte Getrouwen-Herder .... hadde aengewesen.*

3744 Copie vanden Brieff by den E. Heere Niclaes van Reygers-bergh, Raets-Heer inden Hoogen Raet, aen syn Swager Hugo Grotius geschreven op den vj[en] February 1627. Met Eenige Aenmerckingen tot waerschouwinge van alle vrome Patriotten daer by gestelt. (*Met kruisvormig fleet op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1627.
in-4°., (II) en 38 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 656, 658 *v.v.* Verg. hierover: *Wagenaar*, *Beschr. van Amst*, *in-8°.*, *IV*, 385 *v.v.*, die ook den brief mededeelt. Deze handelde over de pogingen door *Reygersbergh* en anderen in het werk gesteld, om de ballingschap van de Groot op te heffen en over de keuze van gematigde burgemeesters te Amsterdam, en hield een paskwil in door de Contra-Remonstrantsche drijvers tegen de Amsterd. Regeering uitgestrooid. De brief, door R. verloren, kwam in handen van den Raadpensionaris *Duyck*, die hem in de Vergadering der Staten van Holland voorlas. In de Aanmerkingen worden verschillende personen, van wie in den Brief sprake is, hevig doorgehaald (T. 2168). Voor den schrijver der *Aenmerckingen* werd gehouden de Amsterdamsche predikant Kloppenburgh, zie: *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 146 *en* 147.

3745 Verklaringhe Van den ... Heer Nicolaes van Reigersberg ... Vertoont den 4. Martij 1627. inde vergaderinghe der ... Staten van Hollandt, Op synen brief gheschreven den 6. Februarij aen de Heer Hugo de Groot. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*
in-4°., 4 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 656 *v.v.* Achteraan een toepasselijk *Klinck-dicht* (T. 2170, waar de spelling eenigszins verschilt).

3746 Monster Van Hondert tastelijcke ende grove Levgenen Ende Calomnien Staende in seecker pasquil, geintituleert Copie Vanden Brief *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1627.
in-4°., (VIII) en 56 blz.

Hevige repliek op de Aanmerkingen op *Reygersbergh's* brief (zie boven). Dit stuk is van dezelfde drukkerij als de geschriften van Wtenbogaert en Episcopius hierna (n°. 3753—3755) en denkelijk door een van beiden gesteld (T 2171). Verg. *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 147.

3747 Copie Van twee Brieven uytgesonden van de ... Staten van Hol-

land ende West Vriesland in Majo. 1627. aen de Magistraten van de Steden, ende oock alle Oofficieren (*sic*) om gepubliceert te werden. Waer by die selvige gelast werden ordre te stellen, dat de Placcaten ... teghens het inkomen van uytgebannen Predicanten, ende te (*sic*) houden van Conventiculen der Remonstranten, sonder eenige conniventie mogen geexecuteert werden. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, ... 1627. in-4°., 8 blz.

= T. 2172. De brief aan de Magistraten bij *Aitzema*, *I*, 667. Verg. voor dit en de drie volgende nummers: *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 158 *vg.*

3748 Missive Der . . . Staten van Hollandt ende West-vrieslandt, van dato den twintichsten der voorleden maendt Meye, 1627. aen alle de Steden harer Provintie, tot maintenement der waere Christelijcke Ghereformeerde Religie, ende weeringhe der Remonstrantsche. Af-ghelesen voor den Volcke, den vijfden Junij, binnen Haerlem. (*Met het wapen van Haarlem op den titel.*) Ghedruckt te Haerlem, By Adriaen Rooman, 1627. in-4°., 4 blz.

Dezelfde brief als de eerste der beide vorige. (T. 2173.)

3749 Missive *enz.*... (*Met hetzelfde adres als 't voorgaande.*) in-4°., 8 blz.

Andere druk. Men leest hier op den titel *Afghelesen.* Verder is er eenig verschil in spelling, b.v. op blz. 2, reg. 11 v.o., *uytgebannen* reg. 5 v.o., *warachtighe*, reg. 3 v.o., *uytgheghevem*, terwijl het vorige nummer heeft *uytghebannen*, *waerachtighe* en *uytghegeven.*

3750 Missive Des... Vorstes Fredrick Henrick,... Prince van Oraengien, etc. Gesonden Aen de Magistraet der Stadt van der Goude, Midtsgaders: Seeckere Acte vande President ende Raden over Hollant, Zeelant ende Vrieslant: Tegen de Vergaderingen der Remonstrantsgesinde. Hier by is ghevoeght de Publicatie by die van Amstelredam gedaen tegen deselve Remonstrants-gesinde den 27 April, Anno 1626. Als oock De Missiven der ... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, van dato den 18 Julij, Anno 1626. ende den 20 May Anno 1627. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* (*Haarlem. Adr. Rooman.*) in-4°., 16 blz.

= T. 2175. Verg. de voorgaande nummers. Aan het ex. der Kon. Bibl. ontbreekt het laatste stuk.

3751 Eene korte Brief, aende Remonstranten, streckende om haer met kloeckmoedicheydt te onderstutten, teghens den Brief die van weghen de H. H. Staeten van Hollandt tot onderstuttinghe van hare felle Placcaten, ende tot contentement van hare meesters de Predicanten in sommighe plaetsen is afghelesen. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1627. in-4°., 12 blz.

Het is opgenomen in de „*Tractaaten*" van Paschier de Fijne (*Dl. II*, 1736) en wordt ook gevonden in *van Vloten's Paschier de Fijne*, *blz.* 217—224.

Anderen, zoo *Tiele* bij n°. 2176 en *Rogge*, *Bibl. van Remonstr. Geschr.*, *blz.* 120 *en* 144 noemen Carel Ryckewaert als den schrijver; evenzoo *v. Doorninck*, *Vermomde en Naamlooze Schrijvers.*

3752 Goedt ende Christelijck Bescheydt, Ghegheven op Jacobi Triglandij Tweede Vermaningh, Tot wederleggingh vande selve, ende verdedigingh vande Trouwe Aenwijsingh Gedaen op d'eerste.... (*Met ruitvormig titelfileet.*) Ghestelt Anno 1624. ende eerst nu in druck gebracht Anno 1627. in-4°., (VI) en 128 blz.

Door Wtenbogaert. Verg. n°. 3472 en 3474. (T. 2177.)

3753 Vrye Godes dienst, Of t'Samen-spreeckinghe tusschen Remonstrant en Contra-Remonstrant, Over De vrye Godts-dienstighe Vergaderinghen der Remonstranten. Met Wederlegginge van Douchers oproerighe Predicatie: C. Dungani redeloose Salvatien, etc.... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1627. in-4°., 58 blz.

Door Simon Episcopius (*Cattenburch*, *l. l.*, 70). Verg. n°. 3620 en 3702. (T. 2178.)

3754 Wederlegginghe van 't Libel fameux. Geintituleert *Remonstrantie vande Gedeputeerden der Synoden van Zuydt ende Noort-Hollandt*, *enz.* (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1627. in-4°., 64 blz.

Tegenschrift van n°. 3694 door Joh. Wtenbogaert (*Cattenburch*, *l. l.*, 150). Belangrijk voor de geschiedenis van het oproer te Amsterdam in 1626. (T. 2179.)

3755 Eere Godts, Verdedight teghen den Laster Jacobi Triglandij, begaen in seeckere Predicatie (*den* 31 *Jan.* 1627 *gedaan*) Of Claer Vertoogh, dat niet de Remonstranten of Arminianen, maer de Contra-Remonstranten of Calvinianen Godts Eere vernietighen. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1627. in-4°., 22 blz.

Van dezelfde drukkerij als de beide vorige (T. 2180). Waarschijnlijk door Simon Episcopius. Zie *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 43.

3756 Openinge vande bedriegelijckheden van Hanecops schriften, die van synent wegen uytgestroyt zijn, zedert het laetste van Decemb. 1626. By memorie gestelt uyt de mondelinghe informatie, die by den Kercken-raedt tot Amsterdam ghedaen werdt ... Tot voorcominghe vande Scheuringhe, daer toe, t'zedert Februarius 1627. de fondamenten geleyt werden, door secrete onderteyckeninge van een Remonstrantie aen de Magistraten, om Hanecop te bevryden vande Kerckelycke censuyre. Hier by is ghevoeght, ... De Acte die Hanecop neffens alle Predicanten na ordere des Synodi Natio-

nalis, inden Classe heeft onderteyckent. Daer tegen hy hem verloopen heeft. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1627. in-4°., 14 blz.

Zie over het ijveren der rechtzinnigen tegen den gematigden predikant *Hanecop* te Amsterdam: *Wagenaar*, *Beschr. van Amst.*, *in-8°.*, *IV*, 381 *v.v.* (T. 2181.)

3757 Remonstrantie, Aen de E. E. Heeren van de Magistraet tot Amsterdam, by de Bedienaers der (*sic*) Goddelijcken woords ende Ouderlingen der Kercke Christi aldaer over gegeven, vervatende noodighe bedenckingen tegens de voorslaghen, welcke by eenige tot herstellinge van de Arminiaensche Factie beraemt werden . . . (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Aert Meuris, . . . 1627. in-4°., 14 blz.

= T. 2182. Dit verzoekschrift werd door burgemeesters eenvoudig teruggehouden. Zie: *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 150.

3758 Copia van twee Remonstrantien, Eene van de Ghedeputeerden der Synoden van Zuydt ende Noort-Hollandt in Martio 1627. overgegeven aen de . . . Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt. De andere, van de Dienaren des Goddelijcken Woorts, ende Ouderlingen der Gemeynte tot Amstelredam in Aprili 1627 overgegeven aen de . . . Burgemeesteren, . . . Sprekende tegen de vrye oeffeninge van den Gepretendeerden Gods-dienst der Remonstrantsche factie: Mitsgaders oock vervatende eene noodige verwerpinge van hare geveynsde presentatien tot vredehandelinge met de Gereformeerde Kercken. (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn, Voor Marten Gerbrantsz . . . *z. j.* in-4°., 26 blz.

De Remonstrantie der Amsterdamsche Predikanten (dezelfde als het voorg. nummer) is hier gedagteekend, den 16 April 1627 (T. 2183). Verg. *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 147.

3759 Vertoogh der Remonstrants-ghesinde Christenen. Aende . . . Magistraten tot Amsterdam: dienende tot afleggingh e van de Beschuldiginghen der Predicanten ende Ouderlinghen aldaer, vervat in seeckere deser Remonstrantie aende selve Heeren: Onlanghs ghedruckt in s'Graven-haghe. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en. v. dr.* Anno 1627. in-4°., 30 blz.

Tegenschrift van n°. 3757 door Joh. Wtenbogaert. Zie: *Cattenburch*, *l. l.*, 150. (T. 2184.)

3760 Trou-hertige Aenwysinge Van Theologische Redenen, waerom het immers so seer van de syde der Remonstranten, als van de syde der Ghereformeerde Kercken, onmoghelijck is te treden in Vredehandelinghe tot vereeniginghe der Remonstranten met de Gereformeerde Kercke. Door Johannes Cloppenburch, Kercken-

Dienaer tot Amstelredam, ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) T'Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt,.. 1627. in-4°., 16 blz.

Met Approbatie van den Amsterdamschen Kerkeraad, ged. 17 Juni 1627. (T. 2185.)

3761 Rommel-pot Van't Hane-kot
Om te kauwe veur begyne-koeck,
En te neurie lijck hangsje hangebroeck.
(*Met titelvignet.*) Ghedruckt voor Marten Jansz. Brant. (*N.B.!*) (*Amst.*) voor de Liefhebbers van Hanekop, 1627. in-4°., 8 blz.

Bekend spotdicht van den grooten V o n d e l op de onverdraagzame ijveraars tegen *Hanecop*, die hierin aardig ten toon gesteld worden. Zie: *Vondel, uitgeg. door van Lennep, II*, 582 *v.v.* (T. 2186) en *R. C. Bakhuizen van den Brink, Studiën en schetsen, uitgeg. door Potgieter, II*, 40—49.

3762 't Geuse Liere-pypien. Op den Amsterdamschen Rommel-pot. (*Met titelvignet.*) Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1627. in-4°., 8 blz.

Tegen het vorige, in dezelfde maat met evenveel koepletten, met nog een slotkoeplet aan den lezer. Onderteekend: *Eentjen toe.* (W. 2025.)

3763 Vrede-vaen Voor Alle Liefhebbers vant Vaderlant, Aen de ... Staten van Hollant ende West-Vrieslant. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1627. in-4°., 26 blz.

Aanmaning tot verdraagzaamheid met de Remonstranten, met gematigdheid geschreven. (T. 2188.)

3764 Mysterien des Nievwen Harminiaenschen Vrede Vaens. Allen Regenten des Vaderlandts tot ernstighe opmerckinghe voorghesteldt. Door een Lief-hebber des Vaderlandts. (*Met titelvignet.*) Tot Haerlem, Gedruckt by Harman Kranepool, ... Anno 1627. in-4°., 120 blz.

Tegenschrift van het vorige.

3765 Bedenckinge op de Amnestia. Dat is Vergetinge van alle Offensien deses tijts welcke enige meenen dat behoort aengestelt ende gepubliceert te werden. (*Handschrift uit dien tijd.*) in-4°., 14 blz.

De schrijver is bepaald tegen eene mogelijke amnestie, die in dit jaar ter sprake kwam. (Zie o.a. *Rogge, Wtenbogaert, III*, 150.) Op blz. 13 volgt: *Wat vrucht de Amnestia sal wercken betoont de Vredevaen* (zie n°. 3763) *bij de Remonstranten uijtgegeven A°. 1627. dewijle de Amnestie vast bij de haeren wiert bearbeijt.*

3766 Korte Aenmerckingen, Tot bewijs, Dat de vijf Artijckelen der Remonstranten, in haerzelven niet tolerabel en zijn, maer het fundament der Salicheydt ende Religie zoo verre raken, dat tot de ghemeenschap der Kercken niet moghen aenghenomen worden, die met verstant en kennisse in't ghevoelen der zelvighe staen, zonder

datse al-voren tot beter verstant ghebracht zijn. Ghemeen ghemaeckt door Lief-hebbers der Waerheyt, ende der rechtghematichde Christelicke Vrede, breeder blijckende inde Voor-reden. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, By Cornelis van Damme, ... Anno 1628.
in-4°., (IV) en 20 blz.

De oorspr. uitgave verscheen in 1627 zonder voorrede. Ter meerdere verspreiding van dit geschrift van een Zuid-Hollandsch predikant bezorgden de *Liefhebbers der Waerheyt* deze uitgaaf.

3767 Claer vertoogh, Van thien vaste ende bondige Redenen: waeromme de Gereformeerde Kercken in goeder conscientie, gheensins vermoghen, eenige Remonstrants-gesinde persoonen, soo lange sy in hare dwalingen hartneckelijck volharden, ... tot de ghemeenschap van de Gereformeerde Kercke, door 't gebruyck van des Heeren H. Avontmael aen te nemen ende te ontfangen ... Door R. S. F. F. ... (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn, Voor Marten Gerbrantsz ... 1627.
in-4°., 28 blz.

= T. 2191. Door Rippertus Sixti, hevig Contra-Remonstrantsch predikant. Bij W. 2026 komt een uitgave van 1650 voor. Verg. het volgend nummer.

3768 Claer vertoogh, ... Door Rippertvm Sixti Franeq. Frisium. ... De derde editie van nieuws verbetert. (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn, Voor Marten Gerbrantsz. ... 1628. in-4°., 28 blz.

3769 Censvre Ofte Oordeel van de Professoren der H. Theologie, in de Vniversiteyt tot Leyden, Over De Belijdenisse ofte Verclaringe van 't gevoelen der gene, die, inde geunieerde Nederlanden, Remonstranten werden ghenaemt, etc. Door Antonivm Walaevm, ... inde Nederduytsche sprake uytgegeven. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, Voor Bonaventura ende Abraham Elzevier, ... 1627. in-4°., (XXIV) en 432 blz.

3770 Verdediging van de Confessie der Remonstranten; Teghen de redenen liefdeloose Beschuldiginghen, die Antonius Walaevs, Professor der H. Theologie tot Leyden, in syn Dedicatie-Brief Aen de ... Staten Gener. voor de verduytschte Censure van de Confessie onlangs heeft uytghegheven. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*), 1627. in-4°., (II) en 72 blz.

= T. 2192. Tegenschrift van het voorgaande.

3771 Schriftuyrlijck Fondament Van de Enghe Poorte, Oft van de Ware Religie ... Verhandelt in twee Artijckelen. I. Van de Geboden des Heeren, in het Genaden-Verbondt; II. Van de Waere Gehoorsaemheydt der selver Geboden. Met overtuyginghe, dat dit Fondament te niete ghedaen wert, wanneer naer ... de Leere der

Remonstranten dese Artijckelen verhandelt werden in *Eduardi Poppii Enghe Poorte* ende *Siecken-Troost*, *etc.* ... Door Johannes Cloppenburgh, Dienaer Jesu Christi, ... tot Amstelredam. (*Met drukkersmerk op den titel.*) 't Amsterdam, Voor Hendrick Laurensz. ... Anno 1627. in-4°., (XXIV) en 200 blz.

De genoemde geschriften van *Poppius* vindt men in *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 105—107 vermeld.

3772 Remonstrantie, Of Vertoogh, By die van Leyden den ... Staten 's Lands van Holland, in Februario 1582. hare mede-lidtmaten ghedaen. Nopende 't verhandelde der Predicanten, ... tot Middelburch in het Nationael Synodus (soo zijt noemen) vergadert gheweest zijnde, ... Het welck in dese teghenwoordighe tyden nootwendigh by yder Overheyt dient behertlicht ende herlesen te werden. (*Met titelvignet.*) Na de copye Ghedruckt ..., M.D.XCVII. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1627. in-4°., 20 blz.

Herdruk van T. 246. De auteur is de beroemde Dirk Volkertsz Coornhert. (T. 2195.)

3773 Der Hanssijtsche Menniste Gheest-drijveren Historie, Ofte kort Verhael van de ghepretendeerde Ghesichten, Inspraken, Openbaringen, ... Voort-komende uyt de leeringe ... van Hans de Rys. Teghens de Droom-Propheten ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) voor Jan Theunisz. in d'Os, in de Bruyloft, om de Broederen mede te deelen. Anno 1627. Den 4. August. in-4°., 40 blz.

Door Jan Theunisz. Zie op het vorig jaar n°. 3710 v.v.

3774 J. W. Nieuwe Raech-Besem, ofte eenighe Spreucken of redenen: ghetoghen uyt het Boeck van Jan Willemsz. vermaender van Komen-Jan s-volck op de Rijp, tegen den Geest-drift, ofte Geestdryverye, van Pieter Pietersz. ende Claes Jacobsz. mede-vermaenders aldaer: Ende tegen andere Geest-dryveren met hun. D. I. T. De welcke connen dienen Tot op-merckinghe voor alle Vermaenders, die noch niet door de Leere van Hans de Rijs ... verruckt zijn. *enz.* ... *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Niet vermeld in den *Catalogus van de Bibliotheek der Vereen. Doopsgez. Gem. te Amst.* 1888. Verg. voorgaand nummer.

3775 Den Slotel Davidts, Die opent ende niemant en sluyt: Sluyt ende niemant en doet op. Apoc. 3. v. 7. *enz.* ... Beschreven door Jan Henrick Jarichs vander Ley, 1627. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t' Amsterdam, Ghedruckt by de Weduwe van Joris Veselaer ... 1627. in-4°., 28 blz.

3776 Schuldige plicht der Onderdanen. Teghen hare soo hooge als leeghe Overheden. Wt den Send-brief Pauli, Rom. cap. 13 v. 7. ... ver-

klaert... Door Henricvs Caesarivs Oudt Kercken-dienaer. Het tweede beloofde Tractaet ... (*Met titelvignet.*) t'Vtrecht, Gedruct by Jan Amelisz.... Anno 1627. in-4°., (XII) en 100 blz.

3777 Hans Pumbsack, Das ist: Ein Gespräch zwischen zweyen Persohnen Philomusum vnd Hansen Pumbsack, Worinnen nicht allein für Augen gestellet, Wie nerrisch vnd vngeschickt diejenigen, so den freyen Künsten zuwiedern seyn, von den Gelahrten in gemein, vnd einem jeden in seiner Facultet, vnd sonderlich von den Studiosis, auch hochnöhtiger Avfferziehung vnd Institution der Jugend, vnd dazu gehörigen Mitteln halten vnd reden dürffen, Besondern auch gezeiget vnd gelernet wird, Wie denselben vff solche grobe vngehöbelte Wäscherey nicht vnbillig begegnet vnd respondirt wird,... (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1627. in-4°., 24 blz.

1628.

Zie ook n°. 2631, 3740, 3768.

3778 Apologia, Waer in verhandelt zijn de Redenen der Gereformeerde Kercken van Vranckrijck, welcke haer ghevoeght hebben by de Wapenen vanden ... Koningh van Groot Bretaenjen. Ghetrouwelijck verduytscht. (*Met titelvignet.*) Middelburgh, Gedruckt by Hans vander Hellen, ... 1628. in-4°., 44 blz.

= T. 2196.

3779 Vvaerachtigh Verhael Van het ghene, by de Prince van Conde Teghens Monsievr de Rohan In Languedoc uytgherecht is. .... T'Amstelredam, Voor Jan van Hilten, ghedruckt na de Copie tot Parijs by Claude Morlot ... ende ... uyt de Fransche... tale overgheset. Anno 1628. in-4°., 8 blz.

Zie: *Mercure françois*, *XV* (1628), 72 *v.v.*; *Wassenaer*, *XV*, *f°.* 22.

3780 Declaration de monsievr Le Dvc De Rohan ... contenant la jvstice des raisons et motifs qui l'ont obligé a implorer l'assistance du Roy de la Grande Bretagne, et prendre les armes pour la deffence des Eglises Reformees de ce Royaume. Avec Lettre Des Ambassadevrs Extraordinaires du Roy de la grande Bretagne, escrite à Monsieur le Duc de Rohan, *ged.* 11 *Febr.* 1626 ... *etc.* (*Met titelvignet.*) A Nismes, (*z. n. v. dr.*) M.DC.XXVIII. in-4°., 16 blz.

In het hollandsch bij *Wassenaer*, *XV*, *f°.* 2—9.

3781 Manifeste Van den Hertogh van Rohan,... Inhoudende 't Recht, de Redenen en Motiven, hem beweghende hulpe van den Coninck

van Groot-Britannien te versoecken, *enz.* . . . (*Met titelvignet.*) Gedruckt binnen Nismes, . . . (*z. n. v. dr. en z. j.*) in-4°., 20 blz.

Vertaling van het voorgaande.

3782 Remonstrantie Vande Gedeputeerden van de Stadt Rochelle, Gepresenteert den Doorl. Coninck van Groot-Brittannien tot Withal. En inde Fransche Tale. Tres-humble Remonstrance *etc.* (*ged.* 2 ? *Juli.*) (*Met vignet op den titel en aan het einde*) . . . t'Amsterdam, Gedruckt by Broer Jansz. . . ., Anno 1628. in-4°., 8 blz.

= T. 2197. In *Mercure françois*. *XIV*, 626 *v.v.*; *Aitzema*, *I*, 731 *v.v.*

3783 Warachtich verhael, Van de lanckduyrige belegeringh der Stadt Rochelle. Mitsgaders d'ellende daer in geleden, . . . en eyndelick hoe sy met de Coninck van Vranckrijck gheaccordeert zijn, *enz.* . . . (*Met het wapen van den koning van Frankrijk op den titel.*) 't Amsterdam, Ghedruckt by Broer Jansz. . . . 1628. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XVI*, *f°.* 21 *v.v.* (T. 2199.)

3784 Articles accordez par le Roy à ses Subjects de la ville de la Rochelle, sur la reduction de la place à son obeyssance (*ged.* 28 *Oct.*). *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

In den *Mercure françois*, *XIV*, 696—701.

3785 Articvlen Door Den Koningh gheaccordeert, aen syn Onderdanen van de Stadt van Rochelle. (*Met titelvignet.*) Na 't Exempelaer ghedruckt tot Rouaen. By David du Petit Val, . . . Anno DC.XXVIII. (*sic*) Met Previlegie. in-4°., 4 blz.

Vertaling van het voorgaande. Bij *Aitzema*, *I*, 736.

3786 Articvlen, Toegestemt, ende ingewillicht, by den Koningh, aen sijne Ondersaten vande Stadt Rochelle. (*ged.* 28 *Oct.*) *Z. afz. titel. Achteraan:* In s'Graven-haghe, By de Wed. ende Erfgen. van wijlen H. Jssz. van Wouw, . . . 1628. in-4°., 4 blz.

= T. 2200.

3787 Ontsettinghe Van de Henzee-Stadt Straelsont, Int 'twelcke (*sic*) wert verhaelt, hoe de belegerde Stadt van het Machtige s' Keysers Legher . . . was beset, . . . maer daer na door den Doorl: Coninck van Denemarcken Christiaen de Vierde, . . . ontset *enz.* . . . (*Met titelvignet.*) t' Amsterdam, Gedruckt by Broer Jansz. . . . Anno 1628. in-4°., 8 blz.

Zie *Aitzema*, *I*, 679 *v.v.*, e. a. (T. 2204.)

3788 Hansischer Wecker, Das ist: Treuhertzige Warnung, an die Erbare Hanse Städte, so den 16. Julij Jetztlauffenden 1628. Jahrs in Lübeck

beysammen seyn werden, darin erwiesen, I. Das jnnen nunmehr das Spannische vnd Päbstliche Messer, sie vmb alle zeit-vnd ewige Wohlfart zu bringen, recht an die Gurgel gesatzt.... 3. Dasz die Stadt Stralsundt . . . nicht hülfflos zu lassen. *etc.* . . . Gedruckt zu Grüningen, bey Hans Sachsen. *Z. j.* in-4°., 40 blz.

Aan het einde eenige brieven van den „*Obrist*" *Altringer* en van *Albrecht Herzog zu Friedlandt.*

3789 Manifest oft openbare Verklaringe van de rechte successie van 't Hertoghdom van Mantoua, op Hertogh Carolo Hertogh van Nevers. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, . . . Anno 1628. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XV*, *f°.* 68 *v.v.* (T. 2205.)

3790 Remonstrantie, Aen sijn Majesteyt van Groot Brittangien, ghedaen in de laetste Vergaderinge, door die vant lage Huys, als representerende de Ghemeynte van Enghelandt. Mitsgaders d'Antwoordt des selvigen Conings. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1628. in-4°., 18 blz.

Bij *Wassenaer*, *XVI*, *f°.* 44 *v.v.* (T. 2202.)

3790*a* De Propositie des Coninghs Van Groot Brittagnien In . . . het Parlement ghedaen op den xxvij. Martij, Stylo Novo. Mitsgaders Een breeder deductie van de selve Propositie, door den Bewaerder van het Zeghel. Ghelijck oock Het Raport, het welcke uyt name van syne Majesteyt aen het Parlement ghedaen is, nae het consent vande vijf Subsidien. Hier by komt De Oratie des Hertoghs van Buckingam, aen syne Coninckljjcke Majesteyt op den 14. April, Stylo Novo. Overgheset ... in't Nederduytsch. Vive Le Roy. Tot Delf ... by Jan Pietersz. Waelpot,... 1628. in-4°., 8 blz.

Het oorspr. der beide eerste stukken in *The Parliament. History of England*, *II*, 218—222.

3791 In Nederduytsch over-geset, Schrijvens van de Rooms Keyserlijcke Majesteyts Biecht-vader, Aen eenen voornemen Jesuyt tot Hildesheym, door eenen van hare Orden afgesonden, die inder Graefschap Honsteyn op Hards, van een Luytersche Lieutenant in der nacht dood geslagen is. Waer inne Alle Pauselijcke practijcquen tegens de Duytsche Steden, de Kroonen van Denemarcken, Sweeden ende Engeland, oock ten deele de Heeren Staten Generael van Holland begrepen zijn. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris,... Anno 1628. in-4°., 8 blz.

= T. 2206. De brief is gedagt.: *Prage den 7. Aprilis* 1628. Van *Buckingham* wordt hier gezegd: „... *heeft vande Koninckl. waerde van Hispanien de schriftelijcke beloften*, *dat hy hem naer sijn Konings dood*, *tot de Krone van Engeland sal helpen*,

daer tegens hy hem verplichtet heeft, de Catholijcke Religie wederom in voorigen stand te brengen ofte stellen." De engelsche Agent *Carleton* verzocht de tusschenkomst der rechterlijke macht tegen het verschijnen van schotschriften als dit en het volgende.

3792 Translaet uyt den Hooghduytschen, Eene uyt Hooghduytsch getranslateerde Missive van den Biecht-Vader der Roomsche Keyserlijcke Majesteyt, *enz.*... (*Andere vertaling van het voorgaande.*) (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1628. in-4°., 12 blz.

= T. 2207.

3793 Copie ende Translaet van seeckere Missive in't Franchois geschreven, aen den Vader van 't Collegie van de Jesuiten binnen Brvssel, wesende bevonden onder de papieren van ses Jesuiten die tot Londen gevangen zijn gheweest in de Maent Junius 1628. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris,... 1628. in-4°., 8 blz.

Hierin wordt *Buckingham* voorgesteld als hevig vijand der Jezuïeten.

3794 Copie Eens Briefs, ghesonden aen ... den Ambassadeur van Enghelandt, tot Venetien. Daerna Deselve Copie ghesonden aen den Eerwaerdigen D. Dionisius Spranckhvysivs, Predicant tot Delff, Waer in vvaerachtelijck ghesien can worden, een Merckelijck straffe Godts, over eenen Capucijnen-Moninck, gheschiet in Duytschlandt, tot Memminghen by Ulms. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, Voor Josephus van der Nave... 1628. in-4°., 4 blz.

Geteekend: „*In Venetien den 7. July* 1628. *R. V. dilectiss. in Christ.* Volckervs Oosterwyck." (T. 2209.)

3795 Sententien, By die van den Krijgs-Rade der Vereenighde Nederlanden gearresteert, jegens Anthoine l'Estoffé, ghebooren in Picardie: Jacques d'Aigremont, van Oostende, desselfs Anthoine Stief-soone: Peter Oconnor Falij, gebooren van Bruyssel: Michel Gilcau, gheblooren inde Graefschap van Barlaymont: Edmondt Rice, Yrlander, ende Riquelle Sombret, gheblooren van Hesdin in Arthois, Huysvrouwe vande voornoemde l'Estoffé, over haerluyder voorgenomen leelijcke ende schandelijcke verraderije op de Stadt van Bergen opten Zoom, ofte den Zuyd-Forte van dien. Ghearresteert in 's Graven-Haghe, op den twintichsten Julij des Jaers 1628. ende tot Bergen opten Zoom geexecuteert. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In s Graven-haghe, By de Wed., ende Erfgen. van wijlen H. Jssz. van Wouw,... 1628. in-4°., 16 blz.

Zie o. a. *Wassenaer*, *XV*, *f°*. 79. (T. 2212.)

3796 Tijdinge hoe dat den ... Generael Pieter Pietersz. Heyn, ende den Vice-Admirael Loncq, de Vlote van Nova-Spaengien inde Bahia

Matanse hebben aenghetast, verovert ende verdestrueert, den 8. Septemb. 1628. *Onderaan:* Ghedruckt tot Amsterdam, voor Jan van Hilten . . . By Jan Fredericksz. Stam, inde Druckerije van Veselaer,... Den 17. Novemb. Anno 1628. in-fol°., een blad.

Het stuk is in twee kolommen gedrukt. Zie over de verovering der Zilver-Vloot *Wassenaer*, *XVI*, *f°.*, 93 *v.v.* e. a. en de stukken daarover op het jaar 1629.

3797 Vereenighde Nederlandschen Raedt, Het eerste Deel. Bewijsende met klare Exempelen ende levendige redenen, datmen dese Vereenighde Nederlanden (met Godes hulpe) in korten tijd, van de vreese ende perijckelen der tegenwoordige Oorloge kan verlossen, mitsgaders den Staet haerder Bondgenoten, redresseren ende verseeckeren. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, ... 1628. in-4°., 40 blz.

De schrijver is van gevoelen, dat men den vijand op zijn eigen gebied moet gaan bestoken en dan met weinig moeite zijne macht en zijn handel zal kunnen vernietigen (T. 2214). De schrijver is *J.* A. Moerbeeck, blijkens de onderteekening van de voorrede in den 4en druk. De voorrede der tweede en derde uitgave is onderteekend: *J. A. M.* Verg. n°. 3683 en 3743.

3798 Vereenighde Nederlandschen Raedt, Het eerste Deel. .... Den tweeden druck gecorrigeert ende vermeerdert. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, ... 1628. in-4°., 40 blz.

= T. 2215. Met eene Voorrede aan de keerzijde van den titel, onderteekend: *In 's Graven-Hage den* 20. *Julij* 1628. *By my uwer Dienstwilligen J. A. M.*

3799 Vereenighde Nederlandschen Raedt, Het eerste Deel.... Den derden druck by den Autheur gecorrigeert ende vermeerdert. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris,... 1628. in 4°., 40 blz.

= T. 2216.

3800 Vereenighde Nederlandschen Raedt, Het eerste Deel.... Den vierden Druck by den Autheur gecorrigeert ende vermeerdert. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris,... 1629. in-4°., 40 blz.

3801 Vereenighde Nederlandschen Raedt, Het tweede Deel. Aenwijsende hoe ofte op wat manier, datmen met Godes hulpe, dese Vereenighde Nederlanden, haest ende met kleyne kosten, van de tegenwoordige Oorloge sal verlossen, Mitsgaders den Staet haerder Bondgenoten redresseren en verseeckeren. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, 1628. in-4°., 60 blz.

= T. 2217.

3802 Vereenighde Nederlandschen Raedt, Het tweede Deel. . . . Den

tweeden Druck by den Autheur gecorrigeert ende vermeerdert. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, ... Anno 1629.
in-4°., 60 blz.

3803 Kort verhael, Van de gheleghentheyd des Coninghs van Spaignien, Getranslateert uyt het Hooghduytsch in de Nederduytsche Tale. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Aert Meuris, .. 1628.
in-4°., 16 blz.

= T. 2219.

3804 Duyn-kerckens Naeckende Sterff-Dagh: Verhandelt In bondighe Redenen, aen de Ghe-Vnieerde Nederlandtsche Provincien, hoe noodich ende profijtelick het zy voor haren Staet, dat men ghesaemder handt de Stadt Duyn-kercken Den Spangniaerden ontweldighe. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* (*omstreeks* 1628.)
in-4°., 8 blz.

3805 Betrachtinghe vanden naeme Frederick Henrick Prince van Orangien. *Z. n. v. pl. en v. dr. Onderaan:* Anno XVIc. XXVIII.
in-plano, een blad.

Het gedicht is onderteekend: *J. N.*

3806 Trevr-Klachte Over den teghenwoordighen bedroefden staet, van ons lieve Vader-landt. *Aan het einde:* Tot Middelbvrgh, Ghedruckt voor Zacharias Rooman, ... Anno 1628. in-plano, een blad.

Gedicht in 3 kolommen gedrukt, onderteekend: *Die wel doet wel vint*, de zinspreuk van Willem Wynandts.

3807 Weit vnd tieff sinnig Bedencken, auff das nach (*sic*) etz wehrende Kriegswesen in Niderland. .... In gestalt eines Gesprächs von einem Hocherfahrenen Mann in Latinïscher Sprach erstlich eingestellt. Jetzo meniglich, insonderheit den Politischen zugefallen ins Hochteutsch Sprach vbergesetz. (*Met titelvignet.*) Gedruckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Im Jahr, 1628. in-4°., (IV) en 84 blz.

= W. 2039. Duitsche vertaling van n°. 3609. Aan dit ex. ontbreken blz. 25—32.

3808 Petri Baardt Wapen-rock. Gesneden op't Italiaens, op sijn Duyts geborduyrt, gevoedert op 't Spaens, op 't Frans geboort, op 't Engels genaayt, ende eyndelijck op sijn Neerlandts weder geternt. Tot een Patroon soo wel den Nieuwen als den Ouden Krijgs-Man.... (*Met titelvignet.*) Tot Leevwarden, Ghedruckt by Clavde Fonteyne, ... 1628. in-4°., 16 blz.

3809 Copie Vant derde Request, Overghelevert byde Predicanten diemen Contra-Remonstranten noemt, ter Vergaderinghe vande... Staten van Hollant en West-Vrieslandt. Daer by ghevoecht is Seeckere

Consideratie dienende tot Vrede ende vereeniginghe der Ghemoederen in ons lieve Vaderlandt. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1628. in-4°., 16 blz.

De Consideratie is door Joh. Wtenbogaert gesteld. Zie *Cattenburch*, *l. l.*, 151. Beiden bij *Aitzema*, *I*, 704 *v.v.* (T. 2222.)

3810 Gravamina Vande Classen van Suyt-Hollant, Om te dienen opt Synode te houden binnen de Stadt Delft, inden Maent Julij vanden Jaere 1628. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl en v. dr.* 1628. in-4°., 8 blz.

= T. 2223.

3811 Missive Van de ... Staten van Hollant, Ghesonden Aen alle de Officieren van de Steden, ende platten Lande van Hollant ende West-Vrieslant, wegens 'tonderhouden, of Maniement van de Placaten: Ghemaeckt tegens de Vergaderinghe van de Remonstranten (*ged.* 14 *Aug. Met titelvignet.*). Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M. D. C. XXVIII. in-4°., 4 blz.

= T. 2224.

3812 Oprecht Verhael, vervatende Verscheyden Stucken, Soo van weghen de Contra-Remonstranten tot beswaringhe der Remonstrants-ghesinde, als van wegen de Remonstrants-gesinde tot versoeck van vrije oeffeninge van Religie, ende tot hare Verdedinge aen de .... Staten van Hollandt overgegeven, Item het gene by de .... Staten daer op is ghedaen, al te samen in dit loopende Jaer 1628. Met een Voor-Reden van een Liefhebber der Waerheyt ende Conscientien Vryheydt, beroerende den Conscientie-dwangh .... Ghedruckt tot Fryburgh, (*z. n. v. dr.*) Anno M. DC. XXVIII. in-4°., (XVI) en 80 blz.

Hierin: *Voor-Reden* door J. Wtenbogaert (zie: *Cattenburch*, 151). — 2. *Requeste der Remonstrants-ghesinde om Vryheydt van Religions-oeffeningh overghegh. in Julio* 1628. — 3. *Vertoogh by de Contra-Remonstranten overghegh.*, *op den name van eenighe bysondere Kercken*, *in Martio* 1628. — 4. *Verdedigingh der Remonstranten op het voorgaende Vertoogh.* — 5. *Bitter Vertoogh van het Synodus van Delft.* — 6. *Corte Wederleggingh van 't voorgaende Vertoogh.* — 7. *Apostille ofte Resolutie op de eerstgemelde Requeste der Remonstranten* (ged. 25 Juli). — 8. *Breeder Wederleggingh van 't voornoemde Bitter Vertoogh van 't Synodus van Delft.* — 9. *Tweede Vertoogh van de Delfsche Synode*, *met Annotatien daer op ghestelt.* — 10. *Missive van weghen de Heeren Staten aen d'Officieren.* (T. 2225.)

3813 Copie Van Requesten van de goede gehoorsame Burgeren ende Gemeente deser Stede Amstelredamme, ... (*aan*) Burgemeesteren, *enz.* .... Placcaet gevolght op de voorgaende eerste Requeste, gepubliceert den eersten April 1628. Requeste van de dolerende Burgeren aen de E.E. Heeren over het Publiceren van 't Placcaet. Requeste van de Predicanten ende Ouderlingen der gereformeerde Ghemeente, aen de .... Burgemeesteren *enz.* .... Requeste vande West-Indische Compaignie, ... aen .... Prince Frederick Hen-

rick.... Requeste van de Burgerije ende Negotianten, ofte Kooplnyden van Amsterdam, aen .... den Prince van Oraignien. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M. DC. XXVIII. in-4°., 14 blz.

Deze Requesten strekten allen om den Remonstranten het houden van vergaderingen te doen verbieden. Zie hierover: *Wagenaar*, *Beschr. van Amst.*, *in-8°.*, *IV*, 393 *v.v.* (T. 2226.)

3814 Ondersoeck der Amsterdamsche Requesten, tot Verdedigingh Der onschuldighe, ende Onder-rechtingh Der misleyde. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... M.DC.XXVIII. in-4°., 44 blz.

Door Joh. Wtenbogaert. Zie: *Cattenburch*, 151. (T. 2227.)

3815 Ondersoeck Vande Wettelijckheydt der Remonstrantsche Conventiculen. Dienstich Om te bethonen dat de Remonstrantien ende Requesten die so aende ... Staten, als aende E. Magistraet van Amstelredam, ende anders, tegen de selve conventiculen sijn overgegeven in goede redenen sijn gefondeert. Tot Verdediging der Ontschuldige, Ende Onderrechting der Misleyde. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ghedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman, ... 1628. in-4°., 20 blz.

Tegenschrift van het vorige (T. 2228). Een tweede druk komt voor op het jaar 1629, n°. 3927.

3816 VVellecomste van den Prins. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Deze welkomstgroet van Amsterdam aan den prins, in drie kolommen gedrukt is gedicht door Vondel. Zie *van Lennep's Vondel*, *II*, 668, waar een andere spelling is gevolgd.

3817 Cort ende vvarachtich historisch verhael. Van het ghene tot Amstelredam ghepasseert is, onder, en naer de beroerte, die uyt de stoute Conve ticulen (*sic*) der Arminianen ghevolght is, in Martio en Aprilli, deses Jaers 1628. Tot voor-stant der Waerheyt. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Aernhem, (*z. n. v. dr.*) ... 1628. in-4°., 20 blz.

= W. 2042. Hierin ook de verschillende Requesten. (T. 2231, waar, naar het schijnt, nog een andere druk voorkomt.)

3818 Extract uyt het Registre van de Willekeuren der Stadt Amstelredamme, geteeckent met de Letter K. Fol. 124. verso, berustende ter Secretarije der selver Stede. (*Ged.* 1 *April.*) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Verbod om deel te nemen aan de adres-beweging, tot weering van de bijeenkomsten der Remonstranten op touw gezet. Verg. n°. 3813, waar het bewuste adres voorkomt.

3819 Kallefs-Val. Speel-ghewijs voorghestelt den I Junij Anno 1628... (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1628. in-4°., 24 blz.

Rederijkers-Spel tegen de onverdraagzame Amsterdamsche predikanten. De titel duidt op Calvijn. In het voorafgaande *Aen den Leser*, sprekende van *Vondel's Palamedes*, zegt de dichter:

Doch heel verandert is ons Werck
Hy Staten nijpt en ick de Kerck,
Oock Dienaers, die om t Vet ghenot
Haar stoel bewaren, niet om Godt.

Het stuk is onderteekend: A. H. T. F. F. Finem in posuit 1. die Aprilis 1628. (T. 2232.)

3820 Echo ofte weer-klanck, Op den Eedt, die ghedaen werdt van de Eers. loffelijcke Schutterije, tot opweckinge haerder'schuldige plicht. Door L. H. D. W. in't licht gestelt. (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn, By Marten Gerbrantsz. Anno 1628. in-4°., 20 blz.

Een vendel Amsterdamsche schutters wilde aan den nieuw benoemden kapitein *Vloswyk* den eed niet afleggen, omdat hij de Remonstrantschgezinden begunstigde. Door de Predikanten gestijfd, protesteerden zij openlijk daartegen en hitsten het volk in vlugschriften als dit, en de *Croon der Schuttery* (n°. 3822) tegen de Regeering op. Zie verder op het jaar 1629. Achter de *Echo* vindt men een *Ghesangh, tot opweckinghe der Christelijcke Schuttery* en een *Tot den Leser* op rijm. (T. 2234.)

3821 Echo ofte weer-klanck, *enz.* (*als 't voorg.*) ... *Met hetzelfde adres.* in-4°., 20 blz.

Andere druk met verschil in spelling. Zoo wordt op blz. 3, reg. 5 v. b. gelezen: *Overheden*, in 't voorgaande: *Overhedē*; reg. 7 v. b. *Voorstanders*, in 't voorgaande: *Voorstaenders.*

3822 De Croon der Schuttery van de beroemde Coop-stadt Amstelredam:.... Door L. H. V. Schut in't licht ghestelt; Om het gheclanck der Echo op den Eedt der Schutteren te vermeerderen,.... (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1628. in-4°., 16 blz.

In nog oproeriger geest dan het vorige. Zie: *Wagenaar*, *a. w.*, *blz.* 395. (T. 2236.)

3823 VVaerschouwingh Voor Hamans Loon, aen den Autheur van de Croon des Muytighen Echo. Gestelt ten dienst van de Vrome Schutterije der vermaerder Coopstadt Amstelredam.... (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M. DC. XXVIII. in-4°., 16 blz.

Tegenschrift van het vorige door Wtenbogaert (zie: *Cattenburch*, 151). (T. 2237.)

3824 Pvblicatie ghedaen binnen Amsterdam, op den twintichsten December, 1628. (*Met het wapen van Amsterdam bovenaan.*) *Onderaan:* t'Amsterdam, Ghedruckt voor Michiel Colijn, *z. j.* in-folio, een blad.

Vermeerdering der bezetting van Amsterdam, met zes vendelen, ter verhindering van oproer. (T. 2238.)

3825 Redenen, Door de welcke verscheyden Magistraets-persoonen binnen der Stede vander Govde, Al over eenige Jaren gemoveert zijn geweest, ende noch huyden ten dage meer ende meer gemoveert werden, omme ... te helpen verhinderen ende beletten den voortgangh der Remonstrantsche saecke, ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Aert Meuris, ... Anno 1628. in-4°., 8 blz.

= T. 2239.

3826 Redenen *enz.*.. (*als 't voorg.*) ... Ter Govde, By Pieter Rammasyn, ... Na de Copie, In 's Graven-hage, By Aert Meurs, ... 1628. in-4°., 8 blz.

= W. 2043. Nadruk van het voorgaande.

3827 Korte Antwoordt Op de Redenloose Redenen: Onder den Naem van verscheyden Magistraets persoonen van der Goude, sonder kennisse vanden E. Magistraet der selver stadt uyt-ghegheven; Tot nieuwe verbitteringh der ghemoederen, *enz.*... Ghedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... M.DC.XXVIII. in-4°., 24 blz.

Door Joh. Wtenbogaert (zie: *Cattenburch*, 151). (T. 2240.)

3828 Leyds-Veer-Schuyts-Praetgen. Tusschen een Koopman ende Borgher van Leyden, (varende van Haerlem na Leyden) inhoudende de geschiedenissen voor-gevallen, tusschen Torrentius ende de Magistraet van Haerlem, over zyn Examinatie of verhooringhe: Oock mede zijn ghevoelen vande Religie, ende de Proceduren die daer op ghevolcht zijn, ende oock zijn Bannissement ... 't Amstelredam. Ghedruckt voor Willem Jansz. Wijngaert, ... 1628. in-4°., 16 blz.

Geheel op rijm. Met een zeilend scheepje als titelplaat (en op de voorlaatste blz.). Een herdruk, met brieven van 1629 vermeerderd, komt voor op het jaar 1630 (T. 2241). Verg. n°. 3993.

3829 Leyds-Veer-Schuyts-Praetgen *enz.*... (*als 't voorg.*) in-4°., 16 blz.

Andere druk. Het woord *t'Amstelredam* wordt hier op den titel niet gevonden, evenmin als op blz. 8 de reclame *Koop–*. Op blz. 6 leest men hier reg. 5 v. b. *eysch*; reg. 6 v. b. *malcanderen*; reg. 9 v. b. *ghebeurt*; het vorige ex. heeft *Eysch*, *malkanderen*, *gebeurt*.

3830 Formvlier Van Inspectie, voor de Visitatores Classium, geapprobeert met eendrachtiger stemmen van alle de ses Classen, en daer na van de E. Synode Provinciael des Vorstendoms Gelre ende Graefschaps Zutphen geratificeert. T'samen-gestelt... uyt last des Over-Veluwschen Classis door H. Magirum... (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amstelredam, M. Jansz. Brandt, 1628. in-4°., 24 blz.

3830a Korte Aenmerckingen, Tot bewijs, Dat de vijf Artijckelen der Remonstranten, in haerzelven niet tolerabel en zijn, maer het

fundament der Salicheydt ende Religie zoo verre raken, dat tot de ghemeenschap der Kercken niet moghen aenghenomen worden, die met verstant en kennisse in 't ghevoelen der zelvighe staen, zonder datse al-voren tot beter verstant ghebracht zijn, Ghemeen ghemaeckt door Lief-hebbers der Waerheyt... (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, By Cornelis van Damme, ... 1628. in-4°., 24 blz.

Volgens een aanteekening op het ex. vermeld bij P. 1549 is de Rott. predikant P. Nyenroode of van Nieuwenroode de schrijver.

3831 Den Vreedsamen Christen, Voor-ghestelt In een Christelijcke ende zedige Aensprake aen den Remonstranten, over haren *Vryen Godsdienst.* Door Cornelium Dunganum, Bedienaer des H. Euangelij tot Vtrecht.... (*Met titelvignet.*) t'Vtrecht, By Jan Amelissz., ... 1628. in-4°., (IV) en 32 blz.

Tegenschrift van n°. 3753. (T. 2243.)

3832 Cort ende bondich Verhael Van de Arminiaensche Factie, ende hare schadelijcke vruchten, dienstich om van hooges ende lages standts gelesen ende wel betracht te worden. Door Aurelium Bonifacium. Tot verdedigingh der onschuldige, ende onderrichtinge der misleyde. (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn, By Marten Gerbrantsz. Anno 1628. in-4°., 10 blz.

Een vermeerderden herdruk vindt men op het jaar 1629 (T. 2244). Zie n°. 3960.

3833 Der Calvinischer Contra-Remonstrantscher Factie, ende Der selver schadelijcker Vruchten. Cort ende bundich Verhael. . . . Ghestelt Teghen Avrelii Malefacii Loghenachtich Verhael, Ende Teghen den meuytighen *Echo* ofte Oproerighen Weerklanck van L. H. D. W. Door Christianvm Philopatrivm. *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC,XXVIII. in-4°., 40 blz.

Tegenschrift van 't voorgaande en n°. 3820 door J. Wtenbogaert. Zie *Cattenburch*, 151. (T. 2245.)

3834 Een Een (*sic*) nieuwe Heylighe Ligue Off Politycke Kerck-sorghe der huydendaechsche Contra-Remonstranren (*sic*), vervatet in seecker by hun onlanghs ghestelt en in 't heymelijck omghedeelt Discoers, Waer in verhandelt wort hoe alle haere medeplichtighen in desen tijdt haer te draghen hebben, en hoe sy insonderheyt op alle Politycke persoonen, Hooghe ende Laghe, acht moeten nemen, om den teghenwoordighen Staet en hare Kercke staende te houden. Mitsgaders; Een Brieff opt voorseyde Discoers ghesteldt. Door een onpartydich Lifhebber (*sic*) des Vaderlants. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., (II) en 60 blz.

Het *Discoers* hier aan den Amsterdamschen Oud-Burgemeester Reinier Pauw, een hevig Contra-Remonstrant, toegeschreven, beslaat blz. 1—14. Dan volgt

de *Wederlegging*, waarvan J o h. W t e n b o g a e r t de schrijver is. Zie *Cattenburch*, 150. (T. 2246.)

3835 Den Polityck Gereformeerde Religievs ofte Harminiaenschen Contra-remonstrant. Waer in kortelijck werd gheantwoord op een Brief van een Harminiaen, geschreven tegens een seecker Discours, van hem genaemt *Een nieuwe Heylige Ligue* der Contra-remonstranten. Door M a t t h i a m D a m i v m. In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, ... Anno 1628. in-4°., 24 blz.

Tegenschrift van het voorgaande. Verg. over den schrijver n°. 2307. (T. 2247.)

3836 Inden Hage aen Een vande Poorten vant Hoff geplackt gevonden den 2 Julij 1628. *enz.* (*Opschrift van een scherp Contra-remonstrantsch gedicht.*) *In handschrift.* in-4°., 6 blz.

Op het gedicht volgt een *Cort Nietemin Waerachtlich Antwoort* in Remonstrantschen geest, gevolgd door een *Vrage*, en de *Geusen Vesper of Siecken troost*, het bekende gedicht van *Vondel*. Zie *Vondel, uitgeg. door van Lennep, II*, 318.

3837 Den { krayenden / witten / Donderdaechs } Haen, Hebbende ghevonden in des werrelts Mishoop Den alderkostelijcksten Steen. D'eerste uytkomste.... (*Met gegrav. titelvignet, voorstell. een kraaienden haan, door Mercurius op de hand gedragen, met het onderschrift:* Christianvs Mercurius.)... Voor De Mater Salem (D'Mater Salem *is het anagram van* Amstelredam) (*z. n. v. dr.*) 1628. in-4°., 24 blz.

Vermaning aen de Remonstranten, onder welke *Wtenbogaert* en *Carel Rijckewaert* met name toegesproken worden (zie hunne geschriften op dit en het vorig jaar), om zich met de Gereformeerde Kerk weder te vereenigen. Het anagram aan het einde: *Ic ben van herten vrundlic*, duidt *Vincent van Drielenburch* als den schrijver aan. (W. 2044.)

3838 Pygmaeische Spiegel-vechtinghe van Kleyn Davidien tegen D. Lvdovicvm a Renesse, D. J. C. tot Maersen. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Het gedicht is onderteekend: *Door S. A. van Diepenheym.* Over *Renesse* zie *v. d. Aa, Biogr. Woordenb., i v.*

3839 Bruylofs-gedicht Toegeeygent den Eersamen ende seer vroomen Jongman Jacob Lambertsz Spraeckenburgh, En d'Eerbaere Deuchtrijcke Jonghedochter Geertrvyd Jacobs Reael, t'Amsterdam Te samen vergadert den 30. Januarij Anno 1628. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, By Govert Basson, Anno 1628. in-4°., 8 blz.

3840 Bruylofts Dicht, Ter eeren van S^r. Abraham Trovwers, Mette veel deughdenrycke Jonck-vrouwe Maria Salomons, Inden Houwelycken

staet gevoeght Den j. Meert. 1628. binnen Middelburch. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 6 blz.

3841 Bruylofs-dicht Over 't Gewenste Houwelijck en Echtelijck verbinden van ... Isaac van Waesberge met ... Dina vanden Bossche, t' Samen vereenicht in den Houvvelijcken-staet binnen Rotterdam, den 21 November. Anno 1628. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, By Harman H. Moininckx, ... 1628. in-4°., 8 blz.

3842 Carmina gratvlatoria, sacra Honori... Godefridi Sengelii Nassovii; cvm In Illustri .... Lugdunensi Batava Academia Promotore .... Adolpho Vorstio ... Professore Medico, Doctoratum Medicum ac Privilegia summâ cum laude consecutus esset Ad diem 8. Septemb. Anno cIɔ Iɔ xxviii (*moet zijn* 1628). (*Met een wapen der akademie op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officinâ Bonaventurae & Abrahami Elzevir... cIɔ Iɔ cxxviii. in-4°., 8 blz.

3843 Epicedium & Epitaphia In honorem ... Matthaei Sladi, Inclytae, Quae est ad vetus latus apud Amsteldamenses, Scholae Rectoris vigilantissimi, pie defuncti die decimo Februarii, Anno 1628.... Amstelodami, Typis Pauli Arnoldi F. à Ravesteyn. cIɔ Iɔ c. xxviii. in-4°., 8 blz.

Eenige latijnsche en grieksche gedichten van *Ber. Lampe*, *Prudentius Wilhelmi Penokus* e. a. en een hollandsch gedicht, onderteekend: *Non est mortale quod opto*, zinspreuk van *J. van Reygersbergh.*

3844 Adolfi Vorstii... Oratio Fvnebris in obitum V. Cl.... Gilberti Jacchaei, Med. Doctoris, & philosophiae Professoris eximij.... Recitata ... xxi. Aprilis Anno cIɔ Iɔ c xxviii. Accesserunt variorum epicedia. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex officinâ Joannis Maire. cIɔ Iɔc xxviii. in-4°., 28 blz.

1629.

Zie ook n°. 3800.

3845 Grote Heren-Feenster Prognosticatie; Ofte Grondich Bericht over den Jare ... M.DC.XXIX. Gepractiseert nae den Ouden ende Nieuwen-Stijl, over den Frieschen Bodem, cuius latitudo 53. part. 11. min. Door Petrvm Baardt, ... (*Met portret van den auteur op den titel.*) Tot Leevwarden, Ghedruckt by Clavde Fonteyne, ... 1629. in-4°., 20 blz.

In twee kolommen gedrukt; met houtsneden.

3846 Articles de la paix du 27e Jour de Juin... 1629. (*In Handschrift.*) in-fol°., 8 blz.

Zie over den vrede van *Alais*, die aan de partij der Hugenooten een einde maakte: *Mercure françois*, *XV*, 496 v.v.

3847 Propositie Gedaen by M^r. Rovse In het Lager-huys van het Parlement. Den... 6 Februarij 1629. nieuwen Stijl. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, Bij Aert Meuris,... 1629. in-4°., 8 blz.

Tegen de Roomschen. Bij *Wassenaer*, *XVII*, *f°.* 13 *v.*, die deze rede verkeerdelijk den Koning in den mond legt (T. 2249, verg. T. 2229).

3848 Accoort, Tusschen de Doorl: Coninck van Polen, Sigismvnd, En de Coninck van Zweden Gvstavvs Adolph. Tot een Stil-standt van Wapenen. Als mede van d'Openingh van de Weyssel tot Dantzick. Ghemaeckt den $\frac{8}{18}$ Maert, 1629. *Onderaan*: t'Amsterdam, Voor Jacob Pietersz. Wachter, 1629. in-fol°., een blad.

3849 Copie van de Vrede-Poincten, Die opten $\frac{12}{22}$ May 1629. alhier tot Luybeck tusschen hare Roomsche Keyserl. Majest. ende Coninckl. ... Majest. tot Denemarcken, Noorwegen, etc.... besloten is... nu in 't Nederduytsch overgheset.... T'Amstelredam, Voor Jan Benning,... Anno 1629. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 845 *v.v.*, *e. a.* (T. 2252.)

3850 Vraghe Ende Antwoorde, Uyt wat oorsaecke datter in ons Conincrijcke van Denemarcken so wel niet ghevonden werden als op andere plaetsen in vreemde Landen, costlijcke ende wel-versochte Mannen, daermen mede mochte ghedient zijn, voor een Veldt-Heer ofte Generael, om een Armade in het Veldt te voeren, ende die op-rechtelijck te commanderen, segghende die oorsaecke te wesen als volght. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt buyten Boextehoe. By de Discipel vanden vermaerden Tycho Brahe. Anno M. DC. XXIX. in-4°., 8 blz.

Hierin wordt hevig te velde getrokken tegen den Deenschen adel.

3851 Spieghel Van des Keysers Monarchale Regier-Sucht; Ofte Schriftelijck Bedencken, Over des Keysers Intentie, om t' Roomsche Rijck te brengen onder een absolute ende onbepaelde Heerschappye. Gestelt door de Heer Altringer, Keyserl. Commissaris... Alle vrome Nederlandtsche Patriotten, tot een trou-hertighe Waerschouwinghe, uyt het Hoghduyts in Nederlandts vertaelt. (*Met het rijkswapen op den titel.*) Tot Leevwarden, Gedruckt by Clavde Fonteyne,... 1629. in-4°., 24 blz.

= W. 2090.

3852 Abtruck, Einer Kayserlichen Declaration. So Ihre Kayserl: Maj: wegen desz Geistlichen vorbehalts, beym Religions Frieden, vnnd daher rühenden restitution, der Geistlichen Gueter herausz kom-

men lassen, auch nachzutrucken anbefohlen. (*Met het rijkswapen op den titel.*) Zu Rostock Bey Johan Hallervord ... 1629. in-4°., 38 blz.

Gedagt.: *Wien, den sechsten Monatstag Martij.*

3853 Copia Zweyer Hochwichtigen Schreiben, an die Röm. Kays. Maiest. von Ihr Churfürstl. Durchl. zu Sachsen abgangen. Betreffend Die abschaffung der Evangelischen Prediger, Sperrung der Kirchen, vnd Abstellung desz Exercitii Augustanae Confessionis, in desz H. Reichs Statt Augspurg, ... (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M. DC. XXIX. in-4°., 14 blz.

De brieven zijn gedateerd: *Dreszden den* 11. *May Anno* 1629 en: *Colditz am* 22. *Augusti* 1629. Zie: *Wassenaer, XVII, f°.* 89 *verso v.v.* en 125 *verso.*

3854 Zur Catholischen Religion Mit Gewalt abgezwungner vnd gedrungner Revers, Der Stadt Schweidnitz, vnd deroselben darauffertolgte hoch nothwendige Protestation Schrifft, an die Hungern vnnd Böheimb. Königl. Mayst. am 2. April. dieses 1629. Jahr abgangen. *enz.* ... (*Met titelfleet.*) Gedruckt. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXIX. in-4°., 8 blz.

3855 An die Röm: Kayserl: Mayestät allervnterthänigste Svpplication, Wegen der Geistlichen güter, der Stende desz Ober Sächsischen Craisses, etc. (*ged. 6 Aug. Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) im Jahr 1629. in-4°., 8 blz.

3856 Christliches vnd wolmeinendtes Bedencken, wegen der geistlichen Güter, als Stiffter, Klöster, Kirchen, Schulen, Hospitalen, etc. Allen frommen Evangelischen Christen zum Trost fürgestellet. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) im Jahr 1629. in-4°., 12 blz.

3857 Magna Horologii Campana: Dat is, De groote uyr-klock, ofte eene, alle de Wereldt Door, Hel ende Klaerluydende, Klock, ofte Wecker, om den ... Defensions, ofte bescherm-krijgh, vanden gesamentlijcken, Gheconfereerden, ende gheinteresseerden Christelicken, Evangelischen *enz.* ... aen de handt te nemen, om daer mede den, ... Vrede, in Duytslandt, ende andere aengrensende Nae-buyrighe Landen der Christenheydt, wederom te erlangen. Door eenen ... Duytschen Patriot, ... Aenden dach gegeven den 20. Januar. 1629. Wt het Hooghduytsch ... overgheset. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1629. in-4°., (II) en 92 blz.

= T. 2253. Op het jaar 1631, n°. 4142, komt een herdruk van het duitsche origineel voor.

3858 Trivmphe Van weghen de Gheluckighe ende Over-Rijcke Victorie Welcke de Heere onse God op den 8en Septembris des Jaers 1628.

verleent heeft aen de Vlote vande West-Indische Compagnie, onder het Beleydt vanden Heer Generael Pieter Pietersz. Heyn, Teghen de Silver-Vlote onser Vyanden, komende van Nova Hispania, in en omtrent de Haven van Matançe. Beschreven door Dionysium Sprankhuysen. Tot Delf, Ghedruckt by Jan Andriesz. Kloeting, ... Anno 1629. in-4°., (VIII) en 80 blz.

Tot blz. 54 vermaningen, dankzeggingen enz., doch van blz. 55—80 een uitvoerig verhaal van de verovering der zilvervloot, in 2 kolommen gedrukt. Zie ook *Wassenaer*, *XVI*, 93 *v.v.* e.a. (T. 2254.) Verg. n°. 3796.

3859 West-Indische Trivmph-basuyne, Tot Godes ere, ende roem der Batavieren gesteken, van wegen de veroveringe der Spaensche Silver-vlote van Nova Hispania, inde Baij van Matanca,... onder het beleyd van ... Pieter Pieterszen Heyn, Generael, ende Heynrick Korneliszen Lonk, Admirael, geschied den 8. Sept. 1628. Door Samvel Ampzing, Bedienaer des Goddelijken Woords .... binnen Haerlem. Tot Haerlem By Adriaen Rooman,... CIϽ IϽ C XXIX. in-4°., (XII) en 44 blz.

Verschillende gedichten op muziek gezet, en door een *Toe-eygen-brief* aan *Heyn* en *Lonk* voorafgegaan. Achteraan een aantal *Sin-dichten* in het Latijn en Hollandsch. De titel is versierd met een afbeelding van de verovering der zilvervloot, met de portretjes van *Heyn* en *Lonk*, in medaillon in de beide bovenhoeken. (T. 2255). Hiertegen verscheen in 1630 n°. 4115.

3860 Loff-Dicht, Ter eeren ... Pieter Pietersz. Heyn. Over het veroveren vande rijcke Silver-vloot. En vermaninghe tot danckbaerheydt daer voor. (*Met titelvignet.*) Gedruct tot Delff, by Jan Andriesz. Kloeting,... 1629. in-4°., 8 blz.

Het gedicht is geteekend: A. van Nierop.

3861 Protest. Ofte Scherp dreyghement, 't vvelck den Coninck van Spagnen is doende d'Heeren Staten Generael, den Prince van Oragnen,... Ter occasie van't veroveren vande Silver-Vlote. Met de antwoorde op het selve Protest. Als oock Een Liedt, daer op passende. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Middelbvrgh, Ghedruckt voor Jacob vande Vivere.... 1629. in-4°., 16 blz.

Onderteekend: *Godt is mijn Burght*, de zinspreuk van den Middelburgschen rederijker H. van Kannenburch. Zie hierachter n°. 3888. (T. 2260.)

3862 Practiicke van den Spaenschen Aes-sack: Aen-gevvesen Op de Veroveringe, en Victorie van ... Pieter Pietersz. Heyn. Met By-voeginghe van noodighe Poëtische 't Samen-spraecke; Ende Aerdige Rijm-Vyeren, en Wellekomsten. Mitsgaders Eenighe Treur-Versen op het droevich ongheluck des Coninckl: M: van Bohemen. (*Met titelvignet.*) In 's Gravenhage, *Z. n. v. dr.*... 1629. in-4°., 30 blz.

Boven het eerste gedicht (onderteekend: *P. A. P.*) is een fraaie toepasselijke

kopergravure gedrukt. Een der zangen is geteekend: *Druck om gheluck*, de *Treur-versen* zijn ondert.: *A. Duyrcant* (T. 2261). Op het ex. ter Kon. Bibl. aanwezig is geschreven: *door Adr. van de Venne.*

3863 Siet den Getaanden Speck, Jan Dwars-voet, den Seinjoor,
Don Pock Mock, den Maraan, den half gewasschen Moor,
Heeft snyingh inden buyck, Pie'r Heyn verkrijght zijn schatten,
Door dien hy hem Clisteert, nu kackt hy Spaansche Matten.
Z. n. v. pl. en v. dr. in-plano, een blad.

Opschrift van een in twee kolommen gedrukt spotdicht op de Spanjaarden bij gelegenheid van de verovering der Zilver-Vloot. Onderteekend: *Stuert recht.* J. V. Veen.

3864 Danielis Colonii, Dan. fil. Oratio Panegyrica. De Illustri Victoria, quam amplissimi rerum Indiae Occidentalis administratores, ductu... Petri Henrici, VI Idus Sept. Ann. CIↃ IↃ C XXVIII. capta Hispanorum classe, retulerunt. Habita XIII. Kal. Febr. M.DC.XXIX. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officinâ Bonaventurae et Abrahami Elsevir... CIↃ IↃC XXIX. in-4°., 24 blz.

Op de keerzijde van den titel een latijnsch gedicht van Daniel Heinsivs ter eere van den jeugdigen lofredenaar.

3865 Ontvverp, Raeckende het Op-rechten van een Camer van Asseurantie, ofte versekeringe Vande Zee-vaert, Ende tot bescherminge vande Navogatie (*sic*), ende tot onder-druckinghe van onse Alghemeyne Vyanden. (*Met titelvignet.*) Tot Leevwarden, Gedruckt by Dirck Albertsz.... 1629. in-4°., (IV) en 28 blz.

Blz. 6 v.v. bij *Aitzema*, *I*, 811 *v.v.* (T. 2263.)

3866 Sententien, By de Gecommitteerde Raden ter Admiraliteyt, Residerende binnen Rotterdam, ghewesen ende doen ter Executie stellen over eenige persoonen, gedient hebbende de Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie, die inden dienst op haer wedercomste uyt Indien zich hadden ontgaen ende verloopen met Complotterye *enz.* (*ged.* 29 *Sept.* 1629. *Met het wapen der Admiraliteit van Rotterdam op den titel.*) Tot Rotterdam, By Anthoni de Haes,... 1629. in-4°., 16 blz.

3867 Tranen, Over den doodt Van den Grooten Admirael... Pieter Pietersz. Heyn. Midtsgaders syn Testament Aen de Generale Gheoctroyeerde West-Indische Compagnie. Ofte Onbedriegh'lijcke Leydsterre, Tot geluckige Voyagie van der selver Scheeps-Vloten. Door Dionysium Spranckhuysen.... Tot Delf, Ghedruckt by Andries Jansz. Kloetingh... Anno 1629. in-4°., 16 en 20 blz.

De *Leydsterre*, in twee kolommen gedrukt, heeft afzonderlijke paginatuur en signatuur. (T. 2265.)

3868 Epicedivm cvm epitaphio Appositum Monumento... Petri Heini, ... cui... profunere parentabant solenniter, et honorifice... D.D. Ordines, et moestissimi Proceres Reipub. Delphis Batavorvm Anno 1629. (*Met titelvignet.*) Hagae-Comitvm, Apud Arnoldum Meuris, ... 1629. in-4°., 8 blz.

Door *N. R.*

3869 Verhooginge der Capitalen vande West-Indische Compagnie voor een derde part. (*Juli* 1629.) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

3870 Den IJsel-stroom van Arnhem tot beneden Deventer met een gedeelte van de Veluwe. *Bovenschrift van een kaart met het inschrift:* Nieuwe Perfecte Kaerte van D'IJsel-stroom . . . waer in Curieus naer de mate vertoont wert den inval van Graef Hendrick vanden Berg met sijn by-hebbende Spaensche en Keysersche Krygs-macht mits gaders haer Quartieren Schansen en de Leger-plaetsen inden jare 1629. t'Amsterdam, gedruckt by Claes Jansz. Visscher. *z. j.* in-plano, een blad.

De kaart is 54 c.m. breed bij 41 hoog. Rechts beneden en links boven heeft men kleine kaartjes, de hoofdkwartieren afbeeldende. De kaart is onder n°. 1639 beschreven door *Fr. Muller*, in zijne *Beschrijving van Nederlandsche historieplaten.*

3871 Sententien, Vanden Raedt van State der Vereenighde Nederlanden, over die ghene die schuldigh geweest zijn aen het overgeven der Stadt Amersfoort, ende het huys ter Eem. (*ged.* 5. *Oct. Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, By de Wed. *enz.*... van... H. Jssz. van Wouw,... 1629. Met Privilegie. in-4°., 28 blz.

3872 Oli Podrigo. Mengel-moes Gedicht, Soo vande Veluw, als de Loflijcke Veroveringhe der Stadt VVesel. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Het gedicht is onderteekend: *Stuert Recht.* J. v. V e e n.

3873 Kort ende Waerachtigh verhael Van de heerlijcke ende onvoorsiene Victorie, die God Almachtigh de Vereenighde Nederlandsche Provintien verleent heeft, deur 't veroveren van de stercke Stadt van Weesel, Geschiet op den negenthienden Augusti anno 1629.... deur 't kloeck beleyt van . . . Otto de Gent ende Oijen Heere van Dieden.... In 's Graven-hage, By Aert Meuris... Anno 1629. in-4°., 34 blz.

Opgedragen aan Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland door den schrijver: P i e t e r B o r C h r i s t i a e n z o o n. Deze opdracht is geschreven in *Rijswijck den* 28. *Aug.* 1629. (T. 2270.)

3874 Gelderlants Trivmph-dicht: ofte Danck-segginge aen den Alderhoogsten, over de... verlossinge der Stadt Wesel, Vyt het Spaensche Jock. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Arnhem, Gedruckt by Jan Jansz: Anno 1629. in-4°., 8 blz.

De dichter noemt zich, onder de toe-eigening aan verschillende hooge personen, *D. Beck.* (T. 2271.)

3875 Victory-Liedt: Gherijmt tot Tryumphe over de... veroveringhe der Stadt Wesel, Geschiedt den 19 Augusti, Anno 1629. Hier is noch by ghevoeght een Danck-segginge tot Godt, voor de selve over-winninghe. (*Met drukkersmerk op den titel.*) T'Amstelredam, Gedruckt by Paulus Aertsz van Ravesteyn. Anno 1629. in-4°., 16 blz.

= W. 2073. Het *Victory-liedt* is onderteekend: *Bemint Rust.* De *Danck-segginge* is hetzelfde als het vorige nummer.

3876 Hertzliche Dancksagung gegen Gott Für den gnedigen sieg vnd wunderbahre Eroberung der berühmten Stadt Wesel, Den ... XVI. Augusti 1629 zu Emden gehalten Durch Johannem Hezelium Norimbergensem, Dienern am Wort Gottes zu Emden. (*Met titelfleet.*) Gedruckt zu Emden, durch Helwigen Kallenbach, ... 1629. in-4°., 20 blz.

3877 Christelijcke Danck-Predicatie, Wt den 126. Psalm. Over de wonderbaerlijcke ghenadige verlossinge der Stadt, ende Kercke tot Wesel Gheschiet, Den 9. Augusti ... 1629. Ghehouden door Johannem Placivm Bediender des woorts Godts tot Emden, Den 16. Augusti, Anno. 1629. Overgheset uyt het Hoochduyts door *Jan Jansz. Calckman.* (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) Gedruckt tot Leyden, voor David Janssz. van Ilpendam, ... 1629. in-4°., (XII) en 44 blz.

= T. 2272.

3878 Eenige Consideratien op de inneminge van Wesel. ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, ... 1629. in-4°., 40 blz.

= T. 2273.

3879 Z. Heynsii Vrevgden-gesang ter eeren Den overwinnenden Helt Frederic Hendric Prince van Orangien, *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Zvvolle, By Frans Jorrijaensz. ... Anno 1629. in-4°., 8 blz.

3880 Israels Camp, ofte Harde ende Geweldighe Worstelinge der warer t'huys-blijvender Israeliten met den Heere haren God, tegens hare ende der ghereformeerder Kercken grouwelijcke vyanden, voor het

welvaren des lants,.. ende tot geluckelijcken voortganc der gantscher belegeringe voor s'Hertogen-Bos, . . . Door een Lief-hebber van't Zyon Gods ende onses lieven Vaderlants ... Tot Dordrecht, By Niclaes Vincentsz.... 1629. in-4°., 18 blz.

= W. 2058.

3881 A Jornall Of Certaine principall passages in and before the Towne of S'hertogenbosh, From the 18. of August till the 1. of September, at what time they fell to capitulation concerning the Rendition of the Towne. VVhereunto is added, A Sermon made by the Bishop of S'hertogenbosh in S. Johns Church, (before the Towne was rendred) to appease the Burgers and Inhabitants, which were in an vprore. London, Printed for Nich. Bourne,... 1629. in-4°., (II) en 18 blz.

3882 Articvlen by syne Princel: Excellentie ende de Gedeputeerde vande . . . Staten Generael der vereenichde Provintien. Aen de Geestelijckheyt, Magistraet ende Borgerye vande Stadt van 's Hertogenbosch, gheaccordeert. (*ged.* 14 *Sept. Met titelvignet.*) t'Amsterdam, By Frans Lieshout... *z. j.* in-4°., 16 blz.

= T. 2276. Bij *Aitzema*, *I*, 882 *v.v.* e. a.

3882*a* Artijckelen gheaccordeert by . . . den Prince van Orangien, aen den Gouverneur der Stadt 's Hertoghen-bosch, ende aen de Capiteynen en de volck van Oorloghe daer binnen wesende (*ged.* 14 *Sept.*). *Aan het einde:* In 's Graven-haghe, By de VVed. *enz.*.. van H. Jssz. van Wouw,... 1629. Met Privilegie. *Z. afz. titel.* in-4°., 4 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 885 *v.v.* (T. 2278.)

3883 Articles Agreed vpon and concluded betweene... Frederick Henry, Prince of Orange, Count of Nassaw, etc. on the one part, and the vanquished Towne of S'hertogenbosh on the other side. And also, How the Towne, and the Pettler-Sconce was deliuered, on the fourth of September, into the hands of His said Excellence: and how his Garrison entred into the said Towne, there to keepe the Walles and Gates. Worthy of reading. London, Printed for N. Bourne... 1629. in-4°., (II) en 10 blz.

Eng. vertaling van Petit n°. 1575, niet alleen wegens den gelijkluidenden titel, maar onder de met de stad gesloten artikelen leest men: *These former Articles are printed according to the Dutch Copie, printed at Delft.*

3884 Jovrnael oft Dach-register van alle het memorabelste datter binnen de Stadt 'Shertoghen-bosch, (sints datse belegert worde, tot den dagh van 't overgeven) voorgevallen is. Onpartijdich beschre-

ven, van een Borger der selver Stadt, ende in Druckers handen ghevallen,... T'Amsterdam, By Broer Jansz,... 1629. in-4°., 20 blz.

Bij *Wassenaer*, *XVII*, 116 *v.v.* (T. 2280.)

3885 Warhaffte vnd gründliche Beschreibung, Welcher gestalt die... Stadt Hertzogen-Busch von... Printz Heinrich Friedrich von Vranien ... zu anfang des Meyen... 1629... belägert, vnd endlich den $\frac{7}{17}$ Septemb. mit Accord eingenommen worden. Darbey dann, was in wärender Belägerung beijderseits vorgangen, vmbständlich berichtet wird. Gedruckt im Jahr, 1629. in-4°., 12 blz.

3886 Oorspronck van 's Hertoghen-Bosch, In 't Jaer 1540. in 't Latijn beschreven door Simon Pelgrom, van 's Hertoghen-bosch, Prior ende Provinciael vande Ordre der Guilhelmijnen in zijn leven. Mits-gaders int corte, Het voornaemste so inde voorgaenden, als dese laetste Belegeringhe voorgevallen, etc. T'Amsterdam, By, Broer Jansz ... Anno 1629. in-4°., 32 blz.

Met een portretje van Fredrik Hendrik in houtsnede op den titel. (T. 2281.)

3887 Copy Van Twee Gheschriften, Ghevonden binnen 's Hertoghenbosch den 17en Septemb. Anno 1629. des selvighen dagh, als den Wttocht gheschiede. Waer van den eenen is, Een Presartief voor Gheschut, Kruyt ende Loot: Ende Tweede, Een Remedie teghen de Pest. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXIX. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XVII*, *f°.* 123 *verso* en *v.* Verg. *V*, *f°.* 67 en n°. 977. De *Navorscher*, *VI*, 267, *VII*, 56, 297, *VIII*, 70, 110. (W. 2071.)

3888 Lof-dicht. Ofte Dancksegginghe, over de twee Heerlijcke Victorijen, ons onlancx corts naer malcander van Godt de Heere verleent, namentlijck de Stadt Wesel, Ende de gheachte onwinbare Stadt 's Hertogen-bosch. By een ghestelt door Hendrick van Kannenburch. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Middelbvrgh, Ghedruckt voor Jacob vande Vivere,... 1629. in 4°., 16 blz.

Achteraan nog een *Danck-liedt* van 6 koepletten, evenals het *Lof-dicht* onderteekend: *God is myn Burght.* (T. 2291.)

3889 Christelicke Dancksegginge Voor verscheyden Heerlijcke Victorien, Die God de Heere, In de tijt van ses weecken, ghegeven heeft, dese vereenichde Provincien, onder het beleyt, van ... Frederick Hendrick... Ghedaen in drie Predicatien,.. Door *S. v. V.* Dienaer des H. Euangelii. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) Gedruckt tot Leyden, Voor David Janssz. van Ilpendam, ... Anno 1629. in-4°., (X) en 50 blz.

= T. 2293. De Voorrede is ged. 24 Sept. De auteur is Samuel Veltius, predikant te Aarlanderveen.

3890 s'Hertogen-Bosch over-weldight. Dat Is Een korte Beschrijvinge van de strijdtbare Overwinninge des . . . Stadt 's Hertogen-Bosch; ende wat daer-en-tusschen gebeurt is, soo in't Leger voor de Selve Stadt, als in andere Plaetsen, de Velu, Amersfoort, ende Wesel; *enz.* ... Poëtischer wijse voor-gestelt; Ende Aen de ... Vorstinne, ... Sophia Hedewich, Hertoginne tot Bruyns-wijck... Toe-ge-eygent, Door P. Geest-Dorp S. S. Theolog. Candid. (*Met het wapen van Friesland op den titel.*) Tot Leevwarden, Gedruckt by Clavde Fonteyne, ... 1629. in-4°., 16 blz.

De genoemde vorstin was de vrouw van Ernst Casimir.

3891 Magnifica Dei Mvlta et varia Ex hoste per . . . Ordines, . . . Fredericvm Henricvm, ... et Ernestvm Casimirvm, ... Aliosque plures Comites, ... Reportata hoc inprimis anno ... *etc.* ... Tenui modulo decantata ab Esaia Davidis Meurant Amsteldamensi, et ibidem in Quarta Vet. Lat. Classe Magistro. Amstelodami, Ex officinâ Joh. Fr. Stam, Anno M.DC.XXIX. in-4°., 16 blz.

3892 Mey-Crans. Van verscheyden Cruyden, over de meer als treffelijcke veroveringhe der Stadt 's Hertogen-bos. Gelevert inde macht des alderdoorluchtichsten Prince van Orangien Frederick Henderick van Nassouw, den 17. September 1629. (*Met titelvignet.*) Tot Deventer, By Sebastiaen Wermbouts, ... 1629. in-4°., 8 blz.

Door J. v. Veen, zinspreuk: *Stuert Recht.* Een Amsterdamsche uitgave komt voor bij W. 2077.

3893 Lof-Sang. Over de Heerlijcke, Glorieuse, ende Triumphante Overwinninge der machtige Stadt 's Hertoghen-Bosch. *Aan het einde:* Ter loops ghemaeckt // want 't Hert gheraeckt // was met verblyden, Verwacht wat meer // tot Godes eer // te zyner tyden. L. S. de Vies. Tot Lexmonde. Ghedruckt by Lucas Symonssz. de Vries. Anno 1629. in-plano, een blad.

De naam van den dichter zal wel foutief en dichter en drukker dezelfde persoon zijn.

3894 Trompets-gheklanck, Gesteken Op de veroveringe van ... 's Hertogen-bosch. Victorieuselyck gewonnen door . . . Frederick Hendrick, Prince van Oranjen, etc. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Haerlem, by Adriaen Rooman, voor D. V. Hoorenbeeck, Schrijfmeester der Latijnsche Schole, Anno 1629. $\frac{9}{17}$. in-4°., 8 blz.

= W. 2078. Op de keerzijde van den titel het wapen van den prins van Oranje.

3895 D. Nicolai Fontani Triumphs-Trompet. Speelsghevvijs uytghebeeldt op 't Veroveren van 's Hertoghen-bosch. (*Met titelvignet.*)

T'Amstelredam, Voor Willem Davidsz Pabrue... By Jan Fredericksz Stam ... M.DC.XXIX. in-4°., 40 blz.

Dit zinnespel in den trant der rederijkers wordt voorafgegaan door eene Latijnsche opdracht aan Burgemeesteren van Amsterdam, en een paar lofdichten op Frederik Hendrik, mede in het Latijn. (W. 2082.)

3896 Epinicion. i. Carmen Triumphale pro grata memoria Vesaliae recvperatae, Sylvae Dvcis fortiter expvgnatae, et Velaviae ab hoste receptae.... (*cecinit*) Nicolavs Rothamel. Hagae-Comitvm, Apud Arnoldum Meuris,... 1629. in-4°., 12 blz.

3897 Exvviae Silvae Dvcis Victori Frederico Henrico felici Principi Auraicae Sacrae. (*Met titelvignet.*) Hornae, Typis Petri Jansonii, cIↃ IↃ cxxIx (*sic*). in-4°., 18 blz.

Het laatste van deze verzameling latijnsche gedichten is onderteekend: J. Forestvs.

3898 Prosopopoeia Sylvae Ducis ... Ordinum Generalium armis fortiter expugnatae ductu Frederici Henrici Nassovij. *Op dit* 12*regelig latynsch gedicht volgt:* Opde Belegeringe ende Overwinninge ... van S'Hertogenbosch Onder het... beleyd... van... Frederick Henrick van Nassou. *In Handschrift.* in-fol°., 8 blz.

3899 Chansons, Composées tant sur le Siege de Boldvcq: Que de la prise et du sur plus qui s'est passé durant ledit Siege. (*Met titelvignet.*) En Amsterdam, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) l'annee 1629. in-4°., 12 blz.

De gedichten zijn geteekend: ***N. S. V. T.***

3900 Cento Virgilianvs Dicatus... Frederico Henrico, Principi Auriaco, ... Devictâ munitissimâ, et nunquam expugnatâ urbe Sylva-Ducis. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M DC XXIX. idib Septemb. in-4°., 8 blz.

Aan het einde: ***Gratulabar victori J. Erasmivs.***

3901 Naszousche Lauren-Kranze, voor... Frederick-Heynrick, van Naszou, Prinze van Oranjen, etc.... Van wegen De Veroveringe der ... Stad 's Hertogen-bosch. Mitsgaders De geluckige Verloszinge der... Stad Wesel. In Nederduytschen Rijm gevlochten, ende bearbeyd door Samuel Ampzing, ... Gedruckt te Haerlem, By Hans Paschiers van VVesbusch,... CIↃ. IↃ. C.XXIX. in-4°., 88 blz.

3902 Miraculeus Huwelijck, Tusschen Den Vrucht-dragenden Orangien-Stam, Ende den onvruchtbaren Bosch. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Twee gedichten waarvan het laatste onderteekend is: ***A. J.***

3903 Een nieuw Liedeken, vande Bruyloft vande Bossche-Maeght, hoe dat sy haer inden Echte staet heeft begheven met de Prince van Oranjen, Op de wijse: Fortuyn ghy doet mijn sinnen, etc. Noch een Liedeken, vande heerlijcke ... Victorie, ... vande ... Stadt s'Hertogenbos *enz.*... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Rotterdam, voor Adriaen Jansz ... 1629. in-4°., 4 blz.

3904 Spaensche Tryvmphe. Over de Begintselen haerder Victory, Midtsgaders Een aenwijsinge vande subijte veranderinge, door de groote weldaet Godst (*sic*), in 't verlossen der lang' verdructer Burgerije binnen Wesel. Daer beneffens het Veroveren der stercke Stadt s'Hertogen-bosch, verovert den 17. September 1629. ... Door W. Wynants. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Middelbvrgh, By Zacharias Roman, ... 1629. in-4°., 12 blz.

De Spanjaarden worden in den aanhef van het gedicht voorgesteld als jubelende over den dood van *Piet Heyn* (gesneuveld 18 Juni): *Den tweeden Heemskerck heeft het Nederlandt verloren*, enz. Achterin nog een *Liedeken*, *op de wijse vanden* 105. *Psalm.* (W. 2074.)

3905 Vive le Gevs. Inghestelt tot opweckinghe vande ouwe, trouwe, eendrachtighe, cloeckmoedige, stantvasticheyt. Ghepast op de teghenwoordighe veroveringhe van 's Hertoghen-bosch, ... Mitsgaders andere ghedichtselen daer toe dienende. (*Met titelvignet.*) Tot Middelbvrgh, Ghedruckt by Hans vander Hellen, ... Anno 1629. in-4°., 16 blz.

De *ghedichtselen* zijn onderteekend met de spreuk: *Spoort na Deucht.* De voorafgaande rijmen *Aende Ware Patriotten ende Lief-hebbers van 't Vaderlandt* met des dichters naam P. H. Spoormaker. (W. 2080.)

3906 E. Voskvils Liefde Tottet Vaderlandt. By occasie van 't Veroveren van 's Hertoghen-bosch. (*Met titelvignet.*) T'Amstelredam, Voor P. E. Poppius van Velsen ... Anno 1629. in-4°., 8 blz.

3907 P. Nootmans Verthoningen, Over de Heerlijcke, en noyt voor desen verkrege Victorie van 's Hertogen-bosch ... Vertoont by de Jonghe Bataviers den 20. September, 1629. (*Met het wapen der* Jonge Bataviers *op den titel.*) Tot Delf, Gedruckt by Jan Pietersz Waelpot, ... Anno 1629. in-4°., 24 blz.

Eerst een opdracht aan Prins Frederik Hendrik en de Staten Generaal van *P. Nootmans.* Daarop volgen eenige gedichten van verschillende rederijkers ter eere van *P. Nootmans;* waarachter de *Verthooninge* wordt gevonden.

3908 Eroberung des Jebusitischen Sions, Das ist: Ein Christliche Erklärung vnd Application der eroberten Burgk Sion zu Jerusalem, Auff die Glücklich eroberte Stadt vnd Festung Hertzogenbusch. Den 2. Septemb. anno 1629. geschehen, Vnd Zur hertzlicher Danck-

sagung gegen GOtt, . . . den 13. Septemb. Der Gemein Christi zu Emden in grosser versamlung fürgestellet Durch Johannem Hetzelium... Gedruckt zu Emden, durch Helwigen Kallenbach, 1629. in-4°., 44 blz.

Verg. n°. 3876.

3909 Consideratien Ende Redenen der E. Heeren Bewind-hebberen, vande Geoctrojeerde West-Indische Compagnie inde Vergaederinghe vande . . . Staten Generael . . . overgelevert, nopende de teghenwoordige deliberatie over den Treves met den Coning van Hispanjen. Midtsgaders Conscientieuse Bedenckingen op dese Vrage, Ofmen in goeder conscientie mach Treves maecken met den Coning van Spangjen. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman, . . . 1629. in-4°., 32 blz.

De *Consideratien der Bewindhebbers* bij *Aitzema*, *I*, 900 *v.v.* Achter de *Conscientieuse bedenckingen* vindt men nog *Consideratien op den Treves* en de Remonstrantie van den Koning van Bohemen (n°. 3914), zoodat deze druk hetzelfde inhoudt als de volgende, waar die *Consideratien* en *Remonstrantie* op den titel vermeld zijn. (T. 2296.)

3910 Consideratien *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Ende eenighe Consideratien op den Treves. Noch de Remonstrantie van zijn Koninglijcke Majest. van Bohemen, *enz.* (*Met titelvignet.*) Ghedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman, . . . 1629. in-4°., 32 blz.

= T. 2297.

3911 Consideratien *enz.* (*als 't voorg. met hetzelfde adres.*) in-4°., 32 blz.

Andere druk. De eerste regel van blz. 32 begint hier: *Treves* en eindigt *aen*–, op den vorigen druk *aenghebo*–. (T. 2298.)

3912 Consideratien *enz.* (*als 't voorg. met hetzelfde adres.*) in-4°., 32 blz.

Andere druk. De eerste regel van blz. 32 begint hier *daen* en eindigt *in*–. (T. 2299.)

3913 Rapport ghedaen by d'Heer van Beaumont, Ghedeputeerde der Vergaderinghe vande . . . Staten van Zeelandt op den 17. October 1629. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-fol°., 4 blz.

Verslag omtrent den stand der onderhandelingen met Spanje.

3914 Remonstrantie, Van vveghen den Coninck van Bohemen Aen de . . . Staten Generael der Vereenichde Nederlandtsche Provintien, . . . overghegheven. Op het Tractaet van Trefves. (*Met het engelsche wapen op den titel.*) Ghedruckt na de Copye by Glaude Fonteyn, *z. n. v. pl.* (*Leeuwarden*), . . . 1629. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 904 *v.v.* (T. 2300.)

3915 **Antwoordt**, op sekeren Brief Evlaly, Vervatende de redenen waerom datmen met den Vyandt in geen Conferentie behoort te treden. Door wien, ende met wat ordre de selve voor den dagh gebracht ende versocht is. Ende eyntlijck dat den Treves in alle manieren schadelijck voor't Landt is etc. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXIX. in-4°., 16 blz.

= T. 2301.

3916 Antwoordt, *enz.* ... *gheen* Conferentie *enz.* in-4°., 16 blz.

= T. 2302. Andere druk.

3917 Discovrs over Den Nederlandtschen Vrede-handel. Ghestelt door een Liefhebber des Vaderlandts. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leeuwaerden, Ghedruckt by Dirck Albertsz.... 1629. in-4°., 32 blz.

= T. 2304.

3918 Tractaet tegens Pays, Treves, en Onderhandelinge met den Koningh van Spaignien. Waer inne meest alles, wat ten propooste van dien bygebracht kan werden, verhandelt wert. ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, ... 1629. in-4°., 32 blz.

= T. 2305. Het tweede en derde deel verschenen in 1630, evenals een tegenschrift.

3919 Discovrs, Aengaende Treves of Vrede, Met de Infante ofte Koning van Hispanien, ende dese Vereenighde Nederlanden. Waer in verhandelt werdt. 1. Redenen waeromme het schijnt gheraden te sijn. 2. Antwoorden, op de voorgaande Redenen. 3. Verder Insichten, waerom het niet geraden sy. (*Met titelvignet.*) Tot Haerlem, By Adriaen Rooman, ... 1629. in-4°., 40 blz.

= T. 2306.

3920 Aen den Christelyken Leser (*Mededeeling in het Latyn en Hollandsch van* een aldervinnigst Gedenk-schrift vanden ellendigen, afvalligen Petrus Bertius, tegens die vande Gereformeerde Religie, ende de Stad Rochelle). *Onderaan:* Ghedrukt te Haerlem. by Adriaen Rooman, ... 1629. in-plano, een blad.

Het geschrift van *Bertius*, die hier in de inleiding een *Arminiaensche-Paepsche Rabbi* genoemd wordt, was in 1628 door *Joan. Libert* gedrukt.

3921 Belli Detestatio. Ofte Oorlogs vervloeckinge. Door E r a s m u m R o t o r o d a m v m ... (*Met kopergravure op den titel.*) Tot Swol, Gedruckt, voor Zacharias Heyns, Anno 1629. *Aan het einde:* Tot Swol, ... by Frans Jorrijaensen. in-4°., 56 blz.

Met voorwoord van den bekenden dichter en boekverkooper Z a c h a r i a s H e y n s, die dit boekske waarschijnlijk vertaald heeft. (T. 2309.)

3922 Adoni-Beseck of Lex Talionis. dat is Rechtveerdighe straffe Godes over den Tyrannen. Een Meditatie, off Discours over de Historie van den Coning Adoni-Beseck beschreven Judicum I. cap. ende gheappliceert opden Coning van Spaignen,... Tot Delf Gedruckt by Jan Andriesz. Cloeting ... 1629. in-4°., (LXIV) en 232 blz.

De schrijver van dit vertoog is Jacob Fockens of Focanus, predikant te Vucht bij 's Hertogenbosch. (*M. Balen*, *Beschr. der stad Dordrecht*, *blz.* 1332.) Zijn hoofddoel is af te manen van alle onderhandeling met Spanje en op te wekken tot krachtdadige voortzetting van den oorlog. Verg. n°. 3797, met hetwelk Focanus geheel instemt: zie blz. 114. *Paquot* die het boek blijkbaar niet onder de oogen heeft gehad, geeft er een zeer onjuiste beschrijving van in zijne *Mém.*, *XVII*, 400: „*Adonibezec*, *ou la punition des Tyrans Poëme Hollandois publié vers* 1622. 4°. (W. 2087.)

3923 Trivmphalia Leowardiana, in Victoriis Belgicis de Antichristo Antiochizante. Cum Corollario De Negotio Hispanicae Pacis, ad Belgicos Ordines. Per Edonem Neuhusium, Steinf. Benthemicum. Gymn. Leowardiensis Rectorem. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Groningae Frisiorum, Typis Nathanaëlis Romanni, ... M.DC.XXIX. in-4°., (XXIV) en 94 blz.

In den zelfden geest als het voorgaande. Over den schrijver, *Edo van Neuhaus*, Rector te Leeuwarden, vindt men bericht bij *Paquot*, *Mém.*, *Tom. VII*, *p.* 167 *v.v.*, die echter bovenstaand geschrift niet schijnt te hebben gekend. (W. 2089.)

3924 Ghespreck van Langhe Piet met Keesje Maet, belanghende den Treves met den Spaigniaert. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 14 blz.

Tegen bestand of vrede gericht. De Contra-Remonstr. schrijver beweert, *dat de Treves den Vaderlande schadelijck is*, *insonderheyt om de Harminiaensche factie.* Ook wordt *Wtenbogaert's Ernstich schrijven* (n°. 3966) hier sterk afgekeurd.

3925 Lof des Vrye Vaerts, ende berisp tegen het misbrvyck der selver. Gecomponeert door J. M. Flissingano-Zelandum. *Met een portretje in houtsneé van prins Frederik Hendrik op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1629. in-4°., 12 blz.

Twee gedichten tot verdediging van de kaapvaart.

3926 Beantwoordinghe van de Remonstrantie, Den Ed. Groot-Mogh. van Hollandt ende West-Vrieslandt, by de Sinodale Gedeputeerde ende eenige van de Kercken-Raedt van 's Gravenhage tegen de Remonstrants-Gesinde Christenen overghegheven in Decembre 1628. Nopende de Conscientie-dwangh. Aan de... Staten voornoemt. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XXIX. in-4°., 30 blz.

Door Joh. Wtenbogaert, zie: *Cattenburch*, 153. (T. 2310.)

3927 Ondersoeck vande Wettelijckheydt der Remonstrantsche Conventiculen. Dienstich, Om te bethoonen *enz.* (*als* n°. 3815). Tweeden

druk, van nieus oversien, ende verbetert. Hier achter is by gevoecht de Propositie ghedaen by Mr. Rovse in het Lagher-Huys van het Parlement. Den... 6 Februarij Nieuwen styl. 1629. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman,... 1629. in-4°., 24 blz.

= T. 2311. Tweede druk van n°. 3815. Verg. T. 2229.

3928 Copie Van het Translaet uyt den Latijne der Antwoordt des Eerwaerd. Theologischen Faculteyts tot Leyden, midtsgaders der Gedeputeerden van beyde de Hollandtsche Synoden op sekere Vraghen over saken van Conscientie henluyden voorghestelt by eenighe Lidtmaten der Ghereformeerde Ghemeynte Christi tot Amsterdam. Waer by ghevoeght is sekere Brief Vervatende Consideratien op de Antvvoordt des Eervv. Theologischen Faculteyts tot Leyden etc. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XXIX. in-4°., (II) en 56 blz.

Verg. n°. 3813—3824. De Theol. Faculteit te Leiden adviseerde, dat een schutter niet tegen zijn conscientie aan een kapitein, die niet van de ware religie was, den eed kon doen. Men vindt hun advies ook in de Verantwoordinge hieronder (n°. 3929) en bij *Aitzema*, *I*, 806 *v.v.* De *Consideratien* daartegen, die blz. 8—55 van dit stuk beslaan, zijn onderteekend: *Den... Januar* 1629. *C. P. D.* Zij zijn van *Wtenbogaert* (T. 2312). Verg. *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 196 *v.v.*, waar ook de volgende nummers besproken worden.

3929 Nootwendige Verantwoordinge van de Consvlten der Theologische Facvlteyt tot Leyden; Over sekere Vragen, by de E.E. Ghedeputeerde der beyder Hollantsche Synoden haer voorghedraghen, Ghestelt ende in 't licht ghegheven door de Professoren, der selver Theologische Facvlteyt. Tegen de bittere ende ongefondeerde Consideratien, vervat in eenen sekeren brief van een onghenoemt Remonstrant. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, By David Jansz. ven Ilpendam,... 1629. in-4°., 56 blz.

= T. 2313.

3930 Nootwendige Verantwoordinge *enz...* (*als 't voorg., met hetzelfde adres.*) in-4°., 56 blz.

Het eenige onderscheid dat mij tusschen dit en het voorgaande nummer is voorgekomen, bestaat in de opgaaf van eenige Errata en in de spelling van den naam *Johannes Schonenburch* (laatste bladzijde, laatste regel), waarvoor dat nummer *Schouenburch* heeft. (W. 2091.)

3931 Aen-spraeck, Aende Heeren Professoren van de Theologische faculteyt tot Leyden, Over der selver Verantwoordinge Teghen de Consideratien van hare Consulten gegeven op vijf Amsterdamsche vragen. (*Met titelvignet.*) Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... M DC XXIX. in-4°., 60 blz.

Door Joh. Wtenbogaert. Zie *Cattenburch*, 153. (T. 2314.)

3932 Sententien, Wtgesproken ende gepronuncieert (naer voorgaende Clocke-gheslagh) ter Puye deser Stede, over Dr. Carel Lenardz, Pieter van Goetthem, ende Albert Harmansz Dingstee: Mitsgaders over de twee andere Gevangens binnens Camers den 31 Januarij 1629. Waer by ghevoecht is de Abolitie, ten selven daghe ghekundicht. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) Tot Amsterdam, Voor Jan Benningh,... Anno 1629. Met Consent *enz.* in-4°., 16 blz.

Zie: *Wagenaar*, Amst., *IV*, 424 *v.v.* De twee *Gevangens binnens Camers* waren de Oud-Schepenen *Jan Willemsz Bogaerd* en *Pieter Harcke* van Middelburg, koopman, met de drie andere de voornaamste ijveraars voor de rechtzinnige leer en aanstokers tegen de gematigde Regeering van Amsterdam. Zij werden alle tot verbanning veroordeeld; aan *Bogaerd* en *Harcke* werd nog de keuze gelaten hun *faute te bekennen ende God ende de Justitie om vergiffenis te bidden.* (T. 2315.)

3933 Sententien *enz.* (*als 't voorg. Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) Tot Amstelredam, Voor Willem Jansz Cloppenburgh . . . Anno 1629. Met Consent *enz.* in-4°., 16 blz.

= T. 2316.

3934 Sententien, uytgesproken *enz.*.. (*als 't voorg. Met vignet of drukkersmerk op den titel.*) Gedrvct tot Leyden, By Jan Claesz. van Dorp, ... Na de Copye van Amsterdam, Anno 1629. in-4°., 12 blz.

3935 De Boeren Categismvs. Gespreck tusschen Boer en Student.

B. Ick bid u onderwijst mijn botheyt.
Wat is de faculteyt der godtheyt?
S. Vier esels sotter als de sotheyt. *enz.*

Onderaan: Geapprobeert inde consistori van de poeetsche Faculteyt. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Door Vondel. In de door *v. Lennep* bezorgde uitgaaf zijner werken: *II*, 692. Met de vier ezels worden bedoeld de Hoogleeraren *Polyander*, *Rivetus*, *Walaeus* en *Thysius*.

3936 Copie Vande Remonstrantie. Die by abuys van verscheyde persoonen genaemt werdt Dedvctie. Overghelevert beneffens de Requeste der medeborgheren van Amstelredamme, als een verbael van alle de documenten der borgeren voorsz. inde vergaderinge van de .... Staeten van Hollandt ende West-Vrieslandt, Door Dr. Carel Leenaertsen, ende sijne gheassocieerde. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ghedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman,... 1629. in-4°., 16 blz.

Achteraan *Leenaertsen's* Sententie. (T. 2318.)

3937 Copie Vande Requeste, Confessie, ende Sententie van Jan Willemsen Bogaert, Oud-Schepen der Stad Amsterdam. (*Met drukkers-*

merk op den titel.) Te Haerlem Gedruckt, by Adriaen Rooman,... 1629. in-4°., 8 blz.

= T. 2319.

3938 Copie *enz.* (*als 't voorg.*) Noch is hier achter by ghevoecht een Eerdicht, op 't vertreck vanden voornoemden Bogaert. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Rotterdam, By Isaack van Waesberghe, ... Anno 1629. in-4°., 8 blz.

= W. 2092. Verg. het voorgaande en het volgende nummer.

3939 Eer-dicht Op het Vertreck Van Jan Willemsen Bogaert, Oud-Schepen der Stede Amsterdam. 2. Februarij. 1629. Ghedruckt te Haerlem. By Adriaen Rooman, ... *z. j.* in-fol°., een blad.

Beginnende: *Schriift Spot-rijm, wie dat wil, enz.* 16 regels. (T. 2321.)

3940 Eerdicht *enz.* ... (*als 't voorg.*) *Daar naast gedrukt:* Op 't Eerdicht van Jan Willemsen Bogaert, Oudt Meuytmaker der Stede Amsterdam. 2 Februarij 1629. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in langwerpig fol°., een blad.

Het 16-regelig *Op 't Eerdicht* begint: *Schrijft Eer-dicht Wie dat wil.*

3941 Op 't Laster-dicht Tegens Jan Willemsen Bogaert, Oud-Schepen der Stede Amsterdam . . . Ghedruckt te Haerlem. By Adriaen Rooman, ... 1629. in-fol°., een blad.

Beginnende: *Schriift Laster-dicht, spuwt gal,* 16 regels. (T. 2323.)

3942 Op den tweeden Eeren-trant Voor Jan Willemsz. Bogaert Out Muyt-maecker der Stede Amsteldam. Te drucken tot Haerlem. By Adriaen Rooman.... 1629. in-fol°., een blad.

Beginnende: *Schriift Eer-dicht wie dat wil* enz., 16 regels.

3943 Brief aen Zamvel Ampsingh Op syn eer-dicht Op het Vertreck van Jan Willemsen Bogaert, 2en. Februarij 1629. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in langwerpig fol°., een blad.

Beginnende: *T Is eer' en prysens waert* enz. (44 regels). In twee kolommen gedrukt. (T. 2324.)

3944 Samvel Ampzings Eer-verdediginge sijns Persoons, ende Ampts, tegens verscheyde onbekende Amsterdamsche Pasqvil-dichters, Die hem onbedacht, ende valschelijk, ende tegens alle Christelijke billijkheyd, ... het *Eer-dicht*, op het vertreck vanden E. Jan Willemszen Bogaert, ... gemaekt, ... toedichten, *enz.* ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman, ... 1629. in-4°., 16 blz.

= T. 2325. Hierin 9 der *Eer-* en *Laster*-dichten, waaronder ook de 5 bovenstaande. Zie nog de volgende nummers.

3945 Weerstevyt Vant laster-dicht genaemt eerdicht voor Jan Willemsz. Bogert. Gedruckt voor Adiraen (*sic*) Rooman, tot Haerlem, *Z. j.* in-fol°., een blad.

= W. 2096. Beginnende: *Stijft muytery wie wil* (16 regels); onderteekend met het devies: *Liefd boven al.*

3946 Vyt-vaert Van Jan Willemsz Bogert van Wesel, tegens wettelijck Recht ghekoren Out Schepen der Stadt Amsterdam. Gedruckt te Roomen, Voor Remelus 1629. in-fol°., een blad.

Het vers begint: *T'Is Wever, Pelser, Knoet en Wael, die Jan ghelcyt.*

3947 Een wederleg teghen den Loghenachtighen Fameusen Libertijnschen Libel-stroyer over d'Vyt-vaert van Jan Willemsz Bogaert, rechtelick ghecoren Out Schepen in Amsterdam, Salvyt. ... Ghedruckt buyten Roomen. Met Consent des Alderhooghsten, teghen Libertijnschen Remelus. 1629. in-plano, een blad.

De *wederleg* bestaat uit evenveel regels als de *Vyt-vaert* en begint: *T'Is Wever, Pelsser, Knoet en Wael, die Vry-gcest leyt.* Naast den *Wederleg* is een gedicht gedrukt van 7 twaalf-regelige koepletten, op de wijs: *Staet op Heer thoont u onvertsaecht, &c.*, onderteekend: *Finis coronat opus.*

3948 OP Jan Willemsen Bogaert t'onrecht out Schepen, te recht out meuytmaecker. (*In Handschrift.*) 1629. in-4°., een blad.

16-regelig vers beginnende: *Nae dien het recht van ouden tyt.*

3949 Verantwoordingh van Jan Willemsz. Bogaert, Oudt Schepen der Stede Amsterdam: Teghens Eenighe opgheraepte Leughenen ende Calumnien: Waer door getracht wordt yeder een te doen gelooven, dat hy sich selven soude hebben verryckt met onbehoorlycke middelen: als namentlyck met de kleyne Zeep-vaetjens de luyden te verkoopen. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Haerlem, Ghedruckt by Adriaen Rooman, ... 1629. Met Consent *enz.* in-4°., 16 blz.

= T. 2326.

3950 Schutters Dwang Ofte Verhael vande Proceduren, ghehouden teghen seeckere Schutteren tot Amsterdam, van weghen eenen Jan Claessen Vlooswijck, van den Crijghsraedt ende Magistraet, den Schutteren teghen wil en danck tot Capiteyn opghedronghen. Midtsgaders haere ontschutteringh ende bannissement. ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ghedruct te Haerlem. By Adriaen Rooman, ... 1629. in-4°., 48 blz.

= T. 2327.

3951 Nootvvendich en-Levendich Verhael Van het ghene tot Amstelredam by de inghesetene Schutters, Burgeren ende Negotianten

eenigen tijt herwaerts is gepasseert. Tot verdedinghe der onschuldighe Ende Onderrechtinge der misleyde ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1629. in-4°., 26 blz.

= W. 2098. In den geest van het vorige.

3952 Extract uyt de Resolutien der Stadt Amstelredamme. (*Publicatie aangaande het vernieuwen van den Schutters-eed, ged.* 17 *Febr. Met het wapen van Amsterdam bovenaan.*) . . . Gedruckt by Michiel Colijn (*te Amst.*) ... 1629. Met last ende ten bevele vande E. Heeren Burgermeesteren. gr. in-fol°., een blad.

Bij *Aitzema, I,* 808 *v.v.* (T. 2329). Op sommige exemplaren van denzelfden druk leest men in het opschrift *Amstelred*am.

3953 Extract uyt de Resolutien der Stadt Amstelredamme. (*Z. afz. titel.*) *Aan het einde:* Naer de Copie: Gedruckt by Michiel Colijn, . . . 1629. Met last *enz.* in-4°., 4 blz.

3954 Eedt der Schutteren der Stede Amstelredam. (*Met het wapen van Amsterdam bovenaan.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

3955 Missive Aende Achtb. Regenten der stadt Amsterdam . . . inde welcke geoordeelt wort, dat hare Actien ende Proceduren, namelijc het aennemen der Waertgelders, innemen van 's lants Soldaten, volgens de conditien van hare Stadt, niet strecken oft van noode zyn, tot dat oogemerck ('t welck sy nochtans seggen daer mede voor te hebben) namelijck de maintenue der gereformeerde Religie, ende welstant der Stad: ... Item dat de gewesene geapprehendeerde, . . . Godvruchtige Gereformeerde ende lief-hebbende mannen zijn. . . . Door *G. V. D. B.* Liefhebber der waerhz. Gedruct tot dit eynde, datse (onder anderen) de E. Regenten voorsz. souden mogen ter hand comen. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1629. den 22. Februario. in-4°., 24 blz.

= T. 2330.

3956 Missive aen den Mol-blinden Neskebol, Die met sijn over-plomp verstand, tegen onse E. E. Heeren ende wijse Regeerders deser Stede (*Amst.*), is procederende, over het aennemen der Waerdtghelders, 'tinnemen der Soldaten, ende het uytleyden van de dappere Voorstanders der Ghereformeerde Religie ende oude ende ghetrouwe Burgheren, soo hy die noemt, maer inder daedt wrevelmoedighe ende oproerighe twistmakers, te samen ghestelt Door F. D. G. V. *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXIX. in-4°., 8 blz.

Gedicht van 24 zes-regelige koepletten, tegen het voorgaande gericht.

3957 Antvvoordt Aen den Gal-geborsten Gast. Vviens Gal, door't Oor-

deel in de Missive aen de E. Heeren van Amsterdam begrepen, als gheborsten, ende by hem ... in syn Missive uytgespoghen is, Vervatende de selve Antwoordt. Oock een inghevoecht verhael van den cours der Arminianen: ... Door G. V. D. B. Een liefhebber der waerheyt. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) tot dit eynde, Om onder anderen den Gal-geborsten Gast ter handt te comen 1629. den 1. Mey. in-4°., 14 blz.

Berijmd antwoord op het voorgaande.

3958 Waerachtighe Verthooninge van T'ghene tot Amsterdam inden Jaren 1627. 1628. ende 1629. is ghepasseert, ende wat de vroome Patriotten ende Religions Verwanten is overgekomen ... Door Joannem Vrbanvm, V. J. D. byeen vergadert ... (*Met titelfileet.*) Tot Amsterdam, Ghedrúckt uyt kracht van onse Burgherlijcke Vrijheyt, (*z. n. v. dr.*) Anno 1629. in-4°., (IV) en 68 blz.

In den vorm van een Samenspraak tusschen *Politycken Arminiaen* en *Ghereformeert Christen*. Verg. op 1630 n°. 4037 en 4038. (T. 2331.)

3959 Trouhertige Vermaninge. Ende Vvaerschouwinge voor het quaet, dat uyt de Proceduren van de Heeren Magistraten van Amsterdam te vreesen is, ende dat niet alleen over de goede Gemeente ende de ware openbare Religie aldaer, maer volgens haer als de grootste ende machtichste Stadt, ende de treffelijckste Ghemeente van 't Landt, soo souden sy de Marckt ofte merck-teeckenen stellen, ende een Baecken zijn, dat alle de andere Steden daer na metter tijdt souden moghen volghen, en naer dat oogen-merck d'Arminiaensche Haven ende Regieringe ... te beseylen. (*Met titelvignet.*) Gedruckt met Privilegie der waerheyt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1629. in-4°., 8 blz.

= T. 2332. *Mr. J. I. v. Doorninck* geeft in zijn *Vermomde en Naamlooze Schrijvers*, *II*, *n°.* 3875, de volgende aanteekening: Op het exemplaar, Cat. Mr. J. Fabius (1 April 1867), n°. 614, stond met een oude hand geschreven: „Den verkoper inde simpele voorsichticheijt heeft hier van 800 gl. moeten geven omdat hy dese verkocht hadde ende was den maker onbekent naderhant bevonden gemaeckt te syn by eenen Cloppenburch, pred. tot Amst. welcke stadt hem op hare kosten hadden laten studeren. Dits syne vergeldinge van dancbaarheyt."

3960 Cort ende bondich Verhael Vande Arminiaensche Factie, *enz.* (*als* n°. 3832). Hier achter is by ghevoeght Een Missive van P. V. H. aen de ... Staten Generael, ende ... den Prince van Orangien, nopende de saecke van Amsterdam: Beneffens de Arminiaensche Placcaten van Schielandt, Vtrecht ende Amstelredamme. (*Met titelvignet.*) Nae de Copie van Hoorn. By Maerten Gerbrandtsz, Anno 1629. in-4°., 32 blz.

De *Missive* met de Bijlagen beslaat 22 bladz. van dit stuk. Het *Verhael* is een

onveranderde herdruk van n°. 3832 (T. 2338). De Pensionaris van Haarlem De Glarges werd voor den schrijver gehouden. Zie: *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 206.

3961 Onder-richtinghe, Op de Missive van P. V. H., Aende... Staten Generael ende... den Prince van Orangien. Nopende de saecke van Amsterdam. Daer in ontdeckt ende wederleyt worden verscheyden mysterien schuylende achter den Autheur van die Missive *enz*.... (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr*.... 1629. in-4°., 63 blz.

Aan Joh. Wtenbogaert toegeschreven door *Cattenburch*, 158. De *Missive* is er achteraan bijgevoegd. (T. 2334.)

3962 Remonstrantie Aende... Staeten van Hollandt, ende West-Vrieslandt, Vande Gedeputeerden der Zuydt ende Noordt-Hollandtsche Synoden overghelevert den 28. Febr. 1629. Waer by versocht wordt naerdere vast-stellinghe vande Gereformeerde Religie tegens de Factie der Remonstranten. Midtsgaders Consultatie in cas van conscientie ghegeven over het stuck van den schutterlijcken eedt, door de E. E. Professoren der Theologie tot Leyden, ende de Gedeputeerden van beyde de Synoden, met het vertooch dien aengaende door de ghemelte Ghedeputeerden aen haer Ed. Mog. gedaen. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman,... 1629. in-4°., 36 blz.

Hierin ook de Resolutie der Regeering van Amsterdam van 17 Febr. (n°. 3952). Verg. voorts n°. 3809 v.v. (T. 2337). Zie: *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 201.

3963 Consvltatio Theologica de Jvramento in Militia Civica Sancte praestando, data *enz*. Theologische Consultatie Ofte Raet-pleginghe van den Eed der Schutterye, gegeven op vyf vragen, de welcke de Gedeputeerden vande Suyt ende Noord-Hollandsche Synoden in cas der conscientie den 30. Novemb. 1628. hebben overgeleverd, van de Theologische Faculteyt vande Hooge Schole der Stad Leyden, door de Theologanten der selve Faculteyt vande lasteringen ende quade nae-sprake beschermt, ende verdedigt. (*Met titelvignet.*) Gedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman,... 1629. in-4°., 14 blz.

Bij het Latijnsch origineel gaan de vragen en antwoorden aan de Verantwoording, door Walaeus gesteld, vooraf; doch bij de Holl. vertaling van de laatste wordt omtrent de eerste naar de *Remonstrantie* (vorig nummer) verwezen. (T. 2338.)

3964 Rescriptie en Adviis vande H.H. President en Raden, over Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt Aende... Staten van Hollandt ende Westvrieslandt Op hare Ed: Gr: Mog: missive ghesonden den 6 Martij. Neffens de Remonstrantie vande Zuydt ende Noordthollantsche Synoden, en Consultatie der Professoren ende gedeputeerden der voorsz. Synoden op 't stuck van den Schutterlijcken

eedt t'Amsterdam. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* M. DC. XXIX. in-4°., 8 blz.

Dit *Neffens* enz. slaat op: *ghesonden*, en beteekent niet, dat die stukken ook hier bijgevoegd zijn (T. 2339). Op sommige exemplaren van dezen druk ontbreken de woorden *ende Westvrieslandt* op den titel.

3965 Traité De l'excellence des Magistrats. De leur debuoir. Et principalement en ce Païs. Reciproquement des debuoirs du peuple en leur endroit. Fait En Sermon sur la I. a Timoth. Chap. 2. V. 1. 2. 3 . . . Presché Au renouuellement des Magistrats de la Ville d'Amsterdam. Le 21. de Januier 1629. A. Amsterdam, Imprimé par Jacob Thomasz. Sergeant, . . , l'an 1629. in-4°., 22 blz.

Door den Contra-Remonstrantschen predikant F. de La Bassecour.

3966 Ernstich schrijven, Aen de Ghedeputeerde der Zuyt ende Noort-Hollantschen Synoden. Over haere Remonstrantie. Aende . . . Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, overgheghevan den 28en Februarij, 1629. In dit schrijven vvorden alle hare blamen vvederleyt, . . . Ende beantvvoordt de Propositie van Mr. Rousse int Parlement van Engelant. (*Met titelfileet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1629. (*by Walschaert te Amst.*) in-4°., 70 blz.

= T. 2340. Door Joh. Wtenbogaert. Zie: *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 204 *v.v.* Verg. n°. 3847, 3954 en 3962.

3967 Pvblicatie Van de Staten des Furstendoms Gelre ende Graefschaps Zutphen, Van date den 13. Maij 1628. stilo loci. Tot Verbodt van de Conventiculen der Remonstranten ende Pausgesinde. Midtsgaders 't Placcaet van Ernest Casimyr . . . Midtsgaders De Heeren Ghedeputeerde Staten van Frieslandt. Van date den 16. Martij 1629. Tegens de Arminiaensche Factie. (*Met titelfileet.*) Tot Leyden, Voor David Janssz van Ilpendam, . . . 1629. in-4°., 8 blz.

= T. 2341. Het eerste stuk wordt gevonden in het *Groot Geldersch Placcaatb.*, *II*, 237 en het tweede in het *Groot Placaatboek v. Vriesland*, *V*, 320.

3968 Placcaet, Ernest Casimyr Graef van Nassauw, . . . Stadt-houder van Frieslandt, ende Capiteyn Generael, etc. Mitsgaders De Heeren Gedeputeerde Staten van Frieslandt. (*ged.* 16 *Maart. Met titelvignet.*) Na de Copie van Leeuwarden, in 's Graven-Hage, By Aert Meuris, . . . 1629. in-4°., 8 blz.

= T. 2342. Zie het voorgaande nummer.

3969 Vande Conscientie-dwangh, Dat is: Klaer ende Grondich Vertoogh, Dat de . . . Staten Generael in haer Placcaet den 3. Julij 1619. Tegen de Conventiculen der Remonstranten ghe-emaneert, gheen Conscientie-dwangh invoeren: Maer allen Ingesetenen der Geunieerde Provincien, van hoedanigen ghelove ofte gevoelen sy zijn,

de behoorlicke ende volcomene vryheydt der Conscientie toe-staen ende vergunnen.... Ghestelt door Henricum Arnoldi vander Linde, Dienaer des ... Woordts tot Delf. Tot Delf, Ghedruckt by Jan Andriessz Kloetingh,.. 1629. in-4°., (XII) en 144 blz.

3970 Vasticheydt Van den Staet der Vereenichde Nederlanden bestaende inde handthavinghe der waere Christelijcke Gereformeerde aengenomene Religie, mitsgaders de tegenwoordighe wettighe Regieringhe der Landen. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... CIↃ IↃ CXXIX. in-4°., 24 blz.

3971 Raedt aen de Gescheurde Christenheyt. Aenwijsende de oorsaken van de Secten en Scheuringhen in de Kercke Christi, midtsgaders de middelen, dienende tot wechneminghe der selver. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXIX. in-4°., (VIII) en 52 blz.

De bekwame schrijver van dit boekske tracht aan te toonen, dat het praktische Christendom het ware is en eene vrije opvatting van vele leerstukken toelaat. (T. 2345.)

3972 Tsamen-spraeck, Tusschen Een Christen en Ongheloovighe van de Waerheydt der Christelijcke Religie. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

De ongeloovige wordt eindelijk door des Christens geschiedkundige rede overtuigd dat onwetendheid hem niet deed gelooven. (W. 9056.)

3973 Het Gheestelijck Cieraet van Christi Bruylofts-kinderen. Ofte De Practijcke des Heylighen Avondtmaels.... Ghestelt door Willem Teellinck, in zijn leven Bedienaer der Ghemeynte . . . binnen Middelbvrgh. Den derden Druck. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Middelbvrgh, Ghedruckt voor Jacob vande Vivere,... 1629. in-4°., (VIII) en 136 blz.

3974 La confession de foy des eglises Chrestiennes Grecques ou Orientales. Par le ... Patriarche de Constantinople, au nom de tous les Conducteurs desdites Eglises. Traduit fidellement du Latin Imprimé à Constantinople au mois de Mars 1629. (*Met titelvignet.*) A Amsterdam, Pour Pierre de la Tombe,... 1629. in-4°., 8 blz.

3975 Narratio historica de ortu, vitae curriculo, rebus gestis, et morte ... Abeli Conders ab Helpen, Domini in Eusum: . . . Contexta, et XIX. Januarij Juliani in Illustri Groningae... Academiâ recitata ab *H. Alting*,... Groningae. Typis Johannis Sas. 1629. in-4°., 76 blz.

3976 Evcharisticvm dictum honori Ivvenis Ornatissimi Joannis Tedingii . . . , Cùm Post Publicam de Angina Disputationem non ingloriè

peractam, a ... D. Ewaldo Screvelio, Medicinae Doctor Auspicatò Renunciaretur. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officinâ Joannis Maire. cIↃ IↃ C XXIX. in-4°., 8 blz.

Latijnsch gedicht van *H. Delmanhorstius.*

3977 *Een houtsneê een tooneel uit de Openbaring* 17 *en* 19 *voorstellende. Daaronder begint een bespiegeling met de Openbaring tot tekst:* ALle menschen sullen licht konnen oordeelen *enz. Aan 't einde:* 1629. *Z. afz. titel, z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 8 blz.

1630.

3978 Pronosticatie Off Bysondere uytlegginghe vande vier Son ende Maen Eclipsen, die dit loopende Jaer 1630. sullen geschieden. Waer-ghenomen uyt de nae-ghelaten Schriften van ... A. Magino ... (*Met houtsneê op den titel.*) Getranslateert ende gedruckt nae de oprechte ... Copia van Boloignien, ... *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., (II) en 14 blz.

3979 Copia Vanden Brief van Sijne Furstelijcke Doorluchtig: Bogislau in Pommeren, aen Sijne Keyserlijcke Majesteyt van weghen des Conincx in Sweden inneval in der selver Hoott-residentie Stadt oudt Statijn, oock in meer andere Quartieren van 't selve Forstendomme etc. ... Sub dato Stetijn. 14. Julij 1630. Wt het Hoochduytsche in dese Nederlansche Taele ghetrouwelijcken Overgheset. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe. By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1630. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer, XIX, f°.* 85 *verso*—87.

3980 Copia Van't Mandament Ofte Wt-schrijvinghe Van ... Christiaen Wilhelm, ghepostuleerde Administrator der beyden Ertz-stiften Maaghdeburgh ende Halverstadt. Hoe hy 't selve Aen alle Hooghe ende laeghe Standtz Persoonen in de selve Bisdommen, heeft Publiceren ... laten etc. Sub dato Maaghdeburgh, den 6. Augusti 1630. Wt den Hooghduytschen ... (*Met titelvignet.*) 't Amsterdam. Voor Fransoys Lieshout, ... 1630. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer, XIX, f°.* 95 *verso*—97.

3981 Oorsaecken, Waerom ... Gvstavvs Adolphvs, Der Sweden, Gothen, Wandelen Koningh, ... Ten laetsten genootsaeckt is, met sijn Krijghs Armade nae Duytschlandt te trecken. Mede ... een Memoriael van sommige Hooft-beswaringhen, dewelcke ... den Hertoch tot Stettin, Pomeren, etc. aenden Heer Commissaris Generael S. Juliaen niet en heeft konnen naer laten, aen te dienen. (*Met titel-*

vignet.) Nae de Copie van Straelsont. In 's Graven-haghe, By Ludolph Breeckevelt,... Anno 1630. in-4°., 16 blz.

= T. 2346.

3982 Rechtmeszige Defension der Statt Hamburgk. Worin nebenst warhaffter erzehlung der vorgangener Geschichte remonstriret word, was massen Bürgermeistern vnnd Raht, auch der gantzen commun der Statt Hamburgk nichts liebers gewesen, auch noch nicht sey, dann dasz Friede vnd Einigkeit, auch die commercia in dero libertet conserviret, vnd respectivè restituiret werden mögen. *etc.* ... Hamburgk, (*z. n. v. pl.*)... 1630. in-4°., (II) en 146 blz.

3983 Epistola qvorvndam fratrvm propter Christvm, e palatinatv misere Exvlantivm. Ad Pastores, Seniores et Diaconos Wesalienses. (*ged.* 8 *Maart. Met titelfileet.*) (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M. DC. XXX. in-4°., 12 blz.

Aan het einde heeft men een lijst van gebannen predikanten en schoolmeesters met opgave van de talrijkheid hunner gezinnen.

3984 Scrupel vber das Lutherisch Jubel Jahr; Ausz dem Sendtschreiben Gimel Topffers, eines Lutherischen Euangelischen Bürgers zu N. an ... Herrn M. Lirmiahu Schön Kapp, Diener am Wort zu N. darinn er von jhm bessere Nachrichtung begehrt. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1630. in-4°., 8 blz.

3985 Copye van seeckere Articvlen Gemaeckt ... voor Casale, tusschen ... Spinola, van wegen syne Keyserl. Majesteyt ende den Catholijcken Coninck van Spaengien ter eender zijde: ende den Gouverneur Torax van wegen den ... Coninck van Vranckrijck ter ander zijde, etc. (*ged.* 4 *Sept.*) ... Ghetranslateert uyt Francoys int Nederduytsche. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Leyden, By Josephus vander Nave... Anno 1630. in-4°., 8 blz.

Bij *Wassenaer*, *XIX*, *f°.* 113 *verso v.*

3986 Nievwe-Jaers Dank-Offer Van wegen de groote ... Overwinningen, ende Segeningen, die God Almagtig sijne waerde Kerke, ende ons lieve Vaderland, op den Roomschen Antichrist, ende Koning van Spanjen, met hunnen bloedigen aenhang, het voorleden Jaer, naer sijne sonderlinge genade, heeft gegeven. *Onderaan:* Gedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman,... 1630. in-plano, een blad.

Gedicht in 2 kolommen onderteekend: *Het oog omhoog*, devies van Samuel Ampzing. Verg. hieronder n°. 4114.

3987 Een scherpe spore tot Ghebedt, Danckbaerheyt ende Boetveerdicheyt: Voorghestelt in vijf stichtelijcke Predicatien... Door A. D. E.

... (*Met titelfileet.*) Tot Leevvaerden, By Dirck Albertsz ... Anno 1630. in-4°., (VI) en 96 blz.

De *Predicatien* hebben betrekking op de overwinningen van het vorige jaar.

3988 Lofs-Laurier-Crans Waer mede . . . Mavritivs van Nassav Prince van Orangien, noch na sijn salich afsterven gekroont wort, tot spyt van sijne hedendaechsche been ende eerknagers. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Gedicht in Contra-Remonstrantschen geest in twee kolommen gedrukt, geteekend met de spreuk: *Niet ons o Heer maer u de eer.*

3989 Send-Brief Ingestelt op de naem van Me-Vrouwe de Princesse Amelia, als schrijvende aen haeren Man Frederick Henrick, Prince van Orangien, etc. te dier tijdt als hy hem voor 's HertogenBosch al te seer waeghde. Eerst int Latijn Beschreven door ... Caspar Barlaevs, ende nu int Nederlantsch uytgegeven. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt tot Leyden, By Govert Basson. clɔ.Iɔ c.xxx. in-fol°., 12 blz.

De vertaler is P. Scriverius.

3990 Een cort Historisch Relaes, Ofte: Eenvoudich verhael van de beleghering ende veroveringhe der vermaerde Stadt s'Hertoghen-Bosch, Mitsgaders De verrasschinghe ende inneminghe van de goede Stadt VVesel. Hier by is ghevoecht den Staet ende Ordre van des Vyandts Garnisoen, ... Door een Liefhebber van 't Vaderlandt. (*Met titelvignet.*) Tot Delf, Ghedruckt by Jan Pietersz. Waelpot, ... 1630. in-4°., 32 blz.

T. 2347 heeft *verrassinghe* en *Door* H. H. *een Liefhebber* enz. Door Hexham. Zie: *De Navorscher*, *IV*, 162.

3991 Poeme Historiqve du Siege memorable de Bois-le-duc et autres glorieuses victoires obtenues. Par Son Excellence Frederic Henri ... Par Isaac Barré Messin MDCXXX. *Handschrift.* in-fol°., 34 blz.

Gedicht van 58 tien-regelige koepletten. De dichter komt in de jaren 1638, n°. 4585 en 1646 n°. 5350, voor als voorlezer in de fransche kerk te 's Gravenhage.

3992 Vol-maeckte Lavvver-crans, Over het zegen-rijcke Jaer van XVIc. negen en twintich. Waer in verhaelt vvorden alle de Victorien die ons Godt de Heer in het selve verleent heeft, in't bysonder het in-brenghen van de Silver-vloot, het winnen vanden Bosch, het vertreck des Vyandts uyt de Velu. Hier by gevoecht een Beslvyt Over het voornoemde Jaer, ... Tot Harderwyck, By Nicolaes van VVieringen, Anno M.DC.XXX. in-4°., (IV) en 70 blz.

= T. 2348. De dichter is J. Wiinbergen.

3993 Leyds Veer-Schuyts Praetjen, (*enz., als n°.* 3828) . . . Hier achter syn by ghevoecht, Twee Brieven gheschreven in Batavia (*ged. Dec.* 1626) vervanghende den handel van Jeronimus Cornelisz onder Coopman op 't Schip Batavia, oock mede sijn sterven, geweest hebbende een Discipel van Johannes Torrentius voorsz. (*Met houtsneé op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.*... Anno 1630. in-4°., 20 blz.

= T. 2349.

3994 VVonderlijck verhael Van het leven en gevoelen van Jan Symensz Torentius, ende hoe hy door den Koninck van Enghelandt, tot Haerlem uyt zijn ghevanckenisse ghekoomen, ende nae Enghe-Landt ghevoert is. Mits-dien het leven ... van Jeronimus Cornelisz ... Mitsgaders den vreemden handel tusschen den Coninck van Sweden ende den Keyser met die Duitsche Vorsten etc. (*Met titelvignet.*) Tot Haerlem. Gedruckt voor Lauwerens Jansz.... 1630. in-8°., 8 blz.

Verg. n°. 3828.

3995 Copie Vande Missive, gheschreven byden Generael Weerdenbvrch, aende ... Staten Generael, noopende de veroveringhe vande Stadt Olinda de Fernabvco, met alle sijne Forten ende stercke Plaetsen. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By de Wed., ende Erfgen. van wijlen H.Jssz van Wouw... Anno 1630. in-4°., 8 blz.

Zie: *Wassenaer, XIX, f°. 16 verso—17.* T. 2350 maakt nog melding van een bijvoegsel behelzende een *Extract uyt den Brief van den Admirael Pieter Adriaenssz.*, dat bij het hier beschreven ex. niet gevonden wordt.

3996 Veroveringh Van De Stadt Olinda, Gelegen in de Capitania van Phernambuco, Door... Heyndrick C. Lonck, Generael te Water ende te Lande. Mitsgaders: Diderick van Waerdenburgh, Colonel over de Militie te Lande *enz.* (*Met een houtsneé, een der schepen voorstellende, op den titel.*) T'Amsterdam, Voor Hessel Gerritsz.... *z. j.* in-4°., 12 blz.

Hierin het sommier der Artikelen van overgave, in het Spaansch en Hollandsch, de lijst der buitgemaakte ammunitie, enz. (T. 2352.)

3997 Olinda, Ghelegen int Landt van Brasil, inde Capitania van Phernambuco,... verovert op den 16. Februarij A°. 1630. Onder het beleydt van... Henrick Lonck, *enz.*... Cort ende claer beschreven, Door Joannem Baers, Dienaer des Godlijcken VVoorts inde Heerlijckheyt van Vreeswijck, gheseyt de Vaert, als een sichtbaer ghetuyge, int vijftichste jaer syns Ouderdoms.... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Amsterdam, Voor Hendrick Laurentsz. ... Anno 1630. in-4°., (IV) en 38 blz.

= T. 2353.

3998 West-Indische Compagnie. Articvlen.... provisioneelijck beraemt by Bewinthebberen... over het open ende vry stellen vanden Handel ende Negotie op de Stadt Olinda de Parnambuco, ende Custen van Brasil (*ged.* 16 *Oct. Met den Nederl. leeuw op den titel*). T'Amstelredam, Gedruckt by Paulus Aertsz van Ravesteyn. Anno 1630. in-4°., 8 blz.

= T. 2354.

.3999 West-Indische Compagnie. *enz.* (*als 't voorg.*)... (*Met het wapen van Zeeland op den titel.*) Middelburgh, By de Wed. ende Erffghen. van Symon Moulert,... *z. j.* in-4°., 8 blz.

4000 Vryheden By de Vergaderinghe van de Negenthiene vande Geoctroyeerde West-Indische Compagnie vergunt aen allen den ghenen, die eenighe Colonien in Nieu-Nederlandt sullen planten.... T'Amstelredam, Voor Marten Jansz. Brandt... Anno 1630. in-4°., 16 blz.

Op den titel zijn vier aan de kust komende schepen afgebeeld, waaronder deze regels:

Westindjen Kan sijn Nederlands groot gewin,
Verkleynt 's vijands Macht brengt silver-platen in. (T. 2356.)

4001 Sendt-Brief Aen die van Peru, Met een Aliance van de... Heeren Staten, der Vereenigder Provintien des Nederlands. Getranslateert uyt de Spaensche Tale. (*Met een houtsneê, een schip voorstellende, op den titel.*) t'Amstelredam, Gedruckt by Paulus Aertsz van Ravesteyn... Anno 1630. in-8°., 30 blz.

Vooraf een brief aan de *Staten Generael* ged. 8 Juni 1630 en onderteekend door Joan Bartholomeus Aventroot, die ook de beide in den titel genoemde stukken geschreven heeft. De *Aliance* is van het jaar 1627.

4002 Missive Des Kercken-raedts vande Stadt Orange, gheschreven int Fransche, Aen Sijne Princel. Excell. Aengaende 't gepasseerde aldaer, den 12. ende 13 Junij lestleden, met wijlen den Heere van Valcken-burgh, Gouverneur aldaer van weghen Hoogh-gemelte Sijne Excell. Met het Translaet (*ged.* 15 *Juni.*)... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, Byde Weduwe van H. Jssz van Wouw,... Anno 1630. in-4°., 4 blz.

Zie hierover *Aitzema*, *I*, 1030 *v.v.* (T. 2357.)

4003 Waerachtich Verhael van 't gundt ghepasseert is binnen Orangien, tot op den vijfthienden Junij sesthien hondert dertich. Nae de Fransche Copie... overgeset. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, Byde Wed. van H. Jssz van Wouw,... Anno 1630. in-4°., 8 blz.

= T. 2358.

4004 Klaer-Bericht Ofte Aenwysinge. Hoe ende op wat wijse, de tegen-

woordige dierte der Granen sal konnen geremedieert werden, ende de Schipvaert deser Landen vergroot. (*Met titelvignet.*) In 's Gravenhaghe, By Aert Meuris,... Anno 1630. in-4°., 24 blz.

Voorstel tot oprichting eener compagnie voor den handel op Moscoviën, uitgegaan van Joost Willemsz Nijkerke en *Elias Trip*, kooplieden te Amsterdam en door den eersten opgesteld. Met vele veranderingen vindt men het bij *Aitzema* (*I*, 1042 *v.v.*), waar het onderteekend is: *By my J. W. N. Voor my selven, ende de Compagnie.* Eene Hoogduitsche vertaling van dit stuk met eene wederlegging van een Duitsch handelaar vindt men op de Bibliotheek der stad Amsterdam. Verg. ook op 1631. (T. 2359.) De Hollandsche vertaling van de Duitsche weerlegging vindt men onder n°. 4154.

4005 Klaer-Bericht *enz.* (*a's 't voorg.*)... Tot Hoorn, By Marten Gerbrantsz.... 1630. in-4°., 24 blz.

Andere druk. De laatste blz. is in het vorige nummer onbedrukt, maar hier ingenomen door mededeelingen over *Goede ende diere Tijden.*

4006 Teghen-bewys, Op *Het klaer bericht ofte aenwijsinghe, enz.*... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1630. in-4°., 16 blz.

= T. 2360. De *Naerder verantwoordinghe* van dit stuk vindt men op 1631 onder n°. 4156.

4007 Copie. Propositie van ... den Ambassadeur van sijn Majesteyt van Enghelandt, van wegen de handelinge met Hispanien, overghelevert aende ... Staten Generaen (*sic*) den 13. Augusti, Anno 1630. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1630. in-4°., 4 blz.

= W. 2123. Bij *Wassenaer*, *XIX*, 94 *verso v.*

4008 Antwoort ende Resolutie By de Heeren Regierders ende Vroetschappen der Stadt Haerlem, ghenomen op 't stuck vanden Treves, op de Missive aen haer-lieden ghesonden vande . . . Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt. Als noch Een Project, 'tsamen gevoecht uyt de Advisen vande Leden, volghens de Resolutie van hare Ed. Groot Moghende. (*Met titelvignet.*) Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630. in-4°., 16 blz.

Hierin ook de Missive van de Staten zelve, die gedagt. is: 12 Jan., het Antwoord: 16 Jan., het project, waaronder men leest: *Ghedruckt nae de Copye van Amstelredam*, *Anno* 1630, 19 Jan. De drie stukken bij *Aitzema*, *I*, 965 *v.q.* (T. 2361.)

4009 Resolutie, By de Heeren Raeden ende Vroetschappen der Stadt Haerlem, Ghenomen op seeckere Missive aen haerlieden ghesonden, van de . . . Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, Nopende 'tstuck vanden Treves. (*Met het wapen van Haarlem op den titel.*) Ghedruckt te Haerlem, By Adriaen Roman, ... CIƆ IƆ C XXX. in-4°., 18 blz.

Authentieke uitgave der *Resolutie* en *Missive*, van wegen de Haarlemsche regee-

ring. De voorgaande uitgave wordt hier genoemd: *gantsch incorrect ende vol fauten*. Op den titel van sommige exemplaren van dezen druk staat *Aherlem* voor *Haerlem*. (T. 2362.) Verg. het volgende nummer.

4010 Resolutie *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 18 blz.

= W. 2126. Het vorige nummer en dit zijn beide exx. van denzelfden druk. Toch is er in den titel eenig verschil. Zoo leest men hier: *Aherlem* en wordt als woonplaats van den drukker genoemd: *'t Marckt-veldt*, terwijl dezelfde drukker in het vorig nummer *aen 't Sandt* woonde.

4011 Discovrs Op ende teghen de *Conscientievse Bedenckinghen*, *Ofmen in goede Conscientie Trefves met Spaengien maken mach*. Midtsgaders de *Consideratien* op't vast stellen van de Religie ende Regieringhe. Onlancks tot Haerlem uytghegheven. Tot Haerlem, By Jacob de Wit. Anno M.DC.XXX. in-4°., 36 blz.

Tegenschrift van n°. 3909. Aan Joh. Wtenbogaert toegeschreven. Zie: *Cattenburch*, 154 (T. 2365). Zie: *Rogge*, *J. Wtenbogaert en zyn tyd*, *III*, 210.

4012 Discours *enz.* (*als 't voorg.*) . . . De tweede Editie vermeerdert ende verbetert. (*Met titelvignet.*) Tot Haerlem, By Jacob de Wit. Anno M.CD.XXX. (*sic*) in-4°., 30 blz.

4013 Redenen, Waeromme dat de Vereenighde Nederlanden, geensints eenighe Vrede met den Koningh van Spaignien konnen, mogen, noch behooren te maecken. Zijnde het Tweede Deel van't Tractaet tegens Pays, Treves, en Onderhandelinge met den Koningh van Spaignien. (*Met titelfileet.*) In 's Graven-Hage. By Aert Meuris, . . . Anno 1630. in-4°., 66 blz.

= T. 2366. Verg. n°. 3918.

4014 Klare Aenwijsinge, Dat de Vereenighde Nederlanden, gheen Treves met den Vyandt dienen te maecken. Sijnde het Derden Deel van't Tractaet tegens Peys, Treves, *enz.* . . . (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Aert Meuris, . . . Anno 1630. in-4°., 72 blz.

= T. 2367.

4015 Wtwissinge Der schandelicker Blamen, Daer mede de Schryver vande Tractaten tegen Peys, Treves, etc. De Remonstranten t'onrecht bewerpt in sijn Derde Deel, Ghedruckt in 's Graven-Haghe, by Aert Meuris, Anno 1630. (*Met titelfileet.*) Gedrvct, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . M.DC.XXX. in-4°., 20 blz.

Tegenschrift van het voorgaande aan Wtenbogaert toegeschreven. (T. 2368.)

4016 Waerschouwinghe Over Den Treves met den Coninck van Spaengien, aen alle goede Patriotten, ghedaen met ghewichtige redenen. Door VVillem VVsselincx. Ende In Druck uytghegeven door

een Lief-hebber des Vaderlants. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Vlissinghen, Ghedruckt by Samuel Claeys Versterre, ... Anno 1630. in-4°., 48 blz.

Onderteekend: *Wt den Hajhe desen* 16. *Januarij* 1630. (T. 2369.)

4017 *Vvaerschouwinge* Over *den* Treves Met den *Koningh* van *Spaignien*. Door Willem VVsselincx *enz.* ... (*Met titelvignet.*) *Bij denzelfden* ... 1630. in-4°., 34 blz.

Deze uitgaaf heeft, in plaats van het voorwoord van *den Drucker tot alle goede Patriotten*, dat in het vorige nummer gevonden wordt, eene belangrijke voorafspraak van den schrijver *Aen ... de Staten van Zeelandt*, onder dagteekening van 14 *Febr.* 1630. Verg. *Asher*, *Bibliograph. and historical Essay on the Dutch books and Pamphlets relating to New-Netherland*, *etc. p.* 85, 97. (W. 2127.)

4018 Een cort Verhael ende Verthooninge Hoe grooten Voordeel, den Coning van Spangnen by den Treves soude hebben. Ende daer-entegens De menigh-fuldighe schade, die onse Seven vereenighde Provincien, Duytsch-land ende andere Plaetsen daer door souden lijden. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1630. in-4°., 10 blz.

= T. 2370.

4019 De Vruchten van't Monster van den Treves, Toe-ghevoeght Aen de ... Vaders van Gods Kercke, ende aen allen Patriotten van ons lieve Vader-Landt, ende Oost ende West-Indische Compagnie. Door een Lief-hebber der selver. (*Met titel-vignet.*) ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXX. in-4°., 8 blz.

In proza, met een tusschengevoegd gedicht van 20 vier-regelige koepletten, getiteld: *Den Treves Aert.* (T. 2371.)

4020 Dialogvs Ofte t'Samenspreeckinge tusschen Jan Andersorgh ende Govert Eygen-sin, over den huydendaeghschen handel van Treves met den Koningh van Spangien te maecken, ofte tegen hem in den Oorlogh te blijven. ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... M.DC.XXX. in-4°., 32 blz.

Berijmde dialoog tegen den vrede. Het *Tot den Leser* is onderteekend: *Fortiter J. S.* Aan den kant vindt men Latijnsche aanhalingen uit verschillende schrijvers, ook Barlaeus en Grotius. (T. 2372.)

4021 Copie Van een Missive die ghehouden mach werden seer avontuyrlick inde handen van een oprecht Patriot ende Liefhebber van 't Landt gekomen, ende geschreven te zijn door een Aensienlijck Raets-persoon in't Hof van Brussel, aen eene treffelicke doch Geestelijcke Personagie, hem onthoudende alhier in't Landt .... *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXX. in-4°., 22 blz.

= T. 2373.

4022 Spaensche Vosse-Vel; Ofte Copye Van een Missive, *enz.* (*als 't voorg.*) ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt te Leeuwarden, By Cl. Fonteyne ... 1630. in-4°., 32 blz.

= T. 2374.

4023 Missive, Inhoudende Den aerdt vanden Treves tusschen den Koninck van Spaengien ende de Gheunieerde Provincien. Waer in aenghetoghen worden notable resolutien der Ho: Mo: Staten Generael met hare bondighe redenen, waerom sy menichmael sulcken Vrede, Treves ende selfs de handelinghen van dien afgheschaft hebben. *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1630. in-4°., 40 blz.

= T. 2375.

4024 Discovrs. Aengaende Treves of Vrede, Met de Infante ofte Koning van Hispanien, ende dese Vereenighde Nederlanden. *enz.* (*Met titelvignet.*) Ghedruckt tot Haerlem, By Adriaen Rooman, ... 1630. in-4°., 40 blz.

Op de keerzijde van den titel een vers onderteekend: *Constantia, et Alacritate.* De ongenoemde schrijver is tegen den vrede, waartoe hij aan het einde aanhaalt twee extracten uit brieven van *Prins Maurits*, ged. 21 Sept. en 21 Oct. 1608, met diens gevoelen over het aangaan van het bestand. (W. 9057.)

4025 De rechte Sadel op het Nederlantsche vrije Paert ofte Discours ende vermoeden des Marqvis Spinola. Hoe ende in wat manieren, ... die Catholijcke Majesteyt in Hispanien eyndelinge ... 't Nederlantsche Paert in den Sadel komen konne: ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Aert Meuris, ... Anno 1630. in-4°., 12 blz.

= T. 2376. Het Discours is onderteekend door *J. Emant Adam*, wellicht is dus Simon van Middelgeest de schrijver. Verg. n°. 1476, 3348 en 3350.

4026 De rechte Sadel *enz.* (*als 't voorg.*) ... Naer de Copye. In 's Gravenhage, By Aert Meuris, ... 1630. in-4°., 8 blz.

Compresser herdruk met verschil in spelling en ander titelvignet.

4027 Treves-krack. Door een gespreck van twee slechte Gesellen, alle Patriotten tot opmerckinghe voor-ghestelt *Aurum Tagi mors Batavi.*
Wanneer in d'oogen blinckt het Spaensche Gout,
Den stouten Batavier terstont verflout. Gedruckt (*z. n. v. pl., en v. dr.*) ... M.DC.XXX. in-4°., 16 blz.

De schrijver is Matthias Damius, blijkens een naschrift in de *Harminiaensche leugentaal*, n°. 4088. (T. 2377.)

4028 Tsamen-spraeck Over de twee slechte Gesellen van *Treves-krack*,

Ende bysonder van Capo de Grijp. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1630. in-4°., 16 blz.

Aan **W t e n b o g a e r t** toegeschreven (*Cattenburch*, 155). Verg. echter n°. 4089. (T. 2378.)

4029 Paeys of Vrede, VVaer in VVert verhaelt hoe noodich den Vrede is, namelijck vrede inde Kercke Godts, daer tegen hoe perijckeleus en sorgelijck het is voor de vrije Landen, haer te verbinden of verbont te maken met de Erf-vyanden vande selve. Kortelijck in Dicht gestelt door V. M a t h ij s s e n. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Vlissinghen, Ghedruckt by Samuel Claeys Versterre,... 1630. in-4°., 12 blz.

= W. 9060.

4030 Consvltatie Oft Beraedt, Hoe den Oorlogh in't Nederlandt best tot een goet eynde ghebraght sal werden? Waer inne verscheyde Advijsen ende Sententien, so vande ghewesene Gouverneurs, als van treffelycke Rechtsgheleerden worden voorghestelt, met seer curieuse Politicque bewys-redenen. VVt de Latijnsche in onse ... Tale overgeset, Door D a n i e l B r e d a n Amsterdammer, Notaris Publicq binnen der selver Stede. (*Met titelvignet.*) t'Amstelredam By Broer Jansz.... Anno 1630. in-4°., (II) en 60 blz.

Met 11 portretten in houtsnede, in ovaal met randschrift, tusschen den tekst. (T. 2379.)

4031 Verklaren Vanden Ritmeester Robert van Eeckren, Heer van Stabroeck, over sijn begeven in dienst vande ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. (*Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

Bij W. 2129 komt een andere, Haagsche, druk voor.

4032 Boetvaerdighe Klachten, Van Dvyn Claessen Dijck-Graef ende Baljou over Schielandt, legghende op sijn sieck-bedde. Vytghegheven Tot vvaerschouvvinghe van alle Schouten ende Baljouvven, die om hare eyghen baet der Contra-Remonstranten Predicanten raedt volghen. *Z. n. v. pl.*, *v. dr en z. j.* in-fol°., een blad.

Jacob Claesz Duyn, sedert 1618 Raad in de Vroedschap te Rotterdam, was van 1619—1630 Dijkgraaf van Schieland en van 1631—1633 Burgemeester van Rotterdam. Hij vooral muntte in den eersten tijd na 1618 uit door het vervolgen der Remonstranten. In het hier beschreven schimpdicht wordt hij voorgesteld ziek liggende en zich nu beangst makende over de door hem jegens de Remonstranten bedreven gruwelen.

4033 Sententie D. Smovtii. (*ged. 7 Jan.*, *met aanhalingen uit de H. Schrift*

als glosse op de Sententie.) *Onderaan :* Ghedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1630. in-fol°., een blad.

= T. 2380. Zie *Rogge*, *J. Wtenbogaert en zijn tijd*, *III*, 206 *v.*, waar ook de volgende nummers besproken worden.

4034 Teghen Den Glossateur van de ghedruckte Sententie D. Smovtii ofte De verkeerde Allegatien der H. Schrift Ghestelt onder de selve. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) Ghedruckt Anno M.DC.XXX. in-4°., 18 blz.

Aan Wtenbogaert toegeschreven. Zie: *Cattenburch*, 153. Hierin ook de *Sententie* en *allegatien*. Men vindt een en ander ook bij *Aitzema*, *I*, 1019 *v. v.* Verg. *p.* 1023. (T. 2381.)

4035 Copie Vande Missive Van Dominicvs Vinsemivs Als Predicant van het Tucht-huys tot Amsterdam, Aen syne Ghenaede Ernestvs-Casimir Grave van Naszou, Stadt-houder ende Gouverneur over Frieslandt *enz.* ... Inhoudende de gelegentheyt ende beroerten van Amsterdam. Gedrvckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXX. in-4°., 16 blz.

Winsemius was de gematigde partij toegedaan. (T. 2382.)

4036 Antwoordt Ende wederlegginghe eenes Briefs van Dominicvs Vinsemivs ghesonden aen Ernestvs-Casimir Grave van Nassau, Gouverneur van Vrieslandt, etc. ... Gedrvckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXX. in-4°., 12 blz.

= T. 2383.

4037 VVaerachtighe Verthooninge van T'ghene tot Amsterdam inden Jaren 1627. 1628. ende 1629. is ghepasseert, *enz.* ... (*Met titelfileet.*) Tot Amsterdam, Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1630. in-4°., (II) en 66 blz.

= T. 2384. Herdruk van n°. 3958.

4038 VVaerachtighe Verthooninge *enz.* (*als 't voorg.*) ... Den derden druck. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1630. in-4°., (II) en 66 blz.

= T. 2385.

4039 Gespreck, Dienende tot waerachtige ende deftige aflegginge van verscheyden leelicke Blamatien ende versierde Logheneu, bevonden inde onwaerachtighe Verthooningh Van 't ghepasseerde t'Amsterdam inde Jaren 1627. 1628. ende 1629. door eens versierden Vrbaens J. V. D. bykans JVDsche onghestuymicheydt uytghebraeckt. ... Tot Amsterdam, Inde Winckel van Voorstandt der Onnoselheydt, Anno M.DC.XXX. in-4°., 44 blz.

Wederlegging van 't vorige, door Wtenbogaert, volgens *Cattenburch*, 155 (T. 2386). Zie *Rogge*, *Joh. Wtenbogaert*, *III*, 224.

4040 Vraghen Ende Voorstellingen, nootwendich om bemerckt te werden in deses tydts gheleghentheydt, om te dencken op middelen dienstich tot herstellinge vande Ruste, ende versekeringe voor ende inde Gemeynte Christi tot Amsterdam. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Duysent ses Hondert ende Dertich. in-4°., 12 blz.

In anti-regeeringsgezinden geest. (T. 2387.)

4041 Antwoordt Op de *Vragen ende Voorstellingen*, Onlanghs in Druck wt ghegheven, om te doen dencken op middelen *enz.*... (*Met titelvignet.*)... *Z. n. v. pl. en v. dr.*... 1630. in-4°., (II) en 22 blz.

Mede aan Wtenbogaert toegeschreven. Zie: *Cattenburch*, 156. (T. 2388.)

4042 Cort Extract Van 'tgheene de Kercken van Seelandt verricht hebben by sijn Princelijcke Excellentie, nopende de beroerte tot Amsterdam ende elders, door haer Ghedeputeerde vier in't ghetal. (*den* 19. *Maart. Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.*... 1630. in-4°., 8 blz.

= T. 2389.

4043 Cort Extract *enz.* (*als 'tvoorg.*)... *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1630. in-4°., 8 blz.

Andere druk met een ander titelvignet en gering verschil in spelling. De tweede regel van den titel telt hier 19, in het vorig nummer 16 letters.

4044 Bericht Op de Vragen vande Amsterdamsche Academi ofte Narrenschool, inghestelt By een Lit van de Brabantsche Kamer ghenaemt. *T'Leliken onder de doornen.* (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630. in-4°., 12 blz.

Zie over de bekende vragen door de Amsterd. Akademie uitgeschreven: *Wagenaar*, *Beschr. van Amst.*, *in-8°.*, *IV*, 471 en *Vondel's Werken uitgeg. door J. v. Lennep*, *III*, 38 *v.v.*, waar ook dit Antwoord geheel is overgenomen. In dit stuk gaan de Vragen zelve vooraf. Aan het slot leest men een *Hollandschen Holipodrido tot een toemate* enz., onderteekend: *Naer dit een beter. Ick leer noch.* Het eerste is de zinspreuk van Niclaes Perclaes, vroeger lid der rederijkkamer *Het Boeck* te Brussel (T. 2391). Verg. *C. N. Wijbrands*, *Het Amsterd. Tooneel van* 1617—1772, waar de zaak op *blz.* 53 *v.v.* besproken en tal van antwoorden op de vragen vermeld wordt.

4045 D'Amsterdamsche Academi aen alle Poëten en Dichters der Vereenichde Nederlanden, Liefhebbers vande Goude Vryheydt. *Daarnaast*: Amsterdamsche Kakademie Ofte Gvyt-School, Aen alle op Eters ende Dronckaerts, Lieff-hebbers vande volle Kannen. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Het eerstgenoemde zijn de door Vondel opgestelde vragen, onderteekend met de zinspreuk der Akademie: *Yver.* Het daarnaast gedrukte antwoord is van Jacob Cats, hatelijk en vuil, waarop Vondel het antwoord niet schuldig bleef. Zie *Vondel's Werken door v. Lennep*, *III*, 48—51, *Wijbrands*, *a. w.*, *blz.* 58.

4046 Antwoordt Op de acht voorghestelde Vraghen vande Amsterdamsche Academy, Eerst ghevveest Brabandtsche Camer, maer dien naem verlatende uyt haet, omdat de Brabanders zijn Liefhebbers vande Religie ende sy vande Goude Vryheyt, dat is te segghen duldinghe van Dvvael-gheesten ende misverstanden. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Onderaan: *Elck Voghel queelt so hy ghebeckt is. Niemandt onberispelijck.* Zie het lijstje bij *Wijbrands*, *a. w.*, *blz.* 56, *n°.* 14.

4047 Antvvoord op de wel-ghestelde vraghe vande vvydt-beroemde Amsteldamsche Academi. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Onderaan leest men:

Soo daar yemand door een vraagh „ Vraaght mijn Woonst: seght in den Haagh,
Waarom niet syn Naam bekent „ Seght hy sullicks was ghevvent.

Het gedicht bestaat uit 17 zeven-regelige koepletten, is in Remonstrantschen geest geschreven en wordt bij *Wijbrands*, *a. w.* niet vermeld.

4048 Teghen-klaghte, Aende twist-rijcke Kakademie. Ofte: Onkruydts-School, Ende des selve Trawanten die Jesvm Christvm in zijne leden, op een nieu vanghen, ende kruys aen doen. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

In Contra-Remonstr. geest; zie de vorige nummers.

4049 Christelycke Academi of Krvys-school. Aen Jesus Christus den ghekruysten, hoofd sijner lijdende Kercke, en trooster der ghevangenen, om sijne heylige waerheyd. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Dit heeft niet betrekking op de Amsterdamsche toestanden. Op de wijze van de vragen der Academie, wordt hier vragenderwijs geklaagd over de verdrukking waaronder de Remonstranten hebben te lijden. Het gedicht vangt aldus aan:

DE Deughd, op Droevesteyn geseten, (toespeling op de predikanten op Loevesteyn gevangen zittende)
Klaeght Jesus Christus, rood bekreeten:

Door Camphuysen.

4050 Der Naem-Christenen Academy. Ofte: Ghespuys-school. Niet een yghelijck (die tot Jesus Christus roept Heere Heere) sal in het Coninckrijcke der Hemelen in-gaen, maer die daer doet den wille des Vaders, die inde Hemelen is. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Tegenschrift van het voorgaande, onderteekend: *Wie over al toe swijghen*, aanvangende:

D'Ondeucht op Boevesteyn geseten
Heeft Esaus tranen uyt-gekreten:

4051 Authentijck Ende VVaerachtich Verhael van 'tgundt t'Amsterdam

is ghepasseert, tusschen de E. E. Heeren Magistraten, Adrianum Smoutium Predicant, ende de Kerckelijcke aldaer, nopende Smoutij Predicatien, ende de Sessie des Magistraets inde Kercken-raedt. Met een Advertissement van 'tvoornemen der Kerckelicke: daer in oock mentie wort ghemaeckt vande Zwitsersche ende Geneefsche brieven aende Professoren. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1630. in-4°., (II) en 32 blz.

Aan Wtenbogaert toegekend. Zie: *Cattenburch*, 156. Verg. n°. 4057 (T. 2393). Zie ook *Rogge*, *Joh. Wtenbogaert*, *III*, 224 en 225.

4052 Authentijck... Verhael *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., (II) en 30 blz.

Andere druk met gering verschil in spelling. Zoo wordt hier op den titel gelezen *Magistraten*, blz. 1, reg. 10 v. b., *Authoriteyt*, in het vorig nummer *Authoriteydt*, enz.

4053 Proiect t'Samen ghevoegt uyt de Advisen vande Leden, volghens de Resolvtie van hare Ed. Groot Mog. vanden 19 Januarij Anno 1630. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= T. 2394. Voorstel van *Cats* tot handhaving der regeering en der religie, zooals die te Dordrecht was aangenomen. Zie hierover *Rogge*, *Joh. Wtenbogaert*, *III*, 218 *v.v.*

4054 Proiect t' samen gevoeght *enz.* (*als 't voorg.*)... Met sommige Bedenckinghen over 't selve Project. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1630. in-4°., (IV) en 24 blz.

De *Bedenkingen* worden aan Wtenbogaert toegeschreven. Zie: *Cattenburch*, 153. (T. 2395.)

4054*a* Respublica Tacitorum Ferax. *Latijnsch gedicht z. n. v. pl.*, *v. dr en z. j.* in-plano, een blad.

Onderteekend: *Libere et liberaliter.*

4055 Brief, Van den Burghermeesteren, Schouten ende Raeden, vande vier rechtgevoelende Steden der Eetgenooten Surich, Bernen, Basel ende Schafhuysen, midtsgaeders Syndicus ende Raedt der Stadt Geneven, Aende... Staten Gheneral, Ghedateert den derden May. olden styl, 1630. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr en z. j.*) in-4°., 8 blz.

Tegen het verleenen van vrijheid aan de Remonstranten. (T. 2396.)

4056 Copye Eenes Briefs vande Heeren Burgemeesteren, *enz.* (*als het voorg. doch hier op het einde gedagt.* 17 May [*Nieuwe Stijl*].)... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1630. in-4°., 8 blz.

= T. 2397.

4057 Missive, Van de Leeraers ende Professoren der Ghereformeerde Kercken, Academien, ende Hooghe Scholen, der vier Steden...

Zvrich, Bern, Basel, ende Schafhvysen: Mitsgaders by die van Geneven, gheschreven aen de... Professoren der H. Theologie tot Leyden. Waer in de selve over de nieuwe Proceduren vande Remonstrantse Factie, haer met groote droefheydt beclaghen, etc. Met corte Annotatien dienende tot verificatie der Missive. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1630. in-4°., 44 blz.

= T. 2399. Den brief vindt men in 't latijn bij *Aitzema*, *I*, 1023.

4058 Eenige Brieven geschreven Aen Heeren van qualiteyt in 's Graven-Haghe; Tot wederlegginge van sekere grove Calomnien tot naedeel der Remonstranten Wtghestroyt, soo 't geruchte gaet, by eenighe Professoren der Theologie tot Leyden. (*Met klein titelfileet.*) Gedrvckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... M.DC.XXX. in-4°., (II) en 24 blz.

= T. 2400. Deze brieven zijn gedagt.: 8, 16, 26 Mei en onderteekend *J. M.* d. i. *Jan van Meden*, de pseudonym van Wtenbogaert. Zie *Rogge*, *Bibl. van Remonstr. Geschr.*, *blz.* 99.

4059 Brief Aen Sijne Princelijcke Excellentie van Oraengien, etc. Geschreven ende ghesonden van Johannes Wtenbogaert, Oudt Kercken-Dienaer van 's Graven-Haghe. (*Met titelvignet.*) In (*den* 4) Junio M. DC. XXX. in-4°., 6 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 1080. (T. 2401.)

4060 Brief *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 8 blz.

Andere druk met verschillend titelvignet. De eerste regel van blz. 3 luidt hier: *Doorlvchtich-*, in het voorg. nummer: *Doorluchtichste*, *Hoochgheboren Vorst.*

4061 Reqveste Der Remonstrantsche Leeraren Aende ... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, dienende tot verthooninghe harer onschult, over seeckere onwaerachtighe Nae-spraecken, tot haren naedeel door 't Landt ghestroyt. Met de Missive Van Johannes Wtenbogaert, aen Sijne Princelijcke Excell. in de selve Requeste ghementioneert. (*Met klein titelfileet.*) In Junio M. DC. XXX. in-4°., 10 blz.

Ook dit en het volgende Request, door Wtenbogaert en 5 anderen onderteekend, zijn van zijne hand. Zie: *Cattenburch*, 155. (T. 2402.)

4062 Andere Reqveste der Remonstranscher Leeraren Aende ... President ende Raden 's Hoofs van Hollandt etc. Met Copie van eene Andere Missive aen Sijne Pr. Excell. aende selve Requeste geannexeert. Hier komt noch by Seeckere Acte, geteyckent byde Gevangene Leeraren op Louvesteyn. (*ged.* 20 *Juni. Met klein titelfileet.*) In't Jaer... 1630. (*Z. n. v. pl en. v. dr.*) in-4°., 12 blz.

= T. 2403.

4063 Gravamina Classium, Behoorende ad Synodvm te houden binnen

Schoonhoven, den 23. Julij 1630. Met Aenmerckinghen op de selve. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr*... 1630. in-4°., 20 blz.

De Aanmerkingen zijn van **W t e n b o g a e r t**. Zie: *Cattenburch*, 156. (T. 2404.)

4064 Gravamina Classium, *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 20 blz.

Andere druk met gering verschil. Het laatste woord der laatste blz. voor *Eynde*, is hier *rapporterrn* (sic). (W. 2135.)

4065 Eens oprechten Patriots ende Warachtigh Lief-hebbers der waere Christelicke Ghereformeerde Religie, Eerbiedighe, Ootmoedige niet min als ernstighe Aensprake, Aende... Staten van Hollandt ende VVest-Vrieslandt, *enz.* ... Op 't Subject vande Synodale Gravamina, onlancx onder den man ghecomen. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630. in-4°., (II) en 26 blz.

Ook dit geschrift wordt aan **W t e n b o g a e r t** toegekend. Zie: *Cattenburch*, 156. (T. 2405.)

4066 Eens oprechten Patriots *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., (II) en 26 blz.

= W. 2136. Andere druk van het voorgaande met gering verschil in spelling, b. v. op den titel: *Waerachtich*, *Christelijcke enz.*

4067 Response avx Articles Proposez par quelques Ministres d'Hollande, contenans les griefs sur lesquels le Synode qui s'y tient doit deliberer. Faite Par un Personnage tres-docte, ... demeurant en France. Antwoordt op de Artijckelen *enz.* ... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XXX. in-4°., (II) en 62 blz.

In het Fransch, met Hollandsche vertaling. De schrijver is **D a n i e l T i l e n u s**, de vertaler de volijverige **W t e n b o g a e r t**. Zie: *Cattenburch*, 132, 156. (T. 2406.)

4068 Copye Vande Requeste der Dienaren, Der Gedeputeerde van de Synode Der Geunieerde Proventien (*sic*) Over ghegeven den 26. September, 1630. Aende... Staten Generael. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ..., 1.6.3.0. in-4°., 8 blz.

= T. 2407. Zie voor dit en de volgende stukken *Rogge*, *Wtenbogaert*, *III*, 236 *v.v.* Op andere exemplaren van denzelfden druk leest men: *Tot Haerlem*, *Voor Adriaen Rooman*... 1630.

4069 Co*pie* Vande Requeste... Provin*cien*... (*Met ander titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630. in-4°., 8 blz.

Andere druk van het voorg. (T. 2408.)

4070 Copie (*van een Request der Zuid-Hollandsche Synode*), Aende Edele Groot-Moghende Heere (*sic*) Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630. in-4°., 4 blz.

= W. 2137.

4071 Remonstrantio, Op den Naem der Kercken deser Geunieerde Provincien, overgegeven den ses-en-twintighsten September lestleden, Aende ... Staten Generael. Mitsgaders de Verontschuldigingh der Remonstranten daer tegen aende selve hare Hog. Mog. Ende Antwoordt opde Extracten der Professoren van Leyden, ghetoghen uyt de Apologie der Remonstranten. (*Met klein titelfileet.*) Gedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630. in-4°., 72 blz.

Door **Wtenbogaert**. Zie: *Cattenburch*, 157. (T. 2409.)

4072 Monsterken Van de ontrouwicheyt ende notoire leugenen der genoemde Remonstranten, nu onlancx in seker schrift, genoemt *Antwoorde op de Extracten*, *etc.* wtgestroyt Tegens den Hoochgeleerden ende Wijtberoemden Daniel Heinsivs. ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, By Bonaventura ende Abraham Elzevier, ... CIↃ IↃ C XXX. in-4°., 12 blz.

= W. 2140. Tegenschrift van het voorgaande door **D. Heinsius**, zie: *Rogge*, *Joh. Wtenbogaert*, *III*, 246.

4073 Schoonhovens Vertoogh Ende der Kercken Remonstrantie. Verrijckt met Aenmerckingen Ende punctueel Wederlegh Van t'gund inde Verontschuldingh der Remonstranten aen hare Hog. Mog. niet specialijck en is beantwoordt. (*Met titelfileet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*), ... 1630. in-4°., 62 blz.

Door **Wtenbogaert**. Zie *Cattenburch*, 157. (T. 2410.)

4074 Copye Vande Sententie By mijn Heeren Bailliu, Burghermeesteren ende Vroetschappen der stadt Rotterdam. Ghegheven Teghens vier Predicanten ende eenighe Ouderlinghen aldaer, den vijen Augusti. Anno 1630. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... M.DC.XXX. in-8°., 8 blz.

= T. 2412. Zie: *Rogge*, *Joh. Wtenbogaert*, *III*, 237.

4075 De Openinghe Van t'Ghene datter ghepasseert ende geresolveert is in den Zuythollantschen Synodus, gehouden binnen Schoonhoven, aengaende de suspensie der vier Predicanten ende Ouderlinghen binnen Rotterdam Mitsgaders Het verkiesen der nieuwe Kercken-raedt aldaer. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630. in-4°., 6 blz.

= T. 2413.

4076 Advys op't vast-stellen vande Religie. (*Met titelvignet.*) Tot Haerlem, By Jacob de Wit. Anno M.DC.XXX. in-4°., 20 blz.

Aan **Wtenbogaert** toegekend. Zie: *Cattenburch*, 154. (T. 2414.)

4077 VVondere Clachten Van Arminia Vryheyts Papieren-Geldt, Over de Vreemde Kueren ende Procedueren, door haren Man Gamaliel

Rasende-Mans Protest: Samt oock door de Schets van Duc d'Alff, Vorm, Twee Stinck-Visschen, ende Den Herault met believen *enz.... Z. n. v. pl. en v. dr....* 1630. in-4°., 14 blz.

„Schimpdicht op de Remonstranten. De titel doelt op eene aanhaling van Gamaliëls woorden (*Handel. V*) aan het einde van het vorige stuk." Aldus bij T. 2415. Het schijnt echter meer een antwoord te zijn op het hieronder volgende n°. 4099. De op den titel genoemde *Heravlt* vindt men beneden n°. 4080.

4078 De Schets van Dvc D'Alva, Die de Hollanders balhoorigh maackt... (*Met titelvignet.*) (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XXX. in-4°., 8 blz.

Beantwoording van het voorgaande schimpdicht. De ongenoemde dichter laat zich bijzonder scherp uit tegen *Jacob van Broeckhoven*, een der rechters van Oldenbarnevelt en *Frans Aerssens*, hier *Arcenium* of *'t Haaghs-Rottekruyd* genoemd. Het hekeldicht is aan het einde geteekend met de spreuk: *Meliora latent.* (W. 2146.)

4079 Rou-Gedicht, Voor den Fijnen Priester Gamaliel Rasende-Mans Protest: Ende de vuyle bruydt, Arminia Vryheyts Papieren-Geld. Vondelinghen inde Vuylis-Schuyt onder de Hoet. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Schimpdicht als het voorlaatste in twee kolommen gedrukt. Het vers is onderteekend: *Een Moers Kint, Die Godt Bemint.*

4080 Den In-landts-gheboren Heravlt. Wt-roepende, voor de ooren van alle goede Patriotten, den twist-gierighen ende wrevel-ziecken geest van velen van buyten in-ghekomen Inwoonders, Perturbateurs vande ghemeene ende van oudts altijdt besetene Vryheydt. ... Ghestelt teghens den Nederlandtschen Herault, binnen Wtrecht gedruckt, ende uyt gegeven, Anno 1623. (*Met titelvignet.*) Tot Haest-Recht. Anno 1630. in-4°., 12 blz.

Tegenschrift van n°. 3493. Op de keerzijde van den titel een *Tal-Ghedicht*, en daaronder: *Wt Jonste van hen* (sic) *werck des Autheurs, ghestelt teghens C. V. D.* Aan het einde van het onderschrift: *Tegens. B. B.* Dit pamflet wordt met het voorlaatste vermeld in den titel van n°. 4077. (W. 2144.)

4081 Moordt Begaen door de Gereformeerde Circkelteeckenaers te Montpellier, Aen den E. en Gereformeerden Heer van Cros, President in 't Parlement van Dauphiné. Vertaelt uyt den Franschen Mercuyr. ... (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1630. in-4°., 8 blz.

Als een staaltje van de bloeddorstige geestdrijverij der Calvinisten in het licht gegeven. Na meer dergelijke voorbeelden te hebben bijgebracht, besluit de uitgever aldus: *oordeelt dan hoe hun past dus luyde over de Remonstranten te roepen.* (W. 2145.)

4082 Kort ende klaer Vertoogh, Waer in bewesen wordt, Dat de Staten

van den Lande, met Wilhelmus Prince van Orangjen, etc. Den oorlog teghen den Koning van Spangjen aengenomen hebben, voor de Vrijheydt vanden Lande, ende voor de Ware Christelijcke Ghereformeerde Religie, *enz.* . . . Ghecolligeerdt uyt de gheloof-waerdichste History-schrijvers, door J. L. van Rog. . . . Ghedruckt te Haerlem, By Adriaen Roman, . . . 1630. in-4°., 24 blz.

= T. 2416. Sommige exemplaren, die overigens geheel met het hier beschrevene overeenkomen, hebben op den titel Ghe*loof-waerdichste*.

4083 Loevesteyns Aenspraeck Aen mijn Heeren De Staten van Hollandt, Ende Sijn Princelijcke Excellentie. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXX. in-4°., 12 blz.

= W. 2143. Aan het einde: *Gherijmd ende Ghedruckt By een Liefhebber vande Hollandsche vryheyd.*

4084 Den Loevesteynschen Stock-bewaerder. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Gedicht in twee kolommen gedrukt, in Remonstrantschen geest.

4085 Protest Van het Loevesteynsche Huys, teghens de versierde Loevesteynsche bittere tranen, over de langhduerige Gevanckenisse harer ghevanghenen. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Gedicht in twee kolommen, van dezelfde strekking.

4086 Captivi in arce Lupisteinensi Societatis Remonstrantium ministri; eorumque anagrammata. Ex Albo Petri Cupi. (*In handschrift.*) in-4°., 8 blz.

4087 Tsamen-spraeck Tusschen Man ende Vrou, over den tegenvvordigen bedroefden staet der Kercken, ende de grouwelicke Proceduerен Midtsgaders: De Leere tegen de selve, . . . (*Met klein titelfileet.*) Ghedruct nae de waere Copy (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1630. in-4°., 16 blz.

Blijkens verschillende hierin vertelde bijzonderheden is de schrijver een Utrechtenaar, waarschijnlijk de predikant Cornelius Dunganus. Verg. n°. 3831. (T. 2417.)

4088 Harminiaensche leugentael Ofte Verhael ende bewijs van verscheyden leugenen, daer mede het *ernstigh schrijven* aen de Gedeputeerden der Synoden verciert is . . . Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1630. in-4°., 30 blz.

Tegenschrift van n°. 3966. De schrijver, die in een naschrift zich ook als auteur van het „*tractaetjen Treves-krack*" (n°. 4027) doet kennen, is blijkens *de Loghenmeerdering* de hevige Contra-Remonstrant Matthias Damius (T. 2419). Verg. voor dit en de beide volgende nummers *Rogge*, *Joh. Wtenbogaert*, *III*, 211.

4089 Logenkorting Off Ernstich-Schrijvens zuyveringh vande ghepretendeerde *Harminiaensche Logentael. . . .* (*Met titelfileet.*) Gedrvct, (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... M.DC.XXX. in-4°., (II) en 38 blz.

Zooals de meeste Remonstrantsche strijdschriften wordt ook dit aan Wtenbogaert toegeschreven (zie: *Cattenburch*, 156). Het is waar, dat zoowel in dit geschrift als b. v. in de *Tsamen-spraeck over de Treves-krack* (n°. 4028) gezegd wordt dat de tegenpartij doolt als hij „*der Harminianen Bisschop Wtenbogaert*" voor zijn tegenschrijver houdt, en dat hij dat niet zeggen zou als hij wist „*hoe weynich lust die goede Oude Man heeft tot het maecken van sulcke schriften,*" maar die ontkenning wordt te behoedzaam gedaan om er veel vertrouwen aan te hechten. Het is echter minder waarschijnlijk dat W. al die strijdschriften alleen gesteld zal hebben, dan dat hij er het werkzaamste deel aan had. (T. 2420.)

4090 Loghenmeerdering, Of des Harminiaenschen Loghen-taels vaster bewys met augmentatie van Loghenen. Door Mathiam Damium. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt te Haerlem, by Adriaen Roman, . . . 1630. in-4°., (II) en 86 blz.

4091 Tafel. Begrijpende kortelijck *enz.* (*als* n°. 2303) . . . Hier is noch achter by ghevoeght de Kleyne Goud-Balans, ende Gulde Compas, tot beseylinge vande Haven der saligheydt. Desen derthienden Druck is van nieuws oversien, verbetert, ende vermeerdert. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amstelredam, Gedruckt voor Marten Jansz. Brandt, . . . 1630. in-4°., 84 blz.

Deze druk behelst dezelfde stukken als de tiende (zie T. 2074), maar is weder met eenige bijvoegsels als: *Joabs kus* enz. vermeerderd (T. 2423). Verg. n°. 2303—2305.

4092 Voorstant vande Vryheyt der Conscientie, Teghen den Conscientiedwangh van Henricus Arnoldi vander Linden, Predicant tot Delff ... Ghestelt ... Int Jaer 1629. Ende Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630. in-4°., (VIII) en 144 blz.

Tegenschrift van n°. 3969. Aan Wtenbogaert toegeschreven. Zie: *Cattenburch*, 153. (T. 2424.)

4093 Proeve Van de Lasteringen, ende vreemde Leer-stucken der Remonstranten, Ghetrocken Ende by een ghestelt uyt haere Apologie, Ende by forme van Voor-looper tot waerschouwinghe van alle ware Christenen in 't licht ghegeven: Door de Professoren der H. Theologie in de Universiteyt tot Leyden. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, By Bonaventuer ende Abraham Elzevier, . . . CIↃ IↃCXXX. in-4°., 56 blz.

Een latere vermeerderde druk komt voor bij T. 2426. Zie het tegenschrift van Wtenbogaert op het volgende nummer, en het antwoord der Professoren hieronder n°. 4166. (W. 2138.)

4094 Korte Voorlooper, Op de Proeve by de HH. Professoren der The-

ologie tot Leyden Nu versch uytghegheven, teghen D'Apologie der Remonstranten. (*Met titelvignet.*) Ghedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . M.CCCCCC.XXX. in-4°., 24 blz.

= T. 2425. Tegenschrift van het voorgaande. Wtenbogaert is de schrijver. Zie: *Cattenburch*, 157 en *Rogge*, *Joh. Wtenbogaert*, *III*, 243.

4095 Noodige Bedenckinghen Over den tweeden Artijckel der Remonstranten, handelende van de Alghemeynheyt der Verdiensten des doots Christi, ghelijck sy den selfden in haere Synodale Schriften voor-ghestelt, ende verclaert hebben... Door Arnoldvm Teeckmannvm Bedienaer des H. Euangeliums .... Tot Vtrecht .... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Utrecht, By Abraham van Herwijck,... 1630. in-4°., 24 blz.

4096 Teghen de Pavsen vande Geunieerde Provintien. (*In Handschrift.*) in-4°., 32 blz.

Verdediging der Remonstranten tegen de beschuldigingen door de te Schoonhoven vergaderde Synode tegen hen ingebracht.

4097 Den ouden Leytschen Patroon Ofte Derden Octobers Bancket. Waer in kortelijck en waerachtelijck wort voorgeset de stercke Belegeringe der Stad, de groote benautheyt der Borgeren, ende de wonderbare wercken Godes betoont in't ontsetten vande Stad Leyden: geschiet inden Jaere ... 1574. op den 3. October, wesende Sondagh's morgens.... (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1630.' in-4°., 30 blz.

Paschier de Fijne voert in dit geschrift van zijne hand den *ouden Leytschen Patroon*, die het beleg heeft bijgewoond, sprekende tot zijne kinderen en kindskinderen in. In het laatste gedeelte zijner rede worden de vervolgingen, die de Remonstranten nu in Leiden te verduren hadden (door *Schout Bondt* e. a.) verhaald en gewraakt. Aan het slot vindt men de namen van een vijftigtal Remonstranten, die te Leiden gevangen gezet — hieronder ook *Paschier* — met geldboeten gebannen, geplunderd of beboet zijn. Dit stuk is opgenomen in de *Verzameling der Tractaaten van P. de F.*, IIde deel (1736) en op nieuw uitgegeven — doch met uitlatingen — door *J. Boemer* (*Leiden* 1838), die zonder grond aan *Paschier* het auteurschap betwist (T 2427). Het stuk is ook opgenomen in (*v. Vloten's*) *Paschier de Fijne*, 252—266, en nog in 1876 afzonderlijk uitgegeven door *J. Th. Bergman.*

4098 Gamalieles Protest Teghens die ongoddelijcke, en onrechtvaerdighe Proceduren der Gherechten der Stede Leyden. *Onderaan:* Ghedruckt ter eeren vanden redelicken Gamaliel. Anno 1630. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-plano, een blad.

In twee kolommen gedrukt.

4099 Haec Libertatis Ergo, Papieren Geld Geoffert Op het autaer van de Hollandsche Vryheyd. *Onderaan:* Gemunt in Vrystad, met oude Leydsche stempels. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Boven den titel zijn afbeeldingen van de munten tijdens het beleg in 1574 ge-

drukt. Het gedicht — in twee kolommen gedrukt — is van Vondel en opgenomen in de uitgave zijner werken door *v. Lennep* bezorgd, *III*, 73—76, waar *Vondels* initialen onder het gedicht gevonden worden. Aan ons ex. ontbreken zij, of zijn zij weggesneden. Verg. n°. 4077.

4100 Aenspraeck, Aen de ghetrouwe, vrome en verdruckte Borgheren der Stede Leyden. Anno 1630. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j. In 2 kolommen gedrukt.* in plano, een blad.

In Remonstrantschen geest. Zie het volgend nummer.

4101 Ghedicht teghen de oproerighe Aenspraeck alias wtbraeck, Aende etc. Borgheren der Stede Leyden. Anno 1630. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Het stuk — in 2 kolommen gedrukt — is onderteekend: *De Salicheyt des Heere Is dees Beminde Leere.* Blijkens den aanhef schijnt de schrijver *Vondel* gehouden te hebben voor den dichter van het voorgaande gedicht, waartegen dit stuk gericht is.

4102 Inwying van den Christen Tempel t'Amsterdam. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... M DC XXX. in-4°., 8 blz.

= T. 2428. Dit gedicht op de inwijding der Remonstrantsche Kerk te Amsterdam is van Vondel en opgenomen in zijne werken, uitgegeven door *v. Lennep*, *III*, 86—91.

4103 Op Den Bou Van den Christen Tempel t'Amsterdam | Genaemde Christen, Dat is: Nieuwe Jesuyten Tempel t'Amsterdam. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Twee zestien-regelige gedichten, waarvan het eerste door Vondel is gedicht (zie: *V's werken uitgegeven door van Lennep*, *III*, 91). Het tweede is tegen het eerste gericht. Beide zijn omgeven door een rand van kantteekeningen, waarin zeer hevig tegen de Remonstranten wordt uitgevaren.

4104 Wtnodende Tafereel voor de Inwying van den Arminiaensche-Christelosen Tempel t' Amsterdam: om aldaer Tot een geheugenisse op te hangen. *Onderaan:* Gedruckt tot Haerlem, By Gotgaff Verhulst. Anno 1630. in-plano, een blad.

In twee kolommen gedrukt. Met kantteekeningen in denzelfden geest als het vorig nummer.

4105 Allen den ghenen, die dese Letteren sullen sien of hooren lesen, ghenaede ende vrede *enz.* ... DOen te weten de Herders vande Christelijcke ghereformeerde Kercke, *enz.* (*Manifest van de predikanten te 's Hertogenbosch* Gisbertus Voetius, Godefridus Vdemans, Henricus

Swalmius, Samuel Everwijn. *met autorisatie van Schout en Schepenen, waarin de Roomsche Geestelijkheid tot een conferentie uitgenoodigd wordt, gedagt.* 15 *Mei* 1630.) Naer de Copije, Gheprent tot 's Hertogenbossche by Jan van Turnhout,... Anno 1630. in-plano, een blad.

Bij *Bor, Gelegentheyt van 's Hertogenbosch ('s Grav.* 1630), *blz.* 402. Zie over de daarop gevolgde disputen aldaar *blz.* 402—406. (T. 2429, waar geen adres gevonden wordt.)

4106 Tooneel Vande Moedigheydt van vier Predicanten binnen s'Hertoghen-bosch Ende Cloeckveerdicheyt van twee Catholijcke Professoren binnen Lueven. Aengaende een openbare Wt-daginghe om op het stuck van 'twarachtich gheloove een 'tsamen-spreeckinghe ende oprecht ondersoeck te doen. (*Met titelvignet.*) Na de Copye, Gedruct tot s'Hertogenbosch by Jan van Turnhout, . . . Ende tot Brussel, by Jan Pepermans, ... 1630. in-8°., 8 blz.

= T. 2432. Nadruk van het voorgaande en van het daarop ingekomen antwoord van twee Katholieke godgeleerden *Guil. ab Angelis* en *Corn. Janssenius*, Prof. te Luik. Verg. T. 2431.

4107 Naerder Openinge. Van de Manifeste by de vier Predicanten binnen S'hertogenbossche den xvj. Maij. uytgegeven aen de geestelijckheyt aldaer. Tegens seecker Cartel den 14. Junij by twee Doctores tot Louen den voorsz. Predicanten toeghesonden. . . . (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gheprent tot S'hertogenbossche by my Jan van Turnhout.... anno 1630. in-4°., 48 blz.

Tegenschrift van het vorige stuk dat hierin overgenomen is. Het is door de 4 Predikanten onderteekend en gedagt. *desen* 24. *Junij.* (T. 2433.)

4108 Naerder Openinghe, Vande Manifeste, *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Den tweeden druck van vele druck-fauten verbetert by de Autheurs... (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amstelredam, Gedruckt met consent van Jan van Turnhout. Voor Marten Jansz Brandt, ... Anno 1630. in-4°., (IV) en 54 blz.

Deze druk is vermeerderd met het Manifest zelve en een *Na-reden aende achtbare burgers van 's Hertogen-Bossche.* (T. 2434.)

4109 Preservatijf-dranck Aende Catholijcke Borghers van s'Hertoghenhosch (*sic*), Geschoncken tegens den Toover-Gift-dranck vande Gereformeerde Ministers aldaer Dat is, Corte beantwoordinghe op het beroep-Boecxken van de Predicanten vanden Bosch. Ghemaeckt door Cornelius Janssenius van Leerdam, Doctor inde Godheyt ende . . . Professor vande H. Schriftuer. (*Met titelvignet.*) Overgeset uyt het Latijn inde Nederlantsche Tale (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1630. in-4°., (II) en 18 blz.

Druk als van n°. 4106. (T. 2435.)

4110 Den Engelschen-Stats-Roep Publicaen ende Rusticus; Aen den Schelders, ende Bespotters van den Vereenighde Nederlantsche Regierders in den Papistical-Bul, Tegens Do. Voetius, Swalmius, Vdemans ende Do. Everwijn *enz.*... In 's Graven-Haghe, By Aert Meuris,... Anno 1630. in-4°., 24 blz.

Door eenen Humphrey Bromley, die er een curieusen brief over den godsdienst *„hierlelandt"* (uit 's Gravenhage, 30 Juli) heeft bijgevoegd. (T. 2436.)

4111 Missive Over De onghereghelde Predicatien. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XXX. in-4°., 4 blz.

Bevat: *Extract* uit een missive van de landvoogdes Margaretha van 27 Sept. 1525.

4112 Triumpherende waerheyt Dat is, Naeckte ende duydelijcke beschermինghe der Ware Ghereformeerde Religie teghens verscheyden lasteringhen ende onwaerheden, daer mede de selve by den eenvoudighen, van de Papisten ende anderen meer, daeghelijcks haetelijck ende verdacht ghemaeckt wert... Door Henricvs Velthvsivs Dienaer Jesu Christi (*te Woggenom en Wad-weyde*). Nae... approbatie des E. Classis van Hoorn. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Rotterdam. By Abraham Nering, *z. j.* in-4°., (II) en 74 blz.

4113 Testament dat is: Gedenck-waerdige Aensprake van vvijlen heer Gis-bertus Masius, in sijn leuen Bisschop van S'hertogenbossche, gedaen aende Geestelickheyt des ghemelten bisdoms, in de Synode aldaer ghehouden den 9. October 1612. Daerinne hy claerlijck bevvijst, hoe profytelijck ende noodich dat het lesen vande H. Schriftuere is: ende dat de onkennisse daer van, de oorsake is van alle onghebondenheydt. (*Met titelvignet.*) S'hertoghenBossche, By my Jan van Turnhout,... Anno 1630. in-4°., 16 blz.

= W. 2148.

4114 Baals-Hoogten: Ofte Straf-dicht Tegens de opentlijcke Ergerniszen der superstitieuse Overblijfzelen van het Afgodische Pausdom midden inde Gereformeerde Christenheyd: waer in de doodelijke grouwelen der ydele superstitien van den Antichristischen suerdezem naektelijk vertoond ende wederleyd worden. Tot onderrichtinge... in Dicht beschreven,... Door Samvel Ampzing... Te Haerlem, Gedruckt by Thomas Jaspersz. Fonteyn,... Anno 1630. in-4°., (XVI) en 36 blz.

Aan het einde onderteekend met de spreuk: *Het oog omhoog.* Verg. W. 2047 (W. 2149) en hiervoor n°. 3859 en 3986, benevens het volgende nummer.

4115 Reed-geld Over betalinghe der Ongefondeerde Lasteringen, Vloecken,

ende onbeschaemde Loghenen, teghens de Roomsche Kercke, Paus, *enz*.... door Samuel Ampsing, Predicant tot Haerlem, so in syn West-Indische Triumph-basuyne, voor-reden syner Klaegliedeen Jeremiae, Baals-hoogten, ende andere syne Scheldt-dichten, in openbaren druck wtghegheven. (*Met titelvignet.*) Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1630. in-4°., 12 blz.

Gedicht van een Roomsch-gezinde tegen het voorgaande en andere gedichten van *S. Ampzing*. Verg. n°. 3859, 3986 en W. 2047.

4116 ΜΟΝΩΔΙΑ In obitum... D. Svffridi ab Hannia J V Dris & Supremae Frisionum Curiae, dum viveret, Senatoris: Denati Anno Χριστογονίας M. DC. XXX. VII. Id. April. horâ primâ noctis matutinâ: scripta à Gaio Navta, JCto. (*Met het wapen van Friesland op den titel.*) Leovardiae, Excudebat Claudius Fontanus,... 1630. in-4°., 16 blz.

1631.

Zie ook n°. 414.

4117 Eenighe Nieuwe-jaers Ghedichten, Ende Liedekens. Op het Jaer. M. DC. XXXI. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1631. in-4°., 12 blz.

4117*a* Toneel van Evropa Met hare personagien af-gebeelt. Vertonende de bysonderste deugden, raedslagen, ende handelingen der Koninghen, Prinzen, ende Republijcken, mitsgaders den tegenwoordigen ende toekomstighen toestant van geheel Europa. Uyt den Latijnschen in Nederduytsche Rijm over-geset Door Samuel Ampzing. (*Met titelvignet.*) Tot Harderwyck, By Nic. van Wieringhen... M. D. C. XXXI. in-4°. (VI) en 78 blz.

Met opdracht aan Prof. *J. I. Pontanus*, die het lat. oorspronkelijk ter vertaling aan Ampzing had ter hand gesteld.

4118 Bref Discovrs de la Sovrce, et des Cavses des trovbles en la Chrestienté. Et des vrays remedes. d'une seure Paix. Tendant au restablissement et affermissement de l'autorité et puissance sacrée ... des Roys, *enz*.... et de l'obeïssance legitime de leurs peuples et subjects. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M. DC. XXXI. in-4°., 92 blz.

4119 Articvlen Vande Vrede in Italien, Tusschen den Keyser, Coningh van Vranckrijck, Hertogh van Savoyen, Venetianen, ende Hertogh van Mantua besloten, op den 6. Aprilis, Anno 1631. Wt de Italiaensche in de Nederlandtsche Taele overghesedt door Daniel Bredan, Notaris Publiq tot Amsterdam. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, By Broer Jansz.... 1631. in-4°., 8 blz.

4120 Declaration Dv Roy, Svr La Sortie de la Reine sa Mere et de...

son Frère, hors le Royaume. Verifiée en Parlement le treiziéme iour d'Aoust mil six cens trente-vn. (*Met het fransche koningswapen op den titel.*) A Paris, Par Antoine Estiene, P. Mettayer et C. Prevost, ... M.DC.XXXI. in-8°., 30 blz.

In den *Mercure françois*, *XVII*, 377—389.

4121 Verklaringhe Des Konings, over het vertreck der Koninginne zijn Moeder, ende van ... zijn Broeder, uyt het Koninckrijcke van Vranckrijck. In het Parlement bevestight den 13. Austugi (*sic*) 1631. Getrouwelijck verduytschet uyt het Fransoys exemplaer ... (*Met titelvignet.*) Tot Middelburgh, By Zacharias Roman, ... 1631. in-4°., 8 blz.

= W. 2157. Vervolg op *Wassenaer*, *XX*, *f°*. 141 *verso*—146.

4122 Artyckelen Van Vrede, Trafficque ende Coopmanschap, besloten inden Name van ... Carolus, ... Coninck van Groot Britanien, ... Ende Philippus den vierden Coninck van Hispanien, etc. In een Verhandelinge tot Madril gehouden, den 5. November Ouden stijl, ... 1630. Wt het Latijn int Engels, ende nu uyt Engels int Nederlants overgeset. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Ghedruckt tot Londen by Robbert Barker, ... Ende nu ... tot Amsterdam by Broer Jansz. 1631. in-4°., 18 blz.

Met andere verdeeling der artikelen bij *Aitzema*, *I*, 1074 *v.r.*

4123 Artyckelen van Vrede, *enz.* ... (*Met de wapenen van Engeland en Spanje op den titel.*) Ghedruckt tot Londen by Robbert Backer (*sic*) ... ende gedruckt tot Amsterdam by Broer Jansz. ende nu tot Vtrecht by Jan Amelisz. 1631. in-4°., 16 blz.

Op sommige exemplaren van denzelfden druk is de foutieve spelling *Backer* verbeterd in *Barcker* en vindt men in plaats van: *ende nu tot:* Nu *tot*.

4124 Copye Vande Artijckelen van Vreede, *enz.* ... besloten in den Name van ... Carolus, ... Coninck van Groot Brittanien, ... Ende Phillippus den vierden Coninck van Hispanien, ende Isabella Clara Eugenia Eerts-Hertoginne van Austria. Wt de Engelsche Copye In onse Nederlandtsche spraecke ghetranslateert. (*Met het wapen van Groot-Brittannië op den titel.*) Tot Utrecht, By Jan Amelissz. ... 1631. in-4°., 12 blz.

= T. 2440. Minder volledig dan de beide vorige nummers.

4125 De Comitiis Electoralibus Ratisbonae celebratis anonymi autoris Epistola. Anno Domini 1631. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in-12°. 34 blz.

De opdracht *Ad ... Virum Basilium Vice-Comitem Filding*, *etc.* is ged. 28 *Maii* en onderteekend: *Theodos.*, *Berenicus Noricus*. De brief zelf is gedagt. *pridie Idus Jan. ... M. DC. XXXI.*

4125*a* Copie Van 't gheene op den Rijcxdach tot Reghensborch by den Keyser Ferdinandvs, ende eenighe Chevr-Vorsten des Roomschen Rijcks is voorghestelt, ende ghehandelt. 't Welck den Autheur... aen een seeckere vriendt heeft overgheschreven, die de selve ... inde Latijnsche spraecke heeft uytghegheven. Ende ... is goet gevonden tot onderrichtinge ... in onse Nederduytsche Tale uyt het Latijn te doen oversetten ... In 's Gravenhage, By L. Breeckevelt, ... *z. j.* in-4°., 16 blz.

= T. 2441. Aan 't einde: *In den Maendt Januarij* 1631. Vertaling van het voorgaande zonder de voorrede.

4126 Postillion, An Alle vnd Iede Evangelische Könige vnnd Potentaten, Insonderheit aber die Churfürsten, Fürsten *enz.* ... im heiligen Römischen Reich Teutscher Nation. Von etlichen vertriebenen Badischen, Wirtenbergischen, Pfältzischen vnd Augspurgischen Theologis vnd Politicis spedirt. *enz.* ... Vntern blawen Himmel nicht weit von Straszburg. Anno M.DC.XXXI. in-4°., 66 blz.

Gedagt.: *am Newen Jahrstage dieses* 1631. *Jahrs.* Opwekking aan de Evangelischen om zich niet neutraal te houden, maar de *Liga* te bestrijden.

4127 Warhaffter Abdruck derer Ienigen Resolution, WElche auff der Römischen Kayserlichen Majestat, Ferdinandi des II. Abgesandtens, Hansz Ruprecht Hegenmüllers ... beschehenes mündliches für-vnd Anbringen, Der Churfürst, Hertzog Johann Georg zu Sachsen... das 1 auszgelassene Kays. Edict: 2. Jämmerliche Kriegspressurn. 3 Der Protestirenden Stände bedachte Defensions Verfassung, vnd 4. Interposition bey Königl. Maj. zu Schweden etc. wegen eines Armistitii ... am Signato Torgaw den 20. Maji ... 1631 ... in Schrifften gegeben, vnd damit abgefertiget ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXXI. in-4°., 24 blz.

Vermeld bij *G. Droysen, Gustaf Adolf, II, S.* 305, *noot* 2, waar van twee uitgaven dezer brochure gesproken wordt. Zie: *Mercure françois, XVII*, 530—539, *Theatrum Europaeum, II*, 306, *f.*

4128 Sweedsche Oorloghen. Dat is: VVaerachtigh ende grondigh Verhael vande voornaemste ende ghedenckweerdighste gheschiedenissen, welcke in de Oorloghe Gustavi Adolphi, der Sweden, ... Coninck, etc. teghens Ferdinandum, II. Roomsch Keyser, in Duytschlandt zijn ghebeurt. Mitsgaders: De Motiven, Oorsaken ende Beginselen van den selvighen Oorlogh... by een ghestelt door een Liefhebber der Historien B. L. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) Tot Dordrecht, Voor Jasper Troyen, ... 1631. (*Aan het einde:* Tot Dordrecht, By Niclaes Vincentsz.) in-4°., 144 blz.

= T. 2442. Opgedragen door den uitgever aan *Abraham van Beveren Cz.*, Schout

en *Corn. van Beveren*, Burgem. van Dordrecht. In 1632 verscheen er een vervolg van dit stuk. Zie aldaar, waar ook nog een andere druk van het eerste deel voorkomt.

4129 Lyckoffer van Maeghdebvrgh, ontsteecken op het hoogh avtaer, by Leypzigh, door ... Gustaef Adolf, Arm der Duytsche Vryheyt. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXXI. in-4°., 12 blz.

Door „J. v. Vondelen"; zie de uitgave zijner werken door *v. Lennep*, *III*, 126 *v.v.*

4130 Copie. Korte ende waarachtighe Aenwysinge, VVaeromme hare Koninckl ijcke Majesteyt van Sweden, etc. de Stadt Maaghdeburch, niet en hebbe konnen ontsetten. 't Welck den ghesamentlijcken Evangelische Standen is gecommuniceert worden. Wt het Hoochduytsch in 't Nederlandtsch overgeset. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1631. in-4°., 8 blz.

Een andere vertaling komt voor in het *Vervolgh op Wassenaer*. *XX*, *f°*. 122—125. (W. 2152.)

4131 Waerachtighe Copie VVt den Brief soo sijne Coninckl ijcke Majesteyt van Sweden aen sijne Ambassadeur den Heer Camerarius heeft ghesonden, waer in verhaelt wordt de rechte ende seeckere toestandt vanden schrickelijcken Veltslagh, die sijne Coninckl ijcke Majesteyt teghen den Generael Tilly heeft ghedaen, ende is vanden voornoemden Heer Ambassadeur inde Vergaderinghe van ... de ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden ghelesen ende gherapporteert. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1631. in-4°., 8 blz.

Vergelijk over den slag bij Leipzig de volgende nummers en het verhaal in het *Vervolgh op Wassenaer*, *XX*, *f°*. 160 *verso en v.v.* (W. 2159.)

4132 Copie Van een Missiue uyt Hal den 18. Septembris nieuwe stijl 1631. VVaer in de rechte seeckerheyt wordt geschreven vanden schrickelijcken Veldt-slagh, tusschen den Koningh van Sweden ende den Generael Tilly, ... ende voorts de Blockeringe van Leypsich, ende 't vervolgh der Tillische Armade. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Ludolph Breeckevelt, ... den 7. Octob. Anno 1631. in-4°., 4 blz.

4133 Warhafftiger Bericht, Wie es mit der Conjunction zwischen Ihre Kön: May: von Schweden, vnd dero Churf: Durchleucht. zu Sachsen beschaffen, vnd wie sie auff die Tillische Armada mit einer grossen Macht angesetzet, sampt extract etzlicher Schreiben der erfolgte Victorie betreffendt, den 9. vnnd 10. September Styl. vet.

Anno 1631. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M. DC. XXXI. in-4°., 4 blz.

4134 Sweedsche Zeeg-Trompet Wtblasende de onverwachte verlossinge van Duytschland, op het Ellef-Jarige Zeeg-Mirakel van Praagh, Door den Doorl. Voorvechter der Christen Vryheyt Gvstavvs Adolphvs Der Svveden,... Coninck. (*Met titelvignet.*) t' Amstelredam, By Jan Fredericksz Stam... cIↄ Iↄ cxxxi. in-4°., 12 blz.

Gedicht door E. Herckmans.

4135 Schwedischer Oder Der Mitternächtige Post-Reuter, Mit vralten Schrifftmässigen Weissagungen, vnd deroselben Jubel-frewdigen Erfüllungen. Gedruckt zu Sthrahlsund (*z. n. v. dr.*): Anno, qvo IesVs VInDICablt VerbVM VerItatIs. in-4°., 16 blz.

Gedichten ter eere van Gustaaf Adolf onderteekend: *M. R. M.*

4136 Das wunder-herrlich: Kriegs vnd Siegs-Panier, Das GOtt... Dem ... Herrn Johann Georgen, Hertzogen zu Sachsen, *enz.*... Nach gnädiger, in der H. Offenbarung Johannis gethanen Verheissung, vnd Herrn Doct. Philippi Nicolai, vor mehr als 30. Jahren gestellten Geistreichen Muthmassung, vnd nunmehr etliche Jahr her, in vnd mit vnterschiedenen Himmelszeichen,... Besonders aber auch mit etlichen, Anno 1629, besag der Leipsischen Ordinar-Zeitung, sub dato den 16. Jan.... am hohen Himmel gesehenen, vnd hier befindlichen Schrifft-mässig erklärten (13) Buchstaben, nachdencklich auffgestellet, vnd vorgeschrieben. *Aan het einde:* IesVs (*als 't voorg.*) ... Die Reginae, horâ 7. vespertinâ. Leipzig, gedruckt bey Gregor Ritzschen,... in-fol°., een blad.

De *Kriegs-* en *Siegs-Panier* zijn twee gedichten van den zelfden dichter als het voorgaande, ditmaal onderteekend: *M. M. R. P. L.*

4137 Discursus Juridico-Politicus Ob die EVangelische Chur-Fürsten vnd Stände im heiligen Römischen Reich schuldig seynd, Ihre inhabende Ertz- vnd andere Stiffte, Clöster, vnd geistliche Güter dem Römischen Catholischen abzutreten. (*Met een wapen op den titel.*) Im Jahr (*z. n. v. pl. en v. dr.*). M. DC. XXXI. in-4°., 38 blz.

4138 Murices Juridico Politici In welche ein Vberwitziger, vor andern scharpffsichtiger, vnd new spitzfindiger Discurrent vber die Restitution der Ertz, vnd anderer Stiffter, Clöster vnd Geistlichen Güter, allerdings vnvorsichtiger vnd vnbesonnener Dingen geworffen, vnd sich in denselben mit vnderschiedlichen vnd vnheilbahren Wunden selbst verletzt hat. A. P. A. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1631. in-4°., 42 blz.

Het voorwoord is onderteekend: *Apronius Theonestus Zeiger.*

4139 Röm. Käyserl. Mayestat Ferdinandi II. Mandat, deren noch Evangelische Rahtsverwandten der Stadt Augspurg betreffend. Sampt einem Decret der Herrn Stadtpflegern daselbsten. Benebens einer Resolution eines Rahts Herrn. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... M.DC.XXXI. in-4°., 8 blz.

Het *Mandat* van den keizer is van 23 Juli, het *Decret* der stad van 11 Aug. en de *Resolution* van den raadsheer (*P. H.*) van 3 Aug.

4140 Memorial, Oder Kurtzer, doch beständiger vnd wolgegründter Bericht, In Sachen, Des genandten Fürstl. Würtzburgischen Fiscalischen Anwalts vnd Praemonstratenser Ordens. Contra Hohenloe, etc. In specie das Closter, Pfarr vnd Frümesz zu Schöfftersheimb betreffend. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1631. in-4°., 24 blz.

4141 Synopsis Oder Kurtzer Entwurff, Des genandten Fürstl. Würtzburgischen Fiscalischen Anwalts vnd Praemonstratenser Ordens, Handgreifflichen non juris, Das Closter, Pfarr vnd Frümesz zu Schöfftersheimb, In der löblichen Graffschafft-Hohenlohe, betreffend. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXXI. in-4°., 8 blz.

4142 Magna Horologii Campana, Sonans et exsuscitans ad . . . arma militaria recipienda, et longam exoptatam Pacem recuperandam. Das ist: Eine aller Welt hellautende Seiger-Glocke, oder Wecker, Den . . . Defensions Krieg wiederumb von den sämptlichen Confoederirten vnd Interessirten Christlichen Evangelischen Königen, Chur-Fürsten, *enz.* ... an die Hand zu nehmen, *enz.* ... Zum andernmahl auffgelegt, vnd alle Errata im ersten Druck, deren vberausz viel waren, vffs allerfleiszigst verbessert. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XXXI. in-4°., 136 blz.

De vertaling van den vroegeren druk vindt men n°. 3857.

4143 Mortis Violentia ofte Doodts ghewelt, Afgebeeldet In de onrijpe doodt van ... Prins Hendrick-Fredrick Sijn Majesteyts van Bohemen outste Sone. Door R v d o l p h v m M e y e r ... In 's Graven-hage, By Aert Meuris,... 1631. in-4°., (VIII) en 32 blz.

Op rijm.

4144 Spaensche Doot-steeck Voor De Paus van Romen: Ghedaen door een Spaensche Jesuwijt, die de Pauselijcke Authoriteyt te niete doet, ende den Paus veele Goddeloose on-verdragelijcke Op-snapperijen, Roveryen. *enz.* . . . verwijtet, aen-wijst, ende met soo goeden fondament bestraft, dat daer over in Spaengien en Italien de Paus in groote wan-achtinghe is gheraeckt, ende alle Coninck-lijcke Ambassadeurs uyt Roomen zijn vertrocken: also datter nu

met de Paus een groote Veranderinghe voor handen is. Nieulijcx uyt het Italiaens in Nederlandts over-geset. (*Met een pauselyk wapen met zes lelieën* ·:· *op den titel.*) Ghedruckt buyten Roomen, in't Jaer 1631. in-4°., 8 blz.

Voor het grootste gedeelte opgenomen in het *Vervolgh op Wassenaer*, *XX*, *f°.* 181. (W. 2170.)

4145 Copie Wt de Resolvtien Ghenomen byde... Staten van Hollant ende West-Vrieslandt, ende... van Zeelandt... aengaende het defereren vande Survivance ende Successie van het Stadt-houderschap *enz.*... aenden Jonghen Heere Prince Wilhelm, gebooren Prince van Orangien etc. (*gedagt.* 25 *April. Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt,... 1631. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 1132; *Gr. Placcaatb.*, *III*, 107. (T. 2444.)

4146 Warachtigh Verhael Hoe dat den Vyandt een groote macht... by een ghebracht hebbende, eyndelijcken haer opde stroomen begevende zijn vande Heeren Staten Schepen inde vlucht geslaghen ende gheheel overwonnen gheworden. Midtsgaders Den Inventaris van alle de Ponten, Chaloupen, Pleyten ende andere Schepen inde Vlote ghevonden, Als mede de Lijste van alle Gevangenen. Geschiet den xij. ende xiij. Septembris 1631. (*Met titelvignet.*) Tot Middelburgh, By de Weduwe van Symon Moulert,... 1631. in-4°., 20 blz.

In dit en het volgend verhaal vindt men vele niet door *Aitzema* vermelde bijzonderheden over de overwinning op het Slaak. (T. 2445.)

4147 Cort Ende Gheloofwaerdigh Verhael van 't Ghene in 't rescontre, tusschen de Armade des Conincks van Spaengien, onder 't beleydt van Graef Jan van Nassau, etc. ende de Oorloghs-Schepen vande ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden,... op den 12. ende 13. Septembris 1631. ghepasseert is. Midtsgaders De Lijste ende Specificatie van de Ghevanghens,... Item, Chaloupen, Geschut, *enz.* (*Met titelvignet.*) T'Amstelredam, Ghedruckt voor Jan van Hilten, by Jan Fredericksz Stam ... M.DC.XXXI. in-4°., 24 blz.

4148 Digitvs Dei. Or Good Newes From Holland. Sent to the wor[ll]. John Treffry. And John Trefvsis. ... (*Met houtsneê op den titel.*) Printed By Abraham Neringh, Printer in Rotterdam,... Anno. 1631. in-4°., 12 blz.

Beschrijving door een Engelschman van het gevecht op het Slaak, onderteekend *H. P.*

4149 Liiste, Vande Metale ende ysere Stucken, mette behoeften daer toe ghehoorende, als mede eenige Ammunitie van Oorloghe,

't welck verovert ende gekomen is uyt de veroverde Ponten, Chalouppen, Pleyten, ende Seuyen, ghenomen vanden Vyandt op den 13. September 1631. (*Z. afz. titel.*) *Aan het einde:* In 's Graven-haghe Byde Weduwe, ende Erfgen. . . . van wijlen H. Jasz. van Wouw, . . . 1631. in-4°., 8 blz.

4150 Relation de la notable Deffaicte des trovppes Espagnoles et Flamandes par les Holandois. (*Met titelvignet.*) A Paris, Chez Michel Blageart, . . . M.DC.XXXI. Auec Permission. in-8°., 14 blz.

4151 Casparis Barlaei Trophaevm Aravsionense; sive In interceptam ad Scaldis ostia, auspiciis . . . Federati Belgii Ordinum, pugnante Frederico Henrico Illmo. Arausiorum Principe, etc. Hispanorum classem, Poëmation. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Amsterdami, Apud Gvilielmvm Blaevw. CIↃ IↃ C XXXI. in-fol°., 12 blz.

4152 West-Indische Compagnie. Articulen, *enz.* (*als* n°. 3998.) Hier zijn achter by ghedruckt De Vryheden van Nieu-Nederlant. (*Met houtsneé op den titel.*) t' Amstelredam, Gedruckt voor Marten Jansz. Brant, . . . 1631. in-4°., 24 blz.

4153 Een cort ende warachtich Verhael Vande vermaerde Seestrijdt en loffelijcke Victorie, . . . onder 't beleyt vanden Manhaften Admirael Generael Adriaen Janssen Pater, ende Vice-Admirael Maerten Tyssen, teghen de spaensche Armade, onder 't beleyt van Don Antonio Doquendo Biscayn, geschiet op de Cust van Brasil, . . . in desen Jare 1631. (*Met titelvignet.*) Tot Middelburgh, By Zacharias Roman, . . . Anno 1631. in-4°., 8 blz.

= T. 2451.

4154 Grontlijcke Tegen-bericht Van de waerachtige remedie Der tegenwoordige dierte in de Granen in Nederlandt, ende wat by de Moscovische handelinghe te bedencken is. Overgeset uyt het Hoochduytse Exemplaer. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*te Amst.*) by Broer Jansz. Anno 1631. in-4°., 20 blz.

Tegenschrift van het *Klaer-Bericht* (n°. 4004) door een Duitsch koopman uit *Dantzig.* De titel van het oorspronkelijke luidt: *Grüntlicher Kegenbericht vom wahren Remedio der gegenwertiger Theurung am Getreidig in Niederlandt, vnnd was bey der Muszcowischen Handlung zu bedencken sey* (*Amst.*) 1630. *in-4°.* Zie: *Catalogus v. d. Bibl. der stad Amsterdam, II*, 396. Verg. het volgende nummer.

4155 Naerder Bericht, Ofte Aenwysinge, Hoe en op wat maeniere dat men altijdt goedt koop Broodt voor de Gemeynte sal veroorsaecken, ende den uytvoer van 't Cooren wederom vry stellen. Waer in wederleyt worden Twee Tractaten, die tegens ons Claer Bericht

uyt gegeven zijn, waer van het eene is ghenaemt, *Grondigh Teghen-Bericht*, ende 'tander Tegen-Bewijs. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, By Broer Jansz. Voor Pieter Walschaert,... 1631 in-4°., 40 blz.

= T. 2452. Verg. het voorgaande nummer, n°. 4006 en het volgende. De schrijver is evenals van n°. 4004 J(oost) W(illemsz) N(ijkerke).

4156 Naerder verantwoordinghe van 't Teghen-Bewys. Op het Claer-bericht ende Naerder-bericht, hoe en op wat maniere, datmen altijt goet coop Broot voor de Gemeynte sal veroorsaken. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1631. in-4., 8 blz.

Verg. n°. 4006 en de volgende nummers.

4157 Spaensche Vosse-Vel; Ofte Copye Van een Missive, *enz.* (*als* n°. 4022) ... Ghedruckt tot Leeuwaerden, By Clavde Fonteyne,... 1631. in-4°., 22 blz.

Compresse herdruk van n°. 4022. (T. 2454)

4158 Spaensche Vosse-Vel; *enz.*... Ghedruckt tot Alckmaer, By Thomas Pietersz. Baart,... Anno M. DC. xxxi. in-4°., 20 blz.

4159 Concordantie Offte, Verghelijckinghe, Der ghesegende ende affvallige staet deser Vereenighde Nederlanden, beyde in Politie ende Kercke, Met Den staet der Israeliten, wanneer hen Godt het beloofde Canaan ingegeven hadde, ende zy 't zelve door ongehoorsaemheyt hadden vorlooren (*sic*) ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1631. in-4°., 24 blz.

De keerzijde des titels bevat: *Nota.*

Den Naem van den Autheur, waer noodich hier ghestelt,
Die 'tniet en laet uyt vrees: maer dat zijn gheest mach vloyen,
En 'tloos ghebiet zijn werck, soud' stuyten noch bemoeyen,
Want waerheyt, tucht en leer, moet altijdts zijn vertelt.

Blz. 3 een *Sonnet.* Daarop volgt de *Concordantie*, eigenlijk eene soort van boetpredikatie over de slapheid der regeering in het weren van de Remonstranten. (W. 2174.)

4160 Een verklaringhe ende Protest. Ghedaen By de Gecommitteerde der Stadt Amsterdam van wegen haere Principalen inde vergaderinghe van de ... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, over de Decisie vande Noordt-Hollandtsche Synode, aengaende het nemen der Sessie inden Kercken-Raet tot Amsterdam, ende d'uytsettinghe D. Adriani Smouty. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) t'Amstelredam. (*z. n. v. dr.*)... M.DC.XXXI. in-4°., 16 blz.

= T. 2456. Hierin: *Copye van een brief van d'Heeren Burghemeesteren ... der Stadt Amsterdam* (zie T. 2455), daarna de *verklaringhe* en eindelijk een *Extract. Uyt de ... verklaringhe Van Eenighe Notulen, in Mayo* 1630. *ghestelt by het meerendeel des Kercken-Raads van Rotterdam, etc.*

4161 Acte van Resolutie vande ... Staten van Hollandt ende West-

Vrieslandt over de Kerckelijcke swaricheden ... Mitsgaders de uytsprake van sijne Excellentie den Prince van Oragnien over 'tselve. (*beiden van Dec.* 1630.) Met het gheene daer op gevolght is, so by de E. Heeren Ghecommitteerden van Amsterdam, ende by die van 't Synodus van Noort-Hollandt tot Enckhuysen ghehouden (*in Maart—April* 1631.) *Met titelvignet.* Ghedruckt tot Onderrechtinghe vande waerheyt. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1631. in-4°., 16 blz.

Hierin ook het voorgaande zonder het *Extract.* Belangrijke verzameling. (T. 2457.)

4162 Vermaen Brieff, streckende tot een Vvegh wijser, aende verdwaelde Heeren van Amsterdam. Door, kbp, wkdmfw, wqfa, 0361 (1630). ... (*Op de laatste blz. een groote houtsneê*) ... Geprent in 's Hertogen bos, by Jan van Tuernhout, ... *z. j.* in-4°., 12 blz.

Hierin wordt de handelwijze van de Amsterdamsche regeering streng afgekeurd.

4163 Blixem van 't Noordhollandsche Synode. M.DC.XXXI. (*Z. n. v. pl. v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Spotdicht van J. v. d. Vondel, opgenomen in zijne werken uitgegeven door *v. Lennep*, *III*, 109.

4163*a* Weder-opnemingh van D. Henricvs Leo, voormaels Remonstrants Predicant tot Bommel, Tot de Gemeynschap vande Gereformeerde Kerck. Geextraheert uyt de Acten van 't Synodus van Gelderlandt. Wtgegeven tot waerschouwinghe. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1631. in-4°., 12 blz.

De *Aenmerckingen* achter het extract uit de acta zijn van Wtenbogaert. (W. 2175.)

4164 Antidote of Teghen-Gift, Teghen de Missive der Leeraren ende Professoren eenigher Kercken ende Schoolen in Zwitserlandt ende van Geneve aende Professoren tot Leyden: Mitsgaders Teghen de Annotatien opde selve Missive, onlanghs uytghegheven bij een quaetspreeckende tonghe.... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1631. in-4°., 40 blz.

Tegenschrift van n°. 4057 (waarvan de *Missive* het begin uitmaakt). Het eerste gedeelte in het Fransch, door Daniel Tilenus met de vertaling van Joh. Wtenbogaert daarnaast, van wien ook de aanmerkingen op de *Annotatien* van den hollandschen uitgever zullen zijn. Zie: *Cattenburch*, 158. (T. 2458.)

4165 Op-lossinge Van de ontrouwigheyt ende notoire Leughenen, den Remonstranten met groot onrecht op-ghedicht, in't Monstreus Monsterken, Onlanghs uyt-ghestroyt, door of voor ... Daniel Heyn-

sius... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1631. in-4°., (II) en 42 blz.

Tegenschrift van n°. 4072. Misschien het werk van Wtenbogaert; zie *Rogge, Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 101. (W. 2176.)

4166 Antwoorde Op den *Voor-looper* Der Remonstranten, Teghen de Proeve van hare Lasteringhen ende vremde Leer-stucken; Tot een naerder Waerschouwinghe van alle Christenen in 't licht ghegheven door de Professoren der H. Theologie tot Leyden. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, By Bonaventuer ende Abraham Elzevier, clↃ lↃ c xxxi. in-4°., 32 blz.

= W. 2177. Tegenschrift van n°. 4094. Verg. n°. 4093. Zie het volgend nummer.

4167 Replyck Der Remonstranten, Opde Antwoordt der H H. Leydtsche Professoren Teghen den Voorlooper. (*Met een drukkersmerk op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.*... 1631. in-4°., 80 blz.

Tegenschrift van het voorgaande. Aan Wtenbogaert toegeschreven (*Cattenburch*, 158). (T. 2459.)

4168 Nader Vnie Der Remonstranten Anno 1617. op den eersten Martij gheslooten, Met eenighe Annotatiën tot verclaringhe ende beantwoordinghe van veele dinghen inde selve verhaelt. Hier is by ghevoeght een Voor-Reden, Waer in verthoont wordt, dat de Remonstranten de eerste oorsaecke ofte Autheurs zijn vande droevighe oneenigheyd *enz.*... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*).... 1631. in-4°., 84 blz.

= T. 2460. Zie *Rogge, Joh. Wtenbogaert, III*, 248 *v.r.* Wtenbogaert schreef hierop een *Antwoord*, voorkomende bij T. 2461.

4169 Verbael Van 't Verhandelde over de Gravamina, Kerckelijcke swaricheden tot Rotterdam, Oudewater, etc. In de Zuydt-Hollandtsche Synode ghehouden binnen Schoonhoven inden Jare 1630. Inghestelt ende overghelevert Aende .... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, door Françoys Fagel, Raedtsheer inden Hooghen Raedt. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1631. in-4°., (II) en 76 blz.

= T. 2462.

4170 Klare en korte provisionele verantwoordinge Benjamini van Rijswijck ende Henrici Alutarij Predicanten tot Rotterdam, tegen de onghefondeerde ende liefdeloose beswaringen die tot haren laste in openbaren druck zijn uytghegheven van *Petro Nienrodio* in seker boecxken gheintituleert, *Oprechte ende grondige verklaringe van eenighe Notulen in Mayo* 1630 *ghestelt by het meerendeel des Kerckenraets van Rotterdam, etc.* ... Met Een Consultatie aen alle

Kerckelijcke vergaderingen der warer Ghereformeerde Ghemeynte in de Vereenichde Nederlanden, over eenighe Kerckelijcke Casuum positiones ... (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, By Isaack van Waesberghe,... 1631. in-4°., (VI) en 146 blz.

Het boekje van *Nienrode*, een der ontzette predikanten vindt men bij T. 2463. De *Consultatie* volgt met nieuwen titel en nieuwe pagineering, maar met doorloopende signatuur.

4171 Copye Van een Missive Petri Nienrode ende Jacobi Leevvii, Bedienaren des H. Euangelii tot Rotterdam, gheschreven tot justificatie van hare *oprechte ende grondige verklaringhe van eenighe notulen etc.* tegens seecker boexken geintituleert *Klare ende korte provisionele verantwoordinghe Benjamini van Rijswijck ende Henrici Alutarii, etc.* Mitsgaders Corte aenmerckinghen teghens haere *Consideratien* over de twee Brieven *Petri Nienrode* ende teghens die byghevoeghde *Consultatie* achter haere Verantwoordinghe ghestelt. (*Met een drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt tot Leyden, By Josephus vander Nave,... 1631. in-4°., 104 blz.

= W. 2178. Tegenschrift van het voorgaande.

4172 Send-brief Der Remonstrantscher Leeraren aende E. Synode tot Schiedam. In Julio 1631. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1631. in-4°., 28 blz.

Als auteur wordt Wtenbogaert opgegeven (*Cattenburch*, 158). (T. 2464.)

4173 Victory-liedt, Over de onverwachte verlossinghe der seven ghevanghene Remonstrantsche Predicanten van 't Huys te Loevesteyn, vande welcke eenige drie, eenige seven, eenige negen en by de thien Jaren geseten hebben, ende door Godes hulpe ... tusschen den 19. ende 20. Julij, 1631. wonderbaerlijck verlost zijn. Op de wyse: *Het is hier al confuys, etc.* (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

= W. 2179. Zie *Wagenaar, Vad. Hist, XI*, 143 *v.v.*; *Rogge, Joh. Wtenbogaert, III*, 259—268.

4174 Klink-Dicht Over de verlossinghe van de seven Loevesteynsche Ghevanghenen. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Onderteekend: *Allengskens.*

4175 Twee bondighe Remonstrantien Over de Questie, Off de Vnie der Vereenighde Provincien op de Ghereformeerde Religie ghefondeert is, dan off elcke Provincie bedonghen ende behouden heeft de Macht ende Vryheyd om in den haren soodanige Religie als het hun belieft, in te voeren ende op te rechten *enz.* ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1631. in-4°., 32 blz.

= T. 2465.

4176 Voorslach van middelen Dienende tot de vereenighinge vande seer ellendelijck ghescheurde Kercken deser Vereenichde Nederlanden, door de Disputen over de Predestinatie ende 't gheene daer aen cleeft. Vyt-ghegeven door een Liefhebber van 't Vaderlandt. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam. Gedruckt voor Petrus Poppius van Velsen. *z. j.* in-4°., 14 blz.

= T. 2466. Zoowel *Tiele* (n°. 972) als *Rogge*, *Bibl. der Contra-Remonstr. Geschriften*, *blz.* 220 maken melding van een geschreven aanteekening op het door hen gebruikt exemplaar, volgens welke Fabricius de la Bassecour, Waalsch predikant te Amst. (*Brandt*, *II*, 265 *v.v.*) de schrijver zou zijn. *Rogge* meent in die aanteekening het handschrift van *Wtenbogaert* te herkennen. Tiele heeft (n°. 972) dit geschrift ten onrechte op het jaar 1611 geplaatst. Echter heeft hij het ook opgenomen op 1631.

4177 Voorslach van middelen *enz.* (*als 't voorgaande*) . . . daer aen kleeft. (*Met hetzelfde adres.*) in-4°., 14 blz.

= W. 2181. Andere druk met enkele kleine afwijkingen.

4178 Kleyn Proefken Van der Arminianen, Ende onder desen van Samels (*sic*) Costers Over-al 't huys, bang voor Christi Cruys: Item des Noord-Vaerders Kriins van Breemborg Godloosheden ende wulpse genade: Tot waarschouwingh van den *Voorslach van Middelen tot de vereenighinge*, etc. *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1631. in-4°., 8 blz.

Klacht over de bitterheid der Remonstrantschgezinde schrijvers: *Camphuysen* in zijne *Uytbreydinghe over de Psalmen Davids*, *Coster* in zijne *Iphigenia* enz., en *Q. van Breemborg* in verschillende gedichten. Van den laatste wordt ook een vuil minnedichtje medegedeeld. Het stuk is onderteekend: *Een ander oock wat.* (T. 2467.)

4179 Weer-slach Aen den Slager van den Voor-slach Ende den ghenen die daer op staen en speculeren... (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1631. in-4°., 6 blz.

= T. 2468.

4180 Arminiaensche Liefde ende yver, In eenighe van haere spottelijcke Dichten ende wulpse redenen gheopenbaert: met eenighe Teghendichten ende aenmerckinghen. (*Met titelvignet.*) t'Amstelredam.... M. DC. XXXI. in-4°., 8 blz.

De aanleiding tot deze in vuilheid wedijverende gedichten gaven de Vragen der Amsterdamsche Academie (verg. n°. 4044 v.v.). Men vindt hierbij ook het vers van Vondel tegen *Cats* (*Vondel's Werken*, *uitgeg. door van Lennep*, *blz.* 50—52). (T. 2469.)

4181 Van de Verborgentheden der Arminianisterye, Twee Boecken, Daer in aengewesen wort uyt de *Belijdenis* oft *Verklaringhe* ende Apologie der Remonstranten, Welck het Gheloove ende Religie zy van de Remonstrantsche Predicanten. Door D. Nicolaum

Vedelium, der H. Theologie Doctor ende Professor in de illustre Schole van Deventer. Ende nu, ... uyt het Latijn over-gheset... (*Met titelvignet.*) Tot Zutphen, By Christoffer Lomajer, ... 1631. in-4°., (XIV) en 178 blz.

Aan het slot van sommige exemplaren (blz. 177) vindt men: *Tot Arnhem, ghedr. by Jan Jacobsz...* 1632. De voorrede van den vertaler en uitgever, die daarin vertelt dat het zijne eerste uitgave is, is gedagt. den 10 Dec. 1631. (T. 2470.)

4182 Salomons Sweert, Scheydende De Remonstrantsche vande Rechtsinnighe Leere: Aengaende I. De bewegende oorsake der Verkiesinge. II. De Verwerpinghe. III. De Doodt Christi. IV. De werckinge Gods inde bekeeringe. V. De volherdinge der Heylighen. ... Door Bouritium Sibema, Dienaer des Godlijcken Woorts inde Gemeynte Christi tot Oost-Zanen. (*Met drukkersmerk op den titel.*) T'Amstelredam, Gedruckt voor Marten Jansz Brandt, ... 1631. in-4°., (VIII) en 112 blz.

Bij *Rogge, Bibl. der Contra-Remonstr. Geschr., blz.* 121, waar verschillende drukken van dit geschrift voorkomen, is deze eerste druk niet vermeld.

4183 Ghebedt, Eens Jesuyts Priester tot Aken ghenaemt Aramprapes. *Onderaan:* Gedruckt na de Copye by Isaac Willemsz. (*Hoorn*)... 1631. in-fol°., een blad.

Met houtsneê boven den titel.

1632.

Zie ook n°. 3552.

4184 Verba primi et secundi articuli pacis inter Serenissimos Hispaniarum et Angliae Reges initae. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

Advies van *Car. Ema. van Aelst* en *Heymans* gedagt. 1 Maart 1632, over een vraagstuk van volkenrecht, gerezen naar aanleiding van den in het vorige jaar tusschen Engeland en Spanje gesloten vrede. Binnen den daartoe in de beide eerste artikelen van het vredes-traktaat bepaalden termijn was een schip opgebracht, waartegen de eigenaars nu in verzet kwamen.

4185 Lettre d'vn gentilhomme françois bon catholiqve a vn sien confident tovchant les affaires dv temps et l'estat de la France. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 24 blz.

Hevig tegen Richelieu. Onderteekend: *A. D. T.* en gedagt.: *A Paris ce* 9. *iour de l'an* 1632.

4186 Advertissement de Nicocleon a Cleonville svr son advertissement avx Provinces. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXXII. in-4°., 118 blz.

Door Matthieu de Morgues, *Sieur de St. Germain* en opgenomen in diens *Recueil.* Zie *J. Lelong, Bibl. hist. de la France, II, n°.* 21695, terwijl n°. 21694 het vlugschrift beschreven wordt, waartegen dit gericht is. Verg. n°. 4366.

4187 Recit Veritable de tovt ce qvi s'est passé à la mort de Monseigneur le Mareschal de Marillac. Avec les regrets qu'il a heu d'auoir offencé le Roy, executé le 8. May 1632 ... A Bovrdeavx, ... vefue de Jaqves Le Coq. M.DC.XXXII. in-4°., 12 blz.

Zie *Mercure françois*, *XVIII*, 82—94.

4187*a* Verklaringe des Koninghs Van Vranckrijck Op den ghewapenden Intocht van ... sijnen Broeder in het Koninghrijck van Vranckrijck, ende teghen alle den ghenen die hem volgen ende assisteren, ... Wtghesproocken in 't Parlement den 12. Augusti Anno M.DC.XXXII. In 's Graven-haghe. By L. Brekevelt, ... 1632. Met Consent. in-4°., 8 blz.

= P. 1740. Het oorspr. in den *Mercure françois*, *XVIII*, 579—585.

4188 Waerachtigh Verhael Ghedaen Aen den ... Coninck van Vranckrijck, door den Maerschalck de Scomberg. Van den grooten Slach, en heerlijcke Victorie, die hy bevochten heeft teghen synes Majesteyts Broeder, ende syne Adherenten, gheschiet ontrent het Casteel d'Ary, den eersten dagh van September, 1632. Vertaelt uyt het François, eerst ghedruct te Lyons ... by Simon Rigaut, met Privilegie van den Coninck. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Voor Jacob Lauwijck, ... Anno 1632. in-4°., 8 blz.

Zie *Vervolgh op Wassenaer*, *XXI*, *f°.* 173 *verso*. (W. 2184.)

4188*a* Articvlen Ende Conditien, by de welcke de Koningh van Vranckrijck den Hertogh van Orleans ... in Genaden wederom heeft aengenomen. Mitsgaders Den Brief van den Hertogh van Montmorancy, gesonden aen Madame sijne Gemael. (*Met een drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-haghe, By L. Brekevelt, ... Anno 1632. ... in-4°., 8 blz.

= P. 1738. Beide stukken hier zonder dagteekening. De artikelen zijn van 1 Oct.; het oorspr. in *Mercure françois*, *XVIII*, 816—819.

4189 Kort Historisch verhael Van den Oorspronck ende Voortgantk (*sic*) deses tegenwoordigen ... Oorloghs, met den welcken nu ter tijdt geheel Europa ontsteecken is ... (*Met titelfileet.*) T'Amstelredam. Gedruckt by Siegfridus Saccus, ... Anno 1632. in-4°., (II) en 114 blz.

Overzicht van den oorlog in Duitschland, van 1618 tot Augustus 1632 (W. 2187). In andere exx. van denzelfden druk is *Voortgant*k verbeterd in *Voortganck*.

4190 Sweedsche Oorloghen dat sijn De gedenckwerdichste daeden, geschiet, in Duytslandt ende waerom Der Sweden Coning Chrt. van Saxen ende stenden des Rycks, de waepenen, tegen, Keyserlke. Mayeste. hebben aengenomen. metsgaders, Alle Battalien, Belege-

ringen ende Interprijsen, die sedert t'beginssel, tot desen tijt geschiet sijn. Gedruckt tot Arnhem, bij Jacob van Biesen. Het I. deel, A[no]. 1632. in-4°., (XVI) en 182 blz.

Deze druk loopt veel verder dan die in 1631 verscheen (zie n°. 4128); n. l. tot in December 1631. De gegraveerde titel prijkt bovenaan met het portret van Gustaaf Adolf en bevat verschillende andere afbeeldingen, b. v. van den slag bij Leipzig, het innemen van Maagdenburg enz. De opdracht van van Biesen geldt hier de Heeren *Cantzelaer*, *Raden ende Reken-meesteren* van Gelderland, benevens de gedeputeerden *des Quartiers van Veluwen* en burgemeesters enz. van Arnhem.

4191 Het tweede Deel vande Sweedsche Oorloghen Dat is Het vervolgh der Gesegende Sweedsche Wapenen Ghevoert onder . . . Gustavus Adolphus der Sweden, . . . Coninck . . . . Beginnende vande ghedenckwaerdighe Veldslach, ghehouden voor Leypzigh, tot na de veroveringhe der Steden Augsburgh en Munchen. t'Amsteredam, by Jan Janssen. 1632. in-4°., (IV) en 146 blz.

Met gegraveerden titel en latijnsche opdracht aan *Adrianus* en *Henricus Sticher*. Die opdracht is onderteekend: *B. L. M. D.* Het eerste deel verscheen in 1631. Verg. n°. 4128. Voor het derde deel zie men het volgende nummer en op het jaar 1633 n°. 4288. De schrijver is waarschijnlijk B a r e n t L a m p e, Med. Doctor. Zie P. 1745.

4192 Armorum Suecicorum Continuationis, Pars Tertia. Dat is: t'Derde deel van het Historisch vervolch vande Victorien, Tochten en Daden Gustavi Adolphi des Conincks in Sweden etc. In desen sijnen Oorlogh. Daer in dat grondelijck ende getrouvvelijck verhaelt wert al t'ghene, dat vande veroveringhe af der Stadt ende des Passes Donaweert tot den teghenwoordighen Herfst, deses Jaers 1632. toe meest ghedenckweerdich is ghepasseert. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Dordrecht, Voor Francoys Boels, . . . 1632. *Achteraan:* Tot Dordrecht, By Niclaes Vincentsz. 1632. in-4°., (VIII) en 56 blz.

Door den vertaler, die zich teekent *B. H.*, opgedragen aan *Abr. van Beveren*, Schout van Dordrecht, en aan Schout en Schepenen van Strijen. Aan het einde vijf blz. gevuld met dichtregelen tot lof van koning Gustaaf Adolf. In een voorwoord *Tot den Christel. Leser* zegt de uitgever: *Het eerste deel der Sweedtsche Oor'oghen hebbende laten uytgaen, soo en is my het tweede deel,* (*t'welck sichtent tot Amsterdam en Aernheim ghedruckt is en seer volcomen* (onvolcomen ?), *en maer stucxwijs, by een geraept,*) *niet behandicht. Het derde deel gheheel onlancx ontfangen hebbende, hebbe goet ghevonden dat sonder uytstel aen den dagh te gheven* enz. (W. 2188.) Het eigenlijke Derde deel, dat geheel op dezelfde wijze en met dezelfde titelprent als het tweede Deel is uitgegeven, loopt tot den dood van Gustaaf Adolf, terwijl dit slechts tot het einde van Aug. 1632 gaat. Verg. op het jaar 1633 n°. 4288.

4193 Relaes Ende waerachtigh bericht vande veroveringe der Stat Donaweert, ende de heerlicke Victorie van Sijne Co. . Maj. in Sweden, teghens den Hertogh van Beyeren by Rayn in Beyerlant geobtineert, neffens ettelijcke tusschen Sijne Co. Maj. der Steden Augsburch,

ende Reghensburch uytghegheven Missiven. (*gedagt.* 18 *en* 19 ***April.*** *Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Ludolph Brekevelt, . . . Anno 1632. in-4°., 18 **blz.**

= T. 2474. Zie *Theatrum Europaeum*, *II*, 553.

4194 Triumphante Inhalinghe van sijne Majest. van Bohemen, by sijne Konincklicke Majesteyt van Sweden, alwaer sijne (Majesteyt van Bohemen Treffelick is ontfanghen) gheweest binnen Heucxt *enz.* . . . Als oock mede de wonderlicke Prophetie (ofte Voorsegginghe dewelcke gevonden is binnen Roomen) . . . Mitsgaders de Droeve klachten dewelcke de leden van Vlaenderen, aen de Hertoginne van Brabant ghedaen hebben, over 't versenden van haer Krijgs volck na Duyslandt (*sic*). (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt na de Copye van Arnhem, voor Lammert Joosten. Anno 1632. in-4°., 4 **blz.**

4195 Waerachtich verhael, Van den grooten ende schrickelijcken Slach, geschiet by Leipsich, omtrent Lutzen. Tusschen de Conincklijcke Majesteyt van Sweden ende de Armade van den Keyser, op den 15en en 16en Novembris, des Jaers 1632. . . . Ghetrouwelijck in onse Neder-duytsche Taele overgheset. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam. Ghedruckt voor Francoys Lieshout, Anno M.DC.XXXII. in-4°., 8 **blz.**

Verhaal van een ooggetuige, uit het Hoogduitsch vertaald. Het is onderteekend: *Datum uyt Erffort, den* 22 *Nov.* 1632. *J. S. B. F. P.* (V. 2475). Sommige exemplaren van denzelfden druk hebben als jaar van druk 1633.

4196 Verscheyden Prophetyen Van vroome ende wijtberoemde Mannen, over langhe jaren voorgheseyt. Over den tegenwoordigen staet van Duytslandt... (*Met houtsneê op den titel.*) Op het coreckste uyt andere Talen overgheset, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1632. in-4°., 16 **blz.**

Gedeeltelijk op rijm. (T. 2476.)

4197 Een nieuwen gheordonneerden Sweed-dranck Voor alle de gheene die met een blinden yver ende heymelijcke gierigheyt soo ghequelt zijn, dat sy haren even naesten vervolghen, verjagen, Ketteren ende schelden. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1632. in-4°., 14 **blz.**

Gedicht over de nederlagen die aan de Katholieke partij, zoowel in Duitschland als in de Nederlanden werden toegebracht, eindigende met een lofdicht op Gustaaf Adolf, onderteekend: *Bemint Rust.*

4198 Paeps- en- Geuse Kryghs-Raedt: Ofte t'Samen-sprekinge van verscheydene groote Persoonen in Christenrijck, over de Heerlijcke Victorien des Princen van Orangnien, ende des Conincks van Sweden;

door de sware Nederlaghen der Spaens- en Keysers-Ghesinden, soo in Nederlandt als in Duytslandt, in den Jare 1631. ende vorders, voor-ghevallen. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M. DC. XXXII. in-4°., 32 blz.

4199 Beyersche Kranckheydt, Neffens een geswel der Magen; Aen welcke sijne Vorstel: Doorl: in Beyeren dootkranck ter neder light, beneffens derselver Chur. Dat is: Een medicinisch bedencken, dattet Maximiliano, den Hertoch in Beyeren, beter zy, den Phaltz te restitueren, *enz.* ... Door hoogh-ervarene Parnassische Medicinen te samen gestellet. Uyt d'Hoogh in onse Nederduytsche Tale overgeset. Eerst ghedruckt tot Praag, by Hans Matz, ... M.DC.XXXII. Ende nu tot Haerlem, by Hans Passchiers van Wesbusch. in-4°., 8 blz.

4200 De Sieckte ende Braeck-Dranck vanden Hartogh Van Beyeren, Niet konnende verteeren de spijse, die hy ghegeten heeft, waer door hy groote Hooft-pijn, en quade Maghe ende defluxien vande Hersenen gekregen heeft. Met een Consultatie van veel Doctoren uyt verscheyden Landen, die welcke ordonneren, dat sijne Hoocheyt Maximilianus, om van die quaelen te gheneesen, moet den Paltz mette aenklevende Landen wederom gheven aen sijnen rechten Heer. Hier is oock by ghevoeght den Droom van Jonas sijnen Nar, den welcken hy sijnen Heer 's morghens daer nae uytleyde. (*Met houtsneê op den titel.*) Nae de Hooghduytsche Copie Gedruct tot Praghe by H. Mats, 1632. in-4°., 8 blz.

4201 Geschreven uyt Maeghdenburg. Aen de Graef van Papenheyn. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in fol., een blad.

In dit stuk wordt in de laatste regels van Pappenheim als van een gestorvene gesproken. Daar P. eerst 17 Nov. 1632 stierf, is dit stuk na dien tijd gedrukt.

4202 Copie Van de Vriendelijcke Conferentie, ... gehouden tot Lypsigh op der Evangelischen ende protesterenden Cheur, Vorsten ende Standen Convents-dagh in 't Jaer 1631. Tusschen dry voornaemste Cheur-Saxische, der Lutterische Confessie, ende dry Cheur-Brandenburgsche, ende Vorstel. Hessische der Gereformeerde Religie toegedane Theologen. Daer beneffens oock vele andere Theologen van beyder partien. Waer in de Proef genomen ... wordt om tot een Broederlijcke Christelijcke Unie ende eenigheyt te geraken ... in onse Nederlantsche Tale getrouwelijcken overgeset. ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) T'Amstelredam, Gedruckt by Siegfridus Saccus, ... Anno 1632. in-4°., (VIII) en 92 blz.

= W. 2229. Op blz. 29 begint met nieuwen titel, maar met doorloopende

pagineering en signatuur de Confessie van Augsburg. Over het Leipziger Convent zie men *G. Droysen*, *Gustaf Adolf*, 290—296.

4203 Een kort Extract Der wonderlijcken Visioenen, ende Gesichten, de welcke een Godtsaligh Man genoemt Christophel Kotter in Silesien, ende een ander met namen Johan Kregel uyt den Palts van daen zijnde, heeft gehat. Waerinne klaerlijck heeft voorgeseyt geweest den wonderlijcken toestant deses teghenwoordighen tijdts, de Ballingh-schap des Koninghs van Bohemen, de groote verdruckinge onder den Keyser, de verlossinge der verdrevenen door den Koningh van Sweden, etc. Wt een seker geschreven Exemplaer Getranslateert,... (*Met titelvignet.*) T'Amstelredam, Gedruckt by Siegfridus Saccus,... 1632 in-4°., 24 blz,

4204 Copye Van 't Proces ende Sententie teghens Joan Avontroot, Die gekomen is in Spangien in 't Hof van Madril, om te spreken met den Koningh van liberteyt van Conscientie, maer vande Inquisiti gevangen en na Toledo ghebracht, Ende na seven Maenden ghevangenis, levendigh verbrant, op den 22 Mey 1632. Ende nu van een Liefhebber der waerheyt overgeset in onse tale. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor Gerrit Jansz. Arensteyn. *z. j.* in-4°., 8 blz.

Hoogst zeldzaam en merkwaardig voor de geschiedenis van het Protestantisme in Spanje (W. 2197.) Zie n°. 2035 en volgende nummers en n°. 4001.

4205 Waerachtigh Ende authentijck Verhael, van den staet ende ghelegentheyt van de Renten, Incomsten, Lasten, Wtgift ende ordinarische oncosten des Conings van Spagnien: Gecopieert uyt het Register, berustende ter Secretarije des Hoogen Raeds van des Coninghs Financien. Ende nu ... in onse ... Tale ... overgeset, door Daniel Bredan, Notaris Publicq tot Amsterdam. (*Met het wapen van den koning van Spanje op den titel.*) t'Amsterdam, Voor Françoys Lieshout, Anno 1632. in-4°., 8 blz.

= W. 2224.

4206 Verklaringen Vande . . . Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, aende Nederlandtsche Provintien ende Steden, staende onder het ghebiedt van den Koningh van Spagnien, van den 22. Mey ende Elffden Septembris, 1632. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, Byde Wed. *enz.*... van... H. Jssz. van Wouw. Anno 1632. Met expresse Privilegie. in-4°., 8 blz.

= T. 2489. *Aitzema*, *I*, 1189, *Gr. Placcaatb.*, *II*, 14.

4207 Verklaringen *enz.*... (*als 't voorg.*) in-4°., 8 blz.

In het voorgaande gaat de verklaring van 11 Sept. vooraf; hier die van 22 Mei.

4208 Hülffliche vnd freundliche Presentation, DEr Herren Staten General

der vereinigten Niederlandische Provintien an die samptliche Provintien, vmb die Spanier vnd dero adherenten ausz gemelten Provintien zu vertreiben, vnd folgendts selbige Provintien in Rust, Fried vnd Wolstandt zubringen. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 4 blz.

Vertaling van de verklaring van 22 Mei.

4209 Jovrnael Ofte Een korte Beschrijvinghe Van alle de ghedenckweerdighste gheschiedenissen, welcke na het vertreck van sijn Princelijcke Excellentie, van Nieumeghen, tot de veroveringhe der Stadt Mastricht, voorgevallen zijn, Beginnende van den xxx. Mey, tot den xxiij. Augusti, 1632. (*Met het portret van prins Hendrik op den titel.*) Tot Arnhem, By Jan Jacobsz..., 1632. in-4°., 24 blz.

= W. 2200.

4210 Articvlen, By Sijne Excell. den ... Prince van Orangien geaccordeert aende Magistraet, Borgeren ende gesamentlijck Inwoonderen der Stadt Venlo. (*Daar achter:*) Conditien Gheaccordeert door Sijn Excell. . . . den Prince van Orangien, aenden Commandeur ende die vanden Garnisoene van Venlo. (*Beide stukken gedagt.:* 3 *Juni* 1632.) *Zonder afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= W. 2201. In het *Vervolgh op Wassenaer, XXI, f°.* 98 *verso*—100 en bij *Aitzema, I*, 1190—1191.

4211 Articvlen, *enz.* . . . (*als 't voorg.*) in-4°., 4 blz.

Andere druk, kenbaar aan geringe afwijking in de spelling. De 7de regel eindigt hier op *Vrijheden*, in het vorige op *Vrijhe-*. Blz. 4, reg. 5 v. o., *Bagagie*, vorig nummer *Bagage*.

4212 Articvlen, By Sijne Excell. . . . den Prince van Orangien, geaccordeert aende Clerge, Raedt, Rekenkamer des Koninghs van Spangien in Gelderlandt, ende voorts aen Burgemeesteren, Schepenen, Raedt, ende ghemeene Inghesetenen der Stadt Rurenmundt (*gedagt.* 5 *Juni.*). *Zonder afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

In het *Vervolgh op Wassenaer, XXI, f°.* 100 *verso*, bij *Aitzema, I*, 1092.

4213 Articvlen By sijn Exellentie *enz.* . . . (*als 't voorg.*) (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) Tot Dordrecht, Voor Francoys Boels, ... 1632. in-4°., 8 blz.

= W. 2202. Andere druk.

4214 P. Geestdorps Friessche Mey-Krans; ... Op-ghehangen over den truyrighen (doch Zeegbaren) Krijghs-Rey van alle Ver-eenighde Nederlandtsche Provincien; beklagende den droevigen, . . . Dood.

Van ... Ernest Casimyr, ... Stadt-Houder *enz.* ... over Frieslandt, *enz.* ... door een Vyandtlijcke Koegel uyt Ruer-monde, ontijdelijck neer-geveldt, den 25. Mey, 1632. (*Met een krans op den titel.*) Ghedruckt tot Leeuwarden, By Claude Fonteyne, ... 1632. in-4°., 16 blz.

4215 Declaration de tovt ce qvi s'est passé en l'armee du Prince d'Orange. Auec les Articles accordez aux Catholiques des villes prises sur l'Espagnol, depuis le 30. May iusques à present. (*Met titelvignet.*) A Paris, Chez Jean de la Tovrette ... M.DC.XXXII. Auec Permission. in-8°., 14 blz.

Het verhaal loopt tot de inneming van Roermond.

4216 Copie de la lettre qve S. Ex[ce] le Comte Henry de Bergh Maistre de Camp General de de (*sic*) sa Ma[te] a escrit a S. Alteze Seren[me] sur le subject de ses mescontentements et resolutions pour le bien du Pays. (*Daarachter de* Copie de la lettre ... aux Prelats, Nobles et villes des Provinces du Pays bas.) *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Beide stukken zijn gedagt. uit Luik 18 Juni.

4217 Copie de la lettre qve Son Ex[ce] le Compte Henry de Bergh, Maistre du Camp General de Sa Majesté, a escript à S. Alt[se] Serene sur le subject de ses miscontentemens et resolutions pour le bien du Païs. (*Daarachter de brief* aux Prelats *enz.* en Verklaringe van Sijn Excellentie Graef Heyndrick vanden Berghe, ..., gedaen voor 't gemeene beste, tot ruste ende conservatie vande Landen.) *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Ook de *Verklaringe* is van 18 Juni. Nog een andere Fransche uitgaaf der brieven bij W. 2203.

4218 Copia. Auszschreiben Ihr. Exc. Graf Henrichs von dem Berg, etc. theils in Frantzösischer, theils in Niderländischer Spraachen: De Dato Luijck, den 18. Julij (*sic*), 1632. I. An die Sereniss. Infantin. II. An die Praelaten, Edelleut vnd Stätte der vereinigten Niderländischen Provincien. III. An alle Rittmeister, Capitaynen, Leutenanten, Cornetten, Fendrichen, vnnd andere Nider-Officirer. (*Met titelvignet.*) Gedruckt im Jahr 1632. *z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 8 blz.

De beide brieven worden in 't Fransch, de *Verclaringhe* in 't Hollandsch medegedeeld.

4219 Manifeste dv Comte Henry De Bergh, ... Avec ses lettres escriptes à l'Infante, aux Prelats, Nobles *enz.* ... A Bovrdeavx, de l'Imprimerie de la vefue de Jacqves le Coq, 1632. in-8°., 14 blz.

De 3 voorgaande stukken. De brief aan de Infante en de *Declaration* zijn hier gedagt. 28 Juni.

4220 Copie, Vanden Brief die ... Grave Henrick vanden Berge, ... geschreven heeft aen hare Doorluchtichste Hoocheydt, op het subject van sijne discontentementen ende resolutien, tot des Lants diensten. (*Met den Brief* aende Prelaten, Noblesse ... ende Steden *en de* Verklaringe.) *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= T. 2479. Dit is de Hollandsche vertaling, zooals die gevonden wordt bij *Aitzema*, *I*, 1194—1195, en het *Vervolgh op Wassenaer*, *XXI*, 104 *verso v.v.*

4221 Copie of uytschrift Van eenen Brieff die ... Grave Henrijk vanden Bergh, *enz.* (*als 't voorg.*). *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= W. 2205. Andere vertaling.

4222 Copie van sekeren Brief, van ... Heyndric vanden Bergh *enz.* (*als 't voorg.*) *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Nog andere vertaling zonder de *Verklaringe*. De brief aan de Prelaten enz. heeft hier een verkeerd opschrift, alsof hij aan de landvoogdes gericht ware.

4223 Copye Van twee Brieven, dewelcke ... Graeff Hendrick van den Berghe, *enz.* ... (*als 't voorg.*) Ghetrouvvlijck Overgheset uyt het Fransche ghedruckte Exemplaer. Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaensz. ... Anno 1632. in-4°., 4 blz.

= W. 2204. Wederom andere vertaling, eveneens zonder de *Verklaringe*.

4224 Advis Avx Estats des Prouinces du pays bas, fidelles et obeyssantes à sa Majesté. Sur les lettres escrites de Liege le 18. de Juin, 1632, par le Comte Henry de Bergh. A son Altesse Serenissime, et auxdicts Estats: et sur la Declaration par luy faicte de ses mescontemens (*sic*). Imprimé (*z. n. v. pl. en v. dr.*) l'An 1632. in-4°., 24 blz.

4225 Waerschovwinghe Aen de Staten Der Ghetrouwe ende Ghehoorsame Provincien Van Nederlandt, Nopende de brieven van Graef Hendrick van den Bergh, ... Oock nopende de Verclaringhe door den selven Grave ghedaen, van weghe sijne misnoeghinghen. Ghedruckt (*z. n. v. pl.* [*Mechelen?*] *en v. dr.*) Anno 1632. in-4°., 22 blz.

= T. 2480. Vertaling van het voorgaande

4226 Waerschouwin*ge enz.* (*als 't voorg.*)... Oock nopende de Ver*kla*ringhe .... *gedaen enz.* (*Met titelvignet.*) Gedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... M. DC. XXXII. in-4°., 16 blz.

Andere druk van dezelfde vertaling.

4227 Translaet uytten Franschen Advys Aen de Staten der ghetrouwe, ende aen syne Majesteyts ghehoorsame Nederlandtsche Provincien, *enz.* (*als 't voorg.*) Overgheset door Daniel Bredan, ... (*Met het*

wapen van den koning van Spanje op den titel.) Eerst tot Mechelen, Ende nu (*te Amst.*) by Françoys Lieshovt, 1632. in-4°., 16 blz.

Andere vertaling van hetzelfde stuk als het vorige. (T. 2481.)

4228 Translaet uytten Franschen Advys *enz.* (*Nadruk van de voorgaande uitgave, zonder naam van den vertaler.*) in-4°., 16 blz.

= T. 2482.

4229 Verklaringhe Vande Staten van Luyck, over de Brieven van Graeff Heyndrick vanden Berghe (*gedagt.* 23 *Juni*, *met twee Verklaringen van Van den Berg van* 25 *Juni.*) (*Met titelvignet.*) Nae de Copie, Ghedruckt tot Luyck, by Christiaen Buwerx, by S. Denijs. Anno 1632. in-4°., 4 blz.

= T. 2483? De laatste der beide Verklaringen van Van den Berg bij *Aitzema*, *I*, 1196.

4230 Waerschovwinge Van een Fransman van qualiteyt, Aen ... de Borgheren vande Edele Stadt van Luyck. Teghens het Vertoogh aen haer ghedaen door den Baron van Bilhé ende Vierset. Translaet uyt den Franschen. (*Met titelvignet.*) Na de Copye, Ghedruckt tot Antwerpen, (*z. n. v. dr.*) 1632. in-4°., 12 blz.

= T. 4285. Onderteekend: *A. D. T. Den* 19 *Julij* 1632. Een andere vertaling van hetzelfde stuk komt voor bij T. 2484. Verg. n°. 4294.

4231 Brief Van Hare Hoogheyt Isabella Clara Eugenia, Infante van Spanjen, etc. aende Staten van herwaerts over. Met noch eenen Brief vande selve, aen die vanden secreten Rade des Princen ende Bisschop tot Luyck. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Anthony Jansz. Tongerloo, ... 1632. in-4°., 4 blz.

= W. 2207. Bij *Aitzema*, *I*, 1196 en het *Vervolgh op Wassenaer*, *XXI*, *f*°. 109, waar een andere vertaling voorkomt.

4232 Lettres de la Serenissime Infante et d'avtres, tovchant les actions dv comte Henry de Bergh. (*Met titelvignet.*) A Brvxelles, Chez la Vefue d'Hvbert Antoine, dict Velpius, ... 1632. in-4°., 24 blz.

Behalve het origineel van het voorgaande, vindt men hier nog de volgende brieven: de Infante aan den Geheimen Raad van Luik, gedagt. 30 Juni; dezelfde aan Graaf Hendrik van den Berg, gedagt. 11 Juni; Prins Frederik Hendrik aan denzelfden, gedagt. 18 Juni; de afgevaardigden uit Artois aan de Infante, gedagt. 29 Juni; de geestelijken en de vier leden van Vlaanderen aan dezelfde, gedagt. 3 Juli; en de Staten van Rijssel, Douai en Orchies aan dezelfde, gedagt. 4 Juli 1632. Met uitzondering van het eerste, is geen dezer stukken in het *Vervolgh op Wassenaer* of bij *Aitzema* opgenomen. (W. 2208.)

4233 PHilippe par la Grace de Dieu Roy de Castille *enz.* (*Bevel van den koning van Spanje tot gevangenneming van den graaf van den Berg*,

gedagt. Mechelen 5 *Juli. Met het wapen van Spanje boven den aanhef.*) *Onderaan:* Chez Henry Jaye a Malines. (*In twee kolommen gedrukt.*) in-plano, een blad.

4234 Lettres Patentes de sa Majesté contenantes l'adiovrnement et exploict de Comte Henry de Bergh. Auec la Relation faicte par Mathis Bollaert Huissier d'armes au grand Conseil du Roy. (*Met het spaansche wapen op den titel.*) Juxte la Copie de Malines. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1632. in-4°., 12 blz.

4235 Apprehensi Brieff Ende Sententie Van weghen den Coninck van Spagnien ghegheven op den Persoon ende goederen van Graef Hendrick vanden Berghe, den vijfden Julij 1632. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Nae de Copye tot Mechelen. In 's Graven-haghe, By Ludolph Brekevelt, ... Anno 1632. in-4°., 4 blz.

Een andere vertaling komt voor in het *Vervolgh op Wassenaer, XXI*, **f°. 121 v.v. (W. 2210.)**

4236 Philippvs by der gratie Godts Coninck van Castilien *enz.* (*Nog andere vertaling van het voorgaande. Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) *Boven den aanhef het wapen van Spanje.* in-4°., 8 blz.

4237 La Flandre Fidelle. Ov discovrs Politiqve svr la revolte dv Comte Henry de Bergh. Dedié au Roy. Par Le Sieur *Bartelemy de Guret*, Gentilhomme originaire de la Comté de Sainct Paul. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1632. in-4°., 50 blz.

De handelwijze van graaf H. van den Berg wordt hierin scherp afgekeurd.

4238 La Flandre Fidelle *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 32 blz.

Compresse druk.

4239 Remonstrantie, By den Grave van Warfvse Hooft van des Conings Financien, aen Hare Hoogheyt de Serenissime Infante gedaen, Aengaende De rechtveerdighe oorsaecken ende redenen van syn vertreck uyt de Stadt Brvssel. Wt de Fransche ... taele overgeset door Daniel Bredan, ... (*Met titelvignet.*) Eerst tot Lvyck, Ende nu t'Amsterdam, by François Lieshout, . . . Anno 1632. (*gedagt. 21 Juli.*) in-4°., 16 blz.

= T. 2486.

4240 In-roepinghe van de Graef van Warfuze. (*Aan het einde:*) Ghetranslateert nae den Principaele, by Hendrick Lage. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Bevel van den koning van Spanje, gedagt. uit Mechelen, den 24 Nov., waarbij de Graaf van Warfuse opgeroepen wordt, zich, vóór den 7. Jan. 1633 voor

den Hoogen Raad te komen verantwoorden, o. a. ook wegens het voorgaand geschrift.

4241 Extract uyt eenen Brief, gheschreven by een Confident Persoon, uyten Legher voor Maestricht, den XXIX^{en} Junij 1632. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= W. 2209.

4242 Articvlen, Geaccordeert by ... den Prince van Orangien, aen die vande Geestelijckheydt ende Magistraet der Stadt Maestricht. Mitsgaders, d'Articulen, gheaccordeert ..., aenden Gouverneur vande Stadt Maestricht ende Wijck, ende aende Capiteynen ende Krijghsvolck daer in zijnde. (*gedagt.* 22 *Aug., de laatste in het Holl. en Fransch. Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By de Wed., *enz.*... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1632. Met Consent. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 1206 *v.v.* (T. 2487.)

4243 Articulen *enz.* (*als 't voorg.*). *Zonder afz. titel. De artikelen voor het garnizoen volgen hier alleen in het Fransch. Aan het einde:* A la Haye, Chez la Veufue ... de H. Jssz. de Wouw, Anno 1632. Avec Permission. in-4°., 8 blz.

4244 Articulen, gheaccordeert *enz.* (*als 't voorg.*) *Z. afz. titel. Aan het einde:* Nae de Copie. Gedruckt in 's Graven-Hage, by de Wed. *enz.* van Hillebrant Jacobsz., 1632. in-4°., 4 blz.

Andere druk zonder de artikelen voor het garnizoen.

4245 Articulen welcke den ... Prince van Orangjen den Gouverneur der Stad Maestricht ... toeghestaen heeft. (*Z. afz. titel. Aan het einde:*) Nae de Copie. Ghedruckt in 's Graven-Hage, by de Wed. *enz.* van H. Jacobsz. (*van Wouw*) 1632. in-4°., 4 blz.

4246 Artijckulen *enz.* (*als 't voorlaatste*) . . . (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) 't Amsterdam. Ghedruckt Voor Cornelis Fransz. Anno 1632. in-4°., 4 blz.

De *Articulen* voor het garnizoen worden hier gemist.

4247 Artickelen *enz.*... (*als 't voorg.*) ... (*Met titelvignet.*) Tot Middelbvrgh, By de Wed. *enz.* ... van Wylen Symon Monlert (*sic*), ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Andere druk, eveneens zonder de artikelen voor het garnizoen, zie volgend nummer.

4248 Artickelen Gheaccordeert . . . Aenden Gouverneur vande Stadt

Mastricht, *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Tot Middelbvrgh, By de Wed. *enz.* van Wylen Symon Moulert, ... *z. j.* in-4°., 4 blz.

Verg. n°. 4242.

4249 Artyckelen *enz.* ... (*als 't voorlaatste*) ... (*Met titelvignet.*) Tot Arnhem, By Jan Jacobsz. ... Anno, 1632. in-4°., 8 blz.

Andere druk met de artikelen voor het garnizoen in het Hollandsch.

4250 Chanson de la prinse de Mastricht. Sur la voix du Pseaume 137. ou de la Chanson de la Bataille de Flandre. *Aan het einde:* Imprimé (*z. n. v. pl.*) pour Daniel ô Pie. l'An 1632. in-plano, een blad.

31 zes-regelige koepletten, onderteekend *Loüez soit Dieu.*

4251 Oude-nieuwe Werelt, Of Veranderinghe in dese Nederlanden met het overgaen van Maestricht te verwachten. (*Met het wapen van Nijmegen op den titel.*) Ghedrvckt Inde oude Stadt vande Batavieren. (*Nijmegen, z. n. v. dr.*) Anno 1632. in-4°., 8 blz.

4252 Histoire iovrnaliere de tovt ce qvi s'est faict et passé de plvs remarquable en l'Armee de Messieurs les Estats, sous la conduite du Prince d'Orange, depuis le vingt-cinquiesme May dernier, iusques au vingt-quatriesme Aoust de la presente annee mil six cens trentedeux. A Paris, Chez Jean Brvnet, ... M.DC.XXXII. Avec Permission. in-8°., 16 blz.

4253 Poincten Ende Articulen, gheaccordeert aen die vande Stadt van Lymbourgh, door d'Heere Staeckenbroeck, ... van wegen ... den Prince van Oraengien. Mitsgaders, De Articulen, gheaccordeert ... aen ... Grave van Nayel, Gouverneur ende Capiteyn Generael vande Stadt, Casteel ende Hertoghdom van Limborgh, ... Mitsgaders aen het Garnisoen vande voorsz. Stadt. (*gedagt.* 8 *Sept. Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By de Wed., *enz.* ... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1632. Met Privilegie. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *I*, 1208 *en* 1209. In het Fransch en Hollandsch.

4254 Poincten *enz.* (*als 't voorg.*) ... Oraen*geen* ... *ge*accordeert. in-4°., 8 blz.

Andere druk met gering verschil in spelling.

4255 Jan Vander Veens Verbaasde Fama Over de treffelijcke ongemeene Zeghe der wijtberoemde Stadt Maastricht, ende der Steden Venlo, Ruermonde, Stralen, Zittert ende Limborgh: mitsgaders ses Schanssen, verovert door 't beleyt des ... Prince van Orangien, ... int Jaar 1632. (*Met houtsneê op den titel.*) t' Amsterdam, Voor Pieter Walschaert ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Een andere druk bij W. 2217.

4256 Les Mescontentemens et Divisions des Principavx Seignevrs de Flandres, dans l'Estat des Affaires de l'Infante d'Espagne. Auec vn Pasqvil jetté nuictamment dans la ville de Bruxelles, le premier Octobre mil six cens trente deux. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXXII. in-8°., 16 blz.

4257 Articvlen, Voor-ghestelt tot Onderhandelinge tusschen de Respectiue Heeren Staten der Nederlandtsche Provintien in October 1632. (*Met rond titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1632. in-4°., 4 blz.

= T. 2490? Bij *Aitzema*, *I*, 1210 *en* 1211.

4258 Articvlen Voor*gestelt enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 4 blz.

Andere druk.

4259 Articvlen Voor: *ghesteldt enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 4 blz.

= W. 2220. Andere druk.

4260 Lyste Vande Ghedeputeerde Heeren van Brabandt, met haer Suiten ofte ghevolgh. *Onderaan:* t'Amsterdam, Ghedruct voor Willem Jansz. Wijngaert, ... Anno 1632. in-fol°., een blad.

4261 Namen vande Heeren die present geweest zijn in't Bancquet by ... den Prince van Orange, gegeven aen de Ghedeputeerde vande Provincien, staende onder de Infante van Spanjen, op den 26 Octobris 1632. ten Huyse van den Commandeur van Mastricht, binnen der selver Stede, met eenige Discoursen over Tafel ten wederzijden gevallen. *Op de andere zijde van het folioblad:* Namen der Heeren die present gheweest sijn int Bancquet by den Hertogh van Aerschot in Sint Servaes Clooster tot Maestricht, opgegeven den lesten October 1632. Met eenige discourssen over Tafel ghevallen. *Onderaan:* Wt de Fransche in onse Nederlantsche Taele overgeset door Daniël Bredan, ... 1632. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in-fol°., een blad.

4262 Courante uyt Nederlandt, ende Heeren Commissarissen Gedeputteerde om te tracteren van Accoordt 1632. *Onderaan:* Ghedruckt tot Antwerpen, By Abraham Verhoeven ... Den 8. October 1632. in-fol°., een blad.

Op de keerzijde vindt men ook de artikelen, zie boven n°. 4257.

4263 Propositie Van de Gedeputeerde Heeren van d'ander zijde, door den Hooghweerdigen Heere Jaecques Boonen, Ertz-Bisschop van Mechelen ghedaen. (*Daaronder:*) Antwoordt vande ... Staten Gene-

rael, door d'Heere van Noortwijck als President ghegheven. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

= W. 2222. Bij *Aitzema*, *I*, 1216, verg. *Verhael van de Nederl. Vreede-handeling*, *I*, 178 *v.v.* De *Propositie*, die van den 17den Dec. is, draagt hier geen dagteekening, wel in de uitgave bij W. 2221 vermeld.

4264 Remonstrantien van de heeren Ambassadevrs van Vranckrijck ende Sweden, gedaen aende . . . Staten Generael deser vereenighde Nederlanden: Nopende d'Onderhandelinge van Treves ofte Vrede met den Koningh van Spanjen ende sijne Onderdanen. Wt Deventer, Den sesthienden December Anno 1632. in-4°., 6 blz.

Zie: *Aitzema*, *I*, 1213. (T. 2492.)

4265 Copye van Seeckere Missive van eenen ghetrouwen Patriot, aen zynen goeden vriendt: wezende een Gecommitteerde over het tracteren vande teghenwoordighe onderhandelinghe van Bestant ofte Pays ... Na de Autentijcque Copye Gedruct... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1632. in-4°., 16 blz.

= T. 2493.

4266 Vertooninghe aen de Vereenichde Provintien van Nederlandt. (*Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) (1632?) in-4°., 12 blz.

Aansporing om vrede te sluiten met Spanje. (W. 2171, waar 1631 als jaar van uitgave wordt aangenomen. Daar hier echter op blz. 2 op de verovering van Maastricht gedoeld wordt, zal dit stuk niet vóór 1632 gedrukt zijn.)

4267 Vertooninghe aen de Vereeni*gh*de *enz.*... (*als 't voorg.*) *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 16 blz.

4268 Menippvs. Dialogvs Ofte T'zamen-sprekinghe tusschen Diogenes, Momus ende Menippus. Alles zoo pro en contra ghestelt... (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 30 blz.

Gesprek over de vredehandeling, onderteekend: „*Stoicus*, *Infra Virtutem Dolor*". (T. 2494.)

4269 Advys Aen alle Christene Princen Nopende d'aenslaghen ende 'tvoornemen der Spagnaerden.... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Haghe, By Ludolph Brekevelt,... 1632. in-4°., 12 blz.

= T. 2495.

4270 Allarm Trompet, teghens des over-gecomen 's Conincx Gedeputeerde in den Haegh. (*Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

4271 Pasqvil Tot Brussel gestroyt. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Tegen de Spanjaarden.

4272 Avis Des-interessé aux Habitans des Pays-bas, qui sont sous la Domination du Roy d'Espagne. Par vne personne neutre. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 24 blz.

Raad aan de Spaansche Nederlanden om zich onafhankelijk te verklaren.

4273 Remonstrance aux Habitans des Pays-bas, qui sont sous la domination du Roy d'Espagne. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 4 blz.

Van dezelfde strekking en waarschijnlijk van denzelfden schrijver als het voorgaande.

4274 Copye Van seeckeren Brief gheschreven by een van qualiteyt, Aenden Abt van N. vvesende tot Bruyssel. Ende vande Donatie ofte Cessie der Nederlanden Aen de Infante van Spaignen. Mitte Annotatie opte selve, mede brenghende in 't cort het voornemen vande Spaenschen Raet *enz*.... (*Met klein titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... Anno 1632. in-4°., 16 blz.

Herdruk van een in 1599 uitgekomen stuk n°. 1103. Thans in het licht gegeven om tegen onderhandeling met Spanje te waarschuwen. (W. 2226.)

4275 Les zelevses pensees dv Casanier fidel, A Messieurs les Estats Generaulx. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1632. in-4°., 24 blz.

Opwekking aan de Zuidelijke Nederlanden tot getrouwheid aan den koning van Spanje.

4276 Copie vande Nederlantsche Spaensche Inquisitie in Brabant ende Vlaenderen Overheerde Provincien, blijckende by de twee Sententien vanden 19 Junij 1629, ende 7 November 1629, by den Bisschop van Mechelen ende Gent, opden persoon van Vrouwe Maria van Provins,... Weduwe van Joncker Nicolaes van Pietsen, Heer ter Straten... gevanckelick vande Heerlickheyt ter Straten wegh gevoert in het Geestelijck Hof tot Gent, ter causen dat deselve niet inde Roomsche Kercke te Biechte oft Communie en wilde gaen, wesende van de gesintheyt contrarie de Roomsche Religie ofte Paus-gesinde. t'Amstelredam,.... by Johannes Jaquet,.... 1632. in-plano, een blad.

4277 Jan Vander Veens Kaats-spel Ofte Vveder-stuyt, op de Leugen-Laster, teghen hem wt-gespoghen, door eenich Nameloos Antwerps licht Gebroetsel. Veel geruchts weynich VVol. (*Met titelvignet.*) Tot Deventer, By Sebastiaen Wermbouts... 1632. in-4°., 16 blz.

4278 Antwerpsche VVeder-Botten van de Qvalyck-ghekeerde ballen van Jan Vander Veen. Dauentr. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1632. in-4°., 28 blz.

De gedichten zijn onderteekend: ***Steunt op Godt. Ick can noch leeren. Brandt in liefde. Ick leef door de doot.*** **Op blz. 20 begint:** ***Seynd-brief van Assverus Loe, oft,***

Leo, onnoosel Antwerpsch Coekoecx Rymerken. Aen ... Jan Vander Veen. Dauentr. Op syn Kaet-spel. Daarachter een *Post-date*, onderteekend: *Evero Salvs.* Verg. T. 2496 en W. 2218.

4279 Voor-lopende Remonstranciie: aen de ... Staten Generael, beneven ... Fredrick Hendrick Prince van Oranjen, etc. Tottet Eenig ende Eeuwig behoudt van de vereenigde Nederlanden. Door Gilles Jacobs Qvintyn. (*Met titelvignet.*) Gedruckt in 's Gravenhage, Anno 1632.... by Ludolph Brekevelt. in-4°., 8 blz.

De schr. beweert een middel te hebben, niet alleen geschikt om de Nederlanden „*voor haren toekomenden Val ende Ondergang te behoeden ....; maer oock, uyt alle hare grote Lasten ende Swarigheden, door seer bequame ende goede middelen te helpen, ja, dat meer is, noch daer boven, in groten voorraedt ende overvloet van overschietende Penningen ende sodanigen seeckeren, vasten, ende, na menschelicke wyse, onverwinlicken stant te brengen, dat haer de nabuyrige Koningen ende andere Republijcken, met alle de Wereldt, daer over op 't hooyste billick verwonderen sullen*". Hij vraagt daarom door sommige gecommitteerden nader gehoord te worden.

4280 Vrijmoedigh Discours over 't Vereffenen vande Religions Verschillen, ende 't Wech-nemen der Scheuringen: Ghestelt anno 1619. door den Heere van Aubeigné, Fransch Edelman, Voor de Fransche: Nu overgeset ten dienst vande Nederlandsche Ghereformeerde Kercken: Met eene Voor-reede, op de welcke te letten staat. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, Voor Barent Langenes, ... Anno 1632. in-4°., (XII) en 260 blz.

Vertaald door Wtenbogaert: zie *Rogge, Bibl. der Remonstr. geschriften*, blz. 102. (W. 2227.)

4280a Waerschouwingh Over een Boeck, nieuwelings gedruckt in den Hage by Barent Lange-nes, ende int licht gegeven door een die sich noemt J. E. E. Valschelijck uyt-gevende dat het selvige gemaeckt soude zijn door den Heer van Aubigny. *Z. afz. titel. Aan het einde:* In 's Graven-Hage By Aert Meuris, ... 1632. in-4°., 6 blz.

= P. 1813.

4280b Onschuldt Des Oversetters van *'t Vrymoedich Discours*, toegeschreven den H. van Aubeigné, aengaende de Remedien der Kerckelicke Scheuringen, Teghens de *VVaerschouwing*, onlangs gedruckt in 's Graven-Hage By Aert Meuris ... (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor P. Walschaert, ... 1632. in-4°., 16 blz.

= W. 2228. Door Wtenbogaert. Zie *Rogge, Bibl. der Remonstr. geschriften*, blz. 102.

4281 De Crachteloosheyt der Godsalicheyt, van de Leere Jacobi Triglandii, In syn Boeck teghen de *Enghe-poorte* D. Edvardi Poppii en specialijck in zijn dedicatie Brief sommierlijck vervatet. Uyt syne eyghene

[illegible] (*Met titelvignet.*) Ghedruckt [illegible] Remonstranten, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1632. in-4°., (VIII) en 56 blz.

Door Simon Episcopius. [illegible] 70. Bladz. 52—56 vindt men [illegible] *J.* [illegible] *omghekeert en verbetert*, 25 vijfregeige [illegible]

4282 Den [illegible] Remonstrant. Vermorselt door de kracht vande Leere [illegible] is... Door Jacobum Triglandium. ... [illegible] *M. J. Brandt op den* [illegible] t'Amstelredam. [illegible] voor Marten Jansz. Brandt, ... Anno 1632. in-4°., 92 blz.

= T. [illegible]

4283 De Kracht der [illegible]. [illegible] en vermorselt Deur Jacobi Triglandii. Eens-deels [illegible] antwoorden, eens-deels krachteloose [illegible]. Op de Redenen vervatet in het Boeckxken, gheintituleert de [illegible] der Godzalighevt, vande Leere J. Triglandij etc. (*Met* [illegible]) Voor de Societeyt der Remonstranten. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1632. in-4°., (XVI) en 130 blz.

Door Simon Episcopius. *Zie:* [illegible], 71. (T. 2500.)

4284 Vertooninge des Leugenachtigen Miraeckel-Geest, Ofte Wonderlijcke Teeckenen die gebeurt soude zijn binnen de Stadt van s'Hertoghen-Bos. ... Wt het Spaens Originael in 't Nederduyts ghetrouwelijck overgheset. (*Met een wapen op den titel.*) Na de Copije, Met Licentie Gedruckt binnen Granada, ten Huyse van Miguel de Lorenzana. Anno 1632. in-4°., 8 blz.

4285 Contenantie Van Peter en Pawwels, van Antwerpen, van wat nieus. Aengaende de eluchtighe Sermoenen. Spreucken, Bulderinghen ende gesten van Pater Maximiliaen van Habeck, Jesuyt, den Broer Cornelis van dese tijt. (*Met houtsnee op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1632. in-4°., 8 blz.

4286 Svppressie Vande vermeynde Vergaderinge der Jesvwyteszen door Vrbanvs VIII. by den gedoge Gods Pavs van Romen: Met eenige Poëtische-Theologische Bedenkingen. Door Samvel Ampzing, ... (*Met titelvignet.*) Gedruckt te Haerlem. By Adriaen Roman, ... Anno 1632. in-4°., 32 blz.

1633

Zie ook n°. 4195.

4287 Oceanvs Cosmicvs. Ad Reverendvm Dominvm Joannem Roberti

Archimandritam Floreffiensem, Vicarivm Generalem Ordinis Praemonstratensis etc. *Achteraan:* Lovanii, Typis Philippi Dormalij, 1633. in-4°., 8 blz.

Onderteekend: Erycivs Mohyvs.

4288 Het derde Deel vande Sweedsche Oorloghen *enz.* (*als* n°. 4191.) Beginnende van het ouergaen der Stad Augsburg tot den tweden bloedigen Slach voor Leipsich en den beclaegelycken, doot des Conings van Sweden. H. L. M. t'Amsteredam, by Jan Janssen. 1633. in-4°., (IV) en 76 blz.

Met gegraveerden titel als bij n°. 4191 en latijnsche opdracht aan *Theod. à Fóreest*, welke opdracht geteekend is: *B. L. M. D.* en gedagt. 8. *Kal. Febr.* 1633. Verg. n°. 4128, 4190 v.v.

4289 Venceslai Clementis à Lybeo-Monte, Excessvs Avgvsti ad Deos Libri III. Sive Heroi Manes ... Gvstavi Magni ejus Nominis Secundi, excelsae et beatae memoriae Suecorum, ... Regis; *enz.* ... Lvgdvni Batavorvm, Typis Wilhelmi Christiani. 1633. in-4°., (XVIII) en 88 blz.

Met gegraveerd portret van Gustaaf Adolf.

4290 Extract uyt seeckere Missive gheschreven by een Hooft-Officier uyt het Hooft-Legher van ... den Lantgrave van Hessen. tot Braeckel, int Stift Paderborn. den 4. Julij 1633. Stilo vetery. (*Met titelfileet.*) In 's Graven-haghe Ghedruckt by Ludolph Breeckevelt ... 1633. in-4°., 6 blz.

= T. 2506.

4291 Relation veritable et pvntvelle De ce qui s'est passé en la Redvction de Bovchain en la vraye obeïssance de sa Maieste. Traduit d'Espagnol en François. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) L'An M. DC. XXXIII. in-4°., 16 blz.

4292 Theologorvm Lovaniensivm Jvdicivm De vi obligandi conscientias, quam habent Edicta suae Majestatis De Re Monetaria. Lovanii, Apud Joannem Oliverivm. M. DC. XXXIII. in-4°., 14 blz.

= W. 2239.

4293 Facvltatis Theologicae Dvacensis Jvdicivm de vi obligandi, qvam habent Catholicae Maiestatis Edicta De Re Monetaria. Cui et quorundam insuper aliorum Theologorum Duacensium sententia est adiuncta. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Dvaci, Typis Viduae Petri Telv, ... M. DC. XXXIII. in-4°., 18 blz.

4294 Discours Apollogetic povr Monsieur le Baron de Billehe et de Vierset, ... svr Le Libel diffamatoir intitulé Advertissement d'un

Francois de qualité dirigé a Messieurs les Bourgeois de la noble Cite de Liege. (*Met titelfileet.*) A la Haye, Chez Lvdolph Breeckevelt, l'An M. DC. XXXIII. in-4°., 40 blz.

Onderteekend *R. S. A. V.* Zie n°. 4230.

4295 Propositions faites a l'Infante, gouvernante des Pays-bas Par vn grand Ingenieur, seruant le Marquis de Saincte Croix au secours de Maestric. Lequel... promet de faire reprendre dans six mois Bos le duc, Wesel, et Maestric. Jouxte la coppie Imprimée à Bruxelles. (*z. n. v. dr.*)... M. DC. XXXIII. in-8°., 16 blz.

4296 Zendt-brief, By... Borghermeesters, Schepenen, ende Raedt der Stadt van Antwerpen. Gheschreven aende... Hooch-Baillieu ende Voor-schepen, *enz.*... van Ghendt, Noopende die verhandelinghe van Peyse, by hun met de Malcontenten voorghenomen inden Jare 1584. Om de redenen ende consideratien daer in verhaeldt... van nieus herdruckt. (*Met titelvignet.*) Gecollationeert met de Copie des Jaers 1584. aen my Notaris geexhibeert, Inden Haghe den 2. Februarij Anno 1633. J. B. van Loo in-4°., 12 blz.

Herdruk van n°. 679.

4297 Corte: Ende VVaerachtighe beschrijvinghe van de onrechtvaerdighe Proceduren ende wreede Executie uytghevoert binnen Batavia op 't Eylant Java aen de Persoon, van den Commandeur Heyndrick Bruystens ter doot gebracht Den 3. July 1629. *enz.*... Hier is noch by ghevoeht (*sic*) verscheyde stucken ter, saecke dienende:... (*Met houtgravure op den titel.*)... Den Druck bevolen door de Vader, Broeders, ende Susters, vande overleede. Ghedruckt int Jaer 1633. Tot Rotterdam, By Abraham Nering *enz.* in-4°., 38 blz.

4298 Jovrnael. Oft Dagh-register, Van alle de gedenckwaerdige Oorloghsche Gheschiedenissen voor-ghevallen zedert den 29. May 1632, dat Syne Excellentie den... prince van Orangien van Nieuw-Meghen optrock naer de Maese, tot op sijne Victorieuse wederkomste inden Haghe, *enz.*... Hier zyn oock ingevoecht De Verclaringen by den Graeven Hendric van den Bergh ende Warfuse, uytgegeven.... Item de proceduren vande Spaensche tegen henluyden met meer andere Schriften: (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam. Voor Pieter Walschaert,... Anno 1633. in-4°., (IV) en 86 blz.

= W. 9079. Verg. n°. 4217 v.v. en n°. 4239. Bij T. 2508 wordt *F. Lieshout* als de drukker genoemd.

4299 Articvlen Geaccordeert by... den Prince van Orangien, aenden Gouverneur, ende die vanden Garnisoene tot Rhijn-bergh. (*Gedagt.*

2 *Juni. Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By de Weduwe, *enz.* ... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1633. Met Privilegie. in-4°., 8 blz.

= W. 2243. Bij *Aitzema, II*, 63 *en* 64.

4300 Articvlen *Gheaccordeert enz.* ... (*als 't voorg.*) *Zonder afz. titel. Aan het einde*: T'Amsterdam, Voor Jan van Hilten, den 6. Junij 1633. in-4°., 4 blz.

4301 Vrymoedich Discovrs, Op de tegenwoordighe Handelingh van Treves, Voor-ghestelt by de Ghedeputeerden van den Coningh van Spangien. En de ... Staten Generael der Gheunieerde Provintien. (*Met titelvignet.*) Ghedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) In 't Jaer ..., Anno 1633. in-4°., 12 blz.

= T. 2510. Tegen het sluiten van een bestand.

4302 ErycJ Pvteani Belli et Pacis Statera, qva Indvciae, Auspicio Regio Inter Provincias Regias et Foederatas tractari coeptae, expenduntur. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officinâ Elseviriana. cIↃ IↃ cxxxiii. in-4°., 24 blz.

= W. 2259. Tot aanbeveling van den vrede, met opdracht aan Franciscus de Moncada, gedagt.: *Lovanii, in Arce*, 6. *Kalend. Junii*, 1633. Verg. *Paquot, Mém.* (*in-8°.*), *T. XIII*, 412 *v.v.*

4303 ErycJ Puteani Belli et Pacis Statera, *enz.* ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Primum Ex Officina Elseviriana, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M DC XXXIII. in-4°., 24 blz.

4304 ErycJ Puteani des Oorlogs ende Vredes Waeg-schale Waer inne den Treves door Koninklijcke aen-leydinge Tusschen de Koninckliјcke ende Vereenigde Provincien, in handelinge zijnde, wert over-wogen. Wt de Latijnsche Copie ... overgeset ..., door C. D. Mvliers. (*Met houtsneê op den titel.*) In 's Graven-Hage, Gedruckt by Isaac Burchoorn, ... 1633. in-4°., 16 blz.

= T. 2511. Vertaling van het voorgaande.

4305 Viri cujusdam primarij Jvdicivm de Statera Belli et Pacis EricJ Puteani. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officina Jvsti Livii CIↃ DC XXXIII. in-4°., 4 blz.

Vermeld bij *Paquot, Mém.* (*in-8°.*), *XIII*, 413. Verg. n°. 4307.

4306 Viri cvivsdam primarii Batavi in Stateram hanc ivdicivm (*z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

4307 Den oprechten Waeg-Schaels-Evenaer, verthoonende Het Christelijck Tegen-Oordeel, Ende Den Hollandtschen VVeder-Galm. Beyde

te niet makende het verkeert Oordeel, onlangs uytgegeven by een sekeren naemloosen Hollander, 't welcke hier ... mede is by-gevoegt. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Isaac Bvrchoorn, ... 1633. in-4°., 8 blz.

Het *Oordeel* (ongunstig over n°. 4302, zie voorg. nummer) is in proza, doch de tegenschriften beide in dicht, het eene onderteekend *P. N. Een of Geen*, het andere *J. B. Semper Amans.* De eerste zinspreuk is van Pt. Nootmans, de tweede van Is. Burchoorn. (T. 2512.)

4308 Anti-Pvteanvs, sive Politico-Catholicvs, Stateram Puteani Inducias expendentis, aliâ Staterâ expendens.... Cosmopoli, Apud Belgam Fidelem. Anno 1633. in-4°., 176 blz.

De auteur van dit strijdschrift tegen n°. 4302 (dat hier bij gedeelten tusschen den tekst weder is afgedrukt) is de beroemde C. van Baerle. Zie: *Paquot*, *t. a. p.*, 413. (W. 2260, waar evenals bij *Paquot* het getal bladzijden als 112 wordt opgegeven.)

4309 Ver-sienden Bril. Dienende op de jegenwoordige Vredeshandelinge. Door een Lief-hebber van 't ghemeene Landts beste in Rijm ghestelt. (*Met het wapen van Zeeland op den titel.*) Tot Middelbvrgh, Gedruckt (*z. n. v. dr.*) ... 1633. in-4°., 8 blz.

Geteekend *M. A. H. V. J.* (W. 2261). Waarschuwing tegen de bedoelingen der Spanjaarden.

4310 Declaration de l'assemblee De Messieurs les Estats de Hollande et Prouinces vnies, Faicte en recognoissance du Roy de France et de Nauarre Lovys XIII. Et des Princes leurs Alliez. Ensemble Les Mescontentemens des Princes et Seigneurs de la Cour de Bruxelles, Sur le triste estat de l'acheminement de la Trefue. A Paris, Chez Jean Brvnet, ... 1633. Auc (*sic*) permission. in-8°., 14 blz.

4311 Aende Vereenighde Nederlandtsche Provintien, midtsgaders de Gheassocieerde Landtschappen, etc. DE Staten Generael *enz.* ... (*Brief gedagt.* 12 *Aug.*) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Uitschrijving van een Bededag tegen Woensdag 24 Aug.

4312 Declaratie van de ... Staten Generael, ... aengaende De Handelinge van den Trevis, met de Ghecommitteerde van d'ander zijde, Midtsgaders, Hare Hoogh-Mo: Voornemen, om met den Oorlooghe voorts te gaen, ... hebbende Tot dien eynde beschreven een alghemeenen Vast ende Bede-dach op den 24. Augusti. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1633. den 22. Augusti. in-4°., 4 blz.

Andere druk van het voorgaande.

4313 Aenmerckinghen Van Religie En Staet, Op d'uyt-schrijvinghe van

'tghebodt, vanden al-ghemeenen Bid-dagh, ende Vast-dagh, bevolen ende in-ghestelt door die Rebelle Staten op den 24. deser tegenwoordighe maendt Oogst 1633. Waer door men by provisie sal mogen sien, hoe groot onghelijck dat den vyant heeft, van ons eenige overtredinghe vande handelinghe van Trefves toe te schrijven, *enz.... Z. n. v. pl.* (*Brussel?*) *en v. dr.* M. DC. XXXIII. in-4°., 32 blz.

= T. 2513. Verg. *N. C. Kist*, *Neerland's Bededagen en Biddagsbrieven*, *I*, 239—243.

4314 Aenmerckingen Van Religie *enz....* (*als 't voorg.*) (*Met titelvignet.*) Naer de Copye, Ghedruckt tot Brussel, (*z. n. v. dr.*) Anno M. DC. XXXIII. in-4°., 32 blz.

= T. 2514.

4315 Den Hollandschen Schoutet Antwoordt, aenden Hollandschen Vragenden Vrede-man, Ghelogeert op Helicon. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Antwoord op W. 2262.

4316 De voor-lopende Hollandsche VVee! Ende VVraecke-klagt. Aen den Eeuwigen, Al-Magtigen Godt,... Daer na mede, aen de... Staten Generael,.. beneven ... Fredrick Hendrick, Prince van Oranjen,.... Door Gilles Jacobs Quintyn,.... (*Met titelvignet.*) Men vindtse te koop in 'Gravenhage, by den ... Autheur, ... Anno 1633. in-4°., 56 blz.

4317 Lettres Des Sievrs du Moulin et de Balzac. Esquelles... donnent leurs advis sur la Religion, et sur le devoir des subjects envers leurs Princes. (*Met titelvignet.*) A la Haye, Pour Bernard Langenes ... Anno 1633. in-4°., 12 blz.

Vrij stekelige briefwisseling onder hoofsche vormen, naar aanleiding van het werk van *Balzac*, getit. *Le Prince* (*Paris*, 1631, *in-4°.*), dat de auteur aan *Du Moulin* had toegezonden. Verg. *Nicéron*, *Mém.*, *T. XXIII*, 324 *v.v.* (W. 2264.)

4318 Eerbiedigh en Ootmoedigh Vertoogh, der Remonstrants-gesinde Christenen. Aande ... Magistraten der Stede Leyden, Over de Publicatie vanden Stadt-huyse aldaer, den naast-lesten July 1633. ghedaan tegen de Remonstrants-gesinde Borgeren en Ingesetenen der selver Stadt. Gedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1633. in-4°., 28 blz.

Aan Wtenbogaert toegeschreven. Zie: *Cattenburch*, 159. (T. 2515.)

4319 Cygnea Cantio Of Leste sang Joh Wtenbogaert. Dat is. Meditatie Over t'vj. vij. viij. ende ix. Veersen van den Psalm XL. uytghesproocken inde Remonstrantsche Ghemeente van 'sGravenhaghe, op den Algemeenen Vast ende Biddach, ghehouden den

15 December 1632. (*Met titelvignet.*) Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in April, Anno 1633. in-4°., (VIII) en 48 blz.

= T. 2516.

4320 Considerable ende Hooghnodighe Insichten op 't betrachten van 't vast stellen vande Christelijcke Gereformeerde Religie in dese Landen. Dienstich in desen tijdt (van handelingh tot Vrede) wel overwogen te werden. (*Met titelfileet.*) Tot Wtrecht. (*z. n. v. dr.*) ... 1633. in-4°., 8 blz.

= T 2517. Tegenover de Katholieken, wordt hier eene nadere aaneensluiting tusschen Remonstranten en Contra-Remonstranten aangeraden.

4321 Geessel Om uyt te dryven den Arminiaenschen Quel-Geest *enz*... *als* n°. 2524 Den vierden druck. (*Met drukkersmerk van Brandt op den titel.*) t' Amstelredam, Gedruckt voor Marten Jansz. Brandt, ... Anno 1633. in-4°., 32 blz.

Herdruk van n°. 2524.

4322 De rechte Ovtheyt van Seven Propositien of Articvlen, Dienende tot bewijs, dat de teghen-woordige Roomsche Kercke, af-gheweken is van het Gheloof ende van de practijcke van de Oude ende aldereerste Kercke Jesu Christi, ... Met een Voor-reden, aen-wysende der ghepretendeerde Catholijcken Dool-hof. Ende een by-voeghsel van haer Vaghevuyr. (*Met kopergravure op den titel.*) Tot Rotterdam, By de Weduwe van Matthijs Bastiaensz, ... Anno 1633. in-4°., (XXXII) en 72 blz.

Door Simon Episcopius. (T. 2520.)

4323 Antichrists Brant-teecken Interragatoria (*sic*), Van weghens de Nederlandtsche Spaensche Inquisitie van Brabandt ende Vlaenderen, ... by den Bisschop van Mechelen ende Gent, gedaen inden Jare 1629, op den Persoon van Vrouwe Maria van Provins, ... Weduwe van Joncker Nicolaes van Pietsen ... Vande Heerlickheyt ter Straten, wegh ghevoert in het Beestelijck Hof vanden Bisschop van Gent, ende aldaer ghevangen gheset, ende gheexamineert op dese naervolgende maniere ende poincten, om dat deselve niet ter Kercken, ofte Bichte (*sic*), Communie en wilde gaen ghelijck de Paus-ghesinde. In 's Graven-haghe. By Ludolph Brekevelt, ... 1633. in-4°., 12 blz.

= T. 2523.

4324 Anti-christs Brant-teecren (*sic*) *enz.* ... (*als 't voorg.*) ... Eerst in 's Gravenhage By Ludolph Brekevelt, ... Anno 1633. in-4°., 8 blz.

= W. 2267. Compresse nadruk.

4325 Gulden Vyr-slagh.
Twaelf uren zijnder inden dagh // Daer in men dit bedencken mach.
Onderaan: Tot Rotterdam. By Pieter van Waesberge ... 1633.
in-plano, een blad.

Twaalf gedichten, voor elk uur dat de klok slaat een, onderteekend: *Hermaeckt door P. J. Vos.*

1634.

4326 Articvlen, Geaccordeert tusschen den Heere Hertogh van Orleans aen d'eene zijde, ende den Heere Marquis d'Aytona ter ander zijde, inden name van syne Catholijcke Majesteyt, etc. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Zie *Mercure françois, XX*, 318.

4327 Beschryvinge Van 't ghene voorghevallen is inde Oorloghe by sijne Koninckliicke Majesteyten van Polen ende Sweeden Ghevoert in 't Jaer 1633 teghen den Turck ende den Moscoviter, in October, November en December. (*Met een wapen op den titel.*) Tot Antwerpen. By Abraham Verhoeven,... Anno 1634. in-4°., 16 blz.

4328 Friedlands Verradery Ontdeckt. (*Met titelvignet.*) Na de Copye tot Bruysel (*z. n. v. pl.*) By Lucas Meerbeeck. Anno cIɔ Iɔ c xxxiv.
in 4°., 30 blz.

Achteraan een *Vreughd-gedicht,.... over de.... moordt van.... Albert Walsteyn.* **(T. 2525.)**

4329 Copie van 't Placcaet Van Sijne Keyserl. Majesteyt, waer in hare Majest. doet vermanen aen alle Standen vant H. Roomschen Rijck, hoe dat Sijne Majesteyt is geneghen tot een Christelijcke Vrede des Rijckx, ende deur wat middelen de t samentlijcke Vyanden moeten wederstaen worden. Gegeven in onse Stadt Weenen den xxx. Augusti, 1634. Gedrvct (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1634.
in-4°., 8 blz.

4330 Haupt-Abschied, Verbündnusz vnd Coniunction, Zwischen Der Königlichen Majestät vnd Cron Schweden, Vnd Den Evangelischen Protestirenden Churf. Fürsten vnd Ständen des H. Röm. Reichs, der löblichen Churfürstl. Rheinischen, Fränckischen, Schwäbischeu (*sic*), vnd Rheinischen, wie auch Ober- vnd Nider-Sächsischen Craysen, Auffgericht zu Franckfurt am Mayn den 3. Septembris Anno 1634. (*Met titelvignet.*) Getruckt zu Franckfurt am Mayn, Bey Johann Friderich Weissen,... M. DC. XXXIV. in-4°., 12 blz.

In het *Theatrum Europaeum, III*, **298** *f.*

4331 Spannische Kappe Das ist Vngefehrlicher Discurs oder erörterung der Frage, Ob das Hausz Spanien dann eben so gar grosz vnd mächtig, dasz sich alle Welt vorausz aber Teutschlandt davor fürchten müsse? Gestellet Durch Einen trewen Teutschen Patrioten ... (*Met titelvignet.*) Gedruckt zu Franckfurt, (*z. n. v. dr.*) Im Jahr M. DC. XXXIV. in-4°., 32 blz.

4332 La Peintvre De La ... Princesse Isabelle Claire Evgenie Infante D'Espagne. A Anvers ... Plantin ... M.DC.XXXIV. in-4°., (XVIII) en 72 blz.

Met gegraveerd titelblad, waarop het adres: *Pet. Paul Rubens pincit. Corn. Galle scvlpsit.* **Op blz. 49 begint** *La Peintvre Dv Trespas De Son Altesse Serenissime.* **De dichter dezer Fransche verzen is Tristan.**

4333 ErycJ Pvteani Idea Heroica Principis vnivs omnivm optimae Isabellae Clarae Evgeniae vita et morte in exemplvm delineata. Adjuncta est Balthasaris Nardi ejusdem argumenti Epistola. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lovanii Apud Joannem Oliverivm, et Corn. Coenestenivm, Anno 1634. in-4°., (VIII) en 40 blz.

Zie *Paquot*, *XIII* (*in*-8°.), 414. (W. 2277.)

4334 R. P. Francisci Capronii S. Theol. Doct. Ord. FF. Praedicat. Lavdatio Fvnebris in lavdem Serenissimae Isabellae, Clarae, Evgeniae, Hispaniarvm Infantis, ... In solemnibus Vniversitatis Exequijs ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Louanij, Typis Philippi Dormalij, 1634. in-4°., (VIII) en 48 blz.

= W. 2278.

4335 Oratio In obitum et gloriosissimam memoriam Isabellae, Clarae, Evgeniae, Hispaniarvm Infantis, ... In insigni aede Collegiata D. Petri Louanij die 21. Martij anni 1634. ... Habita ab Antonio D'Ave S. Th. L. Ethicae Profess. Publ. *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Lovanii, Typis Francisci Simonis, 1634. in-4°., 46 blz.

4336 Copye Vande Sententie Ghegheven teghen den Grave Hendrick vanden Berge (*gedagt. den* 13 *Maart* '34). Gedruckt nae de originele Copye tot Mechelen, (*z. n. v. dr.*) 1634. in-plano, een blad.

= W. 2285. Verg. n°. 4216 v.v. en *Aitzema*, *II*, 165.

4337 Missive Des Coninghs van Hispangien, Aen de Staten Generael Vergadert tot Brussel, ... Mitsgaders: Oock 't verhael ende oorsaecken van de ghevangenisse des Hartogen van Aerschot, ... Uyt den Françoisen ghetranslateert naer de Copye van Brussel. Anno 1634. (*Met titelvignet.*) Tot Haerlem, Gedruckt by Adriaen Rooman, ... 1634. in-4°., 8 blz.

Het tweede stuk bij *Aitzema*, *II*, **166. (T. 2528.)**

4338 Copie vande Brief Van Sijne Koninghlijcke Majesteyt van Spaenjen, gheschreven aende .... Staten Gheneraal van sijne gehoorsame Provintien, nopende de vergaderinge tot Brussel op den Handel van Treves: Mitsgaders Om wat oorsaecke den Hertoch van Aerschot met sijn byhebbende Swijte tot Madrid in apprehensie is ghenomen. (*Met titelvignet.*) Tot Brvssel, By de Weduwe Huybrecht Anthoon Velpius, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Andere vertaling van het voorg. Verg. W. 2290. Hier is bijgevoegd: *Antwoordt Des Hertochs van Aerschot, Op de Poincten hem by den Koningh van Hispanien selver vooren ghestelt.* gedagt. 18 Juni.

4339 Don Francisco de Moncada, Marquis d'Aytona, Grooten Seneschael der Koningrijcken van Arragon, Raedt van State des Koninghs onsen Heere, Lieutenant, Gouverneur ende Capiteyn Generael van syne Nederlandtsche Provincien ende van Bou goignen, etc. (*Amnestie aan de Belgische grooten, met uitzondering van de Prinsen van* Espinoy *en* Barbancon *en den Graaf van* Hennin: *gedagt.* 29 *April.*) Nae de Copye ghedruckt tot Brussel by de Weduwe van Hubert Antonisz Velp, ... Ende nu t'Amsterdam voor François Lieshout. *z. j.* in-f°., een blad.

Nadruk van W. 2287. Verg. *Aitzema, II*, 166.

4340 L'Entreprise des Espagnols, Condvite par le Marqvis d'Ayetonne et Comte Jean de Nassau. sur les Estats des Hollandois. Deffaicte et dissipée, Par Monsieur le Prince d'Orange, General de l'Armée Hollandoise, le 28 May 1634. (*Met titelvignet.*) A Paris, Chez Michel Blageart, ... M. DC. XXXIII. in-8°., 14 blz.

4341 Copy Van Brieven gheschreven by sijn Excellentie (*den Markies d'Aytona*) aende Ontfangers vande Contributien van sijne Majesteyt, respectivelijck inde quartieren van Suyt-Hollandt, Althena, Bommelreweerdt, Heusden, Maeswael ende Nimmegen. (*gedagt.* 6 *Juni.* (*Met titelvignet.*) Nae de Copye van Brussel. In 's Graven-Haghe, By Ludolph Breeckevelt, ... 1634. in-4°., 4 blz.

4342 Cort verhael vande Triumphante incomste des Prince Cardinael Infant, inde Stadt Brussel, den 4. November 1634. Als mede van sijn gheluckighe reyse ende treffelijcke Victorien die hy ghehadt heeft voor Nortlinghen. (*Met titelvignet.*) T'Hantwerpen, By Abraham Verhoeven, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Zie *Wagenaar, XI*, 194 *v.*

4343 Chronographica Gratvlatio in Felicissimvm Adventvm Serenissimi Cardinalis Ferdinandi Hispaniarvm Infantis A Collegio Soc. Jesv Brvxellae Pvblico Belgarvm Gavdio exhibita. (*Met titelvignet.*) Ant-

verpiae, Ex Officina Plantiniana Balthasaris Moreti. M.DC.XXXIV. in-4°., 16 blz.

4344 Virtvtvm Et Mvsarvm Trivmphvs Serenissimo Principi Ferdinando Avstriaco Hispaniarvm Infanti, ... Cardinali, Belgicae gubernaculum faelicirer (*sic*) suscipienti. Adornatus à Christophoro Chamberlino. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

4345 Journael Ofte VVaerachtige Beschrijvinge van al het gene Datter voorghevallen is op het Eylandt Mavritivs In Groenlandt. Beschreven By seven Persoonen, die Anno 1633. aldaer ghelaeten waren om te overwinteren, ... (*en*) alle seven daer ghestorven sijn ... (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens. Voor Jacob Roels, ... 1634. in-4°., (IV) en 20 blz.

Aan de keerzijde van den titel een *Ghedicht aen alle Zee-Vaerende Luyden*, onderteekend *W. C.* Het *Journael* loopt van 26 Aug. tot 30 April. Verg. het volgende nummer en W. 2247—2250.

4346 Joernael. Ofte. Voyagie vande Groenlants-Vaerders, Namelijck vande Seven Matrosz. die Ghebleven waren op het Eylant genaemt Mauritius om op het selfde Eylant te overwinteren, oock om te besien hoe hem dit Lant toe soude draghen, den gheheelen Winter *enz.* (*Met een schip op den titel.*) Tot Rotterdam: By Abraham Nering, ... Anno. 1634 in-4°., (VIII) en 42 blz.

Andere druk met verschil in den tekst. Het *Ghedicht* wordt hier gemist, maar achter het *Journael* volgen een *Na-reden* en een *Den Drucker tot den Leser.*

4347 Pertinent Bericht. Van alle de Particulariteyten soo sich hebben toegedragen in West-Indien, 't welck geadviseert wert vande Gedeligeerde Heeren, van weghen de gheoctroyeerde West-Indische Compagnie tot Farnumbuco van date den 18. April 1634. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Haghe, By Ludolph Breeckevelt, ... 1634. in-4°., 4 blz.

4348 Votvm pro Dvce ... Frederico Henrico, Principe Aurantiae, Comite Nassaviae, etc. Et Patria Jam varijs triumphis illustratâ, iterumque militem in campum educente, effvsvm a Davide Paenio, Medioburgo-Zeelando. Hagae-Comitis, Typis Lvdolphi Breeckevelt, ... Anno 1634. in-4°., 24 blz.

4349 Den Hollandtschen Oorloghs-Man, De Stemmende Steden van Hollandt ende West-Vrieslandt, eerbiedelijck antwoort-vraghende, waeromme dat de Rechtveerdighe, soo binnen als Buyten-landsche Oorloge, den al-vernielenden Mont-Trefves, niet en is over-winnende? *Onderaan:* De Beantwoordinghen, sullen van verscheyden Welbesielde Poëtische gheesten, van nu aff aen, tot den lesten

van Sprockel eerstkomende, hier op verwacht werden. Binnen welcken tijdt, de Saeck-bedenckende Pallas met hare Const-Jufferen, op Helicon sullen te Gast gaen, om daer na, tot de vereyschte uytsprake, beter ghehert ende gheharssent te wesen. Voorghestelt desen Dry-Coningen-Vechtent 1634. Securius bellum pace dubia. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Deze rijmen zijn gericht tegen W. 2262, en eveneens in drie kolommen gedrukt, met de namen der steden aan het hoofd der koepletten. (W. 2297.)

4350 Den Noordtschen Boeren-Slach, Gheslaeghen Door dese Personagien,
Remmet Coeje-clauwer,
Dirck Slodder,
Heyndrick Groesmoes, en
Ariaan Modder.
Noch is hier by ghevoeght,
Een t'samen-sprekinghe van twee Schager Boeren;
Die te met onder den Zeedijck laghen te loeren. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1634. in-4°., 8 blz.

4351 Een Wester-poorts Praatjen. Gespeelt door dese Personagien. Remmet Koeje-klauwer, Dirck Slodder, Heyndrick Groesmoes, en Ariaan Modder. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Amsterdam. Gedruckt by Pieter Pietersz. Jager. *z. j.* in-4°., 8 blz.

Andere druk van het voorgaande.

4352 Verklaringhe Van de redenen, dewelcke Don Emanvel Gheboren Prince van Portegael etc. Voor desen gheweest Religieus .. bewoghen hebben te verlaten de Roomsche Religie, om sich te voegen in de Catholijcke ende Apostolijcke Kercke. ende in de selfde te belijden de suyverheyt des Euangeliums... Met eenighe brieven uyt Brussel gheschreven aen den selfden Prince t' sedert syn overkomste in dese Landen. Overgheset uyt de Fransoische tale in de Nederduytsche, door F. V. S.... Rotterdam. By Isaack van Waesberghe, ... Anno 1634. Voor Felix van Sambix, Boeckverkooper tot Delft.... in-4°. (II) en 42 blz.

= W. 2300.

4353 Het al-gemeyn Jvbilevm, Gegunt door den alder-Heyligsten Vader Urbanus den VIII. In den tegenwoordigen noodt der Heyliger Kercken af-geropen (*sic*) den 23. Maert, 1634. in Roomen. Overgeset ende gedruckt naer de Copye van Roomen, ende van Parijs. (*Met titelvignet.*) Gedruckt by Isaac Burchoorn, (*z. n. v. pl.* ['*s Gravenhage.*]) ... Anno 1634. in-4°., 8 blz.

1635.

4354 N°. 21. Lettre Escrite par le Roy aux Gouverneurs des Provinces (*gedagt.* 14 *Febr.*), sur la detention du Duc de Puylaurent: et ce qui s'y est passé. (*Zonder afz. titel, met Hollandsche vertaling er achter.*) *Aan het einde:* In 's Graven-haghe, Byde Weduwe *enz.* ... van ... H. Jssz. van Wouw, Anno 1635. in-4°., 8 blz.

= W. 2301. De brief wordt gevolgd door een bericht geschreven *Du Bureau d'Adresse, le* 17. *Février* 1635. In den *Mercure françois*, *XX*, 883 *v.v.*

4354*a* Lyste Van d, aentocht der France volckeren na Duynkercken, Geschreven uyt het Franse Leger tot Ryssel, en van daer aen seker Marsche der Fransoysen van 28480 Man te Voet welcke Compareren sullen by Duynkercken. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

= P. 1900. Aan de keerzijde: *De Gebrilde Walsman of De Phovere Thee*, een spotdicht in 2 kolommen gedrukt.

4355 Lettre dv Roy, Escrite à Monseigneur le Duc de Mont-Bazon, Pair et grand Veneur de France, ... Contenant les justes causes que sa Majesté a eües de declarer la guerre au Roy d'Espagne. (*Gedagt.* 9 *Juni. Met titelfileet.*) A la Haye, Chez Ludolph Breeckevelt, ... A Paris, Chez Clavde Ribot, ... N. DC. XXXV. in-4°., 4 blz.

Dit is slechts de begeleidende brief; het manifest ontbreekt hier, maar wordt in de hierna volgende Holl. vertaling gevonden; het oorspronkelijke daarvan in den *Mercure françois*, *XX*, 948–959.

4356 Des Coninghs van Vranckrycks Brief, Geschreven aen ... den Hertogh van Montbazon .... Inhoudende de rechtveerdighe oorsaecken ende redenen, die sijne Majesteyt ghehadt heeft om den Oorlogh uyt te roepen teghen den Coningh van Spanjen. Wt de Fransche in onse ... Taele overgheset door Daniel Bredan, ... (*Met het wapen van den koning van Frankrijk op den titel.*) Gedruckt binnen Parijs, by Claude Ribot, ... 1635. Ende nu tot Amsterdam, by Jacob Pietersz. Wachter, in-4°., 16 blz.

= T. 2537. Vertaling van het voorgaande.

4357 Declaration dv Roy, svr l'ouverture de la Guerre, contre le Roy d'Espagne. Verifiée en Parlement le 18. Juin 1635. (*Met titelvignet.*) Suivant la Copie Imprimée a Paris, ... A la Haye, Par la Vefve .... de H. Jssz: de Wouw, ... 1635. in-4°., 10 blz.

= W. 2312. In den *Mercure françois*, *XX*, 933—947.

4358 Verklaringh des Konings, over d'openingh van d'Oorloghe tegen

den Koningh van Spaengien. Gheverifieert int Parlament den 18. Junij 1635. (*Met titelvignet.*) Nae de Copye, Ghedruckt tot Paris, ... In 's Graven-hage, Byde Weduwe, *enz.* .... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1635. in-4°., 10 blz.

Vertaling van het voorgaande. Bij *Aitzema*, *II*, 209 *v.r.* (T. 2539.)

4359 Verklaring des Coninghs *enz.*... (*als 't voorg.*) ... (*Met ander titelvignet.*) Nae de Copye, Gedruckt tot Paris, ... In s'Graven-hage, Byde Weduwe, *enz.*... van ... H. *Jsz.* van Wouw, ... Anno 1635. in-4°., 20 blz.

Andere druk van het voorgaande.

4360 Verklaringe Van Sijne Hoogheydt. (*Ferdinand, Infant van Spanje*), Aengaende Den Oorloghe Teghen de Kroone van Vranckrijck (*gedagt.* 24 *Juni*) Naer de Copye, Tot Brvssel, Byde Weduwe van Hubrecht Antonis Velpius, ... 1635. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *II*, 211 *v.r.* Bij T. 2540 vindt men den oorspronkelijken Hollandschen druk.

4361 Declaration de son Alteze, touchant la guerre contre la Covronne de France. (*gedagt.* 24 *Juni*) A Brvxelles, Chez la Vefue d'Hubert Anthoine Velpius, ... 1635. Avec Privilege de Sa Majesté. in-4°., 12 blz.

Andere druk van T. 2541, dat een wapen op den titel heeft, doch de woorden *Avec Privilege* enz. mist. Daarentegen vindt men daar het privilegie zelf op de laatste bladz. die hier ledig gelaten is. (W. 2313.)

4362 Declaration de son Altesse, touchant la gverre contre France. (*Met wapen op den titel en het privilegie op de laatste bladzijde.*) A Brvxelles, Ches la Vefue d'Hubert Anthoine Velpius, ... 1635. in-4°., 12 blz.

Andere druk waarbij de woorden *la couronne de* tusschen *contre* en *France* zijn weggevallen.

4363 Antwoorde Van een goet Ondersaet des Catholycken Conings, Op de Verclaeringhen, uytghegeven by den Coningh van Vranckrijck, Aengaende den Oorlogh by hem uytgeroepen teghen de Croone van Spanjen, in de Maend Jujni (*sic*) deses loopende Jaers M.D.XXXV. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt t'Antwerpen (*z. n. v. dr.*)... Anno... M.DC.XXXV. in-4°., 16 blz.

= T. 2542 ?

4364 Apologie of Verantwoordingh voor Vranckrijck, teghen de voornemens van 't Huys van Oostenrijck. Met eene waerschuwingh aen alle Staten van Europa, aengaende de fondamentele of grond Maximen vande Regeringhe ende 't voornemen der Spaignaerden. Aen mijn Heere den Cardinael, Hertoge van Richelieu. (*Met titel-*

vignet.) Nae de Copye. Ghetranslateert uyt het Fransch, . . . (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1635. in-4°., 52 blz.

= T. 2548.

4365 Le novveav Deffillement de l'armée imperialle, Par les poursuittes et vigilances des Armées du Roy. La Separation du Duc Charles d'auec Jean de Vvert Imperial, et sa retraitte à Besançon. L'acheminement de la Royne de Suede auec quarante mil hommes. (*Met titelvignet.*) A Paris, Par P. Mettayer, . . . M.DC.XXXV. in-8°., 8 blz.

Gedagt.: *Du Camp de Lais le Bas ce* 22. *Nouembre mil six cens trente-cinq.*

4366 L'Ambassadevr Chimerique ov le cherchevr de dvppes dv Cardinal De Richeliev. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXXV. in-4°., 32 blz.

De schrijver is Matthieu de Morgues, Sieur de Saint-Germain, in wiens *Recueil de pièces* het opgenomen is. Zie: *J. Lelong*, *Bibl. hist. de la France*, *II*, *n°.* 21913. waar hierbij is aangeteekend: „*C'est une sanglante Satyre contre le Cardinal de Richelieu et son Apologiste Jean Sirmond.*" *Lelong* en *Brunet* kennen geen uitgaaf vóór 1637; bij W. 2343 komt een vermeerderde editie van 1636 voor. Ook in 1643 werd dit stuk herdrukt. Verg. n°. 4186.

4367 Versierenden Dweep-geest in ambassade ghesonden door den Cardinael de Richeliev. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXXV. in-4°., 38 blz.

Vertaling van het voorgaande.

4368 Satyre d'Estat. Harangve faicte par le maistre dv bvreav d'addresse a son eminence le Cardinal de Richeliev et le remerciement dvdict Sr. Cardinal. Jouxte la Copie Imprimé à Paris au Bureau d'addresse. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) Avec grace et Privilege. in-4°., 80 blz.

Herdrukt in het *Recueil* van den Abbé de St. Germain. Zie *J. Lelong*, *Bibl. hist. de la France*, *II*, *n°.* 21914, waar dit stuk op 1638 is geplaatst. De (pseudo) *Approbation des Docteurs* echter, onderteekend: *Le Pere Joseph et Mulot*, is gedagt. 14. *d'Aovst* 1635.

4369 Abdruck Desz Friedens Schlusses, Von der Röm. Käys. Mayt. vnd Churfürstl. Durchl. zu Sachssen, etc. zu Prag auffgerichtet, Den $\frac{20}{30}$ Maij, Anno 1635. (*Met titelvignet.*) Franckfurt am Mayn Bey Caspar Röteln, . . . M. DC. XXXV. in-4°., 46 blz.

In het *Theatrum Europaeum*, *III*, 403—420.

4370 Articulen ende Capitulatien van 't Vrede-Verbondt. Tusschen Sijne Roomsche Keyserl. Majesteyt, ende de Keur-Vorstl. Doorl. van Saxen, etc. binnen Prage gearresteert ende besloten. Op den $\frac{20}{30}$. May Anno 1635. (*Met titelvignet.*) Na de Copye tot Dresden by

Gimel Berghen, ... (*te Amst.*) Voor Jan van Hilten. 1635. in-4°., 28 blz.

= T. 2536. Vertaling van het voorgaande.

4371 De ernstighe Redenen Die ... Ferdinandvs den II. Roomschen Keyser Hebben beweeght om Vrede te maken met den ... Hertogh van Saxen, ende de algemeene vruchten van deselfde Vrede. Wt een schrift by sijne Keyserl. Majest. aen sekeren voortreffelijcken Heere ghesonden. Uyt de Latijnsche ... Tale overgeset, door Daniel Bredan .... (*Met titelvignet.*) t'Amstelredam, Ghedruckt voor Jan van Hilten. Anno cIↄ Iↄ cxxxv. in-4°., 8 blz.

Verg n°. 4410.

4372 Le soldat Boemien Aux pieds de son Prince (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., (VI) en 46 blz.

Opgedragen aan *Karel Lodewijk*, zoon van den Winterkoning. Het moet in 1635 geschreven zijn blijkens blz. 35, reg. 14: *Quinse ans ou peu s'en faut, se sont desia passez, depuis que nous avons perdu la lumière de votre face, et le doux aspect de vos yeux, et nous n'auons cessé de viure dans l'horreur des confusions.*

4373 Onderrichtinghe en verhael Van 't gunt t zedert eenige tijdt herwaerts gedaen ende getracteert is ... van weghen de Majesteyt .... van Sweden, tusschen den Heer Axel Oxenstirn, ... als oock .... Heer Johan Baner, ... Ter eenre Ende .... Johan Georg, Hartogh tot Saxen *enz.* ... ter anderer zijde. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M. DC. XXXV. in-4°., 80 blz.

Verzameling stukken van 1 Sept. 1631 en van 16 Febr.—31 Oct. 1635.

4373*a* Copye uyt den Koninglijcke Brief (*van Wladislaus*) aen het Rijck Sweden, ende d Inwoonders aldaer. (*gedagt.* 30. *Juni.*) *Aan het einde:* Nae de Hoogh-duytsche Copie, ghedruckt In 's Graven-haghe, By L. Breeckevelt, ... 1635. in-4°., 4 blz.

= T. 2544.

4374 Articuli Induciarum, Inter Vladislaum Poloniae Regem Et Christinam Sueciae Reginam initarum. *Z. afz. titel. Aan het einde:* Hagae-Comitis, Apud Viduam et Haeredes Hillebrandi Jacobi à Wouw. Anno 1635. in-4°., 8 blz.

Gedagt. *Actum Stumischdorffij*, $\frac{2}{12}$ *Septemb.* 1635. De Duitsche tekst in het *Theatrum Europaeum*, *III*, 493—497.

4375 Articvlen der Stumsdorpsche Vereeninge Daerin Van ... der Poolsche ende Sweedtsche Commissarien ... een stil-stant der wapenen tusschen ghemelte Coninck-rijcken bestemmet is ... inde maent Sep-

tember ... 1635. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz.... Anno M.DC.XXXV. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *II*, 263 *v.v.* (T. 2545.) Hollandsche tekst van het voorgaande.

4376 Brvxellensium Triumphus Serenissimo Principi, Hispaniarum Infanti, Ferdinando Archiduci Austriae, S. R. E. Cardinali, Belgium ingredienti erectus. Describebat Sebast. Tychonius, insignis Ecclesiae Colleg. D. Gudilae Sacellanus. Bruxellis, E Typographeio Mommartiano ... CIϽ. IϽC. XXXV. in-4°., (VIII) en 56 blz.

4377 Emblematica Gratvlatio Serenissimo Principi Cardinali Ferdinando Hispaniarum Infanti exhibita, dicata, Dum Avstriacorvm quondam Domum, nunc eorumdem Munificentiâ Societatis Jesv Collegium Mechliniae, auspicatò praeterueheretur. (*Met titelvignet.*) Antverpiae, Ex officina Plantiniana Balthasaris Moreti. M.DC.XXXV. in-4°., 44 blz.

4378 ErycJ Pvteani Pvrpvra Avstriaca Hierobasilica, sacram et regiam Serenissimi Principis Ferdinandi, Hispaniarvm Infantis, S. R. E. Cardinalis, Imaginem colore panegyrico repraesentans. (*Met een purperschelp op den titel.*) Antverpiae, Typis Joannnis Cnobbari, ∞. IϽC. XXXV. in-4°., (VIII) en 160 blz.

Op de keerzijde van den titel vindt men het wapen van den Kardinaal-Infant op koper gegraveerd en op blz. 5 eene gravure voorstellende Hercules, aan een nymph een purperen kleed aanbiedend, onderteekend: *Theod. Vanlonius inuent.* Zie *Paquot*, *Mém.* (*in-8°.*), *XIII*, 414.

4379 Laetitia Belgarvm in adventv Serenissimi Principis Ferdinandi Avstriaci, Hispaniarvm Infantis, S. R. E. Cardinalis, Felicissimis auspicijs Belgij gubernaculum suscipitis, Elegijs et Elogijs adumbrata à Christophoro Chamberlino. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Louanij, Apud Joan. Oliverium, et Corn. Coenestenivm, Anno 1634. in-4°., (IV) en 32 blz.

4380 Virtvtvm et mvsarvm Trivmphvs Serenissimo Principi Ferdinando Avstriaco, Hispaniarvm Infanti, S. R. E. Cardinali, Belgicae gubernaculum faelicirer (*sic*) suscipienti. Adornatus à Christophoro Chamberlino. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in4°., 8 blz.

4381 Copie Des Arrests rendus au grand Conseil de sa Maiesté le 2. de May 1635. contre le Prince d'Espinoy, et Charles de Pienne. (*Met wapen op den titel.*) Jouxte la Copie Imprimé à Malines. (*z. n. v. dr.*) M.DC.XXXV. in-4°., 8 blz.

= W. 2307. Verg. n°. 4339 en n°. 4615 en 4616.

4382 Copije vande Vonnissen ghegheven inden grooten Raedt van sijne

Maiesteyt den tweeden May 1635. teghens den Prince van Espinoy, ende Charles de Pienne. (*Met wapen op den titel.*) Ghetranslateert wt de Fransche Copije. Thantwerpen, By Guilliam Verdussen, 1635. in-4°., 4 blz.

Andere drukken bij W. 2308 en 2309.

4383 Exploits de la flotte Royale de Dvnkerke, Soub la sage conduite du sieur de Gaverelle . . . Auec les visions de Hollande, Presages apparants de leur ruyne future. (*Met titelvignet.*) A Brvxelles, Chez la Vefve d'Hubert Anthoine Velpius, ... M.DC.XXXV. Avec Permission. in-4°., 8 blz.

4384 Extract uyt den Brief vande Politijcque Raeden in Brasil, aende E. Heeren Ghecommitteerden ter Vergaderinge der Negenthiene vande Gheoctroyeerde West-Indische Compagnie, over de veroveringe vande Stadt Philippia nu Frederickstadt, met alle sijn Forten ende Starckten, ghelegen inde Capitania van Paraiba. (*Z. afz. titel.*) *Aan het einde:* In 's Graven-haghe, Byde Wed. *enz.*... van H. Jssz. van Wouw. Anno 1635. in-4°., 4 blz.

= T. 2552.

4385 Huys-gebed, Ghemaeckt op dese jegenwoordige Bede-dagen, in dese gevaerlijcke Heyr-tochten des ... Prince van Orangien, buyten de Provintien. Door een Ouderlingh der Gemeynte Jesu Christi binnen Leerdam. (*Met titelvignet.*) Tot Gornichum, Voor Adriaen Helmichsz.... Anno 1635. in-4°., 8 blz.

4386 Rabies ac clades Franco-Batava sive nefandvm, immale et gehennale Thenarvm Excidivm, exantlatâ à Victoribus Lovaniensibvs obsidione, turpissimo dedecore et fugâ ipsos in Auctores versum. Ad veritatis veram lucem secundis curis concinnabat F(ranc.) M(ercator.) ad S. M. L. P. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lovanii, Typis Corn. Coenestenii. 1635. in-4°., 52 blz.

4387 Geus, Franschen Haes-op. Voor Loven. Den 3. Julius 1635. (*Met titelvignet.*)
Lovens Maeghdom heel en gans,
Was noch niet voor Geus oft Frans, *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*
in-4°., 8 blz.

Het gedicht is onderteekend: *Vrijt noyt boven uwen staet.* Daaronder een houtsneê.

4388 Orangens-Leliens-Blijf-Faem: Ghebasuynt Teghen den lasterlijcke en Naemloose Logen-dichter Vanden Geus en Franschen-Haes-op. (*Met titelvignet.*)

'k Moet het boose Logens blaffen
Met de naeckte Waerheyd straffen. (*z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*)
in-4°., 8 blz.

Onderteekend : *P. Nootmans. Een of Geen.*

4389 Die lvstighe Kavs opt hooft. Beheesende (*sic*) d'oprechte verclaeringhe van alle groote Schatten ende Buyten, vercreghen by den Prince van Orangien met zijne Fransche Hollanders, inde vermeende oueringhe van het Lant van Brabant, Vlaenderen, etc. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt inden Haeghe, by Peeter Janssen Broers, ... 1635. in-4°., 8 blz.

4390 Copye Van Requeste aenden ... Prince van Orangie, etc. Van de Geestelijcken tot Wesel ende Buderick. Ghepresenteert int Legher tot Weerdt den $\frac{14}{24}$ Julij 1635. (*Met titelvignet*). Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M. D. C. XXXV. in-4°., 4 blz.

Verzoek om vrijheid tot uitoefening der Kath. eeredienst. Het toestemmend antwoord is gedagt. 25. Juli 1635.

4391 Vyt Arnhem den $\frac{18}{28}$ Julij. *Onderaan*: Voor Jan van Hilten (*te Amst.*) den 30 Julij 1635. in-fol°., een blad.

Bericht van het verlies van Schenkenschans. Zie: *Aitzema*, *II*, 276.

4392 Vrede Traenen, Dat zijn: Naakt-vertoonde clachten over de blindelingse verachte Vreede, met bewijs vande schaede by alle Oorloghen in Nederlandt gheleden. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXXV. in-4°., 10 blz.

4393 Corte ende oprechte vermaeninghe van ... Petrvs Cvdsemivs ... Raets-heer van haere Keyserlycke Maiesteyt, Covr-Bisschop ... binnen Colen. Ghesonden tot die ... Heeren Staeten der Vereenichde Provincien: opdat ... Onder Het gheluckich Nederlandts Gouvernement van Ferdinandvs, Infant van Spaignien, ... Ten lesten gheschiede den ghewenschten Peys, Eynde van d'oorloghe. (*Met titelvignet.*) t'Antwerpen, By Guilliam Verdussen, ... Anno 1635. in-4°., 8 blz.

4394 Rijpen Raedt, ende Salighe Resolvtie, Gheraemt door eenen Liefhebber des Vaderlandts, ende voor-ghehouden onse vereenighde Neder-landen. ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Haghe, (*z. n. v. dr.*) ... M. DC. XXXV. in-4°., 16 blz.

Raad aan de Nederlandsche provinciën, om zich met haren heer, den koning van Spanje te verzoenen.

4395 Wee-klacht, over de groote sterfte Binnen de vvijt-vermaerde Stad

Leyden, A°. clo Io c xxxv. (*Met drukkersmerk op den titel.*) T'Amstelredam, Gedruckt by Nic. van Ravensteyn, 1635. in-4°., 6 blz.

Het gedicht is onderteekend *A. De Brull. le Brulle en Dieu.*

4396 Schermer-Bedyckinghe. (*Met titelvignet.*)
Wy sijn soo vvel bevvaardt voor desen
Dat vvy niet behoeven beschermt te wesen. *Z. n. v. pl., v. dr. en s. j.* in-4°., 38 blz.

Hierin wordt de geheele *bedyckinghe* van den Schermer sterk afgekeurd, als noodzakelijk den geheelen ondergang van Alkmaar met zich voerende.

4397 Aurea Libertas, Ofte Gulden Vryheid Der Stadt Harlinghen, Met den Voet ende Reglement der selver Raeds-bestellinge, ten overstaen van . . . Abraham van Roorda, Dominicus ab Hottinga . . . sampt Suffridus Rispens, als Gecommitteerde der . . . Gedeputeerde Staten van Friesland beraemd, met overroepinge der Ingesenen (*sic*) van de voorsz. Stede Harlingen den 6 Septemberis 1635. (*Met het wapen van Harlingen op den titel.*) Gedrukt tot Harlingen, By Gerrit Sweersz. . . . Anno 1635. in-4°., 40 blz.

4398 Copye. Van seker Brief Van Justus Rijckewaert, Gheschreven aen Anthony Nys, Coopman int Engels Laken tot Rotterdam. Mitsgaeders; Corte notvlen op den selven. Ghestelt door een Lief-hebber der waerheyt ende des Vader-Landts. (*Z. n. v pl. en v. dr.*) Anno clo Io c xxxv. in-4°., 10 blz.

De brief is gedagt. uit Amst. den 4. Dec. 1634. De Contra-Remonstrantsche uitgever zegt in een voorwoord van dezen brief dat daarin *wort ontdeckt de bitterheyt der Remonstranten tegen de Gereformeerde Religie, die publijckelijck in dese Landen wort gheleert, mitsgaders haere naerstigheydt, die sy aenwenden om haer selven tot naedeel deser waerheyt in publijcke ampten in te steecken, als oock wijders het faveur dat sy hebben by sommighe Magistraets personen.*

4399 Verhandelinge Van de questie, of den mensche meer goets kan doen dan hy doet, ende meer quaets kan laten dan hy laet. Onlanghs voor gevallen tusschen seeckere Broederen ende Lidtmaten van de Gereformeerde Kercke tot Haerlem . . . . (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1635. in-4°., 8 blz.

Op het voorbericht geschreven *Wt Haerlem desen* 16. *Febr.* 1635, volgt 1°. een *Gedicht teghens die ons als bedeckte Arminianen schelden, om dat wy seggen dat den mensche door de genade Gods wel meer quaet kan laten dan hy laet, ende wel meer goets soude konnen doen dan hy doet.* 2°. *Wederlegginge der gener, die onlanghs inde Geref. Kercke hebben beginnen te dryven, dat den mensche meer goet kan doen dan hy doet, ende meer quaet kan laten dan hy laet.* (Lied) *Op de stemme van den* 9. *Psalm.* 3°. *Een ander, Op de stemme: Lieve Dochters vol van jeugden, etc.* 4°. *Gesangh Op de questie, of de Mensche niet meer quaedt kan laten dan hy laet. Op de wijse* (als voren). Onderteekend: *J. V. G. tot Haerlem.* (W. 2341.)

4400 Twee Remonstrantien Nu onlanghs overgegeven aen de . . . Staten

van Hollandt ende West-Vrieslandt, by de beyde Synoden van Zuydt ende Noordt-Hollandt. Teghens de Paepsche Afgoderye, welcke door-gaens in vele Steden ende Dorpen der selvigher Provintie onverhindert ghepleeght werdt. (*Met den Holl. leeuw op den titel*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*). M. DC. XXXV. in-4°., 6 en 2 blz.

= T. 2554.

4401 Twee Remonstrantien *enz.* (*als 't voorg.*) ... (*Met het wapen van Holland op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M. DC. XXXV. in-4°., 8 blz.

Dit exempl. mist het bijvoegsel, dat aan het slot van 't vorige gevonden wordt: *Onder stondt U Ed. Mo. Onderdanige Dienaren, De Gedeputeerden des Noordt-Hollandtschen Synodi, Ende was Onder-teeckent Rudolphus Petri Synodi Noord-Holl. Deputatus. Adrianus Snellius Syn. Deptutatus* (sic). (W. 2342.)

4402 Openbaringen Van eenighe dinghen ende wonderen, die de Heere in korten tijdt sal laten gheschieden ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXXV. in-4°., 8 blz.

De schrijver, D. van der Does Isbr. fil. wonende te 's Gravenhage, verhaalt in eene opdracht aan den Prins en de Staten zijne wonderbare bekeering en ingeving van vele toekomstige dingen, die hij in dit geschrift mededeelt. Bovenaan de datum: *Juny* 1635. (T. 2555.)

4403 Beschrijvinge van den Ouden, Ouden, heel Ouden Man: ofte Den Ouderdom ende 't Leven van Thomas Parr Enghelsman, ... die ... is gheboren geweest, Anno 1483. ende nu noch leeft inde Stadt Londen, zijnde Oudt 152 Jaren en etlijcke Maenden. Overgeset uyt 't Engelsch in Nederduytsch, door H. H. (*Met portret van Parr op den titel.*) Tot Delff, Gedruckt by Jan Pietersz Waalpot, ... 1635. in-4°., 12 blz.

De opdracht aan den koning van Engeland is onderteekend: *Johan Taylour.* De derde druk n°. 4465.

4404 Non semel Ilios vexata est. Oder ablehnung Etzlicher vngeräumbter Dinge, so in dem newlich auszgegebenen H. Doct. Georgij Lothi Messer-tractat zufinden, nebest einer, allen nohtwendigen Vmbständen nach, verbeszerten Relation. Von dem 29. Maij newen Calenders 1635. verschluckten, vnd den 9. Julij alhie zue Königszberg auszgeschnittenen Messer. Durch Rotgerom Hemsing Rigâ-Livonum Phil. & Med. Doct. ... Gedruckt zu Elbing, Bey Wendel Bodenhausen, Anno 1635. in-4°., 48 blz.

1636.

4405 De° Par Le Roy. (*Ordonnantie van den koning van Frankrijk om de*

lakeien aan te geven, die in staat zijn de wapens te dragen, 6 *Aug.* 1636. *Bovenaan het fransche wapen.) Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

De vertaling in het volgende nummer.

4406 De Ordonnantien van syne Majest, van Vranckrijck tot aenneminge ende betalinghe van t' Volck van Oorloge, ontfanck van penningen, Reparatien, Victualien ende andere Politien. Ghepubliceert tot Parijs den vierden Augustus ... 1636. (*Met het Fransche koninklyke wapen op den titel.*) Na de Copye tot Roüan ghedruckt by Glaude le Vilain ende Jacques Caillou, ... Voor Jan van Hilten. (*Amst.*) M.DC.XXXVI. in-4°., 12 blz.

Hierin ook de vertaling van het voorgaande.

4407 Advis de ce qvi s'est passé svr le sviet d'vne lettre presentée av Roy Tres-Chrestien de la part de la Royne Mere de sa Maiesté. (*Z. n v. pl. en v. dr.*) M.DC.XXXVI. in-4°., 54 blz.

Het *Advis* is van Matthieu de Morgues, Sieur de St. Germain, in wiens *Recueil* dit geschrift is opgenomen. Zie: *J. Lelong*, *Bibliothèque historique de la France*, *II*, *n°*. 21853. Achter het *Advis* volgen 1°. een brief van de koningin-moeder aan den paus van 15 Juli 1635; 2°. dito van paus Urbanus VIII aan de koningin-moeder van 31 Aug. 1635 (in 't latijn); 3°. tweede dito van 13 Oct. 1635 (in 't latijn); 4°. brief van de koningin-moeder aan Mazarin, buitengewoon nuncius van den paus van 15 Sept.; 5°. brief van de zelfde aan den koning uit Antwerpen van 31 Aug.; 6°. Antwoord van Mazarin van 27 Nov. (in 't Italiaansch); 7°. tweede brief van de koningin-moeder aan den paus van 7 Dec. en 8°. brief van keizer Ferdinand aan de koningin-moeder van 2 Nov. 1635 (in 't Latijn).

4408 Derniers Advis a la France, par un bon Chrestien, et fidele citoyen. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXXVI. in-4°., 16 blz.

Door Matthieu de Morgues, Sieur de St. Germain en opgenomen in zijn *Recueil*. Zie *J. Lelong*, *Bibl. hist. de la France*, *II*, *n°*. 21918.

4409 Byden Coningh. Proclamatie Over het restringheren Van 't visschen op syne majesteyts Zeen ende custen sonder licentie. (*Geschreven copie. ged.* 10 *Mei* 1636.) in-fol°., een blad.

Bij *Aitzema*, *II*, 306.

4410 Deploratio pacis Germanicae, sive Dissertatio de Pace Pragensi, Tam infaustè quam injustè inita Pragae Bohemorum $\frac{30}{20}$ Maii: M. DC. XXXV. ... Avthore Jvsto Asterio, J. C^to^. ... (*Met titelvignet.*) Juxta Exemplar Lvtetiae Parisiorvm, Sumptibus Sebastiani Cramoisy, ... M DCXXXVI. Cvm Privilegio Regis. in-4°., (VIII) en 56 blz.

Verg. n°. 4369.

4411 Beatissime Pater (*Aanhef van een brief der geestelijkheid van Luik aan den paus, om zich over den Prins-Bisschop, aan wien de schade, die het land van Luik door den oorlog leed, geweten wordt, te beklagen. De brief is gedagt.* Leodij. 17 Julij 1636.) *Z. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z.j.* in-4°., 4 blz.

De brief is opgenomen in de *Kroniek v. h. Hist. Genootschap te Utrecht*, 1867. *blz.* 497 *v.v.*

4412 Liste et Specification pertinente Des biens terres et Seigneuries. Ayans appertenu au Comte de Warfuzé, et confisquez au prouffit de Sa Majesté ayans esté saisiz ... et dont la vente se fera au Conseil et Court Feodale de Brabant respectiuement. Le iij et vj. de Septembre 1636. et jours ensuyuans. A Brvsselles, Chez Luc de Meerbeque. 1636. in-4°, 96 blz.

4413 DE Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, *enz.* (*Plakkaat inhoudende maatregelen tot handhaving van hunne souvereiniteit over den Bosch, en als wedervergelding genomen, waarbij de* Sauvegarden *aan geestelijke personen verleend, worden opgezegd, ged.* 2 *Febr.* 1636. *Met den Nederl. leeuw boven den aanhef.*) *Z. n. v pl., v. dr. en z. j.* (*blijkbaar afgesneden : 's Gravenhage, Wed. van H. Jssz. van Wouw.* 1636.) in-plano, een blad.

Gr. Placcaatb., *I*, 246 *v.v.* Verg. W. 2358.

4414 Placcaert ons Heeren Des Conincks Raeckende die Retorsien. (*ged.* 4 *Maart. Met wapen op den titel.*) Nae de Copye. Tot Brvssel By Huybrecht Anthoon Velpius, M. DC. XXXVI. in-4°., 10 blz.

= W. 2360. Tegen het voorgaande gericht. Op blz. 10 volgt het Privilegie in het Fransch.

4415 Placaet Van Retorsie, teghen de ongefondeerde pretensien vanden Koningh van Spaignen, op het Quartier ende Meyerije van 's Hertogen-Bosch (*gedagt.* 2 *Dec. Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, Byde Wed., *enz.* ... van H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1636. Met Privilegie. in-4°., 16 blz.

= W. 2368. *Gr. Placcaatb.*, *I*, 250.

4416 Articvlen, Geaccordeert tusschen d'Heere Veldt-Marschalck vande Vereenighde Nederlanden, ende d'Heere Ghedeputeerden vande ... Staten Generael ...., ter eenre: Ende d'Heere Gouverneur van Schencken-schants ter anderen zijden. *Achteraan:* In 's Gravenhaghe, By de Wed. *enz.* van wijlen H. Jsz. van Wouw, ... Anno 1636. (*Zonder afz. titel.*) in-4°., 4 blz.

Over de herovering van Schenkenschans zie *Aitzema*, *II*, 304.

4417 Waerachtich Verhael, Van de Veroveringhe Vant vaste ende stercke

Fort Schencken-schans. Geschiet op den 29en dach van April. 1636. Getrocken Wt verscheyden gheloof-waerdighe Brieven, *enz.* .... (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Gedruckt by Willem Christiaens, ... 1636. in-4°., 8 blz.

4418 De Gheest Van d'Oude Prins Wilhelmvs Verschijnt den Vorst Prins Henrick van Orangien, Na het weder-overgaen van Schencken-Schants. (*Met titelvignet.*) T'Amstelredam, Gedruckt by Jan Fredericksz Stam, ... 1636. in-4°., 8 blz.

Gedicht onderteekend door H. Houfyser. Op de keerzijde van den titel vindt men twee kopergravuren, waarop de verschijning is afgebeeld.

4419 Arnhems Brand-offer Op den alghemeenen danck en Biddagh met neffens gaende Zeeg'-Offer over het weder winnen van Schencken-schans, ter eeren ... Wilhem, Grave tot Nassou, Veldt-maer-schalck, etc. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XXXVI. den eersten van Somer-maendt. in-4°., 8 blz.

Twee gedichten onderteekend: VV. Grootman.

4420 Droncken-mans Droom, En nuchteren uytlegginghe van dien op het verliesen en wederwinnen van Schencken-schans. (*Met titelvignet.*) Tot Utrecht, Ghedruckt by Hermannus Ribbius ... Anno 1636. in-4°., 12 blz.

Geheel op rijm. Onderteekend *B. B.* (T. 2560.)

4421 J. vander Veens Caille la Boco, Ofte Mvyl-bandt, Over de Zege van Schenckeschans. Verovert door het beleydt des ... Prince van Oraengien Fred. Henderick ... den 29. Aprilis, Anno 1636. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Arnhem, By Jacob van Biesen, ... oock te koop tot Amstelredam by Jan van Hilten, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 2561.

4422 J. vander Veens Caille la Boco, *enz.* ... (*Met een afbeelding in houtsneê van Schenkenschans.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz .... *z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 2562.

4423 Nevs-praem Teghens d'onnodighe, ongheriemde Cappecon, Op Jan vander Veens Caille la Boco ofte Mvylbandt der Rasebollen. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1636. den 20. Mey. in-4°., 8 blz.

Onderteekend C. A. Beatus.

4424 Consilium Musarum, Dat is: Raedt der Musen. Over het kiesen van een ander Hoeder, overmits Apollo, ghetrout zijnde met Minerva, versocht ontslaeghen te zijn. Poëtischer wijse beschreven

Door L. van den B. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz. ... cIↄ Iↄ c xxxvi. in-4°., 8 blz.

= W. 2371. Dit vers op de inwijding der Utrechtsche hoogeschool (17 Maart: zie *Wagenaar*, *XI*, 244) is geteekend: Door *Laev. B. Al verliesende win ick.* (W. 2371.) De schrijver is Levinus v. d. Borre.

4425 Reden Van dat die Vvest-Indische Compagnie oft Handelinge, niet alleen profijtelijck, maer oock noodtsaeckelijck is, tot behoudenisse van onsen Staet. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... M.DC.XXXVI. in-4°., 14 blz.

= T. 2563.

4426 Copye Van een Brief, van d'een Vrundt aen d'ander geschreven, Waer in de saecken ter Zee, soo veel den Collegien ter Admiraliteyt, den Directeurs, en eenige voorslagen aengaen, werden nae de waerheydt verhandelt, waer in een yder de rechte grondt vanden Oorloghe ter Zee sal kunnen begrijpen. Met een voorslagh hoemen goede ordre ende mesnage hebben kan. (*Met titelvignet en houtsneê aan het einde.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1636. in-4°., 32 blz.

Belangrijk geschrift. Deze druk is aan het einde gedagt.: *Den* 23. *Martij* 1636. Verg. *Aitzema*, *II*, 350. (T. 2564.)

4427 Copye Van een Brief, ... *saken*. ... Oorloghe ter *Zer* (*sic*) ... *enz*. ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr*). Anno 1636. in-4°., 32 blz.

= T. 2565. Nadruk van het voorgaande.

4428 Copye Van een Brief, *enz*. (*als 't voorlaatste*) ... Voor de tweedemael ghedruckt, van vele fouten verbetert, in velen deelen op nieus vermeerdert en ordentlijcker ghestelt, met alle de Resolutien en acten, tot bewijs van het genarreerde dienende, *enz*..,. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ghedruckt (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1636. in-4°., 92 blz.

= T. 2566.

4429 Aenwysinghe van eenighe vveeghen ende middelen, daer by dat by experientie bevonden wert, dat des gemeene Lants gerechticheyt vande Convoyen ende Lijcenten, dagelicx werden ghedefraudeert, ende vercort, ende waer mede t'zelve zoude cunnen werden belet ende verhoet. (*Z afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 22 blz.

4430 Het in-sienlijck Af-scheydt van ... Adriaen Paevvv, ... Weghens sijn meer-als-te-veel-last-dragende Ampt van Raedt-Pensionaris van Hollandt, etc.... Gedruckt in 's Graven-Hage, by Isaac Bvrchoorn, ... 1636. in-4°., 8 blz.

De zinnebeeldige prent, die hier op den titel gevonden wordt en op vele

uitgaven van *I. Bvrchoorn* voorkomt, heeft tot inschrift: *Nobilitas sola est atque vnica virtus.* De dichter is I. Bvrchoorn. Verg. n°. 4587, waarin ook dit stuk is opgenomen, en de aanteekening bij het volgende nummer.

4431 Des spoockende Schims Wel-kom, ofte De toe-dragende gunst van den ouden ontlevenden Landt-Besorger Aen den tegenwoordigen nieu-gekosen Raed-Pensionarius Jacob Cats, Ridder, etc. (*Met houtsneé op den titel, als bij het voorgaand nummer.*) By Isaac Bvrchoorn (*'s Gravenhage*)..., 1636. (*De laatste blz. onbedrukt.*) in-4°., 8 blz.

Zie over de verkiezing van Cats tot Raadpensionaris, welke den 4 Juni plaats vond *Aitzema*, *II*, 318 *en* 319, *Wagenaar*, *XI*, 241 *v.v.* Wien de dichter met de spoockende Schim bedoelt, is niet duister, al komt de naam van *Oldenbarnevelt* ook in het vers volstrekt niet voor. (W. 2372.) Zie het volgend nummer.

4432 Des spoockende Schims Wel-kom, *enz.* ... Aen ... Jacob Cats, Ridder, etc. Ten tijde als hy verkosen wierdt tot Raedt-Pensionaris van Hollandt ende West-Vrieslandt, etc. (*Met de genoemde houtsneé op den titel.*) Den derden Druck vermeerdert ende verbetert. Gedruckt in 's Graven-Hage, by Isaac Bvrchoorn, ... 1636. in-4°., 8 blz.

In dezen druk is het vers onderteekend: J. Burchoorn. (W. 2373.)

4433 Des schamende Schims Wel-kom, ofte De Mondt-brakende Gonst vanden Ouden Onder-levenden Landt-Ontsorger, Aen Den tegenwoordigen Nieuw-gekosen Raedt-Pensionaris Jacob Catz. Ridder, etc. Op des spoockende Schims Rijm-trant. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Ludolph Breeckevelt, ... 1636. in-4°., 8 blz.

Onderteekend: *Zoo Voor, zoo Na.*

4434 Discours ofte T'samensprekinge Tusschen Den Cruys-heer, d'Admirael Coolaert, ende Charles de la Mote, over den bloedighen Aenslagh op de Stadt Vlissingen, Beleydt door Charles de la Mote, ende ghetracht in't werck te stellen op den tweeden, ende veerthienden Augustij 1636. Als noch Een Ghedenck-teecken, op-gherecht over den voorschreven Aenslagh. Door Vincent Mathyssen. ....(*Met een voorstelling in houtsneé van Vlissingen op den titel.*) Tot Vlissinghen, Voor Jacob Janssz. Pick, ... Anno 1636. in-4°., 8 blz.

Geheel op rijm. Aangaande dezen aanslag zie men: *v. d. Aa*, *Aardrijkskundig Woordenboek*, *XI*, 787.

4435 Ontdeckinghe Vanden Raed Achitophels. Vyt-ghegheven Onder den onsaligen, ende vermomden Tijtel, van *Rijpen Raed*, *ende salighe Resolutie*, etc. Door den Vaderland Recht-lief-hebbenden Patriott J. v. H. (Joannes van Heyst?)... (*Met titelvignet.*) Tot Ziericzee, Ghedruckt voor Balthazar Doll, ... Anno 1636. in-4°., 58 blz.

Tegen den vrede met Spanje (T. 2567). Verg. *J. I. v. Doorninck*, *Vermomde en Naamlooze Schrijvers*, *I*, *blz.* 318.

4436 Proeve, Over eenen *Rypen Raet*, *ende Zalige resolutie*, onlangs uytghegheven door een Lief-hebber des Vaderlants (soo hy hem noemt) ghetogen uyt den Propheet Ozee, Cap: 2. In het licht ghebracht ... by een Lief-hebber van het Vader-landt, *J. G. B. S. G. M.* (*Met titelvignet.*) Ter Tholen, Voor Christoffel Speeckaert, ... Anno, 1636. in-4°., 46 blz.

Van gelijke strekking als het voorgaande.

4437 Hypomnemata de Studio Pacis Ecclesiasticae. à Johanne Dvraeo Suscepto Ab Anno 1628 Ad Annum 1635. (*Met titelvignet.*) Amstelodami, Ex officinâ Johannis Frederici Stam, ... Anno CIↃ IↃ C XXXVI. in 4°., 24 blz.

Zie over Joh. Duraeus en zijne pogingen om Lutheranen en Calvinisten tot elkaar te brengen: *P. Bayle*, *Dictionnaire hist. et critique*, *II*, in voce, *Herzog*, *Real-Encyclopädie* (*1ste ed.*), *III*, 571—575.

4438 Remonstrantien Ende Broederlijck versoeck vande Kercken ende Kerckendienaren der Vorstendommen van Svveybrugge ende Anhalt, ... aen de Kercken van Zuydt-Hollandt. Waer in hare diepe Armoede, ende onghehoorde schrickelijcke Hongersnoodt vertoont werdt, om de Vrome vermogende Lidtmaten der Gemeynten tot medelijden ende assistentie te verwecken, gedaen ende overgegeven aen de Zuyt-Hollandtsche Synode, ende des selfs Gedeputeerde in Augusto 1636.... In s'Graven-hage, Gedruckt by Aert Meuris ... Anno 1636. in-4°., 16 blz.

Een dergelijk verzoek tot de kerken van Zeeland gericht, komt voor bij T. 2568 en W. 2381.

4439 Groene Bladeren, ende Bloesems vande Nieuwe ende Jonge Spruyten van den Afgehouwen Boom. Wt-gegeven .... By Diderick vander Does Isbrandi F, de minste vande seven Ordinaris Klercken vande ... Staten van Hollandt. In Junio ... 1636..... (*Met drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Joost Jansz Verheul, ... Anno 1636. in-4°., (VIII) en 72 blz.

Vooraf gaat een *Svpplicatie aen .... den Prince van Oraingien.* Verg. T. 4403.

4440 Derde Vrvcht Vande Jonge, ende nieuwe Spruyten van den Afgehouwen Boom. Wtgegeven ... By Diderick vander Does Isbrandi F. Clerck Ordinaris ter Finantie van Hollandt. In Julio deses Jaers 1636. ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) In s'Gravenhage, Gedruckt by Joost Jansz Verheul, ... Anno 1636. in-4°., (VIII) en 52 blz.

4441 Tuyl-Krans Aen Jonckheer Diederick Ysbrandi effen vander Does, dat is: Heere van al de Doesen, etc. Kap-Stock, etc. (*In twee*

kolommen gedrukt.) *Onderaan:* Gedruckt by Isaac Bvrchoorn, (*'s Grav.*) 1636. in-plano, een blad.

Spotdicht tegen den schrijver van de voorgaande stukken, onderteekend: *Als Doese sterft, wie wil de Kop hebben.*

4442 Den Arminiaenschen-Dreck-waghen, Ghevoert by de Societeyt. Daer in klaerlijcken wort aenghewesen, de veranderlijckheyt van de Remonstrantsche Religie, ende de stoutlisticheyt van hare Predicanten ... (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, Ghedruckt uyt liefde der waerheydt (*z. n. v. dr*), Anno 1636. in-4°., 24 blz.

4443 Twee brieven Van ... Mr. Sim. Episcopius, Over dese Vraghe; Ofte den Mensch syn Leven can vercorten ende verlenghen, ofte niet; Tot advijs gheschreven Aen den ... Drem. J. Beverwyck, Raedt ende Medecijn der Stadt Dordrecht. Ende nu uyt 't Latijn verduytscht, en verrijckt met twee Brieven van den selfden aen Episcopium. Tweeden Druck. ... t'Amsterdam, Voor Pieter Walschaert, ... 1636. in-8°., (XVI), 12 en 84 blz.

= T. 2569. De brieven van *Beverwyck* zijn zonder pagineering tusschen den tekst gevoegd.

4444 Eenige Byvoeghselen, uyt-leggingen, ende naerder Verklaringen op de *Openbaringen* Inden voor-leden Jare 1635. uyt-gegeven. Midsgaders Nieuwe ende jonge Spruytjens van een afgehouwen Boom. ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedrvckt *z. n. v. pl. en v. dr.* (*'s Gravenh. bij Joost Jansz. Verheul.*) In Martio, Anno M.DC.XXXVI. in-4°., 32 blz.

Zie T. 2555. In het begin verhaalt de schrijver, hoe hij in November des vorigen jaars door zijne familie te Delft in eene soort van krankzinnigenhuis was gebracht, waaruit het hem na zeven weken gelukte te ontsnappen. Op blz. 17 vindt men eene *Vermaninghe ende Waerschouwinge aen Johannes Wtenbogaert, over eenige Jaren uyt des Heeren Boogaert geweken;* blz. 18 eene dergelijke *aende Magistraet van Amsterdam;* blz. 19 en 21 vertoogen aan de Staten van Holland; blz. 22 de *Byvoeghselen*, en blz. 29: *Seeckere ende souveraine remedien tegen de Peste, ofte heete Siecklen.* Het wonderlijke geschrift kenmerkt zich door apocalyptische droomen en hevige onverdraagzaamheid jegens Roomschen en Remonstranten. (W. 2382.) De schrijver is D. v. d. Does Yz. Zie volgend nummer.

4445 Remonstrantie, Nu onlanghs vertooght aende ... Staten van Zeelandt, by de Dienaren des Goddelijcken Woordts des Classis van Walcheren, den 12. Februarij 1636. Teghens De in-voeringe der Paepscher Afgoderye, door de Papen, ende de stoutigheydt der Papisten; ... In het licht ghegheven door *Vidhhonem Jervbbabhhalem.* .... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... 1636. in-4°., 16 blz.

4446 De Remonstrantie vande Kercken van Zeelandt, op De Christelijcke

ende vigereuse Verklaringhe, Vande .... Gecommitteerde Raden: ghearresteert by de... Staten van Zeelandt, nopende het weren van de stercke brekende Afgodische superstitien des Pausdoms: ende het voorkomen van hare stoutigheyt ... Wtghegheven door *Theophilus Philopatris.* (*Met titelfileet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr* ..... cIɔ Iɔ c xxxvi. in-4°., (X) en 16 blz.

Met *Extracten wt de Notulen van de Staten van Zeelant*, gedagt. 1 *January* en 20 *Marty* 1636. Grootendeels bij *Aitzema*, *II*, 391 *v.v.* Verg. T. 2554 (W. 2379) en de volgende nummers.

4447 Tweede Remonstrantie Tegens den gheweldigen ende moedt-willigen inbreuck der Paepscher Afgoderye, soo in Steden als ten platten Lande van Zuydt-Hollandt. Aende Vergaderinge vande .... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, Overgelevert in Februario lestleden by de Gedeputeerden des Synodi ... der Kercken van Zuydt-Hollandt ... (*Met den Holl. leeuw op den titel.*) In s'Graven-hage. Ghedruckt by Aert Meuris..., Anno 1636. in-4°., 40 blz.

= T. 2570.

4448 Tweede Remonstrantie ... *enz.* (*als 't voorg.*)... Den tweeden Druck Oversien ende Ghecorrigeert. (*Met den Holl. leeuw op den titel.*) In s'Graven-hage, Ghedruckt by Aert Meuris..., Anno 1636. in-4°., 40 blz.

4449 Corrosiif. Teghens de in-etende Pest-kole van 't Pausdom. ofte Grondigh Ondersoeck, of Het wel geoorloft is de Paepsche Superstitien te dulden ofte opentlijck onder een Christelicke Ghereformeerde Overigheydt toe te laten. Midtsgaders, De resolutie vande ... Staten van Hollant (*gedagt.* 25 *Sept.* 1635). Als oock mede haren brief aen 't Hof Provinciael vergunt, op de Remonstrantien vande Zuyd en Noort-Hollantsche Synode. Door *Theophilus Philopatris.* Ghedrvckt voor den Autheur (*z. n. v. pl. en v. dr.*), 1636. in-4°., (XII) en 28 blz.

= W. 2380. Verg. de voorgaande nummers.

4450 Nootwendich Vertooch aen alle Rooms-gesinde Borgeren van Maestricht. Door de Dienaren van de Gereformeerde Kercken der selver Stede. Mitsgaders een Missive van Philippo Ludovico, Bedienaer des H. Evangelij binnen Maestricht, aen de Jesuit Wandelman, ... Mede is hier achter aengevoecht een Extract van een kluchtighe Predicatie, ghedaen by den voornoemden Jesuit Wandelman op den 30. Meert 1636... Nae de copie van Maestricht. (*z. n. v. dr*)... 1636. in-4°., 16 blz.

4451 Ordinantie. Van de Peste, Gemaeckt by den Hove Van Hollandt, Inden Jare M DL VII. (*Met het drukkersmerk der Elseviers op den titel.*)

Tot Leyden, In de Druckerije van de Elseviers, Anno cIɔ Iɔ cxxxvi. in-4°., 16 blz.

4452 Cort bericht, tot Voor-cominge ende genesinge vande Peste. Beraemt ter begeerte vande E. Heeren Regeerders der Stadt Vtrecht, Door haer E. Ordinaris Medecijns. (*Met het wapen van Vtrecht op den titel en een drukkersmerk aan het einde.*) T'Vtrecht, Ghedruckt by Amelis Janssz,... Anno 1636. in-4°., 16 blz.

= T. 2572.

4453 Kort bericht Om de Pest voor te komen. Ten dienste van de Gemeente der Stadt Dordrecht. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Dordrecht, Voor Francoys Boels, . . . Anno 1636. *Aan het einde:* Tot Dordrecht,... by Hendrick van Esch,... in-4°., 24 blz.

4454 J. B(everwyck) Med. Bericht van de Pest. 1. Dat de Pest besmettelick is. 2. Middelen om de selve voor te komen, 3. ende te genesen. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Dordrecht, Voor Francoys Boels, (*gedr. bij H. v. Esch.*)... Anno 1636. in-4°., 48 blz.

= T. 2573.

4455 Remedie voor de Pest. In Rijm gestelt door P. van Godevvijck. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Dordrecht, Gedruckt by Hendrick van Esch,... 1636. in-4°., 12 blz.

Bij het vorige stuk behoorende. (T. 2574.)

4456 Tractaet Teghen De Pest, 't welck is een excellente ... Konste, ofte Remedie teghen de selve Sieckte, so wel om een Huysghesin te preserveeren, als oock . . . te kureren ende te helpen: behoudelijck de ghenaede Godts... Door ... D. Valentius. (*Met titelvignet.*) Te Haerlem, By Theunis Janssz. Cas,... 1636. in-4°., 8 blz.

4457 De Handt Godes; Of, Een Christelijck Verhael Van de Peste, of Gaeve Godes: In dicht gegeven van Jacobus Viverius Medecijn. ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Te Haerlem, Gedruckt by Thomas Fonteyn,... 1636. in-4°., (IV) en 20 blz.

In 58 twaalf-regelige koepletten, met Inhoud en Voorrede. (T. 2575.)

4458 J. van Gerwens Moedt-gevinge, ofte Ernstighe overdenckinghe voor de Vluchtende, ende alle die meer voor de Peste als de Sonde vreesen. ... (*Met houtsneé op den titel.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens,... 1636. in-4°., 8 blz.

Op rijm.

4459 Vincentii Fabricii Poemation: De stupendo et admirabili casu, qui in Hollandia tempore pestis contigit. Ad . . . Claudium

Salmasium. Poëtisch Gedicht, Von einem seltzamen vnd wunderbarlichem Falle, der sich in Holland bey wehrender Pest zugetragen: Vbergesetzt Von *Zacharias Lund*. Hamburg, In verlegung Tobiae Gundermans, Gedruckt bey Jacob Rebenlein, Im Jahr 1636. in-4°., 20 blz.

Boven de Duitsche vertaling staat het opschrift: *Von der Holländischen Pest: Vnd von einer Magd, welche an drenn örtern die Pest gehabt, vnd mit jhrem Liebsten im Garten, dahin sie gelegt war, alle Nacht gebuhlet, vnd neben vnverletztem Bräutigam wieder gesund worden.*

4460 Clare ontdeckingh der dwaesheydt, der ghener die haer tegenwoordigh laten noemen Floristen. Gestelt in forme van t'samensprekinge tusschen de Bloemen ende Flora, ... Den tweeden druck. Verrijckt met een Voor-reden. (*Met titelvignet.*) Tot Hoorn, Voor Zacharias Cornelisz. ... Anno 1636. *Achteraan:* Tot Hoorn. Ghedruckt by Isaac Willemsz.... in-4°., (II) en 16 blz.

Op rijm met aanteekeningen aan den kant. De windhandel in tulpen, waartegen in dit geschrift geijverd wordt, bereikte eerst in het begin van 1637 hare grootste hoogte. Voor een tulpenbol had men nu reeds 3000 guldens, of een kaveling (twaalf morgen) lands in de nieuw bedijkte *Schermer* veil; later steeg de prijs van sommigen tot 5 à 6000 guldens. Verg. n°. 4538 v.v. (T. 2577, waar een eerste druk voorkomt.)

4461 Den oprechten Italiaenschen VVaer-Segger, Ofte een ware Prognosticatie op dit tegenwoordige Schrickel-Jaer, ... 1636. Inghestelt door ... Anthonio Magino, ... Hier is by ghevoeght eenighe nieuwicheden die noyt voor desen ghedruckt sijn. (*Met houtsneé op den titel.*) Tot Delf, By Jan Pietersz. Waelpot, ... Anno 1636. in-4°., 16 blz.

4462 Prognosis Astromantica, Dat is: Grondelick Onderwys ende volcomen beschrijvinge vande Hemelsche Constitutien ende Contingentische saecken, die naest Godtlijcke Almacht, uyt den loop, stant ende qualiteyt der Planeten, ende andere gesternten, als oock duysternissen ... natuerlijcker wijs te verwachten, etc. Op het Jaer ... M. DC. XXXVI. Ghestelt ... door Hermannum de Werve, .. Overgheset uyt den Hoogh-duytschen ... (*Met houtsneé op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr* ... 1636. in-4°., 16 blz.

4463 t' Samen-spreeckinge, Gehouden tusschen een Schipper ende Stierman, aengaende van 't beweghend' Firmament ende de Son, of de selve stil staet, dan of dese Aerde-Kloot haer beweecht, ende alle 24. uyren eens omgewent wert. .... Gedaen door Jan Jansz. de Lange .... (*Met houtsneé op den titel.*) In 's Gravenhage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1636 in-4°., 36 blz.

In het *Tot den Leser* leest men: „... *in dit Boecxken wordt ... bewesen, ... datter*

gheen beweghende Aerde-kloot is, maer dat dese Aerde-kloot vast onbeweeghlijck in 't Centrum van 't Firmament beklemt is."

4464 'T Palleys der Amstel-Goden. Mitsgaders, Eenighe korte afbeeldinge der voornaemste treffelijckheden deser Zeghen-rijcke ... Coop-Stadt Amsteldam. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) t' Amsteldam, By Joost Broersz. Voor Dirck Cornelisz. Houthaeck, ... Anno 1636. in-4°., 16 blz.

Lofdichten van J. Krul. Met opdracht aan de Stedel. Regeering en eene gegraveerde afbeelding van 't oude stadhuis boven den tekst. (T. 2581.)

4465 Beschrijvingh *enz.* (*als n°.* 4404)... Den derden Druck... Tot Delff, By Jan Pietersz. Waalpot, ... 1636. in-4°., 8 blz.

4466 Een cort ende Waerachtigh Verhael Van een, die den 29 May nieuwe Stijl, een Mes opgeslockt heeft, dat eerst den 9 Julij naestvolgende tot Coninghsbergen in Pruyssen weder uytgesneden is. Midtsgaders Een afbeeldinge ende Historische Verhael van de voorghenomene Operatie ende Cure;... Eerstelijck in 't Hooghduytsch gestelt door... Georgium Lothium... Ende nu in onse Nederlandtsche Tale overgheset,... (*Met titelvignet.*) T'Amstelredam, Ghedruckt by Jan Fredericksz Stam,... Anno CIƆ IƆ C XXXVI. in-4°., 8 blz.

Het Duitsche origineel vindt men onder n°. 4404.

1637.

4467 Prognosis Astromantica, Dat is: Grondelick Onderwys ende volcomen beschrijvinghe van de Hemelsche Constitutien ende ghebeurlicke saecken ... uyt den loop ... der Planeten ... te verwachten zijn etc. Op het Jaer... M. DC. XXXVII.... Door Hermannum de Werve... (*Met houtsneê op den titel.*) Eerst tot Ceulen, By P. van Brachel, 1637. in-4°., 32 blz.

4468 De Tyrannije ende Wreedtheden der Jappanen. Beschreven door Reyer Gijsbertsz voor de Gouverneur Cornelis van Nieuwerode, voor de Hollandtsche Compagnie. (*Met houtsneê op den titel.*) T'Amstelredam, Ghedruckt by Jan Fredericksz. Stam, ... CIƆ IƆ C XXXVII. in-4°., 26 blz.

= W. 9106. Over de Christen-vervolgingen in Japan van 1622—1629.

4469 Declaratio Caesarea Oratori Florentino, Salvos conductus pro Federatis Regis Christianissimi ad tractatus pacificos Colonienses petenti, Data Viennae 17. Julij 1637. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno Domini 1637. in-4°., 14 blz.

4470 Lettres patentes dv Roy (*van Frankrijk*), portant pardon, remission, et abolition de tous les crimes des Matelots, et Mariniers (*ged. April* 1636). Ensemble autres Lettres Patentes de sa Maiesté, portant surceance et delay pour cinq années à payer leurs debtes, et satisfaire leurs creanciers. (*gedagt.* 10 *Febr.* 1637.) *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 6 blz.

4471 Relation de la Bataille, Gaingnée par l'Armée du Roy en Languedoc, contre celle du Roy d'Espagne: et du levement du siege de Laucate. (*Met titelvignet.*) A la Haye. Chez Ludolph Breeckevelt, l'An 1637. in-4°., 12 blz.

Zie: *Mercure françois*, *XXI*, 438 *v.v.*; *Theatrum Europaeum*, *III*, 750 *f.*

4472 Proclamatie Des Coninckliicke Majesteyts van Enghelandt, Van de Macht der Gheestelijcke Hoven onder sijn Rijck. (*gedagt.* 18 *Aug.*) By the King. A Proclamation. *enz.* ... In 't Nederduyts over-gheset Na 't Ghedruckte Exemplaer van Londen, Ghedruckt by Robert Barker, ... Anno 1637. in-4°., 8 blz.

= T. 2612.

4473 Hier, Wat Nieuws, ontdeckende Eenighe nieuwe, grouwelijcke, ende onghehoorde pracktijcken van sommighe Domineerende ende heerschende Bisschoppen, om te onder-mijnen de wel-gestelde Leere ende Discipline van onse Kercke: *enz.* ... In het Nederduytsch over-gheset, uyt den vierden Druck van het Engelsche exemplaer, dat ghenaemt wordt, *Nieuws van Ipsvvich*, In Engelandt. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1637. in-4°., 16 blz.

Onderteekend: *Wt Ipswich*, *Novemb.* 12. *Anno* 1637. ... *Matthew White.* (T. 2613.)

4474 Ootmoedighe Reqveste Van alle de teghenwoordighe Inwoonders der Cheur-Vorstelijccke Pfaltz. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Gedruckt in ... 1637. in-4°., 8 blz.

Klacht over de daar heerschende ellende, door den oorlog veroorzaakt, onderteekend door twee predikanten. Zie *Aitzema*, *II*, 502. (T. 2583.) Op sommige exemplaren van denzelfden druk leest men *Cheur-Vorstelijcke.*

4475 Extract uyt seeckere Missive, gheschreven uyt Torgau den 9. Januarij 1637. oude stijl, verhalende de Heerlijcke Victorie so by den Heer Veldt-Maerschalck Johan Bannier nu onlanghs teghens de Saxische Armade is geobtineert. *Onderaan:* Ghedruckt in 's Graven-Haghe, by Lvdolph Breeckevelt, ... 1637. in-plano, een blad.

Zie: *Theatrum Europaeum*, *III*, 675.

4476 Relation de la victoire obtenve par le General Jean de Wert, svr les Hollandois et Hessiens, Qui marchoient en bataille au

secours de la Forteresse de Hermesteyn. (*Met titelvignet.*) A Brvxelles, Chez Hvbert Anthoine Velpius, ... 1637. in-4°., 6 blz.

Zie: *Theatrum Europaeum*, *III*, 678.

4477 Cort Ende waerachtigh verhael Van al het gene dat na de veroveringe van de Schansse voor Wittenbergh inde Marck Brandenburgh is voorgevallen. VVt het Hooghduytsch in de Nederlandtsche sprake over-ghezet. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1637. den 17. ... Julij. in-4°., 8 blz.

4478 By den Coninck. (*Plakkaat van den koning van Spanje van 27 Jan. waarbij den bewoners der Zuidelijke Nederlanden verboden wordt den Staatschen oorlogs-contributie te betalen en een prijs wordt uitgeloofd voor het dooden of gevangen nemen van een vijand.*) Na de Copye van Brussel, Gedruckt by Huybrecht Anthoon Velpius. in-fol°., een blad.

4479 Histoire Tragicqve ov Relation Veritable de tovt ce qvi se passa av Tragique Banquet Warfuzeen, tant de l'assasinat commis en la personne du .... Bourguemaistre de la Rvelle ...., qu'attenté és personnes des Seigneurs Abbé de Mouzon ..., du Baron de Saizan et autres, par les Traistreuses menees du desloyal René Renest C. de Warfuzée: et de la vengeance vray'ment diuine ensuiuie à l'instant, tant contre ledit desloyal meurtrier, que ses complices, le 16. d'Auril 1637. dedans ladite Cité de Liege,... (*Met drukkersmerk op den titel.*) A Liege, De l'Imprimerie Christian Ouwerx... 1637. Par Commandement. in4°., 44 blz.

Zie *Aitzema*, *II*, 505 *v.v.*, die zijn verhaal aan dit geschrift heeft ontleend. Achter de eerste blz. bevindt zich een kopergravure, het lijk van den vermoorden burgemeester voorstellende. Deze plaat wijkt eenigszins af van de plaat hieronder (n°. 4481) beschreven. De hellebardier, die daar naast het bed staat, wordt hier gemist. Hier is zoowel het onderschrift, als het bovenschrift in het Latijn gesteld. Deze uitgave der plaat is niet vermeld bij *Fr. Muller*, *Beredeneerde Beschrijving van Nederl. Historieplaten*, waar *I*, *n°*. 1764 *b* een beschrijving van de Hollandsche uitgave voorkomt.

4480 Histoire Tragicque, ov Relation Veritable De tout ce qui se passa *enz.* ... (*als 't voorgaande*) ... (*Met titelvignet.*) A Liege De l'Imprimerie Christian Ouwerx,... 1637. Et pour la seconde fois imprimé à la Haye, per J. Burchoorn,... *z. j.* in-4°., 32 blz.

Zonder plaat.

4481 Tragedische Historie, ofte Waerachtige Relatie, aengaende het ghene in het bloedigh Bancquet van den Graef Warfusée ghepasseert is, deels begaen in den moordt aen den persoon van Weylandt, Heer Burgemeester De la Rvelle ..., oock deels in het Attentaet teghens de Heeren d'Abt van Mousson, ... den Baron de Saisan ende andere: Op den 16 April 1637. binnen de voorsz Stadt van

Luyck.... Eerst tot Luyck by commandement van den Raedt aldaer in 't Fransch ghedruckt, ende nu in onse Nederlandtsche Tale overgheset. T'Amstelredam, Ghedruckt voor Jan van Hilten, 1637. in-4°., (II) en 48 blz.

Vertaling van het voorgaande. Op den titel vindt men een kopergravure, een afbeelding van den moord gevende, en achter de eerste blz. eene afbeelding van het lijk (ook in koper gesneden) met twee-regelig bovenschrift en een 16-regelig onderschrift, beide in het Hollandsch. Verg. n°. 4479.

4482 Copye uyt seecker Missive van Maestricht, gedateert den 18 April 1637 Waer in alles perfectelijck verhaelt wort de grouwelijcke Conspiratie vanden Grave van Warfuze, tegens den goeden Heer la Ruelle Borgemeester tot Luyck. *Met een* Brief vanden Graeff van Warfvze ... *Onderaan:* Gedruct tot Delff, by de Weduwe van Jan Andriesz Cloeting, ... 1637. in-plano, een blad.

Het origineel van 's Graven brief wordt onder de bijlagen van het voorgaande gevonden. (W. 2394.)

4483 Copie de la lettre enuoyée par S. A. S. de Cologne, Euesque de Liege, à son grand Mayeur, et Regiment de sa Cité de Liege, en date de 11 May 1637. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

De bisschop deelt hierin mede, dat de vermoorde burgemeester, door den graaf de Warfuzé beschuldigd was van een tegen het gezag van den Prins-Bisschop gesmeede samenzweering. Hij dringt daarom aan op een nauwkeurig onderzoek van alles wat hierop betrekking kon hebben.

4484 La Voix dv Pevple Liegeoy, en response d'vn certain Imprimé, fourré en ceste Ville, par vn traict d'habilité d'vn Libraire de Cologne, (comme on tient) portant le tiltre, et nom de l'Archeuesque, Electeur de Coulogne, Euesque de Liege, etc. (*Met titelvignet.*) A Liege, De l'Imprimerie Christian Ouwerx ... 1637. Par Commandement. in-4°., 12 blz.

Tegen het voorgaande gericht.

4485 En Conseil de la Cité de Liege tenu le 12. de May 1637. en la Sale haute *enz.* (*Zonder titel.*) *Aan het einde:* A Liege, De l'Imprimerie Christian Ouwerx ... 1637. Par Commandement. *Op de laatste blz. het Fransche koningswapen.* in-4°., 8 blz.

Brieven van den Franschen koning en stukken van zijn gezant Abbé de Mouzon aan de inwoners van Luik, om hen te overtuigen van 's konings leedgevoel over den moord op La Ruelle gepleegd, en kennisgeving dat de koning een pensioen van 2000 livres aan de weduwe toestond.

4486 Responce a la lettre escrite par l'Infant d'Espaigne, aux Bourguemaistres, Jurés, et Conseil de la Cité de Liege, le 27. May 1637.

(*Met titelvignet.*) Imprimée (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... XVIc. XXXVII. in-4°., 14 blz.

Aan de keerzijde van den titel de brief van den Infant, waarin de Luikenaars gewaarschuwd worden tegen de plannen der Franschen en Hollanders.

4487 Copye uyt het vernieuwt ende vast Verbondt tusschen de Stadt Luyck ende de t'samentlijcke Geestelijckheydt der server (*sic*) Gedaen op 't Stadthuys aldaer inde Hooge Zale, op den 10. Junij 1637. *Onderaan*: In 's Graven-hage, by Ludolph Breeckevelt, ... *z. j.* in-plano, een blad.

4488 Considerationes Legati Hispanici super Neutralitate Imperij cum Provincijs Belgij confoederatis, Ratisbonae 19 Novembris 1636. Electoribus propositae. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Hagae-Comitis, Apud Arnoldum Meuris, ... 1637. in-4°., (II) en 8 blz.

Tegen de neutraliteit gericht. Verg. *Aitzema*, *II*, **411** *en* **412.**

4489 Consideratien Vanden Ambassadeur van Hispanien, over de Neutraliteyt des Rijcks, met de Vereenichde Provincien der Nederlanden, binnen Regensburch den Chur-Vorsten opten 19. Novembris 1636. voor-ghedragen. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In s'Graven-hage, Gedruckt by Aert Meuris ... Anno 1637. in-4°., 8 blz.

Hollandsche tekst van het voorgaande.

4490 Copie Eenes geintercipieerden, ende van een Jesuyt in N. gedateerden Schrijvens Over de Vrage: Of men den ... Staten van Hollant de Neutraliteyt ende sekerheyt des Oorlogs halven, wegen des Roomschen Rijcx beloven soude ofte niet: Waer inne echter eenen onvredelijcken Aenslagh geopenbaert wert. Getrouwelijck overgeset uyt het hoogh-duytsche Exemplaer door C. S. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt in 's Graven-Hage, by Isaac Bvrchoorn .... 1637. in-4°., 8 blz.

= W. 2385.

4491 Copie Van eenen gheintercipieerden Brief van een Jesuijt in N. Over de Vraghe: Ofmen de Heeren Staten van Hollandt, de Neutraliteyt ende sekerheydt des Oorloghs, wegen het Roomsche Rijck, toesegghen soude of niet? Waer inne wederom een On-vreed-liefhebbenden Aenslagh ontdeckt werdt. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M. DC. XXXVII. in-4°., 8 blz.

Ander translaat dan het voorgaande. (W. 2386.)

4492 In Titulum Celsitudinis, Illustriss. D. Frid. Henrico Arausionensium Principi etc. à Rege Christianissimo nuper delatum. Neomagi, Typis Nicolai ab Hervelt. *z. j.* in-plano, een blad.

Onderteekend: *J. Smith. P. E. N. Scribebat Hagae Comitis*, *Propridie Cal. Febr. Greg.*

A. C. **1637. Over het toekennen van den titel van** *Altesse* **aan Prins Frederik Hendrik zie men:** *Aitzema, II*, **417.**

4493 Illvstrissimo Heroi Mavritio, Comiti Nassovio, etc. Rerum Indicarum ad Occidentem Duci terra marique generalissimo, cum post expugnatam in Batavis Schenckianam Arcem, in Brasilia Portumcalvum hostile armamentarium subegisset, acto in fugam Hispanorum exercitu. *Onderaan:* Hagae-Comitis In Officina Ant. Tongerloo, ... 1637. in-plano, een blad.

Zie: *P. M. Netscher, Les Hollandais au Brésil*, **87** *en* **88.**

4494 Copye uyt den Brief Gheschreven tot Hamborch by mijn Heer Foppius van Aitsema, ... gesonden Aende ... Staten Generael der Vereenighde Provintien, streckende tot verantwoordinghe van sijn Persoon ende handel. Tot Leevwarden, (*z. n. v. dr.*) ... M.DC.XXXVII. in-4°., 6 blz.

= W. 2412. Bij *Aitzema, II*, **499.**

4495 Copia Van't Recess, T'welck Van de ... Staaten Generael der vereenigden Nederl. Provincien op t'aengeven des Proosts tho Xanten, noopende de restitutie der Kercken in Emmerijck ende Reesz, gearresteert is den 26. Junij. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XXXVII. in-4°., 8 blz.

4496 Articvlen, Geeyscht aen sijne Hoogheyt den Cardinael Infant, by die van de ... Stadt Venlo, int overgeven der selver tot onderdanigheyt vanden Coning van Hispanien, op den 25. Augusti 1637. Ende des Cardinaels Resolutie in het examineren over de selve. Hier is noch achter by-gevoeght een kort verhael van het gene geduerende de belegeringhe vande selve Stadt is voorgevallen. (*Met titelvignet.*) Tot Arnhem, gedruct by Jacob van Biesen ... 1637. in-4°., 8 blz.

De Artikelen bij *Aitzema, II*, **454. (T. 2587.)**

4497 Articvlen Geaccordeert aenden Gouverneur, Capiteynen, Officieren ende het Guarnisoen der Stadt Venlo. (*Rechts appostille van den Kardin. Infant, gedagt.* 25 *August.* 1637. *in het Fransch met Holl. vertaling.*) (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Boven den aanvang het wapen van den koning van Spanje. Zie *Aitzema, II*, **453** *en* **454.**

4498 Reden waerom den Gouverneur van Venlo de voorsz. Stadt aen den Cardinael Infant heeft moeten overgheven naer weynigh teghenweer. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Verklaring van *Burgemeesteren, Schepenen ende Raet der Stadt Venlo*, **gedagt. 26 Aug. 1637; bij** *Aitzema, II*, **455.**

4499 Sententien, By die vanden Krijghs-rade der Vereenighde Nederlanden, uytgesproocken jeghens den Gouverneur, Major, ende Capiteynen: Mitsgaders de Lieutenanten ende Vendrichen, die als Cheffs gecommandeert, ende binnen Venlo Guarnisoen ghehouden hebben, over het subijt ende onverwacht overgheven vande selve Stadt. Gearresteert inden Leger by Breda, opten 19. Octobris 1637. Ende ghepronunceert opten 29. daer aen volgende. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, By de Weduwe *enz.* ... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1637. in-4°., 12 blz.

= T. 2593. Zie: *Aitzema*, *II*, 467.

4500 La redvction des villes de Venloo et de Rvremonde, a l'obeissance de sa Majeste Catholique . . . ensemble la defaitte de l'Armée du Duc Weymar de Saxe pres de Straesbourg. Par Le Comte Jean De Weert, et d'vn qvartier de l'armee dv Mareschal de Chastillon, par le Sieur de Longueual: comme par lettres de Munich du 26. Aoust: de Montmedy du 28. dudict mois, et du camp deuant Ruremonde, du 3. Septembre 1637. A Brvxelles, Chez Hubert Anthoine Velpius,... 1637. in-4°., 8 blz.

Roermond ging 3. Sept. over. Zie *Aitzema*, *II*, 455.

4501 Copie. Articulen gheproponeert by de Geestelijckheydt ende den Drossaert, Schouteth,... der Stadt van Breda, aen... den Prince van Orangien,... (*met het antwoord van den Prins op den kant en achteraan de Artikelen aan de bezetting toegestaan, in het Fransch, beide gedagt.* 7 *Oct.*) *Z. afz. titel. Achteraan:* In 's Graven-haghe, Byde Wed. *enz.*... van... H.Jssz. van Wouw, ... Anno 1637. in-4°., 8 blz.

= T. 2588. Verg. 1638 n°. 4568.

4502 Copie. Articulen *ge*proponeert by de *Gh*eestelijckheydt *enz.*... (*de Artikelen aan de bezetting toegestaan, in het Hollandsch en Fransch.*) *Achteraan:* t'Amsterdam, ghedruckt by Joost Broersz. Voor Françoys Lieshout,... Anno 1637. in-4°., 8 blz.

4503 Articvlen Gheaccordeert By sijne Hoogheydt den... Prince van Orangien, aen den Gouverneur van de Stadt Breda, Capiteynen ende Krijgsvolck daer binnen wesende. (*gedagt.* 7 *Oct. Met titelvignet.*) Tot Aernhem, Gedruckt by Jan Jacobsz.... 1637. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *II*, 464 *en* 465.

4504 Articulen by Syn Hoogheydt den Prince van Orangien gheaccordeert aen den Gouerneur Foudrijn, Cappiteyns ende Soldaten binnen de Stat Breda. (*Gevolgd door* Copie van de Articulen ghe-

proponeert by de Gheestelijckheyt *enz*, Des vyants Vyt-tocht *op* 10 *Oct. en een lijst der gesneuvelden en gewonden.) Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 20 blz.

4504*a* A True and Experimentall Discourse, upon the beginning, proceeding, and Victorious event of this last siege Of Breda. With the Antiquity and Annexing of it, to the House of Nassaw, and the many alterations it hath suffered by Armes, and Armies, within these threescore yeares. Together with the prudent Plots, Projects and Policies of Warre: The Assailants and Defendants matchlesse man-hood, in managing Martiall Affaires: *enz.* ... Lastly, their concluded Articles, with the circumstances and ordering of the siege and Victory... Written by him who was an Eye-witnesse of the siege William Lithgow. London: Printed by J. Okes for J. Rothwel... 1637. in-4°.. (VI) en 56 blz.

4505 Sermon faict Au camp devant Breda, en la tente de sale de... le Prince d'Orange, le Dimanche xj. Octobre, après la sortie de la Garnison ennemie. Par Andre Rivet ... (*Met titelvignet.*) A la Haye, Chez la Veufue ....de H. Jssz à Wouw, ...Anno 1637. in-4°., 12 blz.

4506 Jovrnael, ofte Cort ende bondigh verhael, van alle de ghedenckwaerdighste gheschiedenissen dieder voorghevallen zijn, zedert het optrecken van... Frederick Hendrick met sijnen machtighen Legher, beginnende op den 13 Junij, ende soo vervolghens tot de Victorieuselijcke overwinninghe der Stadt Breda, ende desen teghenwoordighen dagh. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Ghedruckt voor Jan van Hilten, ... M. DC. XXXVII. in-4°., 64 blz.

= T. 2591.

4507 Casparis Barlaei Oratio Panegyrica, de Recepta Breda, Celsissimo Principi Frederico Henrico Arausionensium Principi dicta. Recitata Fuit in Illustri Amstelodamensium Gymnasio, XIX Octob. CIϽ IϽ C XXXVII. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Amstelodami, Apud Gviliel. et Johannem Blaev. CIϽ IϽ C XXXVII. in-fol°., 38 blz.

4508 Marci Zverii Boxhornii Panegyricvs Celsissimo Arausionensium Principi Frederico Henrico post Bredam Expvgnatam dictvs In illustri Batavorum Academiâ, die XXIII Octob. Ano CIϽ IϽ C XXXVII. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Lvgdvni Batavorvm, Ex Officinâ Isaaci Commelini. *Aan het einde:* Lugd Bat. Typis Wilhelmi Christiani. 1637. in-fol°., (II) en 30 blz.

Achter de oratie een latijnsch gedicht van *Daniel Heinsius.*

4509 Oratie Tot lof van ...Fredric Henric, Prince van Orangien, Aen-

gaende de Veroveringhe vande gheweldige Stadt Breda. Gedaen in de Vniversiteyt tot Leyden, door M. Zveris Boxhorn, Professor van de Welspreeckentheyt. Vyt het Latijn ...(*door hem zelven*) overgeset. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden. Ghedruckt by Willem Christiaens, ... Anno 1637. in-4°., 32 blz.

Vertaling van het voorgaande.

4510 J. Burchoorns Vrevgde-Sangh Over de treffelijcke Over-winninge van de stercke Stadt Breda, ... Door ... den Prince van Oranjen, (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt binnen 's Graven-Hage, in des Autheurs Boeck-Druckery, *z. j.* in-4°., 8 blz.

4511 Vrbis Bredae Memorabilis expugnatio Anno cIↃ. IↃC. xxxvii. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Het gedicht is onderteekend: ***P. D.***

4512 FRederick Henrick *enz.* ... (*Pardon voor het bootsvolk dat zich op 12 Oct. aan ongeregeldheden had schuldig gemaakt, gedagt.* 13 *Nov. Van dit pardon worden de hoofdaanleggers, zes in getal, uitgesloten.*) In 's Graven-haghe, Byde VVeduwe *enz.* ... van ... H. Jssz. van VVouw, ... Anno 1637. in-plano, een blad.

Met het wapen van Oranje boven den aanvang. Verg. ***J. P. Arend, Alg. Gesch. des Vaderlands, III, 5de St., blz.*** **127,** ***noot*** **3.**

4513 Nieuwe Inteyckeninge ende Verhooginghe der Capitalen vande Geoctroyeerde West-Indische Compagnie. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

4514 Vertoogh By een Lief-hebber des Vaderlants vertoont. Teghen het ongefondeerde ende schadelijck sluyten der vryen handel in Brazil. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... M.DC.XXXVII. in-4°., 8 blz.

Zie ***Aitzema, II,*** **445, en verg. T. 2529 v.v. (T. 2606) en** ***Mr. O. v. Rees, Gesch. der Koloniale Politiek van de Republiek der Vereenigde Nederlanden, blz.*** **186.**

4515 Examen Over het *Vertoogh Teghen het onghefondeerde ende schadelijck sluyten der Vryen handel in Brasil.* Door Een ondersoecker der waerheydt. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... M.D.C.XXXVII. in-4°., 16 blz.

= T. 2607. Zie: ***O. v. Rees, a. w., blz.*** **186. Op sommige exemplaren heeft de drukker achter het jaartal nog een** ***I*** **gedrukt, om het te doen voorkomen of het stuk in 1638 was gedrukt. Het is echter geheel dezelfde druk; zelfs de punt achter het jaartal is blijven staan.**

4516 Remonstrantie, vande Broederen ende Predicanten, onder't Classis van Walcheren sorterende, ghedaen aen de Ed. Mog: Heeren

Staten 's Lants ende Graeffelickheydt van Zeelandt. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1637. in-4°., 8 blz.

Klacht over de heerschende ellende, voornamelijk door het slecht beleid ter zee. (T. 2610.)

4517 Remonstrantie, *enz.* (*als 't voorg.*) ... 's Lan*ds* ende Graeffel*ij*ckheydt van Zeelandt. (*Met ander titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1637. in-4°., 8 blz.

4518 Copye, Van sekere Requeste, Over-ghegeven by eenighe Gecommitteerde, ter sake vande Visscherie op de Mase, ende specialijck op Maes-sluys, aende ... Staten Generael van dese Vereenighde Nederlanden, daer inne levendich vertoont wort het gewichte ende de nootwendicheyt vande veylinghe der Zee, tegen de piraterie vande Dvynkerckers, ende hare adherenten. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... M.VIc.XXXVII. in-4°., 8 blz.

4519 Den Handel ende wandel Van den Stichtsen Joncker. *Z. afz. tit., z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Aan *Jhr. Ernst van Rede Heer van der Vuyrst*, bewindhebber der West-Indische Compagnie en andere bewindhebbers wordt hier knoeierij met leveranciers van de Compagnie te laste gelegd. (T. 2609.)

4520 Copye vyt den Brief vanden Keyser geschreven tot Regensburch den 25. October 1636. ende gesonden aenden Cardinael Infant, handelende van 't transport van 't Eylandt van Amelandt Aende Nieuwe Amelandsche Heeren ... Gedruckt tot Amsterdam, (*z. n. v. dr.*) 1637. in-4°., 4 blz.

Zie over de Amelandsche zaken, doch zeer kort, *Aitzema, II*, 315, 493, 944. (T. 2596, waar evenals bij W. 2408—2410 een andere druk voorkomt.)

4521 Copye ... *enz.* (*als 't voorg.*) ... tot Regensburg den 25. October 1636 ... Gedruckt tot Amsterdam, (*z. n. v. dr.*) 1637. in-4°., 4 blz.

4522 Corte Dedvctie Ofte: Verclaringe, vanhet recht vande Lande van Hollandt ende West-Vrieslandt op 't Eylandt van Amelandt. Mitsgaders Een Brief van advis aen d'Heeren Staeten van Hollandt ende West-Vrieslandt gheschreven, nopende de Superioriteyt van Amelandt. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M. DC. XXXVII. (*Zonder dagteekening.*) in-4°., 6 blz.

= T. 2597.

4523 Missive Vande Gedeputeerde Staten van Frieslandt, ghesonden aende .... Staten Ghenerael der Vereenighde Nederlanden. Vervatende den handel vande Nieuwe Amelandsche Heeren. Gedruckt nae de Copye van Leeuwaerden, (*z. n. v. dr.*). . Anno M. DC. XXXVII. in-4°., 4 blz.

4524 Missive Van de Gedeputeerde Staten van *Vrieslandt enz.* (*als 't voorg.*) ... (*Met het drukkersmerk van Js. Burchoorn op den titel.*) Gedruckt naer de Copye van Leeuwarden. (*den Haag, Js. Burchoorn.*) *z. j.* in-4°., 4 blz.

Andere druk van het voorgaande.

4525 Inhvldingh van de Nieuwe Amelandsche Heeren. Nae de rechte Copye van Leeuwaerden. (*Met drukkersmerk van Js. Burchoorn op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* (*s Gravenh. bij Js. Burchoorn*) Anno 1637. in-4°., 8 blz.

Hierin de *Investituur-brief* van den Keizer aan Ernst Zuhm als Heer van Ameland, gedagt. 7 Juli 1636. (T. 2598.)

4526 Inhvlding ... Co*pie* ... (*als 't voorg.*) ... (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Int Jaer ons Heeren, 1637. in-4°., 8 blz.

Op den titel een houtgravure, voorstellende den keizer op den troon gezeten, voor wien Ernst Zuhm (?) nederknielt.

4527 Inhvlding *enz.* ... (*als 't voorg.*) ... (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1637. in-4°., 8 blz.

= W. 2413.

4528 Inhvlding *enz.* ... (*als 't voorg.*) ... Mitsgaders De Copye uyt den Brieff van den Keyser *enz.* (*als boven* n°. 4520) ... Ghedruckt tot Amsterdam (*z. n. v. dr.*), 1637. in-4°., 8 blz.

4529 Eenige Vraegh-Stucken, over de saken der presumtive Jonckeren ende Oostenrijcksche Vassal-Heeren van Amelandt... (*Met drukkersmerk van Is. Burchoorn op den titel.*) Gedruckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.* [*'s Gravenh. Is. Burchoorn*]) ... 1637. in-4°., 8 blz.

= T. 2601.

4530 Mond-Slvyting, Over de saken van Amelandt. Mitsgaders Den Brieff van ... Foppius van Aitsema, gesonden aen de ... Staten Generael deser Vereenigde Provincien, streckende tot verantwoordinge van sijn Persoon ende Handel. (*gedagt.* 26 *Maart.*) *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

De *Mond-Slvyting* is op rijm en onderteekend: *Post nubila Phoebus*, de spreuk van J. Buyesius. Verg. n°. 4494 en 4537.

4531 Heerlings Schvyt-praatie, Over den handel van de vier Nieuvve Oostenrijcksche Vassal-Heeren van Amelandt. Voor-gevallen tusschen twee Reys-Broers Weet-graagh ende Segh-Al. Noch het klagende Huys van Loevesteyn. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt buyten de

Vryheydt van Amelandt, op het tipje van de Leeuwe-Staert, in het eerste Jaer der vier-hoofdige Heerschappy. *z. j.* in-4°., 8 blz.

Het vers aan het slot: *Loevesteyns Klachten*, is geteekend: *Laat Haat.* Deze druk verschilt in spelling van T. 2604. (W. 2416.)

4532 't Leydtsche VVagen-praetie, Over den handel van de nieuw-genoemde Amelandsche Heeren . . . Waer door onpartydigh wert voor-ghestelt de schult ende d' onschult over de saken van Amelant, als mede 't gemeene Volcks oordeel over deselve... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt ruym een schoot weegs van Amelandt, (*'s Gravenh. by Js. Burchoorn?*) *enz.*... 1637. in-4°., 8 blz.

= T. 2605. Door Js. Burchoorn. Zie n°. 4537.

4533 Hollandschen Momvs (*dichtregelen betrekkelyk de zaak van Ameland, geteek. met de spreuk:* Pvgna pro patria.) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

= W. 2417.

4534 Vragen Aen alle Lieff-hebbers van't Vaderlandt. (*Op rijm, geteek.:* Pro Patria.) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

4535 Antvvoorden, op de Vraghen Voorghestelt aen alle Lief hebbers Van 't Vader-Landt. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Antwoord op de voorafgaande vragen, eveneens op rijm, geteekend: *Oordeelt Recht.*

4536 Amelandsche Dvynvvaghter Verdryvende het Strand-Spook. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Op rijm; in twee kolommen gedrukt. Ook de vragen van het voorlaatste nummer komen hier voor, met een berijmd antwoord, onderteekend, *Reen, by Recht*, dat niet met het vorige nummer overeenkomt.

4537 J. Bvrchoorns Spiegel der Staten, Ofte 't Vermaeck der Sinnen, Reed'lijck over-wegende verscheyde saken van Staet... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt binnen 's Graven-Hage, in des Autheurs Boeck-druckery. *z. j.* in-4°., 28 blz.

Volgens de Aen-wijsingh op blz. 6 vindt men in dezen rijmbundel: 1. *d'Aen-leydingh.* 2. *Den Hollandschen galm van de klinckende Faems-Echo.* 3. *Des Princen af-gebeelde Schaduw.* 4. *Den Hollandschen Vrede-Man, met den Kamp-Ridder* (met een merkwaardig verslag van de daarop ingekomen stukken er achter: zie W. 2262 en 2263). Deze 4 stukken beslaan 28 blz. 5. [*Batrachomiomachia, ofte*] *Den Velt-slagh tusschen de Muysen ende de Kick-vorschen.* Met afzond. titel. *Tot Leyden... by J. Burchoorn...* 1636. (32 blz.) 6. *Het in-sienlijck Afscheydt van den Ed. Heer Pauw.* Met afzond. tit. 's Graven-Hage, by J. Bvrchoorn... 1636 (8 blz.), n°. 4430. 7. *Des spoockende Schims Wel-kom aen den Ed. Heer J. Cats.* Met afzond. tit. *Den derden Druck... 's Graven-Hage, J. Bvrchoorn.* 1636. Zie n°. 4432. (8 blz.) 8. *Den Neder-duytschen Helicon.* Titel, met adres en

jaartal, als de voorgaande. (8 blz.) 9. *Het Leydsche Wagen-praetje* (met afzond. titel, overeenstemmende met het vorig nummer), *met de Mond-sloytin h* (dezelfde druk als W. 2415), 8 *en* 4 *blz.* 10. *De Vreugde-Sangh op d'Overwinninghe van Breda*, 1637. Met afzond. titel, doch zonder adres en jaartal, sign. C, blz. 17—24. Zie n°. 4510 (W. 2419). Ons ex. bestaat slechts uit de eerste 28 blz.

4538 Nieu-Jaers Pest-Spieghel, Waer in te sien is de Rechtveerdighe Pest-straffe Gods, voor ghestelt tot opmerck der weeldige Neder-Landers, in dese snoode bedurven Eeuwe. Ghepronocieert (*sic*) by *Liefd' boven al*, binnen Haerlem. 1637. (*Met de banier van* Liefd' boven Al *op den titel.*)... Ghedruct tot Haerlem By Jan Pietersz. de Does, ... 1637. in-4°., 8 blz.

„Door S. Tz. van der Lust, zinspr. *Lust na Rust*, blijkens onderschrift. In weerwil van dergelijke waarschuwingen werd de tulpenhandel in het begin van dit jaar het buitensporigst. Verg. n°. 4460." Zoo de aanteekening bij T. 2618, waar een andere druk gevonden wordt, welke nog op den titel vermeldt: *Waer in verhaelt wordt den onmatigen handel der Floristen, in sommighe Landen; ende de plaghe die daer op ghevolght is.*

4539 Tooneel van Flora. Vertonende: Grondelijcke Redens- ondersoekinge, vanden Handel der Floristen. Ghespeeld, op de spreucke van Anthonius de Gaevara: Een voorsichtich eerlijck man; sal altijt meer ghedulden, dan straffen ... Noch is hier by-gevoegt de Lijste van eenige Tulpaen (*sic*) vercocht aende meest-biedende tot Alcmaer op den 15. Februarij 1637. Item 't Lof-dicht van Calliope, over de Goddinne Flora, etc. (*Met kopergravure op den titel.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz ... Anno 1637. in-4°., 28 blz.

Verdediging van den tulpenhandel tegen de schimpdichten, deels in proza, deels op rijm, door den Alkmaarschen poëet Corn. van der Woude. (T. 2620.)

4540 Samen-spraeck, Tusschen VVaermondt Ende Gaergoedt, Nopende de opkomste ende ondergangh van Flora. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ghedruckt te Haerlem, By Adriaen Roman, ... Anno 1637. in-4°., 24 blz.

De schrijver van dit en het volgende nummer, in welke vlugschriften het uitvoerigste verhaal van den tulpenhandel gegeven wordt, is A. Roman. Herdrukken in-8°. vindt men op de jaren 1643 en 1734.

4541 Tweede Samen-spraeck, Tusschen Waermondt Ende Gaergoedt, Zijnde het vervolgh Van den op ende ondergangh van Flora. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ghedruckt te Haerlem, By Adriaen Roman, ... Anno 1637. in-4°., 24 blz.

= T. 2623. Even als het vorige door A. Roman.

4542 Floraes Gecks-kap Afbeeldinge van't wonderlijcke Jaer van 1637 doen d'eene Geck d'ander uytbroeyde, de Luy Rijck sonder goet,

en wijs sonder verstant waeren. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Deze spotprent op den Windhandel in Tulpen is oorspronkelijk omstreeks 1640 gedrukt. Men vindt de beschrijving bij *Fr. Muller*, *Beredeneerde Beschrijving van Nederl. Historieplaten*, n°. 1756. De hier beschreven plaat, is de veel latere afdruk, voorkomende in *Het groote Tafereel der dwaasheid* van het jaar 1720. Uitvoerig beschreven door *Fr. Muller*, *a. w.*, *II*, n°. 3535—3694, *zie speciaal* n°. 3604.

4543 Provisionele Openinghe Van eenige saecken die 'tzedert ettelijcke Jaren herwaerts binnen der Stede van der Goude voor-gevallen en gepasseert zijn. Dienende tot ontdeckinghe van de trouwloosheden vande Raeds-personen, die de personagie daer onder gespeelt en hun particulier profijt gesocht hebben ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1637. in-4°., 18 blz.

Voor de spreuk aan het slot: *Hier nae een beter*, leest men hier: *Wt-ghegeven door een Gouds Lief-hebber*, *die van harten wenscht dattet sijne Vaderlijcke Stadt beter ginck*, dat in T. 2595 op den titel gevonden wordt. Overigens verschillen de beide drukken slechts in spelling (W. 2430). *Hier nae een beter* is de zinspreuk van J a c o b v a n E e p e n.

4544 Apologia Invectiva: ofte Een heftige verantwoordinge voor Johan vander Does ende synen Soon, Secretarisen der Stadt Gorinchum, teghens Jonck-Heer Jacob van Paffenroode Drossart der selver Stede, ende syne onuytspreeckelijcke Eerloose, onrechtveerdige calumnieuse Proceduren teghens haer aengevangen. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1637. in-4°., (VI) en 34 blz.

Aan het slot eene verklaring van *Johan vander Does*. De *verantwoordinge* wordt hier en daar door zes-regelige koepletten afgewisseld. (W. 2431.)

4545 Een klare Ende korte Aenmerckinge, Op den tegenwoordigen Staet, Religie ende Politie onses lieven Vader-landts, midtsgaders haer Verval, ende Remedie weder tot Reformatie ... Nu in druck uytghegeven door een oprecht Lief-hebber der vrye Vereenighde Nederlandtsche Provincien. Gedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1637. in-4°., 14 blz.

Op de laatste blz. acht dichtregels met het opschrift: *Rader.* Het geschrift, na het overgaan van Breda in het licht gekomen, ademt een zeer onverdraagzamen geest tegen Roomschen en Remonstranten. Inzonderheid wordt de lauwheid der regenten in Holland op het stuk van den godsdienst berispt: *t' Amsterdam sit den politicque Antechrist op synen Throon* — blz. 11. (W. 2405.)

4546 G i s b e r t i V o e t i i ... Academia Anti-Remonstrantico-Libertinica, sev Methodus disputandi adversus Remonstrantes: Exhibita in tractatu cui titulus Remonstrantio-Libertinvs. (*Met titelvignet.*) Impresso apud Aegidium & Petrum Roman, ... CIↃ. IↃ. C XXXVII. in-4°., 32 blz.

Door den Remonstrantschgezinden Haagschen predikant J. J. B a t e l i e r.

4547 Lvcianvs Redivivvs capistratus Ad impediendos illius morsus, quibus nuper in clarissimum Barlaeum aliosque multos saevijt mordax animal in scripto suo verè Satanico et diabolico, cui titulus est Vorstivs Redivivvs et in lucem emissus sub nomien (*sic*) Philippi Fabri. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno... CIↃ IↃ C XXXVII.
in-4°., 12 blz.

In dichtmaat.

4548 Specvlvm Veritatis, Dat is: Een Spiegel der Waerheyt, Ofte Antwoordt op Twee Theologische Vraghen. Rakende De eerste, het Herte van de Politie, De andere, de Ziele vande Theologie. Door Een Dienaer Gods, ende Lief-hebber des Vaderlandts. (*Met het wapen van Arnhem op den titel.*) Tot Arnhem, Gedruckt by Jan Jacobsz.... 1637. in-4°., (VIII) en 48 blz.

De vragen zijn: 1. of de overheid eene „*valsche religie*" mag toelaten, 2. of de „*Papistische religie*" valsch is. De schrijver is: Godschalcus Altius, predikant te Arnhem, blijkens onderteekening eener voorafgaande Remonstrantie aan de Staten en den Prins. (T. 2615.)

4549 Het Jesvitsche Mom-aensicht Afgetrocken door den gewesene Coninck van Vngarijen, dat is, Een corte ende voortreffelicke onderrichtinge aen de Ottomannische Keyser Amurathem den IV... gedaen door den Ambassadeur van den ... Coninck van Hongarijen, Gabriel Nopende Het leven, de leere ende den handel en wandel der Jesuiten. Ende na de oorspronckelicke Lat. Copye in Nederduytsch ten andere tyden door D. L. A. R. overgeset. Ende nu door occasie van die Luycksche Moort in 't licht gegeven.... Tot Utrecht, Ghedruckt voor Hermannus Ribbius.... 1637.
in-4°., 24 blz.

= T. 2617. Verg. n°. 4479.

4550 Verantwoordinge, of Wederlegginge van Cephas Vanden Baerse, Borger der Stadt Middelburgh in Zeelant, ... Teghens de acte van curatele, 't zynen laste gepubliceert den 24. Sept. 1633. ten versoucke van Glasina Dane (die syne Huysvrouwe was) ende hare Vrienden. Mitsgaders oock de Sententie 't synen laste uytghesproken, den 21. Februar. 1634. van 14. Jaren int Tucht-huys ghebannen te zijn. *enz.* ... In 's Gravenhage. By Ludolph Breeckevelt, ... 1637.
in-4°., 46 blz.

4551 Sendt-brief van Doctor Delord, Professor inde vermaerde Vniversiteyt van Montpellier, Aen mijn Heere ... De Montrabbe, Eerste President in't Parlament van Tholouse. Waer in ondersocht werden De Certificatien, Attestatien, Affirmatien van Doctoren, Vroe-Vrouwen, Joffrouwen, ende het Vonnis van't Parlament van Grenoble, over een Kindt geboren nae vier-jarigh af-wesen van sijn

gepretendeerde Vader. Nu eerst uyt de Fransche Tale over-geset. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Isaac Bvrchoorn, ... 1637. in-4°., 16 blz.

Het merkwaardige vonnis van 't parlement, dat het kind wettig verklaarde, gaat aan dezen aardigen brief vooraf, die, ook wat aanhalingen en spreekwoorden betreft, zeer goed verhollandscht is. (T. 2626.) Verg. W. 2388.

4552 Een vermaeckelijck Proces: Tusschen Fluweele-Broeck ende Laken-Broeck. Waer in verhaeldt werdt het misbruyck vande meeste deel der Menschen. Gheschreven int Engelsch door Robert Greene, ende in het Nederduyts overgeset. Ende nu weder gecorrigeert. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In s'Gravenhage, Ghedruckt by Aert Meuris ..., Anno 1637. in-4°., 36 blz.

Het oorspronkelijke Engelsche stuk was getiteld: *A Qvip for an vpstart Courtier: Or, a quaint Dispute between Veluet-breeches and Cloth-breeches. Wherin is plainely set downe the Disorders in all Estates and Trades. London: Imprinted by John Wolfe*, ... 1592. in-4°. In 1592 verscheen nog een tweede druk. Vervolgens werd het stuk herdrukt in 1597, 1606, 1620, 1625 en 1635 en daarna in *the Harleian Miscellany*, *V*, 371—396. Het doel van deze fabel is den hoogmoed op de kaak te stellen en het prijzenswaardige van den eenvoud te doen zien. Een vroegere Holl. vertaling komt voor op het jaar 1601. Zie n°. 1178.

1638.

Zie ook n°. 4515.

4553 Manifeste de la Reine Mere, Contenant le sujet de son depart de Flandres (*gedagt.* Du Bureau d'Adressé (*sic.*), le 19. Novembre. 1638.) *Z. afz. titel. Achteraan:* Imprimé à la Haye, per J. Burchoorn, (*z. j.*) in-4°., 4 blz.

= W. 2445. Bij *Aitzema*, *II*, 547 *en* 548. Verg. n°. 4593 v.v.

4554 Apologie De la Reyne contenant les causes de sa retraite de Flandre, (*Met titelvignet.*) A la Haye, Chez Antoine Tongerloo, ... Anno 1638. in-4°., 6 blz.

Andere druk van het voorgaande.

4555 In Adventvm Christianissimae Reginae Mariae De Medicis. Amstelodamvm loqvitvr. *enz. Latijnsch gedicht onderteekend:* C. G. Plempivs. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z j.* in plano, een blad.

4556 Verhael Vant Notabelste datter gepasseert is inde belegeringe Van S. Omer Vanden eersten Julij, 1638. tot den 14 der selver, soo buyten de Stadt als binnen. Als wanneer die vanden Back ende van Sint Mommelin hen hebben overghegeven. (*Met titelvignet.*) t'Antwerpen by Guilliam Verdussen, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

4557 Relation de tovt ce qvi s'est passé Av Siege et Prise De Breme,

Par les Armes du Roy Catholique Philippe IV. sous la conduite du Marquis de Leganez... le 27. Mars, 1638. (*Met wapen op den titel.*) A Anvers ... B. Moretvs, M. DC. XXXVIII. in-4°., 20 blz.

Met gegraveerde kaart der vesting.

4558 Een Oratie, Die onlangs ghedaen is in de Ster-Camer, op de Censure Van Johan Bastwick, Henrick Burton, en Willem Prin. Aen-gaende eenighe ghepretendeerde Nieuwigheden, in de Kercke van Engelandt. Door ... VVillem, Heer Erts-Bisschop van Canter-berge, Met een Placcaet van den Coningh teghen de Papisten. In't Neder-landts over-gheset, door H. Hexham. (*Met titelvignet.*) Gedruckt nae het Exemplaer tot Londen, By Richard Badger, Ende nu gedruckt tot Delff, By Jan Pietersz Waelpot, ... 1638. in-4°., (XII) en 74 blz.

= T. 2645. Zie de volgende nummers en n°. 4726.

4559 Een Cort ende Bondich Verhael, van Seeckere bysondere ende voornaemste Redenen en Propoosten ghehouden in den Hoogen Raedt, binnen Londen ... Op den 14en Junij. over de Vonnissen van dese drye Vermaerde ende Gheleerde Mannen. Te weten: Dtor. Bastvvicke, Doctor in de Medicijne, Mr. Burton, Predicant, ende Mr. Prynne, Advocaet: ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1638. *Aan het einde:* Gedruckt voor Thomas Thomassz. van Edenburch ... 1638. in-4°., 1-28, 25-36 blz.

= T. 2646. Zie: *Documents relating to the proceedings against William Prynne in* 1634 *and* 1637 ... *edited by S. Rawson Gardiner*, blz. 61 v.v. in de werken van de *Camden Society* voor 1877.

4560 A worke of the beast or A Relation of a most vnchristian Censure, Executed vpon John Lilbvrne, (Novv prisoner in the fleet) the 18 of Aprill 1638. With the heavenly speech vttered by him at the time of his suffering ... (*Met het engelsche wapen op den titel.*) Printed in the yeare the Beast was Wounded (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1638. in-4°., 32 blz.

Lilburne was beschuldigd in Rotterdam de boeken van Bastwick (zie voorgaand nummer) gedrukt en van daaruit in Engeland verspreid te hebben.

4561 De Confessie des Gheloofs vande Kercke van Schotlandt. Met aenwijsinge van sodanige Acten van Parlamente, als bequaem zijn om de eenigheyt hier nae verhaelt) te bevestighen. Ende ondertekent ... int Jaer duysent ses hondert acht-en-dertigh. Met de redenen waeromme het Service-boeck op Schotlant ghedrongen, behoorde gerefuseert te werden, ... Overgeset vyt de Engelse

Taele, by F r e d r i c k W i l l e m s z. P e n n o c k Amsterdammer. Gedruckt (*z. n. v. pl.*) voor Thomas Craffort. 1638. in-4°., 20 blz.

Eerste Hollandsche vertaling van de *Covenant*. Een uittreksel hieruit en de bijgevoegde Redenen vindt men bij *Aitzema*, *II*, 523. (T. 2647.)

4562 Verklaringhe Des Koninghs van Groot Brittannien, tot wechneminge vande geschillen ende onvernoeghtheden in Schotlant. (*gedag' 9 Sept Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, Voor Anthonij Jansz. Tongerloo, ... Anno 1638. in-4°., 6 blz.

Bij *Aitzema*, *II*, 526. (T. 2648.)

4563 Veld-slagh, Gheschiedt tusschen den Hertogh Bernhardt van Wymeren, ende de Keysersche, onder 't beleyd van den Generael Jan de Weert, alwaer ... den Hertogh van Wymeren die Victorie heeft behouden, *enz.* ... (*Met houtsneé op den titel.*) *enz.* Tot Delf, Gedruckt by Jan Pietersz. Waelpot, ... 1638. in-4°., 4 blz.

Zie: *Theatrum Europaeum*, *III*, 834 *v.v.*

4564 Wt Ceulen den 17. Martij 1638. (*Andere druk van het voorgaande.*) *Onderaan:* Gedruckt by Ludolph Breeckevelt, (*den Haag*) ... 1638. in-plano, een blad.

4565 Notitie vande Sitvatie, Regeeringe, Macht, Religie, Costuymen, Traffijcquen, ende andere remercquable saecken, des Coninghrijcks Siam. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In s' Graven-hage, Gedruckt by Aert Meuris ... Anno 1638. in-4°., 24 blz.

Door J o o s t S c h o u t e n, zooals uit de onderteekening aan het einde blijkt.

4566 In aggerem Scaldiae vi aquarum admodum concussum, et fascibus instauratum anno 1637. XXII Augusti. *Onderaan:* Lugd. Bat. Ex Officina Wilhelmi Cristiani. 1638. in-fol°., een blad.

Het gedicht is onderteekend: B o x h o r n i v s. Daaronder volgt een van gelijksoortigen inhoud onderteekend: R o c h v s H o f f e r v s, Z i r i z a e u s.

4567 Jovrnael ofte Een ware ende kort verhael van 't vermaerde Belegh van de Stadt Breda. Door ... de Prins van Orangien etc. ... Ghe-schreven, ende Ghecomposeert door H. H e x h a m ... ende uyt Englesch ... getranslateert ende gheaugmenteert. Ghedruckt te Delft, voor Henricus Hondius ... Anno 1638. in4°., (IV) en 56 blz.

= T. 2627. Verg. n°. 4501 v.v.

4568 Cort verhael, Van 't notabelste datter voorgevallen is inde Belegeringe ende veroveringh der Stadt Breda, soo int Legher van sijn Hoogheyt den Prince van Oragnien, als mede vande Belegerde: Mitsgaders d'Articulen geaccordeert met die vande selve Stadt. Hier is noch by-ghevoeght De Ordonnantie der Boden: Ende d'ordre

wanneer de Veer-Schepen ende Veer-Schuyten van Amsterdam vaeren. Alsmede Het ordinaris verlenghen ende verkorten vande Poort-klocke tot Amsterdam. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt voor Cornelis Lodewijcksz. van der Plasse, ... 1638.
in-8°., 16 blz.

De signatuur begint hier met C. Het hier beschreven stuk schijnt dus slechts het laatste gedeelte van het boekje te zijn. Waarschijnlijk was het geheel een Amsterdamsche almanak. Het feit dat in vele almanakken een stuk geschiedenis is ingevlochten en het eigenaardige der achter het *Cort verhael* volgende bijvoegselen doen dit vermoeden.

4569 Estrenes A 'Messeignevrs Les Estats Generavx, Et particuliers, des Provinces Unies: Et Aux Compagnies des Chambres des Oost-Indes, et West-Indes, etc. L'An 1638. *Onderaan:* A la Haye, Chez Ludolph Breeckevelt, ... L'An 1638. in-plano, een blad.

Gedicht van 13 zes-regelige koepletten, in twee kolommen gedrukt, onderteekend: *S. L. T.*

4570 Confessie ofte de leste Bekentenisse van de vier Conspirateurs. Te Weten: Agnes van Boury. Claude de la Court. Leenaert Caters. Jan Lantsman. Dewelcke binnen Maestricht gejusticeert zijn, opden 30. April, ende den 1. Mey, 1638. (*Met titelvignet.*) Gedruckt ... by J. Burchoorn, (*te 's Gravenhage*) ... 1638. in-4°., 8 blz.

Zie *Aitzema*, *II*, 571 *v.v.* Verg. het volgende nummer. (T. 2628.)

4571 Cort Vertoogh Van de Wtkomste, laetste discoursen ende woorden, gepasseert ende gevallen tusschen de Predicanten van de Gereformeerde Kercke tot Maestricht, ende de Conspirateurs van 't grouwelick Verraet tegens de selve Stadt, door de hand des Scherprechters geexecuteert in den Jare 1638 ... gestelt ende uytgegeven door Philippvm Lodovicvm, Bedienaer des H. Evangelij ... binnen Maestricht. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Dordrecht, Voor Jasper Gorissz.... Anno 1638. in-4°., 44 blz.

= T. 2629. De Staten Generaal verboden eerst den verkoop van dit geschrift, maar kwamen later op dat besluit terug. Zie: *J. P. Arend*, *Alg. Gesch. des Vaderlands*, *Dl. III*, *5de Stuk*, *blz.* 121, *noot* 3.

4572 Lijste van de Gevangens, by onse Cavalerije gecregen ende overwonnen in ende ontrent het Dorp van Wou den 27 Julij van den Cardinael Infant, onder het conduict van den Marquiz van Durato, Luytenant Generael van 32 ghecommandeerde Compagnien Paerden, 1000 so Musquettiers als Vyerroers. *Onderaan:* T'Amsterdam, Voor Jan van Hilten. M. DC. XXXVIII. in-fol°., een blad.

Zie: *J. P. Arend*, *Alg. Gesch. des Vaderlands*, *Dl. III*, *5de St.*, *blz.* 135 *en* 136.

4573 Cort Verhael hoe vyf compagnien peerden van onse de Des vyants

Cauallerije binnen VVou den seven-en-twinstichsten deser overvallen hebben. *Aan het einde:* t'Antwerpen by Guilliam Verdussen. *z. j.* in-4°., 4 blz.

Verhaal van Spaansche zijde medegedeeld, waarin de Spanjaarden zich zelven de overwinning toeschrijven.

4574 Nato ... Frederici Hendrici ... Filiolo Secvndo Genito Semi tertia nocturno tempore ultimo Novembris Congratulatio. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Latijnsch gedicht in twee kolommen gedrukt, onderteekend: *Scripta à W. Dimero.*

4575 Nieuw-Keulsch of Spaensch Bedrogh: Ach! door Staet-sucht, Eersucht, Geld-sucht, Verkochte, Slavende Vryheijd. Door Erasmvm Philopatroön. ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1638. in-4°., 44 blz.

Tegen het opnieuw aanknoopen van vredes-onderhandelingen te Keulen gericht.

4576 Copye Van sekeren Brief, gesonden aen d'Ingesetenen van Amelant, door Joncheer Ernst Zuhm, die uyt Authoriteyt van Sijn Keyserlijcke Maj: ende den Cardinael Infante sich selven soeckt als Heer van Amelandt in te voeren. (*gedagt.* 16 *Mei. Met titelvignet.*) In Amsterdam, Ghedruckt (*z. n. v. dr.*) ... 1638. in-4°., 6 blz.

Verg. n°. 4520. (T. 2630.)

4577 Apologie, ofte Aen-wijsinghe, van de Rechtveerdige Titule ende Possessie, Geschapen de Familie van Camminga; Nopende de Heerlijckheyt van Amelant. Tegen d'onbehoorlijcke Attentaten van Ernst Zhvm (*gedagt.* 24 *Mei* Stylo veteri. *Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, Gedruckt by Isaac Burchoorn, ... 1638. in-4°., 8 blz.

= T. 2631.

4578 Jonckheer Ernst Zvhm Heer van Amelant Tegen-Bericht ende Beantwoordinghe op die ghetituleerde Apologie van Witzo van Camminga, sampt sijnen Rade Pensionario. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt in 's Graven-Hage, by J. Burchoorn, ... 1638. in-4°., 28 blz.

Tegenschrift van het voorgaande.

4579 Copye Van sekeren Brieff, Gesonden aen de Ingesetenen van Amelandt, daer door getracht wert om alle Onderdanen des-selfs teghens haren natuyrlijcken Heere te doen op-staen, ende door onbehoorlijcke seditie ... Wytso van Camminga ... te depossideren, ende Jonckheer Ernst Zuhm, ... uyt authoriteyt van Sijn

Keyserlijcke Majesteyt, ende de Cardinael Infante als Heer op Amelandt in te voeren. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Gedagt.: 16 April. *Stilo Veteri* **en onderteekend:** *Claes Remckens*, *Andries Johannes Dynga*, *F. Baardt.*

4580 Consideratien als Dat de Negotie op Brasil behoort open gestelt te worden, onder Articulen hier na beschreven, door Jor. H. Gr. Gron. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1638. in-4°., 12 blz.

= T. 2633. Zie: *O. v. Rees*, *Gesch. der Koloniale Politiek*, *blz.* **184. Verg. n°. 4513 v.v.**

4581 Dedvctie, Waer by onpartijdelijck over-vvogen ende bevvesen vvort, vvat het beste voor de Compagnie van West-Indien zy: Den Handel te sluyten, of open te laten. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Isaac Bvrchoorn, *z. j.* in-4°., 32 blz.

= T. 2634.

4582 Het Spel van Brasilien, Vergheleken by een goedt Verkeer-Spel. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1638. in-4°., 8 blz.

= T. 2635.

4583 Het Spel van Brasilien, Ver*geleecken* by een goet Verkeer-Spel. (*Andere druk van het voorgaande.*) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

= T. 2636.

4584 De ghepretendeerden overlast van eenighe Ingeboorenen ende Inghesetenen, door de Zeeuwen ende wtheemsche Kameren haer in Brasil aengedaen. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1638. in-4°., 4 blz.

= T. 2638.

4585 La Mvse Gverriere de Hollande Dediée Aux ... Seignevrs De la Chambre des Comptes de la Compté (*sic*) de Hollande. Par Isaac Barre, Messin, Lecteur de L'Église Françoyse, de la Haye ... (*Met titelvignet.*) A la Haye, Chez Lvdolph Breeckevelt, .. 1638. in-4°. (VIII) en 28 blz.

Met opdracht aan de Staten Generaal. Het gedicht bestaat uit 55 tien-regelige koepletten. Het oorspronkelijke handschrift is op de Kon. Bibliotheek aanwezig.

4586 Deductie, Aende Heeren ende Regeerders der Stadt Amsterdam; VVaerin wert aenghewesen het geene dat in 't Boecxken vanden Handel ende Wandel vanden Stichtsen Joncker (alias) Ernst van

Rede, met sijn Complitien, is vergeten. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, Gedruckt by Gerrit Gerritsz.... Anno 1638. in-4°., 8 blz.

Zie n°. 4519. (W. 2447.)

4587 Relation De ce qui s'est passé A La Haye au mois de Fevrier l'an 1638. Les Festins, Comedies, Bals, Courses de Bague et autres Magnificences faites Av Mariage de Monsievr De Brederode, et de Madamoyselle De Solms. (*Met drukkersmerk op den titel.*) A La Haye, De l'Imprimerie de Theodore Maire, M DC XXXVIII. in-fol°., (IV) en 14 blz.

Zie: *Aitzema*, *II*, 535. (T. 2639.)

4588 Ordonnantien Op het tegenwoordigh Ridderlijck Tovrnoy-Spel Ende het steken van den Ringh. *Onderaan:* Gedruckt in 's Graven-Hage, voor Gysbrecht Ernst,... 1638. in-plano, een blad.

4589 Claere en oprechte ontdeckinge Der Genaemder Remonstranten, Leugenen en Lasteringen, tegen de Hooge en leege Overigheden, Gereformeerde Kercken, en haere yeverighe Voorstanders: Als oock een bondich vertooch van haere Sociniaensche grouwelen, alles vergadert uyt drie Naemeloose Boecxkens geintituleert: I *Proeve van de conscientieuse oprechticheyt Gisberti Voetij.* (T. 2614) II. *Academia Gisberti Voetij* (n°. 4546). III. *Den rechten Remonstrantsche Theologant.* Door Mart. Schoock Ultraject... (*Met klein titelfileet.*) Tot Utrecht, By Aegidius Roman, Anno 1638. in-4°., 140 blz.

= W. 2449. Verg. *H. C. Rogge*, *Bibl. der Contra-Remonstr. Geschriften*, *blz.* 63.

4590 Sommiere ontdeckinge van de voornaemste oorsaecke der twisten en oneenicheden, ontstaen binnen der Stede van der Goude, over en ontrent 'tberoupen der Predicanten aldaer. (*Z. afz. titel*, *z. n. v. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

4591 Constitutio ... Archiepiscopi Philippensis, et Vicarii Apostolici per Vnitas Belgii Provincias, facta die 12. Decembris Anno 1638. pro admodum ... D. Archipresbyteris Pastoribus, Presbyteris, tam Regularibus, quam Saecularibus, totoque Clero Oppidi ac Dioecesis Ultraiectensis, Daventriensis, ac Middelbvrgensis. (*Met titelvignet.*) Lovanii Apud Bernardinum Masium,... Anno 1638. in-4°., 16 blz.

4592 Placaet Vande ... Staten Generaal der Vereenighde Nederlanden: Inhoudende Ordre, waer naer de Jesuijten, Priesters, ende Monicken vande Pausselijcke ofte Roomsche Religie inde selve Landen komende, hen sullen draeghen, etc. (*gedagt.* 27 *Maart* 1612. *Met den Nederl.*

leeuw op den titel.) Na de Copye, In 's Graven-haghe, By de Wed., *enz.*... van wijlen H. Jsz. van Wouw, ... Anno 1638. in-4°., 8 blz.

Over de aanleiding tot het herdrukken van dit plakkaat zie men n°. 4479. (T. 2643.)

1639.

4593 Declaration de la Reyne Mere Dv Roy Tres-Chrestien, Contenant Les raisons de sa sortie des Pays-bas, et le desaveu d'un Manifeste, qui cour soubs son nom, sur le meme subject. (*Met het Fransche wapen op den titel.*) Jouxte la Copie imprimée A Londres (*z. n. v. dr.* [*George Thomasson*]). M. DC. XXXIX. in-4°., 16 blz.

Verg. n°. 4553 en het volgend nummer.

4594 Declaration de la Reyne Mere Du Roy Tres-Chrestien, Contenant les raisons de sa sortie des Pais-bas, et Le desaveu d'un Manifeste qui cour soubs son Nom, sur le mesme Subject. (*Met houtsneê op den titel.*) Imprimé a Londres par George Thomason... 1638. Avec permission. *Aan 't einde:* Pour la seconde fois imprimé a la Haye, par J. Burchoorn ... 1639. in-4°.. 8 blz.

4595 Verklaeringe der Koninginne Moeder des Aller Christelickstenb Konings (*Maria de Medicis*), Inhoudende de oorsaken haeres uyt-tochts uyt Nederlandt, ende Eene Ontkenninge van seker Manifest, 't welck loopt onder haer naem op 't selve subject. Overgeset uyt den Françoischen in onse Nederduytsche Tale. (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt tot London, by George Thomasson, . . . Ende nu tot Amsterdam by Joost Broersz. ... 1639. in-4°., 12 blz.

= T. 2661. Vertaling van het voorgaande. Bij *Aitzema*, *II*, 540.

4596 Copie De la lettre de M^r^. le Duc de la Valette escritte a Londres le 5. Fevrier 1639. a Mon Seigneur le Prince (*de Condé*). *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Den hertog de la Valette werd — niet geheel zonder reden — de schuld gegeven van de mislukte belegering van Fontarabie. Verg. *Mercure françois*, *XXII*, 119 *v.v.*; *Martin*, *Hist. de France*, *XI*, 487—489.

4597 Declaration dv Roy (*ged.* 26 *Jan.*) et Arrest du Conseil donné en consequence (*ged.* 9 *Febr.*), Portant que tous Estrangers residans ou possedans biens, Offices, *enz.*... dans le Royaume . . . payent les sommes ausquelles ils seront taxez, suiuant les Roolles qui en seront expediez, pour ioüir par eux des mesmes honneurs *enz.*... que les naturels subjects de sa Majesté ... (*Met titelvignet.*) A Paris. Chez Jacques Dugast ... M.DC.XXXIX. in-4°., 12 blz.

4598 Extraict De Lettre, escritte de Pollincouen, le 7. d'Aoust, 1639.

Aan het einde: A la Haye, Chez Isaac Burchoorn ... 1639. in-4°., 4 blz.

Berichten van het Fransche leger. (T. 2664.)

4599 Door den Koninck. Een Proclamatie, bevelende alle Noblesse, Ridders, Edelluyden ende anderen, om haer te begeven tot hare Huysingen, ende Landen in de Noorderlijcke deelen van Enghelandt, op den eersten Marty toekomende, ende aldaer te vwachten op den dienst ende behoudenisse van hare Landen. (*gedagt.* 29 January oude stijl.) Getranslateert uyt de Copy van Londen, zijnde gedruct by Robbert Barker,... ende door de Assignes van Jan Bill. Anno 1639. in-plano, een blad.

4600 Informatie, Aen Alle oprechte Christenen in het Coningrijcke van Engelandt. Door De Edelen, Baronnen, Staten, Leeraers, ende Gemeente in het Coninckrijcke van Schotlandt. Waer in zy hare Onschuldt te kennen gheven... Overgeset uyt het Engelsch... voor *Samuel Leviston.* Na de Copye Gedruckt tot Edinburgh, (*z. n. v. dr.*) in Februarij, 1639. in-4°., 8 blz.

= T. 2649. Zie over de Schotsche geschillen: *Aitzema, II*, 604, 617, *Mercure françois, XXIII, pag.* 410 *v.v.*

4601 Een Cort Verhael Van de Misdaden ende Crimen die de Schotse Bisschoppen te laste gheleyt werden; Om 't vvelcke sy verworpen sijn uyt de Kercke van Schotland. Met De Namen der gene die op de laetste Generale Vergaderinge waren, daer in de Bisschoppen verworpen wierden. Edinbvrgh, Gedruckt by James Bryson: 1639. in-8°., 16 blz.

De onderteekening is van 12 Februari.

4602 By den Coninck. Placcaet ende verclaeringhe om onsen welbeminde ondersaten van ons Coninghrijck van Engelandt te onderrechten, aengaende de oproerighe practijcken van sommighe in Schotlandt, diewelcke trachten onse Royale Authoriteyt onder de voet te werpen, onder valsche pretext van Religie. (*gedagt.* 27 *Febr. Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst Ghedruck tot London, By Robbert Barcker,... 1639. Ende nu tot Amsterdam, By Françoys Lieshout,... 1639. in-4°., 8 blz.

= T. 2652.

4603 By den Coninck: Placcaet ende verclaeri*nge enz.*... Noch is hierby gevoecht de Namen der Graven, Heeren *enz.*..., ten dienste van sijn Majesteyt zijnde, elck hebbende 200 Paerden: Als mede een Catalogue van alle het volck te Paerde ende te voet uyt elcke Provintie: Met een Lijste van sijn Majesteyts Schepen; ende de Namen der Capiteynen van yder Schip (*Met het Engelsche wapen op*

den titel.) Nae de Copye, Eerst Gedruckt tot Londen, By Robbert Barcker,... 1639. in-4°., 8 blz.

= W. 2455. Andere druk van het voorgaande.

4604 Remonstrantie Vande Edelen, Baronnen, Staten *enz.* ... van Schotlandt. Verclarende Dat sy Onschuldigh sijn vande Crimen daer mede sy in 't laetste Engelsche Placcaet (van den 27 February) beswaert werden.... Edinburgh, Gedruckt by James Bryson,.... 1639. in-4°., 20 blz.

= T. 2653.

4605 Crychs-wetten end' Ordonnantien Tot Gouvernement van syn Majesteyts Konincl. Armade in dese tegenwoordighe tocht naer het Noort-Quartier,.... Onder het beleyt van ... Thomas Graef van Arondel ... Overgeset uyt d'Engelsche ... Tale. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Gedruckt tot Nieu-casteel, by Robbert Barker ... Ende nu by Joost Broersz. *z. n. v. dr.* (*Amst.*)... Anno 1639. in-4°., 16 blz.

= T. 2654.

4606 Lyste, Hoe dat sijn Coninghlijcke Majesteyt met een machtige Armade, so te voet, als te Peerde, van London is gemarcheert na York, op den xxvij. Marty stilo vetri. *Onderaan:* Nae de Copye van London, In 's Graven-Hage, Gedruckt voor Gysbrecht Ernst ..., Anno 1639. in-plano, een blad.

= T. 2655.

4607 Copye van eenen Brief, ghesonden door seeckere Hooghe Graven ende Heeren Van Schotland, (vviens namen hierby gestelt sijn) Aen den ... Grave van Essex, Generael van sijn Coninglijcke Maiesteyts Armee. Wesende het rechte middel tot een langduerigen Vrede tusschen de beyde Coningrijcken. Edinbvrgh, Gedruckt by James Bryson. 1639. in-8°., 6 blz.

= T. 2656.

4608 By den Koninck, Een Verklaringe ende Generael Pardon Van Sijne Maj: van Groot-Brittanien, Belangende de Troublen ende Oneênigheden in Schotlandt. (*gedagt.* den 25. April, stylo veteri, *Met een kroon als vignet op den titel.*) Getrouwelijck overgeset uyt de Engelsche originele Copye, gedruckt by Robert Young,... Met Privilegie. In 's Graven-Hage, Gedruckt by Isaac Burchoorn, ... voor Jan Vely,... 1639. in-4°., 8 blz.

4609 Placaet Uytgegeven by syne Majesteyt van Groot-Brittanien, *enz.*..

(*als 't voorg.*) . . . (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) . . . nu tot Amsterdam, by Joseph Bruyningh, ... 1639. in-4°., 8 blz.
= T 2658.

4610 De Resolvtie van Sijn Majesteyt van Groot-Brittannien. Nopende den Vrede met de Kroon Schotlant, Den 21. Junij 1639. veraccordeert. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Isaac Burchoorn, ... 1639. in-4°., 4 blz.
= T. 2659. In het Fransch in den *Mercure françois*, *XXIII*, 429—434.

4611 By den Coninck · Een Proclamatie, verklarende sijn Majesteyts genadighste wille, nopende eenighe Octroyen, Licenten ende Commissien op onwaerachtige aenbrenghen, verkreghen. (*gedagt.* 15 *April* 1639. *Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst tot London, by Robert Barker... Ende nu t'Amsterdam, Gedruckt voor Joseph Bruyningh,... 1639. in-4°., 6 blz.

4612 Discovrs Rakende de Vergaderingh der generale Vrede-handelingh tot Ceulen, ghesteldt by een Secretaris vande Pausselijcke Legaet aldaer. Ghetranslateert uyt den Italiaenschen,... Tale. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1639. in-4°., 8 blz.
= W. 2452.

4613 Copie van 't Octroy, dat sijne Coninckljjcke Majesteyt van Denemarck heeft gegeven aen Jan Ettersz. om op te rechten een Compagnie op Oost-Indien, tot Gluckstadt. (*gedagt.* 12 *Febr. Met titelvignet.*) Overgheset uyt het Exemplaer ghedruckt tot Gluckstadt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1639. in-4°., 8 blz.

4614 Le Progres Des Armees en Piedmont, depvis l'arrivée de S. A. le Prince Thomas De Savoye, Comme par lettre d'Ast du 3. de May 1639. (*Met titelvignet.*) A Brvxelles, Chez Hubert Anthoine Vepius (*sic*)... Avec Permission. in-4°., 8 blz.

4615 Arrest du Grand Conseil Dv Roy, rendu contre le Comte D'Egmont. Le XV. Juillet 1639. (*Met het Spaansche wapen op den titel.*) A Malines. Chez Henri Jaye... l'an 1639. in-4°., 4 blz.
Verg. n°. 4339, 4381 en 4382.

4616 Arrest der Grooten Raede Vanden Koninck ghegheuen teghen den Graue van Egmont. Den XV. Julij. 1639. (*Met het Spaansche wapen op den titel.*) Tot Mechelen. Ghedruckt by Hendrick Jaye, ... 1639. in-4°., 4 blz.

4617 Simon Gakels Oratie Over Het vermaerdt Belegh en Ontset der Stadt Leyden. Uyt het Latijn... overgheset. (*Met drukkersmerk op

den titel.) Tot Leyden, . . . (*bij*) Willem Christiaens, Anno 1639; (*blz.* 21—24 *ontbreekt.*) in-4°., 28 blz.

4618 Politijck Discours, over Den Treves vande Nederlanden, met den Coninck van Spangien, inden jare 1609 gemaeckt. Beschreven door den Hertogh van Rohan in Francoys, ende overgeset in onse Nederlandtsche Tale, naer de Copye gedruckt te Parijs Anno 1639. ende ghededuceert Aenden Cardinael Richelieu. (*Met houtsneé op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1639. in-4°., 12 blz.

4619 Abolitie Generael Vande . . . Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, voor de uytgheweeckene, oock gheblevene Persoonen, beticht, suspect, ende schuldigh respective, aen het verraet op de Stadt Maestricht, hier bevorens ontdeckt (*gedagt.* 16 *Mei. Met den Nederl. leeuw op den titel.*). In 's Graven-haghe, Byde Wed. ende Erfghen. van . . . H. Jssz. van Wouw, . . . 1639. in-4°., 6 blz.

Verg. n°. 4570 en 4571. (T. 2662.)

4620 Translaet uyt den Spaenschen, Weghens 't Gevecht tusschen des Coninex Silver Vloot, en den Admirael Houte-been in West-Indien op den 31 Augustus 1638. 12 Mylen van de Havana. Midtsgaders, De Lyste van de Dooden ende ghequetste die op des Conincx Armade geweest zijn. (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt in Spaensch tot Calis door Fernando Rey. Anno. 1639. Ende nu t'Amstelredam Gedruckt voor Francooys Lieshout, . . . 1639. in-4°., 12 blz.

Zie *Aitzema*, *II*, 591. (T. 2665.)

4621 Brieven Van verscheyden Persoonen van qualiteyt, Aengaende De verstroyinghe van de gheheele Spaensche Vloot, Ghevaren uyt Duynkercken, ende gheslaghen door . . . Maerten Herbertsz. Tromp, op voorleden Vrijdach, zijnde den 18en Februarius 1639. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens, . . . 1639. in-4°., 4 blz.

4622 Journael ofte Korte ende waerachtige beschryvinge vande vooornaemste (*sic*) gheschiedenissen ter Zee, onder het beleyt vanden cloeckmoedigen Zee-helt Marten H. Tromp, Lt. Admirael van Hollandt ende West-Vrieslandt 't zedert den 29 April 1639. tot den 28 Octob. daer aen volghende, voorghevallen. Als mede een Register der Capiteynen, groote ende monteringhe, manninghen, *enz.* . . . Alles ghetrocken ende by een vergadert uyt het Journael ende de mondelinge verklaringe van den Manhaften Capiteyn Zibrant Barentsz Waterdrincker. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Uytghegheven (*z. n. v. pl.* [*Amst.*]) door Crispijn van der Pas, Anno 1639. Men vintse te coop by Jan van Hilten. in-4°., 20 blz.

Achteraan een gedicht van J. Soet. Bij dit geschrift behoort eene kaart van:

De Custe van Vlanderen en Vranckryck van Wenduynen tot Tresport enz. en eene *Afbeeldinge van de Schep Schlacht in Duyns den* 21 *October* 1639 (T. 2666). Zie *Aitzema*, *II*, 610—615, *Mr. J. C. de Jonge*, *Gesch. v. h. Nederl. Zeewezen*, *I*, 503 *v.v.*

4623 Korte ende oprechte verclaringe vande Spaensche Vloote, onder het Commando vanden Spaenschen Admirael Don Anthonio d'Oquendo, hoe ende op wat manieren dese Vloot naer Nederlandt gecommandeert is geworden, mitsgaders de Lijste vande Gallioenen ende andere Schepen in haer getal, oock mede van hoe veel lasten, ende stucken Geschut sy hebben gevoert, etc. Alles beschreven ende uytgegeven vanden Admirael van Gallicien Don Francisco Feyo, Sotto-mayor,... tegenwoordigh gevangen ins 's Gravenhage. In 's Graven-Hage, By Ludolph Breeckevelt,.... Anno M.DC.XXXIX. in-4°., 8 blz.

= W. 2480.

4624 Naerder Bericht Van de Groote See-Victorie, Bevochten Door... Maerten Harpersz. Tromp, Teghens de groote ende machtighe Spaensche Vloot. Midtsgaders Het aenbrengen van de 17 gevluchte Spaensche Schepen. Ende een Lijste van de veroverde ende gheruineerde Spaensche Schepen, met de Ghevanghenen. Hier by is oock ghevoeght de Citatie, ghepubliceert tot Vtrecht, op den vijfden October 1639. ouden stijl, teghens Philippus Rovenius van Deventer. (*Met titelfileet.*) Tot Leyden, Ghedruckt bij Willem Christiaens, ... 1639. in-4°., 4 blz.

Verg. n°. 4642.

4625 Destructie van de Spaensche Vloot, Ofte Journalier Verhael van't Gevecht in Dvyns, ende 'tvervolgen onser Schepen in't Canael, tot vernielingh vande Spaensche gedaen. Alles curieuselijck, onder de Vlagge van onsen Admirael, van dagh tot dagh, aen-getekent. *Onderaan:* Wt Hellevoetsluys, den 28. Octob: 1639. Gedruckt in 's Graven-Hage, by Isaac Burchoorn, ... 1639. (*In twee kolommen gedrukt.*) in-plano, een blad.

= W. 2482.

4626 Een Brief, Gheschreven van een goet Patriot woonachtich tot s' Hartogenbosch, tot antwoort op eenen brief uyt Hollandt ghesonden, bootschappende die goede tijdingh van het slaen, ende veroveren van die machtighe Spaensche Vloot in Duyns. Door ... Marten H. Tromp. Midtsgaders: eenen anderen Brief van een Roomsch-Catholijck Burger van s' Hartogenbosch aen Guilliam Verdussen, Courantier tot Antwerpen, over eenen seeckeren Brief van Londen geschreven, ende in sijn Druckery gedruct, aengaende

die vermaerde Zeeslach . . . (*Met titelvignet.*) Nae de Copye, tot 's Hartogenbosch, Voor Jan van Dockum, ... Anno 1639.
in-4°., 16 blz.

= T. 2668.

4627 Vervolgh van 't Zee-Praetjen. (*Z. afz. titel.*) in-4°., 4 blz.

Is dit een vervolg op Tiele n°. 2669? De schrijver klaagt over 't geknoei der hoogere ambtenaren en het toevoeren van krijgs-ammunitie aan Spanje. Blz. 4 bevat een gedicht: *Des trouwen Stier-mans Les.* onderteekend: *Principiis obsta.*

4628 Caspar van Baerles Oratie, over de Zee-strydt, met de Spaensche vloodt in Duyns... Ghedaen inde Doorluchtighe Schole t'Amsterdam, den 13en van Slacht-maendt des Jaers 1639. En nu uyt het Latijn verduytst. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) t'Amsterdam, Voor Jan Benningh, (*Aan het einde:* t'Amsterdam, Gedruckt by Nicolaes van Ravesteyn)... Anno 1639. in-4°., 40 blz.

= T. 2671.

4629 Famaes Tromp. Wt-blasende de Victorie die God de Heere ons heeft verleent, onder 't kloeck en wijs beleyt van ... Marten Herpersz. Tromp, ... den 21. Octobris, Anno 1639. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Dordrecht, Voor Jasper Gorissz, ... Anno 1639. *Aan het einde:* Tot Dordrecht, ... by Hendrick van Esch, ...
in-4°., 8 blz.

Aan het einde van het vers:

Is de Jonckheyt al te teer,
Soo verdient de vvil noch eer
B. Pandelaert. (W. 2487.)

4630 Fama Wtroepende de Ridderlijcke daden, vanden ... Admirael Marten Harpersz. Tromp, Ende den ... Vice Admirael Witte Cornelisz. de VVit, Met haer by hebbende Zee-Leeuvven, int besetten ende vernielen, vande machtige Spaensche Vloot in Dvyns. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, Voor Jan van Neer, ... Anno 1639.
in-4°., 8 blz.

Onderteekend: P. V. Belle.

4631 Joh. van Beverwyck Spaensche Xerxes. Ofte, Beschrijvinge, ende Vergelijckinge van den Scheep-strijdt tusschen de groote Koningen van Persen, ende Spaengjen, tegen de Verbonde Griecken, ende Nederlanders. (*Met titelvignet.*) Tot Dordrecht, voor Jasper Gorissz.... Anno 1639. *Aan het einde:* Tot Dordrecht, Ghedruckt by Hendrick van Esch, ... 1639. in-4°., (VIII) en 96 blz.

= W. 2491. Vergelijking tusschen den zeeslag bij Salamis en dien bij Duins. De voorrede is gedagt.: *In Dordrecht den 12. November, 1639.* Daarop volgt een vers aan den schrijver door *C. Boy*, vervolgens blz. VI--VIII een gedicht

van *Dan. Jonctys. Med. D.* getiteld: *Nederlandschen Donder-slag, Gevallen onder de Spaansche Vloot, Op den* 16. *Sept. en* 21 *Octob. van 't Jaer* 1639. De tweede druk verscheen in 1640. Zie aldaar n°. 4683.

4632 (*Bijschrift bij een spotprent* „Den Grooten Barbiers Winckel" *beschreven bij* Fr. Muller, Beredeneerde Beschrijving van Nederl. Historieplaten n°. 1815*a*. *Het bijschrift is een gedicht in* 4 *kolommen, een samenspraak tusschen* 7 *op de prent voorkomende personen, waaronder de Spaansche admiraal, die wordt voorgesteld als aan* Watersucht *lijdende en de* Spaansche Vlot uit Duyns *uitspuwende. Z. n. v. pl. of v. dr.*) in-fol°., een blad.

4633 Verhooginghe Vande Capitalen inde West-Indische Compagnie, ghearresteert byde Vergaderinghe vande Negentiene vande selve Compagnie, ghehouden tot Middelburch, inde Maendt van Junius 1639. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-haghe, Byde Wed. *enz.* ... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1639. in-4°., 6 blz.
= T. 2672.

4634 Ontdeckinghe van Rijcke Mijnen in Brasil. (*Met drukkersmerk op den titel.*) T' Amsterdam, Ghedruckt voor Johan van Hilten, 1639. in-4°., 8 blz.
= T. 2675.

4635 Cort ende sonderlingh Verhael Van eenen Brief van Monsieur Soler, Bedienaer des H. Euangelij inde Ghereformeerde Kercke van Brasilien. Inde vvelcke hy ... verhaelt verscheyden singulariteyten van 't Landt. Vyt de Francoysche ... tale overgeset. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Amsterdam, Voor Boudewyn de Preys, ... Anno 1639. in-4°., 12 blz.
= T. 2676. Blz. 5—8 ontbreken.

4636 Lyste Vande Gedenckwaerdige Teyckeninghe op de Peper, In quantiteyt van ontrent 6000. Baelen by de ... Bewinthebberen vande Gheoctroyeerde Oost-Indische Compagnie, ter Vergaderinghe van de XVII. binnen Amsterdam, op prijs gestelt teghen 50. Groot op 28½ Maent Rabat, ultimo November te betalen, daer toe van primo September tot den 10. dito des Middaghs, tijdt is ghegheven te teeckenen: ende is in de Doosen van alle de Cameren bevonden 957975. Balen, onder dese naevolgende Persoonen gheteeckent. (*Met een afbeelding in houtsneé van Amst. op den titel.*) t' Haerlem Ghedruckt by Thomas Fonteyn, ... 1639. in-4°., 24 blz.
Aan het einde: *Accordeert J. Jacobsz. Notaris Publ.* 16$\frac{7}{8}$39. (W. 2478.)

4637 Journael Van de Ongeluckighe Voyagie, Gedaen by den Commandeur Dirck Albertsz. Raven, Naer Groenlandt In den Jare 1639.

(*Met houtgravure op den titel.*) t'Amsterdam, Gedruckt By Gillis Joosten Saeghman, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Op de keerzijde des titels eene groote houtsneê voorstellende de Faam door *C. van Sichem*, met zes dichtregels er onder, geteekend: *Hier na een Beter* (devies van den drukker). In den tekst nog een paar houtsneden. Verg. W. 2248. Andere drukken van dit *Journael* vindt men vermeld in *De Navorscher*, *I*, 78 *v.* (W. 2496.)

4638 Boeren-Praetje Van Keesje Maet, ende Broer Jochem, Pieter Quijl en Matroos, met Jaep Slof. Gedruckt Door 'tversoeck van eenighe lief-hebbers. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 2678. Hierin wordt hevig uitgevaren tegen de afzetterij van sommige ambtenaren; o. a. wordt met name genoemd *Mr. van den Broeck* en *syn Klerck Stronce*. Met den eersten wordt wellicht bedoeld Jan van den Broeck of Broek, die Klerk ter Finantie van Holland was en in 1623 3000 gulden ontving voor de uitvinding van het gezegeld papier.

4639 Vervolch van 't Boere Praetgien. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= T. 2679.

4640 Copye Van eenige Brieven, gheschreven by den Capiteyn Pieter de Rvsschver. In sijn Ghevangenisse in s' Graven-Hage. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 50 blz.

Deze *Pt. de Russchuer* was wegens ongeoorloofde communicatie met den vijand bij sententie van 23 Febr. 1638 tot eeuwigdurende gevangenisstraf veroordeeld. Zijne dochter *Fransina de R.* betoogt door mededeeling van verscheidene brieven haars vaders (waarbij van Jan. 1639), dat het vonnis onrechtvaardig is. De voorafgaande petitie aan de Amsterdamsche Regeering is door haar eigenhandig geteekend. (T. 2680.)

4641 Apologie Of verdedingh van Capiteyn Pieter de Rvsschver. Van wegen de Sententie over hem gepronuncieert by de... Staten van Hollandt, op den 23. February Anno 1638. jegenwoordigh sittende in't Tucht-huys t' Amsterdam, in een eeuwigh gevangenis.... (*Met den Holl. leeuw op den titel.*) Gedrvckt Buyten de oude Stadt Amstelredam, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1639. in-4°., 8 blz.

4642 TEn versoecke vanden ... Jor. Henrick Valckenaer... Schout der Stadt Utrecht *enz.* ... (*Oproeping om zich te komen verantwoorden gedagt.* 5 *Oct. en gericht tot* Philippus Rovenius, *die met den titel van aartsbisschop van Philippi*, *de functien van aartsbisschop van Utrecht uitoefende.*) *Onderaan:* Naer de Copie, t'Utrecht, Ghedruckt by Amelis Janssz. van Paddenburgh, ... *z. j.* in-plano, een blad.

= T. 2682. Bij *v. H(eussen) en v. R(ijn)*, *Kerk. Hist. en Outheden der zeven vereenigde Provincien*, *Leiden*, 1726, *I* (*in-fol°.*), 419, waar ook het op deze oproeping gevolgde vonnis van verbanning van 10 Maart 1640 is opgenomen. In het

Latijn vertaald vindt men de oproeping bij *J. Revius*, *Daventria illustrata*, *pag.* 715. Verg. n°. 4703 v.v.

4642*a* Verantwoordinghe Voor Burgermeisteren Schepenen ende Raet der Stadt Nymegen, Dienende soo tot Justificatie van 't aenveerden der Commandurie van St. Jan binnen de voorsz. Stadt met die goederen daer toe gehoorende, als mede tot wederlegginge van 't geene daer teghens soude mogen gemoveert worden. (*Met titelvignet.*) Tot Nymegen, ... by N. van Hervelt, ... 1639. in-4°., 30 blz.

Volgens *J. Smetius*, *Chronyk* ... *nevens de beschrijving van Nijmegen*, *blz.* 184, *noot* r, verscheen hierover nog in 1643 een *Remonstrantie aangaande de onwettelijkheid van der Johanniters verzoek.* Verg. n°. 4882; W. 2595 en P. 2204.

4643 Kevre ende Ordonnantie Teghens de stouticheyt der Paus-gesinden, ende der selver Excessen. (*gedaan door de Regeering van Haarlem van den* 18. *Juli. Met het wapen van Haarlem op den titel.*) Ghedruckt te Haerlem, By Adriaen Roman, ... 1639. in-4°., 6 blz.

= T. 2683.

4644 Van de Kercke Off Ghemeynte, Verscheyden Tractaten. *Z. n. v. pl. en v. dr.* (*Amst. J. Az. Colom*) ... 1639. in-4°., 112 blz.

Sociniaansch tractaat. Blz. 47 v.v. vindt men: *Poincten van bekommernis*, *in 't particulier meest de Gemeynten die P. B.* (Poolsche Broeders) *in 't ghenerael ten deele alle andere die van de Roomsche Kercke sijn afghevallen*, *aangaande. Voorgestelt door een Seker treffelijck man. Ende beantwoort door F. S. V. S.* (Faustus Socinus van Siena.) Op den titel de „*vierige Colom*", het bekende drukkersmerk van *Colom.* (T. 2686.)

4645 Translaet Van seeckeren Latijnschen brief geschreven door eenen Sociniaenschen Predicant, Waer van het Latijnsche exemplaer in Transylvanien geintercipieert zijnde herwaerts over-ghestuert is, Door ... Georgivs Rakoci ... Prince van Transylvanien, ... Dienende tot naerder consideratie van sommige mysterien. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno M.DC.XXXIX. in-4°., 8 blz.

Deze brief is geschreven door Joannes Sartorius, uit Polen verbannen en zich in Nederland ophoudende, aan *Adam Francus* te *Claudiopolis* (*Clausenburch*) en gedagteekend den 24 Juli 1638. Wat hij van de gevoelens over den godsdienst hier te lande zegt verdient opmerking. Er zijn uitvoerige aanteekeningen bijgevoegd (T. 2684). De aanteekeningen zijn van de hand van *G. Voetius.* Verg. *Rogge*, *Bibl. der Contra-Remonstr. Geschr.*, *blz.* 44.

4646 Naerder openingh der Mysterien, Schuylende achter den Brief eens Sociniaens, geseyden, Predicants, onlangs met sekere Glossen uytgegeven: voor so vele die raecken den persoon van den ouden Kercken-dienaer, Johannes Wtenbogaert. (*Met titelvignet.*) Gedrvckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ..., 1639. in-4°., 18 blz.

In den brief van *Sartorius* was van *Wtenbogaert* gesproken, alsof hij, zooals de

annotator (*G. Voetius*) zegt „*met de Socinianen Frère Compaignon ware*" (T. 2685). Zie over deze zaak *Rogge*, *Joh. Wtenbogaert en zijn tyd*, *III*, 322—324.

4647 Christelicke Raedt voor Conscientieuse Menschen, Die clagen over groote swaermoedicheyt des Geestes ende aenvechtingen, daer mede sy seggen dickwils ghequelt te zijn in haer Ghemoedt. Gestelt door D. Johannem Wtenbogaert, ten versoecke van sijnen goeden Vriendt N. N. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-haghe, By Anthonij Janssz. Tongerloo, ... Anno 1639. in-4°., 24 blz.
= W. 2502.

4647*a* Bancket als Roet
Is dat niet soet.
Opschrift boven een vers van 22 *regels* op de tijdsomstandigheden. *Z. n. v. pl. en v. dr.* In't Jaer 1639. in-fol°., een blad.

4648 Chria Auctore Francisco Cramero composita: Extat apud Jodocum Jansonium Verheul, Hagae-Comitis, Anno CIϽ DC XXXIX. in-4°., 8 blz.

Op blz. 1 is de titel aldus omschreven: *Chria In laudem Illvstrissimi VVilhelmi Principis Avrangiae et Selectorum adolescentulorum sub suavi ejus Moderamine Rudimenta militaria ponentium.*

4649 Ad Illustrissimum Heroem et Dominum D. Cornelivm Hagam Faederatorum Ordinum Legatum Byzantio reducem Carmen Syncharisticon. *Onderteekend:* Cornelivs Stalpert van der Wiel. Lugdvni Batavorvm, Excudebat Georgius vander Marse. cIɔ Iɔ c xxxix in-plano, een blad.

4650 In Ornatissimi Juvenis, Isaaci Swanenburgii Disputationem Publicam, Cum in Alma Lugdunensi Batavorum Academia summa cum laude V. J. Doctor renunciaretur. Anno, cIɔ. Iɔc. xxxix. xx. Septemb. *Onderaan:* Scribebat ex tempore Nicolaus Heinsius. Lugduni Batavorum, Ex Officina Joannis Maire. cIɔ. Iɔ c. xxxix. in-fol°., een blad.

4651 In Honorem ... Isaaci Swanenburg. Cum Pro consequendo in V. I. Gradu Doctoratus Publice disputaret. *Onderteekend:* C. Stalpert vander Wiel. Lugduni Batavorum, Ex Officina Joannis Maire. cIɔ. Iɔc. xxxix. in-fol°., een blad.

4652 Ornatissimo, Doctissimoque Jvveni, D. Martino Hogenhoeck, Cvm Post Disputationem publicam ab Academia discederet. *Onderteekend:* A. V. Goes. Lugd. Bat. Ex Officina Wilhelmi Christiani. A°. 1639. in-plano, een blad.

4653 Den goetgunstighen Leser, van wat staet ofte conditije die zy, Saluyt.

(*Bericht van de oprichting van een* Schole ende Leer-huys *te Oudewater. Het bericht is gedagt.:* den 25. Mey 1639. *en onderteekend* Johannes Lydius Predicant ende Rector vande Schole. *Onderaan:* Ter Goude, Ghedruckt by Pieter Rammazeyn,... *z. j.* in-plano, een blad.

In het Latijn en het Hollandsch; in twee kolommen gedrukt en met randwerk omgeven.

4654 Vier Boecken Vande Voorsienigheyt Godts in het beleydt der Houwelycken,... Door Lodewyck G. van Renesse Dienaer Jesu Christi in Breda... (*Met titelvignet.*) Tot Amstelredam, Voor Adriaen Roman,... Anno M. DC. XXXIX. in-4°., (XXIV) en 128 blz.

Met opdracht aan de princes van Oranje.

4655 Conditien ende Voor-waerden, Om een seer Playsant Hvys, Gelegen in de Stede Beverwyck, by Lotinge te vermannen. (*Met het wapen van Beverwijk op den titel.*) In Beverwyck, Ghedruckt by Frans Pels, Anno 1639. in-4°., 6 blz.

4656 Sekere on-weder-leggelijcke Propositien Door... Joseph Hall, Bisschop van Exeter... Aengaende Eeden ende Verbonden. Getranslateert uyt het Engelsch in Nederduyts door H(*enry*) H(*exham*). (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by J. Burchoorn,... 1639. in-4°., 8 blz.

4657 Gods wonder-wercken Nu onlangs voor-gevallen in Enghelandt, In de Provincie van Devonshire, op eenen Sondagh, in de Parochie-Kercke van Withycombe, onder de Predicatie. Wt het Engelse Exemplaer, door last ende Authoriteyt Ghedruckt tot Londen: Ende nu verduyts en Ghedruckt by Willem Christiaens. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Leyden. 1639. in-4°., 4 blz.

1640

4658 Ephemeris sive Annalis ofte Dagelyckx Journael; Op het Jaer... duysent ses-hondert ende veertich,... Alles ghecalculeert op den Meridiaen van dese onse Nederlanden, door W. J. Stampioen, Mathematicus in 's Graven-Hage. Hier zijn oock noch by gevoecht alle de principale Jaer-marcten, Paerde-marcten, ende Beeste-marcten, *enz.*... Eyndelijck oock noch de verclaringe van alle de deelen der Mathezeos,... *Achteraan:* t' Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz.... Anno 1640. in-4°., 70 blz.

4659 Sijn Majest. van Vranckrijcks Declaratien, Nopende De by-eenkomsten ende het oproer onlancks in de Provintie van Normandyen

voorgevallen. Mitsgaders: De bevestigingen van dien in't Parlement van Roüanen op datum den 10 Januarij 1640. (*Met het Fransche Koninklijke wapen op den titel.*) Eerst tot Parijs, Ende nu t' Amsterdam by Broer Jansz,... Anno M.D.C.XL. in-4°., (II) en 18 blz.

De verschillende stukken in het Fransch in den *Mercure françois*, *XXIII*, 445—492. Verg. *Aitzema*, *II*, 702.

4660 Een kort verhael Vande Conspiratie ende Verraderye, waer door de Stadt Atrecht in het Jaer 1492. weder ghebracht is onder de macht van Bourgondien. Beschreven in het Latijn Door Pontum Heuterum Delfium. Ende nae den sin over-gheset door T. G. Tot een waerschouwinghe voor allen, die teghen de Croone van Spaengien inde Wapenen zijn. Tot Delf, Gedruckt by Andries Cloeting,... Anno 1640. in-4°., 8 blz.

4661 Les Articles de la redvction d'Arras a l'obeissance du roy. (*gedagt. 9. Aug. Met drukkersmerk op den titel.*) A la Haye, Chez la Veufue ... de H. Jssz. de Wouw. in-4°., 8 blz.

In den *Mercure françois*, *XXIII*, 536—547; verg. *Aitzema*, *II*, 728.

4662 Le Passage de Gibraltar Caprice Heroïcomiqve dv Sievr De Saint Amant. (*Met het Fransche wapen op den titel.*) A Paris Chez Tovssainct Qvinet,... M.DC.XXXX. in-4°., (XVI) en 36 blz.

66 Negen-regelige koepletten.

4663 De Intentie van Het Coninghrijcke van Scotlands Armade. Waer in vertoont wert de oorsake waerom zy in Enghelandt comen, *enz.* ... Verclaert aen hare Broeders van Enghelandt, by de Commissarissen van't laetste Parlement, ende by de Generalen, Edelen, Baronnen, ende andere Officieren van 't Legher. (*Met titelvignet.*) Gedruckt... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1640. in-4°., 14 blz.

= W. 2505.

4664 Vertoog van de VVettelyckheyt van onsen tocht in Engelant. Wt d'Enghelsche in onse Nederlandtsche Tale overgheset. (*Met titelvignet.*) Na de Copye, Gedruckt tot Edinburgh by Robbert Brison. Anno 1640. in-4°., 8 blz.

= T. 2690.

4665 Vertoog van de VVettelyckheyt *enz...* (*als 't voorg.*) in-4°., 8 blz.

Een fileet aan het eind is het eenigste wat dit exemplaar van het vorige onderscheidt. (W. 2506.)

4666 Verclaringe Van Syne Coninckliclke Majesteyt van Engelandt, Noopende Sijne Proceduren met Sijn Ondersaten van Schotlandt. 't Zedert de Vrede-handelinghe int Legher by Bervvick. Vertaelt

uyt d'Engelsche in onse Nederlandsche sprake. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) Eerst gedruckt tot Londen, ... Ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. ... 1640. in-4°., 36 blz.

4667 Translatie van Twee Requesten soo door de Edelen van Engelant, als de Commissarisen van de jongstledene Parlament der Schotten aen syne Coninckliјcke Majesteyt tot Jorck overgelevert met des Conincx antwoort op beyde deselve. Ghetranslateert uyt de Engelsche Copye door *J. Steyns*, Notarius Publicus. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amstelredam, Voor Francoys Lieshout, ... Anno 1640. in-4°., 8 blz.

Zonder dagteekening. *Des Conincks Antwoordt* op het request van de Commissarissen van het Parlement der Schotten behelst de medcdeeling, dat *sijne Majesteyt uytschrijvinge heeft gedaen aen de Noblesse van desen Rijcke, om te vergaderen in de Stadt Jorck op den 24en dach van dese loopende maendt September.* (W. 2508.)

4668 Informatie Ofte Bericht van 't Koninckrijck Schotlandt Aen 't Koninckrijck Van Engelandt. Ende nu uyt het Engels in 't Nederduytsch overgheset. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1640. in-4°., 16 blz.

= W. 2509.

4669 Propositie Ghedaen by sijne Coninghlijcke Majesteyt van Engelandt in 't Opper-Huys van 't Parlement binnen Londen den 13. April 1640. ... Gedruckt naer de Originele Copye van Engelandt. (*Met het wapen van Groot-Brittannie op den titel.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno M.DC.XL. in-4°., 22 blz.

= T. 2692. In het Engelsch in *the Parliamentary History of England*, *II*, 528—535; deze vertaling bij *Aitzema*, *II*, 679 *v.v.*

4670 Antwoordt Op gedane Propositie van sijne Coninghlijcke Majesteyt van Engelandt, deur den mondt vande Bewaerder vant groote Zegel, ... Ghedaen op den 15. April 1640 in't volle Parlement door den Voor-spreker van de Ghemeente Sergiant Glanville. Gedruckt na de Originele Engelsche Copye. (*Met het wapen van Groot-Brittannië op den titel.*) In s' Graven-Hage, by Ludolph Breeckevelt ... Anno 1640. in-4°., 14 blz.

= T. 2693. In het Engelsch in *the Parliament. Hist. of England*, *II*, 535—541; de vertaling bij *Aitzema*, *II*, 682 *v.v.*

4671 Vervolgh op het Antwoordt, op gedane Propositie van de Lord Keeper, handelende van de gantsche Staet ende opkomsten van sijne Coninghlijcke Majesteyt van Engelant, tot praeservatie vanden oorlogh van syne rebelle Schotten, etc. (*gedagt.* 21 *April.*) Ghedruckt na de Originele Engelsche Copye. (*Met het wapen van Groot-

Brittannië op den titel.) In s' Graven-Hage, Gedruckt by Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1640. in-4°., 10 blz.

Zie: *The Parl. Hist. of Engl., II*, 552 v.

4672 Translaet. Besluyt ende verklaringe van't Parlement in Yrlandt. *Onderaan:* Gedruckt in 's Graven-hage by Ludolph Breeckevelt,... 1640. Naer de originele Copye. in-fol°., een blad.

Verklaring van gehechtheid aan den koning.

4673 Advis ou duplicat, Au serenissime Roy de la Grande Bretaigne, D'une Lettre escritte a sa Mte en datte du 6 Aoust. 1640. et du contenu d'icelle sçavoir les causes originelles des troubles de son Estat, la facilité de les appaiser, la belle occasion que sa Maj. a de recouvrer le Palatinat, *enz.*... (*Met titelvignet.*) A Paris, Chez Nicolas de la Coste, 1640. in-4°., 22 blz.

Volgens T. 2695 in Holland gedrukt.

4674 D'Heer Benjamin Rvddyards Oratie, In het Parlement den 15. Novembris 1640. Gedaen inden name ende van weghen het Leeger-Huys, ... Naer de Englische Copije Over-geset ... (*Met titelvignet.*) In s'Graven-hage, Gedruckt by Franck vander Spruyt ... 1640. in-4°., 8 blz.

= T. 2696. In het Engelsch in *The Parliament. Hist. of Engl., II*, 643—647, waar deze redevoering op den 7den Nov. heet gehouden te zijn.

4675 Een treffelijcke Oratie van Sr. Johan Cvlpepper, Ridder, etc. In den Parlemente ghedaen, concernerende de Kerckelijcke ende Politijcke Beswaernissen van den tegenwoordigen Staet des Koninckrijcks van Engelandt. Wt-gesproken den 15 Nov. 1640. Ouden Stijl. Getrouwelijck getranslateert uyt d'Engelsche Copye. (*Met een kroon als vignet op den titel.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Isaac Burchoorn, ... 1640. in-4°., 8 blz.

= W. 2510. In het Engelsch in *The Parliament. Hist. of Engl, II*, 654—656.

4676 Articvlen By de Gemeente in't Parlement vergadert, in-gegeven Tegens den Grave van Strafford (Vice-Roy in Yerlandt) tot maintenue van de Beschuldingen, daer door hem een hoogh Verraedt te laste geleyt wert. Getrouwelijck ghetranslateert uyt d'Engelsche Copye. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Isaac Burchoorn, ... 1640. in-4°., 8 blz.

= T. 2697. Verg. n°. 4733.

4677 Le Covp D'Estat de l'Empire. Envoyé par vn Prince Alleman. Aux autres Princes, Estats, Villes Imperiales & Anseatiques de l'Allemagne. Pour l'Vnion de leurs forces aux desseins de la

France, afin d'establir par ce moyen vne paix generale en la Chrestienté. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* .... M.DC.XL. in-4°., 46 blz.

Aan het einde leest men: *Signé. Gvillavme. Et plus bas, Par le commandement de son Altesse. Boyer de Roches.*

4678 Ragguaglio delle feste Fatte In Torino Li 16. e 19. Febraro 1640. Per applaudere al giorno Natale di Madama Reale. (*Met een wapen op den titel.*) In Torino, (*z. n. v. dr.*) M. DC. XXXX. in-4°., 38 blz.

4679 Nieuwe tijdinge uyt Spangjen, aldaer uyt-ghegheven voor een VVaerachtich Verhael Van de groote Victorie Die don Antonio D'Oqvendo, ... gehadt heeft teghen veertigh Hollandtsche Schepen In 't Canael van Engelandt, in't Jaer 1639. Ghetrouwelijck uyt het Spaensch, hier neffens staende, vertaelt, na de Copye Ghedruckt met licentie in Sivilien, door Nicolaes Rodriguez: ende uyt Vranckrijck herwaerts over ghesonden aen een groot Heer van dese Landen. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens, ... Anno 1640. (*In twee kolommen gedrukt.*) in-4°., 8 blz.

= T. 2699. Verg. n°. 4622—4632.

4680 Destructie Van de Spaensche Vloot Anno 1639. Dienende Tot Mondt-stoppinghe van de Spaensche Snorcker, die onlangs door Spangjen ende elders uyt-ghestroyt heeft, dat den Admirael van Hollandt genomen, ende sijne gantsche Vlote geslagen, en t'eenemael geruineert is geweest: Na luydt van den Spaenschen Brieff, de welcke hier oock in 't Spaensch ende Duytsch by-ghevoeght is, met de wederlegginge van de selve. ... Met een Naem-register van alle de Schepen, ende de Scheeps-Capiteynen: *enz.*.. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens, Voor Jacob Roels, ... Anno 1640. in-4°., (IV) en 36 blz.

= T. 2700. De bewuste Spaansche brief is het voorgaande nummer.

4681 Destructie Van de Spaensche Vloot *enz.* (*als het voorg.*) ... Tot Leyden, Gedruckt by Willem Christiaens, ... Anno 1640. in-4°., (IV) en 36 blz.

Het verschil tusschen dit en het voorgaande nummer is alleen in het adres gelegen.

4682 t' Samen Spraeck, Over de Loffelijcke daden, gelegentheden ende afkompste vanden Recht wel Edelen Manhaften Zee-Heldt Marten Harpersz. Tromp. Thusschen Marinus Crijnsz., een Jongh varent gesel van Zeelant. Jan Slomp, een oudt varent Man. *enz.*... Ghevonden onder de Papieren, vanden overledene Notaris etc. Ende

nu in Druck uytghegheven, door S. V. P. Gedruct in Hollandt, tot voorstant van 't Vaderlandt. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 24 blz.

Onder dezen schoonen titel is een hatelijk geschrift tegen Tromp verborgen, blijkbaar in dit jaar geschreven door iemand die de hooge bevordering van een man uit zoo lagen stand en zijn huwelijk met een raadsheers dochter (in dit jaar gesloten) met een afgunstig oog aanzag en alle voordeelen door hem op den vijand behaald óf als schijnbaar óf als het werk van anderen zoekt voor te stellen. Daar het stuk echter door een ooggetuige van de meeste door Tromp gevoerde zeegevechten schijnt geschreven te zijn — de jonge varensgezel noemt den kapitein *Abram Crijnsen* „*mijn neef*" — en de zeeslag bij Duins b. v. in bijzonderheden verhaald wordt, kan het als tegenhanger dienen tegen de officiëele en dus dikwijls evenmin onpartijdige verhalen (T. 2701). Dit stuk is herdrukt in: *Dr. H. J. Broers, Bijdragen tot de geschiedenis van het Nederl. Zeewezen*, 155—192. Verg. *J. P. Arent, Algem. Gesch. des Vaderlands, III, 5de St., blz.* 130, *noot* 1.

4683 Joh. van Beverwyck Spaensche Xerxes, *enz.* (*als* n°. 4631) ... Den tweeden druck. (*Met den Holl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Isaac Bvrchoorn, ... Anno 1640. in-4°., 64 blz.

= T. 2702.

4684 Copy van den Brief Geschreven aen den Heer J. M. Raet, Pensionaris ende Ballu der Stede Batavia, weghen de Zee-slach, Tusschen negen Geoctroyeerde Oost-Indische Schepen, ende drie groote Gallioens. Gheschiet ontrent Goas Bare, in Oost-Indien, den 30 September, Anno 1639. (*Met houtsneê op den titel.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Nicolaes van Ravesteyn, Anno 1640. in-4°., 8 blz.

4685 Auctentijck Verhael van 't remarcquabelste is voorgevallen in Brasil, tusschen den Hollandtschen Admirael Willem Cornelisz. ende de Spaensche Vloot. Midtsgaders De Sententie ende executie over eenighe Schippers, die haren Eedt in't ghevecht niet betracht hadden: (*Met de Amsterdamsche stedemaagd, in de voor de Holl. maagd gebruikelijke gedaante op den titel.*) T'Amsterdam, Ghedruckt voor Jan van Hilten. Anno 1640. in-4°., 12 blz.

= T. 2703. De drie verhalen zijn gedagt.: *op 't Recif tot Fernanbuco in Brasillien den* (12. *en*) 28. *Feb.* 1640. De signatuur begint met C.; op sommige exemplaren is zij op blz. 3 A_2, op anderen C_2.

4686 Het Naderste ende Sekerste Journalier Verhael, Ofte Copye van sekeren Brieff, gheschreven uyt Brasyl, aen de ... Bewint-hebberen der geoctroyeerde West-Indische Compagnye, ter Kamer vande Mase, nopende de ... Victorye die Godt ... ons verleent heeft, onder 't wijsselijck beleyt van ... Graef Maurits van Nassau, etc. in Brasyl, tegen de machtige Vloot des Konings van Spanjen,

bestaende in 88. Zeylen, voor-ghevallen in de Maendt van Januario, 1640. Mits-gaders Een kort Verhael van de Justitie, welcke gedaen is aen eenighe Capiteynen die in desen Scheeps-strijdt haer devoir niet en hebben gedaen. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Isaac Burchoorn, ... 1640. in-4°., 24 blz.

De Brief is gedagt.: *Op 't Reciff de Pernambuco, den* 14. *Febr.* 1640. Volgen twee *Post dato's* over de terechtstelling der kapiteins enz. van 28 Febr. en 1 Maart. Dan volgt zonder afz. titel (blad C): „*Jovrnael Ghehouden op het Schip de Princesse Aemilia, Waer op het gebiedt hadde den courageusen Capiteyn Pieter Constant, welcke alleenelijck met sijne by-hebbende Water-geusen vier-mael, in ses uyren tijds, tegen elf Duynkerckse Fregatten slaegs is gheweest ... Geschiedt in het Jaer* 1640." Waarachter: *Een Missive welcke nevens het voorgaende Journael uyt Vlissingen is over-gesonden*, gedagt.: *Vlissing:* 26. *Martij* 1640 (T. 2704). De titel ontbreekt aan dit exemplaar.

4687 Copye. Van 't Journael gehouden by Gedeon Moris, Koopman op het Schip vande West-Indische Compagnie, genaemt de Princesse, uytgevaren naer Bresilien van Zeelandt den 27 Februarij 1640. daer Capiteyn op is Pieter Constant van Middleburg. Gesonden uyt Poortlant in Engelant aende Kamer van Zeelandt per Missive in dato 2 Martij 1640. Daer in verhaelt staet, hoe couragieus ende Mannelijck sy hun gedragen hebben tegen elf Duynkercksche Fregatten, ... (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor Francois Lieshout, ... Anno 1640. in-4°., 8 blz.

= W. 2514. Hetzelfde als het *Journael Ghehouden op het Schip de Princesse Aemilia* uit het vorige nummer.

4688 Cort Verhael, Vande ordre die sijne Coninckliche Majesteyt van Spagnien aen sijn Generalissimo den Graef de la Torre inde Bay de todos los Sanctos gegeven heeft, om int werck te stellen al 't ghene hy tot recuparatie van Brasil noodigh achten soude. Mitsgaders 't remarcabelste dat op de Custe van deselve Capitania, ... voorgevallen is, van den 19 November tot den 28 February 1640. toe. Beschreven door den Eerw. N. N. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, by Jan van Hilten, *z. j.* in-4°., 16 blz.

= T. 2706. De bladen hebben signatuur: A (8 blz.), B (4 blz.), D (4 blz.) Aan dit ex. ontbreken de laatste 4 bladzijden.

4689 Kort Verhael Vanden staet van Fernanbvc, Toe-ge-eygent de E. Heeren Gecommitteerde ter Vergaederinghe vande Negenthiene, inde Geoctroyeerde West-Indische Compagnie, ter Camere van Amstelredam. Door Augustus van Quelen. Wt het Francois int Nederduytsch vertaelt. (*Met titelvignet.*) T'Amsterdam, Ghedruckt (*z. n. v. dr.*) ... 1640. in-4°., 30 blz.

De opdracht is gedagt.: 3 April 1640. Het oorspronkelijke Fransche exemplaar vindt men bij W. 2516.

4690 Copye, Cort memoriaels verhael, vande Christelijcke uyt-vaert van sijn Excell. Graeff Hendrick Stadt-houder van Vries-landt. *Achteraan:* Ghedruckt (*z. n. v. pl.* [*'s Gravenhage*]) voor Vranck vander Spruyt,... 1640. *Z. afz. titel.* in-4°., 4 blz.

4691 Doodt-Klacht Over Het droevigh overlijden, Van... Graef Hendrick van Nassouw .... 's Graven-hage. Voor Vranck vander Spruyt,... olo. lo XL (*sic*). in-4°., 8 blz.

Het gedicht is onderteekend: C. Bagghaert. *In s'Graven-Haege den 26en July* **1640.** *Stylo Novo.*

4692 P. Godewyckx Lyck-Klaght, Over de Doot van ... Hendrick Kasimier, Graef van Nassou, Stadt-holder van Frieslant, etc. Gestorven den 12. Julij, Anno 1640. ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Dordrecht, Gedruckt voor François Boels, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

Op blz. 6 een Latijnsch vers aan den auteur der *Lyck-klaght*, **geteekend:** *H. Lokeman.* **(W. 2519)**

4693 Klag-Gedichte Vber den früh-zeitigen ... Abschied von dieser welt Des... Herren, Henrich, Graffen zu Nassaw, etc. ... Der Durchleuchtigen ... Frawen Sophien Hedewig, Gebohrnen Hertzogin zu Braunschweig vnd Lüneburg, Gräffin zu Nassaw, etc. Wittiben. ... vnd Dem ... Herren Wilhelm Friederich, Graffen zu Nassaw, etc. Gubernierer vber Frieszland, etc. ... vnterthänig vberreichet von Johann Henrich Sommern, der Medicin Stud: Gedruckt zu Groningen bey Hans Sassen,... 1640. in-4°., 12 blz.

4694 Den 28 Septemb. Anno 1640, zijnde Vrydagh, zyn gheopent de Doosen vande respective Kameren, ende daer in bevonden de volgende Biljetten, gheteyckent op de Peper, overghesonden in 10 Schepen, bestaende in 9600 Balen. *Onderaan:* t'Amstelredam, Voor François Lieshout,... Anno 1640. in-plano, een blad.

4695 Kort Verhael Gelijck hare Koninckl, Majesteyt tot Denemarcken, Noorwegen, etc. deselve aen die vanden ... Staten Generael der Vereenigde Nederlanden afghesondene Ghesanten, inde laetst verleden Maenden Julio, Augusto, Septembri ende Octobri, aennemen, onthouden ... ende ... heeft antwoorden laten ... (*Met titelvignet.*) Gedruckt tot Koppenhagen ... 1640. Ende nu t'Amsterdam, voor Jan van Hilten. in-4°., 16 blz.

Zie *Aitzema*, *II*, **701. (T. 2707.)**

4696 Procvratie Ende daer op gevolgde Remonstrantien Ende Protest, By d'Oud-Ampten, door derselver Volmachten Jr. Sebo Huninga, Dodo Edsens, ende Wirtjo Matthiae, aen hare Hoog-mog: ende

derselver gedelegeerde Rechters respectivelick over-ghegeven, neffens eenige Omlander Resolutien ende Acten *enz.* Gedruckt in 's Graven-Hage, by Isaac Burchoorn,... 1640. in-4°., 90 blz.

Verg. over de oneenigheden tusschen de Stad Groningen en de „*Oud-Ampten*" *Aitzema*, *II*, 702 *v.v.*

4697 Den Schat van Hollandt. Dat is Het kort verhael, ende af-beeldinghe Van de deftigheyt Van Hollandt, Poetischer manier beschreven By David Rosaeus. 's Graven-hage. Voor Franck vander Spruyt, ... cIↄ Iↄ XL (*sic*) in-4°., 22 blz.

Dit lofdicht aan Holland is opgedragen aan Frederik Hendrik en de Staten van dat gewest. (W. 2522.)

4698 Kercken ordeninge; Ghestelt inden Nationalen Synode der Gereformeerde Kercken, te samen beroepen, ende ghehouden by laste vande ... Staten Generael van de Vereenighde Nederlanden. Binnen Dordrecht, inden Jare 1618. ende 1619. Ende also ... gearresteert by de ... Staten 's Landts van Utrecht. Op den vjen. Augusti des voorsz. Jaers 1619. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Vtrecht, Gedruckt by Amelis Janssz. van Paddenburch, ... Anno 1640. in-4°., 22 blz.

De vroegere druk is van 1620.

4699 Opuscula Jacobi Triglandij Dat is, Verscheyden Boecken en Tractaten door Jacobum triglandium, ... nu Professoor der H. Theologie inde Vniversiteyt tot Leyden... op verschyden tijden (*hier schijnt een woord uitgevallen*, *b. v.*: gestelt) ende uitgegeuen Ende nu ... by een versamelt ende in drie stucken ordentlijck verdeelt. T'Amsteredam (*sic*), Gedruckt voor Marten Jansz Brandt ... 1640. *Met gegrav. titel*, *omgeven door zinnebeeldige vignetten.* in-4°., (VI) en 32 blz.

Hierin, na een voorbericht tot verklaring der titelvignetten, geteekend *H. C. G.*: *Toe-eygeningh-brief Aen alle de gene die de Reyne Euangelische Leere*, *ende de ware Christelijcke Gereformeerde Religie liefhebben*, *In* ... *Amstelredam* (het adres van dezen titel is weggesneden) —: *Voor-reden Ghestelt teghen de Voor-reden Van den Remonstrantschen Catechismvs.* (W. 2523.)

4700 Nieu-Jaers Spieghel Vanden ouden ende nieuwen Mensche Wt Ephes. 4. 22. 23. Col. 3. 9. 10. t'Amsterdam. Voor Pieter Walschaert (*het jaartal is afgesneden; omstreeks* 1640?) in-4°., 12 blz.

4701 Sententie, By de ... Schepenen der Stadt Leyden ghegeven ende ghepronuncieert, Op den XXXen Januarij M. DC. XL. Tegens Mr. Rombout van Medenblick, Roomsch-Priester. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.* [*Utrecht*, *A. Jz. van Paddenburch*]), Anno 1640. in-4°., 6 blz.

= T. 2709.

4702 Kevre Ende Ordonnantie tegens de stouticheyt ende excessen der Papisten ende Paus-gesinden. (*Met het wapen van Leiden op den titel. gedagt.* 10 *Febr.*) Ten bevele van die vande Gherechte der Stadt Leyden Gedruckt by Jan Jansz. van Dorp, ... Anno 1640. in-4°., 8 blz.

4703 Intendit, By den Heere Officier der Stadt Utrecht over-ghegeven Jeghens Philippus Rovenius van Deventer, praetense Bisschop van Utrecht; Mitsgaders De Sententie van den Ed: Gherechte der Stadt Utrecht, jegens den selven gepronuncieert, op den 10. Martij 1640. (*Met het wapen van Utrecht op den titel.*) t'Utrecht, Gedruckt by Amelis Janssz. van Paddenburch, ... Anno 1640. in-4°., 24 blz.

= T. 2710. Het tegen *Rovenius* gevelde vonnis wordt ook gevonden bij *v. H(eussen) en v. R(ijn), Kerk. Hist. en Oudheden der zeven vereenigde Provincien. Leiden*, 1726. *I*, (*in-fol°.*), 419. Verg. n°. 4642.

4704 Intendit, By den Heere Officier der Stadt Wtrecht over-gegeven Tegens Philippvs Rovenivs van Deventer, ... (*Met titelvignet.*) Na de Copye van Wtrecht, In s'Graven-hage, Ghedruckt by Joost Jansz Verheul, ... Anno 1640. in-4°., 14 blz.

4705 Sententien, By den Ed: Gherechte der Stadt Vtrecht, ghearresteert ende gepronuntieert op den 10. Martij 1640. Jeghens Philippus Rovenius ... Ende Johan Wachtelaer, Borgher ende Canonick t'Utrecht, desselfs praetense Vicaris Generael. (*Met het wapen van Utrecht op den titel.*) t'Utrecht, Gedruckt by Amelis Janssz. van Paddenburch, ... Anno 1640. in-4°., 10 blz.

= T. 2712.

4706 Sententien, *enz.* ... (*als 't voorg.*) ... (*Met titelvignet.*) Na de Copye van Wtrecht, In s' Graven-Hage, Gedruckt by Joost Jansz Verheul, ... Anno 1640. in-4°., 8 blz.

4707 Sententien, By den Ed: Gerechte der Stadt Utrecht ghearresteert ende gepronuntieert op den 22. May 1640. Teghens Govaert van Moock, Capellaen ende Secretaris van Philippus Rovenius ... Ende Gerrit Pelt, Roomsch-Priester ende Borgher t' Utrecht. (*Met het wapen van Utrecht op den titel.*) t' Utrecht, Gedruckt by Amelis Janssz van Paddenburch, ... Anno 1640. in-4°., 6 blz.

= T. 2713.

4708 Placcaet Jegens de Jesuiten, Papen ende andere Roomsche Religieusen, mitsgaders de Cloppen, etc. (*Plakkaat van* Hans Wolfard van Brederode ... Vrij-Heer tot Vyanen *enz., waarby aan* Jesuiten, Papen, Monicken of andere Roomsche Religieusen *het verblijf te*

Vianen wordt ontzegd, *gedagt*: in s' Graven-Haghe den 17. Martij 1640.) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

4709 Copye. EEn geroep is ghehoort boven den Eltenberch, tot Waerschouwinge van de Seven Provintien *enz. Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Vermaning aan de Nederlanders, vooral om op hunne hoede te zijn tegen de Jezuïeten. Het is niet uit te maken op welk jaar dit stuk betrekking heeft; het schijnt echter te dagteekenen van vóór den vrede van Munster.

4710 Het hoogh-loffelijcke Jvbel-Jaer Vande vvijt-beroemde Societeyt Jesu, Welckers Cloosteren inden Jare 1540 ... eerst aengenomen ende bevestight zijn. Waer in grondelijck verhaelt wort alle de gedenckweerdighste geschiedenissen, welcke ... door deselve Societeyt, ... tot desen Jare 1640. voorgevallen zijn. Seer geleerdelijck beschreven door den eerweerdigen Pater P. Collart, Priester vande selve Societeyt. (*Naar de Copie te*) Hantwerpen, By Hans Pers ... 1640. in-4°., 26 blz.

Nadruk van de Inleiding van dit werk, met de Regels en Litanie der Societeit Jesu. Met titelvignet, het wapen (?) der Jezuïeten voorstellende, n. l. twee kruidtonnen, twee dolken, twee pistolen en een vijzel en stamper, voor vergif waarschijnlijk. Boven het wapen een kruipende adder, gedekt door een Jezuïeten-muts. (T. 2714.)

4711 Het Tweede Deel, Ofte Vervolgh op de Inleydinghe van het Jvbel-Jaer Der vvijt-beroemde Societeyt Jesu. Vervattende het leven ende wandel van haren Patroon Ignatius, als oock hare opkomste ende leere. Hier achter zijn noch by ghevoeght Eenighe kleyne Tractaetjens, *enz.* ... Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1640. in-4°., (II) en 38 blz.

Tegenschrift van het voorgaande, met hetzelfde titelvignet. De *Tractaetjens* waarvan op den titel gesproken is, worden op de laatste blz. bij het derde deel beloofd. (T. 2715.)

4712 Een corte Antvvoordt Op het Hoogh-Loffelicke Jvbel-Jaer Vande wijt-beroemde Societeyt Jesu. Beschreven ende uytgegeven door den Eerweerdigen Pater P. Collart, Priester der selve Societeyt. Door N. N. Pater der Societeyt int Collegie tot Munster. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Int Jaer ... 1640. in-4°., 16 blz.

Het antwoord is gedagteekend *Vyt Munster den* 30. *Augusti* 1640. (W. 2526.)

4713 Het derde deel, ofte Vervolgh Op het Jvbel-Jaer Der wijt-beroemde Societeyt Jesu. Verhandelende het Proces van 't Parlament tegen Ravaillac, midtsgaders het gevoelen der Theologen tot Parijs, over eenighe Jesvytsche Boecken, aengaende hare grouwelijcke Moort-regulen, etc. Hier zijn noch byghevoeght de Ceremo-

nien, welcke sy in het afveerdigen van eenige menschen, die sy tot dusdanige woorden bewogen hebben, ghebruycken. (*Met een vignet als n°.* 4710 *op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)...1640. in-4°., 40 blz.

= **W. 2527.**

4714 Het vierde deel Van het Jvbel-Jaer, Der vvijt-beroemder Societeyt Jesu. Inhoudende een Discoers van de opkomste ende vermeerderinghe der Jesuyten, Ten anderen, op wat wijse de Regulen van de selve Societeyt, met den Wereltlijcken standt in Vranckrijck sich vergelijcken, ende ten derden, een Discoers van de Conscientien der Jesuyten. Eerst inde Latijnsche Tale geproponeert door ... Pasqvier ... Advocaet in het Coninckliјcke Parlement van Henricus de IV. Hier achter zijn noch byghevoeght eenighe wonderbare Miraculen, getrocken uyt 't Sermoen-boeck van Franciscus Costerus, Priester van de selve Societeyt. (*Met titelvignet als het voorgaande nummer.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1640. in-4°., 40 blz.

= **W. 2528.**

4715 Jvbilaevm Der vvijt-beroemde Societeyt Jesu, gesongen ende gespeelt in verscheyden Coninckrijcken, Landen ende Steden, beginnende met den laetsten Julij des Jaers 1640. continuerende de volgende daghen vande gheheele weke, uyt den Latijnschen Exemplaer in de Nederlandtsche Tale over-gheset. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Gedicht, door W. 2528 als aanhangsel van het voorgaande beschouwd.

4716 Elixir Jesviticvm Sive Qvinta Essentia Jesvitarvm; Ex variis, inprimis Pontificiis, Avthoribvs, Alembico veritatis extracta; quae Mundi theatro exhibetur, Continens, I. Epitheta et Periphrases Jesuitarum. II. Catalogvm, vel quasi, Testivm Veritatis de Jesuitis. III. Similitvdines et Apophthegmata de Jesuitis. IV. Theses et Positiones... Patribus Jesuitis... propositas. Collectore Gratiano Leosthene Saliceto. Anno primi Jubilaei Jesvitici. ...(*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno Salutis Domini Nostri. (*de rest is afgesneden.*) in-4°., (IV) en 68 blz.

4717 Grondige ende pertinente Verklaringe over de Vrage VVien de Kerckelijcke Macht toekomt? In drie onderscheydene Disputatien voor-ghestelt, van ....D. Gysbertvs Voetivs Doctor ende Professor der H. Theologie inde Vniversiteyt tot Vtrecht. Wt de Latijnsche inde Nederlandtsche Tale duydelijck over-geset. (*Met*

drukkersmerk op den titel.) In s'Graven-hage, Ghedruckt by Joost Jansz. Verheul, ... Anno 1640. in-4°., 68 blz.

= T. 2716.

1641.

4718 Trctaet Gemaeckt tusschen den Hertogh van Richelieu, voor den Coningh, ende Hertogh Carel van Lottringen. Met de secrete Articulen, tusschen haer gepasseert, en de Ratificatie van 't selve Tractaet. (*gedagt.* 29 *Maart* 1641.) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 8 blz.

= W. 2530.

4719 Manifest vande France Princen Geretireert tot Sedan (*de graaf van Soissons en de hertogen van Guise en Bouillon*). *Onderaan*: Gedruct naer d'Originele Copye van Sedan (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1641. in-plano, een blad.

4720 Copie Van twee Missiven uyt Vranckrijck, de eene van Grenoble by een Raedtsheer vande groote Camer in date den 9 Junij 1641, geschreven aen seker Advocaet van 't Parlement tot Parijs: de ander van Montauban by een Student inde Godheyt, vanden 3 Julij des selven Jaers, aen seeckere sijne Vrunt geaddresseert. Uyt de Fransche ... Tale getranslateert door Philips Venturin Notaris. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, By de Weduwe van Manuel Colijn, ... Anno 1641. in-4°., 8 blz.

Over het prediken van Jezuïeten om de verschilpunten tusschen Katholieken en Protestanten uit den weg te ruimen.

4721 Contract faict et passé entre le Roy et le Clergé de France. Assemblé par permission de sa Majesté en la ville de Mante, le 14. iour d'Aoust 1641. (*Met drukkersmerk op den titel.*) A Paris, Chez Antoine Vitray, ... M.DC.XLI. in-4°., 32 blz.

4722 ALsoo het landt van Artois ende Vlaenderen grooten overlast was lijdende van de stedekens Lens ende Bassee, by de Fransoisen ghefortifieert, *enz.* (*Zonder afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 4 blz.

Bericht van de inneming dezer plaatsen door de Spanjaarden in April en Mei.

4723 Articulen Toegestaen aende Geestelijcke Heeren, Edelen, Magistraten, *enz.* ... vande Stadt, ... van Aryen, door ons, Heere van la Milleray, ... Marschalck van Vranckrijck, ende Generael van d' Armee van den Koningh in Nederland, met belofte dat de selve binnen een Maent van Sijne Maj. zullen werden geratificeert.

(*gedagt.* 26 *Juli. Met titelvignet.*) t' Amsterdam, Voor François Lieshout,... Anno 1641. in-4°., 8 blz.

In het Fransch in den *Mercure françois*, *XXIV*, 80—88.

4724 Copije Van eenen Brief gheschreuen den vijfden November, raeckende het overgaen van Arien. (*Met titelvignet.*) 't Antwerpen bij Guilliam Verdussen,... *z. j.* in-4°., 4 blz.

Mercure françois, *XXIV*, 121, *Aitzema*, *II*, 778.

4725 Ootmoedige Requeste VVaer in by de Gemeynte van Londen werd versocht, dat alle de Bisschoppen ende hare gantsche Regeringe afgeschaft, ende sy van haren overlast ende geweldt t'eenemael mochten vry-gestelt werden. Overghelevert aen het Parlement... Daer by ghevoeght werdt, Een... propositie, den staet ende de regeringe der Kercke betreffende,... door *Edward Deering*, Ridder, etc. Uyt het Engels... overgeset. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1641. in-4°., 12 blz.

= T. 2718. De propositie van *Deering* vindt men in het Engelsch in *The Parliament. Hist. of England*, *II*, 670—671 en het den 11 Dec. ingediende adres van de stad Londen, *a. w.*, *II*, 673—678.

4726 De Oodtmoedighe Reqvesten van Willem Prynne, Advocaet. Henry Bvrton, Predikant. Johan Bastwick, Doctor inde Medicijne, Ende Nathanaël Wickins, Dienaer van Mr. Prynne. Met noch verscheyden andere, dewelcke Mr. Prynne op syn reyse naer 't Casteel Carnarvan, hebben komen begroeten. Over-gelevert In de Vergaderinghe vande... Huysen des teghenwoordigen Parlaments, Anno 1641. (*Met houtsneê op den titel.*) Vertaelt Ende gedruckt naer de Engelse Copye, tot Londen, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1641. in-4°., 36 blz.

Verg. *The Parliament. Hist. of Engl.*, *II*, 731—732 en n°. 4558 v.v.

4727 Wt-sprake Van sijne Majesteyt van Engelant, In het Banket huys tot Whiethal den 23. Januarii 1641. Ouden stijl. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... M. DC. XLI. in-4°., 4 blz.

Aan het einde leest men: *Overgheset uyt de Engelsche Tale... by Dirck vander Putte tot Schoonhoven*, 1641. In het Engelsch in *The Parliament. Hist. of Engl.*, *II*, 710—712.

4728 Verscheyden Handelingen en Propositien, Voor-gevallen ende gehouden Door zijn... Majesteyt van Groot Brittanien, in beyde... Huysen des Parlements. Getrouw'lijck vertaelt uyt de Engelse Copyen. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens,... Anno 1641. in-4°., 16 blz.

= W. 2534. Hierin *Copye Van eenen Brieff, gheschreven uyt Londen,... den* 12. *Februarij*, 1641 met de *Propositie Van den Coninck van groot Brittanien, ghedaen int Parlement, op den* 23. *Januarij*, 1641 (in *the Parliament. Hist. of England*, *II*,

711—712); *Propositie van sijn Coninckleijcke Mojesteyt van Groot-Brittanien, ghedaen ... Op den 3 Februarij, 1641. Ouden stijl* (in *a. w.*, *II*, 713—714); *Propositie* enz. *... ghedaen ... Op den 3. Novembris* 1640. *Ouden stijl* (meer volledig in *a. w.*, *II*, 629—630) en het *Placcaet des Coninghs van Groot-Brittanien: ghebiedende Alle Paepsche Recusanten te vertrecken ... Gegeven in 't Hoff van Witehall, den* 11. *dagh Novembris*

4729 Artyckelen By de Gemeente van 't Lager Huys des Parlements overgegeven, ten laste van VVillem Laud, Aertzbisschop van Cantelbergh; Tot maintenu van Haer-lieder accusatie; daer by hy van Hoogh Verraet of Crimen Laesae Majestatis beschuldight wordt. Den 7. Meert, 1641.... *Onderaan* t'Amsterdam, Ghedruckt voor Jan van Hilten. *z. j.* in-plano, een blad.

4730 De Oratie ofte Verklaringhe van John Pym, Esquire, Ghedaen voor de Heeren van 't Opper-Huys op het overleveren van d'Artijckelen vande Gemeenten in 't Parlement vergadert, teghens William Laud, Aerts-Bisschop van Cantelbergh, tot mainteneringhe van haer Accusatie ... van hoogh verraet ... Mitsgaders: D'waerachtighe Copye vande voorsz. Artijckelen. (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt tot London, voor Ralph Mabb, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. ... 1641. in-4°., 12 blz.

= T. 2721. Met twee portretten, een van Pym en een van Laud, beide blijkens het onderschrift gegraveerd door *C. J. de Visscher*, terwijl dat van *Pym* nog gemerkt is: *Edw. Bower pinxit.*

4731 Den Ruym-Ghebaenden Post-Wegh Voor Cantelberg naer Roomen. Hier is by gevoeght Mercvrivs Boodtschap: Dat is, Copye van eenen Brieff, gesonden aen Willem Laud, ... Met een Naem-Gedicht om sich te wachten van Hooghmoet. (*Op den titel een houtsneé met portret van Laud.*) Vertaelt Wt de Engelse Gedruckte Copyen (*z. n. v. pl. en v. dr.*), 1641. in-4°., 16 blz.

4732 d'Ootmoedige Request van d'Vniversiteyt van Oxford, Aen het ... Parlement, Nopende de Stand der Bisschoppen ende Cathedralen. (*Met titelvignet.*) Getranslateert ende gedruckt na d'Engelsche Copie, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1641. in-4°., 6 blz.

= T. 2719. In het Engelsch in *the Parliament. Hist. of Engl.*, *II*, 789—791.

4733 Propositien by de ... Ambassadeurs Extra-Ordinaris van de ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, ghedaen aen sijne Koninckl. Majesteyt van Groot-Brittangien. Den 12 Januarij 1641 Ouden-stijl. Mitsgaders des Konincks Oratie daer op ghedaen aen 't Parlement van Enghelant, den 20 Februarij 1641 Nieuwenstijl. Hier by zijn ghevoeght de 34 Artijckelen, daer mede de Vice-Roy van Yrlant beschuldight wordt. Als oock het versoeck van de Schotsche Gedeputeerden, ten eynde recht ghedaen worde over de

voorsz. Vice-Roy. (*ged.* 24 *Febr. O. S. Met het Engelsche wapen op den titel.*) t' Amsterdam, Ghedruckt voor Jan van Hilten.
in-4°., 12 blz.

= T. 2722. Verg. n°. 4676.

4734 De Conclusie van den Graef van Straffords Defentie Ofte Verantwoordinghe, Den $\frac{12}{22}$ April Anno M DC XLI. Mitsgaders, d'Antwoorde van 't Parlement op desselfs Graefs Conclusie, den $\frac{13}{23}$ April 1641. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt na de Copye tot Londen, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1641. in-4°., 8 blz.

= T. 2723. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 747—748, *Hume*, *History of England*, *VI*, 340—342.

4735 Mr. Pyms Oratie tot Antwoordt van Thomas des Grave van Straffords Defentie voor de Vierschaer, Den $\frac{13}{23}$ April 1641. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt na d' Engelsche Copye. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1641.
in-4°., 8 blz.

= T. 2724.

4736 Den lesten Brief van den Grave van Strafford,... Geschreven aen Sijne Koninckclijcke Majesteyt, Ghedateert inden Tour... den 4. Mey Oude-stijl 1641. Mitsgaders, Een Brief van den selven Vice-Roy aen sijn Huysvrouw. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor Jan van Hilten,... Anno 1641. in-4°., 8 blz.

De tweede brief bij *Aitzema*, *II*, 746. (T. 2726.)

4737 Aen-sprake Van den Grave van Strafford... op het Schavot op Towerhill, even voor sijn doodt, den 22. April (*lees*: *Mei*) nieuwen Stijl, Anno 1641. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt,... Anno 1641. in-4°., 8 blz.

= T. 2727.

4738 Cort ende Bondich Verhael Van 't ghene voorgevallen is wegens de Proceduyren, Condemnatie ende Executie van den persoon Thomas Strafford,... Mitsgaders, d'Artijckelen waer mede dito Vice-Roy beschuldight was. Neffens sekere brief aen een Lady of Joffrouwe gheschreven. Item, d'eysschende Conclusie ende Sententie by 't Lage-Huys van 't Parlement, gedaen... Noch is hier by ghevoeght sijn Oratie aen de Heeren in den Tour,... Item, sijn leste Oratie... Geexecuteert op den 22 May 1641. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Gedruckt (*te Amst.*) voor Crispijn vander

Pas, ende werden verkocht by Jan van Hilten, Anno 1641. in-4°., 16 blz.

Met portret van Strafford, waarop op den achtergrond zijne terechtstelling is afgebeeld. In ovaal met rand- en zesregelig onderschrift. (T. 2731.)

4739 Cort ende Bondi*gh* Verhael Van 't ghene voor*gh*evallen is *enz*.... (*Als 't voorgaande met hetzelfde adres.*) in-4°., 16 blz.

4740 Cort ende Bondigh Verhael *enz*. (*Als 't voorg.*) in-4°., 16 blz.

Nog andere druk. Het verschil tusschen dit en het vorige nummer komt vooral op de laatste blz. uit. Hier zijn de laatste woorden: ***God beware den Koninck.*****, daar:** ***Godt beware den Koningh.*** **Aan het einde leest men hier:** ***'t Amsterdam Gedruckt by Paulus Matthijsz,...*** **1641.**

4741 (Cort ende Bondigh Verhael) *enz*.... (*Als 't voorg.*) *De titel ontbreekt.* in-4°., 16 blz.

Compresse druk. Deze druk bevat ook nog: ***Translaet van den lesten Brief, by den Grave van Strafford,... geschreven aen sijne Huysvrouwe*** **enz.**

4742 Ruymbaen voor Canterberg, ofte Een waerachtich Verhael van d'afkomste ende 't leven van William Laud, Aerts-Bisschop van Canterberg. Mitsgaders: De gantsche maniere van sijn Procederen, ... Ende hoe hy sich gehouden heeft voor de Vice-Roy, gaende na de plaets van Executie. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt na d' Engelsche Copye. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1641. in-4°., 8 blz.

= T. 2732.

4743 Pyramis Proregis Hiberniae ... Grafnaelt van 's Konings Stadthouder in Yrlandt. *Onderaan:* Vertaelt uit dit Latijn, eerst te Leiden gedruckt, by Abraham Elsevier. in-plano, een blad.

De Hollandsche vertaling is van V o n d e l en is opgenomen in zijn werken, uitgeg. door ***v. Lennep, IV,*** **112** ***en*** **113. Daar leest men onder de vertaling:** ***Vertaelt uit Huigens Latijn.*** **Verg. n°. 5068.**

4744 Een ondeckte Conspiratie, Ofte Het Raport vande Gecommitteerde aen het Lege-Huys des Parlaments, noopende de Examinatie van ettelijcke van de Conspirateurs ende andere in't leste verraet vanden 17 Junij, 1641.... Mitsgaders Een Raport van de Gecommitteerde wegens de belastinge teghens Mattheu Wren Bisschop van Ely, tot het Lage Huys, den 5 July, 1641. Item, de Condemnatie van het selve Huys, teghen den voorsz. Bisschop. Gedruckt na d' Engelsche Copye (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1641. in-4°., 8 blz.

= T. 2733. Zie over de samenzweering: ***The Parliam. Hist. of Engl., II,*** **818, 819—822, 840—841; de punten van beschuldiging tegen den bisschop van Ely uitvoeriger in** ***a. w., II;*** **861—867.**

4745 Manifest van Syne Koninckl͏ijcke Majesteyt van Groot Brittangjen

(*van* 5 *Juli*), belangende de saeck van 't Palatinaet; met de Stemmen van beyde de Huysen des Parlaments, 't selve, ofte die Saeck aen-gaende. *Onderaan:* t' Amsterdam, Ghedruckt voor Jan van Hilten, ... Anno 1641. in-plano, een blad.

Met de Resolutiën van 't Parlement van 7 en 10 Juli. 's Konings redevoering in *The Parliament. Hist. of England*, *II*, 656—659.

4746 Manifest, Des Conincks van groot Brittanien rakende de sake van de Paltz, ende de stemminghen van beyde de Hvysen des Parlements, dies aengaende Sijn Majesteyts Ghebodt uyt-ghegeven. Ghedruckt tot Londen, By Robert Barher (*sic*) ... Uyt het Engels ... vertaelt, (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Tot Middelbvrgh, By de Weduwe ende Erffgenamen van Symon Movlert, ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

= W. 2544. Andere druk van het voorgaande.

4747 Twee Oratien, Noopende Den Palts. Vytghesproken in de vergaderinghe des Parlements tot London, Door Sir Beniamin Rvdyard. (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt tot London by Francis Constable. Ende nu t'Amsterdam, by Joost Broersz. ... Anno 1641. in-4°., 8 blz.

In *the Parliament. History of Engl*, *II*, 859—860 *en* 870

4748 De Redenen van 't Lage Huys, Om des Koninginne reyse naer Hollandt te stutten: aen de Lords overgelevert, inde Conferentie ghehouden den 14 Julij 1641. By John Pym, Esq. Den 15 aen sijn Majesteyt inde tegenwoordigheydt van beyde Huysen, by Milord Banckes overghelevert. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Joost Broersz. ... Anno 1641. in-4°., 4 blz.

= T. 2734. In *the Parliament Hist. of Engl.*, *II*, 884—885.

4749 Oratie Gedaen by sijne Koninglijcke Majesteyt van Engelandt ende des selfs Koninginne, nopende het vertreck naer Hollandt, om wat oorsake hare reyse soude mogen ofte konnen verhindert worden, 't welck het Huys der Gemeynte aldus is voorgehouden, als volght. (*In twee kolommen gedrukt.*) *Onderaan*: Gedruckt in 's Gravenhage, by Ludolph Breeckevelt, ... Anno M. DC. XLI. in-plano, een blad.

= W. 2548. Op de *Oratie* des konings volgen de *Redenen* (zie voorgaand nummer) en *Haer Maj. steyts Conclusie.*

4750 A Relation Of the Kings Entertainment into Scotland on Fryday, the 13. of August. 1641. As also the Coppy of a Speech which the speaker for Scotland spake to his Majesty: And how the Effigies of my Lord Sandwidge was carv'd in wood, and beheaded after

he was condemned of high Treason, to his disgrace and shame, although he saved his life by flight. (*Met een wapen, n. l. een fleur de lis in een roos, op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno ... 1641. in-4°., 8 blz.

4751 Oratie ofte Aenspraecke, Gedaen by sijne Koninghlijcke Majesteyt van Engelandt, Schotlandt ende Yrlandt, in't Parlement van Schotlandt tot Edenburch den 17. Aug. oude Stijl 1641. *Onderaan:* In 's Graven-haghe. By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1641. (*Met het Engelsche wapen bovenaan.*) in-plano, een blad.

4752 *Publicatie van den Koning van Engeland, zonder opschrift met de dagteekening:* Op Woensdach, den $\frac{8}{18}$ Septemb. 1641. *waarbij allerlei ceremonien in den godsdienst worden afgeschaft, en bevolen wordt* Dat des Heeren Dach behoorlicken ghehouden ende geheyliget sal worden: alle Dansinghe ofte ander Spel, het zy voor ofte naer de Goddelijcke dienst, afgeschaft ende inghetoomt, ende dat het Prediken van Gods Woordt des namiddaeghs in de besondere Kercken ende Capellen deses Coninckrijcks sal toegelaten, ende de Dienaers ende Predikanten daer toe geincourageert worden ... Eerst Gedruckt tot Londen by Robert Barcker ... ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. Anno 1641. (*Met het Engelsche wapen bovenaan.*) in-fol°., een blad.

= W. 2547.

4753 Relatie Oft kort verhael van het Afgrijselijck ende moordadigh verraet ghepractiseert tegens den Koninck ende de voornaemste Heeren des Parlements in Schotlandt, ende door wien het ontdeckt is (*ged.* 1 *Nov.*). Midtsgaders: De namen der Heeren. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) t'Amstelredam, Gedruckt voor Jan van Hilten ... Anno 1641. in-4°., 8 blz.

= T. 2736.

4754 Waerachtich Verhael, Van het laetste verraet ghepractiseert ende in 't werck gestelt in Yrlandt, door eenige Roomsche ghesinden, waer onder oock eenige voornaemste Yrsche Heeren mede beschuldicht waren, als blijckt uyt de volgende Copye *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt tot Londen voor Franciscus Coules. Ende nu t'Amsterdam voor Jan van Hilten ... 1641. in-4°., 8 blz.

= T. 2737. Zie: *A. Stern, Geschichte der Revolution in England, S.* 98 *v.* (in *Oncken's Allgem. Geschichte in Einzeldarstellungen.*)

4755 The Royal Embassage from the Prince of Orange to the Peeres and Commons in England. To advertise them of some dangerous Plots of forraigne Enemies, undertaken by Don Keevalo Caris, and

others, to invade this Kingdome... As also how he freely proffer'd himself to resist both them and the Jrish rebels. Printed for Tho. Powel. (*Z. n. v. pl.*) 1641. in-4°., 8 blz.

Dit geschrift bevat nog: *His Maiesties Consent for the Princesse Maries going to Holland. And her Maiestie to accompany her thither.*

4756 Een vervloeckte Verradery, by een Pestilentiale Plaester van een Pest-Sweer Inghevouwen in een Brief, ende ghesonden aen Mr. Pym: ... Mitsgaders De Copye van een Brief met s'Koninghs eyghen hant gheschreven aen M. Nicholas Raets-Klerck: (*gedagt.* 28 *Oct. Met het Engelsche wapen op den titel.*) Ghedruct na de Copye tot Londen. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

= T. 2738.

4757 A Discovrsive Coniectvre vpon the Reasons That produce a desired event of the present troubles of Great Britaine, different from those of Lower Germanie. Considered in the maine passages that seeme parallel, but upon a further survey are discovered to be otherwise. By Calybute Downing, L. L. D. Pastor of Hackney. ... (*Met titelvignet.*) London, Printed by Richard Hearne .... M DC XLI. in-4°., (II) en 42 blz.

4758 Een t' Samen-spraeck ofte voorghevalle Discours tusschen Mr. Alderman Abel ende Richard Kilvert, de twee voorname Projecteurs ofte Practisijns vande Wijnpacht: *enz.*... (*Met houtsneê op den titel.*) Ghetranslateert ende gedruckt na d'Engelsche Copye, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1641. in-4°., 12 blz.

= T. 2739.

4759 Viva Spaignien Oft Antvvoorde Op den eysch der Protestante Princen van Duytschlandt tot Regensporgh, Willende dat uyt alle Steden van Duytslandt alle Spaensche guarnisoenen souden wechghenomen worden. (*Met het wapen van Spanje op den titel.*) t'Antwerpen, by Martinus Binnart, 1641. in-4°., 8 blz.

= T. 2741.

4760 Radelijcke bedenckinge, Vvaerom de Keyserl. Maj. noch den Vrede, noch oock de generale Amnistiam in geenderley wijse sal gelieven toe te staen, ofte hem laten wel gevallen, ende aen Ferdinando de III Keyserl. Majest. in Regensburgh voorghedraghen, mitsgaders de periculen des selven. Door P. Foreri, Priester der Societeyt (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1641. in-4°., 24 blz.

= T. 2742.

4761 VVederlegginge ofte Antwoordt Op het Radelijck bedencken P.

Forerii, Sijne Keyserlijcke Majesteyt overgelevert tot Regensborgh, roerende den generalen Vrede ofte Amnestiam in Duytslandt. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1641. in-4°., 12 blz.

Hierin een uitslaande gegraveerde plaat van 29 c.m. breed en 21 c.m. hoog met een uitlegging in dicht. Ten onrechte beschouwt T. 2742 dit stuk als een aanhangsel van het voorgaande.

4762 Amnistie oft Pardon Generael, mede oock Algemeyne vereeninge tusschen Keyserl. Maiesteyt Ende de Staten des Rycks. Gesloten tot Regensporgh den xx. Augusti, ende gepubliceert den xxvj. Augusti 1641. Wt de Hooghduytsche authentique copye,... overgeset. (*Met titelvignet.*) T'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz. *z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 2743.

4763 Capitulatie Ofte Accoort Ghemaeckt tusschen den Koningh van Spangien ende Denemarcken. Anno 1641. (*gedagt.* 19 *Maart. Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor François Lieshout, ... 1641. in-4°., 8 blz.

= T. 2744.

4764 Artykelen Van het overgaen der Stadt Dorsten, op den 18 September 1641. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 4 blz.

4765 Plainte Catholique Addressée A la Majesté de Philippe le Grand Roy des Espagnes,... Par les Consvls et Conseill Des Cent de la Ville de Barcelone. Livre ... contenant avec les motifs de la prise des armes des Catalans, beaucoup de remarques *etc* ... Traduit De l'Espagnol en François, jouxte la Copie envoyée de Barcelone en ce pais. (*Met titelvignet.*) Amsterdam Chez Jan Janssonivs, . . . M.DC.XLI. in-4°., (IV) en 144 blz.

= T. 2745. Zie over den opstand der Cataloniërs: *Rosseeuw St. Hilaire, Hist. d'Espagne*, (2*e ed.*), *XI*, 45 *v.v.*

4766 Catholijcke Klachte, Voor-gedragen aen sijn Majesteyt Philippus de Groote, Koninck van Spagnien, ... By de Burgermeesters ende Raden vande Hondert-Mannen der Stede Barcelone... vervatende, nevens de motiven, waerom de Cataloniers de Wapenen hebben aengeveert, vele schoone gedenckweerdige Historyen,... Eerst Vyt het Spaensch in 't Fransch vertaelt, ende nu uyt het Fransch in onse Nederlantsche Tale getrouwelijck over-geset. (*Met titelvignet.*) By Jan Jansz ... 1641. in-4°., (IV) en 116 blz.

= W. 2549. Vertaling van het voorgaande.

4767 Manifest Van 't Koninghrijck van Portugael. In d' welcke verklaert wort de gerechte oorsake ende reden waerom de Inwoonders sich

hebben getrocken uyt de gehoorsaemheyt des Konings van Castilien, en nu aenghenomen den Serenissimo Heer Don Joan de IIII... (*Met titelvignet.*) ... Gedruckt naer de Copye tot Lisbona. By Paulus van Craesbeecke. Ende nu ... overgheset in 't Nederlants, Door C. F. Portugees. En worden nu uytgegeven, (*te Amst.*) By Broer Jansz, Jan van Hilten, En C. de Pas. Anno 1641. in-4°., 28 blz.

= T. 2747. Zie over de omwenteling in Portugal: *Rosseeuw St. Hilaire, Hist. d'Espagne*, *XI*, 24—44; *Aitzema*, *II*, 730 *v.v.* Op sommige exemplaren is het woord *Portugees* achter den naam van den vertaler weggelaten.

4768 Kort en grondigh verhael Van alle 't gene sich heeft toe-ghedragen, in Portugael, tot op den 23. Maert, 1641. t' Sedert de krooningh van ... Jean de Vierde, Voor desen Hertogh van Bregance. Mitsgaders de redenen en oorsaken die de Portugesen bewogen hebben sigh van den Koningh van Spangieu te ontslaen,... Hier is noch by gevoeght een korte, doch nutbare beschrijvinge van de gelegentheden, machten, koophandel en groote rijckdommen die de Portugesen besitten, en wat nuttigheden dese veranderinghen de gheheele werelt veroorsaecken. Als mede een Genealogie of Successiboom. Nae de rechte Originale Copye, uyt den Portugeesch. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, gedruckt voor Crispijn vande Pas. Anno 1641. in-4°., 24 blz.

Hierin een kaartje van Portugal, een stamboom en de uitslaande plaat van 't volgende nummer. Zoo wel bij dit ex. als bij W. 2550 eindigt de 24ste blz. met de woorden: *Hier nae volght het Manifest, mitsgaders een Credentie-brief, uyt den Portugeesche in onse Nederlandtsche tael ... over-gheset.* Waarschijnlijk behoort dus het voorgaande nummer bij dit stuk. Daar het echter een eigen titel, afzonderlijke pagineering en signatuur heeft en ook wat de namen der uitgevers betreft, niet geheel met het hier besproken stuk overeenkomt, is het wellicht ook afzonderlijk in den handel verkrijgbaar geweest.

4769 Kort en grondigh verhael Van 't gheen gepasseert is in de verkiesingh des ... Koninck, Jean de Vierde, Zijnde de rechte en eenighe erfgenaem der Kroon Portvgael: ... Hier is by ghevoeght een Kaert, waer alles klaerlijck (nae 't leven) is af-ghebeeldt. Als mede de Genealogie, ofte Successie-boom. Na de rechte Originale Copy, uyt den Portugeesch. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz. Voor Crispijn vande Pas. *z. j. Met een uitslaande plaat.* in-4°,, (II) en 14 blz.

Andere uitgaaf van het voorgaande, met weglating van de *beschrijvinge*. Daarvoor vindt men blz. 13: *Recit veritable De ce qu'il est passe dans le Royaume de Portugal en l'election du Roy Jean IV*, en blz. 14: *Relation du passé*, *date du 26 Janvier*, 1640 (lees 1641) *escrite par un* (sic) *personne qui a tout veu*, *envoye a un sien amis* (sic) *en la ville de Hambourgh.* (W. 2551.)

4770 Andere Declaratie Van Jean de Vierde, Koninck van Portugael. Aen alle Koninghen, Potentaten en Natien des Christenrijcx, over

haere subijte veranderinghen, in staet van regeeringhe. Nae de rechte Originale Copye, uyt den Portugeesch. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, gedruckt voor Crispijn van de Pas. Anno 1641. En men vintse te koop by Jan van Hilten, ende Broer Jansz. in-4°., 18 blz.

= W. 2552. Aan het einde: *Eerst ghedruckt tot Lisbona by Manuel da Sylva*, 1641.

4771 Copye Van sekere Missive geschreven uyt Lisbona, Vvaer in ontdeckt wert een schrickelijcke Conspiratie ende Verraet, daer onder veel vande principaelste Noblesse van Portugael hant-dadigh, en meest alle ghevanghen zijn. (*Met titelvignet.*) Tot Middelburgh, Voor Zacharias Roman, ... 1641. in-4°., 6 blz.

Het laatste hier voorkomende bericht is van 25 Aug. 1641. Verg. het volgende. (W. 2553.)

4772 Kort Ende VVaerachtigh Verhael, van wegen de Executie over verscheyden vande Grootste ende gequalificeertste Heeren van Portugal gedaen, van wegen hare begane verraderie... tot Lisbon op den 29. Augusti 1641. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1641. in-4°., 6 blz.

= T. 2748.

4773 Den Portugaelsen Donder-slagh, Tot Ontwakinge van alle trouhertighe Neder-landtsche Regenten ende Ondersaten. Om de Balance van den Gheunieerden Staet wel te maken, tot voor-cominghe van alle onheyl, en bevestinghe van onse groot-beroemde Republijcke. Door Theophilus Anti-Pater. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Groeningen, By de Erffghenamen van Nathaniel Roman, ... Anno 1641. in-4°., (IV) en 36 blz.

= T. 2749.

4774 Copyen van drie Missiven, Een (*gedagt.* 2 *Maart*) door den Marquis de Montuval, Vice-Roy vande Bay, gheschreven ende ghesonden aen sijn Excell: Grave Mauritius van Nassau, tot Fernambock. Mitsgaders: Noch een (*gedagt* 1 *Maart*) van den Colonel Hinderson ende Capiteyn Day, aen sijn Excell.: voorsz. Inhoudende in wat maniere den voorsz. Vice-Roy sich verclaert den Koninck van Portegael aen te nemen; Ende hoe hy de Spanjaerden ende Italianen daer op gedisarmeert heeft. *enz.* ... (*Met titelvignet.*) T'Amsterdam, Gedruckt voor Jan van Hilten ... Anno 1641. in-4°., 8 blz.

4775 Extract Vyt d'Articulen van het Tractaet van Bestant ende ophoudinge van alle Acten van vyantschap, als oock van Traffijcq ende Commercie, mitsgaders van Secours, ... besloten in 's Graven-

Haghe den twaelfden Junij 1641. tusschen . . . Jan de vierde . . . van Portugael, . . . Koningh etc. ter eenre, ende de . . . Staten Generael, ter andere zijde: . . . (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-hage, Byde Wed. *enz.* . . . van . . . H. Jssz. van Wouw, . . . Anno 1641. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *II*, 755. (T. 2750.)

4776 Verkondinghe van het Bestant ende ophoudinghe van alle Acten van vyandtschap, den twaelfden Junij sestien-hondert een-en-veertigh, in 's Graven-Haghe finalijck besloten . . . tusschen . . . Don Jan . . ., Coningh van Portugael, . . . ter eenre, ende de . . . Staten Generael . . . ter andere zijde . . . *Onderaan:* In 's Graven-hage, Byde Wed. *enz.* . . . van . . . H. Jssz. van Wouw, . . . Anno 1641. (*Met den Nederl. leeuw bovenaan.*) in-plano, een blad.

4777 Missiue, Van . . . den Grave van Egmondt, Aen de Heeren Ghedeputeerde van de Heeren Staten der Nederlandtsche Provintien, midtsgaders aen de particuliere Geestelijckheydt, Edele ende Steden der selver, etc. Tot London den 1. Martij 1641. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, . . . Anno 1641 in-4°., 8 blz.

4778 Hymnvs De Gloriosissimo Connubio Cvm Serenissimi Frederici Henrici Principis Avrangiae etc. Filio et Serenissimi ac Potentissimi Angliae, Scotiae et Hyberniae Regis Filia ad Altitvdinem Svam. *Onderaan:* à Francisco Mercatore directus. Mens. April. Anno 1641. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

4779 Kort en bondich Verhael VVat sich heeft toegedraghen van dach tot dach voor het Huys te Gennep, zedert dat het door sijn Hoogheyt den Prince van Orangien is belegert geweest. Hier is by ghevoecht een perfect Kaertjen, . . . Ende sal dit Journael continueeren tot 't eynde der Belegeringhe, door een persoon die ghestadich in 't Leger is residerende. (*Met titelvignet.*) Men vindtse te koop (*te Amst.*) by Broer Jansz. en Jan van Hilten. Anno 1641. in-4°., 8 blz.

Aan de keerzijde van den titel vindt men de *Aenwijsinghe* op de kaart der belegering. Dit Journaal loopt tot 23 Juni. (T. 2754.)

4779*a* Recit veritable de ce qui c'est passe durant le siege de la forte Maison de Gennep, investige par . . . le Prince d'Orange 1641 commence du 4 Juin jusques au jour present. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Vertaling van het voorgaande, zonder het kaartje en het *Tot den Leser.*

4779*b* Cort Verhael, Vvat gepasseert is aen des Konincks van Hispanjens

zijde, 't sedert het belegh van het Casteel van Gennep, Mitsgaders, de sterckte des selven, als mede hoe veel volcks daer in voor guarnisoen leydt, ende wat voor Oversten en Capiteyns daer Commanderen. *Z. n. v. pl , v. dr. en z. j.* (*Loopt tot* 22 *Juni.*) in-4°., 4 blz.

4779*c* Kaart van het huis en de stad Gennep met omliggend terrein, welke niet overeenkomt met de beschrijvingen door *Fr. Muller*, in zijn *Beredeneerde Beschrijving van Nederlandsche Historieplaten* geleverd, ofschoon n°. 1842 veel punten van gelijkenis vertoont. De kaart heeft links bovenaan *T'Gennepper-Huys belegert door sijn Hoochheyt Fredrick Hendrick prince van Orangien ... inden Jare* 1641. *La Maison de Gennep* enz. Beneden rechts een afzonderlijk kaartje van *'T Lant van Cuyck* en *t Ryck van Niemmegen*, waaronder: *Gedruckt bij Claes Jansz. Visscher.* Onder de kaart bevindt zich in het Hollandsch en Fransch een *Korte verklaringe, mitsgaders de Afbeeldinge van 't Leger van Sijn Hoogheyt den Prince van Orangien voor 't Genneper Huys. Declaration* enz. Het bijschrift is in 4 kolommen gedrukt en loopt tot 6 Juli. Onderaan: *t'Amsterdam, Gedruckt by Claes Jansz Visscher*, 1641. De kaart is hoog 40 c.m. met het bijschrift 57 en breed 52 c.m. in-fol., een blad.

4779*d* Articulen, Gheaccordeert by sijn Hoogheydt den Heere Prince van Orangien, ende (*lees*: aen) den Heere Thomas Preston Gouverneur, neffens de Capiteynen, Officieren, ende Krijghsvolck van 't Fort Gennep. (*gedayt.* 27 *Juli.*) ... *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Bij *Aitzema, II,* 784. (T. 2757.)

4779*e* Journael Oft dagelijcx verhael, wat sich heeft toeghedragen voor het stercke Huys Gennep, ... tot op den dagh dat het van de Coninckschen weder verlaten, ende overgegeven is in handen van ... (*de*) Heeren Staten, ... Mitsgaders, de Artijckelen ende Conditien die tusschen beyde de partyen besloten zijn. Hier zijn by gevoeght noch twee bygeleyde Kaerten, ... Door Crispyn vander Pas. (*Met titelvignet.*) Men vintse te koop (*te Amst.*) by Broer Jansz. ende Jan van Hilten, Anno 1641. in-4°., 28 blz.

= T. 2758. De hierin voorkomende kaartjes verschillen van dat, voorkomende in n°. 4779. Achter de *Articulen* volgt *Kort Verhael Vvat gepasseert is aen des Koninghs van Spanjens zijde* enz., niet te verwarren met n°. 4779 *b*.

4780 Relaes Van het gheene datter ghepasseert is, den ses-en-twintichsten ditto (*Sept.*) des smorghens (*sic*) ten twee a dry uren, tot Bouchoute een mijle vañe (*sic*) Philippine, tusschen den Heer Cantelmo, ende den vyandt. (*Met titelvignet.*) t'Antwerpen by Guilliam Verdussen, ... *z. j.* in-4°., 4 blz.

Zie: *Mémoires de Frederic Henri, pag.* 297.

4781 Theatrum Victoriae, ofte het Thooneel Der Zee-Slagen, uyt-beeldende Alle de treffelijcke Overwinningen binnen veertigh jaren herwaerts, by onse wackere en strijdbare Helden, over de Vyanden onses Vryheyds, te water, verkregen, *enz.* ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, Gedruckt by Isaac Burchoorn, ... 1641. in-4°., 32 blz.

Dit gedicht is onderteekend: *E. H.*, waarschijnlijk de initialen van E. Herckmans, den dichter van *Der Zeevaert lof. Amst.* 1634. (T. 2760.)

4782 Een kort Bericht, Dat de Coningen van Hispangien met hare Wapenen niet voor hebben de bescherminge vande Roomsche-Kerck, maer wel het beginnen end' op-rechten van een vijfde Monarchie. Mits-gaders Een Nae-reden aen alle Roomsch-Gezinde Catholijcken der Vereenighde Provintien, op dat sy niet den Coning van Hispanien, maer de Doorl. Heeren Staten voor hare Wettelijcke Overigheyt in alle onderdanigheyt erkennen. By een ghestelt door N. N. zijnde een Catholijcks Rechts-Geleerde. (*Met titelvignet.*) Tot Delf, Gedruckt by Andries Cloeting, ... 1641. in-4°., 46 blz.

= W. 2567.

4783 Placaet Vande ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, Inhoudende Verboth dat geene Jesuijten, Priesters, Papen, Monicken, of andere geordende Persoonen vande Roomsche gesinden, in dese Landen en sullen mogen komen ofte verblijven, etc. (*gedagt.* 30 *Aug. Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Gravenhage, Byde Wed. *enz.* ... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1641. in-4°., 12 blz.

= W. 2562. *Gr. Placcaatb.*, *I*, 208.

4784 Placaet *enz.* ... (*als 't voorg. Met hetzelfde adres.*) in-plano, een blad.

4785 Kevre ende Ordonnantie (*der stad Schoonhoven*) teghens de Stouticheyt ende Excessen der Papisten ende Paus-gesinden. (*gedagt.* 6 *Maart. Met het wapen van Schoonhoven op den titel.*) In 's Gravenhage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1641. in-4°., 18 blz.

= W. 2559.

4786 Iteratae Vindiciae Noviomagensium, Copie Van sekere Missive des Eerw. Classis van Nymegen, aen de ... Staten des Furstendoms Gelre ende Graefschaps Zutphen, in Maio 1641 ... binnen ... Zutphen vergadert. Waer by vertoont wordt ... hoe seer door quaetwilligen geabuseert worden die gheene welcke die pretense Johanniter soecken te mainteneren by die Commandurie van St. Jan binnen Nymegen met die goederen daer toe gehorende, voor desen by een E. Magistraet aldaer tot onderstant vande voorsz.

waere · Religie met recht aengeveert. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1641. in-4°., 12 blz.

Het stuk is gedagt. 5 Mei. Daarop volgt een *Extract uyt die resolutien des Quartiers van Nijmegen vanden Jare* 1641. *in Junio*, in gunstigen zin op voorgaande *Missive* beschikkende en *Extract uyt de Acten des Synodi Provinciael van Gelrelandt van den jaere* 1641. *tot Zutphen in Jul.*

4787 De Ratte-Val, ontdeckt In dit hoogh-loffelijck Jubel-Jaer. Dat is, De Jesuwijten gevangen in haer eyghen Net. Ofte Verlossinghe vande Roomsche Factie, 1641. Hier is by ghevoecht 's Conincx (*van Engeland*) Placcaet, tot uyt-royinghe van de Jesuwijten, ende alle Paepsche Priesters in sijn Coninckrijcken. Vertaelt Uyt het Gedruckte Engels Exemplaer tot Londen, 1641. Ende nu Ghedruckt in't Nederduyts, tot Leyden, by Willem Christiaens. in-4°., 32 blz.

Op den titel en in den tekst eenige houtsneden. De overige stukken over het Jubel-jaar vindt men op het jaar 1640.

4788 Rooms-Catholijcke Klachte, Over al haren teghenspoet Ende Nederlagen. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1641. in-4°., 8 blz.

Het vers is onderteekend *A. M. E.*

4789 Honori et Ervditioni Doctissimi, Ornatissimique Juvenis, D. Mahu Le Febvren, Cum post feliciter in Auditorio Publico finitam Disputationem De Peste, Medicinae Doctor Crearetvr. *Latijnsch gedicht in twee kolommen. Onderaan*: Accinebat amico A. Cools, Hornâ-Bat. CIↃ IↃ C XLI. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-plano, een blad.

4790 Honori Nobilissimi Juvenis Dn. Joannis Hovii Haga Batavi, Phil. & Medic. D. Publicè omnium suffragijs ... Pronunciati Patauji xxx Dec. CIↃ IↃ C XLI. ... *Z. n. v. pl.* Typis Cribellianis. Sup. perm. *z. j.* in-4°., 8 blz.

4791 In Dispvtationem Theologicam Ornatissimi, ... Juvenis, D. Johannis Schuleri, Bergizomatis, De Libertate Christiana, Scazon ... *Aan het einde:* Richardus Lubbaeus R. ... (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) CIↃ IↃ C XLI. in-plano, een blad.

1642

4792 Specvlvm Inter aliquos Potentissimos. *Onderaan:* Hagae-Comitis, Excudebat Johannes Velius, ... 1642. in-plano, een blad.

Aan verschillende vorsten en hooggeplaatste personen enz. worden hier bijbelplaatsen in den mond gelegd tot aanduiding van hun toestand.

4793 Copye Van eenen Brieff van een Vriendt aen den anderen, noopende de Generale Vredens Tractatie. (*Met titelvignet.*) In 's Gravenhaghe, By Ludolph Breeckevelt,... Anno 1642. in-4°., 28 blz.

Brief uit Hamburg van 25 Maart met een naschrift van 22 April, waarin grootendeels aan den keizer de schuld gegeven wordt, dat de onderhandelingen nog niet verder gevorderd zijn. Vooraf gaan twee kennisgevingen van 25 Dec. 1641 van den keizerlijken ambassadeur *Conradus à Lutzow* over de voorloopig als plaatsen van onderhandeling aangewezen steden en het verleenen van *vry geleyts-brieven*, benevens een brief van den keizer aan den koning van Denemarken van 1 Febr.

4794 Artijckelen veraccordeert tusschen den Conte Duck voor den Coningh van Spangien, ende M. de Fontrailles: voor en in den naem van M. Duck d'Orleans, tot Madrill, den 13. Maert, Anno 1642. *Aan het einde:* Gedruckt t'Amsterdam, by Matthijs van Meininga, den 28. Octob. 1642. in-fol°., een blad.

Na de *Artyckelen* volgt nog de bekentenis van Gaston van Orleans van 29 Aug. Zie over de samenzwering van Cinq-Mars *H. Martin*, *Histoire de France*, *XI*, 554 *v.v.* Bij *Aitzema*, *II*, 857 *en* 858 komt dit stuk in zijn geheel voor.

4795 Copye VVt den Brief van sijne Koninghlijcke Majesteyt van Vranckrijck, gheschreven aen het Parlement van Parijs. (*gedagt.* 6 *Aug.*) *Onderaan:* Ghedruckt nae de Copye van Parijs (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1642. in-plano, een blad.

Bericht nopens de inhechtenisneming van den Hertog van Bouillon (W. 2589.).

4796 Svite des svcces de l'armee de Sa Maieste (*den koning van Spanje*) sovs le commandement.., de... Don Francisco de Mello... Gouuerneur & Capitaine general des Pays-bas et de Bourgongne. Dans le pays de Boulonois, et comtez d'Oye, et de Guines. A Brvxelles, Chez Hvbert Anthoine Velpius,... 1642. in-4°., 8 blz.

Zie *Mercure françois*, *XXIV*, 516 *v.v.*

4797 Articulen Gheaccordeert door... de Mareschallen van Schombergh ende de la Millerye, Lieutenanten Generael van des Konincks Leger in Roussilion, met den... Marquis de Flores d'Avila Gouverneur... van Perpignan, ende sijnen Krijgs-raet. Articles accordéz *enz.* ... (*ged.* 29 *Aug. Met het Fransche wapen op den titel.*) Ghetranslateert door Philips Venturin, Notaris,... ende gedruct t'Amsterdam, voor Jan van Hilten. 1642. in-4°., 8 blz.

= W. 2590. In *Mercure françois*, *XXIV*, 493—498.

4798 Journal de ce qvi s'est fait et passé à la maladie et à la mort de feu Monseigneur... Cardinal... de Richelieu, et les dernieres paroles qu'il a proferées. Envoyé a Monseigneur le Marquis de

Fontenay-Marueil, Ambassadeur du Roy à Rome. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 12 blz.

Het verhaal is gedagt. *A Paris le* 7. *Decembre* 1642 en onderteekend: *F. S.* De schrijver is Leon de S. Jean, Carme Réformé des Billettes. Zie *J. Lelong, Bibl. hist. de la France, III, n°.* 32487.

4799 Testament De Monsievr Le Cardinal Dvc De Richelieu. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 16 blz.

Het testament is van den 13sten Mei 1642 en wordt gevonden in *Aubéri, L'Histoire du cardinal de Richelieu. Cologne, P. du Marteau* (Elzevier), 1660, *II*, 448—478.

4800 Eminentissimi Cardinalis Dvcis Richelii Elogium Funebre. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ex Copiâ Parisiis impressâ, Apud Petrvm Targa, ... CIO. IO. C. XLII. in-4°., 8 blz.

Op de laatste blz. vindt men 3 Latijnsche epigrammen en een Fransch onderteekend: *La Lvzerne.*

4801 Joannis Armandi Plessaei Richelii S. R. E. Cardinalis Eminentissimi, Franciae Dvcis Potentissimi, Et Regis Christianissimi Lvdovici XIII. Ministri Famosissimi Vitae Synopsis Inscribenda Tvmvlo. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

= W. 2592. In *J. Lelong, Bibl. hist. de la France, III, n°.* 32505 is hierbij aangeteekend: „*C'est un Abrégé satyrique de la Vie et du Portrait du Cardinal de Richelieu, et peut-être la même Pièce que la suivante* (getiteld: *Abrégé de la Vie du Cardinal de Richelieu: Paris*, 1643. *in-4°.*, toegeschreven aan *Matthieu de Morgues, Sieur de St. Germain*, een van R.'s hevigste tegenstanders). *Elle est imprimée au tom. II du Recueil de l'Abbé de S. Germain: Anvers*, 1643. *in-4°.*" Het stuk wordt ook gevonden bij *Aitzema, II*, 854.

4802 Joannis Armandi Plessaei Richelii *enz.* (*als 't voorg.*) *Copie in handschrift. Aan het einde:*

Epitaphium P. Francii.

Eo, qVo ortVs, eLoqVentIae soL, FranCIVs, aLter TVLLIVs,
Eo DIe, bIs seX LVstris (*lees* trIs) fere eLapsIs, oCCIDIt,
M DCC IV. J. Brandt.

4803 Het Wildt-vuyr in Yrlandt ontdeckt, Vertonende hoe de Rebellen aldaer de stadt van Dublin met Vuyrballen hebben willen in brandt steken. Mitsgaders hoe de Schotten tegens de Rebellen zijn slaeghs geweest, *enz.* ... (*Met titelvignet*) Eerst gedruckt tot London voor Thomas Bates ende Jan Greensmith, 1641. Ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz.... 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2765.

4804 Yrelandtsche Traenen: Waer in Levendich is affgebeelt, ende als in een Schilderie verthoont, Een Lijste, vande noyt gehoorde

wreedtheden, ende barbarische verraderyen der bloedt-dorstighe Jesuwijten, met de Papistische factie aldaer . . . Bevesticht Door geloofwaerdighe Edel-luyden, . . . Alles int breede met Koper Platen na 't leven verçiert . . . . Uyt het Engels Exemplaer, ... Ghedruckt tot Londen, voor Jan Rothwel,... vertaelt. Ghedruckt in 't Jaer 1642. Men vintse te koop by Broer Jansz. ende Jan van Hilten, Tot Amstelredam. *Aan het einde:* Ghedruckt tot Leyden, by Willem Christiaens, den 20. Julij, Anno 1642. in-4°., 64 blz.

Met een uitslaande plaat, 18 voorstellingen behelzende. (T. 2766.)

4805 Remonstrantie van Den Staet des Coninckrijcks van Engelandt. Ingestelt door speciale order van het Leege Huys des . . . Parlements. Ende volgens hare Resolutie genomen op den $\frac{15}{25}$ Decemb. Anno 1641. In Druck uytgegeven. Daer by gevoecht zijn noch twee bysondere Requesten, by de Dienst-knechten, ende het Vrouwelicke gheslachte van Londen; Aen sijn Coninckllicke Majesteyt in het Parlement overgegeven. Getrouwelick overgeset naer de Engelsche Copye, gedruckt binnen Londen voor Joseph Hunscutt. (*Met titel-vignet.*) t'Amstelredam, Gedruckt by Theunis Jacobsz, . . . Anno 1642. in-4°., 28 blz.

= T. 2767. De Remonstrantie in *the Parliamentary History of England*, *II*, 946—964.

4806 Sijn Koninckllicke Majesteyt van Englands Antwoorde Op 't Requeste: Neffens de Remonstranie (*sic*) van het Lage-huys aen Sijn Koninckl. Majesteyt overgegeven, . . . op den $\frac{1}{11}$ Decemb. 1641. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst Ghedruckt tot Londen, by Robert Barker, . . . Ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. 1642. in-4°., 8 blz.

In *the Parl. Hist. of England*, *II*, 970—972. T. 2768 leest *Remonstrantie.*

4807 Declaratie Van Sijne Koninckl. Majesteyt Van Engelandt Aan alle Sijne beminde Onderdanen. Wtgheghevn met advijs van Sijne Majesteyts Secreten Raedt. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) Ghedruckt, ende overgheset na de Copie tot London. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M DC XLII. in-4°., 10 blz.

= T. 2769. Tegen de voorgaande Remonstrantie gericht. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 972—977.

4808 Ootmoedighe Reqveste, van De Raetsheeren, hare Gedeputeerde, Coopluyden, *enz.* . . . van Londen . . . overgelevert, in het Leege Huys . . . Op den 21. December, Anno 1641. Daer by gevoecht zijn de Copien van twee bysondere Missiven uyt Yerlandt, . . . Alles

uyt het Engelsch . . . . overgeset. (*Met titelvignet.*) t'Amstelredam, Gedruckt by Theunis Jacobsz, . . . Anno 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2770.

4809 Goet ende quaet 'nieus uyt Yrlandt, ofte 't Innemen der Stadt ende Casteel van Kingsaile by d' Engelschen . . . op den $\frac{5}{15}$ Januarij, 1642. Met een waerachtighe Relatie van een monstreuse ende Barbarische moorderye, begaen in Vantry, aen de persoonen John Davenant *enz.* . . . Gheschreven by J. B. Factovr in Dublin . . . Eerst ghedruckt tot Londen voor John Wright, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. *z. j.* in-4°., 4 blz.

= T. 2771.

4810 Verscheyden handelingen voorghevallen in 't Lage Huys, Als mede des Koninghs Oratie. Neffens de Accusatie van hooghe verraderije teghen Mylord Kemelton, M. Densill Hollis, M. Pym, Sir Arthur Hasleric, M. Hambden ende M. Stroude, . . . Mitsgaders: een Declaratie bestemt in't Lage-Huys *enz.* . . . (*Met titelvignet.*) Overgheset uyt d' Engelsche Copye, eerst Ghedruckt tot Londen, ende nu t'Amsterdam by Joost (B)roersz. 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2772. De *Articulen* of *de Accusatie* in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1006. Zie verder aldaar 1006 *v.v.*; *S. Rawson Gardiner*, *The Fall of the monarchy of Charles I*, *II*, 383 *v.v.*

4811 Declaratie Van het Leege Huys, Aennopende de laetste Inbreucke van hare Privilegien (*ged.* 17 *Jan.*) . . . Mitsgaders De praesentatien ende het Salutaire Advijs, van de Schottische Gecommitteerde *enz.* . . . Alles uyt het Engelsch . . . overgeset. (*Met titelfileet.*) t'Amstelredam, Gedruckt by Theunis Jacobsz., . . . Anno 1642. in-4°., 12 blz.

= T. 2773. De *Declaratie* in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1042—1045.

4812 Brief Van Sijne Koninckl. Majesteyt Van Engelandt Geschreven aen beyde de Huysen Des Parlements (*gedagt.* $\frac{20}{30}$ *Jan. Met het wapen van Engeland op den titel.*) Na de Copie, Gedruckt tot London, voor J. H. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno MDCXLII. in-4°., 4 blz.

= T. 2774. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1046.

4813 Warachtige Copyen Van de voornaemste Requesten Die voor desen van de Majoor, Aldermannen, *enz.* . . . vande Stadt Londen zijn ghepresenteert geweest. (*aan het Hooger en Lager Huis*) . . . den 25 deses maendts Januarij oude styl 1642. . . . Eerst Ghedruckt tot

Londen by R. Olton ende G. Dexter ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz., 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2775. Het Request in het Lagerhuis in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1050—1053.

4814 Ootmoedigh Vertoogh Vanden Hooghsten Officier, de Raets-Heeren ende de andere Leden van den ghemeenen Raedt van Londen, (*Aan de beide huizen van het Parlement*) ... By forme van Requeste, ende Antwoorde ingestelt, ter occasie dat van nieuws van de Stadt Londen hondert duysent ponden steerlincks by leeninge versocht wierden. Vyt het Engelsch ... overgeset. (*Met titelfileet.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Theunis Jacobsz, ... Anno 1642. in-4°., 8 blz.

= W. 2570. De inhoud is dezelfde als het voorgaande, maar de vertaling verschilt.

4815 Een voortreffelicke Propositie Uyt den Name Van het Leeghe Huys, ghedaen, door ... Mr. Pym, ... Op den 4. Februa. 1642. Mitsgaders Het versoeck, van den ghemeenen Raedt van de Stadt Londen, Aen Sijne Coninckllicke Majesteyt. Ende eenige beweghelicke Requesten, *enz.* ... Uyt het Engelsch getrouwelyck overgeset. t'Amsterdam, Gedruckt by Theunis Jacobsz, ... 1642. in-4°., 16 blz.

= T. 2777.

4816 Tweederley Ootmoedigh Versoeck van beyde de Huysen des Parlements, Voorghestelt aen syne Koninckllijcke Majesteyt, op den $\frac{2}{12}$ Februarij, Anno 1642. Streckende tot bevorderinge van sijn Majesteyts naerder Verklaringhe over eenige bysondere saecken, ... Mitsgaders Syne Majesteyts antwoorde op het Ghemelte Tweederley Versoeck. Ende sijne Majesteyts speciale Missive, ghesonden aen het Leege Huys op den $\frac{7}{17}$ Februarij Anno 1642 ... Nevens de Ootmoedighe Antwoorde van het selve Huys, ... Uyt het Engelsch getrouwelijck overgeset. t'Amsterdam, Gedruckt by Theunis Jacobsz., ... Anno 1642. in-4°., 8 blz.

Het eerste verzoek in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1071 *en* 1072; de antwoorden des konings, *aldaar*, *II*, 1077 *en* 1078; de *Missive*, *aldaar*, *II*, 1082, 1083, het antwoord, *aldaar*, *II*, 1085 *en* 1086.

4817 Brief Van Paus Urban den VIII. ofte Bull van dispensatie, Gesonden ... aen ... de Catholijcken van Engelandt ... (*gedagt.* 3 *Febr. Met houtsneê op den titel.*) Ghetranslateert na d' Enghelsche Copye ghedruckt tot Londen by E. G. voor George Hutton, 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2778.

4818 Syne Koninckllicke Majesteyt van Engelants Antvvoort Op seecker

Reqveste Van 't Huys der Ghemeente aen Sijne Koninckliјcke Majesteyt ghesonden. Aengaende 't herstellen van de Lieutenant vande Tour, neffens de Gouverneurs vande Zee-Havens ende frontieren, by Sijne Koninckl. Majesteyt inghestelt, etc. (*gedagt. 5 Febr. Met het wapen van Engeland op den titel.*) Tot London eerst ghedruckt ... voor John Borroughes, ende nu tot Amsterdam by Joost Broersz. ... 1642. in-4°., 6 blz.

= T. 2782. In *the Parl. Hist. of Engl., II*, 1069—1071.

4819 Particuliere Relatie Van de teghenwoordighe Staet ende geleghentheydt van Yrlandt. Verklaert door verscheyden Brieven, ... uyt Dublin geschreven. Mitsgaders de Batalien ende Victorien cortelingh over de Yrsche Rebellen verkreghen tot den $\frac{16}{26}$ Februarij 1642. Alsmede Een Declaratie ofte Placaet met Authoriteyt uytgegeven, verklarende de namen van de voornaemste Rebellen, *enz.* ... Na de Copie, eerst gedruckt tot London voor Joseph Hunscott, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. ... 1642. in-4°., 30 blz.

= T. 2783.

4820 Een Declaratie Van de beyde Huysen des Parlements, aen sijn Majest. den 9 Martij ouden stijl ghepresenteert. Midtsgaders Een Additie van Redenen tot de Declaratie gevoeght, ... Waer by gevoeght is sijn Majesteyts Antwoordt op deselve Declaratie, den selven dagh tot Nieumerck gegeven. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt t'Amsterdam, Voor Jan van Hilten, na de Copye tot Londen, M.DC.XLII. in-4°., 8 blz.

= T. 2785. De *Declaratie* in *the Parl. Hist. of Engl., II*, 1114—1120.

4821 Sijne Koninckliјcke Majesteyt van Enghelands Declaratie Aen beyde de Huysen des Parlements, ... Tot Antwoort op de Declaratie aen Hem tot New-Marcket den 19 Martii 1642 gepresenteert. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) Eerst gedruckt tot London by John Smith, ende nu tot Amsterdam by Joost Broersz. ... 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2786. In *the Parl. Hist. of Engl., II*, 1141—1146.

4821*a* Antwoorde Van Sijne Majesteyt op de Requeste van beyde de Huysen des Parlements, te York aen hem ghepresenteert, op Saterdach den $\frac{26}{16}$ Martij 1642. By de Lords Willougby, Dongarvan, ende Sir Anthony Irby. Ghedruckt tot London by R. Barcker ... Ende uyt het Engels vertaelt. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Ghedruckt ... 1642. in-4°., 8 blz.

= P. 2142.

4822 Cort Verhael Van 't gene den 19 Martij tusschen Sijne Koninckliijcke Majesteyt Van Engelant Ende De Gedeputeerden van beyde de Huysen gepasseert is, doen de Declaratie overgelevert wierde. Mitsgaders Een Antwoordt van beyde de Huysen des Parlements op des Konincks Bootschap, den 26 Martij 1642 aen sijne Majesteyt gesonden. Item, Sijne Majesteyts Missive gesonden aen beyde de Huysen des Parlements... den 26 Martij ... Ende De Resolutien daer op in 't Parlement genomen. Eerst Gedruckt ... tot London, voor William Gaye, Ende nu t' Amsterdam by Joost Broersz,... 1642. in-4°., 12 blz.

= T. 2787.

4823 Een Nieuwe Declaratie, Van Beyde de Huysen des Parlements, Gesonden aen Sijne Coninckliicke Maiesteyt. Op den 22. Martij Ouden stijl, Anno 1642. Alles... uyt het Engelsch overgeset. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amstelredam, Gedruckt by Theunis Jacobsz, ... Anno 1642. Na de Engelsche Copije, gedruckt by R. Oulton, ende G. Dexter, 1642. in-4°., 6 blz.

= T. 2788. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1137–1140.

4824 Een Waerachtige Copye van de Petitie Van de... gantsche Raedt van Londen, aen de beyde Huysen van 't Parlement den 28 Martij 1642. gepresenteert,... Midtsgaders Noch drie Copyen, namentlijck, een van den Paus Vrbanus den VIII. *enz.*... Alles... uyt het Enghelsch over-gheset. Ghedruckt t'Amsterdam, Voor Jan van Hilten. 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2789.

4825 Een Petitie Van 't Hooghe ende Lage Huys des Parlements,... den $\frac{18}{28}$ April 1642. ... Aen Syne Koninckl. Maiest. van Engelandt gepresenteert: Aengaende Sijne reyse naer Yrlandt. Mitsgaders Sijne Majesteyts Antwoordt daer op. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) Eerst... Gedruckt tot London, by Robert Williamson, Ende nu t' Amsterdam by Joost Broersz. 1642. in-4°.. 12 blz.

= T. 2790. *The Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1173–1176.

4826 Een ootmoedighe Petitie Van 't Opper ende Lagher Huys des Parlements, Aen den Koninck, Versoeckende het vervoeren van 't Magazijn te Hull nae den Tour tot Londen. Versoecken oock dat de ses ghecondemneerde Priesters in Nieu-gate leggende, ende by sijne Majesteyt ghereprimeert zijn, moghten gheexecuteert worden. Met het Antwoort van sijne Majesteyt daer op. Eerst ghedruckt tot London by Francis Wright, Ende nu t' Amsterdam by Joost Broersz.... Anno 1642. in-4°., 4 blz.

= W. 2576. Het *Antwoort* in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1176–1178.

4827 Een Vermaeckelicke, doch Eenvoudige, en Bondighe Predicatie, Ghepredickt Tot Edingburgh ... op den laetsten Sondagh van April, ... Over Het onder-teyckenen van 't Kerckelijcke Verbondt tegens de Papistische Ceremonien, die de Bisschoppen aldaer sochten in te voeren. Uyt het Schotse Ghedruckte Exemplaer, Anno 1642, Ghetrouwelick ... vertaelt: ... (*Met titelvignet.*) Tot Leyden Ghedruckt ... by Willem Christiaens. *Z. j.* in-4°., 16 blz.

= T. 2791.

4828 Diurnall Occurrences In Parliament, From the Sixteenth of May, to the three and twentieth, 1642. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

4829 Remonstrantie Van den Staet des Coninckrijcks van Engelant. Gearresteert By de Heeren, ende de Gedeputeerde der Ghemeynten, te samen vergadert in het Parlement op den $\frac{19^{en}}{29}$ May 1642. Ende ghepubliceert door order van beyde de Huysen ... Uyt de Engelsche tale getrouwelick overgeset. (*Met drukkersmerk op den titel.*) t'Amstelredam, Gedruckt by Theunis Jacobsz, ... Anno 1642. in-4°., 28 blz.

= T. 2792. In *the Parl. Hist. of Engl., II*, 1249—1269.

4830 Sijn Maiesteyt van Engelandts Antwoort Op de Declaratie ofte Remonstrantie van den staet des Koninckrijcks van Enghelandt. Ghearresteert by d' Heeren, ende de Ghedeputeerde der ghemeynten op den $\frac{19}{29}$ May, 1642. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) Overgheset uyt d' Engelsche Copye, en gedruckt tot Yorck, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz.... 1642. in-4°., 20 blz.

= 2793. In *the Parl. Hist. of Engl., II*, 1280—1296.

4831 De Petitie Der beyder Huysen des Parlements, den 23 May Oude-Stijl 1642 tot Yorck aen Sijn Maiesteyt gepresenteert ... Waer in het Parlement versoeckt dat den Koningh het Volck sal ontwapenen ende afdancken, welck hy op ontboden heeft. Mitsgaders: De 3 Vota ofte stemminghen der beyder Huysen den 20 geschiet, Ende Sijn Majesteyts Antwoort daer op. (*Met titelvignet.*) Eerst ghedruckt tot Yorck by Richard Louwnes, ende nu ... vertaelt, ende gedruck by Joost Broersz. (*te Amst.*) *Z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 2794. De Petitie in *the Parl. Hist. of Engl., II*, 1242, het Antwoord *id.*, *II*, 1320—1323.

4832 Een Remonstrantie Ofte De Declaratie Van de Heeren, ende de Gedeputeerde der Gemeynten, nu vergadert in het Parlement, op den 26sten May. 1642. Tot Antwoorde Op een Declaratie, onder

sijn Majesteyts Naem, gesonden aen beyde de Huysen op den 21sten May 1642. Raeckende het gepasseerde te Hull. Uytgegeven door order van het Parlement. Vyt het Engelsch ... over-gheset. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Theunis Jacobz., ... Anno 1642. in-4°., 24 blz.

= T. 2795. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1297—1314.

4833 Sijn Koninckllicke Majesteyt van Engelandts Antwoort Op seecker Remonstrantie ofte Declaratie van beyde de Huysen des Parlements. Vergadert op den 26 Mey onde (*sic*)- stijl. Tot antwoort op een Declaratie onder Sijn Majesteyts name, aengaende 't ghepasseerde tot Hull. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) Eerst ghedruckt tot Yorck, ende nu t' Amsterdam by Joost Broersz. 1642. in-4°., 24 blz.

= T. 2796. In *the Parl. Hist. of Engl*, *II*, 1329—1345.

4834 Declaratie Van wegen de stemmingen van't Parlement, Mitsgaders: D'ordere van assistentie by beyde de Huysen des Parlements gegeven, Aengaende 't Magazijn van Hull ende des selvighen Gouverneur Sir John Hotham. Mitsgaders Sijne Koninckllijcke Majesteyts antwoort daerop. Alsmede 't antwoort van beyde de voorn. Huysen des Parlements, op twee Missiven, hun gesonden van den Koningh *enz.* (*stukken van* 8—27 *Mei*) ... Ghedruckt tot Londen by Robert Barker, Ende nu t'Amsterdam, by Joost Broersz. ... 1642. in-4°., 20 blz.

= T. 2797. Op andere exemplaren staat: Eerst *Ghedruckt.*

4835 Een Generale Declaratie vande Rekeninghe Aengaende het Coninckrijck van Engelant. Met den Rechten staet van alle den ontfanck ende uyt-deylinghe der penningen soo te Lande als ter Zee... 't Sedert het beginsel van 't zitten in 't Parlement, tot den 1. Juny Oude stijl 1642. ... (*Met titelvignet.*) Ghetranslateert naer de Originale Copye ghedruckt tot Londen, by Richart Bishop, voor Laurens Blaiklock, 1642. Ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. in-4°., 16 blz.

= T. 2798.

4836 Sijne Majesteyts Verklaringe aen sijne Dienaren, Vryhouders, Pachters, bestendige Copy-houders van het Graefschap Yorck. Vergadert op sijn Majesteyts Citatie, tot Heworth Moore by de Stadt Yorck, op Vrydach den derden Junij 1642. *Onderaan*: In 's Graven-Hage, by Ludolph Breeckevelt, ... naer de originele Copye van Robert Barker, ... Anno M.DC.XXXXII. in-plano, een blad.

In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1347—1349.

4837 d'Ootmoedige Petitie Ende Advys Der beyder Huysen des Parlements. Mitsgaders: XIX. Propositien Om alle differenten tusschen Sijn Majesteyt ende de voorsz. Huysen wech te nemen, Met de Conclusie der selvigen, Den 12 Junij 1642. aen Sijn Majesteyt ghesonden. Item: Sir John Hothams Missive, aengaende d'ontdeckinghe van den aenslagh op Hull. (*Met titelvignet.*) ... in't Nederlandts ghetrouwelijck overgeset, ende ghedruckt (*te Amsterdam*) by Joost Broersz. *Z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 2799. De *Petitie* met de *Propositien* in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1324—1327.

4838 Sijne Koningl. Maiest. van Engelandts Antwoordt Op de XIX Propositien van beyde de Huysen des Parlements. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) Na de Copye, eerst ghedruckt tot Yorck, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. 1642. in-4°., 22 blz.

= T. 2800. Hiervan een overzicht in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1389—1394.

4839 Copie Eens Briefs, gesonden van ... Lord Paget. Aen het ... Huys des Parlaments, Verklarende de reden, van sijne vertreckinge van het Parlament nae sijne Doorluchtichste Koninglijcke Majesteyt tot Yorck. *Onderaan*: Tot Rotterdam, Gedruckt by Joannes Naeranvs. 1642. in-fol°., een blad.

= W. 2580. De brief, hier zonder dagteekening, is van 11 Juni. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1388.

4840 *Publicatie van 't Parlement, met de dagteekening* Die Jovis 12 Junij, 1642. *aan het hoofd; verbod om de kroonjuweelen te koopen, daarop geld te geven, te leenen enz. Onderaan:* In 't Engels gedruckt tot Londen, voor Joseph Hunscott. 1642. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in-fol°., een blad.

= W. 2577.

4841 Seeckere Propositien Van de beyde Huysen des Parlements, Nopende de Krijghs-wervinghe soo te Paerd als te Voet, tot defencie des Konincks, ende der beyder Huysen des Parlements. Mitsgaders: Seecker Extract uyt een Brief nopende 't ghene den $\frac{13}{3}$ Junij buyten Jorck in 't veldt gheschiedt is, ... (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt tot Londen by T. P. ende nu ... overgeset, ende ghedruckt by Joost Broersz. (*te Amst.*) *Z. j.* in-4°., 10 blz.

De Propositien in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1362—1365.

4842 Adij $\frac{7}{17}$ Junij 1642. Nieuws Van Yorck, En 't Noorder part van Engelandt, Inhoudende dese particulariteyten *enz.* ... Eerst ghedruckt tot Londen voor Francois Coules, ende nu (*sic*) tot Amsterdam by Joost Broersz.... 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2801.

4843 Sijne Majesteyts Declaratie Aen alle Sijne lieve Onderdanen: over een seer valsch ende schandaleus verwijdt Sijne Majesteyt opgeleyt: van voor te hebben, Sijn Parlament te willen tegen staen, ende tot dien eynde een Leger opgerecht, ende gewelt gepleeght te hebben. Gepubliceert ... den xvj. Dagh van Junij 1642. stijlo Veteri. Met noch Een Declaratie ende Protestatie van Sijne Majesteyt, (*gedagt.* 15 *Juni.*) *enz.* Overgeset nae de Copie tot Yorck gedruckt by Robbert Barker, ... Anno 1642. Tot Rotterdam, Gedruckt by Joannes Neranus, Anno 1642. in-4°., (II) en 18 blz.

= T. 2802. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1375—1380.

4844 De Declaratie van de Heeren en Gemeynte in het Parlament van Engelandt Vergadert, Aen de ... Staten Generael vande vereenighde Nederlanden: Nopende den droevigen toe-stant vanden staet in het voorsz. Coninckrijck, Gedaen inde vergaderinge van de Heeren Staten Generael, in s' Graven-Hage. Gedruckt na de Copye van s' Graven-hage. (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* (1642?)) in-4°., 8 blz.

4845 D'ootmoedighe Requeste Van de Heeren ende Ghemeynten in't Parlement vergadert, Aen Syne Konink]. Maiesteyt van Engelant. Tot Bevredinghe tusschen Sijne Majesteyt ende beyde de Huysen des Parlements. Midtsgaders d'antvvoorde des Konings op de selve Requeste, ende de weder-antwoorde des Parlements op des Konings antwoorde, In dato den 26 Julij 1642. oude stijl. Item een Declaratie van de Heeren ende Ghemeynten in 't Parlement vergadert, *enz.*... Alles uyt het Engels getrouw'lijck vertaelt. (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt... tot Londen voor John Wright, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. *Z. j.* in-4°., 24 blz.

= T. 2803. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1419—1429, 1433—1440.

4846 Ootmoedige Requeste aen des Koninghs Doorluchtighste Majesteyt, Van alle ... Inwoonderen ... van het Prinsdom Wales ... Overgelevert aen Sijne Majesteyt tot York den 1. Augusti 1642. stilo Veteri. Met noch een Ootmoedige Requeste ende Remonstrantie Der Ridderen ende Edelen van het Graef-schap Yorck, ... op den 5. Augusti 1642 stilo Veteri, nae Londen gesonden, Aen de... Heeren des Gemeynten-Huys *enz.*... Tot Rotterdam, Gedruckt by Joannes Naeranus, 1642. in-4°., 12 blz.

= T. 2804. Onderaan blz. 10 leest men: *Eerst gedruckt tot Yorck, by Stephen Bulkley. Daer nae herdruct tot Londen voor VVillem Smith.* 1642.

4847 Instrvctie Vande Heeren ende Ghemeente, nu in het Parlement vergadert, ... aen Sijn Excell. Robbert, Grave van Essex, Generael vande Armée van het Parlement van Engelandt: Mitsgaders het

Onderdanich Versoeck Vande Heeren ende Gemeenten... Aen des Koninghs meest uytmuytenste Majesteyt. Ghedruckt in 's Graven-Haghe, by Ludolph Breeckevelt,... naer de Copye van Engelandt. in-4°., 8 blz.

= 2805. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1471—1478.

4848 Declaratie Van de Heeren ende de Gemeente in 't Parlement vergadert, dienende tot Wervinghe van Krijgsmacht,... $\frac{9}{19}$ August. 1642. 2. Seker Oratie gedaen door den Colonel Goring tot Portsmouth, ende wat daer gepasseert is. 3. Een Declaratie ende Resolutie van... 't Parlement, nopende Sijn Majesteyts laetste Proclamatie, tot onderdruckinge vande tegenwoordighe Rebellie, ... $\frac{15}{25}$ Augusti 1642. 4. Een Petitie vande Jonckers, Predicanten ende Vrye Huys-sitters van 't Graefschap Flint aen Sijne Majesteyt tot Yorck den $\frac{4}{14}$ August. ghepresenteett (*sic*), mitsgaders Sijne Koninckl. Majesteyts ghenadighste Antwoort. 5. Sijne Majesteyts Oratie aen de Jonckers van Yorkshier, den $\frac{4}{14}$ Augusti ghedaen Alles... verduyscht. t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz.... 1642. in-4°., 16 blz.

= T. 2806.

4849 Des Eernvesten, Heer John, Graef van Bristolls Oratie In 't Hooghe Hof des Parlements gedaen, nopende een Accomodatie met den Coninck. Eerst tot Londen gedruckt door W. G. Ende nu... vertaelt. (*Met titelvignet.*) 't Amsterdam. Gedruckt voor Jan van Hilten,... Anno 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2807.

4850 Sijne Koninckltijcke Majesteyt van Engelants Alarm tot openbare Oorlogh.... Als mede 't affront Sijne Majesteyt gheschiedt voor Coventry, by 't weygheren van Sijne Majesteyt in de Stadt te laten;... Item, Enghelants Absolute Monarchie,... Met eenen brief, in-houdende Sijn Majesteyts resolutie aen beyde de Huysen des Parlements. Eerst... ghedruckt tot Londen voor Thomas Richards ende Thomas Bankes. Ende nu t' Amsterdam, by Joost Broersz. 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2808.

4851 Enchiridon, Dat is: Handt-Boecxken, daer in met korte woorden ghestelt is, de teghenwoordige staet van Engeland, Oppet versoeck van eenige particuliere steden in Engeland, wat het in 't eynde voor een uytgangh mochte sorteren. Door... N. R. V. H. inghestelt

den 30. Augusti 1642. en Ghetranslateert uytte Latijnsche inde Neer-Duytse Tale. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z j.* in-8°., 16 blz.?

Tusschen blz. 14 en 15 (?) schijnen twee of meer bladzijden te ontbreken.

4852 Propositie van Syne Majesteyt, van Enghelant Aen 't Parlement ghesonden uyt Nottingam, den 4 September, 1642. *Aan het einde:* t'Amstelredam. Ghedruckt, By Matthijs van Meininga, . . . den 18 September, 1642. in-fol°., 2 blz.

In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1459. Een Haagsche druk bij T. 2809.

4853 Coninckliicke Majesteyts van Engelants eerste Bootschap aen 't Parlement van den 4. September 1642. *Met* 't Parlements antwoordt, van den 9. September. . . . Sijne Majesteyts Replijcq den 12. September aen 't Parlement . . . Resolutie van . . . 't Parlement in antwoort op Sijne Majesteyts Bootschap, den 15. September 1642. . . . t'Amsterdam, Ghetranslateert door J. Steyns N. P. uyt de Authentycque Copyen . . . ende ghedruckt by Matthijs van Meyninga . . . Den 30. September, Anno 1642. in-fol°., 2 blz.

= W. 2579. 't Eerste stuk is gelijk aan het voorgaande nummer; het *antwoordt* van 9 Sept. in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1461: de *Replijcq aldaar*, *II*, 1462; en de Resolutie: *aldaar*, *II*, 1463 *onderaan en* 1464.

4854 Sijn Koninckliicke Majesteyt van Engelants Bootschap aen . . . 't Parlement den $\frac{5}{15}$ September 1642. overgeleevert. Mitsgaeders, Een Declaratie . . . *van* 't Parlement, tot antwoort der selver bootschap. Alsmede een ootmoedige antwoort ende Petitie van 't Parlement vergadert op de laetste Bootschap des Konings van den $\frac{5}{15}$ September 1642. . . . oock . . . Een Declaratie des Parlements, . . . aen de Generale Kerckelijcke vergaderinge van Schotlant; mitsgaders haer antwoort daer op . . . Nae de Copye eerst tot Londen, Ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. M. DC. XLII. in-4°., 12 blz.

= T. 2810. Het eerste stuk is hetzelfde als het derde stuk van het voorgaande nummer, daar 12 Sept. gedagteekend; het tweede stuk is gelijk aan het vierde van het voorgaande. Het *ootmoedige antwoort* in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1464—1465. Het *Antwoordt Vande . . . Kerckelijcke Vergaderinghe in Schotlandt* heeft aan 't einde: Dese *Declaratie wierde den* 25 *Augusti* 1642. *door de Heeren Commissarissen aen 't Parlement ghepresenteert.*

4855 Request van 't Parlement aen den Koningh van Engelant. Beantwoordende Sijne Majesteyts bootschap van den twaelfden September 1642. *en* Sijne Maiesteyts Replycque in antwoorde van de voorsz. Requeste den 23. September, Anno 1642. . . . t'Amstelredam,

Gedruckt by Matthijs van Meininga, ... den 7. October. 1642. in-fol°., 2 blz.

Het eerste stuk is gelijk aan het *ootmoedige antwoort* uit het voorgaande nummer; het tweede stuk in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1466.

4856 Een Declaratie Van de Lords des secreten Raets, ende der Generale Vergaderinghe des Koninckrijcks ende der Kercke van Schotlandt. Inhoudende de voornaemste Hooft-stucken van de Leere der selve Kercke, ende de ware affectie desselvighen Lants tot de sake des Parlements, niet teghen-staende haer groote Oppositie. . . . Ghetrouwelijck overgheset na d' Engelsche Copye. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz. ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

4857 Een Declaratie ende Resolvtie Van de Lords ende de Gemeente in 't Parlement vergadert: Tot Antvvoort op de Declaratie der Schotten. (*Met titelvignet.*) . . overgheset na d' Engelsche Copye, ende t' Amsterdam gedruckt by Joost Broersz. 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2811. Vermeld met aanhaling der conclusie (tot afschaffing der bisschoppelijke waardigheid) in *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1465.

4858 De Boodtschap ende brief vande Koninginne, Gesonden aen sijne Maiesteyt. Wt den Hage den 8. October, 1642. *Z. afz. titel. Aan het einde:* Tot London, gedruckt by Robert Barcker; ende nu... over-geset. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1642. in-4°., 4 blz.

= W. 2582.

4859 Sijne Koninckicke Majesteyt Van Engelandts Declaratie, Aen alle sijne lieve Onderdanen, Dienende tot antwoort van seker gheschrift, onlanghs ghedruckt, voerende den tijtel van *Een Declaratie Ende Protestatie van de Lords ende de Gemeente in 't Parlement, soo voor dit Koninckrijck, als voor de gantsche wereldt.* (*uitgegeven den* 30 *Oct. met het wapen van Engeland op den titel* ... eerst gedruct tot Oxford, Ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. 1642. in-4°,, 8 blz.

= T. 2813. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *II*, 1489—1494. De *Declaratie* tegen welke dit stuk gericht is, *aldaar*, *II*, 1486—1489.

4860 Copye Wt een Ghedruckten Brief, door een Edelman van Warwijck, gheschreven aen een voorname Heer, binnen Londen. Midtsgaders, Propositien ofte Articulen, door de Coninckliijck (*sic*) Majesteyt in-ghestelt... Aen den Baron Brookes. Ende den Adel, met 't ghemeene Volck, by een vergadert tot Warwiick. Met de Antwoordt van den Baron Brookes, *enz*.... uyt het Engelse Ghedruckte Exemplaer, vertaelt. (*zonder dagteekening.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens,... 1642. in-4°., 4 blz.

= T. 2814.

4860a Een korte Oratie van den Koninck van Engeland aen verscheyde Lords ende Capitainen in sijn Majesteyts tente ghedaen, voor dat de Veldt-slagh tot Keniton by Bambury aen gingh. *Daaronder:* Des Konings Oratie aen Sijne Soldaten. *Vervolgens:* Sijn Majesteyts Oratie aen Sijn gantsche Armade, korts voor het treffen. *Aan het einde:* Eerst gedruckt in d'Engelsche tale tot London voor R. Johnson, ende nu in de Nederlantsche t'Amsterdam by Joost Broersz. ... Den 25. November 1642. in-fol°., een blad.

= T. 2816.

4861 Sijne Koninckliicke Majesteyt Engelandts Declaratie, ... Verklaert na de Victorie teghens de Rebellen verkregen den 2 November 1642 Midts-gaders een kort verhael van de Batalie gheschiet tusschen Kynton ende Edge-hill, ... Noch is hier by gevoeght de Oratie onlanghs gedaen door Mr. Pym, voor de Achtbare Raedt der Stadt Londen. (*Met het wapen van Engeland op den titel.*) Eerst ghedruckt ... tot Oxford, by Leonard Lichfield, ... Ende nu Gedruckt t'Amsterdam, by Joost Broersz.... 1642. in4°., 14 blz.

= T. 2815.

4862 De Remonstrantie Ende Protestatie. Van den Adel ende Gemeente van de Graefschappen van Buckingam, Bedford, Hardford, ende Cambridge, aenwijsende de Redenen, waerom sy-luyden de Wapenen aen-nemen, ende hare Resolutien daer over. By hen-lieden neder-gestelt...., ten tijde van hare ontmoetinghe met de Forces van het Parlement, Decemb. 7. (*Met titelvignet.*) Getrouwelijck overgeset, ende uyt-gegeven naer de Engelsche Copie gedruckt tot London, by L. N. ende R. C. voor F. Engelsfield, ... December 9. 1642. in-4°., 8 blz.

= W. 2583.

4863 Petitie Of versoeck Der Graven, Baronnen, *enz.* ... Van het Coninckrijck Schotlant, Aen de Heeren van Sijne Majesteyts ... Secreten Raedt. Met noch een Declaratie vande Resolutie Van het Graef-schap Hereford. Nae de Copie gedruckt tot Londen by Robert Barker, ... Tot Rotterdam, by Joannes Naeranvs, 1642. in-4°., 16 blz.

= T. 2819. **Betuigingen van gehechtheid aan den koning.**

4864 Verdediging des Konings, Met Sommighe Bedenckinghen over beyde de Huysen des Parlaments. Door een waerachtigen Sone van de Kercke van Engelant, ende een Lief-hebber van de Vryheden deses Landts. Noch een Treflijck Gespreck, Gedaen In het... Huys der Gemeente Door *Benjamin Rudyard.* Nae de Copie tot Londen

gedruckt. Tot Rotterdam, Gedruckt by Joannes Naeranus, Anno 1642. in-4°., 16 blz.

Het *Gespreck* van Rudyard in *the Parl. Hist. of Engl., II*, 1416—1418.

4865 Verdedinge Van het Parlement, Ofte bysondere Aenmerckingen, Om alle die ghene die by eenighe Quaetwillige Partye lichtelick tegen het Parlement souden konnen verleyt werden, ghenoech te doen ... Gedruckt tot Londen, Anno 1642. Ende alles ... overgeset. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Theunis Jacobsz., ... Anno 1642. in-4°., 12 blz.

= T. 2821.

4866 Manifeste Et Articles Qveles Catholiqves Confederez D'Irlande demandent en tovte hvmilite Av Serenissime Charles Levr Roy. Pour paruenir à une bonne voye d'accord. (*Met titelvignet.*) A Brvxelles, Chez Hubert Anthoine Velpius, ... 1642. in-4°., 8 blz.

= T. 2820.

4867 Aenschout Twee Brieven, Den eenen Gheschreven by den Paus Gregorius de XVde. aen Charles, Prins van Walles. Den anderen is een Andtwoordt op den voorschreven Brief, by den voornoemden Prins: Nu zijn Majesteyt van Groot Brittanien. Aengaende den Staedt vande Kercke. Den tweeden Druck: Verbetert ende vermeerdert, met een Extract uyt P. Bertii Korte beschrijvinge des Aerdbodems. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1642. in-4°., 8 blz.

= W. 2585.

4868 De Declaratie van Prins Robbert. Na de Copije gedruckt tot Oxford, by Leonard Lichfield, ... (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1642. in-4°., 8 blz.

4869 Den Britannischen Blixem, Of Subijte Verwerringhe, in Enghelandt, Schotlandt, ende Yerlandt, tot waerschouwinghe van de Geunieerde Provincien, om te verstaen de swaricheden, en de oorsaken daer van, om die onder ons te weeren, opdat wy haer plaghen niet deelachtich en werden. ... Door een trouwen Liefhebber, G. L. V. Gedruckt (*z. n v. pl. en v. dr.*) ... 1642. in-4°., (VIII) en 32 blz.

De laatste regel van deze uitgave heeft de woorden: *het my mede* (T. 2823). Zeer voor het Parlement. Ook wordt hierin tegen de „*Duyvelsche Masquaraden, Goddeloose en lichtveerdighe Baletten en Dansseryen, overdadighe Maeltijden*" te velde getrokken, die in dezen tijd aan de Koningin van Engeland te 's Gravenhage gegeven werden. Vgl. n°. 4964 v.v. (T. 2825, waar een andere druk voorkomt.) De Engelsche vertaling op 1643 n°. 4967.

4870 Observatie Oft Aenmerckingen Noopende Den Prince van Orange ende de Staten van Hollandt. Eerst gedruckt tot Londen, ende nu uyt de Engelsche sprake ghetrouwelyck Overgeset. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1642. in-4°., 12 blz.

Een Engelschman, wien de Apologie van Prins Willem van 1581 ter hand gekomen was, past den toestand van ons land in dien tijd, de afzwering van Filips enz. op den toenmaligen toestand van Engeland toe. (T. 2826.)

4871 Copie d'une Lettre, Touchant la justice ou l'injustice des armes du Parlement, contre le Roy de la Grande Bretaigne. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 108 blz.

= W. 2586. Van dit tegen het Parlement gerichte geschrift verscheen in 1649 een Hollandsche uitgave onder den titel: ***Korte Onderrechtinge, raeckende de fondamentale Regeringhe van Engelandt, ende de gherechtigheden soo van den Koningh, als het Parlament, by forme van Missive.*** **De schrijver is Th. Graswinckel. Zie:** ***Catalogue d'une bibliothèque de litterature*** **(door** ***R. M. van Goens*****), n°. 14105, waar dit geschrift omstreeks 1646 geplaatst wordt.**

4872 Den onderganck des Roomschen Arents, door den Noordschen Leevw. Af-ghebeeldt in verscheyden konstige Figuren, met sinrijcke Verklaringhen ... door Bartholomevs Hvlsivs. Hier zyn noch by ghevoeght de Victorien der Croon Sweden sedert de doodt des Autheurs vercreghen. (*Met gegraveerd wapen van Zweden op den titel.*) t'Amsterdam, Voor Crispin vande Pas, ... 1642. (*Een gegraveerde titelprent gaat vooraf.*) in-4°., (XIV) en 92 blz.

4873 Ordentlijck verhael van den seer bloedigen ende gevaerlijcken Slagh, geschiet by de Stadt Leipsig in Meissen, tusschen de twee machtige Legers, van den Keyser, onder 't beleyt van Eerts-Hertog Leopoldus en Graef Picolomini, ende den Sweedschen Gen. Veld-Marschalck Leonard Torstenson. Geschiet den 2 Novemb. 1642 Oude stijl. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Onderschrift van een plaat van den slag bij Leipzig, hoog 19 en breed 27½ c.m.

4874 Tractatvs Induciarum et Cessationis omnis hostilitatis actus, ut et Navigationis ac Commercij, pariterque succurssus factus, initus et conclusus Hagae Comitis die duodecimâ Junij 1641. tempore Decennij inter Dominum Tristaó de Mendoça Furtado, Legatum et Consiliarium ... Don Johannis Quarti ejus nominis Regis Lusitaniae, Algarvae, etc. Et Dominos Deputatos ... Ordinum Generalium Unitarum Provintiarum Belgicarum. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) Hagae-Comitis, Typis Viduae *etc.* ... H. J. à Wouw, ... Anno 1642. in-4°., 16 blz.

= W. 2554. Het traktaat werd eerst 12 Maart 1642 gepubliceerd. Een Hollandsche vertaling vindt men in het volgende nummer en bij ***Aitzema, II,*** **755** ***v.v.***

4875 Translaet uyt het Latijn inde Nederlantsche Tale. Tractaet van Bestant ende ophoudinge van alle Acten van Vyandtschap, als oock van Traffijcq, Commercien ende Secours, gemaeckt ... in 's Graven-Hage den twaelfden Junij 1641. voor den tijdt van tien Jaren, tusschen de Heer Tristao de Mendoça Furtado, Ambassadeur... van ... Don Jan de Vierde..., Coninck van Portugael, ...Ende de Heeren Gedeputeerden vande... Staten Generael... (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-Hage, Byde Wed. *enz.*... van... H.Jssz. van Wouw... Anno 1642. in-4°., 16 blz.

= T. 2827.

4876 Treslado do Latin na lingoa Portugeza. Trattado das Tregoas esuspensaó de todo o acto de hostilidade ebem assi de navegaçaó, Comercio ejuntamente Soccorro, feito, começado eaccabado em Haya de Hollande a xij. de Junho 1641. por tempo de des annos entre o Senhor Tristaó de Mendoça Furtado, do Conselho e Embaixador do... Dom Joao' IV deste nome Rey de Portugal e dos Algarvos, Eos Senhores Deputados dos... Estados Geraes das Provincias Vnidas dos Paizes Baixos. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) Em a Haya. Em caza da Viuva... de J. J. van Wouw, ...Anno 1642. in-4°., 16 blz.

= W. 2555. **Portugeesche vertaling van het voorlaatste nummer.**

4877 Brevis Assertio Et Apologia Acclamationis et Jvstitiae, Serenissimi ...Portugalliae Regis Joannis Inter veros, et legitimos·Lusitaniae Reges nomine Quarti, opposita aliquibus contrariis, impudentibus, et temerariis Scriptoribus. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 20 blz.

4878 Extract uyt seecker Missive, gheschreven ende gesonden aen... den Heer Ambassadeur van Portugael, residerende jeghenwoordigh in 's Graven-Hage, waer inne verhaelt worden alle de particulariteyten vande voortreffelijcke Victorien, die de Portugijsen hebben bekomen vanden... Koningh van Castilien, soo te Water als te Lande; als mede de veroveringhe van twee Schepen *enz.* ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt,... Anno 1642. in-4°., 8 blz.

= W. 2588.

4879 Testament van den Prins Cardinael Infante. Over-geset nae de originele Spaensche Copije, uyt het Cabinet van de Princelijcke Cardinael. In 's Graven-hage By Franck van der Spruyt, ende Jan Pietersz. Beerendrecht 1642. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *II*, 785 *v.v.* (T. 2828.)

4880 Octroy, By de ... Staten Generael, verleent aende West-Indische

Compagnie, in date den derden Junij 1621. Mette Ampliatien van dien, Ende Het accoort tusschen de Bewint-hebberen ende Hooft-participanten vande selve Compaignie, met approbatie vande... Staten Generael ghemaeckt (*van* 21 *Juni* 1623. *Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, Byde Wed. *enz.*... van H. Jssz. van Wouw.... 1642. in-4°., 32 blz.

Herdruk van n°. 3424.

4881 Octroy, *enz.*... (*als 't voorg.*) *Met hetzelfde adres.* in-4°., 24 blz.

Andere druk. *Het Accoort* enz. is hier met oud-Holl., in het vorige nummer met Latijnsche letter gedrukt. Het *privilegie* op de keerzijde van den titel wordt hier gemist. De eerste regel luidt: *DE Staten Generael der Ver-*, in het vorig nummer: *DE Staten Gene-*.

4882 Bethonica Ende Bethoninge, Van saecken aengaende het Recht 't welcke den Ridderlijcken Orden van S. Johan tot Hierusalem int Eylandt van Malta residerende, competeert tot der selver Goederen ghelegen alomme inde Vereenighde Nederlandtsche Provincien... Ghestelt tot dienst van... den Heer Grootmeester, ende de samentlijcke Ridderlijcke Orden tot Malta. (*Met een wapen op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M.DC.XLII. in-4°., (VIII) en 96 blz.

Op blz. 39 enz. vindt men: *Stucken ende Munimenten*, *Tot dese Bethoninghe ghehoorende* (W. 2593). Verg. n°. 4642 *a*.

4883 De Declaratie Van de Heeren ende Gemeenten in't Parlement van Engelant, Vergadert aen de... Staten Generael van de Vereenichde Provincien. Als oock mede aen... de Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... Anno 1642. in-4°., 8 blz.

Zonder dagteekening. Zie *Aitzema*, *II*, 879. (T. 2829.)

4884 Instigatio ad Hagam-Comitatvs. Hagae-Comitis, Excudebat Ludolphus Breeckevelt,... Anno 1642. in-plano, een blad.

Achter de *Instigatio* volgen *congratulationes* van verschillende vorstelijke personen, eveneens in dichtmaat. Het geheel is onderteekend: 11. *Mart. Acclamabat in honorem Franciscvs Kramervs.*

4885 Gratvlaçao De Menasseh Ben Israel, Em nome de sua Naçaõ, Ao Celsissimo Principe De Orange Frederique Henrique Na sua vinda a nossa Synagoga de T. T. Em companhia da Serenissima Raynha Henrica Maria Dignissima Consorte Do Augustissimo Carlos Rey da grande Britannia, França, e Hibernia. Recitada em Amsterdama, aos XXII. de Mayo de 5402. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 8 blz.

Een Hollandsche vertaling vindt men bij T. 2831.

4886 Paspoort, Ofte vry geleyde, ghesonden van den Coningh van Castilien, etc. aen . . . De Staten Generael der Vereenighde Provintien, etc. (*gedagt.* Saragossa den 19. November Anno 1642.) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

4887 Autentijcque stucken, Raeckende de saecke van den Heer Hugo de Groot, Tegenwoordigh Ambassadeur, wegen de Kroon Sweden, by sijne Majesteyt van Vranckrijck. Aengaende Verscheyden Misduydingen tegen sijn E. E. onlanghs in openbaren druck uytgestroyt. (*Met het wapen van Frankryk op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . Anno 1642. in-4°., 20 blz.

= T. 2833.

4888 Copye Van het Octroy, by de Staten van Frieslandt, verleenicht aen eenighe Lieff-hebbers, om met die van Hollandt, Zeelandt, ende West-Frieslandt, in ghemeenschap te treden: ofte by weygheringe van sulcks op haer selfs op te rechten, een Compagnie van Navigatie, ende Negotiatie op Oost-Indien, voor de tijdt van vijftich Jaren. (*Met een houtsneê op den titel.*) Ghedruckt tot Leeuwarden, By Jan en Pieter van den Rade, . . . M. DC. XLII. in-4°., 16 blz.

= W. 2598. Verg. *Aitzema, II*, 848.

4889 De Heeren Borgemeesteren ende Raedt in Groningen dien ghene de desen sullen lesen ofte hooren, Saluyt. (*Besluit rakende het recht van Visschen in het Groninger Diep, gedagt.* 24 *Dec.* 1642.) (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

4890 Den loosen handel Van de Actionisten. Die dobbele partijen maacken, of actien beleenen, en, de beleende panden wederom verscheyde malen verkoopen; tot uytsuygingh en ruïne des eyghenaars. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1642. in-4°., 8 blz.

= W. 2602.

4891 Den loosen handel *enz.* (*als 't voorg.*) . . . eygenaars . . . (*Met ander titelvignet.*) in-4°., 8 blz.

De titel heeft hier 8 regels, bij 't voorgaande nummer 9. De laatste regel luidt hier: *ghenoegh zijn, in die daghen, als ick met u sal handelen?*, in het voorgaande nummer: *handelen?*.

4892 Salomons Sweerdt, Scheydende De Remonstrantsche vande Rechtsinnighe Leere: . . . Door Bouritium Sibema, in sijn leven Dienaer des Godlijcken Woorts . . . tot Oost-Zanen. (*Met drukkersmerk van Brandt op den titel.*) t'Amstelredam, Ghedruckt voor Marten Jansz. Brandt, . . . Anno 1642. in-4°., (VIII) en 112 blz.

De voorrede is gedagt.: *Oost-Zanen den 16. Junij. Anno 1631.* (W. 2606.)

4893 *Publicatie van* FRederick Hendrick ... Prince van Orangien, *tot strenge handhaving van de plakkaten tegen de Pausgezinden, inzonderheid van dat van* 30 *Aug.* 1641 (n°. 4783) *gedagt.* 18 *Dec.* 1642. *Het adres is waarschijnlijk weggesneden.* (*By de Wed. van Wouw te 's Gravenhage, zie W.* 2601.) in-plano, een blad.

In *Gr. Placcaatb.*, *I*, 226.

4894 Galilaeo Galilaei Florentino *enz.* (*Latijnsch grafschrift voor Galilaei. In Handschrift. Rechts bovenaan leest men:* Casparis Brantii autographum. in-4°., een blad.

4895 Argvmentvm Salvationis Gratvlatoriae Dicatae ... Francisco de Mello ... Gvbernatori Belgii et Bvrgvndiae; Cum solenni pietate religioni vacasset in Templo Collegii Societatis Jesv Brvxellis, à Jvventute Gymnasii Brux. ejusd. Soc. anno 1642. Febr 10. *Achter aan:* Brvxellae. Typis Mommartianis. M.DC.XLII. in-4°., 18 blz.

Met verschillende gravuren.

4896 Gratvlatio Ad Albertum Cools, filium, Cum post publicam Disputationem in Academiâ Lugd. Bat. Medicinae Doctor renuntiatur. IV. Februarii CIↃ.IↃ.CXLII. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

Latijnsche gedichten van R., J. en L. Cools.

4897 Eruditissimo ... Juveni Cornelio Stalpert vander Wiele cvm Anno CIↃ.IↃC.XLII. Junii XVI. in Acad. Franeq. Post publicam Disputationem M. D. summa cum laude Renunciaretur. *Onderaan:* Franekerae, Excudebat Idzardus Alberti ... 1642. in-plano, een blad.

Latijnsch gedicht van *Petrus van Gelre Thola Zeel.;* in randwerk.

4898 Ervditissimo Jvveni Joanni Dan. Moor, Cum post publicam disputationem J. U. Doctor crearetur. (*Onderteekend:* Boxhornivs) *Z. n. v.pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

4899 Salvete Parcae, quae parce vitam
Medico nevistis, ne parcere
Videremini.
Aanhef van een Latijnsch satyrisch gedicht op een medicus. In Handschrift. in-4°., een blad.

1643.

Zie ook n°. 116.

4900 Reqveste dv petit Scaron Av Grand Cardinal. (*Met titelvignet.*) A Paris. (*z. n. v. dr.*) M.DC.XXXXIII. in-4°., 4 blz.

Aan het einde van dit gedicht leest men:

Faict à Paris ce dernier jour d'Octobre,
Par moy Scaron qui malgré moy suis sobre,
L'an que l'on prist le fameux Perpignan:
Et sans canon la Ville de Sedan (d. w. z. 1642).

Opgenomen in de *Oeuvres de Scarron*, *Nouvelle Edition*, *Paris* 1786, *T. VII*, *p.* 43. Verg. *ald.*, *I*, 64—66.

4901 Observations sur la vie et les services de M. le cardinal Dvc de Richeliev. (*Z. afz. titel.*) *Aan het einde:* A la Haye, Chez Ludolph Breeckevelt,... L'An 1643. in-4°., 16 blz.

J. Lelong, *Bibl. hist. de la France*, *III*, *n°*. 32501 vermeldt een handschrift in-fol°., getiteld: *Observations Politiques et Militaires sur la vie et sur les services du Cardinal de Richelieu*, waarschijnlijk hetzelfde als het hier beschrevene. Verg. op het jaar 1642, n°. 4798.

4902 Rapport des Champs Elisées, Ou discours sur la mort De Divers grands Personnages principalement du Cardinal Richelieu. Avec des Epitaphes. (*Met titelvignet.*) A Paris 1643. (*Hollandsche druk*, *zooals o. a. blijkt uit het titelvignet.*) in-4°., 16 blz.

= T. 2894.

4903 Verhael Van de Eliseeusche velden. Ofte een Discours Over de Doot, van verscheyden treffelijcke Heeren van Vranckrijck. Voornamentlijck van den Cardinael de Richelieu. Met de Graef-Dichten van de selve. (*Met titelvignet.*) t'Antwerpen, Voor Jan Verhoeven. 1643. in-4°., 16 blz.

= T. 2895. Holl. tekst van het voorgaande.

4904 Aeternitati Sacrvm. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1643. in-fol°., een blad.

Grafschrift op Richelieu.

4905 Testament Ofte VVterste wille van den ... Coninck Louys XIII. Coninck van Vranckrijck ende Navarre. (*gedagt.* 21 *April* 1643. *Met titelvignet.*) Na het Origineel, Ghetranslateert uyt het François... (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *II*, 887 *v.v.* (T. 2893.)

4906 Copye Vande groote ende noytgehoorde geluckige Victorie, verkregen tusschen den 18. ende 19. Mey 1643. geschiet tusschen de machtighe Heyrlegers van den Koningh van Spanjen aen d'eene, ende den Koningh van Vranckrijck aen d'ander zijde .... by Racroix (*sic*) ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt,... Anno 1643. in-4°.. 6 blz.

= W. 2642. *Mercure françois*, *XXV*, *I*, 14 *v.v.*

4907 De Bataille Van Rocroy. In de welcke de Spanjaerden meer als

6000. doode mannen op de plaetse hebben gelaten, een groot getal gequetste. 5 à 6000. gevangens, 20. stucken Canons verlooren, ontrent 200. Vendels, Cornetten ende Standaren, met alle haer Amonitie ende Bagagie, ende de reste van d'Armée geruineert. Door den Hertoch van d'Enguien (*later de groote Condé*), Generael van 't Leger vanden Coninck in Vlaendren. In 's Gra en-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1643. in-4°., 16 blz.

= W. 2643. Aan het einde: *Wt Parijs, uyt het Bureau d'Adersse* (sic), *den* 27. *Mey* 1643. *Met Privilegie.*

4908 Extract ... uyt een Brieff van Parijs, vanden 5. September 1643. Waer in verhaelt wordt de grouwelijcke ende moordadighe Conspiratie teghens den persoon vanden Heer Cardinael Mazarini, ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1643. in-4°., 8 blz.

= W. 2646.

4909 Lettre De Monsieur Dv Movlin, a Monsieur Rivet son beau-frère. Contre les faux bruits seméz en quelques lieux, au prejudice de sa constance en la vraye Religion ... (*Met titelvignet.*) A la Haye, Chez Ludolph Breeckevelt, ... l'An M.DC.XLIII. in-4°., 6 blz.

4910 Verdediginge des Parlements Tot Verantwoordiginge van Prins Roberts Declaratie. (*Met houtsneê op den titel.*) Gedruckt na de copie tot London. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1643. in-4°., 8 blz.

= T. 2838. Zie n°. 4868.

4911 d'Ootmoedighe Svpplicatie Vande Gecommitteerde Der Generale Kerckelicke Vergaderinghe der Schotten tot Edenburgh, gehouden den 14 January 1643. Aen Syn Konincklycke Majesteyt van Engelandt. Nu onlancks aen Sijn Majesteyt tot Oxfort ghepresenteert. Getrouwelyck Overgheset nae d'Engelsche Copye. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz, 1643. in-4°., 8 blz.

= T. 2839.

4912 De Ootmoedige Requeste, Van de Gedeputeerde, van de generale Synode van de Kercken in Schotlant. *enz.* ... (*Met titelvignet.*) 't Amsterdam. Gedruckt by Theunis Jacobz., ... 1643. in-4°., 8 blz.

Hetzelfde stuk als het voorgaande, maar eene andere vertaling. Op sommige exemplaren is de datum op den titel 4 en niet zooals bij dit ex. 14 Januari. Ander verschil is er niet.

4913 Laetste handelinge Tusschen den Coninck En de Stadt Londen: Behelsende Het Request van de Stadt Londen; Ende Sijn Majesteyts Antwoordt daer op: Midtsgaders Twee Oratien, Gedaen door den Graef van Manchester ende Jo: Pym., Esq. (23 *Jan.*) Als een Re-

plijcque op Sijn Maiesteyts Antwoort op het Request van de Stadt Londen, etc. Gedruct na de copye van Willem Sheares. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 16 blz.

= T. 2840. Men vindt de stukken in de zelfde volgorde in *the Parliamentary History of England*, *III*, 52—61.

4914 Een ootmoedige Suplicatie van den Major, de Aldermannen, ende de Gemeente der Stadt London, aen Sijn Koninckliјcke Majesteyt van Enghelandt: Midts-gaders Sijne Majesteyts ghenadighste Antwoort op deselve. Eerst tot Oxford den 15. January 1643.... gedruckt by Leonard Liechfield, ende nu ... vertaelt. (*Met het wapen van den koning van Engeland op den titel.*) Gedruckt t'Amsterdam by Joost Broersz.... 1643. in-4°., 8 blz.

= W. 2610. De beide eerste stukken van het voorgaande, maar in andere vertaling.

4915 Twee Oratien Gedaen door den Grave van Manchester, ende John Pijm Ridder,... op Vrydagh den 23 Januarij, 1643. Met een waerachtigh verhael van de voorvallen dies daeghs... Uyt het Engels... vertaelt. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz. 1643. in-4°., 12 blz.

= W. 2611. De redevoeringen in andere vertaling in n°. 4918.

4916 Oratie Ghedaen Door den Alderman Garroway,... Op dinghsdagh den seven-en-twintighsten Januarij. 1643: By occasie van een Oratie aldaer op Vrydagh te voorens ghelevert door Mr. Pijm, in 't lesen van Sijne Majesteyts Antwoordt op de jonghste Requeste... in onse Nederlantsche spraecke overgheset. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt nae de (*sic*) d'Engelsche Copye. 1643 (*v. n, v. pl. en v. dr.*) in-4°., 18 blz.

= T. 2841.

4917 Een Ordinantie vande Heeren ende Gemeente in 't Parlement vergadert. Om spoedighlijck uyt te roeden sekere Schepen... om te voor-komen het overbrengen van Soldaten, Geldt, Geschut ende andere Amunitie van over Zee, tot adsistentie vanden Coning tegen 't Parlement van Engelant. Die Sabbathi 24. January 1643. London, Gedruckt voor John Wright... Anno 1643. in-4°., 8 blz.

= T. 2842.

4918 De Propositien, Ofte Articulen des Vredes, Soo als deselve,... by beyde de Huysen des Parlements... gearresteert, ende sijne Majesteyt... Overgelevert zijn. Uyt de Engelsche tale... overgeset. (*Met titelvignet.*) t'Amstelredam, Gedruckt by Theunis Jacobz,... Anno 1643. in-4°., 8 blz.

= W. 2612. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 68—71.

4919 Sijne Koninckltjcke Majesteyts Antwoort Op de Propositien ofte Articulen des Vredes, by die van 't Parlement den Koninck voorghedragen, den $\frac{3}{13}$ Februarij 1643. Neffens ses besondere Propositien van sijne Koninckltjcke Majesteyt aen beyde de Huysen des Parlements voorghestelt, om deselve te verhandelen op de vergaderinghe, neffens andere poincten. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst ghedruckt tot London voor Jan Wright, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz., ... *z. j.* in-4°., 8 blz.

= W. 2618. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 72—74.

4920 Remonstrantie Der Ingesetenen Van Engelant Aen Het Huys der Gemeente Vergadert In het Parlament: .. Nae de Engelse Copije ... over-geset. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M DC XLIII. in-4°., 24 blz.

Achteraan (2 blz.): *Klagte en Bede aen alle op-rechte Nederlanders en rechte Protestanten* (om den koning bij te staan). (T. 2844.)

4921 De Vota of Stemminghen By de Lords ende de Gemeente beraemt, nopende een Tractaet, Mitsgaders: Haer begheeren van een Vrygeleyds brief voor de Gecommitteerden, ... Met sijn Majesteyts genadigste Antvvoort daer op, ende sijn Vry-gheleyds Brief. Als mede d'Articulen van de beyde Huysen, noopende den stil-stant: Met een Brief van ... Graef van Manchester aen ... Visconte van Falckland, ... 28 Februarij, oude stijl... Mitsgaders Sijne Majesteyts... Antwoort... t'Amsterdam, gedruckt by Joost Broersz. 1643. in-4°., 12 blz.

= T. 2845. De *Articulen... noopende den stil-stant* door het parlement voorgeslagen, en die van 's konings zijde in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 83—87.

4922 De Redenen Der Lords ende der Gemeente in 't Parlement, Om welcker wille sy niet verwilligen en konnen in de veranderinge ende byvoegingen tot d'Articulen van stilstandt aen sijn Majesteyt ghepresenteert. Mitsgaders Syn Koninckltycke Majesteyt van Engelands ... Antwoort daer op, den $\frac{4}{14}$ April, 1643. Eerst tot Oxford... uytgegeven, ende nu getrouwelijck overgeset. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Joost Broersz. ... Den 21 May, 1643. in-4°., 18 blz.

= T. 2846. De onderhandelingen over den wapenstilstand zijn uitvoerig besproken in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 77—109.

4923 Sijn Koninckltjcke Majesteyts ghenaedighste Boodschap, Gesonden ... aen beyde de Huysen des Parlements, den $\frac{13}{23}$ April, 1643. (*Met*

het Engelsche wapen op den titel.) Eerst gedruckt tot Oxford, ende nu t'Amsterdam, by Joost Broersz. den 16 Mey, 1643. in-4°., 8 blz.

= T. 2847. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 105—107.

4924 Collectie, ofte vergaderinge, Van alle de particuliere Schriften, die tusschen sijne Koninckl. Maiesteyt Van Engelandt, Ende beyde de Huysen des Parlements, Ende de Gecommitteerde, zijn voorgevallen, Nopende de jonghste Vrede-handelinghe. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst gedruckt tot Oxford, ende nu (*te Amst.*)... by Joost Broersz. ... Den 9 Juny, 1643. in-4°., 40 blz.

= T. 2848. Zie de aanteekening bij het voorlaatste nummer.

4925 Britannische Waersegger, Ofte een Sendbrief, Aen seecker Edelman van Licester-shire. Waer in, Vyt de publicke Geschriften, van 't ghene tusschen Sijne Majesteyt, ende de twee Huysen des Parlements, gepasseert is, bewesen wordt. Dat, Alle de Openinghen, die tot Vrede ende Accommodatie zijn gemaeckt, alleen van Sijne Majesteyt ghekomen zijn. *enz.* ... (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.*... M DC XLIII. in-4°., 32 blz.

In dit geschrift wordt bijzonder melding gemaakt van de *Collectie*, zie vorig nummer. (W. 2615.)

4926 Catholijcke Regeeringe In Yrlandt, bestaende in XXXV Articulen, Gemaeckt ende beraemt By de Lords ende de rest van de Generale Vergaderinghe in 't Koninckrijck van Yrlandt, ghehouden in de Stadt Kilkeny, in 't Jaer 1643. ... (*Met titelvignet.*) Na de copije tot Londen, ende nu t'Amsterdam gedruckt by Joost Broersz. 14 April 1643. in-4°., 16 blz.

= T. 2849.

4927 The Scots Declaration To the Lords and Commons in Parliament. In Answer to a Declaration sent unto them by their Commissioners now at London, from the honourable Houses of Parliament, expressing their care to prevent the Effusion of Christian blood, and their affections to a Reformation both to Kirke and State. .... May 20. London Printed for R(*obbert ?*). B(*arker ?*). 1643. in-4°., 8 blz.

De titel in randwerk.

4928 Catechismvs Politicvs, Ofte Sekere vragen rakende de Regieringhe van Engelandt, beantwoort door den Coningh van Engelandt selve, met de eygen woorden van sijne Majesteyt, genomen uyt des selfs Antwoort op de 19 Propositien, ... Is op huyden den $\frac{20}{30}$ Mey 1643. by de Ghecommitteerde van 't ... Parlement, ... gheordonneert,

dat dit Boeck ... sal werden gedruckt. Alles uyt de Engelsche Tale over geset. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 16 blz.

= T. 2850. Verg. n°. 4838.

4929 Engelands Petitie, Aen den Koninck; Ofte Een ootmoedige Petitie der bedruckte ende de (*sic*) by nae verdorvene Onderdanen van Engelant, aen des Koninghs Doorluchtighste Majesteyt. Vertoonende (nae het oordeel der wijsen) den eygentlicke meeninghe ofte sin van alle de trouwhertighe des Koninckrijcks;... Getrouwelijck overgheset uyt d'Engelsche... Tale. (*Met titelvignet.*) Gedruckt ten daghe van Jacobs beroerte, ende om een wech te maken in der hope, tot sijn reddinge daer uyt. Den 30 May, 1643. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 10 blz.

= W. 2616.

4930 Zyons Eendracht Tegen Babels complotterye, ofte Openinge van een sterck Verbondt, waerin alle de Leden van beyde de Huysen des Parlements van Engelandt, haer onderlinghe,... met solemnelen Eede hebben verbonden, op den $\frac{6}{16}$ ende $\frac{9}{19}$ Junij... 1643. ende waer inne alle Patriotten... in dat Coninghrijck,... ghelast werden haer onderlinge te verbinden. Tot Bescherminge van de ware Ghereformeerde Protestante Religie, ende de Vryheden van de Onderdanen des Coningrijcks,... Wt d'Engelsche Tale overgeset,... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 8 blz.

= T. 2852. De nieuwe eed, door de leden van het Parlement afgelegd, in: *the Parl. Hist. of Engl., III*, 130 131.

4931 A Declaration Of The Lords of His Majesties Privie-Councell in Scotland; and Commissioners for conserving the Articles of the Treaty:... Together with a Treacherous and damnable Plot Of the Irish, English, and Scottish Papists, begun to be discovered *enz.*... 26. Junii: 1643.... Edinburgh, Printed by Evan Tyler... and now Re-printed at London for Edward Husbands, 27 Junii, 1643. in-4°., 8 blz.

4932 De Schotsche Post, Mede brengende eene Declaratie Vande Heeren van sijne Majesteyts secreten Raedt in Schotlandt. Mitsgaders: Vande Commissarisen gestelt omme te conserveren den vrede ende de Articulen vande laetste handelinge tusschen de Coninckrijcken van Engelant ende Schotlant.... Als mede Een verradelijck... comploot vande Yrijsche, Enghelsche, ende Schotsche Papisten... nu ontdeckt,... Vyt de Engelsche Copye, eerst tot Edenburch, ende daer na tot Londen gedruckt, getrouwelijck overgeset. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643 (*Gedagt.* $\frac{19}{9}$ Junij.) in-4°., 8 blz.

= W. 9131. Vertaling van het voorgaande.

4933 **Oxfordsche Post, Mede brenghende een Send-brief van seecker vriendt uyt Oxford, . . . Ter occasie van de laetste Eedts-verbintenisse by beyde de Huysen des Parlements gemaeckt, ende besloten.** (*Met titelvignet.*) Gedruckt na de Copye tot Oxford, by Leonard Liechfield, 1643. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 16 blz.

= T. 2853.

4934 **Seeckere Vragen, Van de Theologanten tot Oxford voorghestelt; Ende overgesonden aen de Synode tegenwoordigh tot West-Munster vergaedert, versoeckende daer op hare Resolutien, noopende den Eedt nu by haer ghepubliceert.** (*Met titelvignet.*) Nae de Copije, Gedruckt tot Oxford by Leonard Liechfield, . . . 1643. in-4°., 4 blz.

= W. 2623.

4935 **Placcaet des Konings van Engelant** (*ged.* 30 *Juni* 1643); **Daer by waerschouwende alle sijne Majesteyts goede Ondersaten, haer niet langher te laten misleyden door de Stemmen . . . des Parlements. Mitsgaders sijne Majesteyts ghenadighe presentatie van pardon** (*van de Parlementsleden*) . . . **Alsmede den Eedt die genomen sal werden by alle Sijne Majesteyts getrouwe Onderdanen, . . . Item, de Beloften en 't Verbondt by de Lords ende de Gemeente bestemt, om door 't gantsche Koninckrijck genomen te worden.** (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst ghedruckt tot Oxfort by Leonard Lichfield, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz, . . . 1643. in-4°., 20 blz.

= T. 2854. Het *Placcaet* in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 133—139. Verg. boven n°. 4930. Aan het einde: *Eerst tot Londen in d'Engelsche tale gedruckt voor Edward Husbands, den 8 Julio.*

4940 **De tweede Schotsche Post, Mede-brengende eene Remonstrantie, Vande Gedeputeerde des Generalen Synodi van Schotlandt. Aende Groote Vergaderinge vande Staten des selven Coninckrijcx, tegenwoordig by een gekomen zijnde tot Edenburch, op den $\frac{22\ \text{Juny}}{2\ \text{July}}$ 1643. Vyt de Engelsche Tale getrouwelijck overgeset.** (*Met titelvignet.*) Gedruckt eerst tot Edenburch, by Evan Tyler, ende nu tot Londen herdruckt, by Thomas Paine ende Matthew Simmons, July $\frac{13}{23}$ 1643. in-4°., 12. blz.

= W. 2617.

4941 **Een Declaratie Van de Lords des secreten Raets, ende der Generale Vergaderinghe des Koninckrijcks ende der Kercke van Schotlandt. Inhoudende de voornaemste Hooft-stucken van de Leere der selve Kercke, ende de ware affectie desselvighen Lants tot de sake des Parlements, niet teghen-staende haer groote Oppositie.** *enz.* . . . .

Ghetrouwelijck overgheset na d'Engelsche Copye. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz.... *z. j.* (1643?) in-4°., 8 blz.

4942 Ordonnantien... des Parlaments. Tot Schattinge aller soodanige, die niet genoeg op-gebracht en hebben in de op-lichtinge der Penningen, Juweelen, etc. Als oock Tot beter bevorderinge der Provisie van Victualie ende andere nootsaeckelijckheden voor het Leger, ende over te (*sic*) betalinge ende voldoeninge der selviger Provisie: Met noch Syne Majesteyts Declaratie,... ter occasie der selviger. Tot Rotterdam, Gedruckt by Joannes Naeranus, Anno 1643. in-4°., 24 blz.

4943 Sijn Koninckliјcke Majesteyt Van Engelands Declaratie. Aen alle Sijne lieve Onderdanen; uyt occasie van de laetste Ordinantie ende Declaratie Der Lords en de Gemeente, *enz.*... (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Ghedruckt na de Copye tot Oxford... by Leonard Lichfield, ende nu... overgheset. 1643. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 8 blz.

Andere vertaling als die achteraan in het voorgaande stuk. (T. 2856.)

4944 D'eenvoudighe Waerheyt, Sonder vreese, ofte Vleyinghe; VVesende een Dispuyt, aengaende Conscientie: Ofte een t'Samenspraecke, tusschen Mr. Suynigaert, een Burgher van Londen, ende Mr. Kloeckaert een Student, zijnde op den weg tusschen Oxford ende Londen. Aengaende de teghenwoordighe troubelen in Engelant. (*Met houtsneê op den titel.*) Nae d'Engelsche copije... overgheset, ende ghedruckt. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1643. in-4°., 8 blz.

Handelende over de voorgaande ordonnantie van het Parlement (n°. 4942) enz. (T. 2857.)

4945 Twee Oratien By Sijne Koninckliјcke Majesteyt van Enghelandt tot Oxford ghedaen. I. Aen Sijn Excell. Prins Robbert, Generael vande Ruyterije, doen hy in 't optrecken was met sijne Armee. II. Aen eenighe Lords ende andere in seecker Conferentie van Accommodatie met Sijne hooge Hof van Parlement. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst gedruckt tot Oxford by L. Lichfield, ende nu tot Amsterdam by Joost Broersz,... M DC XLIII. in-4°., 8 blz.

= T. 2858. De derde regel v. o. heeft hier aan het einde *nu tot*, de tweede: *in de Pijl-*; andere exemplaren van denzelfden druk hebben: *nu tot Am-* en *Pijlsteegh.*

4946 Declaratie van sijne Koninckliјcke Majesteyt van Engelant, Naer sijn victorien, bevochten teghens den Lord Fairfax, in 't Noorderquartier, ende teghens Sir W. Waller in 't Westen; Als mede 't

innemen van Bristoll, by sijn Majesteyts forcen, neffens d'articulen der selve Stadt. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst ... gedruckt tot Oxford, ende nu na d'Engelsche Copye t'Amsterdam, by Joost Broersz. 1643. in-4°., 8 blz.

= T. 2859. 3 Aug. werd Bristol ingenomen, de voorwaarden der overgave volgen achter de *Declaratie*, die is opgenomen in *the Parl. Hist of Engl.*, *III*, 144—147.

4947 Pactvm et Foedus Sanctum Pro Religione reformandâ et conservandâ, pro Authoritate, et Majestate Regis tuenda, pro Pace, et Salute trivm regnorvm, Angliae, Scotiae, et Hiberniae Stabilienda, à Regnorum Ordinibus et populo solenniter initum,,.. *Z. n. v. pl. en v. dr.* MDCXLIII. in-4°., 8 blz.

Hollandsche nadruk van T. 2860 (T. 2861). De Engelsche tekst in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 169—171.

4948 Het Verbont, Of naerder Vnie vande drie Koninckrijcken, Engelant Schotlandt en Yerlandt, Met een pertinent verhael van de procedueren daer ontrent ghehouden (*Aug.*)... Uyt de Engelsche tale getrouwelick overgeset. (*Met titelvignet.*) Naer de Copye van Londen, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 20 blz.

= T. 2862. Het eerste gedeelte is een vertaling van het voorgaande.

4949 Verbondt Ende Heyligh Verdragh, Om De Religie te Reformeren ende Conserveren, om de Authoriteyt ende Majesteyt vanden Koningh te beschermen, voor den Vrede ende Welvaren Van... Engelandt, Schotlandt ende Yrlandt te stabilieren, byde Staten vande Koninghrijcken ende Gemeynte solemnelijcken gemaect.... Ghedruckt in 's Graven-Hage, by Ludolph Breeckevelt, in Latijn, François ende Neder-duyts. MDCXLIII. in-4°., 8 blz.

= W. 2619. Andere vertaling van n°. 4947, zonder het *pertinent verhael.*

4950 Brittannische Bundgnoszschafft: Oder: Allgemeine Vereinigung vnd Verbündnüsz zu Laüterung vnd Handhabung der Religion, Ehr vnd Wolfahrt der Königl. Mayestät, Friede vnd Beruhigung der dreyen Königreichen Engellandt, Schottlandt, Irrlandt, *enz.* .... Aus dem Englischen .... Original. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M. DC. XLIII. Mense Septembri. in-4°., 8 blz.

Duitsche vertaling van de voorgaande. Andere druk op n°. 5042.

4951 A Declaration of The Reasons for assisting the Parliament of England, Against the Papists and Prelaticall Army. By the Generall Assembly of the Kirke of Scotland:... London, Printed for John Bellamy and Ralph Smith. 1643. in-4°., 8 blz.

4952 Placaet van de Staten... van Schotlandt, Waer mede alle persoo-

nen van 16 tot 60 jaren op ontboden werden, omme in de tijdt van 8 ofte 14 uren, hun wel ghewapent op de Monster-plaetse te begheven, etc. Als mede een Verklaringe ofte Bewijs-redenen, waerom men het Parlement van Engelandt tegens de Paepsche en de Prelaetsche Armee behoorde t'assisteren. Ghemaeckt by de Generale Kerckelieke Vergaderinghe in Schotlandt. Noch is hier by ghevoeght seecker Verbondt ende Eedt teghens 't gevoelen des Pausdoms, ghemaeckt ende besloten by 't Parlement in Engelandt. (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt tot Edinburgh, ende nu t'Amsterdam, by Joost Broersz. 1643. in-4°., 12 blz.

Het *Placaet* is gedagt.: *den* ⅔⅕ *Aug.* De *Verklaringe* is de vertaling van het voorgaande.

4953 EEN Proclamatie, Ghepubliceert door 't gantsche Coninckrijcke van Schotlandt, op den 24. Augusti oude Stijl 1643. Ghebiedende Alle persoonen in het selfde Rijcke,... van 16 tot 60. Jaren, haer selven te voorsien van provisie voor den tijdt van 40. dagen van Amonitie, Wapenen, en alle andere oorloghs ghereetschap, *enz.*... Wt het Engels over-geset ... (*Met titelvignet.*) Tot Middelbvrgh, Ghedruckt voor Zacharias Roman,... Anno 1643. in-4°., 4 blz.

Andere vertaling als het voorgaande.

4954 Een Frivool Cartabel, In forme van een Reqvest, Ghedicht ende ghemaeckt door een Gedisaffectioneerde Partie, in dese Stadt van London,... Als oock Seeckere Consideratien, by weghe van Advertentie ende Waerschouwinghe; Geproponeert aen alle zoodanighe, welcke by foute van Onderrechtinghe, de selve mochten willen Onderteeckenen. Vermeerdert Met nieuwe Byvouchselen, by weghe van Advertentie, aen alle zoodanighe, dewelcke deselve alreede onvoorsichtichlijck hebben Onderteeckent. Midtsgaders, Drye bysondere Regulen tot haerder Waerschouwinghe, voor het tegenwoordighe, ende Vermaninge, voor het toekomende. Alles Ghetrouwelijck over-gheset, ende uyt-ghegeven naer de Engelsche Copye, Ghedruckt tot London, voor Stephen Gowtell. Anno 1642, Ende nu eerst Ghedruckt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*), 1643. in-4°., 8 blz.

= W. 2622.

4955 Verklaringhe weghens de Stilstandt van Wapenen in Yrlandt. Veraccordeert ende besloten Tot Siggings-towne, in 't Graefschap Kildare, op den 15 Sept. in 't 19 jaer van sijn Majesteyts Regeeringe,... Waer by noch seker Schrift gevoeght is, nopende het opbrenghen van 30800 pondt Steerlinghs, op verscheyde payementen. (*Met titelvignet.*) Eerst ghedruckt tot Dublin, by William

Bladen,... ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz. 1643.
in-4°., 14 blz.

= W. 2624. Zie: *Hume, History of England, VI*, 480.

4956 Syn Koninckl. Maiesteyt van Enghelandts Redenen ende Motiven, waer door hy beweeght is gheworden een Stil-standt Van Wapenen voor de tijdt van een gantsch Jaer, met de Roomsche Catholiquen van Yrlandt in te willighen: Mitsgaders d'Opinie van verscheyde Edel luyden, ende Officieren Van sijn Majesteyts Armee in Yrlandt, desen stilstandt betreffende. (*gedagt.* 15 *September. Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst ghedruckt... tot Oxford, ende nu t'Amsterdam by Joost Broersz.... 1643. in-4°., 8 blz.

= W. 2625.

4957 Verantwoordinghe, Nopende Den stilstandt van wapenen, In Yrlandt. vvaerinne Klaerlicken vertoont wordt, hoe onchristelick, jae hoe onmenschelick, zy gheweest het voorslach der Gedeputeerde des Parlements aen de Yrsche Protestanten, om een Request tegens de Vrede (met de Papisten) te willen onderteekenen. Gheschreven door een Lief-hebber der Gereformeerde Religie in ... Yrlandt, aen een Lidt-maet van 't Huys der Ghemeente in Engelandt. Vyt het Enghelsch... overgheset. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) nae d'Enghelsche Copije. 1643.
in-4°., 12 blz.

= W. 2626.

4958 The Declaration of the Convention of Estates of the Kingdome of Scotland: Concerning The present expedition into England, according to the Commission and Order given from their Meeting at Edenburgh, August, 1643. London, Printed for W. R. 1643.
in-4°., 16 blz.

4959 De Vijfde Schotsche Post, Mede-brengende Eene Declaratie van de vergaderinghe der Staten van het Koninckrijck van Schotlandt, Aengaende de tegenwoordige Expeditie ende Intocht in Engelant, in gevolge vande Commissie ende Ordre gegeven van hare Vergaderinge tot Edenburch, in September 1643. Wt de Engelsche Tale... over-geset. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643.
in-4°., 12 blz

Vertaling van het voorgaande.

4960 Kort en Bondigh verhael Van de Batalie, voorgevallen tusschen het Leger van sijne Koninckl ijcke Majesteyt van Engelandt Ter eenre, Ende het Leger van den Grave van Essex, Generael van 't Parlement Ter ander zijde: Gheschiet by Newbury, den 29 en

30 September, Nieuwen-stijl, 1643. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt nae d'Engelsche Copye, ... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1643. in-4°., 8 blz.
= T. 2863.

4961 Den Eedt van Pacificatie, Ofte Een Form van Religieuse Accommodatie ofte Verdragh, soo den Koninck, als 't Parlement ootmoedelick voorgestelt. Waer door De teghenwoordighe Onheylen ende beroerten van dese ongetemperde, ende bykans schip-breucklijdende staet, ten eynde mochte ghebracht worden... (*Met titelvignet.*) Gedruckt na de copije tot London, by Robbert Bostock. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 20 blz.

4962 De preparatie en op-tocht Der Schotten, om in Enghelandt te marcheren; Alsmede de listigheydt ende practijcke der (*sic*) Fransche Agent aldaer, om t' selve te verhinderen; begrepen in dry Propositien. Daer nevens een acte van den Secreten Raedt in 't selve Rijck. (*gedagt.* 18 *Oct.*) Hier by ... d'Instructien van de Ghecommitteerde Staten van de Colonels ende Krijghs-raedt in de bysondere Graefschappen van dat Koninckryck (*gedagt.* 20 *Oct. o. st. Met titelvignet.*) Gedruckt na de Enghelsche Copije (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1643. in-4°., 8 blz.
= W. 2627.

4963 Sijn Majesteyts Declaratie ... Noopende sijne intentie van sijn jonghste aentocht op Brainceford. Neffens d'Antwoorde van beyde de Huysen des Parlements. (*Nov. Met titelvignet.*) Eerst gedruckt tot Oxfort,... by Leonard Lichfield, ende nu in 't Neerlandts overgheset, ende ghedruckt (*te Amst.*) by Joost Broersz. 1643. in-4°., 12 blz.
= T. 2864.

4964 Den Britannischen Blixem, of Subyte Verwerringhe, in Engelandt, Schotlandt. ende Yerlant *enz.... als* n°. 4869... (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 40 blz.

Ook van deze uitgave heeft de laatste regel de woorden: *het my mede* (T. 2869).

4965 Den Britannischen Blixem, of Subyte Verwerringhe, in Engelande, *enz....* Door een trouwen Lief-hebbe (*sic*), G. L. V. *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 40 blz.

De laatste regel heeft *deylt het my mede.* Andere druk van 't voorgaande, waar op blz. 7 (die met de volgende hier ledig is gelaten) dit rijmpje gevonden wordt:

De krijgh verwoest, en Brandt
't Geen Vrede bout, en plant. (W. 2630.)

4966 Den Britannischen Blixem, *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 38 blz.

De titel heeft hier weder *Lief hebber.* **De laatste regel luidt:** *goede vrient: hoort ghy noch yet: deylt het my mede.*

4967 Brittish Lightning or Suddaine tumults, in England, Scotland and Ireland; to warne the united Provinces to understand the dangers, and the causes thereof: tot defend those amongest us, from being partakers of their plagues ... Written first in lowe-dutch by G. L. V. and translated for the benefit of Brittain. Printed in the yeare 1643. in-4°., (X) en 62 blz.

4968 Een Klachte Aen 't Huys Der Gemeente, En de Resolutie vande vrye Protestantsche Onderdanen der Steden London ende Westmunster, alsmede van d'omliggende Graefschappen, genomen. Dienende tot antwoorde Op den Britannischen Blixem. Ghetrouwelijck uyt d'Engelsche... spraecke overgheset. (*Met titelvignet.*) Na de Copye tot Oxfort, Ghedruckt by Leenaerd Liechfield. (*Amst. J. Broersz.*) 1643. in-4°., 24 blz.

= T. 2870.

4969 Zee-Brant Ontstaen uyt den Brittannischen Blixem. Tot waerschouwinge van de goede Gemeente der Geunieerde Provintien. Verthoont door een t'samenspraeck Van eenen Amsterdammer ende een Zeeusche-Koopman, den anderen ontmoetende, binnen Vyanen. Mitsgaders: een Borger der selver Stadt ... Gedruckt. ... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1643. in-4°., 8 blz.

= T. 2871.

4970 Zee-Brant *enz.* ... (*als 't voorg.*) in-4°., 8 blz.

De titel telt hier 13 regels en bij het voorgaande nummer 15. Deze druk is voorzien van een titelvignet. Grootendeels is de titel hier met Romeinsche letter gedrukt, en in het voorgaande met oud-Hollandsche.

4971 Den Brittannischen Donderslach, Ofte Naerder ghespreck, over Het teghenwoordighe Engelsche wesen, *enz.* ... Daer in, het ghene dien aengaende, tot Waerschouwinghe, vande Geunieerde Provintien, in den *Britannischen Blixem*, Onlancks seer duydelick is verthoont ... naerder wert geballanceert .. Door een getrouw Liefhebber van sijn Vaderlandt, ende Godts dier gekochte Kercke. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1643. in-4°., (VIII) en 88 blz.

= T. 2872.

4972 Den Brittannischen Donder*slagh*, ofte Naerder *Gh*espreck, Over *h*et te*g*enwoordighe Engelsche wesen, *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., (VIII) en 88 blz.

= T. 2873.

4973 Engelandts Klachte, ende Gheschrey, over Nederlandts Gheveynsde, Ondanckbare, ende Onbarmhertighe Proceduеren teghen haer. Alles klaerlijck blijckende uyt seeckere Missive Van een Engelsman; Gheschreven aen zijnen Vriendt, zijnde Onderdaen vande ... Staten van Hollandt. Waer-inne Hem ghecommuniceert werden de twee Declaratien van 't Parlement van Enghelandt, aen de... Staten Generael der Vereenichde Nederlanden. Ende der selver Andtwoorde ende Handelinghe daer op ghevolcht, etc. Verduyts, ...(*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1643.
in-4°., 24 blz.

Aan het slot: *Vyt Londen, desen 13. Februarii 1643.* Hierin ook de *Declaratien* in n°. 4883 vervat, en latere stukken van Oct. 1642 tot Jan. 1643 (T. 2874), die voor een deel zijn afgedrukt in *Aitzema*, *II*, 843—846.

4974 Engelants Clachte, Geschrey ende Wee *enz*....(*als het voorg.*)... *Met titelvignet.* Gedruckt tot Vryburgh, in 't Jaer 1643.
in-4°., 32 blz.

= T. 2875.

4975 Engelants Clachte, Geschrey ende Wee *enz*....(*Met het Engelsche wapen op den titel.*) *Gh*edruckt tot Vryburgh, *Anno* 1643.
in-4°., 32 blz.

Nog andere druk. De tweede en de laatste regel van den titel zijn hier met kanselarijletter gedrukt.

4976 Secrets Discovered. In Englands Complaint or Ovtcry against... the States Generall of the united Provinces, for their perfidious, deceitfull, and unthankfull proceedings against the welfare of this Kingdom. Clearly laid open in a Letter transmitted to a Friend who is a Subject to the said States of Holland. Wherin is declared severall Acts of State, not onely between them and the Queene of England, but also betweene the said States and this present Parliament, by way of Answer to our Parliaments severall Declarations *enz*.... Translated out of a Dutch printed Copy into English, ... London, Printed for Benjamin Allen ... 1643.
in-4°., 32 blz.

Vertaling van 't voorgaande. Vóór de beide daar genoemde *Declaratien* is hier nog ingevoegd een *Declaration* van Hooger en Lager Huis, waarbij *Walter Strickland Esq.* door beide huizen wordt gemachtigd tot het overhandigen van de genoemde Declaraties.

4977 D'Engelschen Heravlt, Afgesonden Aende ... Staten Generael. Midtsgaders aen de ... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, klagende over de Nederlandtsche geveynsde, *enz*....(*als 't voorg.*) ...Tot Vryborgh, Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643.
in-4°., 32 blz.

= W. 2631. Op sommige exemplaren van dezen druk staat: *Staten Generael*, etc.

4978 D'Engelschen Heravlt *enz.... (als 't voorg.)* in-4°., 32 blz.

De 3de en 4de regel van den titel, bevattende: ***Gr: Mo: Heeren Staten Generael*** **zijn hier met kapitaal Romeinsch, in 't voorg. met oud-Hollandsch karakter gedrukt. In den tekst komt deze druk het meest met den voorgaanden overeen, o. a. in de drukfout** ***onpartijndige*** **blz. 20 laatsten regel, terwijl in T. 2877,** ***onpartijdighe*** **gelezen wordt. (W. 2632.)**

4979 Echo Ofte Weer-clanck Op De Engelsche Clachten, ToT Ontschuldinghe vande rechtsinnige Nederlanders, met aen-wijsinghe vande oorsaken harer ellenden, een Vertroostinge daer teghen... Door Theophilis (*sic*) Philopatris. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 24 blz.

= T. 2878.

4980 Het Inghewant Der Bedruckte, lijdende, recht Religieuse Engelsche, Wt-ghestort Inden schoot van hare Broeders ende Bontghenooten, de Trouw-hertige Nederlanders, ende Lief-hebbers vande ware Gereformeerde Christelijcke Religie. en Vryheyt, teghens alle ghewelt en slavernie. Wt het Engels in 't Neerlandts. (*Met titelvignet.*) Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 16 blz.

= T. 2879. De gezant van den Engelschen koning, Boswell, beklaagde zich bij de Staten Generaal over het drukken van blauwboekjes als het hier genoemde. Zie ***Aitzema, II,*** **878** ***en*** **879.**

4981 Het Ingewant *enz.* (*geheel als 't voorg. In beiden begint de laatste bladzijde:* trou en wreedt.) in-4°., 16 blz.

= T. 2880.

4982 Het Ingewant *enz.* (*zooals 't voorg., met ander titelvignet. De laatste blz. begint hier:* spotten, verachten.) in-4°., 16 blz.

= T. 2881.

4983 Engels In-ge-want. Wt-ghestort In den schoot van de... Staten Generael, en aen zijn Hoogheydt den Prince van Orangien. Mitsgaders: Aen alle trouhertighe Nederlanders, *enz.* (*als 't voorg.*) Int Jaer ons Heeren, 1643. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 10 blz.

= T. 2882.

4984 Schrijvens Vyt Londen, Tot naerder verklaringe Van *Het Ingewant der bedruckte, lijdende, recht-religieuse Engelsche.* (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... MDCXLIII. (*gedagt.* 3 *Maart.*) in-4°., 16 blz.

= T. 2883.

4985 Schrijvens Vyt Londen, Tot *N*aerder verklarin*ghe enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 12 blz.

= T. 2884.

4986 Plainte De la Reine de la Grand (*sic*) Bretagne *enz*.... Klachte Van hare Majesteyt de Koninginne van Groot Britannien, Aende ...Staten van Hollant ende West-Vrieslant. Ghedateert den 25. Februarij, 1643. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1643. (*Fransch en Hollandsch.*) in-4°., 8 blz.

= T. 2886. Zie *Aitzema*, *II*, 878.

4987 Twee Brieven van hare Majesteyt, de Koninginne van Groot-Britannien, d'Eene aen sijne Koninckl ijke Majesteyt van Groot Britannien. (*ged.* 8 *Oct.* 1642.) En d'ander, een Klachte, Aen de ...Heeren Staten van Hollandt ende VVest-Vrieslandt ghesonden (*den* 25 *Febr.*) (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ...1643. in-4°., 8 blz.

Vergelijk het voorgaande nummer.

4988 The King Of Great-Brittaines Declaration, To the...States Generall of the Vnited Provinces, (*gedagt.* 1 *Mei. Met het Engelsche wapen op den titel.*) Printed by his Majesties Authority, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1643. in-4°., 8 blz.

4989 Sijne Koninckl. Majest. van Engelants Verklaringe Aen de... Staten Generael, der Vereenighde Provintien. (*ged.* 1 *Mei.*) Voorgestelt aen de ... Staten, door Sir Will Boswell, Ridder ende Resident van Sijne Koninckl. Majesteyt. Den 9 Julio, 1643. (*Met het Engelsche wapen op den titel.*) Gedruckt door Sijne Majesteyts Authoriteyt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1643. in-4°., 8 blz.

= W. 2636. Vertaling van het voorgaande. Bij *Aitzema*, *II*, 932 *en* 933.

4990 ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ Classivm et Ecclesiarum Zelandicarum Ad Ecclesias Anglicanas Intestino bello perturbatas. Impressum juxta Exemplar Londinense, quod excudebat E. G. impensis Johannis Rothvvel, ...1643. in-4°., 12 blz.

4991 Een Brief Van de Synode van Zeelant, Aan de Gecommitteerde van de Generale Vergaderinge der Kercke in Schotlandt. Eerst by hun den 18 July 1643 in 't Latijn beschreven, ende uyt het Latijn in 't Engelsch, ende nu uyt het Engelsch in 't Nederlants getrouwelijck vertaelt ... (*Met titelvignet.*) Eerst ghedruckt tot Edinburgh. Anno 1643. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 12 blz.

= W. 2637. In: *Aitzema*, *II*, 929—931.

4992 Copie Van eenen Brief, door verscheyden voorname Predicanten van Enghelandt afgesonden, aen eenighe van hare mede-Broederen vande Enghelsche Kercke, hier in Nederlant. Ontdeckende den Jammerlijcken ende elllendigen stant, van vele duysenden arme

Protestanten in Yerlant, *enz.*... Wt het Enghels overgheset... Middelburgh, Ghedruckt voor Zacharias Roman,... 1643. in-4°., 4 blz.

= T. 2888. Aan het einde: *In Londen den* 13. *Junij* 1643.

4993 Yrlands Bloedende Request, Aen de Gereformeerde Kercken der vereenighde Nederlantsche Provintien ... Waer bygevoeght is De Intercessie,... van de Engelsche Theologanten tegenwoordigh binnen Londen Synodaliter vergadert, ende van de gedelegeerde des Parlements tot de Yrische saken, blijckende by der selver missijven...aen alle de respectijve Synoden en Classen der Gereformeerde Kercken inde Vereenighde Nederlanden (*gedagt.* 29 *Juli*, 3 *Aug.*). Als noch De ootmoedige requeste van t' Parlement aen hare Ho. Mogende. mette antwoort op deselve (*Oct.*) *enz.*... Wt de Latynsche en Engelsche Tale getrouwelijck over-geset. Tot Dordrecht, Gedruckt by, Isaac Reyers..., 1643. in-4°., 16 blz.

4993*a* Yrlands Bloedende Request, *enz.* (*als 't voorg.*) ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 16 blz.

= T. 2889.

4994 Yrlands Bloedende Request *enz.*... vereeni*g*de Nederlan*d*sche Provintien... aen alle... Classen der Gereformeerde Kercken in de Vernigde (*sic*) Neder-landen... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1643. in-4°., 16 blz.

= W. 2639. Andere druk zonder de *ootmoedige requeste.*

4995 *Yer*lands Bloedende Request, *enz.*... Noch een Copie van een Request, door de gemelte Gecommitteerde gepresenteert, ende overgelevert aen de Achtbare Borgemeesteren ende Regeerders der respective Steden van Hollant ende West-Vrieslant. (*met de resolutie van de Staten dier provincie daarop, gedagt.* 17 *October.*) Wt de Latijnsche en Engelsche Tale getrouwelick over-geset. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 16 blz.

= W. 2640. Het hier vermelde bijvoegsel is hetzelfde als de ootmoedige requeste van n°. 4993.

4996 Requeste van de Gecommitteerde des Parlements in Engelant, Aengaende den bedroefden toestant van vele duysenden Arme Protestanten in het Koninckrijcke van Yerlant. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

= T. 2890. Hetzelfde stuk als de *ootmoedige requeste;* verg. de voorgaande nummers.

4997 Een Brief des Aerts-bisschops van Cantelbergh, (tegenwoordigh

gevangen inden Tour van Londen.) Aen den Vice-Cancelier, ende de rest vande Convocatie tot Oxford. Te kennen ghevende sijne ootmoedighe Bede aen Sijne Koninckleijcke Majesteyt, om een spoedige versoeninghe tusschen Hem ende Sijn Hooge Hoff van Parlement. Eerst tot Oxford in druck uyt-ghegheven, ende nu in onse Nederlantsche Tale,.. over gheset. (*Met houtsneé op den titel.*) Ghedruckt t'Amsterdam by Joost Broersz... 1643. in-4°., 8 blz.
= T. 2865.

4998 Klaghte Over de Weerspannelingen in Groot Britanje, Aen de selve. (*In twee kolommen gedrukt.*) in-fol°., een blad.
Gedicht van Vondel.

4999 Den Enghelschen Paus, ofte Een Politijck Discours: Waer in De heymelijcke Onderhandelinge, ende 't verborghen Verstandt, tusschen het Hoff van Enghelandt, ende 't Hoff van Roomen, ten deelen ontdeckt is... Midtsgaders Een Brief, geschreven aen de Eerwaerdige Theologanten, door Orden,... des Parlaments versamelt, over Beraminghe in de saecken van de Religie. (*Met een afbeelding van aartsbisschop Laud op den titel.*) Eerst ghedruckt tot Londen, by Robert Bostock. Ende... vertaelt, ende ghedruckt den 20. November 1643. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 40 blz.
= T. 2866.

5000 Den Brittannischen Morgen-wecker, ofte Getrouwe waerschouwinghe van Roomens argh-listigh dessein, om Engelandt Paepsch te maken. Blijckende uyt De onderhandelinge tusschen Seignior Panzani ende Seignior Cunaeus, Pauselijcke Resident, by hare Majesteyt van Engelandt, ende den Arch-Bisschop van Cantelberge, ende des selfs Adherenten, inde Jaren 1634. 1635. 1636. nopende de alteratie van de Religie. Ende nu onlangs Aen den dach ghekomen, uyt het Historische Verhael, 't welcke dien aengaende, door den Venetiaenschen Ambassadeur in Engelandt is gemaeckt... Wt de Engelsche Tale... overgeset, ende met eenige Marginale Observatien wat nader verklaert. Gedrvckt Tot Vrystadt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*).. 1643. in-4°., 22 blz.
= T. 2867.

5001 Roomsch Meester-stuck. Ofte De Groote Conspiratie van den Paus, ende sijne Jesuijtsche Instrumenten, tot uyt-roeyinge van de Protestantsche Religie, *enz.*... oor het verwecken van een Inlandsche Oorloge in Schotlant, ende alle Syn Majesteyts Coninckrijcken, ... Vyt het Engelsche overgeset... Is geordineert by de Gecommitteerde van het Huys der Gemeynte in het Parlament, over het Drucken, den 1. Augusti 1643. dat dit Boeck,... terstont

gedruckt werde door Michael Sparke den Ouden.... Gedruckt na de Copije van den voorsz. Drucker tot Londen. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 38 blz.

= T. 2868.

5002 Het Parlement Van de Devghden; Cortelijck aen-wijsende het Bannissement van Vrede, af-scheyt van Vrientschap, het gebreck van Eerbaerheyt, de verdruckingh van Religie, het vluchten van Soberheyt, de klaegh-reden van Geduldigheyt, de min en sorgh van de Liefde. Mitsgaders De oorsaken van het opbreken van het Parlaments-huys van de Deughden. Beschreven door Humfrey Crouch. Ende uyt het Engelsch verduytst door *W. D. B.* (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 8 blz.

= W. 2629.

5003 Het Parlement *enz.*... *K*ortelijck aen-wijsende *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 8 blz.

Andere druk met ander titelvignet. De titel telt hier 17, in het vorig nummer 18 regels. Dáár eindigde de vijfde regel van den titel met: *Bannissement*, hier met *van Vre-*.

5004 Copye Eenes Schrijvens, 'twelcke van wegen deser al-gemeenen noodt en de Krijgs-beroerten in der werelt,... Aenden Koning in Engelant en 't Parlement aldaer overgegeven,... Waer by mede Het Kenteycken des Cains deses tegenwoordigen werelt,... Het welcke mede aen den Coningh in Engelandt, en het Parlement is behandight geworden. Gedruckt voor den Autheur. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1643. in-4°., 8 blz.

5005 A Faithfvll and seasonable Advice, Or, The necessity of a Correspondencie for the advancement of the Protestant Cause. Humbly suggested to the great Councell of England assembled in Parliament. (*Met titelvignet.*) Printed by John Hammond (*z. n. v. pl.*) 1643. in-4°., 8 blz.

Engeland — meent de schrijver — moet zich aan het hoofd van de zaak der Protestanten stellen en beginnen met den keurvorst van den Palts met raad en daad te steunen.

5006 Succincta Veritatis Demonstratio, Sive Responsio ad Declarationem Bavaricam, circa amicabilem Tractatum in Causa Electorali Palatina annis 1641. & 1642. susceptum, typis nuper evulgatam. (*Met titelvignet.*) Anno CIↃ IↃ C X L III. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 36 blz.

Blz. 32 v.v.: *Declaratio Caesarea Legato Britannico D. Thomae Bovve, ac Deputatis Palatinis, 6 Maij anno* 1642. *exhibita.*

5007 Arcadionis Fustuarium sive Refutatio Libelli Famosi, Cui Titulus:

Essame delli Interessi del Duca di Baviera. Avtore Sinesio Robertino Pentacomensi. Anno M. DC. XLIII. in-4°., 30 blz.

Het Italiaansche geschrift vindt men bij W. 2647.

5008 Verkoopinghe Eens onschuldighen, ende vryen Prince, Geschiet tot Weenen, den XXV. Juny 1642. Verkooper de Coninck van Ungarien, Cooper de Coninck van Castillien.... De Hoogh-geboorne Coninckliicke Infante Don Eduard, Broeder des... Coninck van Portugal Jan de vierde, is verkoft voor 40000. Rijcxdaelders. Wt 't Latijn in onse Neder-duytsche Tale overgeset. t'Amsterdam, Gedruckt by Frans Pels,... Anno 1643. in-4°., 24 blz.

Met het portret van den Infant, op koper, in ovaal met Latijnsch randschrift en randwerk. (T. 2891.)

5009 Memoriael Soo den Coninck van Spangien in eyghen handen ghelevert is, raeckende de Grave Duc de Olevares, voor desen zijn groot Favorijt geweest zijnde:... Nu eerst in de Nederlantsche spraecke getrouwelijck over-geset. (*Met titelvignet.*) Nae de Copye van Madril, Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 16 blz.

= T. 2892.

5010 Don Francisco de Mello... Sijnder Majesteyts... Gouverneur... der Nederlanden van Vlaenderen *enz.* (*Voorwaarden waarop* Jaques vandeWalle... in seven oft acht maenden tijdts sal uyt-reeden twintich Schepen ende Fregatten van oorloghe, om uyt de... havenen van Oostende ende Nieupoort te loopen op buet *enz. gedagt.* 10 *Febr.* 1643.) *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 16 en 2 blz.

Hierachter volgen met nieuwe signatuur *Naerdere Verklaringhe* van het voorgaande, gedagt. 22 April 1643.

5011 Notabel verhael, Van 't Progres van den Vrede van Luyck. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) *Aan het einde:* Wt Luyck den 30 Martii Anno 1643. in-4°., 8 blz.

Beklag over de regeering van Luik (W. 2652). Achter den Hollandschen volgt de Fransche tekst.

5012 Osznabrüggischer General Friedens Vor-Reuter, Oder Wahremunds von Ehrenberg Wolmeinender Discurs, bey denen bevorstehenden gemeinen Friedens Tractaten nützlich zu lesen. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 8 blz.

5013 Sereniss. Ac Potentissimi Regis Daniae Epistola Ad Residentem Regis Christianissimi, pro salvis conductibus extradendis, et pacis Tractatu inchoando Hortatoria. Brief, Des... Konings van Denemarcken etc. Aen den Resident van den aller-Christelijcksten

Koning, vermanende tot de verwisselinghe van de Paspoorten, ende het beginnen van de algemeene Vredens-handelinghe tot Munster. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1643. in-4°., 6 blz.

= T. 2904. Gedagt. 1/11 Febr. Latijn en Hollandsch.

5014 Noodige bedenckingen DER Trouhertighe Nederlanders, over de aen-staende Munstersche Handelinghe van Vrede ofte Treves... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 32 blz.

= T. 2905. Op sommige exemplaren van denzelfden druk vindt men een ander vignet.

5015 Bedenckingen over het thien-hoornigh en seven-hoofdigh Treves ofte Pays Munsters-Monster; By den Paus Urbanum ontfangen. Om het welcke inde verlossinghe by te staen, ende te omhelsen, de Geunieerde Nederlanden, beneven andere Potentaten van Europa, van den Koninck van Spagnien werden ghenoodicht. Door E. P. (*Met houtsneê op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1643. in-4°., 32 blz.

= T. 2906.

5016 Extract Vande Victorie, verkregen teghens d'Armade vanden Koningh van Hispanien, onder het Commando van... Prince Wilhelm van Orangien, gheschiet in een plaetse ghenaemt Voshol, een goede uyre van Antwerpen. (*Met het wapen van den prins van Oranje op den titel.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt,... Anno 1643. in-4°., 6 blz.

= W. 2655. Zie *Aitzema*, *II*, 917. *Mém. de Frederic Henri*, 317—319.

5017 Lyste Vande Gevangenen ende Hooft-Officieren, ghekreghen inde Victorieuse Bataille geschiet by Voshol,... den 3. September 1643. ... onder het Commando van... Willem, Prince van Orangien, Generael vande Cavaillerije, etc. (*Met het wapen van den prins van Oranje op den titel.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1643. in-4°., 4 blz.

= W. 2056.

5018 Gelvck-wensingh aen syn Hoocheydt Wilhelm Prince van Orangie, Gedesigneerde Gouverneur Generael der Vereenigde Nederlanden, over des selfs eerste Victorie, met sijne Cavallierye bevochten voor Antwerpen den 4. Septembris, Anno 1643. *Onderaan:* In 's Graven-Hage. By Joost Jansz Verheul... Anno 1643. (*In randwerk.*) in-fol°., een blad.

Gedicht, onderteekend: Coenraedt van Dycke.

5019 Welkom-groet Aen Sijn Hoocheydt den Prince van Orangie. In

'sGraven-Hage gekomen den 17. September 1643. (*Het adres is waarschijnlijk afgesneden.*) in-fol°., een blad.

Gedicht, even als het voorgaande onderteekend: Coenraedt van Dycke.

5020 Directeurs Compagnie Binnen Middelburgh in Zeelant, bestaende in acht Schepen, ghedestineert tot veylinghe vande Zee (*gedagt.* 9 *Nov.*). Mitsgaders de voordeelen ende Premien daer op ghestelt, door ordre vande... Staten Generael in date 11 Meerte 1632... op nieus gearresteert ... den 3. October 1643. (*Op den titel een houtsneé een schip voorstellende.*) Middelburgh, By Zacharias Roman, ... Anno 1643. in-4°., 12 blz.

= T. 2901.

5021 Trou-hertighe Onderrichtinge, Aen alle hooft Participanten, en Lief-hebbers vande Ge-octroyeerde West-Indische Compagnie. Nopende Het open stellen vanden handel op de Cust van Africa, namentlijck, St. Thomé, Guinea, Angola, St. Paulo de Loando, mitsgaders de Marignian, Nieu Nederlant ende West-Indien. Door een trou Lief-hebber, V. W. C. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 18 blz.

Zie: *Aitzema, II*, 892. (T. 2902.)

5022 Apologiae, Ofte waerachtighe verantwoordinghe Van Arnout van Liebergen. Over de Enorme ende noyt gehoorde Proceduеren, tegens zijnen persoon gebruyckt, by de gewesene Hooge Raden van Brasil, wegen eenige gedeclareerde verraders, als Gabriel Soaris ende Franciscus Vas, cum Socis (*sic*), ende het vervolgh van dien; dienende tot een Claer-lichtende Fackel: *enz.*... (*Met gravure op den titel.*)... t'Amsterdam, Ghedruyckt voor den Autheur, ... Anno 1643. in-4°., (XXXII) en 184 blz.

Met opdracht aan de Staten Generaal, den prins van Oranje en Bewindhebbers der West-Ind. Compagnie. De bijlagen beslaan blz. 103—184. (T. 2903.)

5023 DE Vroetschap der Stadt Utrecht *enz.* (*Oproeping van* Descartes, *gedagt.* 13 *Juni* 1643, *om zich te verantwoorden wegens de uitgave van twee geschriften:* Epistola Renati des Cartes, ad celeberrimum Virum, etc. *en een brief met het opschrift:* Admodum reverendo patri dineto, etc.) *Bovenaan het wapen van Utrecht, Onderaan:* t'Utrecht, Ghedruckt by Amelis Janssz van Paddenburch,... Anno 1643. in-plano, een blad.

Over deze zaak vergelijke men W. 2665—2667, waar ook de eerste hier genoemde brief van Descartes in Hollandsche vertaling voorkomt.

5024 Eerste T'Samen-spraeck, Tusschen Waermondt Ende Gaergoedt, Nopende de opkomste ende ondergang van Flora. (*Met houtsneé op*

den titel.) Tot Amstelredam. Voor Cornelis Danckaertsz,... Anno 1643. in-8°., 32 blz.

= W. 2425. Herdruk van n°. 4540. Een nieuwe druk van dit en de vier volgende nummers verscheen in 1734. Zie op dat jaar.

5025 Tweede T'Samen-spraeck, Tusschen Waermondt Ende Gaergoedt, Zijnde het vervolgh Van den op ende ondergangh van Flora. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Amstelredam. Voor Cornelis Danckaerts.... Anno 1643. in-8°., 32 blz.

= W. 2426. Herdruk van n°. 4541.

5026 Register Van de Prijsen der Bloemen, Zijnde de derde T'Samenspraeck Tusschen Gaergoed ende Waermond, Inhoudende het vervolgh Van den op ende ondergangh van Flora. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Amstelredam, Voor Cornelis Danckaertsz.... Anno 1643. in-8°., 32 blz.

= W. 2427. Hierin ook het Plakkaat van de Staten van Holland tegen den tulpenhandel, van den 27 April 1637. (T. 2624, waar de oorspronkelijke druk van het hier beschreven exemplaar gevonden wordt.)

5027 Floraes Sotte-Bollen: Afghemaelt in Dichten en Sanghen, Door Verscheyde Autheuren. (*Met titelvignet.*) Alles na de oprechte Copye gedruckt. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-8°., 80 blz. gepag. 1—64, 55—70.

= W. 2428.

5028 Troost-Brief, Aen alle Bedroefde Bloemmisten, die treuren over 't sterven of 't overlijden van Flora, Goddinne der Floristen. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Amstelredam, Voor Cornelis Danckaertsz.... Anno 1643. in-8°., 32 blz.

De brief is onderteekend: J. H. M. De *Lijste van eenige Tulpaen, verkocht aen de meest-biedende, op den 5 Februarij* 1637 is dezelfde als die voorkomt in n°. 4539. Herdruk van W. 2420

5029 Nederlantschen Droom, Ofte VVonderlick Visioen, Ten toon ghestelt tot op-weckinghe van alle trou-hertighe Lief-hebbers des Vaderlandts. door D. V. B. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Gedicht in 2 kolommen, waarvan de dichter zelf zegt:

Een stuck van diep geheym, dat noodigh dient verklaert,
Maer dat mijn swac vernnf (sic) *voor kloecker hoofden spoert.*

Het is mij niet gelukt te ontdekken, welke gebeurtenissen hier bedoeld zijn; aangezien het in een bundel pamfletten van het jaar 1643 gevonden werd, heb ik het op dat jaar geplaatst.

5030 Hoornsche Sorghe, Dat is Klachte, waerschouwinghe ende versoeck ghedaen aen de E. Magistraet van Bremen, vervat in seeckeren Brief aen hare E. ghesonden door het Synodus van

Noordt-Hollandt, vergadert binnen Hoorn Anno 1641. den 23. Augusti. Vyt het Latijn ghetrouwelijck overgeset. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... Anno 1643. in-4°., 8 blz.

5031 Kenteken Der grooter Phantasterye, of Phantasien. Dat is: De Antechristische verblindinghe der ghener die haerselven ende andere haers gelijcken... voor Christenen... houden, ende in Christi plaetse als Middelaers; *enz.*... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-4°., 24 blz.

5032 Schriftvyrlicke VVaerderingh van den Catechismvs: Dat is: Een grondigh Ondersoeck van die Schriftuyr-plaetsen, diemen voornamelick soude konnen misduyden als of de Catechismus een Regel des Geloofs ware. Met eenen streckende Tot een Proeve vande Annotatien, die op den kant van de selve Schriftuyr-plaetsen, ghelesen worden inde Nieuwe Synodale Bybels Over-settinghe. Door Christiaen Heeren. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt... (*z. n. v. pl. en v. dr.*) M. DC. XLIII. in-4°., 72 blz.

Scherpe kritiek van de nieuwe Bijbelvertaling en vooral van de daarbij gevoegde kantteekeningen. (W. 2664.)

5033 Verantwoordinge tegen Gisberti Voetii Remonstrantsche Catechisatie: Dat is: Een klare ontdeckinge en wederlegginge van sijne Loose en Lasterlijcke Aenwijsingen inde Catechisatie over den Remonstrantschen Catechismum, gedaen tot nadeel insonderheydt van Jacob Batelier... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Amstelredam, Gedruckt voor Pieter Walschaert... Anno 1643. in-4°., (VI) en 74 blz.

Het geschrift van *Voetius*, waartegen deze *Verantwoordinge* van *Batelier* gericht is, vindt men vermeld bij *Rogge*, *Bibl. der Contra-Remonstr. Geschriften*, *blz.* 45.

5034 Den Vrede Met Roomen, Onmogelijck, Ongeoorloft ende Verderffelijck voor de Gereformeerde Kercke. (*Met titelvignet.*) t'Vtrecht, Ghedruckt by Amelis Janssz. van Paddenburch,... 1643. in-4°., 16 blz.

Onderteekend *J. v. A.*

5035 Geesteliiken Olie-Hoorn Vyt-Gestort, Over de... Burghermeesteren en Schepenen der Vermaarde Koop-Stadt Rotterdam... Door Jacobum Stermont, Bedienaar des H. Evangelij inde Gemeinte Christi, aldaer, op den 3. May. Anno 1643. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam. By Pieter van Waasberge,... 1643. in 4°., (VIII) en 48 blz.

Vermeld bij *Rogge*, *Bibl. der Remonstr. Geschr.*, *blz.* 120. Verg. het volgende nummer.

5036 Jacob Stermont giet-leugens Dat is: Een klaar bewijs, Aende ... Burgemeesteren der ... Stadt Rotterdam. ... Mitsgaders De ... Schepenen der selver Stadt:... Dat den Oly-Hoorn, die Jacobus Stermont Predicant aldaar, in haars verkiesinge, ende inhuldinge, over hare hoofden heeft uyt-gestort, vol was van moet-willige onwaarheden, lasteringe, ende leugenen.... Tot Antwerpen, By Hendrick Aertsz.... 1643. in-4°., (VI) en 32 blz.

Geteekend: *Jacobvs Waermont, vyant van Jacobus Leugemont, vrient van Jacobus Stermont. Wt Antwerpen den* 25. *Juny* 1643. Verdediging van Rome en de Jezuïeten tegen de beweringen van *Ds. J. Stermont.* Verschillende pamfletten betrekkelijk dezen predikant worden vermeld bij *Rogge, Geschriften betreff. de Nederl. Herv. Kerk, de Socinianen, Kwakers* enz., *blz.* 19. Verg. *De Navorscher, XII*, 84 (W. 2668). Verg. op het jaar 1647 n°. 5604.

5037 Cort Verhael Van de Wonderen des Antichrist, Gebooren 1641, den 24 December, by Babylon, in een Dorp genaemt Ossa, van een Joodsche Vrouwe Samarita genaemt, welcke hem voor den Messias uytgeeft;... Extract uyt Presburgh den 24 Junij 1642. *Aan het einde:* Getrouwelijck gedruckt na de voorsz. Copye uyt Presburgh, (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-fol°., een blad.

5038 Ware Beschrijvinge vande Antichrist, voor weynighe dagen in Amsterdam en omligghende plaetsen verschenen. Dienende tot Naerder bericht vanden Babilonischen Antichrist. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1643. in-fol°., een blad.

Tegenschrift van het voorgaande. Aan het slot wordt verwezen naar het *Tractaet vande Antichrist en syn Rycke... door G. Pacart.* Verg. de aanteekening bij n°. 1559.

5039 Jaarig Besluyt, (Spruytende uyt het leesen van Vondelens Poësijs tweede deel, gedruckt A°. 1643) getrocken uyt het spottigbreyns spotten, op Morant, en tot gerief hier nevens gestelt. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

Het hier medegedeelde schimpdicht *Op Morant, Mr. in t Latyn*, werd door *Vondel* in 1626 bij den boekverkooper *Pers* met krijt op de toonbank geschreven en was niet tot verdere publiekmaking bestemd. In plaats van het uit te veegen, schijnt *Pers* het overgeschre en te hebben en vond het o. a. een plaats in de in 1698 verschenen *Koddige en ernstige Opschriften op Luyffens, Wagens enz.*, waaruit *v. Lennep* ook de hier vermelde bijzonderheid ontleende. Naast het schimpdicht is een berijmd antwoord gevoegd, geteekend: *Gierredt voort na Sioons Huyse.*

5040 Acclamationes Votivae In Lauream Philosophico-Medicam... Petro Avgvstino Rvmpfio Christ F. Heidelberga-Palatino ... Athenis Patauinis solenniter collatam, XV. Cal. Avg. A. 1643. Patauij, Typis Cribellianis. *z. j.* in-4°., 10 blz.

1644.

5041 Nuwe Astrologische Vreedlijke Post-Ruyter, Dat is: Grondelijk berigt, en voornamelijcke beschrijvinge van de Hemelsche Constitutionen en Contigentische zaken, die,... uyt de loop, stant, en qualiteyt der Planeten, Sterren en Duysternissen, tanquam causis secundis, natuurlijker wijse, te verwachten zijn. Op het... Jaar ... 1644... gestelt,... door Harmanvm de Werve.... Mitsgaders een byvoeging, wat in 't voorleden Jaer 1643, van de tegenwoordijge toestant geprognosticiert is... uit het Hoogduits, overgeset, door J. Z. (*Met titelvignet.*) Gedruckt na de Copije tot Mentz, 1644. in-4°., 18 blz.

5042 Britannische Bundgnoszschafft *enz.* (*als n°.* 4950) Ausz dem Englischen zu Londen im Septemb. 1643 ... publicierten Exemplari, trewlich vbersetzet vnd nachgetruckt. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XLIV. in-4°., 8 blz.

Herdruk van n°. 4950.

5043 Yrlands Bloedende Request *enz.* (*geheel als n°.* 4994, *het verschil in spelling uitgezonderd*) ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1644. in-4°., 16 blz.

5044 Yrlands Bloedende Request *enz...* (*als 't voorg.*)... Item Een Translaet van een Latijnsche Brief der Gecommitteerden op 't Synodo te Westmunster vergadert, ... medelijden aen de Nederlandsche Kercken versoeckende. VVt de Latijnsche en Engelsche Tale getrouwelijck overgeset. (*Met een klok op den titel.*) Ghedruckt tot Franeker, by Vlderick Balck,... 1644. in-4°., 26 blz.

5045 Declaratie Ende Ordonnnantie van 't . . . Parlement, Nopende T Groot Seghel Van Enghelandt. Mitsgaders Sijn Koninklicke Majesteyts Declaratie, aen alle sijne lieve Ondersaten, ter Occasie van dien. Overgheset uyt d'Enghelsche ... sprake. (*Met titelvignet.*) 't Amsterdam, ghedruckt by Joost Broersz.... 1644. in-4°., 14 blz.

= T. 2913. De *Ordonnantie* is van 10 Nov. 1643 en wordt gevonden in *the Parl. Hist. of Engl., III*, 180—183. Beide stukken zijn, blijkens de verklaring aan het einde gedrukt te *Oxford* den 21. Nov. *oude stijl.*

5046 d'Onbillickheyt van 't laetst solemneel Verbondt of Ligue, Ingegaen ende veraccordeert by 't Parlement in Engelandt, ende 't Koninckrijck Schotlandt: Ontdeckt in seecker Brief aen een Joncker, ... Mitsgaders 't Verbondt selfs. (*Met titelvignet.*) Gedruckt na d' Engelsche Copije, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1644. in-4°., 12 blz.

= W. 2671. Verg. n°. 4948.

5047 Placaet van Sijne Koninckljjcke Majesteyt van Engelandt; Waer by de Leden van beyde de Huysen des Parlements tot Oxford by een beroepen worden; Ter occasie van den inval der Schotten. (*Gedagt.* 22 *Dec.* 1843. *Met het Engelsche wapen op den titel.*) Eerst in 't Engelsch ghedruckt tot Oxford, by Leonard Lietsveld, ende nu t' Amsterdam by Joost Broersz. den 4. Februario, 1644.
in-4°., 4 blz.

In *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 194—196.

5048 Sijne Koninckl. Maj. van Engelants Oratie, Aen de Ledenen (*sic*) . . . des Parlements ghedaen, tot Oxford den eersten Februarij, 1644. Item, een missive van den Marquis van Argile, ende Sir Will. Armijn, ... gheschreven tot Barwijck, den $\frac{20}{30}$ Januarij, aen Sir Thomas Glemham, Gouverneur tot Nieu-Casteel. Met d'Antwoorde daer op van dito Sir Thom. Glemham, . . . gedateert den 23 Januarij, oude, en den 2 Februarij, nieuwe stijl . . . uyt de Engelsche . . . spraecke overgheset. (*Met titelvignet.*) t' Amsterdam, gedruckt by Joost Broersz.... den 27 Februarij, 1644.
in-4°., 8 blz.

= W. 2673. De oratie in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 202.

5049 Sijne Koninckl: Maj: van Engelants Oratie, Aen de Leden der beyde Huysen, tot Oxford vergadert, den $\frac{7}{17}$ Februarij, 1644. Mitsgaders Een Proclamatie, nopende het verkopen ende transporteeren van de Laeckenen, ende de wolle Manifacturen deses Koninckrijks. (*gedagt.* . . . Oxford, den 29 Novemb. *Met het Engelsche Koningswapen op den titel.*) T'Amsterdam, Gedruckt by Joost Broersz.... 1644. in-4°., 8 blz.

= W. 2676. De oratie des konings in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 207—208.

5050 Articvlen van 't Huys der Gemeente in't Parlement van Engelandt vergadert, Tot mainteneringe van haer beschuldinghe tegens William Laud, Aertz-Bisschop van Canterbury, waer mede hy met hoogh verraet beschuldight wort. *enz.* . . . (*Met titelvignet.*) t' Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz. na de Copije van Londen, by John Wright. Den 13 Februarij, 1644. in-4°., 12 blz.

= T. 2908. Verg. *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 199.

5051 Art*ijck*elen Van 't Huys der Gemeente Vergadert in 't Parlement, *enz.*... (*als 't voorgaande.*)... (*Met titelvignet.*)... Naer de Copye van Londen, gedruckt voor John Wright . . . ende nu voor Jan van Hilten (*te Amst.*) *z. j.* in-4., 8 blz.

= W. 2678. Hetzelfde als het voorgaande met eenige bekortingen maar in andere vertaling.

5052 Aenclaghte en beschuldinghe over Willem Laud Aerts-Bisschop van Cantelbergh, over de crimen daer mede hy beschuldigt is van 't Parlement, in Engelandt. Als mede sijn Antwoordt en verdedingen, daer op. (*Met titelvignet.*) Gedruckt na d'Engelse Copye. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

De *Aenclaghte* bestaat uit de verkorte eerstgenoemde *articulen* van het voorlaatste nummer.

5053 Den Aertz-Bisschop van Cantelbergh voor de Recht-banck in't Parlement. Waer in sijn beschuldinge te sien is, met sijne defensie ende antwoort daer tegens. (*Met titelvignet.*) Gedruckt na d' Engelsche Copye (*z. n. v. pl. en v. dr.*), 1644. in-4°., 8 blz.

Verslag van een zitting gehouden $\frac{18}{28}$ Martij. (W. 2679.)

5054 Briefue Declaration du Royaume D'Escosse, Pour l'Information et Satisfaction de leurs Freres d'Angleterre, touchant la presente Expedition en Angleterre. (*Met titelvignet.*) Imprimee a Edenburg par Evan Tyler, ... 1644. in-4°., 8 blz.

5055 Corte Declaratie Van 't Coninckrijck van Schotlant. Tot informatie ende Satisfactie van hunne Broeders in Engelant, noopende den intocht in Engelant. Gedruckt tot Edenburgh, door Evan Tyler, ... 1644. (*Met titelvignet.*) Tot Amstelredam. Ghedruckt voor Jan van Hilten, ... Anno 1644. in-4°., 8 blz.

Verg. het voorgaande.

5056 De Declaratie der Koninckrijcken van Engelant en Schotlant, Tegenwoordigh t'samen in de Wapenen vereenight, tot verweeringe ende defensie van hare Religie, Vryigheden ende Wetten, teghens de Paepsche Prelaetse ende Quaetwillighe parthy. *enz.* ... (*Met titelvignet.*) Eerst gedruckt tot Londen, by John Wright, ende nu t'Amsterdam, by Joost Broersz. den 27 Februarij, 1644. in-4°., 8 blz.

= T. 2911.

5057 De Schotsche Krijghs-tocht, Ofte Seste Post, uyt Schotlandt, Mede brengende, Eene Declaratie van de Koninckrycken *enz.* (*als 't voorg.*) ... Midtsgaders, Eene korte Declaratie des Coninckrycx van Schotlant, (*afzonderlijk als* n°. 5055) ... Hier syn noch by gevoecht sestien ... Articulen, ... naer de welcke de Schotten haer Heyrleger voorgenomen hebben te reguleren ... Wt de Engelsche tale ... overgeset. Gedruckt tot London, voor John Wright, Ende nu 't Amsterdam, by Theunis Jacobsz., 1644. in-4°., 16 blz.

= T. 2912.

5058 Sijn Koninckl. Maj. van Engelandts Brief, Aen 't Huys der Lords ende Gemeente van 't Parlement, tot West-minster vergadert. Betreffende Een Vrede-handelingh. Midtsgaders Het Antwoordt der beyde Huysen daer op, aen sijn Majesteyt tot Oxford gesonden, den $\frac{9}{19}$ Meert 1644. (*Met titelvignet.*) Eerst Ghedruckt... tot Londen by Jan Wright, ende nu t'Amsterdam... vertaelt, ende ghedruckt by Joost Broersz. 5 April. 1644. in-4°., 8 blz.

= W. 2677.

5059 Engelants Reqvest, Aen haren Coninck. Ofte Een ootmoedich Request vande Arme en byna verstroyde Onderdanen van Engelant, aen sijn Coninglijcke Majest. van Enghelandt ... Ghedruckt inde daghen van Jacobs troubelen, en om wech te maken tot onse verlossinghe daer uyt. (*Met een kroon op den titel.*) Eerst ghedruckt tot Londen by Robbert Wood, den 6. April 1644. Ende nu tot Delf, voor de Weduwe van Joris Andriesz Cloetiug (*sic*)... Anno 1644. in-4°., 8 blz.

De inleiding, waarin Engelands ellendige toestand ten gevolge van den burgeroorlog geschilderd wordt, komt zakelijk overeen met n°. 4929. (W. 2680.)

5060 De Petitie Van de Lords en de Gemeente Des Parlements, tot Oxford vergadert, Aen den Koningh gepresenteert 's daegs voor hun vertreck. Ende Sijn Majesteyts Gen: antwoort daer op. Mitsgaders Des Konings Protestatie, voor desen gedaen. in de voorfront van sijn Armee: ende nu ter begeerte ende by advijs der beyde Huysen, weder herdruckt. Als oock Sijn Majesteyts Oratie, aen de Lords en de Gemeente des Parlements, tot Oxford, op hun vertreck, ghedaen. (26 *April. Met titelvignet.*) Eerst gedruckt in Engelandt ende nu na de selve Copije getrouwelick vertaalt, en by Joost Broersz. (*te Amst.*) herdruckt 1644. in-4°., 10 blz.

= W. 2681. In *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 243—247.

5061 Declaratio,... Caroli, Magnae Brittanniae, etc. Regis, ultramarinis Protestantium Ecclesiis transmissa. Verklaringe Des... Prince Carel, Coningh van Groot Brittannien, etc. aen de over-Zeesche Protestantsche Kercken over gesonden. In 's Graven-hage. By Anthony Jansz. Tongerloo ... Anno 1644. in-4°., 8 blz.

Gedagt. 12 Mei. Sommige exemplaren van denzelfden druk verschillen eenigszins in den titel. Hier beslaat het woord *Carel* den geheelen derden regel van den Hollandschen titel, op anderen luidt die regel: *tegen Prince Carel*, *Coning van Groot Brit-*.

5062 Eenen Sent-brief van de Nationale Synode van Schotlant, aen de Nederlantsche Kercken, inhoudende een hertige dancksegginghe,

van de liberale Collecte aen die van Yerlant, met noch andere considerable materien. (*Met titelvignet.*) Tot Middelburgh, Ghedruct voor Zacharias Roman,... 1644. in-4°., 8 blz.

= T. 2915.

5063 Nieuwe ende goede Tijdinge uyt Yrlant, Mede-brengende Eene verklaringe... aen de... Huysen des Parlements in Engelant. Vervattende de redenen van hare tegenwoordige oppositie van den stilstant van Wapenen, met de Bloet-dorstige Yrische Rebellen *enz.* (*gedagt.* 28. *Juli*)... Insgelijcks mede De... Declaratie van sijne Majesteyts Protestante Onderdanen inde Provincie van Munster,... $\frac{19}{9}$ Augusti 1644.... Ende uyt het Engelsch getrouwelijck overgeset. Tot Londen. Gedruckt by J. Wright, den $\frac{20}{10}$ Augusti, ende nu (*te Amst.*) by A. Jacobsz, Anno 1644. in-4°., 12 blz.

= T. 2916.

5064 Een nieuwe inventie Ofte een Christalijne Brill. Door hulpe waer van ghelesen kan worden soo kleyne druck, dat 't ghene dewelcke twintigh vellen niet en conde begrijpen, sal in een verclaert werden, daer beneffens, sulcken cracht daer in hebbende, dat hy die dese Brill te recht gebruyckt (al-hoe-wel hy 3 a 4 Jaren blindt geweest is) sal sijn ghesicht weder cryghen.... Vyt het Engels overgeset door J. C. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor Johannes Crosse,... 1644. in-4°., 8 blz.

= W. 2684. Voor het Parlement. Een andere vertaling bij W. 2683.

5065 Klaghte Over de Weerspannelingen in Groot Britanje, Aen de selve. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-folio, een blad.

= W. 2685. Gedicht tegen de parlementsgezinden gericht, waarvan de eerste regel luidt:

O! Plaegh van 't edelste Eiland.

De dichter is Vondel; het is opgenomen in zijn werken uitgeg. door v. Lennep, *IV*, 388—390.

5066 Morgenwecker der Sabbatisten. *Aan het einde:* Eert den Koningk. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Gedicht van dezelfde strekking als het voorgaande door Vondel, opgenomen in zijn werken, *IV*, 391—393.

5067 Sions Klachte Over Groot Britangie. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Gedicht in twee kolommen gedrukt. Door Vondel. Zie *Bibliographie van Vondels Werken door J. H. W. Unger*, n°. 831.

5068 t Leste Gespreck van Thomas VVentworth, Grave van Strafford,

gewesene Viceroy van Yrlandt, op't Schavot van Towerhill gedaen. Met de Grafnaelt op sijn doodt. Item Klachte over de VVeerspannelingen in Groot-Britanje, Met Sions Klaghte over Groot-Britanje. Item 't Radt van Avonturen, Met d'antwoort daer op. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... cIo Io c xliv. in-4°., 12 blz.

= W. 2686. De *Grafnaelt* is van Vondel (verg. n°. 4743, waar een afzonderlijke druk voorkomt) en opgenomen in zijn werken, *IV*, 112 *en* 113. Voor de *Klachte* en *Sions Klaghte* vergelijke men de voorgaande nummers. Ook het *Radt van Avonturen* is van Vondel, *Werken*, *IV*, 394 *en* 395. Een vroegere druk van *t Leste Gesprek* is vermeld bij T. 2728.

5069 Copie Van Een Exhortatie Ofte Een Vermaninghe ghesonden ende ghelevert, Aende Gheleerde Theologanten Vergadert Tot Westmunster binnen London Om Ordre te stellen (aengaende het Geloof ende Religie) in de Kerck van Engelandt. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, Gedruckt voor den Autheur, ende worden vercocht door Johannes Crosse... Anno 1644. in-4°.. 8 blz.

5070 Dania ad Exteros de Perfidia Suecorum. Anno quo
DanICa paCta TrVCIs frangVnt perIVrIa sVeCI,
RagVzI & TVrCI perfIDa paCta petVnt. (1643) *z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 60 blz.

Daar in dit boeksken een brief van 14 Jan. 1644 wordt gevonden, behoort het niet thuis op het jaar 1643, zooals het tijdvers zou doen denken, maar op 1644.

5071 Copien Van Twee Messiven van sijn Majesteyt van Dennemarcken, d'eene aende ... Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, ende d'ander aen sijn Resident Martino Tancken in s'Gravenhaegh. (*Met titelvignet.*) Gedruckt voor Theophilus Philopatris (*z. n. v. pl.*) Anno 1644. in-4°., 6 blz.

Beide brieven zijn van 25 Dec. 1643 en houden in een beklag over den inval van den Zweedschen generaal Torstenson in Sleeswijk Holstein. Eerstgenoemde brief werd den 25 Jan. 1644 aan de Staten Generaal gepresenteerd. W. 2658 vermeldt een druk zonder jaar.

5072 Seeckere Poincten, Waer op gefondeert is d'Oorlogh der Sweeden Tegen de Deenen. (*Met houtsneê op den titel.*) t'Amsterdam, By Dirck Haeghdoorn inden Pelgrim: Anno 1644. in-4°., 4 blz.

Latijnsche en Hollandsche tekst.

5073 Seeckere Poincten, *enz....* (*als 't voorg.*) in-4°., 4 blz.

Andere druk met titelvignet. Dit stuk heeft alleen den Hollandschen tekst met eenig verschil in spelling.

5074 Voor-Looper Van het Sweedsche Manifest. Vertoont door een

t'samen-sprekingh, Tusschen een Sweed ende een Deen. (*Met titelvignet.*) t Amsterdam Inde Vos by Leenaerd de Bondtwercker: Anno 1644. in-4°., 12 blz.

= T. 2919.

5075 Manifest, Waer in die Oorsaecken verclaert vvorden, Welcke Die Coninckliicke Majesteyt tot Svveeden, etc. Bewoghen ende ghedronghen hebben, tot een Oorlogh te resolveren ... teghen ... des Conincks Christiani des Vierden tot Denemarck, etc. Vyandtlijcke ende gewelt-dadighe, attentaten. Wt de Sweedsche Spraecke in de Nederlandtsche overgheset. (*gedagt.* 16 *en* 10 *Jan. Met titelvignet.*) 't Amsterdam, By Rieuwert Dircksz. van Baardt. Anno 1644. in-4°., 78 blz.

= T. 2918. In het Duitsch in *Theatrum Europaeum*, *V*, 224—260.

5076 Manifest. Ofte Coninckl: Majesteyts in Sweeden Schrijvens, Aen de Rijcx-Standen, waerom den Oorloch tegens de Croon Dennemarcken aenghenomen wert. (*gedagt.* 16. *Jan. Met titelvignet.*) Nae de Copye, Ghedruct tot Stockholm (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1644. in-4°., 8 blz.

Andere druk bij W. 2688. Zie *Aitzema*, *II*, 947. De Duitsche tekst vindt men in: *Theatrum Europaeum*, *V*, 211—213.

5077 Declaratie Van haere Koninghl. Maiesteyt van Sweden Aen alle haere Onderdanen, Nopende de defentie van haer Rijck ende Onderdanen, tegen het geleden geweldt en onrecht vanden Koningh van Dennemarcken. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1644. in-4°., 12 blz.

Andere vertaling dan het voorgaande.

5078 Succincta Relatio, Qvae Inter Alia Reddit Manifestum Quomodo Serenissmi Daniae et Norwegiae Regis Sleswici et Holsatiae Ducatus, ejusdemque Matis Provincia Jutia improvisâ Svecici exercitus invasione, nulla praecedente legitimâ causâ, contra omne jus fasque, conventiones et Pacta foedera hostiliter occupata sunt. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XLIV. in-4°., 44 blz.

Gedagt. 30 Januari.

5079 Manifest Ofte Summarische Onderrechtinghe, waer uyt onder anderen te sien is, hoe sijne Coninckliicke Majesteyt in Denemarcken, Norwegen etc. Vorstendommen Sleeswijck, Holsteyn, ende desselfs Provintie Jutlandt vande Sweedsche Armee gants onverwacht, sonder eenigen Noot, Recht ofte oorsake, jae tegens die opgerechte accoorden ende Erf-contracten, overvallen ende gants vy-

andtlijck ghetracteert worden. (*gedagt.* 30 *Januari.* *Met titelvignet.*) Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1644. in-4°., 16 blz.

= T. 2921. Hollandsche tekst van het voorgaande; Duitsche tekst in *Theatrum Europaeum*, *V*, 214--217; Fransche in *Mercure françois*, *XXIV*, *2me partie*, 309—316.

5080 Antvvoordt Op seecker Deens Manifest... Tot Hoorn, (*z. n. v. dr.*) ... 1644. in-4°., 8 blz.

= T. 2922. Verg. n°. 5197.

5081 Antwoordt *enz.* ... (*als 't voorg.*) Gedruckt buyten Boxtehoe, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1644. in-4°., 8 blz.

Andere druk, met verschil van spelling. (W. 2690.)

5082 Verklaringe Van Sijne Koninckl ijcke Majesteyt van Denemarken, Noorwegen, etc. Aengaende den Sweedischen Herault. (*gedagt.* den $\frac{13}{23}$ Februa. *Met titelvignet.*) Getrouwelick na de Hoogh-duytse copije overgeset ende Gedruckt (*z n. v. pl. en v. dr.*) 1644. in-4°., 8 blz.

= T. 2924.

5083 Copye uyt seker Missive, ghesonden aen Sijne Koninckl: Majest. van Denemarken, Noorwegen, etc. Door der Heeren Cheurvorsten des Roomschen Rijcks, tot den aenstaende Rijcks Deputatie-dag, verordineerde Raden en Gesanten; *enz.* (*gedagt.* 19 *April* 1644).... Item: Copye eens schrijvens van eenen Gesanten tot Osenbrugh, Ghesonden Aen sijn Koninckl. Majesteyt van Denemarcken, *enz.* (*in* 1643.) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

= T. 2925.

5084 Relatie vanden Koninglíicken Sweedtschen Admirael Marten Tyssen, Van 't geene sich toe-ghedraghen heeft by het ghevecht tusschen Hem, ende negen Koninghlijcke Deensche Schepen (*gedagt.* In 't Lyster Diep op 't Schip de Gulde Swaen den 31. Mey 1644. *Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1644. in-4°., 8 blz.

Zie *Commelyn*, *Frederick Hendrick*, *II*, *blz.* 157. (W. 2691.)

5085 Vyt Hadersleven den 31 Junij 1644. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Deensche berichten uit *Haderslevcn*, *Kiel*, *Helsigneur*, *Koppenhagen*, *Ghelucksladt*, *Lubeck* en *Hamborgh* van 31 Juni—16 Juli.

5086 Ghespreck, Tusschen Kees ende Knoet, Aengaende, de laetste

Victorye, der Sweeden, tegen de Deenen, te Water. t'Amsterdam by Lambrecht Jansz. *Z. j.* in-4°., 8 blz.

5087 Bibliotheca Gallos-vecica (*sic*) Notis Novis Nuper additis illustrior. Sive Syllabvs Opervm Selectorvm, Qvibvs Gallorvm Svecorvmqve hac tempestate, Belli proferendi, Pacis euertendae, Stvdia, Publico exhibentur. Erasmvs Irenvs collegit. Accessit Prologus: Ad Concordiam Germanicam Adhortatio. (*Met titelvignetje.*) Vtopiae. Apud Vdonem Neminem ... Hoc anno. in-4°., (VIII) en 24 blz.

Op blz. 4 van dit vreemde geschrift wordt gesproken van *Caussae-belli, quo XXVI per annos ardet Germania*, hetgeen doet vermoeden dat het op 1644 thuis hoort.

5088 Veritez Palatines Opposées Aux Calomnies Bavarienes Ou Examen d'Vn Libel Diffamatoire intitulé *l'Astrée de Baviere* ... (*Met titelvignet.*) A la Haye, Chez Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1644. in-4°., 46 blz.

5089 Translaet van Twee Danck-brieven, geschreven Vyt het Hertochdom Zweybrugh ende Landtgraefschap Hessen, Aen de Gedeputeerde der Synode van Frieslant, Waer inne Sy de Friesche Kercken hoochlijck bedancken van het laestgheledene Collect aen haer overgesonden. (*Met het wapen van Friesland op den titel.*) Tot Franeker, By Vldecick (*sic*) Balck, ... Anno 1644. in-4°., 24 blz.

5090 Summa Van 'tgene sijn Vorst. Gen. Rakoczy In Sevenbergen voor haer Coninckl. Majesteyt ende Croon Sweden, als oock vande Coningl. Majest. in Vranckrijck, ende andere ... gheconfedereerde, met behoorlijck respect is begeerende ende versoeckende. Mitsgaders Twee Manifesten, d'een van Keyserl. Majest. aen 't Coninckrijck Hongerijen, ende d'ander van ... Georgio Rakoczy, mede aen 't ghemelde Coninckrijck van Hongerijen geschreven. Wt de Latijnsche Tale Getranslateert. (*Met titelvignet.*) Naer de Copie gedruckt tot Weenen. (*Z. n. v. pl., en v. dr.*) 1644. in-4°., 16 blz.

De twee Manifesten van *Rakoczy* van 17 Febr. en van den keizer van 23 Febr. 1644 vindt men in *Theatrum Europaeum*, *V*, 287 –291.

5091 La solenniss^a^ caualcata fatta in Roma Di N. S. Papa Innocentio. al Possesso. Della Chiesa Di. S. Gio. Laterano ... 22 (*verbeterd in* 23) Nouembre 1644 (*Plaat waarop die optocht is afgebeeld.*) *Onderaan:* Gio Batt Roussi In Piazza Nauoria (*te Rome*). in-plano, een blad.

5092 Brevis assertio et apologia acclamationis et jvstitiae, ... Portugalliae Regis Joannis Inter veros, et legitimos Lusitaniae Reges nomine Quarti, apposita aliquibus contrariis, impudentibus, et temerariis Scriptoribus. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 20 blz.

5093 Relaes Ofte Memorie Vande Successen der Portègeische Wapenen uytgericht in 't Rijck van Portugal in desen tegenwoordigen Jaere 1644. tot den 26. May incluys. (*Met het wapen van Portugal op den titel.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1644. in-4°., 20 blz.

= T. 2926.

5094 Advis Des-Interessé aux Habitans des Païs-bas, qui sont sous la Domination du Roy d'Espagne. Par vne personne neutre. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) (*Fransche druk.*) in-4°., 38 blz.

Zie de vertaling hieronder. Verg. n°. 5185, waar een tegenschrift voorkomt en n°. 5764.

5095 Avis Des-Interessé aux Habitans des Pays-bas, *enz.* (*Hollandsche druk, ook herkenbaar aan den derden regel van den titel, hier eindigende* Domi-, *daar* Domina). in-4°., 24 blz.

= W. 2712.

5096 Heilsame en Onpartijdige Raat, Aan alle d'Inwoonders van Nederlandt, die onder de Heerschappy van den Koning van Spanien zijn. Gestelt door een onpartijdig persoon in de Franse sprake en nu in de Nederlantse overgeset. CIↃ IↃ XLIV (*lees* 1644.) *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 24 blz.

= T. 2945. Op last van de Staten Generaal werd een groot aantal exemplaren van dit geschrift in de Zuidelijke Nederlanden verspreid. Zie *J. P. Arend, Gesch. des Vaderlands, vervolgd door v. Rees en Brill, III, 5de Stuk, blz.* 489.

5097 Translaet uyt de Fransche Remonstrantie, Aen de Inwoonders van de Nederlantsche Provintien, zijnde onder de Heerschappije des Koninghs van Spangien. Remonstrance aux Habitans des Pays-Bas, qui sont sous la domination du Roy d'Espagne. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.D.C.XLIV. in-4°., 8 blz.

Dit stuk bevat in het kort hetzelfde als het voorgaande, namelijk den raad om zich aan het Spaansche juk te onttrekken, met de Vereenigde Provinciën en Frankrijk vrede te sluiten, en met de eerstgenoemde eene verbindtenis aan te gaan van denzelfden aard als het Bondgenootschap tusschen de Katholieke en Protestantsche Kantons in Zwitserland. (W. 2713, waar alleen de Fransche tekst gevonden wordt.)

5098 Translaet uyt het Fransoys. Remonstrantie, Aen de Inwoonders van Neder-landt, zijnde onder de Heerschappie des Coninghs van Spangien. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1644. in-4°., 4 blz.

= W. 2714.

5099 Literae Legatorum Svecicorum, Dn. Baronis Oxenstierna et Domini Johannis Salvii, ad Legatos Caesareos, Dn. Comitem ab Avverberg

et Dn. Doctorem Krone. (*gedagt.*: Osnabrugis die 29 Julii St. Vet. Anno 1644) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

5100 Missive, Ghesonden van de Sweedsche Ambassadeurs aen de Keysersche; Op 't achter-blijven van de Algemeene vrede, tot Munster. Gedruckt na de Francoysche Copije, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1644. in-4°., 8 blz.

= W. 2695. Vertaling van het voorgaande.

5101 Na-stelling eens Briefs, door den Sweed: Rijx-Cancelier Axel Oxenstirn, Aen sijn Soon Johan Oxenstirn, Legaet tot Munster, gesonden; waer in te sien is hoe Sweden de Wapenen in Duytschland, onder de deck-mantel der Religie, handelt, dat Vorstendom Pomeren erff'lick soeckt te behouden, en hoe sy Vranckrijck zijn toegedaen. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1644. in-4°., 4 blz.

De brief is gedagt. 1 Dec.

5102 Dialogvs Oft T'samensprekinge, Ghemaeckt op den Vrede-Handel. Ghestelt by Vrage ende Antwoorde Door Een Lieff-hebber vande gemeene Vriiheydt. (*Met houtsneê op den titel.*) Ghedruckt buyten Antwerpen, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1644. in-4°., 16 blz.

= W. 2696. Herdruk van een in 1608 verschenen geschrift. Verg. n°. 1415—1417.

5103 Noodige Bedenckingen Der Trouhertighe Nederlanders over de aen-staende Munstersche Handelinge van Vrede ofte Treves... Den tweeden Druck, oversien en verbetert. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1644. in-4°., 24 blz.

Herdruk van n°. 5014. (T. 2944.)

5104 Problema Politicum De Pace In Germania Conciliandа. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M. DC. XXXXIV. in-4°., 24 blz.

5105 Extrait De l'Harangue du Comte d'Avaux, Ambassadeur Extraordinaire du Roy Tres-Chrestien Louys XIV. Faite en l'Assemblée des... Estats Generaux des Provinces Vnies, en la Haye le 3 du mois de Mars. (*Met het Fransche koningswapen op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.*... M.DC.XLIV. in-4°., 4 blz.

5106 Auctentijc Extract Wt de Propositie van den Grave van Avavx, Extra-ordinaris Ambassadeur... van Vranckryck; aengaende de Paus-gesinde hier te Lande. Gedaen in de Vergaderinge van de ... Staten Generael in s' Graven-hage, den 3 Martij 1644. Midtsgaders De Resolutie van hare Ho: Mogende, den selven dito, daer

over genomen, ende aen de voorsz. Heere Ambassadeur gecommuniceert. (*Met het Fransche koningswapen op den titel.*) Tot Dordrecht, Voor Jan van der Plancke, Anno 1644. in-4°., 8 blz.

= W. 2699. Het eerste stuk is eene vertaling van het voorgaande en wordt in andere vertaling meegedeeld in *Aitzema*, *II*, 965; de *Resolutie* aldaar *II*, 965 *en* 966.

5107 Kort Verhael Aengaende 't versoeck der Heeren Ambassadeurs van Sijn Majesteyt van Vranckrijck, voor de Papisten hier te Lande. Midtsgaders De Resolutien der Ho: Mo: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, daer over genomen, ende aende voorsz. Heeren Ambassadeurs gecommuniceert. (*Met titelvignet.*) Tot Dordrecht, Gedruckt voor Abraham Wijnbrantsz. van Macedonien, Anno 1644. in-4°., 8 blz.

= T. 2949. Zie de beide voorgaande nummers.

5108 Kort Verhael, *enz.* (*als 't voorg.*) Ae*n*-*g*aende ... Mi*ts*gaders ... Ho: Mo*g*: enz. in-4°., 8 blz.

Andere druk. De titel telt hier 14, in het vorige nummer 13 regels. Bladz. 7 is hier geheel cursief gedrukt.

5109 Kort Verhael *enz.* (*als 't voorg.*) ... *Gh*edruckt *enz.* in-4°., 8 blz.

Slechte nadruk van 't voorg. De laatste blz. (7) heeft 12 regels. (T. 2950.)

5110 Schriftelycke Punctuele Declaratien, van de tegenwoordige Standt der Diaconie, binnen de Kercken ende Stadt Enchuysen: Overghesonden aen de Synodale Vergaderinghe tot Amsterdam, gehouden A°. 1601. beginnende den 19. Junij. (*Met het wapen van Enkhuizen op den titel.*) Ghedruckt t' Enchuysen, By Floris Jansz. Camerling. Anno 1644. in-4°., 6 blz.

5111 Copye Van het Octroy *enz.* ... *als N°.* 4888. (*Met houtsneê op den titel.*) In 's Graven-hage. By Anthony Jansz. Tongerloo ... Anno 1644. in-4°., 16 blz.

5112 Twee Dedvctien, Aen-gaende de Vereeninge van d' Oost ende West-Indische Compagnien, aen de ... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, vande West-Indische Compagnie, over-gelevert. (*Met een schip als titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Jan Veely, ... Anno 1644. in-4°., 22 blz.

= T. 2931. Ten onrechte beweert *E. Laspeyres*, *Geschichte der volkswirthschaftlichen Anschauungen der Niederländer*, *S.* 300, *n°.* 127 dat dit geschrift hetzelfde zou zijn als n°. 5122 en 5114. Het tweede der beide genoemde geschriften bevat ook deze *Twee Deductien*, maar het *Kort Discours* is een ander geschrift.

5113 Twee Dedvctien, *enz.* (*als 't voorgaande.*) in-4°., 22 blz.

Dezelfde druk als de voorg., doch het titelvignet is in het voorg. exempl. een

schip, met bovenschrift: *Concordia res parvae crescunt*, in dit exempl. het wapen van Holland (T. 2932, waar de spreuk gemist wordt).

5114 Remonstrantie ende Consideratie Aengaende De Vereeninghe vande Oost ende West-Indische Compagnien: Eerst aen de... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, ende op den 13en Februarij... aende ... Staten Generael der Vereenichde Nederlanden, Ende Aen sijne Hooghevt den Heere Prince van Orangien, etc. overghegeven Door de Gedeputeerde ... Bewinthebberen vande Geoctroyeerde West-Indische Compagnie. Midtsgaders, De Consideratien ende Andtwoorden by de ... Bewinthebberen vande Oost-Indische Compagnie daer teghens, aen de selve Hare Ed: Groot-Moog: overgelevert... (*Met houtsneë op den titel.*) In 's Gravenhage, Ghedruckt voor Lieven de Langhe, den 21. Martij, 1644. in-4°., 40 blz.

= T. 2936. Behalve het inleidend woord en de stukken der Oost-Indische Compagnie is dit geschrift gelijk aan het vorige.

5115 Consideratie, Overgelevert by de Heeren Bewinthebberen van de Oost-Indische Compagnie Aen de ... Staten van Hollant ende West-Vrieslant, Waeromme het voor de selve Compagnie onmogelick ende ondienstigh is, om met de West-Indische Compagnie te treden in handelinge, om beyde onder een Octroy ende Societeyt gebracht te worden. (*Met een schip op den titel.*) In 's Graven-hage, By Jan Fransen,.., 1644. in-4°., 8 blz.

= T. 2937. Hetzelfde als de *Consideratien ende Andtwoorden* van het vorig nummer.

5116 Bedenckinge Over d'Antwoordt der Heeren Bewint-hebbers vande Oost-Indische Compagnie: Aen de ... Staten van Hollandt en West-Vrieslant, in twee Schriften, overgelevert, belanghende de Combinatie der twee Compagnien ... (*Met het wapen van Holland op den titel.*) In 's Graven-haghe, By Jan Veeli, ... Anno 1644. in-4°., (VIII) en 32 blz.

Het Antwoordt der Bewindhebbers van de O.-I Comp., hetzelfde als de voorgaande *Consideratie*, is hier vooraan gevoegd. (T. 2938.)

5117 Aenwysinge: Datmen vande Oost- en West-Indische Compagnien, een Compangie dient te maken. Mitsgaders Twintich Consideratien op de Trafyque, Zeevaert en Commertie deser Landen, ... (*Met een schip als titelvignet.*) In 's Graven-haghe, Gedruckt by Jan Veeli, ... 1644. in-4°., 36 blz.

= T. 2933.

5118 Aenvvysinge: *enz.* (*als 't voorg.*)... maecken... (*Met andere houtsneë op den titel, ook een schip voorstellende.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Frans Pels,... 1644. in-4°., 36 blz.

5119 Schaede Die Den Staet der Vereenichde Nederlanden, en d'Inghesetenen van dien, is aenstaende, by de versuymenisse van d' Oost en West-Indische Negotie onder een Octroy en Societeyt te begrijpen. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-Haghe, Voor Jan Veeli, ... Anno 1644. in-4°., 52 blz.

= T. 2934.

5120 Klaer Licht, Ofte Vertoogh van 's Lants welvaeren, Aengaende De Combinatie van de Oost en West-Indische Compagnien. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

= T. 2939.

5121 *C*laer Licht Ofte Verto*och* van 's Lants we*r*vaeren (*sic*) *enz.* (*als 't voorg.*) ... *z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 18 blz.

= T. 2940.

5122 Kort discours, ofte naardere verklaringe van de onderstaende V. Poincten, I Aengaende de verlichtinghe die desen staat heeft ghenooten, door de oprechtinghe en Oorloghen van de West-Indische Compagnie, 2 Dat men deselve Compagnie, met die van de Oost, of hare beyde Octroyen, vereenigende, nu ongelijck meerder verlichtinge, ... sal konnen erlangen. *enz.* ... Gedruckt voor een Lief-hebber van 't Vaderlant, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1644. in-4°., 36 blz.

= T. 2941.

5123 Ooghen-Salve Tot verlichtinghe, van alle Participanten, so vande Oost, Ende West-Indische Compaignien, Mitsgaders Verscheyden notabele Consideratien, aengaende de Vereeninghe van de Oost- ende- West-Indische Compaignien, met malkanderen ... (*Met titelvignet.*) In 's Graven-haghe, By Lieven de Lange, in April. An. 1644. in 4°., 36 blz.

= T. 2942.

5124 Consideratie, Over de tegenwoordige ghelegentheydt van Brasil. In twee Deelen ghestelt: Int eerste werdt aenghewesen op wat maniere men aldaer alles beter coop sal connen hebben, ende wat voordeelen aldaer uyt staen te verwachten. Int tweede deel ofte profijtelijcker is dat, sulcx geschiede door de Compagnie selfs, ende hare Dienaers alleen, ofte door Particuliere. Alles met redenen bevesticht, ... t'Amstelredam, Ghedruckt by Johannis Jaquet, ... Voor Jan van Hilten, ... 1644. in-4°., 34 blz.

Op sommige exemplaren vindt men boven het adres een klein vignet, dat bij anderen gemist wordt.

5125 Remonstrantie Aen de ... Staten Generael der Vereenigde Nederlanden. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 12 blz.

Beklag van *Bernard Conders van Helpen, Ridder* enz. over de onwettige wijze waarop hij door *eenige Jonckeren, Heuvelingen, Eygen-Erfden ende Volmachten vanden Ommelanden tusschen den Eems ende Lauwers* in rechten wordt vervolgd, benevens een missive van de Staten Generaal gedagt. 19 Juli 1644 aan genoemde *Jonckeren* enz. om bericht.

5126 Articles, Accordez Par son Altesse, à Messieurs Don André de Prada Y Muxica Gouuerneur du Zas de Gand, le Comte de Megen, et aux Capitaines, Officiers et gens de guerre, estans en Iceluy. Articvlen, Door Sijn Hoocheyt geaccordeert, *enz.* ... (*gedagt.* 5. *Sept. Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-haghe, By de Wed., *enz.* ... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1644. in-4°., 8 blz.

= W. 2706. Bij *Aitzema, II*, 1008.

5127 VVaerachtich Verhael, Van de Victorie ende 't overgaen van 't Sas van Gent, 't Fort St. Anthonis, Met den aenkleven van dien. Op Woonsdagh den Sevenden September, 1644. Hier nevens sijn ghevoeght, De Artiickvlen, *enz.* (*zie 't voorg.*) ... *Met een degen als titelvignet.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens vander Boxe, ... A°. 1644. in-4°., 8 blz.

5128 J. vander Veens Zege-Sang over het Sas van Gent, Gestelt inde macht van ... den ... Prince van Orangien, Fredrick Hendrick van Nassou. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt By Joost Broersz. ... 1644. in-4°., 8 blz.

= T. 2929. Op andere exemplaren van dezen druk wordt de naam van den dichter gemist.

5129 Lacht niet te vroegh!
't Is tijdts genoegh.

Spotdicht op de Gentenaars, naar aanleiding van de verovering van Sas van Gent, ondert.: Tracht na beter. Matthijs Joncheere *Het adres is hier waarschynlyk afgesneden en zal evenals by T. N°.* 2930 *moeten zijn:* Middelb., J. Fierens. ... 1644. in-fol°., een blad.

5130 Cornelii Boyi, JCti Epigrammata In Sassam Gandavensem, à Celsissimo Auriaco Principe Frederico Henrico Nassovio, Belgarum foederatorum terra marique Imperatore, ... expugnatam. *Achteraan:* Hagae-Comitis, Excudebat Isaacus Burghornivs, ... CIↃ IↃ XLIV. in-4°., 8 blz.

5131 Generael Besteck ende Conditien, Waer naer de ... Gecommitteerden der Steden Amsterdam ende ter Goude, uyt krachte van seecker Octroy by de twee gemelte Steden geobtineert van de ...

Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, sullen aenbesteden 't maecken van een Treckwegh, ende 't graven van een Treckvaert, in voegen als hier na verklaert staet. (*Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 24 blz.

5132 Cevlsche Boden. (*Bericht van de* Boden van 't Ceulsche Kantoor tot Amsterdam, *dat van* 1 *Nov.* 1644 *af* de Brieven op Ceulen, etc. Aken, Luyck ende Mastricht sullen gaen des Dingsdaeghs voormiddagh de Klocke half tien ... ende ... des Vrydaeghs smorghens ... op de selfde uyre, *terwijl Vrijdags* oock mede gaen sullen de Italiaensche ende Duytsche Brieven.) *Boven het wapen van Amsterdam.* (*Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

5133 The Trvmpeter Sent By God to all the Principallities, States, and Potentates of Europe ... for a warning to them, to betake them selves to speedy repentance, and every one in particular, to abstaine from sinning, and committing whoredome with that Babilonian Strumpet of Rome.... Pvblished in the Dvtch tongve by a Man of God, before the beginning of that unnaturall warre betwene us and our Breethren of Scotland: ... Now faithfully translated, ... London. Printed for Peter Cole, ... 1644. in-4°., 24 blz.

5134 Pieces tovchantes les Catholiqves sujects des Estats des Provinces Vnies du Pays-Bas. ... A Mvnster. M. DC. XXXXIV. in-4°., (IV) en 84 blz.

= T. 2954. **Belangrijke verzameling stukken uit de jaren 1566—1644.**

5135 Stvcken Aengaende De Catholycken Onderdanen vande Staten der Vereenighde Provincien van Nederlandt. (*Met titelvignet.*) Overgeset uyt de Fransche Copye van Munster, ende nu Gedruckt. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.DC.XXXXIV. in-4°., (IV) en 92 blz.

= T. 2955. **Vertaling van het voorgaande.**

5136 Anatomie ofte Ontledinghe van 't verderffelijck Deseyn der hedendaechsche Paepsghesinde, teghen Kercke en Poletie, en alle goede Inghesetene der Geunieerde Provintien. ... Door Theophilus Philopatris. (*Met titelvignet.*) Groeninghen, By Jan Geertssen, ... Anno 1644. in-4°., 52 blz.

5137 Anatomie *enz.* (*als 't voorg.*) ... Na de Copie tot Groeningen, By Jan Geertssen, ... Anno 1644. in-4°., 56 blz.

= T. 2956.

5138 Anatomie, *enz.* (*als 't voorg.*) ... Ghedruckt by Jan Geertssen (*te Gron.*), voor de Lief-hebbers des Vaderlandts, 1644. in-4°., 32 blz.

Het titelvignet en de spelling verschillen van die in de beide voorgaande nummers.

5139 Grondelijke ende bescheydelijke Antwoorde, Op drie Papisten Vraegh-Liedekens (aen den Gereformeerden gesonden, die onlanghs uyt het Hooghduytsche in Nederduytschen Rijm over-geset waren, door Heer Frederick Reynaerts van Cranenburch, ende gedrukt tot Antwerpen.) Gestelt,... Door Hieronymus Vogellius, Predicant,... in Engkhuysen... (*Met klein titelvignet.*) Eerst ghedrukt tot Engkhuysen, By Jacob Lenaertsz. Meyn,... Anno 1614. in Januario. Ende nu herdrukt, By Floris Jansz. Camerlingh. Anno 1644. in Martio. in-4°., 48 blz.

Herdruk van n°. 2184.

5140 Den Half Gereformeerden Pastoor, Ofte Waerachtige Copien van sekere Brieven, geschreven van Mattheus de Beyr, Pastoor tot Halteren: Waer in hy voorstelt syn gevoelen aen-nopende derthien Artijculen van het geloove,... Met de antwoorden hem daer op toe-gesonden... (*Met titelvignet.*) Gedruckt voor Rombout van Hamerstede,... tot Bergen op den Zoom. *z. j.* in-4°., 32 blz.

De antwoorden zijn van *P. Doornick*, *Predicant tot Poortvliet.*

5141 Delfs-Haeghsche Twee-dracht, Verandert in Een-macht. Voorghestelt, Over het maken vande Haeghsche Vaert, nae het Westlandt, ende de Delfsche proceduren daer tegens, om dat te beletten. Wt-gegeven door J. Geul Rechts-Geleerde. (*Met het wapen van den Haag op den titel.*) In 's Graven-hage, By Anthony Jansz Tongerloo,... Anno 1644. in-4°., 20 blz.

= W. 2711.

5142 Sekere Brief Inhoudende Een kort Verhael van sommige Godvruchtige Propoosten Die... Johannes Vtenbogaert, in sijn uyterste gesproken heeft: Daer op hy den iiij. Septemb. des Jaers 1644. in den Heere is ontslapen.... Tot Rotterdam, Gedruckt by Joannes Naeranus,... Anno 1644. in-4°., 12 blz.

De brief is waarschijnlijk van Jac. Batelier, oudsten predikant der Remonstranten te 's Gravenhage. Achteraan vindt men een kort Latijnsch lijkdicht van *W. de Groot*. (T. 2960.)

5143 Davidis Gvilberti, Ultrajectini, Eerste Apologia ofte Verantwoordinge der Heylighe waerhyedt (*sic*); teghens de Godtslasteringhen der Behemisten, soo die onlanghs, hier te Landen, wederom sijn uytghegaen, door eenen die hem selven noemt Johannem Theodorum von Tschesch. Equit. Siles. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt voor Antoni Tielemans,... Anno 1644. in-4°., (II) en 70 blz.

5144 Octroy Vergunt inden Jare 1538. met consent van... Carolvs de vijfde,... Aen-gaende 't Regeeren der Schutterye van de Cloveniers

van 's Graven-hage, Ende wederom vernieuwt inden Jare 1561. door Philips de II,... (*Met het wapen van 's Gravenhage op den titel.*) In 's Graven-hage, Ghedruckt by Joost Jansz Verheul... Anno 1644. in-4°., 12 blz.

5145 Raedt voor de Scheer-siecke Hair-Cloovers. (*Met titelvignet.*) Tot S' Hartogen-bossche By Jan Van Dockum ... 1644. in-4°., 54 blz.

Niet onaardig tegenschrift van een puriteinsch boekske tegen het dragen van lang haar, door een predikant onder 't pseudoniem van *J. Poimenander* in 't licht gegeven („*Absaloms-Hayr*", *Dordr.* 1643. *in-8°.*). Het heeft den vorm van een brief aan eene *Joffrouw E. V. D.* en is onderteekend: *A. Verborg*, pseudoniem van Florens Schuyl (T. 2961). Zie het tweede volgende stuk.

5146 Raedt *enz.* (*als 't voorg.*) ... Tot Utrecht voor David van Hooghenhuysen. *z. j.* *Achteraan:* Tot S' Hartogen-bossche By Jan Van Dockum... 1644. in-4°., 54 blz.

Dezelfde druk als het voorgaande, waarbij alleen het adres is veranderd.

5147 Raedt Voor de Scheer-siecke Hayr-cloovers. Door Florens Schuyl, Ordinaris Professor der Philosophie, binnen 's Hertogen-Bosch. Het Tweede Deel. (*Met titelvignet.*) 's Hertogen-Bosch. By Jan van Dockum,... *z. j.* in-4°., (VIII) en 88 blz.

***Prof. Schuyl* zegt in een voorbericht dat hij „*om spijt in syn benijders te verwecken*" zich *Anthonius Verborg* had genoemd „*'t welck in 't Griex en duits mijn eigen naem beteeckent.*" (T. 2962.) Nog verschenen over dit onderwerp: *Spiegeltien, Vertoonende 'T Lanck Hayr ende Hayrlocken, By de oude Hollanders ende Zeelanders gedragen. Door* Marcus Zuerius van Boxhorn. Middelburg. 1644. in-12°. en: *Brief van* Cl. Salmasius *aen Andream Colvium... belangende het Langh hair der mannen ende de Lokken der vrouwen. Overgeset uyt het Latijn... door Johannem Michaelium Hornanum.* Dordrecht. 1645. in-8°.**

5148 Droevigh Klaegh-Liedt, Over de met Eede beswooren trouloose Trou-beloften des Houwelijcken Staets, uyt-wijsende het Edict van den E. Kercken-raedt, en eenighe Certificatien by gheloofwaerdighe Persoonen deser Stede Amsterdam ghedaen, gheschiedt tusschen de Eerbare Joffrou N. N. ende ... Wilhelmus Sommerius Bedienaer des H. Evangeliums vande Ghereformeerde Kercke binnen deser Stede Amsterdam ... Mitsgaders een Publicatie de welcke by openbaren Edicte op den vierden September 1644. voor de Ghemeente is af gepubliceert. *enz.*... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1644. in-4°., 12 blz.

Verg. n°. 5251.

5149 Pvblicatie. Copie nae het Originael. Op den eersten September 1644. is dese neffens staende Publicatie D. Wilhelmus Sommerus, inde E. K. R. tot Amsterdam ter handt gestelt, en opden vierden September by de Reconsiliatie van sijn Ampt, opentlijck in seven Kercken, nae het voor-middagh Sermoen, voor de Gemeente af

gepubliceert (*Hierbij wordt S. van de censuur ontheven en in zijn ambt hersteld.*) *Hier onder:* Antwoort vande Christelijcke Ghemeente. *Onderaan:* Ghedruckt alhier tot Amsterdam, (*z. n. v. dr.*) ... 1644. in-plano, een blad.

Het eerste stuk komt ook voor in het voorgaande nummer.

5150 Gulden An-bijt Van Drie Reden-swieren, als geregten, Voorgeregt en op-gedist van *Kristoffel Van 't Vaste Sant*. . . . (*Met titelvignet.*) Gedrukt in VVater-land By Jacob de Smit. Anno M.D.C.XLIV. in-4°., 12 blz.

Natuurkundige beschouwingen hoofdzakelijk over de stofwisseling.

1645.

5151 Copye. VVt seeckere Missive geschreven uyt VVatten den xx. Junij 1645. nopende d'overkompste vande . . . Armade van Sijne Majesteyt van Vranckrijck, aen de Riviere De Calmo onder 't beleydt ende aenvoeren van den Heere van Lamovr. In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... 1645. in-plano, een blad.

5152 Cort ende wonderlick Verhael Van de geluckighe bekendmakinge Des Hertogs van Rohan Gebooren tot Parijs, 1630, en in 't Jaer 1636 onbekent in Holland ghebracht, *enz*. . . . (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1645. in-4°., 8 blz.

= W. 2752. Zie: *Aitzema, III*, 86 *en* 87, waar een Hollandsche vertaling wordt gevonden van den brief der hertogin van Rohan, die hier op de laatste blz. is afgedrukt.

5153 Brief Vande Kercken in Yerlandt, Aende Kercken in Zeelandt, inhovdende Een Dancksegginge Over Den leef-tocht hun toe-gesonden, als oock een verhael van haren staet, ende begeerte der Gebeden voor haer tot Godt. Vyt last der Classe van Walcheren in Duytsche Taele over-gheset. (*Met titelvignet.*) Tot Middelburgh, By Jaques Fierens, ... 1645. in-4°., 8 blz.

Gedagt.: *Nieuton, tien mylen van Knock-fergis den* 12. *Augusti* 1644.

5154 Brief *enz.* (*als 't voorg.*) . . . t'Amsterdam. Gedruckt by Anthony Jacobsz., ... 1645. Nae de Copye van Zeelant. in-4°., 8 blz.

5155 Des Aerts-bisschops van Cantelbergs Oratie Ofte Lyck-predicatie, Gedaen by hem selven op 't Schavot op Towerhill, den 10 Januarii 1645. wesende Vrydach, ... Mitsgaders de Gebeden . . . Alles . . . beschreven door J o h n H i n d e daer toe vande Aerts-bisschop versocht, ... Eerst tot Londen ... gedruckt by Pieter Cole; ende

nu . . . getrouwelicken in 't Neerlandts overgeset, ende gedruckt t'Amsterdam by Joost Broersz. . . . *z. j.* in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *III*, 71 *v.v.* (T. 2963.)

5156 Oratie, gedaen door den Aerts-Bisschop Van Cantel-bvrg *enz.* . . . Gedruckt na de Copye tot Londen, by Pieter Cole. Tot Rotterdam, Gedruckt by Joannes Naeranus, . . . 1645. in-8°., 20 blz.

= T. 2964. Andere vertaling.

5157 Lijck-Sermoen van VVillem Laud, Aerdtz-Bisschop van Cantelberg *enz.* . . . (*Met portret van Laud op den titel.*) Door last ende bevel eerst gedruckt tot Londen, by Pieter Cool . . . Ende tot Leyden ghedruckt, by Willem Christiaens vander Boxe. . . . 1645. in-4°., 12 blz.

Nog andere vertaling. Op den titel ontbreekt de naam van John Hinde als beschrijver.

5158 Een vast ende bondigh Antwoort Op VVillem Lauds Aerts-bisschop van Cantelberghs. Oratie Ofte Lyck-predicatie, *enz.* . . . Gedruckt na de Copye tot Londen by Jane Coe, ende nu . . . in 't Neerlandts overgeset *z. n. v. pl. en v. dr.* (*Amst. J. Broersz.*) 1645. in-4°., 14 blz.

= T. 2966. Bij sommige exemplaren vindt men een gegraveerd portret van Laud, in ovaal met Latijnsch randschrift. In eenige exemplaren is de signatuur in plaats B_2 en B_3: A_2 en A_3, in andere B_2, A_3.

5159 The Life and Death of VVilliam Lawd, late Archbishop of Canterburie. Beheaded on Tower-Hill, Friday the 10. of January. 1644 (*sic*) . . . By E. W. . . . London: Printed for John Hancock; . . . 1645. in-4°., (VIII) en 42 blz.

Achter het titelblad een geëtst portret van Laud, geteekend: *W. M. sculp*.: Het geschrift is *tegen* Laud gericht.

5160 De ootmoedige begeerte ende propositien, tot een seeckere ende welgegronde Vrede, daer op geaccordeert is door het onderlingh advijs en consent vande Parlementen van beyde de Koninghrijcken . . . om aen Sijne Majesteyt gepresenteert te worden. Als mede de Substantie van Syne Majesteyts Propositien. Mitsgaders de Ghebeden . . . op den solemnelen Vast-dagh by Sijn Majesteyt ingestelt, . . . Item, Afscheyt van de Vrede-handeling tot Uxbridge, dat is: De laetste antwoordt van de Londens en Schotsche Commissarissen . . . Mitsgaders Sijn Majesteyts voorsz. Commissarissen laetste Replique enz. (*ged.* 22 *Febr.*) Wt den Engelsche ghetrouwelijck overgheset. *z. n. v. pl. en v. dr.* (*Amst. J. Broersz.*) . . . 1645. in-4°., 28 blz.

Het *Afscheyt van de Vredehand. tot Uxbridge* heeft afzond. titel met het adres van *J. Broersz*, ook afzond. signatuur. (T. 2967.)

5161 Relatie, Van d' Executie (*den* 1 *Febr.*) van seker Pater Jesuit, die om de Catholique Religie, tot Londen in Engelandt ter doodt is gebracht. Mitsgaders: d'Executie, gedaen (4 *Maart*) aen den Baron Macguire, Pair van Yrlandt. (*Met houtsneê op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... M.DC.XLV. in-4°., 8 blz.

= W. 2726.

5162 De laeste woorden Ende Belydenisse van den Lord Maguire, Pair van Yrlandt, welcke tot Tyburne buyten Londen gehangen, gesleept, ende gevierendeelt is geworden. Mitsgaders Alle de vragen die hem voorgestelt zijn, ende wat hy op yder stuck geantwoort heeft. Gedruckt ende uitgegeven door ordre van 't Parlement. Eerst in 't Engels Gedruckt tot Londen by Jane Coe. *Z. j.* in-4°., 8 blz.

In het opschrift blz. A_2: *Geschiet den* 30 (sic) *Febr.* 1645. (W. 2727.)

5163 The Speech of . . . the Lords Ambassadours Extraordinary. From the ... States General of . . . the Netherlands, taking their leave of both the . . . Houses of Parliament . . . 10 (20) April 1645. Translated out of French into English: And printed by their Excellencies Order. . . . Together with a Moderate Answer by a private Gentleman. London, Printed by M. B. for R. Bostock ... 16 (26) April 1645. in-4°., 8 blz.

De redevoering der gezanten in *the Parl. Hist. of England*, *III*, 358 *en* 359.

5164 De Oratie Van ... de ... Ambassadeurs Extraordinary der ... Staten Generael . . . Nemende hun afscheydt van de Eerbare Huysen des Parlements tot West-munster vergadert, den 10 (20) April 1645. Uyt het Fransch in 't Engelsch . . . ende nu uyt het Engels . . . vertaelt. Met een Moderate Antwoort van seker prievaet Joncker, mede volgens d' order in 't Engelsch gedruckt. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= T. 2972. Vertaling van het voorgaande; de *Oratie* bij *Aitzema*, *III*, 38.

5165 De Propositie van . . . De Heeren Ambassadeuren Extraordinair, Vande .., Staten Generael ... Haer Af-scheyt nemende van beyde de Achtbare Huysen des Parlements vergadert tot West-Munster, den 10. April 1645.... Zijnde Eerst uyt de Fransche inde Engelsche, ende nu uyt de Engelsche inde Nederduytsche Tale ... overgeset. Als mede Eene Moderate Antwoorde op deselve Propositie ghestelt door een particulier Edelman, . . . London, Ghedruct door M. B. voor R. Bostock, ... 16. April 1645. in-4°., 8 blz.

= W. 2729. Andere vertaling als 't voorgaande.

5166 Poincten Van Consideratien, Resulterende uyt het rapport van hare Ho: Mog: Extraordinarisse Ambassadeurs, ... Vyt Engelandt

gekeert in ... Mey, 1645. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, Gedruckt by Joannes Naeranus, ... Anno 1645. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *III*, 39 *v.* (T. 2973.)

5167 Klachten Des Parlements van Engelandt, Aende ... Staten Generael van de Vereenighde Nederlandtsche Provintien, Over des selfs Ambassadeurs, in forme van Credentie-Brief, Gegeven Aen de Agenten van het voornoemde Parlement, residerende In 's Graven Hage. Gedruckt na de Copie van London (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1645. in-plano, een blad.

In *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 364, 365, waar men den Engelschen tekst vindt, is dit stuk gedagt. 28 Mei (7 Juni).

5168 Aende ... Staten Generael van de Geunieerde Provintien in de Nederlanden. (*Andere Holl. uitgave van het vorige stuk.*) Na d' Engelse Copye, gedruckt tot Londen. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1645. in-fol°., een blad.

= T. 2971.

5169 Drie besondere Missiven geschreven van den ... Gener. Sir Thomas Fairfax, Luytenant Generael Cromwell, ende de ... Gecommitteerden van 't selve Leger. Waer in alle de particulariteyten (van de groote victorie verkregen over sijn Majesteyts Armee den 24 Junij) volkoomelick verhaelt worden. Met een Lijste van de Namen der gevanghen Colonellen, Capiteynen, *enz.* ... Tot Londen, Gedruckt door ordre ... des Parlements, voor John Wright ... 1645 en nu t' Amsterdam by Joost Broersz. in-4°., 8 blz.

Berichten over den slag bij Naseby.

5170 Dry Brieven, Van den ... Heer Thomas Fairfax, Lieutenant Generael Crisuel (*sic*), ende de Gecommitteerde, in het Leger residerende. Daer in Alle de particulariteyten van die groote Victorie van onse forcen, teghen Sijn Majesteyt bekomen ... eteen (*sic*) Lijste der namen vande Colonellen, Capiteynen, *enz.* .. welcke gevangen zijn.... Wt het Engels ... vertaelt. (*Met houtsneé op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1645. in-4°., 8 blz.

Andere vertaling dan 't voorgaande.

5171 's Conincx Cabinet Geopent Door Drie Oratien gedaen in een Common-Hall, (dat is den grooten Raet der Stadt London,) Donderdach den $\frac{3}{13}$ July 1645. By Mr. Lisle, Mr. Tate, Mr. Brown, ... Behelsende Verscheyden aenmerckinghen over des Conincx Brieven met desselfs eygen handt geschreven ... gevonden in 's Conincx eyghen Cabinet, het welcke bekomen is inde slach tot

Nasiby ... Nu ... overgheset naer de Enghelsche Copye ghedruckt. Tot London, Voor Pieter Cole, ... 1645. in-4°., 16 blz.

= T. 2968. De titel van de Engelsche uitgave vindt men in *the Parl. Hist. of England*, *III*, 377 *en* 378 noot.

5172 's Conincx Cabinet Geopent *enz*. . . . (*als 't voorg.*) . . . *Vervatende* Verscheyden aenmerckinghen ... Tot London, Voor Pieter Cale ... 1645. in-4°., 16 blz.

= T. 2970.

5173 's Conincx Cabinet Geopent *enz*. (*als 't voorg.*) *Andere druk*, *de drie eerste woorden van den titel op één regel.* in-4°., 16 blz.

= T. 2969.

5174 Declaratie Van beyde de Huysen des Parlements van Enghelandt. Aende ... Staten Generael der Vereenichde Nederlantsche Provintien. Aengaende de Proceduren ende comportementen van derselver Extraordinaire Ambassadeuren onlancx in Engelant voorgevalle.... Overghelevert ... in Julio ende Augusto ... 1645. (*Met titelvignet.*) Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1645. in-4°., 22 blz.

= T. 2974. Zie: *Aitzema*, *III*, 40.

5175 Declaratie van het Parlament van Engelandt: aende ... Staten Generael Vande Verenigde Nederlanden. Belangende hare laeste Ambassade in Engelandt. Londen: Gedruckt voor Laurents Blaiklock ... Anno 1645. in-4°., (IV) en 52 blz.

= W. 2732. Andere uitgaaf van 't voorgaande in Engeland gedrukt. Dit blijkt ook uit het slot, waar boven de *errata* gelezen wordt: *Door de ongewoonheyt vande Nederlandse taal te drucken so syndaer eenige faulten ingesloopen.*

5176 A second Declaration of the ... Parliament; of The whole Proceedings with the late Extraordinary Ambassadors From ... The States Generall of the United-Provinces; Concerning Restitution of Ships, and the Course of Trade. London: Printed for Edward Husband, ... Sept. 18. 1645. in-4°., 30 blz.

= W. 2733.

5177 De Tweede Declaratie Van ... (*het*) Parlament, Aengaende De geheele Proceduren met de Ambassadeurs Extraordinary Vande ... Staten Generael Vande Vereenigde-Provintien, Ouer de Restitutie van Shepen (*sic*), ende de Cours van Traffique. Londen, Gedruckt voor Laurents Blaicklock ... Anno 1645. in-4°., (IV) en 48 blz.

Oorspronkelijke Engelsche druk, met de order van 't Parl. om het te drukken „*in duyts ende in Engels*" gedagt. 15 Sept. (T. 2976.)

5178 Extract de la Maladie et Gvarison De l'Angleterre (*Met een Kroon op den titel.*) A Munster Chez Germanicus Pacificus, l'An 1645. in-4°., 102 blz.

= W. 2734.

5178*a* Corpus Disciplinae, Togeth with the Form of all Ecclesiasticall Administrations used in the Dutch-Churches within this Kingdom. Agreeing with the Reformed Churches of the United-Provinces,... Wherein also is comprised, The Confession of Faith of the said Churches, and the Catechisme, *etc.*... Published by the Ministers and Elders of the Dutch Congregation in London. London,... J. Field for R. Smith,... 1645. in-4°., (IV) en 96 blz.

Met voorrede.

5179 Vriendelijke vermaninge Aen de Ambassadeuren van Vranckrijck, de welcke gesonden sijn tot verhandeling van de Munsterse Vrede. Ofte Aenmerckingen van N. N. over de ghesonden Missiven welcke de selve Legaten van Vranckrijck, aen de Vorsten des Roomschen Rijcks ende aen de Frankfortse vergaderinge gheschreven hebben *enz.*... (*Met titelvignet.*) Gedruckt na de Latijnsche Copye, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M DC XLV. in-4°., 36 blz.

De bijgevoegde Brieven, enz. der Fransche Ambassadeurs, ten getale van 5 zijn van April—Nov. 1644. (T. 2980.)

5180 't Balet van de Vrede, vertoont door de Fransen tot Munster (den 26 Marty 1645. *Met titelvignet.*) t' Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz.... Anno 1645. in-4°., 12 blz.

= W. 2737.

5181 t Balet van de Vrede, *gedanst enz.* (*als 't voorg.*)... (*Met titelvignet.*) t' Amsterdam, Ghedruckt by Joost Broersz.... Anno 1645. in-4°., 12 blz.

Het verschil tusschen dit en het voorgaande ex. bestaat alleen in den titel.

5181*a* Artickelen Gheproponeert. tot Mvnster vande Ambassadevrs van Vranckriick ende over-ghelevert inde handen vande Meditatevrs den 11 Junij M DC XXXXV. Festo SS. Trinitatis. Tot Rvremonde ... by C. Du Pree,... *z. j.* in-4°., 10 blz.

Zie: *Martin*, *Histoire de France*, *XII*, 229. De Lat. uitgave op n°. 5268.

5182 Raet der Vorsten Tot Munster. (*gehouden* op Maendagh den 14 September). Als zijnde een ordentlicke maniere om tot de handelinge van Vrede te komen. (*Met titelvignet.*) t' Amsterdam. Gedrukt by Joost Broersz.... Anno 1645. in-4°., 8 blz.

5183 Anonymi Cuiusdam De Pacis tractatibus Monasterij institutis Epistola, et in hanc Synceri Germani accuratior Inquisitio, Omnium bonorum pacis et patriam amantium judicio exposita. Anno 1645. (*z. n v. pl. en v. dr.*) in-4°., 32 blz.

De Fransche afgevaardigden naar de vredesonderhandelingen te Munster hadden aan de te Frankfort vergaderde leden van den Rijksdag een schrijven gericht om zoowel vorsten als steden uit te noodigen zich, ter wille van het herstel der Duitsche vrijheden, rechtstreeks bij die onderhandelingen te doen vertegenwoordigen. Men vindt dit van 6 April gedagteekende schrijven in Duitschen tekst in *Theatrum Europaeum*, *V*, 372—374. De hier beschreven brief van den *Anonymus* is een veroordeeling van het Fransche schrijven, terwijl de *Inquisitio* van den *Syncerus Germanus* den *Anonymus* bestrijdt.

5184 Copye. Erentfeste, Wijse *enz.*... Heeren (*Uitschrijvingsbrief van een biddag te houden* 17 *Jan.* 1646 *met het oog op de vredesonderhandelingen*, *gedagt.* 29 *Dec.* 1645.) *Z. n. v. pl. en v. dr.* (*Adres afgescheurd?*) in-fol°., een blad.

Afgedrukt in: *Neêrland's Bededagen en Biddagsbrieven door N. C. Kist*, *II*, 177—179.

5185 Fin De la guerre Des Pay-Bas, Avx Provinces qui sont encor sous l'obeissance d'Espagne, Item La Descouverte des Proffondeurs d'Espagne Cachees Sous ceste Proposition De Donner au Roy de France en mariage l'Infante d'Espagne avec Les dixsept Provinces des Pays-Bas en constitution de dot. (*Met vignet aan het einde.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* En l'an ... 1645. in-4°., 40 blz.

Tegenschrift van n°. 5094. De schrijver is voor een verdeeling van de Zuidel. Nederlanden onder de Vereenigde Provinciën en Frankrijk. Blz. 29 v.v. behelst *Les Proffondeurs d'Espagne cachees* etc., van welk betoog een vertaling voorkomt n°. 5314. Verg. *Aitzema* (*folio-uitgave*), *III*, 101, 120, 134. *Verhael van de Nederlantsche Vreede-handeling*, *II*, 19 *v.*, 27 *v.v.* *Wagenaar*, *XI*, 413—418 (W. 2740). Zie hiervan Hollandsche en Duitsche vertalingen op het jaar 1646, n°. 5314—5316.

5186 Caspari Wachtendorpii, Lof Des Vredes. (*Gedicht.*) *Aan het einde:* t'Amsterdam. Ghedruckt by Gillis Joosten (*Saeghman*)... 1645. in-4°., 52 blz.

In ditzelfde jaar verscheen van dezen schrijver te Amsterdam: *De oude Hollandsche Geschiedenissen ofte korte Hollandsche Rymkronyk*, in veertien boeken. Zie *De Navorscher*, *IV*, 99, *V*, *Bijblad CXL*, *VI*, 254. (W. 2741.)

5187 VVolfangi Ernesti A Paffnavsen, Liberi, Germanique Baronis, libera, Germanaque Oratio. Ad Omnes et singulos Imperij Principes, pro Patriâ, ab extremis, in quibus versatur periculis, liberandâ. Versio Latina ex Germanico. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 14 blz.

5188 Discurs, Von dem Pasz, desz im Jahr ... 1555. auffgerichten Teutschen Religionfriedens, so begriffen im §. Damit auch etc.

Vnd anfahet *Versic.* Aber in andern Sachen vnd Fällen etc. Anno M.DC.XLV. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 94 blz.

5189 Visio Noctvrna in somnis objecta Germano cuidam, Ecclesiae, Imperij, et Domus Austriacae amantissimo, super Prophetiâ hac, nuper e Gallorum regno delatâ. Gallus ab Hispana toti dominabitur orbi. C. R. A. (*z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

5190 Groote Victorie Teghens De Fransch-VViimersche Vercreghen op den 5. Mey, door den legher van Sijne Ceur-vorstelijcke Hoogheyt van Beyeren. (*Met titelvignet.*) T'Antvverpen, By Martinus Binnart, ... *z. j.* in-4°., 4 blz.

Zie *Martin, Hist. de France, XII*, 206 *en* 207.

5191 Kaiserliches Edict, von der Amnistia, wie selbige in dem Römischen Reich, zu Widerbringung desz lieben Friedens endlich bewilliget worden. (*Met titelvignet*; *gedagt.* 10 Octob. Anno 1645.) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Gedruckt im Jahr MDCXXXXV. in-4°., 8 blz.

Afgedrukt in het *Theatrum Europaeum, V*, 885 *en* 886.

5192 Amnistia van Keyserlycke Majesteyt. t'Amsterdam voor Jan Hilten, ... Anno 1645. in-plano, een blad.

Hollandsche vertaling van het voorgaande.

5193 Kort Bericht, Vervatende de Onrechtvaerdighe Inquartieringe der Hessen in het Graefschap Oost-Vrieslandt: mitsgaders de Tractaten die geduyrende der selver verblijf... over de Evacuatie der Heessen (*sic*) zijn voorghevallen. In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1645. in-4°., 34 blz.

Zie: *Aitzema, III*, 93. (T. 2984.)

5194 Kort Bericht Vande... Hessische Ministers, By voorval, over 't gundt de Gedeputeerden van sijne ... Ghenade ende Standen van Oost-Vrieslandt, Nu onlangs In druck hebben gedaen publiceren. In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt... Anno 1645. in-4°., 8 blz.

5195 Copia Literarum Nobilis cujusdam Sveci, et Viri Primarij, Ad Nobilem quendam Franconiensem, expromens. Intentiones et Consilia tam coacta quam coquenda belli in Germaniâ hinc indè à Svecis tracti, et jam in Danos etiam adornati. Nunc Publici Juris facta, in gratiam totius Orbis christiani, imprimis subditorum Regni Sveciae, quò malum cervicibus suis impendens avertere possint. Francofurti Ad Moenum. (*Z. n. v. dr.*) Anno MDCXLV. in-4°., 32 blz.

Gedagt.: *Stetini 4. Aprilis* 1644.

5196 Remonstrantie, Vande Koninglijcke Sweedsche Heer, Resident. Aende . . . Staten, van Hollant ende West-Vrieslant, Tegen het Hof van Justitie aldaer (*gedagt.* 6 *Sept.* 1644), met de Resolutie daer op gevolcht. Mitsgaders: Antwoordt, vanden selven Ed. Hove van Justitie, aen hare Ed. Groot Mogende. (*ged.* 19 *Dec.* 1644.) (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, By Johannis Apollonius, 1645. in-4°., 24 blz.

= W. 2693.

5197 Wederlegginghe ende VVel-ghefondeerde Antvvoorde, Op het Deensch Manifest, Waer inne . . . vertoont werdt, Dat, Teghens alle . . . waerheydt, aen . . . de Croone Sweden, verweten . . . werdt, dat zy desen Oorlogh sonder oorsaecke . . . den Koninck van Denemarcken soude toe-ghebracht hebben. Midtsgaders, De Copyen van de Brieven en Acten, die tusschen de Koninghen van Sweden, ende van Denemarcken der selven Rijcx-Raden, en andere meer . . . zijn . . . geschreven geworden; . . . vertaelt . . . uyt het Hooghduytsche gedruckte Exemplaer tot Stockholm, by Henrich Keyser, . . . (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, Ghedruckt by Willem Christiaens vander Boxe. . . . 1645. in-4°., 174 blz.

Gericht tegen n°. 5079. Verg. n°. 5080 en 5081. De *Wederlegginghe* is gedagt. 5. *Aug.* 1644. Geheel afgedrukt in Duitschen tekst in het *Theatrum Europaeum*, *V*, 442–518.

5198 Danici Cvivsdam Ministri Fidelis Ad Regem Svvm Svper Hodierno Pvblicarvm Rervm Statv Relatio Et Consvltatio. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl.*, *en v. dr.* M.DC.XLV. in-4°., 20 blz.

5199 Accoort tusschen Den Coningh Van Denemarcken en de Staten Generael Van de Geunieerde Nederlanden. Den 13 Augusti 1645. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Ghedruckt voor Gerrit van Thye, . . . Anno 1645. in-4°., 6 blz.

Uitvoeriger bij *Aitzema*, *III*, 13 *v.v.* (T. 2982.)

5200 Copie van twee Brieven, d'eene gheschreven uyt Toorn, ende d'ander uyt Danzick. *Aan het einde:* Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1645. in-fol°., 2 blz.

De brief uit *Toorn* is gedagt. 11 Sept., die uit *Danzick* 13 Oct. Beide brieven handelen over het godsdienst-gesprek te Thorn gehouden tot het hereenigen van de Lutherschen en Hervormden met de R.-K. Kerk. Zie hierover uitvoerige berichten in het *Theatrum Europaeum*, *V*, 851—857, 889—892, 925—929. Verg. op 1646 n°. 5262.

5201 Het contract Van Huwelik tusschen den Coningh Ende Coninginne Van Polen. (*Met titelvignet; gedagt.:* Tot Parijs . . . den 9 Novembris

1645.) T'Amsterdam, Gedrukt by Joost Broersz. ... 1645. in-4°., 8 blz.

Onderaan is gedrukt: *Sal van dese weeck oock in 't Frans uyt gegeven worden* (T. 2978). De vertaling bij T. 2979.

5202 Translaet uyt het Latijn... Provisioneel ende particulier Tractaet, gemaeckt... in 's Graven-Hage den 27 Martij 1645. tusschen de Heer Francisco de Sousa Continho, Raedt ende Ambassadeur vanden... Coninck van Portugael, ... ende de Heeren Ghedeputeerden vande ... Staten Generael vande Vereenichde Nederlantsche Provincien, etc. aengaende de Controversie over de Jurisdictie ende Territorie van 't Fort Galle (*op Ceylon*), etc. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-hage, By de Weduwe *enz.* ... van... H. Jsz. van Wouw ... Anno 1645. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *III*, 28 *v.v.* (T. 2983.)

5203 Placcart Dv Roy Nostre Sire contre les deserteurs de Milice, et aultres soldats vagabondans par le pays. (*gedagt.* 3 *Juli* 1645. *Met het wapen van den koning van Spanje op den titel.*) A Brvxelles, Chez Hubert Anthoine Velpius, ... 1645. in-4°., 8 blz.

5204 Copye Van seeckeren Brief, geschreven uyt Middelburch, van den eenen vriendt aen den anderen, woonende binnen Rotterdam. Waer in verhaelt wort 't ghene gepasseert is, in 't nemen vanden Duynkercker, geschiet op den eerste en tweede Martij des Jaers 1645. *enz. Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

5205 Articulen, By Sijne Hoogheyt . . . den Prince van Orangie, geaccordeert aende Geestelickheyt, Baillieu, Burgemeesters ende Schepenen der Stadt van Hulst (*gedagt.* 4. *Nov.*) Midtsgaders, D'Articulen geaccordeert..., aen den Gouverneur, Veldt-Oversten ende Colonel, commanderende binnen de Stadt Hulst. (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-hage. By de VVeduvve *enz.* . . . van wijlen H. Jssz. van VVouw... Anno 1645. in-8°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *III*, 82 *v.v.* (T. 2986.)

5206 De Belegering van de Stadt Hulst Door sijn Hoocheyt den Prince van Orangien int Jaer 1645. — La Siege de Hulst Per Son Alte. le Prince D'Orangie. l'An 1645. *Opschrift boven een plaat van Hulst en omstreken. De kaart*, *onderteekend* C. J. Visscher Excudebat, *is beschreven by* F. Muller, Beredeneerde Beschrijving van Nederl. Historieplaten, IV, n°. 1908. *Onder de kaart in* 4 *kolommen:* Kort verhael, Van de gelegentheydt, het op comen, ende den tegenwoordighen standt der Stadt Hulst, gelegen in Vlaenderen. *Aan*

het einde: t'Amsterdam, By Claes Jansz. Visscher. *z. j. Breed* 41, *hoog, zonder beschrijving* 37.5, *met beschrijving* 53.5 *c.m.*
gr. in-fol°., een vel.

5207 *Kaart van Hulst en omstreken. Bovenaan links een afbeelding der forten* Spinola, Kieldrecht, Maria *en* Duyvel; *daarboven het fort* Moer Schans, *een profil der stad* Hulst *en rechts het fort* Santberg. *Onderaan in* 3 *kolommen:* Caerte en gelegentheyt van de stercke Stadt Hulst, gelijck die door een expert persoon in 't Legher selve is afgheteeckent. *Aan het einde een verklaring der letters op de kaart, onderteekend door* A. Sant-voort, *den graveur der plaat. Onder de verklaring:* t'Amsterdam, by Cornelis Danckertsz.... 1645. *De kaart is* 33 *c.m. breed, hoog* 31 *zonder de beschrijving, en* 50 *met de verklaring. Men vergelijke* Fr Muller. Bered. Beschr. van Nederl. Historieplaten, IV: n°. 1904, *waarmede deze kaart veel overeenkomst heeft.*
gr. in-fol°., een vel.

5208 Articulen, Die sijn Excell. geaccordeert heeft aenden Sergeant Majoor Paul de Back, Gouverneur van Moerspeuij, wegen het overgeven van het voorsz. Fort van Moerspeuij, het welcke hy mergen sal geven in handen van sijn Excell. (*gedagt.* 14 *Nov.* 1645.)
Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j. in-4°., 4 blz.
= T. 2987.

5209 Jovrnaal Vande belegeringhe ende inneminghe der starcke Stadt Hvlst ende derselver Schanssen, Door 't kloeck beleit van Sijn Hoogheit Fredrick Hendrick ... Midtsgaders het ghene is voorghevallen in Vlaenderen door de Legers van ... Lovys den XIV. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Vooor (*sic*) Jan van Hilten, ... Anno 1645. in-4°., 20 blz.
= T. 2988.

5210 Schrick van Vlaenderen en Brabandt, etc. Aenghedaen door sijn Hoogheydt Fredrick Hendrick, Prince van Oraengien. Met den Op-tocht, Belegheringhe, en In-nemen van de stercke Stadt Hvlst. (*Met het wapen van prins Maurits op den titel.*) Tot Middelbvrgh, Ghedruckt by Anthony de Later, ... 1645. in-4°., 26 blz.
Door Cornelius Beuckelaer, pred. te Veere en veldprediker in 't leger. Verg. op het jaar 1646 n°. 5336. (T. 2989.)

5211 Schrick van Vlaenderen *enz.* ... (*Met het wapen van prins Hendrik op den titel.*) Ghedruckt nae de Copye van Anthony de Later, ... tot Middelburgh. 1645. in-4°., 28 blz.
= T. 2990.

5212 Schrick van Vlaenderen *enz.* ... (*Met het wapen van prins Hendrik*

op den titel.) t' Haerlem, Ghedruckt voor Hendrick van Marcken, ... 1645. in-4°., 28 blz.

= W. 2749.

5213 Schrick van Vlaenderen *enz.* ... (*als boven.*) ... Tot Dordrecht. By Abraham Andriessz.... 1645. in-4°., 28 blz.

5214 Poeëts Verhael Van den grooten Legher-Tocht in Vlaenderen, Door 't Landt van Aelst, en 't Landt van Waes, Anno 1645. Als oock Het Belegh ende veroveren van de seer stercke Stadt Hulst ... Alles ... uytghevoert onder het ... beleydt van ... Frederich Henrich ... Ende ... aen zijn ... Hoogheydt Gededicеert, door Joh: Schoyerum. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Voor Cornelis Jansz. ... Anno 1645. in-4°., 10 blz.

= W. 2750.

5215 Loff-Dicht, ter eeren Syn Hoocheyt Den ... Prince van Orangien, over de Victorie vande Stadt Hvlst. *Onderaan:* In s' Graven-Hage, By Ludolph Breeckevelt, ... 1645. in-plano, een blad.

Dit 32regelig vers is onderteekend *J. V. V.*

5216 Verbaesde Verwondering der Castilianen, En Danckbare Vreughde der Vereenighde Nederlanders Over het innemen van de Stadt Hulst, ... Door ... Frederick Henrick ... Int korte voorgestelt Op den 22 November 1645, in de Dancksegginge over Hulst, Door Jacobus Sceperus, ... Dienaer des H. Euangeliums Jesu Christi tot Gouda, ... Ter Goude, Gedruckt by Willem vander Hoeve, Anno 1646. in-12°., (XVI) en 144 blz.

Achter de opdrachten aan Frederik Hendrik en aan de burgemeesters van Gouda volgt een Latijnsch gedicht *Ad Venerandum Virum D. Jacobum Sceperum* van *Abr. Hertoghius* ... *V. D. M. Slupici.*

5217 Ode, pour Monseignevr Le Prince D' Orange, Son Altesse Ayant pris la Ville De Hvlst, Aprés un mois de Siege. L' An CIↃ IↃ CXLV. in-4°., 12 blz.

Onderteekend: De Kinschot. (W. 2751.)

5218 *Zinneprent op de verovering van Hulst. De prent zelve is een gedeelte eener vroegere zinneprent* (n°. 1044) *en stelt een Hollander naast een leeuw voor, de vredesvoorwaarden, door een Jezuiet met Januskop hem aangeboden, afwijzende met de woorden:* This doch al bedroch. *Onder de prent een 10regelig vers in twee kolommen. Daaronder* Aen-spraeck Aende Vrije-Nederlanden: tot Danckbaerheyt over de Victory van Hulst, Den 5 November 1645, *in twee kolommen, onderteekend:* Ge-

denckt altijt op 't Eynde. *De plaat is hoog* 9, *met de verzen* 42 *c.m.*, *breed* 14, *met de verzen*, 26 *c.m. Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*
in-plano, een blad.

Beschreven in *Fr. Muller's Nederl. Historieplaten*, *IV*, *n°.* 1913.

5219 De La Necessité de prendre Dvinkercke Avx Provinces Vnies des Pays-Bas. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 38 blz.

= T. 2991.

5220 Duyn-Kerckens Sterff-Tijdt. Ofte Trou-hertighe Beweegh-redenen aen de Ghe-Vnieerde Nederlandtsche Provincien, hoe noodich ende profijtelijck het zy voor haren Staet, dat men de Stadt Duyn-Kercken de Spagniaerden ontweldighe. In 't François beschreven door eenen Geleerden Franschen Heere van qualiteyt, ende in 't Neerlands vertaelt door C. Fonteyne. (*Met titelvignet of drukkersmerk?*) Ghedruckt tot Leeuwarden, by Claude Fonteyne, ... 1645.
in-4°., 46 blz.

= T. 2992. Het Fransche origineel bij T. 2991.

5221 Discours. Over de Ghelegentheyt vande nieuwe Cruyssers, daer het wel-varen, vande Zee-vaert, ende alle Inghesetenen van het Lant, op 't hooghste aen gelegen is... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) .... 1645. in-4°., 36 blz.

Met het wapen van Middelburg op den titel (T. 3000). Zie: *E. Laspeyres*, *Geschichte der volkswirthschaftlichen Anschauungen der Niederländer*, *blz.* 301, *n°.* 140.

5222 Extract Vyt het Register der Resolutien van de ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. Sabbathij den 4^{en} Martij, 1645. (*Hierbij wordt het octrooi der O. I. Compagnie verklaard te zijn* „impetrabel" *en voor ieder open.*) *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Zie: *J. P. Arend*, *Gesch. des Vaderlands*, *Dl. III*, *5de St.*, *blz.* 598.

5223 Copye Van een Missive, waer inne voorghestelt werdt de ghelegentheyt van de Oost-Indische Compagnie, en hoe volghens het Octroy de Participanten jarelijcks te vorderen hebben hare uytgifte. (*Zonder afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-8°., 14 blz.

Aan het einde: *In Leyden desen* 10 *October* 1645.... *A. D. G.*

5224 Discovrs Op Verscheyde Voorslaghen Rakende d' Oost en VVest-Indische Trafyken. Het Eerste Deel. Waerinne ghehandelt wert van 't Prolongeren of vernieuwen van 't Oost-Indische Octroy. (*Met vignet aan het einde.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1645.
in-4°., 40 blz.

= T. 3001. Zie: *E. Laspeyres*, *Geschichte der volkswirthschaftlichen Anschauungen der Niederländer und ihrer Litteratur zur Zeit der Republik. Leipzig*, 1863. *Blz.* 301,

n°. 185 en *G. M. Asher, A biographical and historical Essay on the dutch books and pamphlets relating to New-Netherland, and to the Dutch West-India Company,* enz., *blz.* 147, *n°.* 199 *en* 200. De beide daar genoemde drukken van 1645 verschillen, voor zoover men dat uit den titel kan opmaken, niet anders dan dat de eerste druk *Gedrcukt* heeft.

5225 Uyt-vaert Vande West-Indische Compagnie. Met een Propositie ende Vertooninghe, Ghedaen door een seker Heere, aenden Coninck van Castilien, teghens de West-Indische Compagnie. Als mede; Het Raport van sijne Administratie *enz.*... (*Met een houtsneê op den titel.*) Gedrvckt Voor den Avthevr. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1645. in-4°., (II) en 20 blz.

= T. 3002. De tegenstanders der W.-I. Compagnie worden hier voorgesteld als omgekocht door Spanje. Zie *Laspeyres, a. w., blz.* 301, *n°.* 137, verg. *blz.* 85; *Asher, a. w., n°.* 204.

5226 *V*yt-vaert Vande West-Indische Compagnie *enz.*... (*als 't voorg.*) ... 1645. in-4°., (II) en 20 blz.

Nadruk van het voorgaande. De houtsneê van het titelvignet stelt op beide drukken een schip voor, op het vorige nummer is het echter een zeilschip in een schild gevat, hier een soort veerschuit in een vierkante lijst. De vierde regel van den titel eindigt bij het voorgaande nummer *een*, hier: *Ghedaen.*

5227 Aen-spraeck aen den Getrouwen Hollander, Nopende De Proceduren der Portugesen in Brasill. (*Met den Haagschen ooievaar op den titel.*) In 's Graven-Hage, Gedruckt by Isaac Burghoorn... 1645. in-4°., 24 blz.

= T. 3003. Op den titel is bijgeschreven: *auctore* Theodoro Graswinkelio. Zie *Asher, a. w., blz.* 38 *en* 149.

5228 Aen-spraeck *enz.*... (*als 't voorg. In plaats van een ooievaar een hond op den titel.*) Na de Copye In 's Graven-Hage, Gedruckt by Isaac Burghoorn... 1645. in-4°., 16 blz.

5229 Antvvoort Vanden Ghetrouwen Hollander. Op den Aenspraeck van den Heetgebaeckerden Hollander. (*Met vignet aan het einde.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M.VI^c.XLV. in-4°., 16 blz.

= T. 3004. Zie *Asher, a. w., blz.* 149, *n°.* 207.

5230 Vryheden Ende Exemptien t'Accorderen ende toe te staen, weghen de... West-Indische Compagnie, uyt krachte van den Octroye by ... de... Staten Generael... de selve verleent, aen alle de gene die hun met hare woonstede naer Brasil sullen willen begeven, ofte jegenwoordig daer woonen. (*Met den stempel der West-Indische Compagnie*). *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Onderaan: *Gedaen in Amsterdam den* 25 *Novemb.* 1644. *ende... gearresteert... op den* 4 *April* 1645.

5231 Over-vreemde en noyt gehoorde Procedvren, Gehouden tegen Mr. Johan Walen, Mede Oudt-Raedt tot Dordrecht. Gedemonstreert, in Cas d'Appel, met verscheyden rechtmatige Aenmerckingen, Aenden Ed. Hove van Hollandt. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... Anno 1645. in-4°., 40 blz.

Johan Walen had zich in een pleidooi voor de *Camere Juditiele* der stad Dordrecht oneerbiedig jegens die Rechtbank gedragen en werd daarom bij Sententie van 22 Nov. 1644 van zijn advokaats-ambt ontzet. Deze verdediging, aan de Regeering van Dordrecht opgedragen, is gedagt. 15 Dec. 1644. Verg. op het jaar 1647. (T. 3005.)

5232 Op-rechte Vertooningh, aende ... Staten van Hollandt..., inde saecke van Mr. Johan van Walen..., nopende de Manifeste nulle, en inique Vonnissen, by mr. Abraham van Beveren Oudt-Borge meester, ende mr. Mathijs Berck Pensionaris en Secretaris aldaer, spelende Partijen, Beschuldigers, Getuygen, Richter, en Adviseur, tegen alle Wetten en Privilegien,... uytgewerckt, *enz.*... (*Zonder afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 12 blz.

5233 VVit, Of oprechte vertooning, rakende de Regiering en Wetten der Stadt Dordrecht By Mr. J o h a n V V a l e n, ... geoffert aen 't Lichaem vande Regieringe.... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1645. in-4°., (IV) en 52 blz.

5234 G u l i e l m i D'A m o u r Oratio de Origine et Lavdibvs Vrbis Patriae Amstelodami, Habita Lugduni Batavorum. (*Met titelvignet of drukkersmerk.*) Lvgdvni Batavorvm, Apud Haeredes Johannis Nicolai à Dorp. Anno CIↃ IↃ C XLV. in-4°., 16 blz.

5235 Kort verhael en aen-teeckeningh Van het Op-klimmen en verloop vande Gelden, ofte Munt, Tsedert Koninck Maximiliaen, tot het eynde van de Regeeringh van Keyser Karel de V. En dan voort van Anno 1610, tot op huyden. (*Met titelvignet.*) t'Aemsteldam, Gedruckt by Nicolaes Van Ravesteyn, Voor Pieter dela Burght... Anno 1645. in-4°., 8 blz.

Merkwaardig geschrift. Bij *Aitzema*, *III*, 78 *v.v.* (T. 3007.)

5236 Epitaphivm Sacrum manibus... D. Johannis Wtenbogardi, Verbi divini domi militiaeque in comitatu Principum Aurantiae Ministri indefessi. *Daaronder:* Het selfde in Nederduytsch... (*In randwerk.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Het Latijnsche gedicht is onderteekend *L. N. G. F. L. N.*

5237 Danckdicht aen Boreas Die zijn Excellentie Huigh de Groot t'Am-

sterdam een poos ophielt. *Onderaan:* t'Amsterdam, By Jacob Lescaille, ... 1645. in-plano, een blad.

Onderteekend: J. V. Vondel. Evenals het hierbij afgedrukte *Op het vertreck zijner Excellentie* te vinden in *Vondel's Werken* door *v. Lennep* uitgegeven, *IV*, 626—628.

5238 Lettre Contenant le Voyage De Hugo De Groot, De Stockholm a Rostock, et son deces en la dicte Ville: escritte d'un de sa Suite. Verhael van de Voyagie Van den Heer Hugo De Groot, Van Stockholm op Rostock, en sijn over-lyden aldaer, uyt een Brief geschreven by een van sijn Suite. (*gedagt.* 21 *Aug. O. St. Met titelvignet.*) In 's Graven-Hage, by Anthony Tongerloo. ... 1645. in-4°., 8 blz.

= W. 2761. Zie: *Aitzema*, *III*, 89.

5239 Hugonis Grotii p. m. Ultima, Quibus Johanni Quistorpio, SS. Theol. D. Professori, Facultatis ejusdem Seniori, et Primarii Templi Rostochiensium pastori, suum ob peccata dolorem, et spem salutis, confessus est ... Laetste Afscheydts-reeden Van Hugo de Groot, Gehouden met Johannes Quistorpius *enz.* ... Amsterodami (*z. n. v. dr.*), Anno M DC XLV in-plano, een blad.

5240 Schip-breucke Vande Heere Goethals. (*Gedicht geteekend:* Constanter, Oost-Eeckelo, Den 23. Sept: 1645.) Gedruckt in 's Graven-Hage, Voor Gijsbrecht Ernst ... 1645. in-plano, een. blad.

Een klein ongeval, op het water aan 's Prinsen veldprediker *Goethals* overkomen, gaf Huygens deze regels in de pen. (W. 2753.)

5241 Der Poëten Vegtschool Bestaende in diversche Paepsche Rijmen, En hare Antwoorden. Soo van Engelandt, Schotlandt, het Croonen van den Paus, het onthalsen van den Bisschop van Cantelberch, Als oock Van het afbranden der Nieuwe-Kerck, en van het ghenaemde Wonderwerck der Heylighe-Stede t'Amsterdam. Van het Heylighe Avondtmael Christi, en het teecken des afvals, en noch diversche andere. (*De titel ontbreekt.*) in-4°., 36 blz.

Gedichten van Vondel, in welke zijne zucht voor de Roomsche Kerk sterk doorstraalt: de *Klaghte* (n°. 5065), *Olyf-tack van z. H. Innocent. X* (T. 2958), *Het Radt van Avonturen* (n°. 5068), *Morgen-wecker der Sabbatisten*, *Klaghte over het veronghelucken* enz. (W. 2754), *Tot de Na-krabbelaers* en *Na-krabbelaers Antwoort* (W. 2755), *Eeuwgety der Heyl-Stede*, *Toe-gift aende Nae-krabbelaer*, *Schilt des geloofs*, *Het Testament ofte het leste Avondtmael Christi*, *Kenteken des Afvals*; alsmede de *Klaghte over 't onbehoorl. oordeel ter Doodt gheveldt teghens den Ertz-bisschop van Cantelbergh* (W. 2725); met een aantal tegendichten. (W. 2757.)

5242 Dreck-wagen Vol Victori-Prullen. Te branden op den 22. November

1645... *Onderaan:* t'Amsterdam, Gedruckt inde Teer-ton 1645. in-fol°., een blad.

Schimpdicht op *Vondel* en zijne Lofdichten op *de Groot.* In twee kolommen gedrukt, met houtsnede bovenaan en onderteekend *A.* (T. 3009.)

5243 Oordeel van Verscheyde voornaemste Leeraers ende Professooren der H. Theologie, inde Academien ende Hooge Schoolen der Vereenighde Nederlanden, Over de Mariaansche Broederschappen. Door een Lief-hebber der Waerheyt overgheset. Mitsgaders de Antvvoorden Van de Geldersche, Suyd-hollantsche ende Walsche Synoden, Over de selve Vrouwen-Broederschappen. Gedruckt na het Latijns Exemplaer, tot Delft by Andries Cloeting. Anno 1645. in-4°., (IV) en 36 blz.

Door de Gorkumsche Classis was gevraagd: ***Of het den Leedemaaten der Gereformeerde Christelijkke Kerkke, ... vry staet, sich nevens, en met de Papisten te begheeven in soodaanighe Broederschap*** **(n. l.** ***onser Lieve-Vrouwen Broederschappen*****).**

5244 Kort ende oprecht Verhael, Van het oprichten ende invoeren der nieuwer Broederschap van onse Lieve-Vrouwe (soo genaemt) binnen 's Hertogen-Bosch. Mitsgaders wat in ende ontrent deselve is omgegaen t' sedert hare veranderinghe. *enz.*... (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1645. in-4°., (IV) en 32 blz.

= T. 3008.

5245 Bulle van Lvcifer Aen de Prelaten van de Pausselijcke Roomsche Kercke, dewelcke sich beroemen gesuccedeert ende gekomen te zijn in de plaetse der Apostelen. Eertijts over 253 jaren gemaeckt ende geschreven by Nicolaes Orem,... tot Oxfort. Vyt het Latijn ghetranslateert, by L. Boutesteyn. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno CIↃ IↃ CXL in-8°., 32 blz.

5246 Rijcke Armoede Vercreghen door het inbrenghen van vremde lichte gheschroyde gelden, ende door het opdringhen van het Gout ende Silver gheslagen inde Munten van sijne Coninckliicke Maiesteyt, streckende tot gheheele verdruckinghe ende bederffenisse der ghemeynte. Verthoont aen het bedroeft Nederlant... Vergadert uyt verscheyden sermoonen, ghepredickt door ... Melchior vanden Bossche,... Pastoor in S. Andries kercke... binnen Antwerpen. T'Antwerpen By Hieronymus Verdussen 1645. in-4°., 28 blz.

5247 Samuelis Maresii ... ΕΠΙΓΡΑΦΗ Athenaei Groningae et Omlandiae; Sive Oratio habita ab eo die XXIII. Augusti hujus anni,... Necnon Ejusdem Brevis Refutatio Libelli famosi, à quodam Jesuito-Sycophanta se falsò W. Guthertoma vocante, ante biennium emissi, ac nuper huc remissi, sub titulo *Muneris adventitij etc.* (*Met titelvignet.*) Groningae Typis Johannis Nicolai... Anno M. DC. XLV. in-4°., (IV) en 40 blz.

5248 ΣΠΟΥΔΟΓΕΛΟΙΟΣ De Coma Dialogus Primus. Caesarius et Curtius Interlocutores. Hae nugae seria ducunt. L. B. J. M. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno ƆIↄ Iↄ C XLV. in 8°., 116 blz.

5249 Eernstige Klaghte Over 't openbaer Krakkeel der hedendaegsche Hayr-Draghten, Onlanghs in Neerlandt op-gekomen. Ende Christelike Mede-Klaghte, ter verlightingge ende beeteringge; . . . Gedrukt, naer ordre des Synodi Nationalis, met approbatie des E: Classis; Door Hieronymus Vogellius. (*Met drukkersmerk* (?) *op den titel.*) Ghedrukt t' Enchuysen, By Floris Jansz. Camerling. Anno 1645. in Julio. in-4°., 16 blz.

Rijmelarij ten betooge — uit den Bijbel inzonderheid — dat het lange haar onbehoorlijk is, tot dartelheid verwekt, enz. In de *Eernstighe Klaghte* wordt *Prof. Schuyl* doorgestreken (verg. n°. 5145—5147), hoewel niet genoemd. Deze is onderteekend: *C'est Pour Bienvueillants*, de *Christelike Meede-klaghte: Hastement Volant*, *Cecij Pour Bienvueillants*, waarschijnlijk de zinspreuken van *Hier. Vogellius* en *Corn. Pietersz Biens*, een niet onbekend Enkhuizensch poeet. (T. 3010.)

5250 Placate Van 't Inroepen der Persoonen, door de Gouverneurs vande Goddelijcke Liberteyt, genaemt Don Johan Ferdinando Viero. Ende Don Anthony Cavalcanty, Gouverneurs van desen Oorloogh, Inden Name vande Goddelijcke Liberteyt. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1645. in-4°., 4 blz.

Aan het einde: *Machape des* 29 *Juiny* 1645.

5251 D' eerbare Weduwe Anna Allevermans haer Dancksegginge, over het gepasseerde voor de Gecommitteerde vanden Ed: Hove Provinciael, op den 4. Martij 1645. binnen der Stede Amsterdam, ten Huyse van Jan van Houte. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., een blad.

Verg. n°. 5148, 5149 en 5389.

1646.

Zie ook n°. 228, 924, 1100 en 5216.

5252 Eenighe Extracten Uyt verscheyde Missiven, gevonden in de Lord Digbijs Cabinet, het welcke bekomen is inde Batailie ontrent Sherborn in Jorck Shire den 15. October 1645. En nu inden Jare 1646. Door ordre des Parlements Ghedruckt: waer uyt klaerlijck ontdeckt wort de verborghentheydt van Doctor Goffs Negotiatie in Hollandt, aengaende het Huwelijck tusschen den Prince van Wallis ende de Jonghe Princesse van Orangien. Mitsgaders: De laetste Oorlochs Equipagie ter Zee onder den gewesenen Admirael (*van*) Dorp. Tot Londen, Ghedruct by Robbert Wood. (*Holl. druk.*) in-4°., 16 blz.

Zie *Aitzema*, *III*, 104. (T. 3011.)

5253 Eenige Extracten *uyt* verscheyde Missiven, *ghe*vonden *enz.* ... (*als 't voorg.*) in-4°., 16 blz.

= **W. 2766. Andere druk.**

5254 Eenighe Brieven van Syne Koninckllijcke Majesteyt van Enghelandt, Streckende tot Vrede int selve Koninckrijk Gesonden aen de twee Huysen des Parlements tot Westminster. Mitsgaders d' Antwoorden wegens het Parlement daerop Gedaen, van den 15 December tot den 8 February nieuwe Stijl. t'Amsterdam. Gedruckt by Joost Broersz.... 1646. in-4°., 16 blz.

= **T. 3013. Deze brieven zijn in den oorspronkelijken tekst te vinden in de** *Parliam. Hist. of England*, *III*, *van blz.* **404** *af.*

5255 Ordonnantie ... (*van*) 't Parlement ... Waer by Schandeleuse Persoonen van 's Heeren Avontmael gheweert, ende de Kerckelijcke vergaderinghe ghevolmacht worden tot verkiesinghe van Ouderlingen, *enz.*... tot Londen den 26 Martij ghedruckt, ende nu uyt het Engelsch ... over gheset. (*Met titelvignet.*) t' Amsterdam. Gedruckt by Joost Broersz. ... 1646. in-4°., 8 blz.

= **T. 3014. In het Engelsch in:** *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, **444—449.**

5256 De Antwoort van ... 't Parlement van Engelandt..., op verscheyde Pampieren van de Schotsche Commissarissen, welcke by 't Lager-Huys ghestemt wierde door den Beul verbrandt te werden, *enz.*... als oock een Declaratie Van de Gemeente van Engelandt int Parlement vergadert. (*ged.* 17 *April.*) Eerst gedruckt ... tot Londen, en nu t'Amsterdam by Joost Broersz. 1646. in-4°., 12 blz.

= **T. 3015. De Declaratie in:** *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, **455—459.**

5257 Een Antwoort Van die van Lichfield aen Sir VVilliam Brereton, Op het op-eyschen van 't Slot (*ged.* 13 May.) *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= **T. 3016.**

5258 Syn Majesteyts Brief Aenhet Coninckrijcke van Schotlant Thoonende Dat hy heeft order gegeven om te ontwapenen alle syn Forcen in beyde de Coninckrijcken *enz.* ... (*gedagt.* den $\frac{19}{29}$ May.) Mitsgaders Syn Majesteyts Brief aen ... de Lord Maior, Aldermen, ende Common-Counsel vande Stadt van Londen (*ged.* $\frac{19}{29}$ May). Vyt het Engels Exemplaer ... getrouwelick over-geset. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Middelb. By Jaques Fierens, ... An. 1646. in-4°., 6 blz.

De laatste brief in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, **478. Van den eersten brief vindt men een anderen druk bij T. 3018.**

5259 Propositien Van ... 't Parlement Om een vast ende wel gefondeerde Vrede: Gesonden Aen Sijne Majest. tot Nieu-Casteel, ... $\frac{15}{25}$ July 1646. ... t'Amsteldam, Ghedruckt voor Joseph Bruyningh, ... *z. j.* in-4°., 16 blz.

= T. 3020. In den Engelschen tekst in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 499—512.

5260 Oratie Van Den Heer Cantcelier van Schotland. Aen den Coning tot Nieu-Casteel In Julij. 1646 ... Na de Copye tot Londen. Ghedruckt by Mathew Simmons, ... Anno 1646. (*Z. n. v. pl. en v. d. Holl. drukker*) in-4°., 8 blz.

Met korte *Voor-Reden* geteekend *J. J.* 7 *Sept.* 1646 (T. 3021). Sommige exemplaren hebben aan het eind *Fynis*, zooals hier, anderen *Finis* (Zie ook W. 2768). Beide zijn exemplaren van denzelfden druk.

5261 Seker Brief Gheschreven van een Independent, (of anders gheseyt) Bruynist. Aen ... Mr. Glyn, Pensionaris tot Londen. (*Zonder dagteekening.*) Gedrukt na de Engelsche Copye, 1646. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 8 blz.

= T. 3022.

5261*a* Principavx Points de la Harangve du premier President, a la Reyne. (*Verzoek om intrekking van het raadsbesluit van* 16 *Juni. Z. afz. titel. Daarachter:* En la Salle saint Louys, par Messieurs les Deputez des quatre Compagnies Souveraines, a esté proposé *etc.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= W. 2791.

5262 Cort verhael, of eenige Missieven, inhoudende 'tgene int Colloquium tot Toorn voorgevallen is. *Aan het einde:* Gedruckt (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-fol°., 2 blz.

Drie brieven gedagteekend: *Uyt Danzick den* 18 *November.* 1645: *Uyt Toorn den* 9 *December.* 1645 en *Vyt Danzick den* 24 *December.* 1645. Vergelijk op het vorig jaar n°. 5200.

5263 Visio Algarazabel, svper Revolutione Politica. Anni 1626 ... Ghesicht van Algarasabel, Op de Veranderinghe van Regheringhe, Anno 1626 ... Eerstmael in t Latijn Ghedruckt Anno 1626. ende door een Liefhebber overgeset in 't Duytsch Anno 1635. Nu door begheerte van veel Liefhebbers Ghedruckt in beyde ... Talen. Tot Ceulen, by Batnardus (*sic*) Kinckius. Anno 1646. in-4°., 16 blz.

Herdruk, met Holl. berijming, van een in 1626 voor het eerst uitgekomen Latijnsch vers op den toestand van Europa, kennelijk uit een Roomsche pen gevloeid. (W. 2770.)

5264 Visio Algarazabel, Super Revolutione Politica. Anni 1626. (*Met*

titelvignet.) Recusa juxta Exemplar Colloniense. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1646. in-4°., 16 blz.

Andere druk evenzeer in beide talen. De Hollandsche tekst op den titel is weggelaten evenals aan de keerzijde van het titelblad het voorwoord van den uitgever.

5265 Tractaet van Alliantie ... tvsschen d'Heer Landtgraef George tot Hessen, Darmstadt, etc. Ende den Marquis de Castelrodrigo, van weghen den Koningh van Spanjen. (*Zonder dagteekening.*) In 'sGraven-Hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1646. in-4°., 8 blz.

= T. 3024.

5266 Bericht Aengaende 't Guarnisoen der 600. Man binnen Embden; van weghen Sijn Hooch-Gr. Gen. van Oost-Frieslant. Gedaen ende by Geschrifte overghelevert aen de ... Staten Generael der Vereenichde Nederlanden. Den $\frac{10}{20}$ Martij ende $\frac{28 \text{ Maij}}{7 \text{ Junij.}}$ Anno 1646. in-4°., 44 blz.

Zie: *Aitzema*. *III*, 103. (T. 3026.)

5267 Korte Dedvctie ende Verhael, Van 't ghene Sijn Hoogh-graeffelijcke Gen. tot Oost-Vrieslant, ende derselver Stenden heeft ghemoveert ... eenigh Volck van Oorlogh tot defensie van Oost-Vrieslant aen te nemen, om van de Hessische inquartieringe bevrijdt ende ontslagen te worden. In 's Graven-Hage, Gedruckt by Isaac Burghoorn, ... 1646. in-4°., 40 blz.

5268 Acta Gallo-Svecica Monasterio-Osnabrvgi Siue Propositiones Tractatvs Pacis Generalis Concernentes, tam à Legatis Coronae Francicae Monasterij, quam Regni Suecici Osnabrugi ipsa SS. Trinitatis Dominica (11 *Juni*) 1645. factae. Vna Cvm Responso Caesareo A Legatis S. Caesareae Maiestatis Monasterij, Legatis Coronae Francicae & Osnabrugi Legatis Coronae Suecicae, 22 Octobris eiusdem Anni. 1645. tradito. *Z. n. v. pl.*, *v. dr.* (*Duitsche druk*) *en z. j.* in-4°., 36 blz.

De voorstellen der Franschen en Zweden vindt men in Duitschen tekst in het *Theatrum Europaeum*, *V*, 756—761. Blz. 25 v.v.: *Summa capita eorum, quae loco replicae ad responsa Caesareorum Galli Plenipotentiarij Anno* 1646, *septimo Januarij apud mediatores oretenus fusius exposuerunt, ab ijsdem mediatoribus excerpta, primum Italico Idiomate, deinde in Latinum versa.* Een Holl. vertaling op n°. 5181 *a*.

5268*a* Der Augspurgischen Confession-Verwandten, Fürsten vnd Ständ im December des 1645. Jahrs zu Münster vbergebene Religions Grauamina. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 76 blz.

Blz. 28: *Andtwort vnnd Gegenbeschwärden der Alten Catholischen Religion zugethaner Chur-Fürsten vnnd Ständt*; blz. 61: *Der Augspurgischen Confessions Verwandten Ständt Vorschläg, zu Componirung der Gravaminum Regionis von Osznabrück den*

Catholischen auff Münster eingeschickt;* blz. 69: *Vnvergreiffliche Gegen-Vorschläg der HH. Catholischen auff der Augspurgischen Confessions Verwandten in Puncto Gravaminum eingebene vermeinte Media Compositionis.

5269 Verklaringe Van de Beswaernissen der Euangelische Standen, Soo als deselve den $\frac{16}{20}$ December 1645 tot Osnabrugh is overgelevert. Mitsgaders de Replique, Welken de Koninklicke Sweedtsche Heeren Ambassadeurs tot Osnabrugh op de Keyserlicke Propositie den 28 December oude stijl, anno 1645 aldaer mondelick hebben voorgedragen. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam Gedrukt by Joost Broersz... M.D.C.XLVI. in-4°., 8 blz.

Zeer verkort vertaald uittreksel van het voorgaande.

5269*a* Der Catholischen Stände in Puncto Grauaminum fernere Erklärung. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

Blz. 3: *Der Protestirende Stände in Puncto Grauaminum folgende Erklärung.*

5270 Dvplica Caesareanorvm; ad Gallorvm replicas, DD. Mediatoribus 5. Maij, 1646. exhibita. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

5271 Relaes Hoe en in wat manieren hare Excellencien de Heeren Ambassadeurs Extra-ordinair vande ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, tot Mvnster zijn gekomen, daer in gehaelt, ontfangen en gecongratuleert, volgens haer eygen schrijven. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 8 blz.

Zie: *Aitzema, III,* 117 *v.* (T. 3027.)

5272 Relaes *enz.* (*als 't voorg.*)... Der Vereenigde Nederlanden *enz.*... 1646. in-4°., 8 blz.

Het verschil tusschen het vorige en dit nummer bestaat alleen in den titel. Daar telt die 11, hier 12 regels, aangezien *der vereenigde Nederlanden tot* hier met kapitale letters gedrukt zijn. Het ex. W. 2771 schijnt nog anders te zijn.

5273 Wegh-leyder Aen d'Edele Heeren Gesanten, van wegen d(e)... Staten Generael der Verêenigde Neder-landen, op d'uyt-geschrevene Vredehandelinge tot Munster, Vertrocken in December, 1645. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Dit gedicht is onderteekend: A. Duyrcant.

5273*a* Verzeichnus Deren zu Münster vnd Osznabrüg bey den Allgemeinen Friedens tractaten Anwesenden Gesandten. Als Ihrer Päbstlicher Heiligkeit, dero Römischer Käyserlicher Majestät, wie auch der dreyen Cronen, Spanien, Franckreich, vnnd Schweden, Chur-

Fürsten *etc.*... sambt dero Niderländischen Prouintzen respectiue ... HErrn Räth, *etc.*... *Z. n. v. pl en v. dr.* Im Jahr 1646.
in-4°., 20 blz.

= P. 2307.

5274 Annotatie Van de Heeren Gesanten Tegenwoordich tot Munster ende Osenbrugghe op te algemeene Vredehandelinge vergadert. (*Met titelvignet.*) Eerst ghedruckt in 't Hooghduyts, ende nu in onse Nederlandtsche tale (*te Amst.*) by Joost Broersz. 1646.
in-4°., 12 blz.

Met een voorrede (T. 3028). Op enkele exemplaren van dezen druk leest men *Hooghduytse*. Vertaling van het voorgaande.

5275 Namen Vande Plenipotarissen vande Hoogh-moghende Heeren Staten tegenwoordigh op de algemeyne Vrede-handelinghe tot Munster. t'Amsterdam, Ghedruckt (*z. n. v. pl.*)... 1646.
in-fol°., een blad.

5276 Der Roomsche Keyserlijcke Maiest^s. Ghevolmachtighde Heeren Afghesanten, Duplic, den eersten May tot Osenbrugghe overgelevert, op het gehoudene Protocol, over die van de Koninckl. Sweedtsche Heeren Plenipotentarijs, den 7 Februarij deses loopende Jaers 1646. mondelinge ghedane Replic. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Jan van Hilten,... 1646. in-4°., 22 blz.

= W. 2772. Blz 9—16 ontbreken.

5277 Volle-Macht des Coninghs van Spangien Aen sijn Ambassadeurs tot Munster gegeven, om met de Vereenighde Provintien (die hy verklaert Vrye) te handelen van Vrede of Treves, (*in 't Spaansch en Hollandsch, gedagt. den 7 Juni.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1646.
in-4°., 8 blz.

= W. 2773. Zie: *Aitzema*, *III*, 107 en *Verhael van de Nederl. Vreede-handeling*, *II*, *blz.* 94.

5278 Volle-Macht *enz.* (*als 't voorg.*),.. *ghegheven enz.* ... Wt Saragossa den 7 Junij 1646. *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1646. in-4°., 4 blz.

Alleen het Hollandsche translaat. (W. 2774)

5279 Oratie van myn Heer Brasset Risident (*sic*) van Sijne Koninglicke Majesteyt van Vranckrijck: Gedaen ter Vergaderinge vande... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. Harangue De Mon Sr. Brasset a Misz^r. (*sic*) les Estats Generaux. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 8 blz.

= T. 3029. Zie: *Aitzema*, *III*, 126; *Verhael van de Nederl. Vreede-handeling*, *II*, 104 *v.v.*

5280 Oratie *V*an mijn Heer Brasset. *Re*sident van Sijne Koning*h*lijcke Majesteyt *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1646. in-4°., 4 blz.

= W. 2775. Andere druk van 't voorgaande, zonder den Franschen tekst.

5281 Propositie Gedaen door den Heer De La Thvillerye, Ambassadeur, Van Syne Koninghlijcke Majesteyt van Vranckrijck, Ter Vergaderinge van . . . de Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. In 's Graven-Haghe den 8 Augustij. 1646. (*Met het wapen van den koning van Frankryk op den titel.*) Ghedruckt nae de Copie van Parijs. *z. j.* in-4°., 8 blz.

Zie: *Aitzema*, *III*, 126. (T. 3030.)

5282 Propositie Ged*aan enz.* . . . (*als 't voorg. Zonder wapen*) . . . *Gedruct na* de Copie van Parijs. *z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 3031.

5283 Propositie, *Ghe*daen *enz.* . . . (*als 't voorg.*). Ghedruckt *na* de Cop*ye* van Parijs. *z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 3032.

5284 Antvvoordt Van . . . de Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. Op de Propositie gedaen door den Heere De La Thvillerye, Ambassadeur Extra-ordinaris van sijne Coninglicke Majesteyt van Vranckrijck, etc. (*gedagt.* 21 *Aug.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1646. in-4°., 4 blz.

= T. 3034. Bij *Aitzema*, *III*, 126, 127, waar een andere vertaling voorkomt; den Franschen tekst vindt men in het *Verhael van de Nederl. Vreede-handeling*, *II*, 119 *v.*

5285 Antvvoordt *enz.* . . . (*als 't voorg.*) *Regel* 5-8 *van den titel zijn hier met Italiaansch schrift gedrukt.* Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1646. in-4°., 8 blz.

5286 d'Algemeene standt der tegenwoordige staet in gantsch Europa. Uyt het Frans . . . vertaelt. *Z. afz. titel. Achteraan:* Eerst tot Parijs . . . gedruckt in 't Jaer 1646. Ende nu (*te Amst.*) by Joost Broersz. . . . *z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 3036.

5287 Bona Fides Evangelicorum in S. Romano Imperio Principum et Ordinum. ofte Der Aughs-burgischer Confessie-verwanten Voorslaghen. Tot Compositie der gravaminum religionis Van Ossnabrugghe den Catholischen tot Munster toeghesonden. Met d'Antwoorde der Catholische Stenden daer op. . . . Wt het Hoochduytsch

in onse Nederlantsche tale... overgheset. (*Met titelvignet.*). Gedruckt (*te Amst.*) by Joost Broersz. 1646. in-4°., 16 blz.

= W. 2777.

5288 Een Onpartijdich Voor-slach tot de Tractaten van den al-gemeenen Vreede tot Mvnster. Door twee Missiven van twee Hooge Correspondenten gemaeckt ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 20 blz.

De eerste brief, onderteekend *J. E. R. G.*, *M. propria*, schijnt van een Duitschen vorst te zijn, die zich beklaagt over de hooge eischen door Frankrijk en Zweden aan den Keizer gedaan. Zijn raadgever, wiens brief onderteekend is *L. S. S.*, vindt die eischen zoo onbillijk niet. (T. 3087.)

5289 Copie D'Vne Lettre D'Vn Catholicq de Hollande homme de condition, escripte de la Haye à vn sien parent pardeça le 18. Decemb. 1645 Svr Le Faict Dv Traicte De Treves Ov Paix, Traduicte de thiois en françois. *Z. n. v. pl. en v. dr.* M.DC.XLVI. in-4°., 16 blz.

Hierin wordt onderwerping aan Frankrijk of de Noordelijke Provinciën, ook vooral met het oog op de belangen der Kath. kerk afgeraden, en de raad gegeven, om den oorlog, ten minste nog een jaar, krachtig voort te zetten, om zoodoende een eervollen vrede te verkrijgen. Achter den brief vindt men het schrijven van *marquis Castel Rodrigo* aan de Staten Generaal en aan den Prins van Oranje gezonden, beide gedagt. 2 Dec., benevens de antwoorden van de Staten en van den Prins, gedagt. 9 en 11 Dec. Zie *Aitzema*, *III*, 60.

5290 Mvnsters Praetie. Deliberant Dum fingere nesciunt. Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) int Jaer ons Heeren 1646. in-4°., 24 blz.

Blijkbaar door een Remonstrantschgezinde geschreven, zoo het heet, uit Deventer. De gematigden waren met de voornaamste Hollandsche Regenten voor den vrede met Spanje, terwijl de Prins, die de predikanten en het meerendeel van het volk, sterk anti-Spaanschgezind, op zijne zijde had, meer tot Frankrijk neigde. (T. 3038.)

5291 Mvnsters Praetie ... 1646. *Andere druk. De tiende regel van den tekst eindigt hier:* Duyn- *daar*: Duvn, *de reclame van de eerste bladzijde hier* int, *daar* in 't *enz.* (T. 3039.) in-4°., 24 blz.

= T. 3039.

5292 Mvnsters Praetie ... 1646. *Andere druk. De eerste regel van den tekst eindigt in de beide vorige nummers:* so schrij-, *hier:* soo, *de vierde regel daar:* deeden. *hier:* deden; *de eerste regel van de laatste blz. begint in de genoemde nummers:* gheen ander Ooghmerck, *hier:* geen ander Oogmerck. in-4°., 24 blz.

5293 Mvnsters Praetje ... (*Met titelvignet.*) ... 1646. *Compresser druk*, *waar-*

van de tekst aan de keerzijde van den titel begint: Heeft nu *enz.* in-4°., 16 blz.

= T. 3041.

5294 Munsters Praetje ... *In twee kolommen gedrukt. De reclame van blz.* 10 *is* Medecide. in-4°., 12 blz.

= T. 3042.

5295 Mvnsters Praetie ... Na de oprechte Origenale copije, Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 24 blz.

= W. 2779.

5296 Antwooordt (*sic*) Op 't Mvnsters Praetie. Annitantur Sed cave te ipsum. Tot Dordrecht, Gedruct by Claes Claesz. ... 1646. in-4°., 44 blz.

= T. 3044 en W. 2780. In sommige exemplaren staat de laatste *e* van Praetie op haar kop, zonder dat eenige andere afwijking valt te constateeren.

5297 Fransch Praetie. Sic vos non vobis. Ghedruct tot Munster by Niclaes Staets, int Jaer 1646. in-4°., 24 blz.

Vervolg van het *Munsters Praetie*, geschreven uit Munster. (T. 3045.)

5298 Fransch Praet*je*. ... *Gedruckt enz. Andere druk.* in-4°., 12 blz.

= T. 3047.

5299 Fransch Praetje . . . (*Met titelvignet.*) Gedruckt tot Munster by Nicolaes Staets, ... 1646. in-4°., 16 blz.

= W. 2781. Andere druk van 't voorgaande. Met Duitsche letter gedrukt.

5300 Lettre d'un Gentil-homme Venitien, Escrite de Monster le 2. d'Auril 1646. à un sien amy à Turin. Traduite de l'Italien. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 20 blz.

Zeer aan de Fransche zijde. (T. 3048.)

5301 Antwoordt Op seeckere Missive Van een Venetiaens Edelman Aen sijn Vriendt tot Tuirin, uyttet Italiaens ende Frans over gheset. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 16 blz.

Waarschijnlijk door den schrijver van *'t Munsters- en Fransche Praetie.* Ook is de druk dezelfde. (T. 3049.)

5302 Antwoort op een seker Brief Geschreven aen sijn Vrient, dienende tot vervolgh van 't Fransch en Munsters praetje. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Nadruk van het vorige, in twee kolommen gedrukt. (T. 3050.)

5303 St. Annens Droom. Nopende De Vrede ende Oorloge van desen loopenden Tijt. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1646.
in-4°., 24 blz.

Ook dit en de drie volgende stukken komen uit eene anti-Franschgezinde pen. (T. 3051.)

5304 Hollandsche Sybille. Tot Amsterdam, By Roelof Heyndrickz. Anno 1646. in-4°., 32 blz.

= T. 3052.

5305 Hollandsche Sybille. Gedruckt in 't Jaer 1646. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*)
in-4°., 22 blz.

Nadruk van het voorg. (T. 3053.)

5306 Hollandtsche Sybille, Openende Verscheyden heymelijckheden van den Staat. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Ghedruckt in 't Jaer 1646. in-4°., 22 blz.

Andere druk van 't voorgaande. (T. 3054.)

5307 Trompette Verweckende het bedroeft Nederlant, Om cloeckmoedich aen te nemen de Goddelijcke ende Menschelijcke hulpe, tot sekere verbeteringhe van haren staet ... Tot Antwerpen. (*Z. n. v. dr.*) M. DC. XLVI. in-4°., 16 blz.

= T. 3055.

5308 Brvsselsche Reyse Derde Sas, Ovde-Mans-Praet. (*Met titelvignet.*) Gedrukt t'Antwerpen (*z. n. v. dr.*) 1646. in-4°., 8 blz.

= T. 3056.

5309 Copie, d'une lettre envoyée De La Haye, aux Deputez des Estats d'Hollande, Pour la Paix a Munster. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

Waarschuwing tegen Frankrijk, maar vooral tegen den prins van Oranje.

5310 Hertgrondighe Vermaninge, Ghetrouwe Waerschouinge Ende beweeghelijcke Redenen Aen De verheerde Provintien ende Steden, onder het jock van Spangien sittende. In 't licht gebracht door Ymant Adams. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. Op de Pars.
in-4°., 14 blz.

Herdruk van de *Trouhertige Vermaninghe* van 1586 (n°. 766) met weinig verandering. (T. 3058.)

5311 Noodich Bericht voor de Vrede-handelaers tot Munster Van wegen de ... Staten Generael, Ofte Vrymoedich Discours Van den Oorlogh ende Vrede, ... ghehouden tot Brussel, By ... de Marquijs

De Qveva, Ambassadeur van Spangjen; ende de Heer Johannes Vytenbogaert. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 8 blz.

Overgenomen uit *Wtenbogaerts Leven* (1645), *blz.* 349 *v.v.* (T. 3059.)

5312 Suchtich, en Trouwhertich Discours, Over dese tegenwoordige gestalte des Lants, In bedenckinge van Onderhandelinge zijnde met den Coninck van Spaengien. In een t' samen-spraeck, tusschen een Nederlander, Spaengiaert, Fransman, ende Sweed. Door E. P. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1646. in-4°., 24 blz.

In dit geschrift wordt evenals in de vier volgende tegen den vrede met Spanje geijverd. (T. 3060.)

5313 Suchti*gh*, en Trouwherti*gh* Discours, ... La*ndts*, ... Sp*an*gien ... (*Met ander titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 24 blz.

Andere druk van het voorgaande. (T. 3061.)

5314 Ontdekking der Spaensche Practijcken, Onder de voorstellinge des huvvelijkx van den Koningh van Vranckrijck met d' Infante van Spanjen, en de seventhien Nederlandtsche Provintien tot haer huwelijcks goet. Met noch een aenspraek aen de verheerde Nederlanden. Wt de Fransche Tale overgeset. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1646. in-4°., 16 blz.

= T. 3062. Het oorspronkelijke van deze vertaling vindt men n°. 5185.

5315 O*n*decking *enz.*... voorstelling*he* des *Hou*welijcx *enz.* ... *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1646. in-4°., 16 blz.

Nadruk van het voorgaande. (T. 3063.)

5316 Entdeckung der Spanischen Practicken. Vor Augen gestellet, unter dem Heyrath des Königs von Franckreich mit der Infantin von Spanien, welche die 17. Provintzen zum Heyrath Guth haben sol. Darneben eine Vermanung an die Vnterdrückte Niederländische Provintzen. Ausz Frantzösisch ins Hoch-Teutsch übersetzet. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1646. in-4°., 16 blz.

5317 Hollands Praetie. Piscator ictus sapit. Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 28 blz.

Deze uitgave is gepagineerd van blz. 17 af. (T. 3064)

5318 Munsters Discours OFTE 't Samen-sprekinge, over de laetste tijdinghe van Munster ghecomen, tusschen een Fransman, Neder-

lander, ende Spaengiaert... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 28 blz.

Herdruk van het vorige traktaat, onder veranderden titel. (T. 3065.)

5319 Munsters Discours OFTE t'Samen-sprekinghe, over de laetste tijdinge *enz.* (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 22 blz.

= T. 3066. Compresse druk van het voorgaande. Het vignet is hier blijkbaar tegen de Jezuïeten gericht, daarvan getuigen het buskruidvat met de letters J. H. S., dolken, pistolen en dergelijke instrumenten, die men destijds en vroeger veel op tegen de Jezuïeten gerichte geschriften vond afgedrukt.

5320 Verborgentheden Van den Nederlandtschen Staet. Omhelsende De Intressen van het gemeene Vaderlandt, teghens alderley openbare ende heymelijcke strevelinghen. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 24 blz.

= T. 3067.

5321 Den Ongeveynsden Nederlandschen Patriot. Voorstaende De Intressen van zijn Vaderlandt tegen alderley opposanten, by weghe van Discours. Tusschen Mysteriognostes, Innocentius, Degenerinus ende Germanicus ... (*Met fileet op den titel.*) Gedruckt tot Middelburch, by Symon Verhoven, ... *z. j.* in-4°., 24 blz.

Herdruk van het vorige geschrift onder anderen titel. Een andere „*Ongeveynsde Nederl. Patriot*" (*Alkmaer. J. Claesz.* 1647.), die den vrede met Spanje voorstaat, moet niet met dezen verward worden. (T. 3068.)

5322 Den Ongeveynsden Nederlan*t*schen Patriot ... *Ghe*druckt *enz. z. j.* in-4°., 26 blz.

= T. 3069. Andere druk.

5323 Tweede Deel van den ongeveynsden Patriot. Voorstaende *enz.* (*als 't voorgaande*) ... Ghedruckt tot Middelburch, by Symon Verhoeven, ... 1646. in-4°., 40 blz.

= T. 3070.

5324 Tweede Deel *enz. als het voorg., doch zonder jaar van uitgave op den titel. Achteraan:* Gedruckt by Gijsbert Vermeyde Boeckdrucker tot Middelburgh. Voor Symon Verhoeven ..., In 't Jaer 1647. *Daaronder een groot vignet.* in-4°., 40 blz.

= T. 3071.

5325 Den Mvnsterschen Verrekycker. *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1646. in-4°., 24 blz.

In dit en de beide volgende geschriften, van één druk en waarschijnlijk van één auteur, worden de Munstersche onderhandelingen gehekeld zonder partijdigheid voor een of anderen staat. Ze behelzen vele juiste opmerkingen. (T. 3072.)

5326 Het ghelichte Munstersche Mom-aensicht, Ofte De Spaensche Eclipse in zijne Neder-landen. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... Anno 1646. in-4°., 24 blz.

= T. 3073.

5327 Het groot Mvnster. (*Met het wapen van Keulen op den titel.*) Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... Anno 1646. in-4°., 24 blz.

= T. 3074.

5328 Translaet uyt 't Fransch: Nopende de gelegentheyt van dese tegenwoordigen Staet. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)..., 1646. in-4°., 4 blz.

Aansporing tot voortzetting van den oorlog. (W. 2789.)

5329 Manifestvm jvris rationalis, qvod DD Statvs foederatarum Prouinciarum aequas pacis conditiones cum Rege Hispaniarum respuere non debeant. Conscriptum ab Octauiano Ripell Batauo. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Duitsche druk, waarin sterk voor den vrede geijverd wordt.

5330 Een Beclach Sermoen Tot Munster, Ghedaen over de Vredehandelinghe van Christen-rijck. Euangely Marcy. 8. Capittel 1. vers. Alwaer den Text aldus luydet: Doen ter tijt daer veel Volcx was, ende en hadden niet te eten. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1646. in-4°., 12 blz.

Met een *Brief* tot inleiding, geteekend S. D. N. Tegen de Fransche politiek en voor den vrede. (W. 2786.)

5331 Pvblii Demophili Ad Christianos Principes De Pace Protrepticus. (*Met titelvignet.*) Hagiopoli Apud Mucium Silentiarium CIↃ IↃ C XLVI. in-4°., 18 blz.

5332 Publius Demophilus Vermaen-reden Aen De Christen Vorsten Tot Vrede. (*Met titelvignet.*) Tot Heilste, By Stommerich Zwijghart. 1646. in-4°., 26 blz.

= W. 2787. Hollandsche tekst van het voorgaande.

5333 C. Nic. Neandri Pax Profvga, sev Qverela Pacis Exvlantis, Eivsdemqve Revocatio & Trivmphvs. Rintelii (*Z. n. v. dr.*) Anno Salvtis, M DC. XLVI. in-4°., (II) en 22 blz.

5334 Templi Pacis Apud Monasterienses Architecti Primarii Siue Eminentiorum, ad vniuersalem Orbis Christiani Concordiam, vndequaque Legatorum, qui Solemniore Ritu Pompaque voluere, aut saltem potuere in vrbem hactenus inuehi, e Tabula quasi loquentium

Prosopopoeiae, Ita attemperatae, vt Eorum quisque se, vitaeque anti actae functiones, Dominia, Munia, Dignitates, in speculo velut, ad oculum, Speculatori Curiosiori, vno obtutu exhibeat. Adhaec accedunt Symbola Colombina, siue Pacifica . . . (*et*) Avrvm Coronarivm... Omnia... operâ Johannis Cools . . . *z. n. v. pl. en v. dr.* (*Duitsche druk.*) Anno M. DC. XLVI. in-4°., 32 blz.

5335 Courante uyt Italien ende Duytschlandt, etc. 1646. N°. 50. *Aan het einde:* t'Amsterdam, Ghedruckt by Jan van Hilten ... Den 15 December Anno 1646. in-fol°., 2 blz.

Berichten uit *Romen*, *Milanen*, *Weenen*, *Venetien*, *Regensburgh*, *Augsburgh*, *Overlandt*, *Ulm*, *Praag*, *Neurenbergh*, *Hamburgh*, *Bergen op Zoom*, *Brussel*, *Bremen*, *Antwerpen* en *Roermonde* van 12 Nov. tot 12 Dec.

5336 Schrick van Vlaenderen, en Brabandt, etc. In desen laetsten Druck, verbetert, vermeerdert met veel notabele Historien, Van 't ghene In 't Jaer 1645. Soo in 't Leger als in alle d' Op-tochten, . . . gepasseert is. Midtsgaders De Beschrijvinghe vande Belegeringhe, ende Veroveringhe vande stercke Stadt Hvlst,... Door D. Cornelius Beuckelaer, Bedienaer des H. Euangeliums tot Veere. Tot Middelburgh, Ghedruckt by Anthony de Later,... 1646. in-4°., (X) en 46 blz.

Veel vermeerderde herdruk van n°. 5210. (T. 3075.)

5337 Corte Verclaringhe: Vande Conditien, Reglement ende Directie, raeckende de gewillige Contributie, die belooft is, ende noch te beloven staet, door de yverige ende getrouwe Inwoonders deser Stadt van Antwerpen, tot bescherminghe van de Apostolijcke Catholijcke Religie, ende dienst van sijne Majesteyt. *Aan 't einde:* Gedrukt tot Antwerpen by Hieronymus Verdussen 1646. in-fol°., 2 blz.

5338 Corte verclarijnghe. (*enz. als 't voorg.*) . . . door de yverighe ende ghetrouwe Inwoonders deser Stadt van Ghendt *enz.* (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 10 blz.

5339 La Declaration qve . . . Lovys Dvc De Gveldre Et De Jvlliers Comte d'Egmont et de Zutphen. A faite a Londres le 22. de Decembre 1646. Stylle Anglois. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 22 blz.

Lodewijk van Egmont toont hierin zijne rechten op het hertogdom Gelre en het graafschap Zutphen uitvoerig aan. Het stuk is gedagteekend uit Londen 1643 (maar eerst in 1646 notarieel gepasseerd) en wordt gevolgd door *Annotationes Historicae super serie Genealogica praecedenti* waarbij een genealogische kaart der hertogen van Gelre gevoegd is.

5340 Erotemata et Asserta, Quae Sacris Politicisque discursibus De

Caussis Ac Remediis Tvmvltvvm Et Calamitatvm Belgicarvm Praemittit Osiander Stuannus Belga. (*Met titelvignet.*) Coloniae Agrippinae, Apud Irenaevm Macarivm. M.DC.XLVI. in-4°., 24 blz.

De schrijver gaat uit van het Katholiek, Spaanschgezind standpunt.

5341 Verhael, van die de Hemels-Tekenen den lesten Mey 1646. hebben gesien, een quartier nae Tvvaelven op den middagh, in 's Graven-Haghe. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Bij W. 2796 en 2797 vindt men 2 andere stukken over dezelfde zaak. Zie ook het volgende nummer.

5342 Gesicht. Ghesien in 's Graven-Hage den 31 May, 1646. in de Lucht, op den held'ren middagh, tusschen twaelf ende een uyr. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

5343 Articvlen Gheaccordeerdt door . . . den Hertogh van Angvien, Aen . . . den Marquis de Lede, Gouverneur der Stadt van Dvynkercken. Ter Overgevinghe vande selve Stadt, ende van 't Fort Leon, onder de Ghehoorsaemheyt vanden Alder-Christelijckst en Koningh (*gedagt.* 6 *Oct.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, . . . Anno 1646. in-4°., 8 blz.

Zie: *Aitzema*, *III*, 114. (T. 3077.)

5344 Articvlen geaccordeert aende Geestelijcke, Edelen, Magistraet, Leden, ende Gemeente van de Stadt ende Have van Duynkercke, Door . . . den Hertoch van Anguien . . . (*gedagt.* 10 *Oct. Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, . . . Anno 1646. in-4°., 8 blz.

Andere druk bij W. 2799.

5345 Memorie Van sijn Zaarsche Majesteyts Ambassadeurs, Aen Haer Ho: Mo: Staten Generael, Anno 1646. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Het bezoek der Moscovitische gezanten bij *Aitzema*, *III*, 151 *en* 152. Zij beklagen zich in deze memorie dat zij slechts gedurende drie dagen op 's lands kosten zijn onthaald en daarna een toelage ontvingen van 100 gulden daags. Achteraan vindt men een curieus lijstje van de spijzen en dranken, die zij dagelijks voor hun middag- en avondmaal verlangden.

5346 Extract Vyt het Register der resolutien van de . . . Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. Veneris, den 16. November, 1646. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-fol°., een blad.

De resolutie betreft de drie punten van de Religie, Unie en Militie. (W. 2800.)

5347 Cort Verhael, Nopende de Comste Van Syne Cheur-Vorstelijcke Genade, Den Hertogh van Brandenburgh In 's Graven-haghe, Den 22 November, 1646. (*Met een kroon op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1646. in-4°., 4 blz.

Zie *Aitzema*, *III*, 144.

5348 Biddagh. (*Uitschrijven van een algemeenen bededag tegen* 12 *Dec.*, *daar te Munster in plaats van over Bestand*, *over Vrede gehandeld zou worden.*) *Gedagt.:* in den Haghe den xxvij November. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Met weinig ter zake doende afwijkingen gedrukt in *Neêrlands Bededagen en biddagsbrieven door N. C. Kist*, *II*, *blz.* 180 *en* 181. De heer Kist teekent hierbij aan: „*Minuut-uitschr. v. Utrecht den* 19 *Nov.* 1646. *In de* Res. van Holl. *niet vermeld.*"

5348*a* Uytschrivinge Van den Biddagh. Tegens den 12 December, 1646. (*gedagt.* 27 *Nov.* 1646.) *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-fol°., een blad.

Andere druk bij W. 2801. Verg. het voorgaande.

5349 Applausus in Nuptias sacratissimas... Frederici Gulielmi, S. R. J. Electoris Brandenburghici, etc. Et Celsissimae Principis Ludovicae Nassovio-Auriacae, Celebratas Hagae in Batavis, 7. Decemb. 1646. (*Onderteekend:* C. Boyus.) Hagae-Comitis, Ex Officina Antony Tongerloo, 1646. in-plano, een blad.

Zie over dit huwelijk *Aitzema*, *III*, 145, 150 *v.v.* *Wagenaar*, *XI*, 431 *v.v.* Verg. W. 2982. (W. 2803.)

5350 Les Armes Triomphantes des Pais-Bas Vnis, A ... Frederich Henry de Nassav, ... Prince d'Orange. Et A Son Altesse ... le Prince Gvillavme son Filz. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Par Isaac Barre, Messin, Maistre Escrivain, et Lecteur de l'Eglise Françoise de la Haye, 1646. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-fol°., 16 blz.

5351 Voor-Looper, Brenghende oprecht bescheyt uyt Amsterdam, Aen een voortreffelijcken Heer in 's Gravenhaghe, Weghens de Verraderije in Brasil, Met het Schip Zeelandia, afgevaerdicht den twaelfden December 1645. van Pharnambuco. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. den thienden Februarij. in-4°., 4 blz.

Het bericht is onderteekend door: *Vwe Ed: goede Vrunden ende Medebroeders*, *de Bewinthebberen vande West-Indische Compagnie tot Amsterdam*, *etc. etc. Amsterdam*, *den 7en Februarij.* 1646. Zie aanteekening volgend nummer.

5352 Copie Van een Missive gheschreven by een vry Man, in Brasil, aen seecker zijnen vrient alhier, gevonden onder de verdroncken brieven, uyt het Schip Zeelandia tegen 't Eylant Wicht gestrant,

ende de West-Indische Compagnie ter hant gekomen. *Aan het einde:* Voor Francoys Lieshout op den Dam, (*Amst.*) 1646. in-fol°., een blad.

Gedagt.: *Reciff* 11 *December* 1645; onderteekend: ... *A. T. Secretaris van de gewesene Raet der Justitien, etc.* Over den opstand in Brazilië zie men: *Van Kampen, Geschiedenis der Nederlanden buiten Europa, II*, 42 en *P. M. Netscher, Les Hollandais au Brésil*, 143 *v.v.*

5353 Extract ende Copye, Van verscheyde Brieven en Schriften, Belangende De Rebellie der Paepsche Portugesen van desen Staet in Brasilien. Tot bewijs Dat de Kroon van Portugael schuldich is aen de selve. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1646. in-4°., 32 blz.

De brieven enz. loopen over Febr. 1645 tot Jan. 1646. Op blz. 21 is bovenaan een carton geplakt, luidende: *Sommier Rapport vande Ed. Heer Maximiliaen Schadee. enz.* (T. 3079.) Ofschoon de exx. allen dezelfde zijn, is er verschil in de cartons, waarvan sommigen met grooter, anderen met kleiner letter zijn gedrukt. Op de Kon. Bibl. is één ex. waar het carton ontbreekt, en de oorspronkelijke tekst dus gevonden wordt. Wij lezen daar, met twee dikke roode strepen doorgehaald: *Sommier Rapport van Maximiliaen Schadée van Vtrecht, Anno* 1637. *voor Adelborst in dienst van de West-Indische Compagnie uytghevaren, in Brasil tot Vendrich, Luytenant, en oock Capiteyn gheavanceert inde Maranhaon en Tapi Caruw gelegen hebbende, en nu uyt de Gevanckenisse vande Portugesen ontvlucht, en over West-Indien t'huys ghekomen.*

5354 Manifest Door d'Inwoonders van Parnambuco uytgegeven tot hun verantwoordinge op 't aennemen der wapenen tegens de West-Indische Compagnie; ghedirigeert aen alle Christene Princen, ende besonderlijck aen de ... Staten Generael van de Vereenighde Nederlanden ... Ghedruckt ende uyt het Portugies overgeset in onse Nederduytsche Tale ... Tot Antwerpen, Ghedruckt by Pieter vanden Cruyssen, ... Anno 1646. in-4°., 12 blz.

= W. 2804.

5355 Manifest *enz.*... (*als 't voorg.*) ... uyt*gh*egeven ... verantwoordin*gh*e ... te*gh*ens ... Portu*gh*ies over*gh*eset *enz.* ... (*Met ander titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1646. in-4°., 12 blz.

5356 Le Bon Voisin; C'Est A Dire le Portvgais. Rendez luy, ainsi qu'il vous à fait, et luy payez au double, Selon ses oeuvres. (*Met titelvignet en vignet aan het einde.*) *Z. n. v. pl.* (*Holl. druk*) *en v. dr.* Imprimé Anno 1646. in-4°., 20 blz.

Uitvoerig wordt hierin gehandeld over *la perfidie des Portugais & la mauvaise foy de leur Roy.* (blz. 9.)

5357 VVel-Vaert Vande VVest-Indische Compagnie. Waer in klaerlijck vertoont wert door wat Middel deselve Compagnie tot groote Conquesten sonde konnen gheraken. *Achteraan:* Gedaen binnen Mid-

delburgh in Zeelandt, Anno 1646. P. le Candele. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 36 blz.

5358 Lof der Oost-Indise Compagnie, Ende de E. Heeren Bewinthebberen Van dien. Waer onder anderen aen-ghewesen wort, hoe nootsakelijck het is voor ons Vader-Land in dese Occurrentie van tijden haer versochte Octroy niet te weygheren. (*Met titelvignet.*) 't Amsterdam, Gedruckt by Hendrick Jansz. Visscher, . . . Anno 1646. in-4°., 20 blz.

= W. 2805.

5359 Staet en Inventaris vande Oude Oost-Indische Compagnie, soo als die lest by haer is ghemaeckt. *Onderaan*: Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... Anno 1646. in-fol°., een blad.

5360 Extract Vyt-gegeven By een Liefhebber des Vaderlants, Raeckende De Godtloose corruptien ende Kuijperyen Van de Griffier van hare Hog: Mog: Cornelis Mvsch. (*Met titelvignet.*) Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in 4°., 8 blz.

Men zie over dezen beruchten griffier *v. d. Aa*, *Biogr. Woordenb.*, *i. v.*, waar naar tal van werken, die over hem handelen, verwezen wordt. Het titelvignet van dit nummer stelt twee engeltjes voor, die een wapenschild vasthouden.

5361 Extract *uyt-gh*egeven ... Vaderland*ts*. (*Zonder vignet maar met een motto uit Sallustius op den titel.*) Gedruckt... 1646. in-4°., 8 blz.

= W. 2806.

5362 Extract *V*yt-*gh*eg*h*even ... *R*akende *enz.* (*Met ruitvormig titelvignet.*) Gedruckt ... 1646. in-4°., 8 blz.

= T. 3084.

5363 Extract, Vyt-ghegheven ... (*Met ander titelvignet.*) *Gh*edruckt ... 1646. in-4°., 8 blz.

5364 Extract, *Wt*-ghegheven ... Vader-*L*andts, *enz.* ... (*Met klein titelvignet.*) Gedruckt... 1646. in-4°., 8 blz.

Nog 3 andere drukken komen voor bij T. 3082, 3083 en W. 2807.

5365 Doodt-Stuypen Van d'Heer Cornelis Musch (*Met driehoekig titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1646. in-4°., 8 blz.

Op rijm. (T. 3085.)

5366 Doodt-Stuypen *enz.* ... (*Met cirkelvormig vignet.*) *Ge*druckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1646. in-4°., 8 blz.

5367 Doodt-Stvypen *enz*... (*Met het Haagsche wapen als vignet op den titel.*) Ghedruckt Anno 1646. in-4°., 8 blz.

= T. 3086.

5368 Adem-tocht, Geschept tegens de Doodt-stuypen, vande Heer Cornelis Musch. (*Met ruitvormig titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., 8 blz.

Eveneens op rijm. (T. 3088.)

5369 Adem*t*ocht *gh*eschept *Teg*hens *enz*.. (*als 't voorgaande.. Met klein titelfileet.*) *Gh*edruckt ... 1646. in-4°., 8 blz.

= T. 3089.

5370 Adem-tocht *g*eschept teghens *enz*.... Ghedruckt Anno 1646. in-4 ., 8 blz.

= T. 3090.

5371 Adem-tocht *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 8 blz.

Behalve de fileet, komt de titel overeen met n°. 5370. In het stuk zelf is eenig verschil van spelling: zoo vindt men blz. 3 hier *stuypen*, daar *stvypen* gespeld, en in den eersten regel van het vers hier: *'t algemeene volck*, daar: *al 't ghemeene volck*. (W. 2808.)

5372 Buyr-praetje, Tusschen Jan Bvyr, ende Dirck Bvyr, Ghedruckt op 't versoeck der Vrome Patriotten des Vaderlandts. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Eveneens over de knoeierijen van den griffier *Musch*. (T. 3091.)

5373 Instructie Voor den Griffier Van hare Hog: Mog: Mitsgaders: Den Taux ende Lijste vervatende wat ende hoe veel voor alderhande Depeschen in toekomende sal moeten betaelt werden. Door Deselve hare Ho: Mog: de Heeren Staten Generael beraemt ende gearresteert, den eersten September des Jaers 1646. Ghedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1646. in-4°., 16 blz.

Bij *Aitzema*, *III*, 114. (T. 3092.)

5374 Instructie Voor den Griffier ... Mi*dts*gaders, *V*erva*tt*ende ... *Op* den eersten September ... *Ge*druckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in 't Jaer 1646. in-4°., 12 blz.

Nadruk van 't voorg.

5375 Instructie *enz.* ... *V*erva*t*ende ... Door de selve *H*are Ho*g:* Mog: de Heeren Staten Generael beraemt ende *gh*earresteert *Op* den *E*ersten September, des Jaers 1646. (*Met titelfileet.*) *Gh*edruckt ... 1646. in-4°., 12 blz.

Nog andere druk. Verg. T. 3093 en W. 2810.

5376 Eennige Politijcke Of Staet-betreffende ende andere Vragen, Met hare Antwoorden. (*Met drukkersmerk op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1646. in-4°., 8 blz.

Zonder persoonlijke bedoelingen. (T. 3094.)

5377 Brief Ofte Schryvens, Van Pieter Martensen Hoef-yser. Gewesen Ontfanger Generael vande Convoyen, ende Licenten tot Amsterdam. Aen sijne Crediteuren, soo binnen als buyten Amstelredam, van dato den (*geschreven:* 1 Maij) 1646. (*Met titelfileet.*) Tot Dordrecht. By Michiel Feermans... Anno 1646. in-4°., 22 blz.

= T. 3096.

5378 Res Judicata, dat is: Extracten Uyt de Resolutien der Synoden Ende Oordelen der Academien in dese Vereenichde Nederlanden, Vervatende het ghemeyn eenparich ende aengenomen Kerckelijck gevoelen Over de Negotie der ghenaemde Lombaerden: VVtgegeven Door de Professoren der Theologiae tot Utrecht... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Utrecht, Gedruckt by Amelis Janssz. van Paddenburgh,... Anno 1646. in-4°., (VIII) en 52 blz.

= T. 3098. Het geschrift, dat aanleiding gaf tot de uitgave van dit boekske vindt men beschreven bij T. 3097. De opdracht aan de Synoden is gedagt. 20 *Maji* en onderteekend door *Voetius*, *de Maets* en *Hoornbeeck*. Een vermeerderde uitgaaf verscheen in 1657.

5379 H. GrotJ Oratie, Eertijdts By hem gedaen voor de ... Burghermeesteren ende Raden der Stadt Amsterdam, Over 't houden van een Synodus, Ende 't Verdragen over Kerckelijcke geschillen. Bequaem in desen tijdt gelesen te worden. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1646. in-4°., (II) en 46 blz.

Verg. op het jaar 1616 n°. 2248—2252.

5380 Sermon Prononcé En l'Eglise Françoise de la Haye, le premier d'Octobre 1645. à l'ouverture des Exercices du Nouveau Temple. Sur le VII. chap. des Actes, vers. 47. & 48. Par André Rivet. (*Met titelvignetje.*) A Leyde, Pour Jean du Pré... l'An 1646. in-8°., 22 blz.

5381 Schriftuerlijcke Proceduеren: Tusschen twee Salige Predicanten, Gijsbertus Voetius en Jacobus Leeuwius,) om aen-gebeden te werden, tot vergevinge van sonden. Gehouden den 18 Junij 1646, ter Rolle van Justitie Tot Rotterdam. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)..., 1646. in-4°., 8 blz.

Jac. Leeuwius, Med. Dr., vroeger Remonstr. predikant te Rotterdam had zich ergens onbehoorlijk over Voetius uitgelaten Voetius, hiervan ingelicht, deed een aanklacht aan de justitie, hierin medegedeeld even als het besluit der Magistraten van 18 Junij 1646 die de zaak susten. (T. 3101.)

5382 Pedis Et Pediculi Dialogus; Destinatus uberiori explicationi primi illius folij quod nuper in prodromum grandioris operis emisit hinc inde Paulus Voetius — Professor Ultrajectinus ad Patientiam Maresij: Altera editio priori emendatior Per H. K. J C: Juxta exemplar editum Hagae-Comitis Typis Isaaci Burchornij, 1646. in-8°., 32 blz.

In den strijd tusschen S. Maresius (Desmarets) en G. Voetius (zie *Bayle*, i. v. Maresius; *Glasius*, *Godgeleerd Nederland*, i. v. Maresius) mengde zich ook Paulus Voetius zoon van Gysbertus. Hij schreef tegen Maresius een boekske: *Pietas in Parentem*. Dit schijnt den schrijver van het hier beschreven geschrift aanleiding gegeven te hebben tot de uitgave van deze samenspraak tusschen Voet (Pes) en zijn zoon (Pediculus = Voetje), in den tekst nader aangeduid door P. (Paulus) en G. (Gysbertus).

5383 Translaet Van seker Sermoen ofte Predicatie.... Gepredickt den eersten Januarii 1642, inde Capelle Reael tot Lissebon: Door Pater Antonio Vieira Jesuyt. Waer in te sien is de ge-imagineerde Portugesche Monarchie, gefondeert op de Prophetien van P. Fray Gyl,.. Uyt de Portugesche in onse Nederduytsche Tale getrouwelick overgeset... (*Met titelvignet.*) Gedruckt na de Copie tot Lissebon, by Laurens van Antwerpen. Anno 1646. in-4°., 20 blz.

5384 Tweede Dialogvs Ofte Twee-Spraeck. Tusschen een Gereformeert Predicant van Delff Ende Paepsch Advocaet van Rotterdam, Handelende voornamentlijck vande Kercke ende Leere Der Gereformeerden. Tot Delf, Gedruckt by Andries Cloeting,... Anno 1646. in-4°., (VI) en 38 blz.

Tegenschrift van W. 2765. In den *Eersten Dialogus* was het eerste, hier wordt het tweede der vier punten behandeld, die in den titel van gemeld nummer zijn opgesomd. (W. 2812.)

5385 Copye Eens Schrijvens, 't Geen, weegens d'Oordeelen en Gerichten Gods, aen den Koning in Hispanjen, aen den Koning in Vranckrijck, en aen alle Italiaensche Vorsten, is afgevaerdigt; naerdien zij, buiten Christo, het licht des Geloofs, in de Babilonische grouwelen hoereren, en derhalven Geestelik (*sic*) droncken zijn geworden. Apocal. 17. 18. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*)... Anno 1646. in-4°., 8 blz.

5385*a* Idolum Judaicum, Ofte den Joodschen Messias, zijnde een Beschrijvinge van sijne toekomste, Leven, Staet, ende Regeeringe. Beschreven door eenen ghebooren Jode. Ende nu ... uyt 't Hooghduyts, vertaelt door F. S. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam. Voor J. Rieuwertsz ... Anno 1646. in-4°., 16 blz.

De vertaler, F. S. heeft tot zinspreuk: *Weest voorsichtigh.* (T. 3102.)

5386 Reqvest van Giis sonder Ghelt, gheseght Pieter Penningloos, aen Den Grooten ende Machtigen Prins, Don Sell, dell' Lucifer.

Coninck van Acheron, Styx ende Phlegeton: Hertoogh van Tartarien: Marquis van Cocitus, ende Oppersten Regent van Lymbo... wel-eer beschreven in 't Enghels, door Thomas Nasch, Edelman... uyt het vijfde Engels-gedruckte Exemplaer, in 't Nederduyts vertaelt...(*Met houtsneë op den titel.*) Nu eerst ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1646. in-4°., 72 blz.

Het oorspronkelijke Engelsche geschrift — het populairste van *Th. Nasch'* werken — verscheen voor het eerst te Londen in 1592 onder den titel: *Pierce Penilesse his Supplication to the Diuell. Describing the Ouer-spreading of Vice, and Suppression of Vertue. Pleasantly interlaced with variable Delights; and pathetically intermixed with conceipted Reproofs.* Sommige exemplaren van dezen Hollandschen druk hebben op den titel: *Gys.*

5387 Reglement ende Ordonnantie By Syne Hoocheyt gestatueert voor Rector Magnificus, Professoren, Regens, Sub-Regens, Collegisten, ende buyten-Studenten vande Illustre Schole ende Collegium Auriacum tot Breda. (*gedagt.* 28 *Aug.* 1646. *Met het wapen van den prins op den titel.*) In 's Graven-hage, By de Weduwe, ende Erfghenamen van wijlen Hillebrandt Jacobsz. van Wouw,... Anno 1646. in-4°., 36 blz.

5388 Processus Getermineert voor 't Collegie der E. M. Heeren Gedeputeerde Staten deser Lantschappe van Frieslant. Tusschen Steven Lourens Haen ende Oeds Tiallinghs cum sociis Impetranten. Contra, Fredrich Hachtingh ende Michiel Hoytsma cum sociis Ghedaegden. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt voor Fredrich Hachtingh ende Michiel Hoytsma cum sociis, Burgers binnen Leeuwarden. 1646. in-4°., (VIII) en 66 blz.

5389 Protestatie: Gedaen ende inghelevert, aenden ... Kercken-Raedt der Stadt Amsterdam, Door Anna Allevermans, Over die Calomnieuse Injurien ende grouwelijcke lasteringen die haer aengedaen zijn van Wilhelmus Sommerus, Predikant derselver Gemeente, gelijck blijcken sal uyt 't bygaende extract van sijn Advertissement van Rechten, *enz.*... Hier achter is by ghevoegd de Sententie die vanden ... Hove (*van Holland*) daer op ghevolght is ... 18 April 1646. Mitdsgaders Drie Lof-sangen, *enz.*.. In 's Graven-Hage, By Ludolph Breeckevelt,... Anno 1646. in-4°., (X) en 22 blz.

Anna Allevermans, weduwe Hans Stegemans schijnt den predikant Somerus voor het gerecht gedaagd te hebben wegens verbreking van trouw-beloften. Het Hof van Holland ontzeide haar haar eisch, maar verbood Somerus gedurende het leven of buiten den wil der eischeres een ander huwelijk aan te gaan. Zijn uitdrukkingen ten opzichte der weduwe in zijn verdediging gebruikt, gaven haar aanleiding hem nu bij den kerkeraad aan te klagen wegens haar aangedane beleedigingen. Verg. n°. 5251.

5390 Remonstrantie: Ghedaen ende ingeleverd, Door Anna Allevermans, Aan de E. Classicale Vergaderinghe der Stadt Amsterdam: Van

weghen 't Advertissement van Rechten, soo 't selvighe in Druck heeft ghedient voor den Edelen Hove van Hollandt, Contra Wilhelmvs Sommerivs Predikant *enz.*... In 's Gravenhage, By Ludolph Breeckevelt,... Anno 1646. in-4°., (VI) en 152 blz.

De Remonstr. is gedagt.: 4 *Juny* 1646.

5391 Generalen Staet, Van de saecken in Christenheyt. Waerinne, als in een Spieghel, vertoont wordt, het gedenckwaerdigste dat daer gepasseert is in Europa, inden voorleden Jare 1646. Overgeset uyt het Françoys,... (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Joost Broersz.... 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3105.

5392 Gottifredi Vendelini Plvvia Pvrpvrea Brvxellensis M.DC.XLVI. (*Met titelvignet.*) Brvxellae, Typis Huberti Antonij Velpij,... in-4°., 32 blz.

1647.

Zie ook n°. 416 en 5391.

5393 Eenighe Verklaringen Weghen het Parlement van Engelandt en Schotlandt. Aengaende het transporteren van de Persoon des Koniucx van Engelandt tot Holmsby-House, *enz.* (*in Jan.*)... Overgeset, en Gedruckt nae d' Engelsche Copyen by Joost Broersz. (*Amst.*) 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3106. Zie: *The Parliamentary Hist. of England*, *III*, 514 *v.v.*

5394 Den Brieff Van Syne Koningl. Majesteyt van Engelandt Gesonden aen den Spreker van het Hooger Huys pro tempore, om gecommuniceert te worden aen beyde Huysen van 't Parlement (*gedagt.* 22 *Mei*)... In 's Gravenhage, Gedruct voor Samuel Broun,... 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3107.

5395 Een Solemnele Verbintenisse Van d' Armee, onder het Commando van sijn Excellentie Sir Thomas Fairfax; met een Declaratie haerder Resolutien,... Mitsgaders: De Representatien van 't geene daer de Armee in onvernoeght is, ten opsien van de jonghste Resolutien, tot soo schielijcke Nederlegginghe van Wapenen... ondertekent... den 4 en 5 Juny... Met sijn Excellentie Brief aenden Spreker, den achsten Junij (*O. St.*) daer nevens ghesonden. Eerst Gedrukt tot Londen by George Whittington, ende nu... overgeset. t'Amsterdam, Gedruckt by de Weduwe van Joost Broersz 1647. in-4°., 16 blz.

= T. 3108. *De Solemnele Verbintenisse* vindt men in den Engelschen tekst in *The Parliamentary Hist. of Engl.*, *III*, 604—608.

5396 Voorslagh Van Sijn Exellentie, de Heer Thomas Fairfax, Ende sijn gheheel Legher; Overghelevert Aen de Huysen des Parlaments, aengaende het opschorten van de Wapenen, om te moghen komen tot Vrede. Mitsgaders Eenighe oodtmoedige Propositien. *enz. Zonder dagteekening.* (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* In 't Jaer 1647. in-4°., 16 blz.

= T. 3110. In 't oorspronkelijk in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 615—625.

5397 Een Declaratie Van Sir Thomas Fairefax, ende d' Armee onder syn Commando. *enz.* (*Andere vertaling van het voorgaande.*) Eerst Tot S. Albons ... gedruckt, den veerthienden Junij Oude Stijl. Ende daer nae oock tot Londen voor L. Chapman, ende L. Blacklocke. En nu ... overgeset. (*Met titelfileet.*) t' Amsterdam, Gedruckt by de Weduwe van Joost Broersz. 1647. in-4°., 12 blz.

= T. 3111.

5398 Copye Van den Generael Fairfacx Missive, Geschreven aen den Oratevr van 't Parlement. In dato Cambridge, den 16. Juny, 1647. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, Gedruckt by Joost Jansz. Verheul ... Anno 1647. in-4°., 6 blz.

= T. 3112.

5399 Ootmoedige Reqveste, Van Den Heer Majoor Aldermannen, en Gemeente der Stadt Londen, ... Aen ... 't Parlement. Waer by syn gevoecht twee Requesten, *enz.* (*gedagt.* 21 *en* 23 *Juli.*) *Met titelfileet.* t' Amsterdam, Gedruckt by de Weduwe van Joost Broersz. ... 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3113. Aan het einde *De ootmoedige Request vande Burgers, Commandeuren, Officieren ende Soldaten vande Tramid-bands* (sic) enz. met hunne *hooge verbintenisse*, beide in het Engelsch in de *Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 712—714.

5400 Een volkomen verklaringhe Van de groote Victorie Die de Protestanten (onder het Commandement van Colonel Michael Jones) Teghen De Rebellen tot Dungons-Hill, in Yrlant, bevochten hebben, den 18 Augusti 1647. Midtsgaders. Een perfecte Lijste van alle de Dooden ende Ghevanghene. t'Amsterdam, By Jan van Hilten, ... Anno 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3115.

5401 Vriendelijcke Antwoorde Van sijn Coninghlijcke Majesteyt Van Groot Brittagnie Op de Propositien van den Vrede Aen hem den 17 September tot Hamton-Court 1647 overgelevert, door eenen Brief van den Grave van Pembrooke, Ende de Commissarisen (by sijne Majesteyt resideerende) aen 't Parlement te kennen ghegheven. Na de Copye van Londen, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2821.

5402 Carolus Rex (*Bericht van den koning van zijn ontvluchting uit* Hampton-Court, *hier gedagt.* 21 *Nov. d. i. Oude stijl* 11 *Nov. Dit bericht is waarschijnlijk uitgesneden uit een nieuwsblad, althans ook de achterzijde is bedrukt en bevat o. a. een tijding over het vertrek van de fransche vloot naar Napels. Daarover is een papier geplakt.) Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

De Engelsche tekst in *The Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 786. Verg. T. 3116, waar een Engelsche en Hollandsche uitgave van dezen brief voorkomt.

5403 Copye Van seeckeren Brieff geschreven door syne Majesteyt van Engelant Aan beyde de Huysen des Parlaments tot London. (*Met een drukkersmerk op den titel.*) Geextraheert ende vertaelt uyt het Engels diurnael gedruckt tot London den 20. November 1647. By Gilb. Mabbot voor Francoys Coles ende Laurens Blaicklock. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 8 blz.

De Engelsche tekst in *The Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 799—802.

5404 Ghesichten, wegen de Regeeringe van Enghelandt. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in 't Jaer 1647. in-fol°., een blad.

Verklaring van voorzeggingen tijdens de regeering van den Engelschen koning Hendrik VII geschied, waaruit zou blijken dat Karel I de laatste koning van Engeland zou zijn.

5405 Een Antwoort Aen de Kerckelijcke Vergaderinghe tot Londen, Gesonden door .... Johannes Deodatvs, Professoor in de Theologij, ende Dienaer des Goddelijcken Woorts, binnen Geneva. Eerst uyt het Latijn in 't Engels, ende nu uyt 't Engels ... vertaelt. Tot Geneva, Gedrukt ten goede van Groot Britannien, (*z. n. v. dr.*) 1647. in-4°., 8 blz.

Sterk voor den Koning en de Bisschoppelijke Kerkregeering. (W. 2823.)

5406 Aen De ... Staten Generael Der Vereenighde Provincien te behandigen; als oock aen ... de Coninck In Engelant en sijn Parlement. Naer Godts recht oordeel ende ghericht, Apocal. 17. 18. Waer nae gantsch geene Vrede (I. Thes. 5.) maer om de grondelijcke verlossinge der geloovige en uytverkoorene, noch een andere strijd voor handen is, tusschen den Lam met den stoel des Diers ofte Beest ende den valschen Propheet oft Werelts Geleerde, 3. Tim. 4. (*Met vignetje.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* ... 1647. in-4°., 8 blz.

Apocalyptische onzin, in den trant van *Frans Baltensz* werk. (W. 2824.)

5407 A Discourse Concerning Prayer Ex tempore, Or, By pretence of the Spirit, In justification of Authorized and Set-forms of Liturgie. (*Met titelvignet.*) Printed for Richard Royston, 1647. in-4°., (II) en 30 blz.

Door Jeremy Taylor. Zie: *Halkett and Laing*, *Dictionary of the Anonymous*

and pseudonymous literature of Great Britain, *I*, 642, waar de eerste druk op 1646 en de tweede, met den naam van den auteur, op het jaar 1649 gesteld wordt en deze druk dus onbekend was.

5408 Zeedich Ondersoeck van de Macht der Princen ende des Volcks. Tot Franckfovrt, By Johan Vermeer, ... 1647. in-4°., 20 blz.

In dit geschrift wordt — blijkbaar met het oog op Engeland — het recht des volks tegen de verdedigers der overheersching van den vorst gehandhaafd. Het is door een bekwame hand geschreven en niet in Frankfort maar in Nederland gedrukt (T 3117). In sommige exemplaren is het lijstje *Druckfauten* aan het einde weggelaten en vervangen door een fleet, zonder dat die fouten echter verbeterd zijn.

5409 Autentijck Bescheyt en Seker Verhael Van De Restitutie der Privilegien aen het Volck van Napels, door den Hertogh van Arcos, Viceroy, Lieutenant en Capiteyn Generael ... uyt den naem van Zyn Majesteyt van Spanje. (*gedagt. Juli* 1647.) *Met titelvignet.* Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1647. in-4°., 8 blz.

De herstelling dezer oude *Privilegien* was den onderkoning door *Masaniello* afgedwongen.

5410 Missive In forme van Verhael van d' Onêenigheden ende Revolte, Ghepleegt teghens de Spanjaerts, zedert de komste van Don Jan van Oostenrijck in 't Rijck ende de Stadt van Napels, tot den dagh van heden toe. (*gedagt.* 8 *Oct. Met drukkersmerk.*) In 's Graven-Hage, Gedruckt voor Jan Vely..., 1647. in-4°., 16 blz.

Opstand onder Masaniello. Brief van een ooggetuige, geschreven uit Aversa, waarheen hij met moeite de wijk genomen had, aan zijn „*Patroon*", wien hij betitelt: „*Seer Doorluchtige Heere*" (den Hollandschen gezant?) (T. 3124.)

5411 Manifest Van 't Seer ghetrouwe Volck, Van Napels. (*gedagt.* 17 *Oct. Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 8 blz.

= T. 3125.

5412 Advis Du Gazetier De Cologne, A Celvy De Paris. Traduit d'Allemand en François. *Z. n. v. pl. en v. dr.* M. D. C. XLVII. in-4°., 48 blz.

In eenige berichten over den opstand van Napels tegen de Spanjaarden en in een brief van een *Seigneur Aleman* aan den Keizerschen gezant *von Trautmansdorf* had de Fransche courantier den toestand der Spaanschen en Keizerschen zeer ongunstig afgeschilderd. Deze worden door den Keulschen courantier niet minder hevig wederlegd. Het stuk is in Nederland gedrukt. (T. 3126.) In 1648 verscheen: *Réponse de* Théophraste Renaudot *a l'auteur des Libelles intitulés* Avis du Gazetier de Cologne a celui de Paris.

5413 Wonderlijcke Vertooninge Gheopenbaert aen den Machtigen Soloman Hometh, Grooten Turckschen Keyser van Constantinopolen. *Aan het einde:* t'Amstelredam. Ghedruckt voor een Lief-hebber der

Christelijcker Vrede Sr. S. E. W. Coopman tot Amsterdam. Anno CIO IO CXLVII. in fol°., een blad.

Opschrift boven de beschrijving van een plaat, voorstellende een groote zaal, waarin op een verhevenheid de *Keyser* is gezeten. Achter hem op een galerij zitten zijn raadslieden en priesters. Voor hem leveren een aantal honden elkaar een verwoed gevecht, terwijl een binnengestormde beer door hen wordt aangevallen. De plaat (kopergravure) is 34.5 c.m. breed bij een hoogte van 28 c.m. of met de verklaring, die onder de plaat gevonden wordt, 55 c.m.

5414 Response Des Peuples De Flandre Av Donneur D'Advis François. (*Z. n. v. pl en v. dr.*) M. DC. XLVII. in-4°., 72 blz.

De schrijver begint als volgt: „*Les viandes réchauffées que vous nous presentez aujourd'huy, et dans le mesme plat, dont vous nous servites il y a trois ans*... enz.... En dan: „... *et maintenant nous ne voyons pas, que vous ayez changé autre chose, que l'epithete de* Desinteressé, *en celuy de* Salutaire. Dit schijnt te doelen op het *Advis Des-Interessé* van het jaar 1644. Of hier werkelijk een *Advis salutaire* gemeend is heb ik niet kunnen vinden; ik vond een dergelijk geschrift nergens vermeld. De hier voorkomende aanhalingen uit het bestreden geschrift komen in geen geval overeen met de op het jaar 1644, n°. 5094 enz., vermelde drukken van het *Advis Desinteressé*.

5415 Strena Poetica . . . Principi Nostro Archidvci Leopoldo In Festo Sancti Leopoldi 15. Novembris. Nonnulla, ante, sub, et post Adventum eius nuper in Belgium, carmine complectens. Cum Victoriarum primis hisce castris reportatarum Synopsi. Oblata a Wilhelmo Bvrio Brvxellensi. Anno 1647. Brvxellae, Apud Goddefredum Schovartium, M.DC.XLVII. in-4°., 8 blz.

5416 Qvadriga Archidvcalis siue Epigrammata Qvatvor Serenissimo Principi Leopoldo Wilhelmo Archiduci Austriae, Duci Burgundiae etc. Sacra. Auctore Lvdovico Lindano, Siluaeducensi. *Aan het einde:* Mechlinae Typis Roberti Jaye, . . . Anno M.DC.XLVII. in-4°., 4 blz.

5417 Nieu-Politijck, Picket-Spel. Waer in de Humeuren van groote Heeren, Potentaten, Grandes, ende hooge Personagien afgebeeldt, ende wat bedecktelijck vertoont worden. (*Met een kroon op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v pl. en v. dr.*) 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3118.

5418 Endlikke verklaringe Der Catolike Heeren In punctuelikke Gravaminum, Gelijk de zelve aen de Euangelische Heeren zijn overgegeeven. Vervattende d'aller uitterste Presentatien die syne Kai: Maj: tot bevorderinge aen de Augsburgsche Confessionsverwanten zal, of kan, doen. Ghedrukt na de Hoogduytse Copye (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1647. in-4°., 12 blz.

Gedagteekend uit Munster, *den lesten November*... 1646. (T. 3119.)

5419 Extract VVt het Project van de Vredes-Handelinge: Overgegeven aen de . . . Gevolmachtighden van de Croon Vranckryck: Beschreven in 't Latijn. Welcke Project geteyckent ende bezegelt is van de Gevolmachtighden van den Keyser, *enz.* ... Getranslateert in Neder-duytsch... t' Amsterdam, by Jan van Hilten,.. 1647. in-4°., 16 blz.

= T. 3120.

5420 Copia Vande Propositien, overgegeven by de Keur-Beyersche, Aende Coninghlijcke Sweedsche Heeren Gedeputeerden, tot de Tractaten des Armistitij binnen Ulm. (*ged.* 1 *Febr.* 1647). *Met het* Antwoordt, Vande Koninckllicke Sweedtsche, op de overgegen (*sic*) Propositien (*ged.* 26 *Jan. Oude Stijl*). *Z. afz. titel. Aan het einde*: t'Amsterdam,... by Joost Broersz. *Z. j.* in-4°., 8 blz.

= W. 2825.

5421 Recep. 30. May 1647. Renovatio foederis triennalis Coronae Galliae et succiae (*sic*) de novo bello gerendo in Germania. Annexis petitionibus hasso Cassellanis exhibitis Monastery 25. Aprillis Anno 1647. *Met een brief van den heer* van Gent, *van* 24 *Mei* 1647. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

= W. 2846.

5422 Ontfangen den 30 May 1647. Vernieuwinge van het drie-jarighe Verbondt, tusschen de Croon Vranckrijck ende Sweden, om op 't nieuw Oorlogh te voeren in Duyts-landt. Mitsgaders de Versoecken van de Hessen-Casselsche, overgegeven tot Munster den 25 April 1647. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Hollandsche uitgave van het voorgaande.

5423 Instrumentum Pacis, Synde de Vredes-Artijculen, ingestelt van weghen de Croon Sweden; aen de ... Keyserlijcke Gesanten, tot Osenbrugghe in-gegeven (*gedagt.*: In Osenbrugh, in 't eerste vande Maent Juny, Als Mede Het Project van Vrede, ingestelt van weghen Sijn Keyserlijcke Majesteyt, *enz.* (*gedagt.* tot Munster in 't laetste vande Maent Juny 1647 overgegeven)... Ende 't Geene afgehandelt, ende aen weder zijden onderteyckent is. Overgeset uyt het Hoogduyts, ... (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam by de Weduwe van Joost Broersz... 1647. in-4°., 52 blz.

= T. 3121.

5424 Des Doorluchtigen Churvorsten in Beyerens, etc. Manifest, Ofte Openbare Verklaeringhe: Vande wel-ghefondeerde en billicke oorsaecken, waeromme Syne Churvorstl. Doorl. etc. bewogen zijn gheworden den Sweedschen Marschal, Heer Carel Gustaph Wrangel,

... den 14. Meert deses Jaers 1647. tot Ulm geslotene Armistie den 14. des Maents September wederomme op te kondigen. Uyt Hoochduyts over-geset in Nederduyts. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1647. in-4°., 12 blz.

= T. 3122.

5425 Des Doorluchtigen Churvorsten in Beyerens, etc. Manifest, *enz.* ... Verklaringe ... wel-*ge*fondeerde ... Uyt Hoo*gh*duyts overgeset ... *enz.* (*Andere druk met ander titelvignet, hier een bloemvaas.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 12 blz.

5426 Antwoordt van hare Coninglicke Maiesteyt van Sweeden. Aen Sijne Cheur-vorstelijcke Doorluchticheydt van Beyeren. Noopende Des selfs ongefondeerde Rupture van Neutraliteyt. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 12 blz.

= T. 3123.

5427 Spiegel, vnd Gegensatz Böser vnd guter Rathgeber, sonderlich zum Frieden: In einer kurtzen Predigt, ausz den Sprüchen Salomonis am Zwölfften Cap. vers. 20. ... Durch Theophilum Neubergern, ... Gedruckt zu Cassel, bey Jacob Gentsch, Im Jahr 1647. in-4°., 24 blz.

5428 Waerachtich Verhael, Vande Handelinghe Tot Mvnster, Tusschen de Majesteyten van Vranckrijck ende Spagnien, sedert dat de Pleinpotentiarijsen vande Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden als Middelaers daerinne sijn gebruyckt. (*Met titelfileet.*) Tot Amsterdam, By Sybrandt vander Made ... 1647. in-4°., 28 blz.

Door den griffier Philippe le Roy van wegen den Koning van Spanje in December 1646 aan de Staten overgeleverd. Bij *Aitzema*, *Vredehand.*, 279—289 (T. 3127). Door Tiele en verder in dezen catalogus is de folio-uitgave der Vredehand. gebruikt, uitmakende het 2de stuk van Deel VI der *Saken van Staet en Oorlogh.*

5429 Waerachti*g* Verhael ... *enz.* ... (*Nadruk van het voorgaande.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 28 blz.

= T. 3128.

5430 Poincten der Artijckulen, Ter Vergaderinghe van de ... Staten Generael Der Vereenichde Nederlanden gearresteert, Waer na De Heeren Plenipotentiarisen, ende Extraordinarij Ambassadeurs van desen Staet In het Tractaet van Vreden tot Mvnster, met die van den Coninck van Spanien, hebben te verhandelen. (*Met titelvignet.*) Tot Dordrecht, By Symon Moulaert,.. 1647. in-4°., 20 blz.

Bij *Aitzema*, *Vredehand.*, 272 *v.v.* (T. 3129.)

5431 Poincten der Artyculen, Ter Vergaderinge *enz.* ... (*als 't voorg.*) ... (*Met ander titelvignet.*) Tot Dordrecht, By Symon Moulaert, ... 1647. in-4°., 16 blz.

= W. 2828.

5432 Poincten der Artijckulen, Gearresteert *enz.* (*als 't voorg.*) . . . met die van den Coninck van Spanien, sullen hebben te reguleeren. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt by Jan van Benden, ... 1647. in-4°., 20 blz.

Blad *B* en *C* van deze uitgave zijn aan die in de voorlaatste gelijk. Alleen blad *A* is herdrukt. De eerste blz. heeft hier tot opschrift: *Artijculen van de Vrede.* (T. 3130.)

5433 Articulen Desz Friedens, so zwischen Jhrer Königlichen Majestät in Hispanien Vnd Den HH. General Staden der vereinigten Niederlanden geschlossen vnd Ratificirt. Ausz der Niederländischen Copey ins Hochteutsch vbergesetzt. (*Met het wapen van den koning van Spanje op den titel.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Im Jahr 1647. in-4°., 24 blz.

Translaat van het voorgaande. Daarachter: *Extract Ausz dem Buch Der Friedens-handlungen Der... General Staten Der vereinigten Niderländischen Provintzen. Freytags den* 15. *Nouemb.* 1647. Zie W. 2850. (W. 2830.)

5434 Articvlen, Nopende de Conditien des Pays, aen-ghetroffen tot Mvnster: Tusschen de Heeren Plenipotentiarisen Ambassadeurs der ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden ter eender, ende Sijne Coninghlijcke Majesteyt van Spangien ter andere zijde. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Middelbvrgh, Ghedruckt voor Abraham Pietersz. van Hagedoorn, ... Anno 1647. in-4°., 8 blz.

Uittreksel bestaande in 9 artikelen van een of- en defensief tractaat tusschen de Staten en Spanje, gedagt. 8 Jan. 1647, met eene aanprijzing van den vrede, tegen de vertoogen van Frankrijk. (W. 2831.)

5435 Articulen, Nopende de Conditien des Pays, aen-getroffen tot Munster: Tusschen Sijne Koninghlijcke Majesteyt van Spangien ter eender, en de Heeren Plenipotentiarisen Ambassadeurs der ... Staten Generael, ter anderer zijde. *Aan het einde*: Tot Middelburgh, Gedruckt voor Abraham Pietersz. van Hagedoorn, ... 1647. in-fol°., een blad.

Andere druk van het voorgaande.

5436 Langh-ghevvenschden Peys Tusschen Sijne Catholijcke Majesteyt van Spaignien ende de . . . Staten van Hollandt, etc. Ghesloten ende gheteeckent tot Munster op den 8. Januarius, 1647. (*Met titelvignet.*) T' Antwerpen, By Martinus Binnart, ... 1647. in-4°., 4 blz.

Niet de tekst van de getroffen overeenkomst, zooals de vorige nummers, maar mededeeling van den loop der onderhandelingen.

5437 Extract uyt eenighe Brieven Aengaende het sluyten van den Vrede Tusschen den Koningh van Spagnien ter eenre ende Hare Ho. Mog. Heeren Staten Generaal ter anderen zijde. Uyt Munster den 11 Januarij 1647. *Onderaan:* Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1647. in-fol°., een blad.

5438 Harangue De Mons. le Comte de la Roche Servient, Conseill. du Roy en ses Conseils, et son Ambass. Extraord. pour la Paix Generale, Faite à la Haye En l'assemblée de Mess. les Estats Generaux des Provinces Unies. (*gedagt.* 14 *Jan.*) A Paris, (*z. n. v. dr.*) M DC XLVII. in-4°., 18 blz.

Met het antwoord van den President, en de repliek van Servient. (W. 2832).

5439 Harangue *enz.* (*Als boven*) . . . Comme aussy les Observations Sur La Comunauté des interests de la France et les Provinces Vnies . . . A Paris, (*z. n. v. dr.*) M DC XLVII. in-4°., 32 blz.

= W. 2833.

5440 Propositie, van sijn Excellentie den Grave Servient, Ambassadeur extra-ordinaris ende Plenipotenciaris van den Alder-Christelijcksten Coningh. Gedaen inde Vergaderinge van de . . . Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, In 's Graven-Hage. (*Met titelvignet.*) Tot Uytrecht, Gedruckt voor Herman Jansz. Knodsenburgh . . . 1647. in-4°., 8 blz.

Dit is slechts een uittreksel van de Propositie, die men in het volgende stuk in haar geheel vindt (in een andere vertaling) en die daar gedagteekend is: 14 Januarij. (T. 3132.)

5441 Autentique Copie Vande Propositie, Gedaen door . . . den . . . Grave Servient . . . op den 14 Januarij 1647 ende daer op den 17 der selver Maent schriftelijck overgelevert. Mitsgaders d'Antwoorde van den Heer President en de Replique van dito Ambassadeur. (*Met het wapen van den koning van Frankryk op den titel.*) Gedruckt na de Franse Copie (*z. n. v. pl. en v. dr.*), 1647. in-4°., 28 blz.

= T. 3133.

5442 Autentique Copie Vande Propositie, *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 28 blz.

Andere druk van 't voorgaande, met eenig verschil in spelling, enz.; b.v. blz. 3, reg. 6: *passerende . . . Koninck . . . Coninginne*, reg. 7: *Syne Moeder*, blz. 4, reg. 1: *leren*, reg. 2: *raetslagen . . . houd . . . climaet*, waarvoor dat nummer heeft: *passeerende . . . Coninck . . . Koninginne . . . zyne moeder . . . leeren . . . Raetslagen . . . houdt . . . clinaet.* (W. 2834.)

5443 Autentique Copie *enz.* . . . op den 14 Januarij 1647. ende daer *naer* op den 17 der selver Maen*dt* . . . overgelevert VVt het Fransch

over-geset. (*Met vierkant titelfileet.*) In Europa, Ghedruckt op de Linie van 52 Graden. Anno 1647. in-4°., 16 blz.

Deze druk heeft de *replique* in een ander translaat. De *Aenmerckinghen*, die achter in het voorgaande en 't voorlaatste gevonden worden, zijn hier weggelaten. (W. 2835.)

5444 Harangue, Ofte VVtsprake Door Den Heer de la Roche Servient, . . . Gedaen in den Hage, . . . Den 14 Januarij, 1647. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1647. in-4°., 12 blz.

Andere vertaling dan de voorgaande. (W. 2836.)

5445 Advys Van de Gecommitteerde der . . . Staten van Zeelandt, ter Vergaderinge vande . . . Staten Generael, Nopende het Temperament inde Religions saecken, inde Meyerye van den Bosch, Marquisaet van Bergen. etc. . . . over-gelevert op den 21 Januarij 1647. (*Met titelfileet.*) Gedruckt Voor de Liefhebbers der Waerheyt, (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1647. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *Vredehandel.*, 295 *v.v.* (T. 3134.)

5446 Advys Van de *Gh*ecommitteerde *enz.* . . . (*als 't voorg.*) . . . Waerhey*dt*, Anno 1647. in-4°.. 8 blz.

= T. 3135.

5447 Advys Van de *Ge*committeerde . . . der Staten *V*an Zeelan*t*. *T*er Vergaderin*ghe enz.* . . . (*als 't voorg.*) . . . Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2837.

5448 Vertóogh Van Antoine De Brvn, Raedt ende Ambassadeur van sijne Majesteyt van Spagnien tot bevordering der aengevangen Vrede-handelinge tot Munster. Aen . . . de . . . Staten Generael der vrije Vereenigde Nederlanden. Schriftelijck gesonden uyt Deventer den 11. February 1647. Wt het Fransch overgheset. (*Met titelvignet.*) Tot Dordrecht, By Jan Verhaghen, Anno 1647. in-4°., 8 blz.

Vermeld bij *Aitzema*, *Vredehand.*, 299. (T. 3136.)

5449 Vertoogh *enz.* (*als 't voorg.*) . . . over*g*eset. (*Met een ander klein titelvignet.*) Tot Dordrecht, By Jan Verhaghen, Anno 1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2838. De laatste blz. begint hier: *als men.*

5450 Vertoogh *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Span*g*ien tot bevorderin*gh* der aengevan*gh*en *enz.* Tot Dordrecht, By Jan Verhaghen, 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3137.

5451 Brief Aen hare Hoog Mogende: Van A. De Brun, Een vande Coninckliјcke Spaensche Extraordinaris Ambassadeurs ende Pleinpotentiarisen tot Munster. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, By Dirck vander Cunst, ... Anno 1647. in-4°., 8 blz.

Andere vertaling van het voorg. met bijvoeging eener *Memorie van gelycke natuyr* van *Ph. le Roy*, gedagt. 8 Febr. (T. 3138.)

5452 Observatien Op de Brief van A. De Bruyn, Plenipotentiaris van Spangjen Tot Munster. (*Met titelvignet.*) Tot Deventer, By Jacob Verworen, ... Anno 1647. (*den Haag*, *J. Veely?*) in-4°., 32 blz.

De bekwame auteur van dit geschrift is zeer voor den vrede met Spanje. Waarschijnlijk is het Adriaen Pauw, afgevaardigde van Holland tot den vredehandel. Verg. n°. 5478. (T. 3139.)

5453 Observatien *enz.*... (*als 't voorg.*)... Neffens een memorie van Philippe le Roy, Raedt van de Finantien van den Koningh van Spagnien en Griffier der selve. (*Met titelfleet.*) Tot Deventer, By Jacob Verworen, ... Anno 1647. in-4°.. 24 blz.

= T. 3140.

5454 Extract Uyttet Register der Resolutien, Van de ... Staten Generael Der Vereenighde Nederlanden. (*gedagt.* 6 *en* 19 *Febr.*) Tot Alckmaer, By Jan Claessz, ... 1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2840. *Aitzema*, *Vredehand.*, 301—303. Zie n°. 5506—5508.

5455 Escript Donné a Messieurs les Estats Generaux ... Par Monsieur l'Ambassadeur de France, Le 4. Mars, 1647. (*Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 24 blz.

Gericht tegen den brief van *de Bruyn*. (T. 3141.)

5456 Escript *enz.*... (*als 't voorg.*)... A Paris (*z. n. v. dr.*) MDXLVII (*sic*). in-4°., 28 blz.

Andere druk van 't voorgaande.

5457 Geschrift Aende ... Staten Generael der Vereenighde Nederlantssche Provintien. In-ghegeven door den Heer Ambassadeur van Vranckrijck, den 4 Marty 1647. Tot Zutphen. voor Pieter Franssen 1647. in-4°., 24 blz.

Vertaling van het voorgaande. (T. 3142.)

5458 Observation Sur la Responce faite par le S^r^. Servient Plenipotentaire de France, datée a la Haye le 2. (*lees*: 3) Mars 1647. a la lettre escritte Par Le S^r^. Brun, Plenipotentaire d'Espagne, de Deventer le 11. Febvrier, a Messieurs les Estats Generaux des

Provinces Vnies des Pays-Bas. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 28 blz.

= T. 3143. Verg. de voorgaande nummers.

5459 Lettre Escripte de la Haye, par un Gentilhomme François à un de ses amis à Paris. Avec Vn Escript, donné a Messieurs les Estats Generaux ... par Monsieur l'Ambassadeur de France. En l'an M. DC. XLVII. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 24 blz.

De Brief kwam even als het *Escript* (n°. 5455), dat hier bijgevoegd is, van den Franschen gezant Servient. (T. 3144.)

5460 Lettre *enz.* (*als 't voorg.*) ... (*De titel ontbreekt evenals het Escript, dat ook hier achter den brief moet volgen.*) in 4°., Incompleet. 4 blz.

Andere druk van het voorgaandé. In het opschrift regel 3 staat hier *François*, aan het einde van den laatsten regel blz. 1 *Espa-*, eerste woord van blz. 4 *pressions;* de correspondeerende plaatsen in 't voorgaande hebben *Françoys*, *traicter*, *de les*.

5461 Examen De la Lettre d'Vn Gentilhomme Francoys, du 10 Mars et du cahier oblié. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 16 blz.

= T. 3145.

5462 Onder-soeck, nopende den Heere Servient Ambassadevr van Vranckryck. Midtsgaders de Interesten der selve Kroone, Met de ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden ... Tot Enckhuysen. Voor Cornelis Evertsz van Monnickendam ... Anno 1647. in-4°., 16 blz.

Vertaling van het voorgaande. (T. 3146.)

5463 Ondersoeck, Nopende *enz.* (*als 't voorg.*) ... Intresten ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in 't Jaer 1647. in-4°., 12 blz.

= T. 3147.

5464 Poincten Van Consideratie, Vande ... Ambassadeurs Extraordinaris ende Pleinpotentiarijsen van Spagnien, Aende ... Staten Generael, Van Munster Schriftelijcke over gesonden. (*gedagt.* 3 *Maart.*) *Met klein titelvignet.*) Tot Wtrecht, By Franchois Vermeer ..., 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3148. Met een brief van 12 Maart, verg. het volgende.

5465 Poincten Van Consideratie, *enz.* . . . (*als 't voorg.*) Mitsgaders een Brieff van den Ambassadeur Ad. Pauw ... aen de ... Staten Generael. Tot Uytrecht, Voor Francoys Vermeer, ... Anno 1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2842.

5466 Escript Donné Par Monsieur l'Ambassadeur de France, A Messieurs les Estats Generaux. Le XIe d'Apvril, 1647. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 16 blz.

= T. 3149.

5467 Gescrifte Over-gegeven by ... den Ambassadeur van Vranckrijck, Aen ... de Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, ... Den 11 April, 1647, Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. (*Vertaling van 't voorg.*) in-4°., 12 blz.

= T. 3150.

5468 Extract Van de resolutie, gedaen van weghen de ... Staten Generael. Den 19 Aprillis 1647. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-fol°., een blad.

Besluit „*OP de Consideratien, ghegeven by de Heeren van Mattenes ende Pauw, Dat Vranckrijck heeft ontfanghen meer Satisfactie van desen Staet, als het behoorde*" om den vrede met Spanje te sluiten, des noods zonder Frankrijk. (T. 3151.)

5469 Extract *enz.* ... (*als 't voorg.*) ... van wegen *enz.* in-fol°., een blad.

Andere druk van 24 regels; het vorige ex. telt er 25.

5470 Extract De l'exibitium faict de la part de Messieurs les Estats Generauls. Le 19 Auril, 1647. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-fol°., een blad.

5471 Copie d' Vne Lettre De Monsieur Le Conte De Servient Ambassadeur Extraordinaire de France, Aux Estats Escrite des Provinces Vnies. Le 25. et 26. d'Avril 1647. (*Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

= W. 2843. Bij *Aitzema*, *Vredehand.* (in-folio uitgave), 314—315.

5472 Geschrift Over-ghegeven By den Heer Ambassadeur van Vranckrijck, Aen de respective Heeren Staten der Vereenichde Nederlandtsche Provincien. Den 25 April 1647. Wt het Fransch-vertaelt, ende gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 8 blz.

Hollandsche vertaling van het voorgaande. Bij *Aitzema*, *Vredehand.* (in-folio uitgave), 315—317.

5473 Copie Autentyck Van Seeckeren Brieff, Geschreven by den Heere Grave Servient, Ambassadeur Extraordinaris van Vranckrijck. Aen de Respective ... Staten der Vereenighde Nederlantsche Provintien. Op den 25. ende 26. April 1647. Wt het Fransch vertaelt ... Hier nevens de resolutie van de ... Heeren Staten. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, By Pieter Vermeulen ... Anno 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3153. Andere vertaling van het voorlaatste.

5474 Copie Autentyck *enz.* ... (*als 't voorg.*) Gheschreven *enz.* ... r'Amsterdam (*sic*) ... By Pieter Vermeulen ... Anno 1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2844. Andere druk, zonder de resolutie.

5474*a* Copye Autentyck Van *se*keren Brie*f*, Geschreven *enz.* (*als 't voorg.*) ... t'Amsterdam, By Pieter Vermeulen ... 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3152. Andere druk.

5475 Antvvoordt Op den Brief Vanden 25. en 26 April. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 16 blz.

Hevig tegen *Servient*, die in zijne *Harangues* de Staten al zeer weinig ontzag, en zich daardoor hoe langer hoe meer vijanden maakte. (T. 3154.)

5476 Antwoordt *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 8 blz.

Behalve de bijlagen, met Duitsche letter gedrukt. Zoowel de keerzijde van den titel als de laatste blz. is bedrukt. Daardoor onderscheidt zich deze uitgaaf van de voorgaande. (W. 2845.)

5477 Pierre de Touche, Des veritables Interests des Provinces Unies du Païs-bas; Et Des Intentions des deux Couronnes, sur les Traittez de Paix. Conformement à la premiere Impression, faite à Dordrecht, le 25 Mars 1647. in-4°., 214 blz.

Door A. Brun. Met Bijlagen tot Mei 1647.

5478 Verscheyde Stvcken Raeckende De Vrede-handelinghe. Door A. P. Tot Amsterdam, By Johannes vander Ast, (*'s Gravenh. J. Veely?*), ... Anno 1647. in-4°., (II) en 94 blz.

De naamletters *A. P.* doen ons denken aan Adriaen Pauw, den voornamen bewerker van den vrede met Spanje, die de auteur van eenige stukken in dezen bundel zal zijn. Blz. 1—16 behelzen een *Aenspraeck Van den Drucker;* blz. 17—20: *Brief van den Heer Brun* (van 31 Jan. 1647); blz. 21—54: *Observatien, Op de Antvvoord Van de Heer Servient ... gedateert in den Hage den tweeden Martii* 1647. *aen den Brief van den Heer Brvn ... uyt Deventer den elfden Februarius* (vroeger in het Fransch uitgegeven, n°. 5458); blz. 55: *De Drucker Tot den Leser* (nader bericht omtrent de volgende stukken); blz. 56—66: *Wederleggingh Van de Brief des Heeren Servient ... onder de naem van een Fransch Edelman* (niet te verwarren met het Ondersoeck, n°. 5462); blz. 66—72: *Refutatie van de acht Artijckelen, onlangh deur den Heer Servient ghedaen by d'antwoort, dien hy dede tot de Brief van den Heer Brun, hier te voor ghedruckt;* blz. 73: *Noch eene vermaeninghe van den Drucker tot den Leser;* blz. 73—85: *Antwoordt op den Brief by den Heer Servient gheschreven aen yeder der vereenighde Provincien, behalven Hollandt* (Onderteekend: *C. D. P. Tot Zutphen den vierden Mey* 1647); blz. 86—94: *Copye autentijck van seeckeren brief, gheschreven by den Heere Grave Servient ... den* 25 *ende* 26 *April* 1647, n°. 5473. (T. 3155.)

5479 Verscheyde Stvcken, Raeckende De Vrede-handelinge, noyt voor desen gedruckt, Door A. P.: Tot Ootmarssen, by Albert Caspersz. *z. j.* in-4°., 20 blz.

Hierin zijn alleen de *Aenspraeck van den Drucker* uit het vorige stuk, doch zonder dit opschrift, de Brief van *de Bruyn* van 31 Jan. en het Antwoord op den Brief van Servient van *C. D. P.* (4 Mei) opgenomen. (T. 3156.)

5480 Arrest Du Conseil du Roy (*van Frankrijk*) pour la descharge des

Taxes faictes sur les Hollandois comme Estrangers. (*gedagt.* 8 *Mei* 1647.) *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

5481 Le 22. de May de l'An present 1647. fut communique a Messs les Estats Generaulx des Provinces Unies des Pays-bas, par Monsr. de Servient, le Memoire et Escrit contenant 19. Articles rapporté cy apres: sur lequel ont esté faictes le premier de Juin . . . les Remarques suivantes mises a costé dudict Escrit et Memorial, pour en faciliter l'Intelligence. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

In twee kolommen gedrukt, Memorie en Aanmerkingen. (T. 3157.)

5482 Copye Translaet uyt het Francois. Den 22 May . . . 1647. wierde aen . . . de Staten Generael . . . ghecommuniceert door Monsieur Servient, de memorie . . . hier onder verhaelt. Daer op den eersten Juny . . . gedaen zijn volgende Consideratien, van de voorsz. zijde, *enz.* . . . *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

Vertaling van het voorgaande, op dezelfde wijze gedrukt. (T. 3158.)

5483 Mandaet over de Suspentie ter See, van wegen den Coningh van Spangien, tegens de Geunieerde Nederlanden. Ghedaen den 24 Juny 1647. tot Brugge. *Onderaan:* t'Amsterdam, Ghedruckt by Jan van Hilten, . . . 1647. in-folio, een blad.

5484 Besoignes en Communicatien Over de Ligue Garentie van de . . . . Staten Generael. Den 2. 4. en 5. Julij 1647. In 's Graven-hage, Voor de Wed. van Hillebrant Jacobsz. van Wouw, . . . 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3160.

5485 Besoignes *enz.* . . . Over de Ligve *enz.* (*als 't voorg.*) *Met den Holl. leeuw op den titel.* in-4°., 8 blz.

Andere druk. De laatste blz. begint hier: *voorts geresolveert.*

5486 Besoignes *enz.* . . . Over de Ligue Garantie *enz.* (*als 't voorg. Zonder 't wapen.*) In 's Graven-*Hage*, Voor de Weduwe van Hillebrant Jacobsz van Wouw, . . . 1647. in-4., 4 blz.

= W. 2848. Compresse druk van 't voorgaande.

5487 Accoordt, Gemaeckt ende besloten Tusschen de Croon Vranckrijck, ... Ende de Vereenighde Provintien . . . Over de Ligue Garentie. Ghedaen den 29 Julij, 1647. Tot Dordrecht, Ghedruckt by Symon Moulaert, . . . 1647. in-4°., 8 blz.

In het Hollandsch en Fransch. Bij *Aitzema*, *Vredehand.*, **826. (T. 3161.)**

5488 Accoordt, *Ghemaeckt enz.* (*als 't voorg.*)... over de Ligve Garantie. *Gedaen enz. Bij denzelfde.* in-4°., 4 blz.

Alleen de Hollandsche tekst; in deze uitgave is ook de keerzijde van den titel bedrukt.

5489 Vrede-svcht, Door het geheel bedroefde Christen-ryck. Gepresenteert aen ... De ... Staten Generael. Ten over-staen ende sluyten der ghewenschte Garantie, by de voorgemelde Ho: Mo: ... ende ... Extra-ordinarisen Ambassadeurs des ... Coningh van Vranckrijck, ... In den Hage den 29. Julij 1647. in-4°., 8 blz.

Mystiek gedicht zonder politieke beteekenis. (T. 3162.)

5489*a* Copie van de Brief die Zijn Majesteyt van Spanje aen den Aerts-Hertogh Leopoldus, tot antwoort op sijn Schrijven, heeft gesonden. (*gedagt.* 19 *Sept.* 1647.) *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-plano, een blad.

Mededeeling des konings van het door hem uitgevaardigd bevel, dat tijdens de vredes-onderhandelingen geen Nederl. schepen door Spanjaarden mochten worden bemoeielijkt en de in den laatsten tijd genomen schepen, moesten teruggegeven worden.

5490 Harangue De Mons. de la Thuillerye Ambass. Extraord. En l'assemblée des Estats Generaux des Provinces Vnies. le 23. October 1647. (*Met titelvignet.*) A Utrecht (*z. n. v. dr.*) M. VI^c. XLVII. in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *Vredehand.*, 340. (T. 3163.)

5491 Propositien, Gedaen ter Vergaderinghe Van ... d'Heeren Staten Generael ... den 23. October 1647. Door ... de la Thuillerye, Ambassadeur extraordinaris van sijne Coninckliycke Majesteyt van Vranckrijck. (*Met titelvignet.*) Tot Wtrecht, Ghedruct by Frans Levijn, ... Anno M VI^c. XLVII. in-4°., 8 blz.

Vertaling van het voorgaande. (T. 3164.)

5492 Extract, uyt het Boeck vande Vrede-handelingh vande ... Staten Generael Der Vereenichde Nederlanden. Veneris den 15. Novemb. 1647. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3166.

5493 Extract, *enz.* (*als 't voorg.*) ... Tot Dordrecht, By Symon Moulaert, ... 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3167.

5494 Der Schwedische Jäger in Teutschland. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4., 16 blz.

Op blz. 15 is van het *Instrumentum Pacis*, n°. 5423, sprake, zoodat dit geschrift waarschijnlijk op dit jaar thuis behoort.

5495 Jvdicivm Theologicvm Svper Qvaestione, An Pax, qualem desiderant Protestantes, sit secundum se illicita? Ex Principiis Christianis, sententia veteris Ecclesiae, Summorumque Pontificum deductum:... Operâ ac studio Ernesti de Eusebijs, civis Romani; Sumptibus et Typis Theodosij de Sicecela Armona: Ecclesiopoli, ad Insigne pietatis: Anno 1647. in-4°., 64 blz.

Duitsche druk, waarin van Katholieke zijde onderzocht wordt, in hoeverre vrede met de Protestanten geoorloofd is. In *Sectio VI* wordt het behandelde in 19 stellingen kort samengevat. De schrijver maakt scherp onderscheid tusschen Lutherschen en Calvinisten blijkens stelling XV: *Non licet eandem libertatem, quae perperam concessa est Confessioni Augustanae, seu Lutheranismo, concedere Caluinismo; cum enim sit haeresis specie diuersa, multoque deterior: noua injuria inferretur Creatori, et verae Religioni, haecque in maius periculum coniiceretur.*

5496 Missive Uyt Middelburgh Aen Syn Vrient In Hollandt. (*Met titelfileet.*) Gedruckt tot Middelburgh, by Gijsbert Verdussen,... 1647. in-4°., 20 blz.

Gedagteekend *uyt Middelb. den* 20 *Dec.* 1646. Voor den vrede met Spanje. (T. 3168.)

5497 Missive *enz. Andere druk. Blz.* 19 *begint hier*: gaet anders *enz., in de vorige uitg.* Charron *enz.* in-4°., 20 blz.

= T. 3169.

5498 Missive *enz.* (*als het voorg.*) Raeckende Het Tractaet tusschen de Croon Vranckrijck, ende de Geunieerde Nederlandtsche Provintien, tot handelingh van Vrede met Spangjen. (*Met titelvignet.*) Tot Middelburgh, Ghedruckt by Gijsbert Verdussen,... Anno 1647. in-4°., 16 blz.

= T. 3170.

5499 Missive *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 16 blz.

Het eerste vel is geheel gelijk aan het voorgaande. Aan dit eerste vel schijnt een tweede van een anderen druk te zijn toegevoegd; althans blz. 9, reg. 1 leest men hier: *Dat de Coningh... aende Coningh van Span-* en in 't voorg.: *dat de Koninck... aen de Koninck van Spangien.* Daarenboven is de letter waarmede de tweede helft van dit nummer gedrukt is een andere en ook het papier verschilt van kleur. Waarschijnlijk zijn hier dus stukken van verschillende drukken bij elkander gebracht.

5500 Post Date Vande Missive Uyt Middelburgh. (*Met titelfileet.*) Tot Middelburgh, Gedruckt by Gijsbert Verdussen..., 1647. in-4°., 16 blz.

= T. 3171.

5501 Post Date *enz.* (*Met titelvignet.*) Gedruckt tot Middelburgh, by Gijsbert Verdussen ... 1647. in-4°., 12 blz.

= T. 3172.

5502 Observatie, Ofte Onderhoudinghe over de ghemeenschappen Van de Intresten VVelck daer zijn tusschen Vranckryck Ende de Vereenighde Nederlanden. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1647. in-4°., 16 blz.

= W. 3173.

5503 Tuba Pacis, Ofte Basvyne des Vredes. Gestelt door een oprecht Patriot, . . . Tegen her (*sic*) Suchtigh en Trouhertigh Discours van E. P. zijnde een t' samen-spraeck *enz.* . . . Gedrukt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1647. in-4°., 12 blz.

Tegenschrift van n°. 5312. (T. 3174.)

5504 Tuba Pacis *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Tegen he*t* . . . t' samen-psraeck (*sic*) *enz.* . . . in-4°., 12 blz.

Andere druk van 't voorgaande, met gering verschil van spelling. (W. 2853.)

5505 De oprechte Waeg-Schaele Der Vereenighde Neder-landen, . . . Door welck den sekersten middelpunt van 't gemeyne beste in de Handelinghe tot Munster aengetroffen is tusschen Sijn Kon. Majesteyt van Hispanien en de . . . Staten Generael, op den 8. dagh van Januarius 1647. Gecomponeert, ende toe-geeyghent aen de . . . Staten der vrye Vereenighde Nederlanden, door Nicasius Martens van Velle. Gedruckt tot Antwerpen, voor Peter den Hollander. 1647. in-4°., 12 blz.

= T. 3175.

5506 Den On-geveynsden Neder-lantschen Patriot, Met den Arghlistigen geveynsden Fransch-man T'samen-sprekende op het stuck van den ghesloten Vrede tusschen Spagnien ende de Vereenighde Nederlanden. (*Met titelfileet.*) Tot Alckmaer, . . . Jan Claesz . . . 1647. in-4°., 32 blz.

Voor den vrede en niet te verwarren met n°. 5821.

5507 Den Ongeveynsden Nederlantschen Patriot. (*Met titelfileet.*) Tot Alckmaer, By Jan Claesz. . . . 1647. in-4°., 32 blz.

= T. 3176. Andere druk. Hieraan is bijgevoegd: *Extract Uyttet Register der Resolutien vande . . . Staten Generael* van 6 en 19 *February* 1647.

5508 Den Ongeveynsden Nederlan*dt*schen Patriot. (*Met rond titelvignet.*) Tot Alckmaer, By Jan Claesz. . . . 1647. in-4°., 24 blz.

= W. 2860. Compresse druk van 't voorgaande.

5509 Aan De Volmaghtighden der Vrye Neederlanden, tot Mvnster. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Berijmde opwekking om vrede te sluiten.

5510 Vrymoedigh Discours Tusschen twee Paepsche Hollanders, Over de tegenwoordige Munstersche Vrede-handelinge. (*Met titel-vignet.*) in-4°., 14 blz.

Evenals de beide volgende geschriften, tegen den vrede met Spanje. (T. 3177.)

5511 Lettre escrite par vn Gentilhomme Francoys faisant profession de la Religion Reformée, a vn amy Hollandois, au sujet des libelles diffamatoires qui se publient en Hollande contre les Francois, et pour faire voir que l'Interest et seureté de la vraye Religion tant dehors que de dans les Prouinces Unies exige qu'elles demeurent jointes comme par le passé auec la France et ne concluent aucun traitté de Paix sans elle. (*Met titelvignet.*) A Hamburgh, (*z. n. v. dr.*) 1647. in-4°., 14 blz.

5512 Discovrs D'un Personnage des-interessé, sur la paix qui se traicte entre le roy d'espaigne et les estats generaux des provinces unies. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* l'An M. D. C. XLVII. in-4°., 24 blz.

= T. 3178.

5513 Onverwachte Tijdingen uyt Vlaenderen, voorgestelt in een t' samen Spraecke, tusschen een Paepschen Hollander en Vlamingh. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1647. in-4°., 14 blz.

= T. 3179.

5514 Montstopping Aende Vrede-haters. (*Met titelvignet.*) Tot Leyde, By Cornelis Maertensz van Schie,... Anno 1647. in-4°., 20 blz.

= T. 3180.

5515 Eerstelinck der Vrede, Of Ophoudinge van vyandschap ter Zee, Van weghen Spangjen. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) In't Jaer 1647. in-4°., 12 blz.

= T. 3181. Vooraf gaat de verklaring van het ophouden der vijandelijkheden tegen de Vereenigde Nederlanden, den 5 Juni door *Leopold Wilhelm... Eertz-Hartogh van Oostenrijck ... Lieutenant, Gouverneur ende Capitain Generael van de Nederlanden, ende Borgoigne* uitgevaardigd, voorkomende bij *Aitzema*, *Vredehand.*, 322 en ook afzonderlijk gedrukt; verg. T. 3159.

5516 Eerstelinck der Vrede. Of Ophoudinghe van Vyandtschap Ter Zee. Van weghen Spangjen. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) In 't Jaer 1647. in-4°., 8 blz.

Andere druk, met kleiner letter, van 't voorg. (W. 2855.)

5517 Eerstelinck der Vrede. Of Ophoudinghe van Vyandtschap ter Zee.

Van vvegen Spangien. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) In 't Jaer 1647.
in-4°., 8 blz.

Nog andere druk.

5518 Toet-Steen Over de *Eerstelingh der Vrede*, *enz.* *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

5519 Nederlants Beroerde Ingewanden, Over De laetste tijdinge, van de Munstersche Vrede handelinge. Vytstortende Gantsch becommerlijcke en bewegelijcke klachten, in den schoot van alle getrouwe Patriotten, ende Lief hebbers des Vaderlants. (*Met houtsneê op den titel.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 16 blz.

= T. 3183.

5520 Examen over seker Boecxken, Genaemt: *Nederlants Beroerde Inghewanden enz.*... (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647.
in-4°., 10 blz.

= T. 3184.

5521 Barbiers-Winckel. t'Amstelredam, (*z. n. v. dr.*) Ghedruckt ... 1647.
in-plano, een blad.

Satire op de Christelijke Mogendheden, die onder elkander oorlog voeren, en zich allen laten scheren door den Turk. (W. 2856.)

5522 Spaensche Triumphe, Over Haer onlanghs bekomen Victorien In de Gheunieerde Nederlanden. Verthoont tot waerschouwinge van alle Regenten, om den Vrede haestelijck te sluyten, of af te breken. Ghestelt door een Lief-hebber des Vaderlandts. L. G. J. M. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 8 blz.

Tegen den vrede. (W. 2857.)

5523 Spaensche Triumphe, Over *h*aer onlanghs bekomen Victorien, *inde* *G*eunieerde Nederla*ndtsche* Provintien. V*er*t*o*ont *enz.* (*als 't voorg.*)... (*Met titelvignet.*) Gedruckt ... 1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2858.

5524 Spaensche *Th*riomphe, Over haer onlanghs becomen Victorien, inde *Gh*eunieerde Nederlanden. Vertoont *enz.* (*als 't voorg.*) ... (*Met groot titelvignet.*) Gedruckt ... 1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2859.

5525 Lykreeden over den Heer P. C. Hooft, Ridder van S. Michiel, Drost van Muiden, Baljuw van Goilandt, etc. Uitgesprooken in de Schouwburg t'Amsteldam, den 28sten Mey, 1647. (*Met titelvignet.*) t' Amsteldam, By Joost Hartgers, ... 1647. in-4°., 32 blz.

Deze lijkrede door den tooneelspeler *Adam van Germes* uitgesproken, was door

G. Brandt vervaardigd, zooals ook uit de opdracht aan Huygens blijkt en is met het aan het slot volgend gedicht van *R. Anslo: Op de lykreeden* opgenomen in *P. C. Hoofts Brieven, uitgegeven door v. Vloten, IV*, 434—460.

5526 Munsters Kleuter-spaen. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

Schimpdicht op de zwakheid van Spanje, onderteekend: *S. B. Patientie verwindt.* (T. 3185.)

5527 Mvnsters Kleuter-spaen. in-4°., 8 blz.

Andere druk, met grooter letter gedrukt. De eerste blz. telt hier 30, in 't voorgaande nummer 33 regels.

5528 Den Naeckten Spangjaert. Vertoonende sijn listige Gheveynstheden, so in de voorledene Oorlogen, als in den tegenwoordigen Vrede-Handel. M. DC. XLVII. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 8 blz.

Deze heftige rijmelarij tegen Spanje en den vrede is geteekend: P. E. N. (W. 2862, waar een andere druk voorkomt.)

5529 T. van Brachts Anghstigh Swanen-Gezangh Of Troostelooze Vrede. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Dordrecht. Gedruct by Jacob Braat, ... 1647. in-4°., 12 blz.

= W. 2863.

5530 Voor-stel, oft wel moghelijck is, dat Vrienden Vyanden. Ofte, Vyanden Vrienden worden? Tot Hoorn: Ghedruckt voor Jan Huygensz ... Anno 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3186. Voor den vrede en tegen Frankrijk.

5531 Pays-Ghedicht, Tegens den Ed. Heere Ambassadeur Servient. *Geteekend*: Nulla fides Gallo. t'Amsterdam, By Dirck Claesz. van Sommerdijck ... Anno 1647. in-plano, een blad.

= W. 2864.

5532 Omnibvs Pacis Belgicae Toties exoptatae, et iam breui, vt speramus, aduenturae Sijnceris amatoribus, loco strenae C. D. Q. Lvdovicvs vander Linden. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M. DC. XLVII. in-4°., 6 blz.

5533 Oorloghs Vloeck en vredens Zeghen. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* (1647?) in-fol°, 4 bladen.

Het gedicht is onderteekend *N. C.*

5534 Revelatio Dè Pace, Facta Fratri Amos in Pastoribus non de Thecue, sed Ruben de Sina. *Z. n. v. pl., v. dr. (duitsche druk) en z. j.* in-4°., 16 blz.

5535 Carmen Strictim. Delineans querelas eorum, qui Conclamato hoc

diu multumque afflicte Germaniae aevo, sumptu studiorum Litteris operam navant. Conscriptum à Petro Pellionis Nobili Externo Musarum Alumo (*sic*). (*Met titelvignet.*) Ultrajecti ad Rhenum, Doctrinae ac Ingenÿ acumine Petri Pellionis, Anno M. DC XLVII. in-4°., 8 blz.

5536 Refvtatie In name ende van wegen de Land-Stenden uyt Ridderschap ende Steden des Hertogdoms Cleve, Op ende tegens Sekere Propositien door Alart Philips vander Borgh, Raedt van Sijn Churfurstl: D. van Brandenborgh, onlangs gedaen, ende schriftelijck over-gegeven al-omme inde Vergaderinge vande Heeren Staten, ofte Gedeputeerden der particuliere vereenigde Nederlandsche Provincien. Mitsgaders de By-lagen, getekent Num: 1. 2. 3. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-hage, Ghedruckt by Isaac Burghoorn,... 1647. in-4°., 24 blz.

De *Refvtatie* is gedagteekend uit Cleve, den 9 *Jan.* 1647. (W. 2867.)

5537 Voor-Stel ende Versoeck Der Erf-vereenighde Gulick, Cleve, Bergh, Marck ende Ravensberghsche Land-Stenden, Aen De . . . Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 8 blz.

Verzoek om er bij den Keurvorst van Brandenburg op aan te dringen, dat in Gulik, Kleef enz. geen ongeoorloofde belasting meer geheven zou worden.

5538 Kort Begrip Waerom Haer Ho. Mo. recht hebben de Cleefsche Steden beset te houden. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 12 blz.

Bij *Aitzema*, *IV*, 182 *v.v.* (T. 3189.)

5539 Aen Hare Hoogh Mogh. de Heeren Staten Generael Der Vereenighde Nederlanden. (*Verzoek van de Land-Stenden des Hertogdoms Cleve om bij den Keurvorst van Brandenburg op verwijdering der ingekwartierde militie aan te dringen, gedagt. 20 Mei.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

= T. 3190.

5540 Cleefsche Patriot. Verthoonende de intentie van de Missive, gesonden aen . . . de . . . Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, van wegens de Cleefsche Landt-Stenden, gepresenteert den 20. May deses Jaers 1647. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt tot Wesel (*waarsch. te 's Gravenhage.*), *z. n. v. dr.* ... Anno 1647. in-4°., 28 blz.

Zeer tegen de Land-stenden en vóór den Keurvorst. (T. 3191.)

5541 Cleefsche Patriot *enz.* (*als 't voorg.*) ... *gh*esonden ... van we*gh*ens de Cleefsche Lan*t*-Stenden *enz.* ... (*Met titelfileet.*) Ghedruckt tot Wesel, (*z. n. v. dr.*) ... Anno 1647. in-4°., 12 blz.

Compresse druk van 't voorgaande. (W. 2868.)

5542 Ontdeckinge van den valschen Cleefschen Patriot, Of Korte wederlegginghe van seker fameus Geschrift Onlanghs tegen De Land-Stenden ... van 't Hertoghdom Cleve, als waerachtige Patriotten, uyt-ghegheven. (*Met drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-hage, By Isaac Bvrghoorn ... clo Io cxl vii. in-4°., 28 blz.

= T. 3193.

5543 Graeffelijcke Oldenbvrsche (*sic*) Responsive aen de ... Staten Generael: Rakende het onlijdelijck, ongefundeert, ende onrechtmatigh Tol-Gesovck Van de Heere Graef van Oldenborgh, Op de Weser. Met eenige nootwendige Annotatien (*en andere stukken, Juli-Sept.* 1647) Tot Amsterdam By Marinus Liberts, ... *z. j.* in-4°., 20 blz.

Zie over deze kwestie: *Aitzema, IV*, 216. (T. 3194.)

5543*a* Rechtmatige Defensie Van 't Interest der Vereenigde Nederlanden, Tegen Het eygenbatigh ende onredelijck Oldenborgs Toll-gesoeck op de vrye Weser-stroom ... Door Hend. Spindelium Jeverensem, J. U. L. Civem Amsterod. Tot Amsterdam, by Cornelis Jansz. *z. j.* in-4°., (IV) en 28 blz.

= T. 3195.

5544 Claar Vertooch Vande Verradersche en Vyantlijcke Acten en Proceduren van Poortugaal, In 't verwecken ende stijven van de Rebellie ende Oorloghe In Brasil. Beweesen uyt de Brieven en Geschriften van het selve Rijck ende hare Ministers, door een Lief-hebber by een versamelt, tot wederlegginge van de Frivole Excusen tot der Portugijsen onschult voort gebracht. t'Amsterdam, Gedruckt by de Weduwe van Joost Broersz.... 1647. in-4°., 40 blz.

Belangrijke verzameling van stukken. Zie over den oorlog in Brazilië: *Aitzema*, Dl. IV passim. Verg. n°. 5227—5229. (T. 3196.)

5545 Journael Ofte Kort Discours, nopende de Rebellye ende verradelijcke Desseynen der Portugesen, alhier in Brasil voorgenomen, 't welck in Junio 1645. is ontdeckt. Ende wat vorder daer nae ghepasseert is, tot den 28. April 1647. Beschreven door een Liefhebber, die selfs int begin der Rebellye daer te Lande is gheweest, ende aldaer noch is residerende. (*Met een houtsneé, een schip voorstellende, op den titel.*) Tot Arnhem, Ghedruckt by Jan Jacobsz.... Anno 1647. in-4°., 80 blz.

= T. 3197.

5546 De Brasilsche Breede-Byl, Ofte T' Samen-Spraek Tusschen Kees Jansz. Schott, komende uyt Brasil, en Jan Maet, Koopmans-

knecht, hebbende voor desen ook in Brasil geweest, Over Den verloop in Brasil. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 38 blz.

= T. 3198.

5547 Brasilsche Gelt-Sack, Waer in dat klaerlijck vertoont wort, waer dat de Participanten van de West-Indische Compagnie haer Geldt ghebleven is. (*Met vignet op den titel en aan het einde.*) Gedruckt in Brasilien op 't Reciff in de Bree-Bijl. (*Holl. druk.*) Anno 1647. in-4°., 28 blz.

= T. 3199.

5548 Brasilsche Gelt-Sack *enz.* (*als 't voorg.*) ... *c*laerlijck ... wor*dt* ... Com*p*.... Gel*t*. (*Het titelvignet is hier hetzelfde, als 't vignet aan 't einde, by het voorg. was dat geheel verschillend.*)... Gedruct in Brasilien *enz.* ... 1647. in-4°., 28 blz.

Andere druk.

5549 Declaratie, Ofte precijse Verklaringe van de Plenipotentiarisen ende Ambassadeurs van ... Den ... Coningh van Spangien. Nopende de versochte Treves voor Portvgael, Ende den Hertogh van Bregance tegenwordigh Coningh. Gedruckt tot Mvnster int Jaer ons Heeren 1647. Declaration des Ambassadeurs d'Espaigne. Touchant une Trefue pour Portvgal. A Monster, en l'an 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3202.

5550 Declaratie. Ofte precijse Verklarin*ghe enz.* (*als 't voorg. zonder den franschen titel.*) *Gh*edruckt tot Munster, ... 1647. in-4°., 4 blz.

Onderaan: *Gedaen tot Munster desen 4. dagh Augusti*, **1647. Afzonderlijke uitgaaf van de vertaling, die in 't voorg. nummer met het oorspronkelijke gevonden wordt. (W. 2869.)**

5551 Propositio Facta ... Ordinibus Generalibus Confoederatarum Provinciarum Belgii in concessu publico 16. Augusti 1647. Per D. Franciscum de Sousa Covtinho, Serenissimo Lusitaniae Regi a Consiliis *etc.*... (*Met een wapen op den titel.*) Hagae-Comitis, Excudebat Johannis Breeckevelt, ... Anno 1647. in-4°., 12 blz.

= T. 3204. Het Fransche origineel bij T. 3203.

5552 Propositie Ghedaen Ter Vergaderinghe van ... d' Heeren Staten Generael ..., In 's Gravenhage den XVIen Augusti 1647. Door de Heer Francisco De Sovsa Continho, Raedt van zijn Coninckl[ij]cke Majesteyt van Portvgal. ... Ende Ambassadeur by hare Hoog-Mog. (*Met titelfileet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Ghedruckt Anno 1647. in-4°., 16 blz.

Hollandsche uitgave van het voorgaande stuk, doch vertaling van een ander origineel. (T. 3205.)

5553 Propositie Ghedaen Ter Vergaderinge *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Ambassadeur by *Hare* Hoog*h* Moogende. (*Zonder titelfileet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* Gedruckt Anno 1647. in-4°., 8 blz.

Compresse druk van het voorgaande; hier is ook de keerzijde van den titel bedrukt.

5554 Consideratien Op de Cautie Van Portugael. (*Met titelfileet.*) Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M. VIc. XLVII. in-4°., 16 blz.

= T. 3206.

5555 Discours De la Paix, Contre le Portugais. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 16 blz.

= T. 3207.

5556 Avtentyck Verhael Van 't gene in Brasiel tot den 15 September is voorgevallen, geschreven uyt 't Resif. *Aan 't einde*: t'Amsterdam, voor Jan van Hilten . . . 1645. in-fol°., een blad.

5557 Copye, Vande Volmacht van Don Juan . . . Coninck van Portugael ende van Algarben, etc. Ghesonden ende ghegeven aen Francisco de Souza Coutinho . . . sijnen Ordinaris Ambassadeur by de Staeten Generael vande Vereenighde Nederlanden; om met de selve ende de Bewinthebbers vande Oost ende West-Indische Compagnie te handelen, ende vast te stellen een Accoort van een Generaele, oft particuliere Vrede ofte Treves voor een tijt van Jaeren. (*Gedagt.*: 19 Sept. 1647.) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Deze volmacht draagt in het volgende nummer den datum van 19 Febr. Bij *Aitzema*, *III*, 210.

5558 Vertooch aen de . . . Staten Generael der Vereenichde Nederlanden, Nopende De voorgaende ende tegenwoordighe Proceduren van Brasil. Midtsgaders De doccumenten daer toe dienende. (*Met titelvignet.*) t'Amsterdam, Gedruckt by Johannes van Marel, . . . Anno 1647. in-4°., 32 blz.

Vermaning tot den vrede met Portugal. Achteraan de: *Volmacht des Kon. van Portugael aen sijn Ambassadeur* (19 Febr. 1647); *Propositien Van den Ambassadeur van Portugael gedaen ter Vergaderinge van haere Hooge Mogende* v. 13 Sept.; *Naerder Propositie* van denz. van 15 Oct. Het boekverkoopers-adres is evenals het volgende en zoo vele anderen van dezen tijd een pseudoniem. (T. 3208.)

5559 Korte Observatien Op het Vertoogh, Door een ongenaemden uytgegeven, Aende . . . Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. Nopende de voorgaende ende tegenwoordige Proceduren van Brasil. In-gestelt door een Lief-hebber des Vaderlandts. t'Amsterdam, Gedruckt by Pieter van Marel . . . Anno 1647. in-4°., 8 blz.

= T. 3209.

5560 **Naerdere Propositie**, Gedaen door de Heer Ambassadeur van den Koningh van Portugaal, Francisco De Sousa Coutinho, etc. Op den 15. October 1647. Ter Vergaderinge van ... de ... Staten Generael der Vereenichde Nederlanden. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 6 blz.

= W. 2871. Grootendeels bij *Aitzema*, *III*, 210 *en* 211. Verg. het voorlaatste nummer.

5561 **Naerdere Propositie**, *Gh*edaen door de Heer Ambassadeur van den Coningh van Portugael *enz.* (*als 't voorg.*) ... Vergaderingh*e* ... Gedruckt in 't Jaer 1647. in-4°., 4 blz.

= W. 2872.

5562 **Brevis Repetitio** Omnium quae ... Legatus Portugalliae ad componendas res Brasilicanas proposuit vel egit a die 23 Maij. usque ad. 1 Novembris hujus anni 1647. Exhibita ... Ordinibus Generalibus harum Confoederatarum Provinciarum. ad. 28 diem ejusdem mensis. (*Met wapen op den titel.*) Hagae-Comitis, Excudebat Ludolphus Breeckevelt, ... Anno 1647. in-4°,, 16 blz.

= W. 2873.

5563 **Korte Antwoort**, Tegens 'T Manifest ende Remonstrantie, Overgelevert door d'Portugesche Natie, en Inwoonderen van Pharnambuco, wegens 't aen-nemen der Wapenen tegens de West-Indische Compagnie. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 10 blz.

5564 **Bediedinge** van de tot noch toe onbekende Afgodinne Nehalennia, Over De dusent ende ettelicke hondert Jaren onder het sandt begraven, dan onlancx ontdeckt op het strandt van Walcheren in Zeelandt. Door Marcvs Zverivs van Boxhorn. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, By Willem Christiaens vander Boxe. clo Io c xlvii. in-4°., 32 blz.

Opgedragen aan de Prinses van Oranje, met de dagteekening: 1 *Maert* 1647. Zie *Paquot*, *I*, 426 *sv.* (W. 2874, waar gelezen wordt: *dusent ende meer Jaren.*)

5565 **Memorie Vande Ordre** die gehouden soude worden op de Begraeffenis van Sijn Hoogheydt Hooghl. Memor. *Onderaan*: 's Graven-Hage by Ludolph Breeckevelt. ... 1647. in-plano, een blad.

= T. 3212.

5566 **Naerder Memorie**, vande begraefnisse van sijn Hoogheyt Die gheschieden sal op den tienden Mey Anno 1647. Nieuwen stijl. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blz.

= T. 3213.

5567 **Rouw-Claege** Over de Doot Van ... Frederic Henric ... Prince van

Orangien, ... Gedaen Ten daghe der Begraeffenisse Binnen de Stadt Delff den 10. Mey. 1647. Door Dionysium Spranckhuysen. Tot Delf, Voor Jacob Dircksz. Plantenburgh, ... Anno 1647. in-4°., 24 blz.

= T. 3214.

5568 Johannis Henrici Dauberi ... Oratio Funebris In excessum. . Frederici Henrici D. G. Svpremi Aravsiorvm Principis, Publice habita Bredae XV. Maji in Auditorio Majori. (*Met het wapen van Breda op den titel.*) Bredae, Ex Officina Joannis à Waesberge, ... Anno M DC XLVII. in-fol°., (II) en 64 blz.

5569 Pauli Schutzii Oratio Funebris In obitum ... Frederici Henrici Gloriosissimi Arausionensium Principis et confoederati Belgii terra marique Imperatoris. (*Met titelvignet.*) Leidae, Apud Wilhelmum Christianum Boxium. A°. 1647. in-4°., 22 blz.

5570 Het Godtsalich Overlyden, Van ... Frederick Henrick, Prince van Orange, Grave van Nassau, etc. Beschreven Door Johannes Goethals, Predicant tot Delft. Tot Leyden, By Adriaen Wijngaerden, ... 1647. in-12°., (XXXIV) en 140 blz.

Hoogst zeldzaam. In 1648 verscheen er reeds een vierde druk van, vermeld bij *F. Muller*, *Catal. van boeken over Nederl. geschied. en plaatsbeschrijving*, n°. 1196. (W. 2877.)

5571 Lyck-klachte, Over het droevigh af-sterven van ... sijn Hoocheydt Prince van Orangie, Grave van Nassau, etc. (*Onder den titel een houtsneê.*) *Aan het einde:* In 's Graven-hage, by Joost Jansz Verheul ... Anno 1647. in-plano, een blad.

Gedicht van 32 regels, onderteekend: *P. H. V. G.*

5572 Lyck Klacte (*sic*) Over het beweenelijck afsterven van ... Den ... Prince van Orangien Grave van Nassou, etc. Overleden den XIIII. Martij ... 1647. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

Gedicht van 44 regels, onderteekend: *A. v. H.*

5573 Liik-Zangh Op de Doot van ... Fredrik Henrik Grave van Nassauw, Prinçe van Orangje, etc. Gouverneur van de Vereenighde Nederlandsche Provincien. Storf Meert 14. A°. 1647. *Onderaan:* Tot Dordrecht, Gedruct by Jacob Braat, ... 1647. in-plano, een blad.

Drie gedichten: *Zang*, *Tegen-zang* en *Toe-zang*, onderteekend: Jac. de Mol.

5574 Trevr-dicht, Over het ontijdigh droevigh af-sterven van ... Syn Hoogheydt Frederick Heynderick ... Prince van Orangie, etc. ... *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Onder het *Trevr-dicht* volgt een *Graf-schrift*, onderteekend: P. D. Pvtter.

5575 P. Van Godewyk Oorloghs-Reden, Op de Doot Van... Frederik Henrik, Prince van Oranje, etc. Als oock mede Op sijn Vorstelicke Krijghs-daden. Gestorven den 14. Martij, Anno 1647. (*Met het wapen van den prins op den titel.*) Tot Dordrecht, Gedruct by Abraham Andriessz. ... *z. j.* in-4°., 20 blz.

5576 Uytvaert Der Vereenichde Nederlanden, gehouden over ... Frederic Henric, ... Prince van Orangien, ... voor desen In Latijnsche Verssen beschreven Door ... Caspar Barlaeus: Ende nu in Nederduyts naegevolgt Door J. Westerbaen. (*Met titelvignet.*) In 's Gravenhage, By Anthony Janssz. Tongerloo, ... 1647. in-4°., 36 blz.

5577 Keer, Van 't Kreple Lijk-dicht, Over 't overlijden van zijn Hoogheid Den Prins van Oranjen, By Lammert uit-gegeven, en, door zijn Vriend, ge Rijmeld. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Onderteekend *Quam dat niet Zoet.* Wellicht dat hierdoor Jan Zoet als de dichter wordt aangeduid. Zie over hem op 't jaar 1650. Het is moeielijk te zeggen welke prins van Oranje hier bedoeld wordt. De dood van Willem III viel eerst in 1702 voor, terwijl dit gedicht omstreeks de helft der zeventiende eeuw vervaardigd schijnt te zijn. Willem II kan niet bedoeld zijn, daar de regels: *Die Zon, 't is waar, dook wat te vroeg:*
Hoe-wel men, uit zijn Gouwe stralen,
Zo lang het vrolik-licht zag dalen: niet op dezen prins betrekking kunnen hebben. Is Frederik Hendrik bedoeld, dan blijkt niet tegen welk lijkdicht deze negen koepletten gericht zijn. In dit gedicht *schijnt* gezinspeeld te worden op *Anslo's De Pest tot Napels*, welk gedicht van 1656 dagteekent.

5578 Wtschrijvinge van den Bid-dach, Den vijfen Mey 1647. Nieuwen stijl. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Deze biddag werd 12 April uitgeschreven en moest 8 Mei gehouden worden naar aanleiding van de verheffing van prins Willem tot stadhouder. In *Neêrlands Bededagen en Biddagsbrieven door N. C. Kist, II*, 181 komt een gewijzigde tekst voor.

5579 Inhvldings-Predicatie, Op de Vermaerde Intrede van Syn Hoogheyt, ... Wilhelm, ... Prince van Orangien, etc. Gedaen op den Bede-dagh, den 8. Mey, Anno 1647. Van Hermannvs Tegvlarivs, Bedienaer des H. Evangelij binnen Delf. Tot Delf, Gedruckt by Andries Cloeting, ... Anno 1647. in-4°., (VIII) en 38 blz.

= T. 3216.

5580 Extract Uyt den brief van D. Gisbertus Voetius, Professor en Predicant tot Utrecht, Rakende het wegh nemen vande Canonisien ende der selver inkomsten, Geschreven aen D. Martinum Schoock, Philosophiae Profess. tot Groeningen, Welcken brief by denselven

Voetius is gerecolleert voor den Ed: Gerechte der Stadt Utrecht volgens informatie vanden 5. May 1647. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

De brief, gedagt. 21 Jan. 1645, is in het Latijn gesteld, en wordt door een Holl. vertaling gevolgd. (W. 2885.)

5581 Provisionele Ordre, Ghestelt by de ... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, op die differenten geresen tusschen den Provincialen Rade, ende de Magistraet van 's Graven-Hage. (*gedagt.* 13 *Mei*) *Z. afz. titel.* in-4°., 8 blz.

Met eenige bijlagen en twee keuren van de Magistraat van 12 en 14 Mei. De Magistraat wilde vermits „*den grooten rouwe te Hoof*" met de kermis geen kramen op het Buitenhof toelaten en het Hof van Holland, naijverig op zijn recht om hierin te beslissen, had dit toch toegestaan. (T. 3228.)

5582 Provisionele Ordre, Ghestelt by de ... Staten van Hollant *enz.* (*Andere druk met denzelfden inhoud als 't voorg.*) in-4°., 8 blz.

5583 Remonstrantie, Aen De ... Staeten des Furstendoms Gelre ende Graefschaps Zutphen, Raeckende Het aenveerden van de Commandurije van St. Johan tot Nymeghen, met der selver goederen ende gevolgh van dien etc. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)...1647. in-4°., 8 blz.

= W. 2886. Verg. n°. 4882.

5584 Oldambster Manifest. Ofte Demonstratie Van de Rechtveerdighe Selfs-Reddinghe: de welcke d'Oldeambten hebben moeten doen, Tegens De Regierders Der Stadt Groeningen, De haerluyden van de mede Staetsche Regeringe mede recht tot de Klooster goederen ende dependentien van dien niet alleene excluderen: Maer oock daer over d'Onpartidige Justitie binnen ende buyten dese Provintie doen weygheren. *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno M. DC. XLVII. in-4°., 28 blz.

5585 Informatie, Ghenomen by den Hove van Vrieslant, ter instantie van Jacob Stevensz. Burgermeester der Stadt Leeuwaerden in dier qualiteyt Impt. Tegens Alle van Burum mede Burgermeester der voorsz. Stede ghed. (*Met titelvignet.*) Gedruckt ... 1647. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 20 blz.

Verhoor van den gedaagde en van verschillende getuigen. Het geldt hier hoofdzakelijk het ten eigen bate aanwenden van aan de stad toebehoorend hout.

5586 Advys van 't Hoff Van Hollandt, Over de sake van Jan en Isac de Smeekers Borgers tot Middelburgh in Zeelandt Requiranten, van Brieven van Represaille Op en tegens de Stadt Bremen, Ge-

requireerde, In dato den den (*sic*) 2. November 1647. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 16 blz.

= W. 2887.

5587 Discoers Na Den Tijdt Die Loopt. (*Met titelvignet.*) Ter Goude, by Pieter Vermeyden, Anno 1647. in-4°., 20 blz.

De Staten wilden het krijgsvolk verminderen door de 50 laatst geworven compagniën, meest Hollanders, af te danken. In dit geschrift wordt voor het afdanken der vreemde troepen geijverd. (T. 3217.)

5588 Soldaets Praetje, of t'Samen-sprake, Tusschen een Soldaet en een Burger, aengaende de Militie. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1647. in-4°., 20 blz.

De schrijver is er vóór dat de compagniën op een kleiner getal soldaten gebracht en de officieren behouden worden. (T. 3218.)

5589 Remonstrantie Aen alle de Steden ende Vroetschappen der Vrye Vereenighde Nederlanden. By forme van Discours, Door A.P. Ghedruckt buyten Dordrecht, bezijden de Druckerije van Philips van Macedonien.... (*s'Gravenhage, L. Breeckevelt?*) ... Anno 1647. in-4°., 24 blz.

Met hetzelfde doel geschreven als het vorige stuk en blijkbaar van denzelfden schrijver. (T. 3219.)

5590 Remonstrantie *enz.* (*als 't voorg.*) .. Gedruckt buyten Dordrecht, bezijden de Druckerye van Philips van Mascedonien (*sic*), ... Anno 1647. in-4°., 12 blz.

Compresse druk van 't voorg. (W. 2889.)

5591 Collyrium, Ofte Costelijcke Ooghen-Salve. Ghecomposeert door Mr. Jan Brilleman, Chimicus van oprechte Kruyden ende Gommen, waerachtich bevonden *enz.* ... om wel ende verde in Zee te konnen sien, hoe, ende wat daer al omghegaen is. Ghedruckt tot Leeuwaerden, by Harman de Bock. 1647. in-4°., 30 blz.

Samenspraak tusschen een koopman, een stuurman, een Zeeuwsch matroos en anderen over het in den laatsten tijd ter zee voorgevallene. De schrijver heeft het zeer op *Tromp* geladen en is waarschijnlijk dezelfde van wien wij de *'t Samenspraeck* over Tromp van 1640 (n°. 4682) bezitten. Tromp had, zooals hierin verhaald wordt, zijn tegenstander, den Vice-Admiraal *Witte Cz. de With*, van het auteurschap van dat pamflet beticht. Deze had gezegd met eede te willen verklaren, dat hij het niet geschreven had, maar, als Tromp er belust op was, te zullen doen blijken, dat alles waar was, wat er in stond. Van *Beverwyck's Spaensche Xerxes* (n°. 4683) wordt gezegd, dat het vol leugenen en zonder eenig begrip van een zeegevecht geschreven is. (T. 3220.)

5592 t'Magasyn van meyneedige ontucht, Ende Bastard Spaensche moedt-wil. Treffende Den Vromen Magistraten, Dekens, Gildens,

ende alle goede Ingesetenen der Stadt Dordrecht. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 12 blz.

Paskwil op de familie-regeering der *Van Beverens*, *Blyenburgh*, *de Wit* e. a. te Dordrecht, geschreven door J o h a n W a l e n, in 1644 uit die stad gebannen (zie n°. 5281), maar in stilte teruggekeerd en nu tegen de regeering ijverend. Zie ook *Wagenaar*, *XI*, 443 en vergelijk op het jaar 1648. (T. 3221, waar een andere druk voorkomt, terwijl deze overeenstemt met T. 3222.)

5593 Magasyn van meyneedige ontucht *enz. Dezelfde druk als het laatst beschreven ex.; hier staat de tekst uit Exod. onder aan den titel en is* Gedruckt *enz. weggelaten.* in-4°., 12 blz.

5594 Pvblicatie. (*Van* President, ende Raden over Hollandt, Zeelandt, ende Vrieslandt, *waarby een premie van* 600 *pond wordt uitgeloofd voor het vatten van* Mr. Johan Walen, voor desen als Advocaet binnen de Stadt Dordrecht gepractiseert hebbende, *enz.*) *Bovenaan de Hollandsche leeuw. Gedagt.* 1 *Oct. Onderaan*: Gedruckt na de Copye van Dordrecht, In 's Graven-Hage by Joost Jansz Verheul ..., Anno 1647. in-plano, een blad.

5595 Publicatie. *enz.* (*als 't voorg.*) *Het wapen is hier kleiner en heeft tot randschrift*: Eendracht maeckt macht. *De onderteekening is hier* Adr. Pots, *in 't voorg* A. Pots. *Het adres ontbreekt.* in-plano, een blad.

5596 Nieuw Rotterdams Marckt-schuyt Praetjen. Varende van Rotterdam nae Dordrecht, tusschen 7 personen. Te weten: I Dortsman, I Rotterdammer, I Zeeuvv. *enz.* ... Waer in te sien en te bespeuren is, wie de principaelste beleyders ende uytvoerders zijn van dese on-eenigheden, die nu in Dordrecht ontstaen zijn: Met een naeckt vertoogh wat hem in dese oneenigheydt toe-gedragen heeft. Door I r e n u m P h i l o g a m e. (*Met titelfleet.*) Tot Dordrecht, By Arnoldus vander Werff, ... 1647. in-4°., 30 blz.

De schrijver van dit *Praetjen* verdedigt de magistraten niet, maar heeft het voornamelijk begrepen op *Berck*, pensionaris van Dordrecht, bij provisie voor *Cats*, den schoonvader van den griffier *Musch*, tot wiens vernedering (zie n°. 5373) *Van Beveren* als lid der Staten had medegewerkt. Berck zou uit haat tegen de Van Beverens *Walen* tegen hen opgezet hebben. Hij en andere worden hier ook van oneerlijke praktijken beschuldigd. (T. 3224.)

5597 Nieuw Rotterdams Marckt-schuyt Praetjen ... vertoog. (*Andere druk van 't voorgaande.*) *Met titelfileet.* Tot Dordrecht, By Arnoldus van der Werff, ... Anno 1647. in-4°., 28 blz.

= T. 3225.

5598 Amica ac Fraterna Collatio Inter Engelbertum ab Engelen Remonstrantem, et G o d e s c h a l c u m A l t i u m Contra-Remonstrantem, olim collegas in Ecclesia Arnhemiensi, super modernis controversiis

vulgò notis, ad restituendam pacem et Concordiam miserè laceratis Ecclesiis belgicis, salvâ ac illaesa veritate orthodoxa. Cui additae sunt Theses ejusdem Altij de Quatuor Controversis Articulis, ex quibus haec Collatio nata est, olim à Filio suo sub praesidio D.D. Antonij Walaei defensae, in Academia Leydensi 1627. Julij 17. Hic prodromus est majoris operis... (*Met titelvignet.*) Arnhemii, Ex Officinâ Johannis Jacobi ... Anno M. DC. XLVII. in-4°., 52 blz.

Met voorrede en een opdracht van Altius. De Collatio is van 1630.

5599 Hollandt gedoodt-verwet. 't Samen-spraeck, Tusschen Teevwes, Ende Keesie Maet. Verhalende de groote godtloose Gelt-giericheydt, ende Moordery, die hier te Lande geschiedt, voor-namelijck. In 's Graven-hage. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1647. in-4°., 8 blz.

Klaagdicht zonder persoonlijke bedoelingen. Alleen moeten onder de samensprekers waarschijnlijk *Cornelis Musch* en *Mathijs Berck* (zie n°. 5596) verstaan worden. (T. 3226.)

5600 't Vervolgh op de t' samen-spraeck, Tusschen Teeuwes ende Keesje Maet. Verhalende hoe dat sommige persoonen haer begeven hebben inden dienst vande West-Indische Compagnie na Brasil, ende daer na haer selven met groot Geldt af-gekocht hebben. Midtsgaders d' Apprehensie en los-latinge van Schout Pauw. Z. *afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

5601 Venus Minne-spel, Ende Cvpidoos Boevery. 't Mom-aensicht van eenige Grooten af-getrocken, door een Lief-hebber vande VVeyery. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1647. in-4°., 8 blz.

In dit schimpdicht wordt de chronique scandaleuse van eenige Haagsche vrouwen, o. a. die van den griffier *Musch* (de dochter van *Cats*) aan 't licht gebracht. Het wordt gevolgd door een *Antwoort*, dat zeer waarschijnlijk C a t s zelven tot dichter heeft. (T. 3227.)

5602 Noot-wendig Bericht Op sekere Boeckskens, gheintituleert; *Res Judicata*, *Oordeel des Eerw. Classis*, *etc.* door de Professoren der Theologiae tot Vtrecht, ende anderen, onlangs uyt-ghegeven, teghen d'exercitie der publique Huysen ofte Tafelen van Leeninghe binnen dese vereenighde Nederlanden. (*Met titelfileet.*) Ter Govde. Gedruct by Pieter Rammazeyn, ... 1647. in-4°., (IV) en 80 blz.

Tegenschrift van n°. 5378 en T. 3100 door den Advokaat C r i e c k s. (T. 3230.)

5603 Advys WT Parnasso, Geschreven door... Trajano Boccalini, Romain. Ghesonden aen Joost Kriex, Voorstander der Lombaerden. Vox Populi, vox Dei. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 12 blz.

= W. 2893. Tegenschrift van 't voorgaande.

5604 Copie Van een Brief geschreven uyt Breda, aen Claes Claessz de Jonge, Kaeskooper in de Groene Berry, als hooft zijnde van een Regiment van 700 Rotgesellen, binnen Rotterdam, . . . Gedruckt tot Sterren-berg, voor Hoochmoet Groothart, anno 1647. in-4°., 8 blz.

Uit dit schrijven onderteekend: *P. P.* en gedagt.: *Breda den* 28 *Febr.* 1647 leeren wij dat *Ds. Stermont* (Pred. te Rotterdam) „*hem verluyden laet, dat hem gepresenteert soude zijn, het Beroep als vierde Predicant in onse Stadt Breda: ja dat het alrede soo verde soude zijn, dat sulcks aen hem stont, om aen te nemen of te verwerpen.*" De onwaarheid dezer bewering wordt door den schrijver aangetoond. *Jacob Stermont* vertrok in 1649 als predikant naar den Haag, waar hij als aanhanger van het huis van Oranje in 1650 met de Staten in botsing kwam. Zie: *Wagenaar, Vaderl. Hist., XII*, 81. Zie ook n°. 5036 en de aanteekening aldaar.

5605 Brevis Remonstratio Ad Reverendos Ministros Vèrbi Dei Ecclesiae Reformatae. Contra Impiam et perversam Doctrinam Michaelis Monserrati, Montanes Cathalani, Nullius Religionis. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Ad majorem Jesu Christi gloriam. (*Z. n. v. pl. en v. dr.* [*den Haag. Is. Burghoorn*] *en z. j.* in-4°., 8 blz.

Dit stuk gedagt.: *Hagae-Comitis.* 10 *Martij*, 1647, is onderteekend: *D. Anthonio Marganelli. Romanus. Servus et Exul Christi.*

5606 Remonstrantie der Predikanten van Utrecht, overgelevert Aen de . . . Staten s'Landts van Utrecht, Raeckende het poinct van Religie. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1647. in-4°., 12 blz.

Request om de „*expresse exclusie vande Paepsche Religie tot de uytterste frontieren*," in Noord-Brabant voornamelijk, uit te strekken. Zonder dagteekening. Onder de onderteekenaars zijn *Voetius* en *Hoornbeeck.* (T. 3232.)

5607 Remonstrantie *enz.* . . . *U*trecht . . . (*Zonder titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1647. *Andere druk van 't voorgaande.* in-4°., 8 blz.

= T. 3233.

5608 Apostille Op de *Remonstrantie ende Requeste der Predicanten van Uytrecht*, *enz.* . . . Gestelt door een Patriot ende beminder van de Vryheydt der Vereenigde Provincien, die het Guyte-spel mishaegt; . . . (*Z. n. v. pl. en v dr.*) . . . 1647. in-4°., 8 blz.

Dit geschrift kan ten bewijze strekken, dat men ook toen reeds een hartig woordje tegen de kerkelijke tyrannie durfde spreken. (T. 3234.)

5609 Brief Van . . . den Prince Eduward, Aen Sijne Cheur-vorstelijcke Hoogheydt van den Paltz, Over sijne veranderinghe van Religie. Met de Antwoorde, Ende twee andere Brieven over dese sake. (*Met titelvignet.*) Uyt het Fransch overgheset, nae de Copye gedruckt tot Geneve, 1646. Ende nu in 't Nederduytsch ghedruckt, 1647. in-4°., 32 blz.

Aan dezen Prins *Eduard* droeg *Vondel* zijne *Maria Stuart* op. De eerste der bij-

gevoegde brieven, gedagt. *Uyt den Hage, den 22 Junij 1645*, is van **R i v e t** de tweede met de dagteek. *Uyt Leyden, desen* 11 *Junij* 1645, van **S p a n h e i m**. (W. 2194.)

5610 Geloofs-Spiegel Vervattende Thien voor-stellingen, Aen alle Bestrijders van 't Catholijck Rooms Gheloof, Naementlijck Gommaristen (oft die sich Gereformeerde noemen) ende Arminianen, Om grondtlijck te beantwoorden Wederom voorgehouden in desen tweeden druck Door P. J u d o c u s K e d d vande Soc. Jesu Tot Aken. *Onderaan:* Anno 1647. Tot Ruremonde, Gedruckt by Caspar du Pree, den tweeden Druck. in-plano, een blad.

Bij T. 3235 is een *Examen van thien Propositien ofte Voorstellingen enz.* vermeld.

5611 De verblinde, verstockte Heydenen, huychelaren ofte valsche tegen-Christenen betreffende, als door dewelcke de Satan die geheele werelt nae d'overhant genomene ongerechtigheyt, in de duysterheyt dus verre heeft ingenomen, Ephes. 2. 4. 5. dat wegens de uytwendighe dingen, daer inne nu ter tijd noch veel minder een Gerichte wort gelooft, als in voor-tijden onder de spotteren in de daghen van Noë ende Loth, naeuwelijcks mach geschiedt wesen. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

5611*a* Geest Vande Coningin Elisabeth, Uyt den Grave opgeweckt, Door Toover-veersen van haren Laster-dichter. (*Z. n v. pl. en v. dr.*) . . . 1647. in-4°., 8 blz.

Tegen Vondel's *Maria Stuart.* Het gedicht is onderteekend met de letters *L. J.*, doch in sommige exemplaren van denzelfden druk *L. V. B.*, die ons **L a m b e r t v a n d e n B o s** als den dichter doen kennen. (T. 3236.) Verg. over dit en de volgende nummers: *J. H. W. Unger, Bibliographie van Vondels Werken*, blz. 149 v.v.

5612 D. P. B. Dancksegginghe Aen Me Juffr. ... G. V. W. Over 't Aerdigh en waerdigh Gedicht by haer EE. ghestelt, tegen de Schantvleck ende grouwel aller Christelijcke herten, Joost van Vondelen: Aengaende sijn Stuarts gemartelde Majesteyt. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Gedruct voor den Autheur. in-4°., 8 blz.

Volgens *van Lennep* (*Vondels Werken, V, Nalezing, blz.* 10) is waarschijnlijk *Dirk Pietersz Boeterman* de auteur. Verg. n°. 5614.

5613 Vasten-Avonts gift, Aen den onbeschaemde Paepsche leughendichter, het Sotje Vol Van Sonden, Gepast op zijn tweede Poezy, en Maria Stuarts Marteldroom (*Gedicht in twee kolommen, onderteekend: F. M.*) in-plano, een blad.

Zie *Vondels Werken* uitgeg. door *v. Lennep*, V, 512 v.v. en *Nalezing*, blz. 10.

5614 Ooirspronk Van het Vagevier voor Joost vande Vondel Gestookt door Joffer G. van VV. beweert door G. K. en als kaks herstookt,

door M. *Daaronder:* Aen alle schimp-schryvers voor Joost vande Vondel. *Aan het einde:* Tot Amsterdam, Gedruct by Niclaes de Vrye..., Anno cIↄ Iↄ c XL VII. in-plano, een blad.

Twee versjes tegen de aanvallers van Vondel. In het eerste, onderteekend: *Wacht u voor de vonken*, wordt met *Joff. G. van W.* waarschijnlijk bedoeld *Goudina van Weert*, die hevig tegen Vondel was uitgevaren wegens zijn *Maria Stuart; G. Koninck* (hier *G. K.*) beantwoordde haar. Wie met *M.* bedoeld wordt, is mij niet gelukt te vinden. Onder het tweede hier beschreven stuk leest men: *Lento gradu ad vindictam sui divina procedit ira, tarditatemque supplicii gravitate compensat.* Verg. n°. 5612.

5615 Aen Heer Jacob Cats, *gedichtje onderteekend:* M. D. W. *Daaronder:* Aende eerbare ende kunst-rijcke Jonckvrouw M. D. W. *onderteekend* J. Cats. *Onderaan:* Gedruckt by Isaac Burchoorn, (*'s Grav.*) *s. j.*... in-plano, een blad.

Naast den tekst dezer gedichten gaat een verklaring van den drukker. Daaruit blijkt dat het eerstgenoemde vers Cats op St. Jacobsdag van het jaar ? was toegezonden door zekere jonge dame M. D. W. tot begeleiding van een porseleinen schotel. Dit vers en het medevolgende antwoord van Cats waren den drukker door een onbekende toegezonden. Cats was zeer gebelgd over de uitgave, liet den drukker bij zich komen en eischte dat alle exemplaren hem zouden worden uitgeleverd. Daar zij reeds wijd en zijd verspreid waren, kon de drukker aan dien eisch niet voldoen. Bij dezen herdruk liet hij daarom de hier bijgevoegde verklaring mede afdrukken.

5616 *Plaat van het ongeluk te Zaandam waar* Jacob Egh *en zijn vrouw doodelijk door een stier verwond werden. De plaat komt geheel overeen met de beschrijving bij* Fr. Muller, Beredeneerde beschrijving van Nederl. Historieplaten Dl. I. n°. 1927*a*, *behalve dat hier als adres op de plaat staat* Hugo Allardt excudit, *terwijl naast het adres van* Willem Willemsz. *te* Sardam *nog gevonden wordt* t'Amsterdam, voor Hugo Allardt ... 1647. in-fol°., een blad,

5617 Copye eens sekeren Brief, Van een Vvaerachtich Gesichte, ofte Vertooninge, dat inde Locht van veel duysent Menschen gesien ende gehoort is, op den 26. October Ouden Stijl, ofte den 5. November 1647. na den Nieuwen Stijl, gelijck in 't naer-volgende breeder gelesen kan worden. *Onderaan*: In 's Graven-Hage, Gedruckt by Joost Jansz Verheul ... Anno 1647. in-plano, een blad.

5618 Spiegel, Van de Doorluchtighe, Eerlijcke ende Deughtsame verstandige Vrouwen, genomen uyt de Grieckscho ende Romeynsche History-Schrijvers, tot vermaeck van alle eerlijcke, kloecke, deughtsame ende verstandighe Vrouws-persoonen. *Onderaan:* Te Haerlem, by Michiel Segerman, ... 1647. in-plano, een blad.

Gedicht onderteekend: T. Jansen, *Toont soo ghy zijt.*

5619 Het Testament vande gemeste Varckens: Nevens Een t' Samen-

spraeck van Claes Os. (*Met titelfileet.*) Gedruckt in Westphalen, By Alias Hummeling.... *z. j.* in-4°., 8 blz.

De *t'Samenspraeck* is berijmd.

5620 Copye, Van de Sententie des Doodts, Ghegeven te Parys. Tegen een ghenaemt Chemeravt Barbezieres, Met Sijne Complicen. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1647. in-4°., 8 blz.

Het gold hier de ontvoering van een jong meisje.

5621 Copie Van de Sententie des Doodts, *gegeven enz. ...* (*als 't voorgaande.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

1648.

Zie ook n°. 4718.

5622 Harangue De Mr. Calon, Advocat General au lict de Justice du Roy tenu au Parlement a Paris, le Mecredy, 15. de Janvier, 1648. ... Propositie Van den Heere Calon, *enz.* (*Fransch en Hollandsch.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 12 blz.

Hevige rede tegen den oorlog. Met een aanspraak van „*den* (Hollandschen) *Drucker aen de vereenigde Neder-landen*". (T. 3239.)

5623 Propositie Van den Heere Calon, *enz.* (*als 't voorg., alleen de Holl. vertaling met de aanspraak. Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 4 blz.

= T. 3240.

5624 N°. 128. Les Premieres novvelles de la victoire n'aguéres obtenuë par l'armee du Roy en Flandre, commandée par le Prince de Condé. Sur l'armée d'Espagne commandée par l'Archiduc Léopold. *Z. afz. titel. Aan het einde*: A Paris, du Bureau d'Adresse, aux Galleries du Louvre ... le 22 Aoust 1648. Avec Pr. in-4°., 8 blz.

Zie over den slag bij Lens: *Martin, Hist. de France, XII*, 261 *v.v.* Vergelijk de aanteekening bij het volgend nummer.

5625 N°. 129. Relation de la bataille de Lens en Flandre, gangnée par l'armée Françoise, commandée par le Prince de Condé: Sur l'armée Espagnole, commandée par l'Archiduc Léopold. (*Zonder afz. titel.*) *Aan het einde*: A Paris, du Bureau d'Adresse, aux Galleries du Louvre devant la ruë S. Thomas, le 26 Aoust 1648. Avec Pr. in-4°., 16 blz.

Reeds het nummer bewijst dat wij hier met een zoogenaamde gazette te doen hebben. Ik was niet in staat na te gaan of dit stuk evenals de overige genummerde, die op dit jaar voorkomen, nummers zijn van *Renaudot's* sedert 1631 bestaande *Gazette de France.* Het feit dat andere uitgaven van *Renaudot* van dit jaar evenals dit suk tot adres hebben: *Paris, du bureau d'adresse*, doet vermoeden dat wij hier werkelijk nummers van die *Gazette* hebben.

5626 N. 130, Liste Des Prisonniers faits sur les Espagnols: ensemble des noms de ceux qui sont morts dans le lit d'honneur, ou ont esté blessez ou faits prisonniers en combatant vaillamment pour le service du Roy et leur patrie, en la fameuse bataille de Lens en Flandre *enz.*.. *Z. afz. titel. Aan het einde*: A Paris, du Bureau d'Adresse, aux Galleries du Louvre, ... le 28 Aoust 1648. Avec Priv. in-4°., 16 blz.

5627 Liiste Der Spaensche Ghevangenen, als mede de Namen der ghenen die haer Leven op 't Bed van Eeren hebben verlooren ... Inde vermaerde Slagh van Lens in Vlaenderen, ... Den 20 Augusti 1648. (*Met titelvignet.*) In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno M. DC. XLVIII. in-4°., 16 blz.

Vertaling van het voorgaande.

5628 La Gloire Familiere ov la description popvlaire de la Bataille De Lens Remportée sur les Espagnols, Par M. le Prince de Condé. En Vers Burlesques. (*Met titelvignet.*) A Paris, De L'Imprimerie de Nicolas Jacqvard, ... M. DC. XLVIII. Auec Permission. in-4°., 12 blz.

5629 Edict Dv Roy, Portant Revocation Et Svppression des Offices de Jurez Veudeurs (*sic*) de Vin, Sildre et Poiré en la ville et banlieuë de Roüen: De Controlleurs, Visiteurs, Essayeurs des Taintures des estoffes de laines en la Prouince de Normandie: Des Vendeurs de poisson sec et sallé aux Ports et Havres de ce Royaume *enz.*... Auec l'Arrest du Conseil d'Estat du Roy, du premier Aoust 1648. ... Le tout verifié en la Cour des Aydes de Rouën le 21. iour d'Aoust 1648. (*Met het Koninklijk wapen op den titel.*) A. Paris, Chez P. Rocolet ... M.DC.XLVIII. in-4°., 12 blz.

5630 Le Picqvet De La Covr. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* (*Onvolledig exemplaar?*) in-4°., 4 blz.

Wellicht het oorspronkelijke van het volgende, dat echter uitgebreider is.

5631 HET Hoofsche Piqvet Van Pariis. Gedruckt tot Parijs, (*z. n. v. dr.*) Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Mogelijk van dezelfde hand als n°. 5417. ***Aitzema*** **spreekt er van,** ***III*****, 284, zonder den titel op te geven. (W. 2910.)**

5632 La Piece De Cabinet, Dediée aux Poëtes du Temps. (*Met titelvignet.*) A. Paris, Chez Jean Paslé, ... M.DC.XLVIII. in-4°., 4 blz.

Dit exemplaar schijnt slechts een voorrede te zijn onderteekend ***Carneav.***

5633 A Letter From Utrecht, to the Assembly of Divines at Westminster: Shewing The conversion of Church-Lands to Lay-uses,

to be condemned by Luther, Calvin, Knox, and the whole Assemblies of Scotch Divines, as a detestable Sacriledge before God, and provoking his heavy judgements. Sent in a Letter to Doctor Burges in June last, to be presented. Printed (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ..., 1648. in-4°., 8 blz.

De brief is onderteekend *Utercht* (sic), 4. *June*, 1647. *Stil. Angl. Clem: Spelman.*

5634 Syne Maiesteyt van Engelandts Antvvoordt. Op de Schriften ende propositien aen hem gepresenteert op Caresbroecx Casteel, op 't Eylant van Wight den 24. December 1647. door den Grave van Denbigh, den Heere Lisle, Mr. Goodwin, Mr. Kemp. ende Mr. Bunckley, in den name van de twee Huysen des Parlaments. Met de Copye van 't Papier, aen sijne Majesteyt gelevert, door de Schotsche Commissarisen ter selver tijdt. Wt Engelsch over-geset in 't Nederduytsch. In 's Graven-hage, Gedruckt by Samuel Broun ..., Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Het antwoord des konings in 't oorspronkelijk in *the Parl. Hist. of England*, *III*, 828 *en* 829.

5635 Des Conincks Verclaringhe Aen alle sijn Onderdanen, van wat Natie, Qualiteyt, oft Conditie. Vyt-ghegheven door Sijne Majesteyts bysonder Bevel. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) in 't Jaer 1648. Verduytscht naer het Enghelsche Originael. in-4°., 8 blz.

= W. 2911. Gedagteekend: *Uyt het Casteel van Carisbroeck Den* 18. *Januarij* 1648. *Ouden Styl.* Het oorspronkelijke in *the Parl. Hist. of England*, *III*, 863—866.

5636 Declaratie Van de Gemeente van Engelant In 't Parlement vergadert: Uytdruckende hare fondamenteele Redenen van 't passeeren (*van*) haer onlanghse Resolutie, rakende gheen veerder Addres ofte Applicatie aen den Coningh ghedaen te worden. Die Veneris 21 Februarij, 1648.... Wt 't Enghels ... overgheset. Gedruckt na de Copye tot Londen, voor Eduard Husband, Anno 1648. in-4°., 16 blz.

= T. 3243. Het oorspronkelijke is afgedrukt in *the Parl. Hist. of England*, *III*, 847—861.

5637 Waerachtich Bewijs Vande onnooselheydt des Drancks ende Plaesters: Door middel des Hertogen van Buckingham aen den Coninck Jacobus Ghegeven ende gheappliceert voor de Cortse. Tot Wederlegginghe vande malicieuse Vyt-stroyingen daer over gedaen. Midtsgaders een cort verhael des seer verdruckten tegenwoordighen Staets des Coninckx Caroli. In het Casteel Caresbroeck op 't Eylandt van Wight in Englandt ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1648. in-4°., 8 blz.

= W. 2912.

5638 Een Verclaringe Vande Officieren ende Compagnie van het Zee-Volck, oft Matrosen op Sijne Majesteyts Schepen: Ghenoemt de Stantfastige Reformatie, de Gordine, *enz.*... voor deses bestelt tot Sijne Majesteyts Dienst. Met een Aenlockinghe vande Reste vande Vloot, ende derselve Broederen, aen Landt zijnde, om met hun te voegen in derselve Gherechtich Voornemen. A Declaration Of the Officers and Company *enz.* ... *Holl. en Engelsche tekst zonder dagteekening. Z. n. v. pl. en v. dr.* In 't Jaer 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3244. Zie 't volgende nummer.

5639 Declaratie, Van de Lords ende Commons, vergadert in 't Parliament, om De Gerevolteerde Schepen wederom te brenghen onder de gehoorsaemheyt van het Parliament. Vrydragh (*sic*) den veerthienden Julij 1648 ... Naer de Copie, gedruckt in Londen, (*z. n. v. dr.*) 1648. in-4°., 4 blz.

= W. 2915. Het oorspronkelijke in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 933 *en* 934.

5640 Een Solemnele Ligue ende Verbont Van weghen de Reformatie, ende de bescherminge van Religie, de eere ende gelucksaligheyt des Conincks, Ende de Vrede ende behoudenisse van de drie Coningrijcken van Engelandt, Schotlandt, ende Yrlandt. Getrouwelyck overgheset uyt de Engelsche Tale. 1648. (*Z. n. v. pl. en v. dr. Met titelvignet.*) in-4°., 6 blz.

5641 De Verclaringe van den Heere Marmaduke Langdale Ridder, Generael vande Noorde Quartieren van Engelandt. Als mede vande Colonellen, Edeluyden, ende andere ghetrouwe Onderdaenen: Teghenwoordich in actuelen dienst zijnde van Sijn Majesteyt van Groot Britannien, etc. Over-gheset uyt Engelsch naer het Principael tot Lonnen (*sic*) Gedruckt 1648. The Declaration Of Sir Marmaduke Langdale *enz.* (*Holl. en Engelsche tekst zonder dagteekening.*) in-4°., 8 blz.

Andere druk met andere spelling bij W. 2918.

5642 De voornaemste Poincten ende Interessen Van de Officieren van het Legher van sijn Excellentie Fairfax: Ingegeven Aen het Lager Huys, tegens den Coningh van Groot Brittangien, ende syne Erfgenamen. Den 28 November uyt St. Albones, 1648. (*Met titelvignet.*) Na de Copye van Londen, ghedruckt voor Robbert Ibbison ende John Clowes. *z. j.* in-4°., 4 blz.

Zie: *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 1078—1127.

5643 Veritable Rapport de ce qui est avenu à quarante et un des Membres du Parlement d'Angleterre. *Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Verhaal van de zoogenaamde *Colonel Pride's Purge*, d. w. z. het gevangen nemen

van 41 leden van het Parlement. De namen zijn aan het einde afgedrukt. Verg. *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 1240 *v.*

5644 *Protest van de gevangen genomen leden van 't Parlement*, *gedagt.*: Westmunster den 11 December. 1648. *Dit protest is geknipt waarschijnlijk uit de een of andere nieuwstijding, die met berichten uit verschillende plaatsen van Europa einde* 1648 *of begin* 1649 *verschenen is. Daarna volgt nog een kennisgeving van generaal* Fairfax *van* 18 *Dec. Z. n. v. pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 2 blz.

Het protest in Engelschen tekst in *the Parl. Hist. of Engl.*, *III*, 1249 *en* 1250.

5645 Manifest Ofte Redenen. Waerom de Ghemeynte Van Napels Ghenootsaeckt is gheworden, om haer te ontslaen van het Jock van Spangien. Mitsgaders, Van de groote en wreede Moorderyen, *enz.* ... aldaer gepleegt, Alles door een Lief-hebber ghetrouwelijck overgeset, uyt het Fransche Exemplaer gedruckt tot Parijs den 27. November, 1647. Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1648. in 4°., 8 blz.

Zie ook op het vorig jaar.

5646 Traitté Du Droict appartenant au Duc de La Tremoille Au Royaume de Naples. (*Met titelvignet.*) Selon la Copye imprimée à Paris Chez Pierre des Hayes, 1648. (*Blz.* 3—6 *ontbreken.*) in-4°., 40 blz.

5647 VVaerachtighe Historie Ende Beschryvinghe, Van het Schrickelijck Tumult ende Oproer In der Moscou. Op den 2 Junij 1648. Ontstaen uyt de groote ende onverdragelijcke Schattinghen, Tollen ende Contributien der Ghemeynte opgeleyt. Alles particulierlijck door een aensienelijck ende geloofwaerdigh Persoon, die aldaer tegenwoordigh is gheweest, beschreven; ende hier te Lande tot Amsterdam, aen seker sijnen Vrient, overghesonden. Wt het Origineel gecopyeert, Ghedruckt tot Amsterdam. (*z. n. v. dr.*) Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Zie hierover *Aitzema*, *III*, 230. Waarschijnlijk is de berichtgever iemand uit het gevolg van *Albert Burgh*, die zich toen juist als Gezant der Staten te Moskou bevond. (T. 3246.)

5648 Waerachtighe Historie Ende Beschriivinghe *enz.* (*als 't voorg.*)... Wt het Origineele Gecopieert, ende Gedruckt tot Leyden, by Willem Christiaens vander Boxe, In 't Jaer 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3247.

5649 Extract, uyt een Brief gedateert van Constantinopolen den 22. Augusty 1648. *Z. afz. titel*, *z. n. v pl.*, *v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

Bericht omtrent een opstand, waarbij Sultan *Ebrahim* onttroond en zijn zevenjarige zoon *Mehemet* tot zijn opvolger aangewezen werd.

5650 Copie, Van 't geene tot Munster ende Osnabrugghe ghehandelt is tusschen Der Keyserlycke Majesteyt ende der Croon Sweeden Gevolmachtichde Heeren Gesanten, Over het quitteren van Pommeren, ende der Croone Sweeden Satisfactie. Overgeset ende gedruckt na de Hooghduytsche Copie. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 3248.

5651 Instrumentum Pacis. Dat is: Vreedens-Artijculen, Tusschen beyderzijts Plenipotentiairen, Kesyerlijck (*sic*) en Koninckliјcke Zweetsche. Tot Osenbrugge, op den 27. Julij ende 6. Augusti des Jaers cIɔ. Iɔ. CXLVIII. . . . Nae de Copye tot Munster, t' Amsterdam. Gedruckt by Jan van Hilten, ende Johannes Colom, 1648. in-4°., 62 blz.

Deze druk schijnt het meest overeen te komen met T. 3249, dat ik niet heb kunnen vergelijken. Hier is het woord *Instrumentum* zuiver afgedrukt. (W. 2928.)

5652 Instrumentum Pacis . . . Keyserlijck *enz. Andere druk van het voorg. bij dezelfde drukkers.* in-4°., 62 blz.

Alleen blad H (blz. 57 v.v.) is in dezen druk gelijk aan de voorgaande uitgave. (T. 3250)

5653 Protestatio Bvrgvndica. Adversvs conditiones, Pacis Imperii Cvm Gallia. Regicatholico damnosas. (*ged.:* die XV. VIII-br.) (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M. DC. XLVIII. in-4°., 24 blz.

5654 Protestatio Bvrgvndica Adversvs Conditiones Pacis Imperii cum Gallia Regi Catholico damnosas. (*Met titelvignet.*) Anno M DC XLVIII. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 24 blz.

Andere druk; de titel telt hier zes regels, bij 't vorige ex. negen.

5655 Burgundische Protestatie Tegens De Conditien van de Vrede, van het Rijck met Vranckrijck, Den Catholijcken Coninck schadelijck zijnde. Anno 1648. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* In 't Jaer ons Heeren, 1648. in-4°., 18 blz.

= T. 3256. Vertaling van het voorgaande.

5656 Bvrgvndische Protestatie, Tegens De Vreed-articulen tusschen Duytschlandt ende Vranckrijck, ende hoe schadelijck deselve zijn voor den Koningh van Spangien. . . . Vyt het Latijn in 't Nederduytsch over-geset. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno M DC XLVIII. in-4°., 12 blz.

Andere vertaling van de voorgaande. (T. 3257.)

5657 Petitionis Gallicae, de Circvlo Bvrgvndico, a Pace Imperii Exclv-

dendo. Deqve, ope ex imperio ei non ferenda, Refvtatio. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) M. DC. XLVIII. in-4°., 16 blz.

Van dezelfde pers als n°. 5653.

5658 Instrvmentvm Pacis, a Sacrae Caesareae, et Sacrae Christianissimae Maiest. Maiest. Nec non Sacri Rom. Imperij Deputatorum extraordinariorum et aliorum Electorum, Principum, et Statuum Legatis Plenipotentiariis Monasterii Westphalorum, 24. Mensis Octobris, Anno 1648. subscriptum, eorundemque Sigillis munitum. MonasterI Westphaliae, Typis Bernhardi RaesfeldI. *z. j.* in-4°., 40 blz.

De procuratien van den Koning van Frankrijk, gedagt. 15 Sept. 1645 en 20 Maart 1648, worden hier in het Fransch gevonden. (W. 2929.)

5659 Instrumentum Pacis Ofte Vredes-verdragh, By Sijn Keyserlijcke Majesteyts, Ende den Alder-Christelijckste Majesteyts van Vranckrycks, Als oock Der Cheur-Vorsten, Vorsten ende Standen des H. Roomsche Rijcks Ghevolmachtighde ende Gedeputeerde so Extraordinaris als anders, tot Munster in Westphalen den 24 October 1648. ondertekent ende verzegelt. t'Amsteldam, By Jan van Hilten ende Jan Colom, eerst tot Muuster (*sic*) by Bernard Raesveldt in 't Latyn uytghegeven, ... Anno 1648. in-4°., 40 blz.

= T. 3255.

5660 Instrumentum Pacis Ofte Vredes-verdragh, *enz.* (*als 't voorg.*) ... eerst tot Mu*n*ster ... uytghegeven, ... Anno 1648. in-4°., 40 blz.

De aanhef blz. 3 en 4 is hier met Romeinsch karakter gedrukt. Overigens is deze uitgaaf ook hier en daar in spelling onderscheiden van 't voorg. (W. 2932.)

5661 Specificatie Vande Plaetsen, ende vande Termijnen, op off binnen dewelcke de navolgende Plaetsen, soo vande Keysersche als Fransche ende Sweedsche, door de gemaeckte Vrede sullen moeten gherestitueert werden. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-plano, een blad.

= W. 2933.

5662 N°. 171. La Pvblication De La Paix Generale d'entre l'Empire et la France, dans les villes de Munster & d'Osnabruk, ensuite de sa signature, et ce qui s'y est passé: Ensemble les réjoüissances qui s'en sont faites en ces villes là: L'ouverture des Estats de Pologne pour l'Election d'vn nouveau Roy: Et L'hommage presté au Roy de Dannemarc, dans le païs d'Holstein. *Z. afz. titel. Aan het einde*: A Paris, du Bureau d'Adresse, aux Galleries du Louvre, ... le 13 Novembre 1648. Avec Pr. in-4°., 12 blz.

Zie aanteekening bij n°. 5625.

5663 N. 174. Sommaire des Articles de la Paix Generale entre l'Empire et la France. *Z. afz. titel. Aan het einde:* A Paris, du Bureau d'Adresse, ... le 17 Novembre 1648. Avec Privilége. in-4°., 20 blz.

Het vredes-verdrag van het Duitsche rijk met Frankrijk en Zweden is te vinden in *Bougeant*, *Histoire du Traité de Westphalie*, *II*, 507—631 en in *Dumont*, *VI*, *2de stuk.*

5664 N. 177. Abregé du Traité et des Articles De Paix Arrestez A Osnabruk entre les Plénipotentiaires de l' Empéreur et de la Reine et Couronne de Suede, en présence des Estats de l' Empire. *Z. afz. titel. Aan het einde:* A Paris, du Bureau d'Adresse, ... le 25 Novembre 1648. Avec Privilége. in-4°., 20 blz.

Zie 't vorig nummer.

5665 N. 181. Svite de l'abrege' Dv Traité Et Des Articles De Paix, d'entre l'Empire et la Süéde. *Z. afz. titel. Aan het einde:* A Paris, du Bureau d'Adresse, ... le 2 Décembre 1648. Avec Privilége. in-4°., 16 blz.

5666 Friedens-Schlusz, Zwischen der Römischen Käyserlichen, Auch Königl. Schwedischen Mayst. Mayst. Mit der Röm. Käys. Mayst. Special-Gnad vnd Freyheit; Auch Churfürstl. Mäyntzischer Concession nicht nachzudrucken. (*Met het rijkswapen op den titel.*) Gedruckt zu Mäyntz, bey Nicolas Heyll.... M.DC.XLVIII. in-4°., 96 blz.

5667 N°. 192. Protestation Des Espagnols Contre le Traité de l'Empire avec la France: Où sont déduits les griefs que le Roy d'Espagne prétend y avoir receus. *Z. afz. titel. Aan het einde:* A Paris, du Bureau d'Adresse, ... le 24 Décembre 1648. Avec Pr. in-4°., 16 blz.

5668 Opmerckinghe Vanden Dertigjarigen Duytschen Krygh Welcke haer begin ghenomen heeft Anno 1618. Ende... 1648. ghe-eyndight is ... Item: Een Lijste, hoe veel Veldt-slagen in de ghemelde Jaren in Duytschlandt, ende de Nabuyrighe Landen zijn gheschiet. Midtsgaders: Hoe veel Volcks in de Veldt-slaghen, ... is gebleven, daer onder alle de voornaemste Helden, *enz.* ... t'Amsterdam, Gedruckt by Jan van Hilten, ... Anno 1648. in-4°., 24 blz.

Chronologische lijst, met de dagteekening der gebeurtenissen, van 1618 tot Oct. 1648. (T. 3258.)

5669 Opmerckinghe Van den Derti*ch*jarig*h*en Duytschen Krygh *enz.* (*als 't voorg.*) . . . ghe-eyndi*ch*t . . . Duytschlan*t*, *enz.* . . . t'Amsterdam, Ghedruckt by Jan van Hilten, ... Anno 1648. *Andere druk.* in-4°., 24 blz.

5670 Puerperium Pacis ad Dn. Joh. Adler Salvium, Haereditarium de Tullingen, *etc.* . . . S. R. Mtis. Regnique Sveciae Senatorem et ad Comitia pacis in Germania Legatum. Hamburgi, Typis Jacobi Rebenlini, M.DC.XLVIII. in-4°., 12 blz,

Latijnsch gedicht. Aan het einde: *f. Hamburg*, **24.** *Octobr. Joh. Conradus Dietericus, Professor Marpurgensis.*

5671 Celeusma Pacis ad ... Dn. Johan Oxenstierna, ... S. R. Mtis Regnique Sveciae ad Comitia Pacis in Germania Legatum, Cum voti nuptialis ergo Wismariam tenderet. Hamburgi, Typis Jacobi Rebenlini, Anno M.DC.XLVIII. in-4°., 8 blz.

Latijnsch gedicht. Aan het einde: *f. Hamburgi d.* **13.** *Aug. hum. obs. e. Joh. Conradus Dietericus, Historiarum et Graecae Linguae P. in Acad. Marpurgensi.*

5672 Goede tijdinge van Munster. Tot VVtrecht. Ghedruckt by Frans Levijn, ... 1648. in-8°., 8 blz.

Nadruk van T. 3259. Missive, met bericht van de teekening van het Vredestraktaat, van 31 Januarij. (T. 3260.)

5673 Verbintenisse, Welcke is ghegeven geweest van de Gevolmachtighde des Coninghs van Spangien, binnen de Stadt Munster Den 30 Januarij 1648. Als men tekende ende sloot d' Eeuvvighe Vrede met de Heeren Staten van Hollandt, etc. *Onderaan:* t'Antwerpen by Martinus Binnart, ... 1648. in-fol°., een blad.

Ook te vinden, met den Franschen tekst er bij, in T. 3264. (W. 2934.)

5674 Articulen en Conditien van den Eeuwigen Vrede, Geslooten tusschen den ... Koninck van Hispaignen, etc. ter eender, ende de ... Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, ter ander zijde; onderteyckent ende bezegelt den dertigsten Januarij 1648. Tot Munster. (*Met titelfileet.*) Tot Rotterdam, By Haest van Voortganck, ... 1648. in-4°., 30 blz.

Met de volmachten van de Gezanten. Verg. T. 3307. (T. 3261.)

5675 Articvlen en Conditien *enz.* (*als 't voorg.*) ... Koning ... (*Met hetzelfde titelfileet.*) Tot Rotterdam, By Haest van Voortganck, ... 1648. in-4°., 28 blz.

= W. 2936. Andere druk, de laatste blz. onbedrukt.

5676 Missive In dato den Eersten Februarij 1648. Gesonden uyt Munster, Aen de ... Staten Generael, Over de Confirmatie ende Teeckeningh van de Vrede tusschen de Vereenichde Nederlantsche Provintien, ende de Kroon Spangien. Blijde en Waerachtighe tijdinghe. (*Met titel-*

vignet.) Tot Vtrecht, By Adriaen van Bueren,... Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Missive van de Nederl. gezanten. Niet bij ***Aitzema.*** **(T. 3263.)**

5677 Missive *enz.* (*als 't voorg.*) ... *Ghe*sonden ... Teeckeningh*e* van de*n* Vrede ... Vereeni*gh*de Nederlan*d*tsche ... vvaerachtig*e* Tyding*e* ... Tot *W*trecht, By Adriaen van Bueren,... Anno 1648. in-4°., 8 blz.

= W. 2938.

5678 Bysonder Artijckel, Raeckende de Scheep-vaert Ende Koop-handel, Volgens Tractaet vande Vrede Besloten (*ged.* 4 *Febr. Fransch en Hollandsch.*) (*Met titelfileet.*) Tot Amsterdam, Gedruckt by Claes Jansz,... Anno 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3265.

5679 Bysonder Artijckel *enz. Andere druk als de voorg. De laatste blz. begint daar*: van Contrebande, *hier:* andere Goederen. in-4°., 8 blz.

= T. 3266.

5680 Fama Bonvm, sive Tvba prodroma Pacis Hispano-Batavae. Ebuccinata candidè, in destinato praefectoque PACI Vniversali Amphitheatro Monasterij, mox atque Svbscriptionem Acticulorum PACIS sub ... vesperam diei trigesimi, Mensis Januarij, M. DC. XLVIII. inter ... Hispaniarum ac Ordinum Generalium Foederati Belgij Legato-Plenipotentiarios solenniter feliciterque vtrinque fieri contigit. Animâ et Auctore praepropero Johanne Cools, J. C. Hornâ-Batauo, negotiorum Pacis, quadriennali consequenter, Publicae Pacis Amore, priuato suo Aere, inspectore. Anno M. DC, XLVIII. MonasterI Westphaliae, Typis Bernardi RaesfeldI. in-4°., 28 blz.

Zie: ***Navorscher, IX, blz.*** **236** ***vr.*** **320** ***en blz.*** **357.**

5681 MYn Heeren Schoutich, Borghemeesteren, Schepenen, *enz.* ... van Antwerpen, *enz.* (... *Verlof voor de* Inwoonders van de Gheunieerde Provintien *om by gelegenheid van de* Entree *van* sijne Doorluchtigste Hoogheydt [*Aartshertog Leopold*] *zonder paspoort in de stad te komen, gedagt.* 19 *Maart* 1648). *Onderaan:* Na de Copye van Antwerpen by Guilliam Verdussen ... *z. j.* in-fol°., een blad.

5682 Redenen By den Edelen Heere van Nederhorst, Overgegeven aen sijn Ed. Collegae, de Heereen (*sic*) Plenipotentiarij, ende gesonden aende ... Staten van Vtrecht. Hier zijn noch by gevoeght eenige Bedenckingen. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3268. De ***Redenen*** **bij** ***Aitzema, Vredehand.,*** **351. Verg. T. 3267.**

5683 Redenen *enz.* ... Hier is noch by gevoeght het Tegen-bericht ende Wederlegginge *enz.* (N°. 5685) t'Amsterdam, gedruckt by de Weduwe van Joost Broersz. 1648. in-4°., 12 blz.

Compresse nadruk ook met de *Bedenckingen* uit het vorige stuk, hoewel dit niet op den titel staat. Het *Tegen-bericht* heeft afzonderlijken titel. (T. 3269.)

5684 Antwoort Van den Leser Aen den Drucker. (*Met titelfleet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* In 't Jaer 1648. in-4°., 12 blz.

Tegen de *Bedenckingen* in de beide vorige uitgaven bij de *Redenen* van Nederhorst gevoegd. (T. 3270.)

5685 Tegen-bericht Ende Wederlegginge Vande Redenen die van wegen den Heer van Nederhorst Ter Vergaderinge vande ... Staten Generael syn ingedient Den 3 Februar. 1648. (*Met een drukkersmerk op den titel.*) In 's Graven-hage, Gedruct (*z. n. v. dr.*) ... Anno 1648. in-4°., 12 blz.

Aan het slot: „.... *overgelevert den* 13. *Maert* 1648. *Geteyckent* Johan van Matenesse, Adr. Pavv." (T. 3271.)

5686 Tegen-bericht *enz. Dezelfde druk als het voorg.* (*Met hetzelfde drukkersmerk.*) In 's Graven-hage, Gedruct, voor Jan Veely, ... Anno 1648. in-4°., 12 blz.

= T. 3272.

5687 Tegen-bericht, (*als het voorg.*) ... Tot Rotterdam, Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 12 blz.

5688 Vertooch van de Heere van Neder-horst, jeghens het Teghen-bericht van de Heeren van Matenes ende Heem-stede. Mitsgaders Het Certificaet vande Heeren Plenipotentiarisen van Vranckrijck, daer neffens over-ghelevert. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno M DC XLVIII. in-4°., 32 blz.

Aan het slot van het *Vertooch* vindt men een *Extract uyt de resolutie vande .... Staten 's Landts van Utrecht, den* 24 *Martij* 1648, om het uit naam van genoemde Staten door de gekommitteerden dier provincie ter Vergad. van de Staten Generaal over te leveren. Achter het *Certificaet* is onder het opschrift *Den Drucker tot den Leser* een antwoord op de Bedenckingen (n°. 5682) gevoegd. (T. 3274.)

5689 Vertoo*gh enz.* (*als het voorg.*) ... *Gh*edruckt ... 1648. in-4°., 16 blz.

= T. 3275.

5690 Vertooc*h enz.* (*druk als* N°. 5688) ... Als oock Eenige by-gevoeghde poincten den Leser te bedencken gegeven, by desen tweeden druck

vermeerdert. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno MDCXLVIII. in-4°., 32 blz.

= T. 3276.

5691 Missive Van den 14. Februarij 1648. Geschreven vande Coninck van Vranckrijck aen de ... Staten Generael ... Mitsgaders De Propositie gedaen van Monsieur Thuillerie, extraordinaris Ambassadeur des Conincx inde vergaderinge vande ... Staten Generael. (*den* 3 *Maart*, *Fransch en Hollandsch.*) Tot Leyden, By Frans van Meenen ... Anno M DC XLVIII. in-4°., 12 blz.

= T. 3278.

5692 Missive ... Coningh *enz.* (*als 't voorg.*) ... *Met hetzelfde adres.* Anno 1648. in-4°., 4 blz.

Compresse nadruk alleen van de Hollandsche vertaling. (T. 3279.)

5693 Missive *enz.* (*als 't voorg.*) ... Item: 2 Propositien, gedaen door den Heer de la Thullerie, ... op den 3 Meert. Den tweeden op den 17 Meert 1648. ... Mitsgaders Eenighe Consideratien op beyde de Propositien, Item: De Propositie van den Heer Talon, ... op den 15 Januarij 1648. Hier nevens zijn by-gevoeght de Reden by den Ed. Heer van Nederhorst, overgegeven ... noch by ghevoeght eenige Bedenckingen. Midtsgaders Tegen-bericht ende Wederlegginge *enz.* ... In 's Graven-hage, Gedruckt (*z. n. v. dr.*) ... 1648. in-4°., 20 blz.

Herdruk volgens den titel van n°. 5683, 5692 en 5696. In het exempl. voor mij, dat compleet schijnt te zijn, vindt men echter de *Reden* van *Nederhorst* en het *Tegenbericht* niet (T. 3281). Hetzelfde is met het exempl. der Kon. Bibl. het geval.

5694 Harangue, Of Propositie Gedaen door Monsieur de la Thuillerie ... Den 17. Meert 1648. In de vergaderinge van de ... Staten Generael. (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno M DC XLVIII. (*Fransch en Holl.*) in-4°., 8 blz.

Bij *Aitzema*, *Vredehand.*, 362 *v.v.* (T. 3282.)

5695 Proposition Faicte par Monsieur De la Thuillerie, Ambassadeur Extra-ordinaire du Roy de France a l'Assemblée des ... Estats Generaux du pais bas le 18 de Mars, 1648. Propositie Gedaen door Monsieur De La Thuillerie, Ambassadeur Extraordinaris des Konings van Vranckrijck, inde Vergaderinge der ... Staten Generael, den 18 Meert, 1648. Tot Schiedam, Gedruckt by Philips van Beusecum. 1648. in-4°., 8 blz.

Andere druk met verschillend translaat van 't voorg. Daar en bij *Aitzema*, *Nederl. Vreedehandeling*, is dit stuk gedagt. 17 Maart. (W. 2942.)

5696 Twee Propositien Gedaen door den Heer De La Thullerie ... Op den 3. Mart. Den tweeden op den 17 Mart 1648. Ter vergaderinge van ... Staten Generael der Vereenichde Nederlanden. Mitsgaders Eenige consideratien op beyde de Propositien. Tot Wtrecht, Gedruct voor Frans Levyn, ... Anno CIↃ IↃ CXLVIII. in-4°., 38 blz.

Achteraan de Propositie van Talon van 15 Jan. met de aanspraak van den drukker, als in n°. 5622, en eenige extracten. Op den titel de vruchtboom met 7 takken met bijschrift *Societas illaesa*, het drukkersmerk van *Jan Veely* te 's Gravenhage. Waarschijnlijk is A d r. P a u w schrijver van dit traktaat. Verg. T. 3332. (T. 3283.)

5697 Twee Propositien *enz. Druk als de voorg., met vignet in plaats van drukkersmerk op den titel.* in-4°., 38 blz.

= T. 3284.

5698 Twee Propositien *enz.* (*als 't voorg.*) ... den tweeden op den 17 Mart*y* 1648. Ter vergaderin*ghe* ... Vereenig*h*de Nederlanden ... (*Met titelvignet.*) Tot Wtrecht, Gedruc*kt* voor Frans Levijn, ... Anno 1648. in-4°., 20 blz.

= W. 2943. Compresse druk gedeeltelijk met Duitsche letter.

5699 Aaloude Heersch-en-Oorlogs-sught van Louis de XIV, Tot nadeel en verderf van sijn geheel Koninkrijk. Ofte Twee Propositien Gedaen door den Heer De La Thullerie ... Op den 3 Mart. den tweeden op den 17 Marty 1648. Ter vergaderinghe van ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. Mitsgaders Eenige consideratien op beyde de Propositien ... Tot Wtrecht, Gedruckt voor Frans Levijn, ... *z. j.* in-4°., 20 blz.

Deze druk is nagenoeg geheel gelijk aan 't voorgaande.

5700 Propositien gedaen door den Heere de la Thvillerye. (*Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 16 blz.

De inhoud is geheel dezelfde als van het voorgaande. (W. 2944.)

5701 Ingredienten ende Ampliatien Van antwoort te geven Aen den Heer Ambassadeur van Vranckryck Op syne Propositie Van den XVII. Martii 1648. Tot Amsterdam, Gedruct, by Johannes Verny (*pseudon. van J. Veely te 's Grav.*), ... 1648. in-4°., 20 blz.

= T. 3285.

5702 Ingredienten *enz.* (*als 't voorg.*) ... Tot Amsterdam, Gedruc*kt*, by Johannes Verny, ... 1648. in-4°., 12 blz.

De *Ampliatien* zijn met Duitsche letter gedrukt. (W. 2945.)

5703 Ingredienten *enz.* ... Van An*dt*woor*dt* te geven *enz.* ... (*Met titelfileet.*)

Ghedrvckt Naer de Originele Copye van Jan Veely,... 1648. in-4°., 16 blz.

= T. 3286.

5704 Raisons (nommees Ingredients par l'ampliateur) que l'on doibt representer a Monsieur l'Ambassadeur de la Tuillerie suiuant l'aduis Provincial de la Hollande et qui peuuent seruir de rèponse à sa derniere Proposition delliuree a la Generalite le 17 Mars 1648. *Daarnaast als kantteekening:* Correctif des Raisons (aliàs) Ingredients cy joincts. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

Naast de 13 artikelen van het advies der provincie Holland, en het vorige geschrift: *Ingredienten* geheeten, is hier als kantteekening het Fransche *Correctif* geplaatst, voornamelijk ook tegen de Ampliatien in het voorgaande stuk gericht. (T. 3287.)

5705 Lenityf Op een seecker Fransch Correctyf Onlangs tegen de Vrede uytgegeven. Tot Amsterdam, By Niclaes Faeck (*waarschijnlijk pseudoniem van J. Veely te 's Grav., althans bij hem gedrukt*) ... Anno 1648. in-4°., 20 blz.

Wederlegging van het voorgaande. (T. 3288.)

5706 Wederlegh Op seecker Frans schrift, Genoemt Verbeteringe, en Verbreydinge, etc. Mitsgaders de Vermeerderinge Hier by gevoegt, etc. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 18 blz.

= W. 2947. Andere wederlegging van n°. 5704.

5707 Refvtation De Certain escript François, Nommé Correctif Des Ingredients et Ampliations etc. Traduit du Flamend. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 42 blz.

= T. 3289. Vertaling van het voorgaande.

5708 Ratificatie vande Staten van Hollant, Ende de Staten van Vrieslant, Over 't besluyt van de Vrede met den Coningh van Hispangien. (*de laatste gedagt.* 17 *Maart.*) *Met titelvignet.* Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1648. in-4°. 8 blz.

Bij *Aitzema, Vredehand.*, 368 *v.* (T. 3290.)

5709 Ratificatie *enz.* (*als 't voorg.*)... Vrieslan*dt* ... de*n* Vrede ...*Spangien enz. Zonder titelvignet, z. n. v. pl. en v. dr.* Gedruckt ... 1648. in-4°., 6 blz.

= W. 2948.

5710 Zeeusche Buyse. Vertoonende de redenen, waerom des Vyants Offencive Forten, gheleghen aende Noort-west zijde van de Stadt van Sluys, tot op de Reviere 't Swijn tegen over Cazant, met het

Sas daer aen dependerende, behoorden Gedemolieert te werden, voor ende aleer de Ratificatie vande Vrede-Tractaten, effect soude moghen sorteren. (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3291.

5711 *S*eeusche Buyse, Ver*th*oonende *enz.* (*als 't voorg.*) ... (*Met titelfileet.*) *G*edruckt ... 1648. in-4°., 8 blz.

5712 Openhertige en Trouhertige Reqveste, Ghepresenteert ende overghegheven; aen de ... Staten van Zeelant, den 16. Meerte 1648. Door de rechte Patriotten, en ware Lief hebbers des Vaderlandts, ... (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 8 blz.

Voornamelijk tegen de uitoefening van den Roomschen godsdienst in Staats-Braband, ook voor het slechten der grensvestingen in Zeeuwsch-Vlaanderen. Verg. T. 3338. (T. 3293.)

5713 Openhertige en Trouhertige Reqveste *enz.* (*als 't voorg.*) . . . (*Met driehoekig titelvignet.*) *G*edruckt ... 1648. in-4°., 8 blz.

Deze uitgaaf is met Romeinsche, 't voorgaande met Duitsche letter gedrukt. (W. 2949.)

5714 Open-hertige en Trou-hertige Reqveste, *Ge*presenteert ende overgegeven *enz.* (*Met klein titelfileet.*) Gedruckt ... 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3294.

5715 Openhertige en*de* Trouhertige Reqveste, Gepresenteert ende overgegeven *enz.* ... Vaderlan*ts* ... (*Zonder titelfileet.*) Gedruckt ... 1648. in-4°., 8 blz.

Het bericht *Aen den Leser* is met Romeinsch, de *Reqveste* zelve met Duitsch karakter gedrukt. De laatste blz. is ledig gelaten. (W. 2950.)

5716 Resolutie van ... Zeelandt nopende t' afsonderlyck Teyckenen van het Tractaet van Vrede met Spaengien. (*gedagt.* 31 *Maart.*) (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1648. in-4°., 8 blz.

De exemplaren van dezen druk hebben verschil van titelfileet, waarvan het bloemwerk op sommige grooter is. (T. 3295. Verg. W. 2952.)

5717 Resolutie van de Provintie van Zeelandt. *N*opende 't af-sonderlijck *te*yckenen van het Tractaet van Vrede met Spa*n*gien. Mitsgaders Openhertighe ende Trouhertighe Requeste, Gepresenteert ende overghegheven aen de ... Staten van Zeelandt, den 16 Meert 1648. Door de rechte Patriotten, en ware Liefhebbers des Vaderlants ... Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 8 blz.

Compresse druk van het voorgaande en n°. 5713. (W. 2953.)

5718 Consideratien Genomen by de . . . Staten van Zeelandt, Nopende de Vredehandelinghe Tot Mvnster. Over het sluyten vande voornoemde Vrede. Anno 1648. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) in-4°., 8 blz.

Bovenaan den tekst: *Exhibitum* 31. *Martij lectum* 1. *April* 1648. Van dit geschrift wordt aan het slot van de voorgaande *Resolutie* melding gemaakt. Het is overgenomen door *Aitzema*, *III*, 248. (T. 3296.)

5719 Copye Van seeckeren Send-Brieff Gheschreven van Nataneel Ondermarck, Ouderlingh vande Ghemeente tot Middelburgh. Aen synen goeden Vriend Joris Pietersz. inder Eeuwicheyt. Met de Antwoorde van den selven daer weder op gheschreven. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) Anno 1648. in-4°., 8 blz.

De brief van den zich noemenden *Nataneel Ondermarck*, gedagt. 24 April is een vuil paskwil op *Knuyt*, den afgevaardigde van Zeeland te Munster, die in weerwil van de Staten en het volk den vrede zeer bevorderde; het antwoord gedagt. uit Lillo 1 Mei en onderteekend door *Joris Pietersz Hartevelt*, *Ende niet* I n d e r E e u w i c h e y t een gemeen schotschrift op *Veth*, *Stavenisse* e. a., Knuyts tegenpartij. Zie ook *Aitzema*, *III*, 247. (T. 3297.)

5720 Ontdeckinghe Van een VVonderlick Monster, onlanghs in Hollandt geopenbaert. Door Een ghemeynden Brief; uyt-ghegeven op de namen van Nathanael Ondermerck, en Joris Pieterssen Hardixvelt (*sic*): om yder te doen sien wat in dese Vrede-handelinge al om gaet . . . (*Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1648. in-4°., 14 blz.

Brief aan een *Eerwaerden Heer* van een Zeeuw, die tegen den vrede is. (T. 3298.)

5721 Vriendelicke Aen-sprake van de Zeeuwen aen de Hollanders, Over Den aenstaenden Vrede, om contentement aenden anderen te gheven, over de verschillicheyt van hare opinien: alles tot preservatie vande goede Vnie. . . . (*Met titelvignet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1648. in-4°., 16 blz.

Tegen den vrede en voor aansluiting bij Frankrijk.

5722 Resolvtie, Van de . . . Staten Generael, aengaende de Ratificatien en Publicatien, der Articulen van den Vreede, geteekent tot Munster den 30en Januarij 1648. Tvsschen Zijne Majesteyt van Spagnien, en de Vereenighde Provincien van desen Staet. Ghearresteert den 4en April 1648. (*Met titelvignet.*) Tot Amsterdam, By Johan van der Mast, . . . Anno CIↃ IↃC XLVIII. in-4°., 8 blz.

= T. 3299.

5723 Resolutie, *enz.* (*als 't voorg.*) . . . Ratificatie Ende Pvblicatie, . . . Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) . . . 1648. in-4°., 4 blz.

= T. 3300.

5724 Remonstrantie, Vande Bander-heeren, Edelen, Steden (*van Staats Brabant*), Om te sijn een Lidt van de Unie. t' Hantwerpen, By Cornelis Martensz, ... Anno 1648. in-4°., 14 blz.

In of omstreeks April in 't licht gegeven. Zie: *Aitzema*, *III*, 248. (T. 3301.)

5725 Copie D'Vne Lettre De Monsieur Le Comte de Servient, ... à Messieurs Les Ambassadevrs ... De Messievrs Les Estats Generaux ... A Mvnster le XV. May 1648. *Z. n. v. pl en v. dr.* in-4°., 18 blz.

= T. 3302.

5726 Copie d'Vne Lettre *enz.* (*als 't voorg.*) ... le 14 jour de May 1648. *Z. afz. titel*, *z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°., 8 blz.

= T. 3303.

5727 Copye Van een Brief van ... Grave Servient, ... aen ... de Ambassadeurs der Vereenighde Nederlanden, op den 14 May, Anno 1648. *Z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3304.

5728 Copye, Van eenen Brief van ... den Grave Van Servient (*gedagt.* 14 *Mei. Met titelvignet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 8 blz.

Andere vertaling van n°. 5726, achteraan gedagteekend: *den* 18 *May.* (T. 3305.)

5729 Gewenste Tijdinge Van de Ratificatie. Nopende den Coningh van Spangien, ende de ... Staten. Geschreven uyt Munster den 15 May, 1648. *Onderaan:* t'Amsterdam, Gedruckt by Jan van Hilten, ... Anno 1648. in-fol°., een blad.

5730 Vercondinge van de Vrede den dertichsten Januarij deses loopende Jaers ..., solemneelick geslooten binnen Munster ... tusschen den ... Coningh van Spagnen, etc. ter eenre, ende de ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden ter andere zijde, daer op weder-zijts Ratificatie in behoorlicke forme den vijftienden deses ... is uytgewisselt, ende het voornoemde Tractaet vervolgens met solemneelen Eede bevesticht. (*gedagt.* 19 *Mei. Bovenaan prijkt de Nederlandsche leeuw.*) In 's Graven-hage, Byde Weduwe, *enz.* van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1648. in-plano, een blad.

= W. 2959.

5731 Vercondinge vande Vrede den 30 Januarij ... solemnelijck gesloten *enz.* ... Na de Copye in 's Graven-Hage, by de Weduwe *enz.* ... van ... H. Jsz. van Wouw, ... Anno 1648. in-fol°., een blad.

Nadruk van het voorgaande. (W. 2960.)

5732 Pvblicatie Van Den Vrede tvsschen den Catholiicken Coningh Van Spaignien ende De ... Staten Generael ... Gheschiedt tot Munster op den 16. dagh van Mey, anno 1648. (*Met titelfileet.*) t'Antwerpen, By Martinus Binnart, ... Anno 1648. in-4°., 4 blz.

Niet te verwarren met T. 3306 en W. 2958, waar de tekst der afkondiging van den vrede gevonden wordt, terwijl hier slechts een verhaal van die gebeurtenis gegeven wordt. Achteraan de kerkelijke goedkeuring: ***Vidit V. C. V. L. C & A. A.***

5733 Tractaet van Vrede, Beslooten den dertichsten Januarij ... binnen de Stadt van Munster ... tusschen ... Phillips de vierde ..., Coninck van Hispanien, etc. ter eenre, ende de ... Staten Generael vande Geunieerde Nederlanden, ter andere zyde (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-hage, By de Weduwe *enz.* ... van ... H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1648. Met Privilegie. in-4°., 28 blz.

Met de ***Procuratien*** **der gezanten, de** ***Ratificatie vanden Coninck van Spagnien*** **(niet gedagt) en van de Staten Gen. (ged. 18 April) en de** ***Vercondinge van de Vrede*** **(ged. 19 Mei). Ook het** ***Privilegie*** **is van 19 Mei. (T. 3307.)**

5734 Tractaet van Vrede, *enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 28 blz.

Deze druk komt geheel overeen met den voorgaande, maar het, ook hier op den titel vermelde, ***Privilegie*** **wordt op de keerzijde van den titel niet gevonden.**

5735 Tractaet van Vrede, Besloten ... Philips *enz.* ... (*als 't voorg.*) in-4°., 28 blz.

= T. 3308. Latere herdruk, evenals 't voorg. zonder privilegie.

5736 Tractaet van Vrede. Besloten *enz.* ... (*zonder wapen op den titel.*) In 's Graven Hage, Na de Copye By de Wed. *enz.* van .. H. Jsz. van Wouw, ... Anno 1648. in-4°., 26 blz.

Volgens de aanteekening bij T. 3309 schijnt het ex. der Kon. Bibl. niet compleet te zijn, althans de uitschrijving van den Dank- en Bededag ontbreekt hier.

5737 Traicté de la Paix, Conclu le trentjesme Janvier ... 1648. en la Ville de Munster *etc.* ... (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) A la Haye, Chez la Veufve, *etc.* ... de H. Jssz. de Wouw, ... Anno 1648. Avec Privilege. in-4°., 32 blz.

Hetzelfde als de Hollandsche uitgave inhoudende; de volmacht aan de gezanten der Staten en de ***Vercondinge van de Vrede*** **zijn in 't Nederlandsch gelaten. Zonder bijgevoegd privilegie. (T. 3312.)**

5738 Tractatvs Pacis Inter Catholicam svam Maiestatem, et Dominos Ordines Generales Prouinciarum Vnitarum Inferioris Germaniae. Signatus vtrinque 30. Januarij: Ratihabitus et Juratus 15 Maij; Publicatus 16. eiusdem Mensis, Monasterij Westphalorum, Anno

1648. E Gallico et Belgico sermonibvs, subrogatis subrogandis, aliisque nuspiam antehac editis, in Latinum, nunc primum … Magnatum Legatorumque auctoritate et inuitatu, translatus à Johanne Cools JC. Horna-batauo, negotiorum Pacis quadriennali, publicae Pacis amore, priuato suo Aere, inspectore. Accedvnt Acta Qvatridvi Sive Solennitates Ratificationvm, Jvramenti, Pvblicationis, Aliaque mox illas consecuta Solennia. Auctore praepropero, Plerorumque, si non omnium, oculo aut aure, Translatore, qui supra. Monasterii Westphaliae, Typis Bernardi Raesfeldii, Anno Domini M. DC. XLVIII. ipso Mense Maij. in-4°., 64 blz.

5739 Uitschryvinge Van den Algemeenen Dancksegging-Vast- en Bede-Dagh over den Eeuwigen Vrede. (*gedagt.* 22 *Mei.*) *Daaronder:* Copie van de Missive die met d'Uytschrijving gesonden is. (*van denzelfden datum.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

Dit is de algemeene circulaire van gecommitteerde raden van de Staten van Holland; die van Utrecht, met die van Holland nagenoeg gelijkluidend, vindt men in *N. C. Kist, Neêrlands Bededagen en Biddagsbrieven, II*, 182, 183.

5740 Oratie van de Vrede, tusschen … Philippe De IV, Coninck van Hispanien, ende de Staeten der vrye Vereenichde Nederlanden, besloten in den jaere 1648. Vytghesproocken in de Vniversiteyt tot Leyden door Marcus Zuerius van Boxhorn. Vyt het Latijn Overgheset. (*Met titelvignet.*) Tot Leyden, By Cornelis Banheyningh, … 1648. in-4°., 38 blz.

= W. 2967.

5741 Korte Verklaring van de Ses Eerste Vertoningen, Gedaen binnen Amsterdam, op de Eevwige Vrede, Den 5 Junij 1648. *Onderaan:* t'Amsterdam Gedruckt voor Jan Banningh … 1648. in-plano, een blad.

Bij T. 3313 is de naam van den samensteller *Dr. S. Coster* onderaan op den titel vermeld. Hier is dat niet het geval; de naam kan echter ook zijn afgesneden.

5742 Korte Verklaringh *enz.* … Door Dr. Samuel Coster. Den tweeden Druck. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) t'Amsterdam, Gedruckt voor Jan Banningh, … Anno 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3314.

5743 Beschrijvingh Van de zes middelste Vertooningen; Die, door last der … Burgermeesteren, t'Amsterdam Vertoont zijn. Door Geeraardt Brandt De Jonge. (*Met een vogel als titelvignet.*) t'Amsterdam, voor Joost Hartgers, … *z. j.* in-4°., 8 blz.

= T. 3315.

5744 Uitlegging Op eenige Vertooningen; Die, door last der ... Bvrgermeesteren, t'Amsterdam op de Markt vertoont zijn. Door Jan Vos. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) t'Aemsteldam, By Jacob Lescaille, ... 1648. in-4°., 12 blz.

= W. 2969.

5745 Uitlegging Op eenige Vertooningen; ... Den tweeden Druk, met de zes middelste Vertooningen vermeerdert. (*Met het wapen van Amst. op den titel.*) t'Aemsteldam, By Jacob Lescaille, ... 1648. in-4°., 12 blz.

De *Vytlegging Van de zes middelste Vertooningen* is in andere bewoordingen dan in de authentieke beschrijving van *Brandt*, en zonder diens verzen. Negen vertooningen zijn door *J. Vos* besongen. (T. 3317.)

5746 Vitlegging Op eenige Vertooningen ... Den derden Druck, met de zes middelste Vertooningen vermeerdert. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) t'Aemsteldam, By Jacob Lescaille, ... 1648. in-4°., 12 blz.

= T. 3318.

5747 Vreede Tusschen Filippus De Vierde, Koning van Spanje, En De Staaten der Vrye Neederlanden. Door Jan Vos gerijmt. (*Met titelvignet.*) Tot Rotterdam, By Joannes Naeranus, ... Anno 1648. in-4°., 32 blz.

De opdracht aan *Andries Bicker* is gedagteekend 15 Mei. (T. 3319.)

5748 Der Witte Angieren Gedicht ende Gesang: op de Eeuwige Vrede ... Gepubliceert den 5 Junij, 1648. (*Met het schild der rederykerskamer op den titel.*) *Het adres is afgesneden en moet zyn:* Haerlem, H. Pass. v. Wesbusch. in-4°., 12 blz.

De volgorde in dit ex. is niet dezelfde als die in T. 3322; de inhoud schijnt hier ook niet geheel compleet te zijn. Op blz. 2 begint de *Prologe*. Dan volgt op blad 5 een *Refereyn* onderteekend: *Een is 't alleen* (zinspreuk van den rederijker Jan Willemsz), daarna op blad 6 een *Vrede-Liedt*.

5749 Trivmph-trompet, Over de Vrede, ... Ghesonghen ende gepronuncieert by de VVijngaert-Rancken, Onder 't Woordt Liefd Boven Al, In 't Vrede-Jaer 1648. en Triumph-Maent Juny 5. Binnen Haerlem. (*Met het schild der kamer boven den titel.*) *Onderaan:* Gedruckt tot Haerlem, by Vincent Casteleyn, ... 1648. in-plano, een blad.

Onder de *Trivmph-Trompet: Vrede uyt-roep der Wyngaert-Rancken*, onderteekend *Verblydt in 't Kruys* (door N. Wollewijns?)

5750 Steven Theunissens Olyf-Kransen, Gevlochten om 't hooft vande Hemelsche Vrede. Op de Triumph-doot vanden Bloedt-hondt

den dullen Mars, Sanghs-wijse vertoont by de 145 Jaerige Reden-Kamer, Liefd Boven Al (*d. w. z. de Wijngaardranken*) In 't Vredejaer 1648. Maent Junij 5. Binnen Haerlem. (*Met het schild der kamer op den titel.*) Gedruckt tot Haerlem, by Vincent Casteleyn, ... 1648. in-4°., 8 blz.

De vier *reyen* zijn onderteekend *Lust nae Rust* en gedicht, zooals ook reeds uit den titel blijkt door S. Theunissens (alias Anthonsz) van der Lust.

5751 Jonas Van Gervvens Geluckwenschingh Over Den eeuwigen Vrede, *enz.* ... (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, By Jacob Roels, ... Anno 1648. in-4°., 10 blz.

= T. 3328. Onderteekend: *Hout dat goet is.*

5752 De Fama singht het Voor-gesangh, Over De Vrede, *enz.* ... Stemme: Psalm 116. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

Onderteekend: Jan Pietersz. Beeld-houwer.

5753 Hollants Vree-Tonneel Of Bly-eynt Speel. Op den Sin B'thontt Laang Vre. Gherijmt over den beslooten Vreed tot Munster den $\frac{30}{20}$ des Maents Juni. 1648. (*Met titelvignet.*) Tot Nymegen, Gedruckt by Niclaes van Hervelt, 1648. in-4°., (VIII) en 56 blz.

Blijkens de onderteekening der opdracht is P. van Haps *SS. LL. Studios.* de auteur. Op den titel bevindt zich een tijdvers en een ander aan het slot, die beiden het jaartal 1668 (*sic*) geven.

5754 Vreughde-Zangen Over den eeuwigen Vrede, Tusschen Spangien En de Vereenighde Nederlanden: Daar by noch andere invallingen van den Rijmer, voor en ontrent 't sluyten der selver Vreede.... (*Met een vogel als titelvignet.*) t' Amstelredam, Voor Joost Hartgers, ... Anno 1648. in-4°., 16 blz.

Onderteekend: *J. S. V. C.*

5755 Predicatie Over den CXXII Psalm. Tot opweckinghe van Dancksegginghe tot Godt wegen de gepubliceerde Eeuwige Vrede, ... Gedaen tot Amsterdam den 10 Junij voor de middagh inde Christelijcke Vergaderinghe der ghener diemen Remonstranten noemt. Door D. Bartholomaeum Praevostium. (*Met titelvignet.*) Tot Amstelredam, Voor Pieter Walschaert, ... 1648. in-4°., 32 blz.

= T. 3325.

5756 De Nieuwe Vertooningen, Die op de Schouburgh Door goet vinden van de Regeerders Al daer sullen vertoont worden op Dinghsdagh den 23. Junij. Door A. Boelens. (*Met het wapen van Amsterdam op den titel.*) t'Amsterdam, (*z. n. v. dr.*) ... 1648. in-4°., 8 blz.

5757 Generale Prognosticatie Van het jaer 1572, tot desen tegenwoordigen jare toe, ... Alles in 't Latijn beschreven van ... Ticho Brahe ... Zijnde seer speculatijf op desen tegenwoordigen tijdt. Mitsgaders: Een waerachtigh verhael van 't sluyten van de Vrede binnen Munster, *enz.*... Ter Goude. Gedruckt by Pieter Rammazeyn. Anno 1648. in-4°., 12 blz.

Achteraan de Missive van de Ambass. te Munster, waarin zij aan de Staten Gen. kennis geven van de uitwisseling der vredestraktaten, van den 15 Mei, met begeleidende missive van Gecomm. Raden van 18 Mei. (T. 3326.)

5758 Koningl: Fransch Bevel, tot Restitutie alleen vande Zeeusche Scheepen, (*Fransch en Hollandsch gedagt.* 17 *Juli.*) Met een Byvoeghsel Tot Den Leeser. Ghedrvckt Voor de Beminders van 's Landts Wel-varen. (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1648. in-4°., 12 blz.

= T. 3327.

5759 Artyckelen Vande Fransche Protectie Over de Stadt Luyck. (*Fransch en Hollandsch met eenige Vragen daarover.*) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 12 blz.

= T. 3328.

5760 Advys Op de Memorie van de Heere President (*lees*: Resident) van Vranckryck. Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*)... 1648. in-4°., 8 blz.

Vooraf de *Memorie* (over de Luiksche zaak) gedagt. 31 Aug. Het *Advys* is onderteekend: *Maestricht den ... Septembris* 1648. *V dienstwilligen N. V. S.* (T. 3329.) In andere exemplaren is het foutieve *President* op den titel verbeterd in *Resident*.

5761 En Conseil De la Cité de Liege tenu en la Sale haute le 7. de Septembre 1648. ... (*Met Holl. vertaling.*) *Onderaan:* In 's Gravenhage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno 1648. in-plano, een blad.

Verklaring van de neutraliteit der stad Luik, uitgegeven met het doel om de geruchten, dat zij de Fransche zijde zoude gekozen hebben, te logenstraffen. (W. 2972.)

5762 Handelinge van Verbondt ende Alliancie Tusschen den Coninck van Vranckryck, Ende De ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. (*Met titelfileet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1648. in-4°., 40 blz.

Verschillende traktaten enz. van April 1634 tot Febr. 1644, volgens de hieronder vermelde *Samen-spraeck* te Utrecht gedrukt, waarschijnlijk door toedoen van *Nederhorst*. Verg. n°. 5682. (T. 3330.)

5763 Handelinge van Verbondt *enz.* (*als 't voorg.*) ... Den tweeden druck, Verbetert en vermeerdert met De Ligue van Garantie van den Jare 1647. (*Met titelfileet.*) Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... Anno 1648. in-4°., 40 blz.

= T. 3331.

5764 Response Des Peuples De Flandre Av Donneur D'Advis Francois. (*Met titelvignet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* M. DC. XLVIII. in-4°., 36 blz.

Beantwoording van een pamflet (n°. 5694 ?) dat drie jaren geleden in het licht gekomen is en thans met eenigszins veranderden titel opnieuw uitgegeven was. (W. 2975.)

5765 Des Druckers Belydenisse. (*Met titelfileet.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 56 blz.

Blijkbaar door of van wege den Franschen gezant geschreven, om Frankrijk te rechtvaardigen en de partij in Nederland, die voor den vrede met Spanje was: *Pauw*, *Bicker* enz. zwart te maken. Vooral heeft hij het op *Pauw*, „*onsen groten Minister en nieuwen Wetgever*" en zijne „*pasquillen*" (verg. n°. 5478 enz.) begrepen. Het begint: „*Dewijl wy nu het Paes-feest hebben*" enz. Hoewel het volgende geschrift volgens den titel eene vertaling hiervan is, is het waarschijnlijk eerst in het Fransch geschreven. (T. 3332.)

5766 La Confession de L'Imprimevr, Traduitte, Du Flamend en Francois. (*Met titelvignet.*) Imprimée (*z. n. v. pl. en v. dr.*) l'an 1648. in-4°., 62 blz.

= T. 3333.

5767 Antwoort Op des Drvckers Belydenisse. (*Met titelfileet.*) Gedruct tot Munster, (*z. n. v. dr.*) Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Hierin lasterlijke aantijgingen tegen *Nederhorst*. Verg. n°. 5682 v.v. (T. 3334.)

5768 Weder-Caets op de antwoordt des Druckers belijdenisse. Tot Amsterdam. Ghedruckt in 't Jaer ons Heeren 1648. by Mecastor Aedepol. in-4°., 8 blz.

Vuil paskwil op *Bicker*, *Pauw* en *Knuyt*. (T. 3335.)

5769 De Penitentie Gegeven aen den Franschen Drucker Op syn Paes-Biecht. Tot Amsterdam, By Jacob Nes (*waarschynlyk volgens T. pseudoniem van* J. Veely *te 's Gravenhage*), ... Anno 1648. in-4°., 72 blz.

Uitvoerige, doch wat hevige wederlegging van n°. 5765. (T. 3336.)

5770 Nederlantsche Absolutie Op de Fransche Belydenis. Tot Amsterdam, By Jacob Nes (*zie 't voorg.*) ... Anno 1684 (*lees*: 1648). in-4°., 32 blz.

Zeer gematigde wederlegging van n°. 5765, zonder persoonlijkheden. Misschien van de hand van Pauw. (T. 3337.)

5771 Samen-spraeck Tusschen Warnaer en Frederyck. Tot Amsterdam, By Isack Teelman, ... 1648. in-4°., 36 blz.

Geschreven den 17den April kort voor de ratificatiën van den vrede, om zijne noodzakelijkheid te betoogen in weerwil van den tegenstand van Frankrijk

en van de Staten van Zeeland. Hierin wordt ook over de *Zeeuwsche Requesten* (n°. 5710 en 5712) gesproken. (T. 3338.)

5772 Samen-spraeck *enz.* (*Compresse herdruk van het voorg. met hetzelfde adres.*) in-4°., 16 blz.

= T. 3339.

5773 Treurige uytkomste in 't Huys Leonis Teghens de ge-eimagineerde trompet-blasers over de Vrede. (*Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*) in-4°., 32 blz.

= T. 3340.

5774 Consideratien van een Vreemdeling, gelaten Aen de Staten van Hollandt. (*Met titelfleet.*) *Z. n. v. pl. en v. dr.* In 't Jaer 1648. in-4°., 16 blz.

Opmerkingen over het Nederlandsch staatsbestuur. Na den vrede, zooals vooraf aan den lezer wordt medegedeeld, geschreven door een Duitscher, die langen tijd hier te lande heeft doorgebracht. (T. 3341.)

5775 Consideratien van een Vreemdeling*h*, *Gh*elaten *enz.* (*als 't voorg. zonder titelfleet.*) in-4°., 16 blz.

= T. 3342.

5776 Discours In Ghevolgh Vande Vrede. (*Met titelfleet.*) Tot Rotterdam, Gedruckt by Isaac de Wilde, ... Anno 1648. in-4°., 24 blz.

Betoog dat het voor de verzekering van onze grenzen en den bloei van onzen koophandel noodzakelijk is, dat de landen van den Westfaalschen Kreits tegen de overmacht van enkelen (Oostenrijk, Frankrijk) beschermd worden. (T. 3343.)

5777 Copie Translaet vande Missive der gesamentlijcke Keur-Vorstel: Heeren Plenipotentiarisen, gheschreven aende ... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden. Dato Munster den 10 Augusti Anno 1646. ... (*Z. afz. titel, z. n. v. pl, v. dr. en z. j.*) in-4°., 16 blz.

De Missive is aan het einde gedagt. 10 Aug. 1648. Daarna volgt nog een *Copie Translaet* van een brief van denzelfden aan dezelfden van 8 Juli 1648, vervolgens *Extract uyt Sijn Chur-Vorstelycke Doorluchtigheyt tot Brandenbourgh Missive, aen Sijne Plenipotentiarisen tot Osnabrugge. Dato Cleve, den* 28. *May* 1648. Alle drie de stukken handelen over de zaak van den Weser-tol. Verg. op 1649.

5778 Kort Verhael Vanden tegenwoordigen Landtverderffelijcken toestant in het Graef-schap Oost-Vrieslandt Door Een getrouw Patriot van syn Vaderlandt. Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 22 blz.

= T. 3344.

5779 Defensie Vander Stenden Recht ende der waerheydt van het kort

verhael over den toestandt in het Graefschap Oost-Vrieslant. Teghens Een praetense Tegen-Bericht aen haer Hoog: Mog. Heeren Gecommitteerden van seeckere Graeflijcke Raden Gedruct overgegeven den 29. July Anno 1648. (*Met titelvignet.*) Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., (II) en 24 blz.

= T. 3345.

5780 Extract Van seeckeren Brief, gheschreven uyt Loando St. Paulo; in Angola, van weghen de groote Victorie die de Onse verkregen hebben tegen de Portugesen onder 't beleydt van onsen Directeur Ouman: mitsgaders de assistentie vande Koninginne Zinga aende onse gedaen. (*gedagt.* 16 *Dec.* 1647.) (*Met titelvignet.*) In 's Gravenhage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno M.DC.XLVIII. in-4°., 8 blz.

= T. 3346.

5781 Extract uyt de Missive vanden President Ende Raden aende ... Staten Generael. Op 't Recif den 22. April 1648. In 's Graven-hage, By Ludolph Breeckevelt, ... Anno M. DC. XLVIII. in-4°., 8 blz.

Over de verliezen der onzen in Braziliё. Met de lijsten der dooden en gekwetsten. (T. 3347.)

5782 Eenige Advijsen Ende Verklaringhen uyt Brasilien. In dato den 19. Mey 1648. Van 't gepasseerde. (*Met houtsneê op den titel.*) Tot Amsterdam, By Philips van Macedonien. (*'s Grav. Lud. Breeckevelt volgens T.* 3349.) ... Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Tijdingen van 22 April en 12 Mei, geschreven uit Rotterdam 7 Julij, benevens eene *Naerder Verklaringe, ... gedaen door Dirck van Hoorn, Supra-Cargo gheweest op 't Schip 't Schaep, van 't Reciff vertrocken den 14. ende van Parayba den 19. May, ... hier over Vranckrijck gekomen den 7. Julij* 1648. (T. 3349.)

5783 Eeni*ghe* Advijsen *enz.* (*als 't voorg.*) ... In dato den 29 (*sic*) May, 1648 ... (*Met titelvignet.*) *t'A*msterdam, By *Ph*lips van Macedonien, ... Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Andere druk met verschil in spelling.

5784 Advys op de Presentatie van Portvgael. Het Eerste Deel. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 24 blz.

De schrijver, waarschijnlijk dezelfde als van het *Vertooch voor den vrede met Portugal* (n°. 5558) belooft ook een Tweede en Derde Deel. Achteraan vindt men eenige extracten uit verschillende Propositien door den gezant van Portugal in 1647 gedaan „*al het welcke de voorsz. Heer Ambassadeur by sijn memorie van den 6 Martij 1648 wederom heeft geconfirmeert*". Dit stuk is evenmin als het volgende vermeld in *Asher's Bibliographical Essay.* (T. 3350.)

5785 Advys Op de Presentatie Van Portugael. Het tweede Deel. Met een Remonstrantie aen sijn Koninckljcke Majesteyt van Portugael

by de Inwoonders Portugesen van de Capitanie van Parnambocq overgelevert. (*den* 12 *Oct.* 1645.) (*Met titelfileet.*) Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., (II) en 38 blz.

= T. 3351. Op sommige exemplaren leest men *Remonstranci.*

5786 Brandt In Brasilien. Gedruct (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., (II) en 10 blz.

In denzelfden geest als het voorg. Zie ook het volgende nummer.

5787 Tegen-advys, Op de Presentatie van Portugal. Gesonden uyt 's Graven-hage. Aen eenen Vrient in Zeelant. Waer in De bedriegerije, ende trouweloos handel der Portuguysen met de H. H. Staten der Vereenighde Nederlanden, ende Bewindt-hebbers van de West-Indische Compagnie aengerecht, klaer aen den dagh worden gebracht, ... 't Eenemael oock dienende Om den *Brant in Brasilien* (in druck dese dagen noch gegeven) krachtelijck uyt te blusschen. (*Met titelfileet.*) Gedruckt in 't ... Jaer ... 1648. Mensae Junij 15. in-4°., 8 blz.

= T. 3352.

5788 Poincten van Consideratie, Raeckende de Vrede met Portvgal. 'tAmsterdam, Gedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 8 blz.

= T. 3354.

5789 Speculatien Op 't Concept van Reglement Op Brasil (*Met titelfileet.*) t' Amsterdam, Ghedruct by Samuel Vermeer, ... 1648. in-4°., (II) en 22 blz.

Hierin zijn ook alle Artikelen van het Concept opgenomen. (T. 3357.)

5790 West-Indische Compagnie. Reglement by de VVest-Indische Compagnie, ter Vergaderinge vande Negentiene, met approbatie vande ... Staten Generael, over het open-stellen vanden handel op Brazil, provisioneel ghearresteert. ... (*Met den Nederlandschen leeuw op den titel.*) In 's Graven-hage, By de Wed., ende Erfgenamen van wijlen H. Jsz. van Wouw, ... Anno 1648. in-4°., 10 blz.

Gr. Placcaatboek, *I*, 614. Geheel als het (bij T. 3356 voorkomende) *Concept*, doch met de bekrachtiging. (T. 3358.)

5791 Godvruchtige, ende Laetste Redenen Vanden ... Heere Frederick Hendrick, Prince van Orangien, etc. Ontfangen, en aengeteeckent in de ordinaire besoeckinghe, ende nu door hooger ordre in 't licht gegeven Door Eleazar M. F. Lootivs, Dienaer Jesu Christi in 's Graven-Hage. In 's Graven-Hage, Byde Weduwe *enz.* ... van wylen H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1648. Met Privilegie (*gedagt.* 17 *April* 1648.) *Daarachter, met afz. titel en paginering, maar doorloopende signatuur:* Lijck-Predicatie Over het bedroeft af-sterven van

... Frederick Hendrick, Prince van Orangien, etc. Ghedaen in 's Graven-Hage op den achtsten Mey, 1647, ... Door Den selven Aucteur. in-4°., (24), 38, (2) en 32 blz.

De *Lijck-Predicatie* is ook afzonderlijk vermeld bij T. 3211. Door walgelijke vleijerij gekenmerkt, levert zij tevens een merkwaardig staaltjen op van den smakeloozen, dorren preektrant dier dagen. Verg. *Aitzema*, *VI*, 27*e B.*, *blz.* 350 *v.* (fol°.-uitgave: *III*, *blz.* 174), volgens wien deze *hyperbolijcque manier van Prediken ende aduleren by vele vreemt wiert gevonden*. (W. 2878.)

5792 Extract, ofte Cort Verhael Van 't Schip Nieu Delf. Hoe Godt de Heer haer heeft besocht, door het Over-lijden van 170. Dooden... Wt-ghevaren ... inden Jare 1646. den 9. Mey, naer Oost-Indien, ende zijn ghearriveert den 12. September 1647. op Batavia. Beschreven door D. van Lier, alsdoen Assistent op 't selve Schip. Hier is oock mede by-ghevoecht de Sententie van Justus Schouten van Rotterdam, ghewesene Extraordinaris Raet van India (*gedagt.* 10 *Juli* 1644.) (*Met houtsneé op den titel.*) Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 14 blz.

= W. 2978.

5793 Trio. Ofte t' Samen-Spreeckinghe, Tusschen een Hollander Frans ende Engelsman, noopende desen tegenwoordigen tijdt. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., 14 blz.

Over allerlei zaken, de „*paepsche Ceremonien*" aan het hof der Princes in den Haag, de Engelsche vloten, de regeering in Engeland, enz. (T. 3360.)

5794 Vryheit Der Vereenighde Nederlanden, Berijmt door S. v. Hoogstraten. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Dordrecht, Gedruct, by Abraham Andriessz.... 1648. in-4°., 20 blz.

5795 Lyckzang over den Heer Kasper Van Baerle Professor t'Amsterdam. Musa vetat mori. *Z. n. v. pl*, *v. dr. en z. j. Onderteekend:* Jvste. in-fol°., een blad.

Door Vondel. Opgenomen in de uitgave van v. Lennep, *V*, 694 *en* 695.

5796 Graf-Gedichten Ter gedachtenisse van vvijlen ... Caspar Barlaevs, in siin leven Professor der Philosophie in de Universiteyt van Leyden, *enz.* ... Voor desen in Latijnse versen gestelt door J. Westerbaen. Ende nu by hem in Duytse rijmptjes vertaelt. *Onderaan:* In 's Gravenhage, By Anthony Tongerloo ... A°. 1648. in-plano, een vel.

Andere stukken op den dood van Barlaeus bij W. 2979 en 2980.

5797 Sententie Byden Hove van Hollant, gepronuncheert inder sake van ... Mr. Johan Walen, ghewesen Advocaet voor de Camere Judicieel der Stadt Dordrecht, ende uytgeseyde der selver Stede ende

Jurisdictie van dien, Ghedaechde in Persoon, by Edicte, Latitant, ende Defailliant (*gedagt.* 7 *Feb. Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Graven-hage, By de Weduwe *enz* ... van wijlen H. Jssz. van Wouw, ... Anno 1648. in-4°., 12 blz.

Verg. n°. 5231 v.v. en 5592 v.v. *Walen* werd *ten eeuwigen dage* uit de Nederlanden verbannen. Buiten zijn *Magasijn van meyneedige ontucht* (n°. 5592) had hij blijkens deze sententie nog een dergelijk paskwil in 't licht gezonden, getiteld: *Rechtmatighe consultatie ende remedie tegens de meyneedighe ontucht, ende vertredinghe der Rechten, Vryheden, ende Privilegien der Stadt ende Gilden van Dordrecht.* (T. 3361.)

5798 Propositie, Ghedaen door ... Christiaen Mol, Ordinaris Gesanter, van Sijner Chur-Furstel: Doorl. van Brandenborgh, ter Vergaderinge van ... de ... Staten Generael ... op den 22. Julij 1648. Mitsgaders den Brieff vanden Eertz-Bisschop van Gnessen. Tot Leyden, By een Lief-hebber der Correctie van de boven-ghenoemde Propositie, de welcke tot nae-deel vanden genoemde Heer Gesanter met Sijn Excell: Concept niet geaccordeert heeft. maer nu van woordt tot woordt, is luydende in substantie, als volgt. Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Zie *Aitzema, III,* 280 *en* 281. De brief van den aartsbisschop is in 't Latijn en in 't Hollandsch.

5799 Propositie *enz.* (*als 't voorg.*) ... *Ghesante enz.* ... op den 27. (*sic*) Julij 1648. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Amsterdam, By Cornelis Maertenssz, ... 1648. in-4°., 6 blz.

= W. 2985. Andere druk zonder den brief.

5800 Waerschouwinghe (*van den* Raedt van State *aan de* In- ende Opgesetenen van 't ... Marquisaet van Bergen, Baronnie van Breda *enz. om geen gehoor te geven aan de* van wegen de Coninck van Spaignen ... van nieuws ... uytgeschreven ... extraordinaris Subsidien ende Beden, *gedagt.* 22 *Juli* 1648.) *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-plano, een blad.

5801 Lysten Van Compagnien te Peerde ende te Voete, ende van 't beloop van hare besoldinge na de sterckte hier na gespecificeert. (*gedagt.* 3 *Nov.*) (*Met den Nederl. leeuw op den titel.*) In 's Gravenhage, By de Weduwe *enz.* ... van ... H. Jsz. van Wouw, ... Anno 1648. in-4°., 8 blz.

= W. 2989.

5802 Ordre op de Attestatien van de Absente Soldaten, blyvende 't Placaet vande Monsteringe vorder in syn geheel. *Z. afz. titel, z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-4°., 4 blz.

5803 Ordre Waer naer geprocedeert sal werden in Revisie vande Sen-

tentien van Lieutenant ende Hooftmannen der Stadt Groningen ende Ommelanden. (*gedagt.* 17 *Febr. Met het wapen van Groningen op den titel.*) Tot Groningen, By Hans Sas, ... 1648. in-4°., 16 blz.

5804 Oldamster Jurisdictie, Van De Stadt Groninghen soo schandelyck misbruyckt: dat sy daer van nae alle rechten ende met der daet vervallen is. (*Met titelvignet.*) Tot Noort-Broeck, Gedruckt by Matyes Huens ... 1648. in-4°., 56 blz.

Rechtvaardigingsschrift der *Oldamsters*.

5805 SYne Hoocheyt ende de Heeren Gecommitteerden van de ... Staten Generael ... Gesien hebbende de Grieven vande Stadt Groningen, ende die vande Ommelanden, mitsgaders van die vande Old-ampten *enz.* ... (*Verordening van* $\frac{4}{14}$ *November*, *waarbij de* Old-ampten *in 't ongelijk worden gesteld.*) *Onderaan:* Tot Groningen, By Hans Sas, ... Anno 1648. in-plano, een blad.

Zie: *Aitzema*, *III*, 284 *en* 285.

5806 Anaclisis Ofte Weerschijn Vande cracht der Sententie by den Hove, mitsgaders de Heeren den selven gheadjungeert uyt de Landtschap des Furstendoms Gelre ende Graeffschaps Zutphen, op het Intendit, bewijs, schijn ende bescheyt over-ghegeven door ende van wegens de Volmachtiger vande Heere Walraven Scheiffart van Merode, St. Jans Ordens Ridder, Commandeur ende Receptor Generael van des Ordens goederen in Nederlandt, Impetrant. Tegens de Heeren van de Magistraet der Stadt Nymegen, Gedaegde, uytgeroepene, ende niet erschenene, op den 19. Decem. 1646. uytgesproken. Waer inne, neffens verhandelinge der Impertinentien van seeckeren Anacrisis ofte Ondersoeck Aengewesen wordt de wettelijckheyt van de voorsz. Sententie. ... Ghedruckt (*z. n. v. pl. en v. dr.*) ... 1648. in-4°., (IV) en 44 blz.

5807 t' Samen-spraeck, Tusschen Jantje Praets Bode van den Haegh op Hulst, en Picter Vraegh-Al een Hagenaer. Gedruckt met een Ordinaris Pers, sonder argh of list, in Eer en Deught: Anno 1648. in-4°., 8 blz.

Vuilaardig paskwil op de regenten van Hulst, inzonderheid den Burgemeester *Jacob de Vriese*, de Schepenen *Lus*, *Lantsbergen*, *Hans Willem van Duyven*, *van Zijl*, den Griffier *Jan Goyel*, en den Baljuw *Adriaen van Mathenes*. (W. 2991.)

5808 Brief Van A d r i a n v s H e e r e b o o r d, ghesonden aen sijn Vrouw Johanna de la Covr. (*Met titelvignet.*) Ghedruct tot Leyden, By S. Matthysz, ... CIↃ IↃ C XLVIII. in-4°., 8 blz.

= T. 3367. De brief is gedagt. 21 Aug. 1647. A. Heereboord, hoogleeraar in de Logica te Leiden en ijverig volgeling van Descartes, was aan den wijn

verslaafd en dikwijls dronken. Van daar dat zijne echtgenoote — na een kort huwelijk — scheiding van tafel en bed wist te verkrijgen. Dit en de hierna volgende stukken hebben op die zaak betrekking. De spotdichten zijn allen tegen de familie *de la Cour* gericht. De geschiedenis dezer zaak is behandeld door *J. van Vloten* in *Yselkout*, *Mengelingen en bijdragen*, blz. 65—102.

5808*a* Naackte ende Nodige Verdedigingh, Vande Eer ende het Leven, van Adrianvs Heereboord, Professor Philosophiae, ende Subregens Collegii Theologici, tot Leyden, Door ende voor den selven. (*gedagt.* 15 *Aug.*) Den tweeden Druck. (*Met drukkersmerk boven den titel.*) Ghedruct tot Leyden, By Severijn Matthysz,... 1648.
in-4°., 38 blz.

Den eersten druk en eenige andere pamfletten over dit onderwerp vermeldt T. 1365—1369.

5808*b* Op de onrijpe Dood van Isak Heereboord, Eerst-geboornen Zoon van... Adriaen Heereboord. *Achtregelig gedicht onderteekend:* S. V. M. SiC Soleo AmiCos. *Daaronder een* Wilt Rijm *in twee kolommen gedrukt. Onderaan* Ghedruckt den xvjen Julij 1648. *Z. n. v. pl. en v. dr.*
in-plano, een blad.

5808*c* Graf-Dicht Op den ongesiene Isaak Hereboord. *Gedicht onderteekend:* ick treck meé al aent lijntje. *Daarnaast:* Wilt Rym over Piere (*sic*) Lecourt, Ghestoolen Naem Lacourt. *onderteekend:* Die quaet doet quaet ontmoet. *Daaronder:* Refereyn Van Piere (*sic*) Le Court, Le grande Conte, Op de Bruyloft van de Ferelle van Meerburch, Siene Snotnevs. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.*
in-plano, een blad.

5808*d* Wilde Rijmen Ofte Leits-Kerckpraetjens Tussch twee oude Kaeren, Dirck Nievsgier, en Gerrit den Seekere. *In twee kolommen gedrukt. Aan 't slot:* uyt Liefd haastigh 1648. *Z. n. v. pl. en v. dr.*
in-plano, een blad.

5808*e* Af-Comst Ofte Reken-tael, Van Pieter Lacoer Begrepen tot een samen spraeck van vrienden en Magen. *Gedicht in twee kolommen gedrukt. Onderaan:* Ghedruckt onder de Pers, 1648.
in-fol°., een blad.

5808*f* Gedwongen Waarschovwing Van S. v. M. D. v. M. B. V. J. D. V. G. H. H. v. M. S. M. G. v. S. F. v. H. C. v. M. J. M. D. P. P. v. T. Altemaal gezwooren voorstanders van de oprechte waarheid, en het vrye dicht-recht Aan Lacovrten. Den verkeerden s'Jaak, verrotten Pier, en schurften s Jan, Heeren in Keienburg Baaronnen van Schijt-spoel etc. *Op rijm, onderteekend:* Dit's op 't pampier, daar na op je huyt.
in-plano, een blad.

5808*g* Het Triumpherende Leyden Over het beroemde huys-gesin van den vermaerde Scietspoelder Alias De Lacovrt. *Twee gedichten. Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

5808*h* Piere (*sic*) La Cour, Gruwel der Verwoestinge. *Gedicht in twee kolommen, onderteekend:* Veritas odium parit. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-fol°., een blad.

5808*i* Een Nieuw Liedeken van een Hoere-VVaerts Soon buyten Yperen, hoe hy van zijn Ouders wegh gheloopen, ende tot Leyden door dwangh van zijn Oom aen 't weven gestelt is, ende daer naer door zijn vroome en ontrouwe handel en wandel, tot groote en onrechtveerdighe rijckdom is gheraeckt, en watter op gevolght is; seer vermaecklijck om lesen ofte Singhen. Op de Wyse: Ghelijck een Duyfje in 't wilde, etc. *Onderaan:* Ghedruckt buyten Schiedam, in 't Vrede Jaar, 1648. in-fol°., een blad.

Spotdicht op Lacour, onderteekend: ***Claes Krynen van Oossanen, Met zijn vlammende Swaert.***

5809 Kracht des Geloofs van ... Joost van Vondelen, Te speuren in de Altaer-Geheymenissen, By sijne E. ontvouwen in drie Boecken etc. Tot Schiedam, Inde oude Druckerije. *z. j.* in-4°., 16 blz.

Door J. Westerbaen. Daar hier aan het einde van het gedicht gevonden wordt: ***gesonden aen den Uyt-gever van het Tweede Deel van Vondels Poesy,*** **en de eerste en tweede druk van dat tweede deel in 1647 het licht zagen, kan de** ***Krachte des Geloofs*** **niet vóór dat jaar zijn verschenen. Verg.** ***Georg Penon, Bijdrage tot de geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde, I,*** **57—62 en het artikel van** ***Dr. Jonckbloet*** **in het** ***Tijdschrift voor Nederl. Taal- en Letterkunde, I,*** **52—57.**

5810 Protestations, Et Dernieres Volontez de François Cloüet, nommé en l' Ordre des Capucins, Pere Basile de Roüen, Predicateur et Missionaire Apostolique, faittes et donneez par luy en son lict mortel, apres avoir abjuré l' Heresie des Calvinistes, entre lesquels il a esté Ministre, gagé de ... le Prince d' Orange, des Seigrs. les Estats d' Hollande *enz.* A Brussel. (*z. n. v. dr.*) Anno 1648. in-4°., 16 blz.

De herroeping is gedagteekend uit Delft, den 3den Oct. 1647. Het voorwoord is er eerst later, na het herstel van den schrijver, den 10den Febr. 1648 bijgevoegd.

5811 Protestations, Et *dernieres volontez enz.* (*als 't voorg.*) in-4°., 12 blz.

Compresse druk van het voorgaande; de titel telt daar 19 hier 18 regels.

5812 Verklaringe Van den Heer Pieter Jarrige. Voor desen Jesuijt vande vierde belofte, en Prediker, Vyt-gesproocken inde Fransche Kercke tot Leyden, den 25. Maert 1648. Ende nu in Nederduyts vertaelt

Door J. V. S. (*Met drukkersmerk op den titel.*) Tot Leyden, By Jan du Pré, ... 1648. in-4°., 32 blz.

Jarrige, vroeger in 't Collegie der Jezuieten te Rochelle, was tot de Hervormde Kerk overgegaan en had naar Nederland de wijk genomen. (T. 3364.)

5813 Metamorphosis, ofte VVonderbaere Veranderingh' ende Leven vanden vermaerden Mr. Qvinten Matsys Constigh Grof-Smit, ende Schilder binnen Antvverpen, Oock van alle Treffelijcke en Constighe wercken, die hy ... heeft uyt-ghewerckt, ... Waer op gemaeckt zijn eenighe Ghedichten van Thomas Morus, ende andere Gheleerde Mannen, ... (*Met titelplaat.*) T'Antwerpen, By Franchoys Fickaert, ... Anno 1648. in-4°., 22 blz.

Achter de opdracht van den uitgever volgt een *Lof-dicht aen Mr. Quinten Matsys* onderteekend *Brandt in Liefde*, devies van G e r a r d v a n d e n B r a n d e.

ALFABETISCH REGISTER DER SCHRIJVERS.

A.

A., 5242.
Abbema (Is.), 2471.
Abbotus (R.), 2787.
Acronius (J.), 3631.
„ (R.), 1769, 1772.
Adams (A.), 2586, 3525.
„ (Y.), 766, 1420, 3348, 3350, 4025, 4026, 5310.
A. D. E., 3987.
A. D. G., 5223.
A. D. L., 1138.
Adriaan VI (paus), 21.
A. D. T., 4185, 4230.
Aegidius (P.), 17.
Aelst (C. E. van), 4184.
Aeltius (G.), 1991; zie ook: Altius.
Aerssens (Fr.), 2610—2616, 2618—2623, 2634—2635, 2638—2641, 2643—2646, 2648.
Agrippa (H. C.), 47, 54.
A. H. 541, 3258.
A. I., 3902.
Aitsema (F. van), 4494.
Alary (J. d'), 3588, 3589, 3599, 3601.
Albertus van Oostenrijk, 1011, 1367.
Albutius (P.), 1920.
Allevermans (A.), 3589—3590.
Altinck (M.), 2789.
Alting (H.), 3975.
Altius (G.), 3558, 4548, 5598; zie: Aeltius.
Altringer, 3851.
Alutarius (H.), 3279, 4170.
A. M., 1817.
Amama (S.), 2793, 3563, 3717.
A. M. E., 4788.
Amerongen (G. ab), 943.
Amesius (G.), 2213.
Amour (G. d'), 5234.
Ampzing (S.), 3859, 3901, 3944, 3986, 4114, 4117 *a*, 4286.
Amsweer (Doede van), 1003, 2789.
Andriesz (P.), 3711.
Anjou, 388, 572.
Anti-Pater (Th.), 4773.
A. P., 5478, 5589.
A. P. C., 2536.
Arcerius (J.), 201.
A. R. E. S., 3086.
Arminius (J.), 1637, 1645, 1646, 1648, 1765—1766, 1771, 1784, 1791, 1983, 2341.
Arnoldi (J.), 2261.
Assonleville (Ch. d'), 538.
Asterius (J.), 4410.
Aubigné (d'), 4280.
Augustinus, 3280.
Austrosilvius (P. J.), 2780, 2840.

A. Van H., 5572.
Ave (A. d'), 4335.
Aventroot (J.), 2035—2041, 4001.
A. V. V., 1787.
Aytona (Markies d'), 4341.

B.

Baardt (P.), 3808, 3845.
Bacherius (P.), 155.
Baerle (C. v.), zie Barlaeus.
Bagghaert (C.), 4691.
Baius (M.), 370—371, 606.
Ballenmaker (E.), 1191.
Balzac (de), 4317.
Baquesne (J.), 2025.
Barbier (G.), 152.
Barlaeus (C.), 1348, 2206, 2295, 2296, 2434—2435, 2733—2734, 2836, 2946, 3074, 3600, 3989, 4151, 4308, 4507, 4628, 5576.
Barlandus (H.), 23.
Barlow (W.), 1248.
Barré (Js.), 3991, 4585, 5350.
Base (P. van der), 2411.
Baselius (J.), 853.
Bass (C. D.), 1314.
Bastien (R.), 2509.
Batelier (J. J.), 4546, 5033, 5142.
Batman (J. F.), 1049, 1188.
Bauce (J.), 1502—1503.
Baud (W.), 2814.
Baudart (W.), 1115, 1258, 1729—1732, 1824, 3532.
Baudius (D.), 1566—1567, 1626, 1649, 2048.
Bax (P.), 1305.
Bazelius (N.), 397.
B. B., 4420.
Beatus (C. A.), 4423.
Beccari (B.), 940.
Becius, 1946, 2055, 2188.
Beck (D.), 3874.
Beeldhouwer (J. Pz.), 5752.
Belle (P. V.), 4630.
Bellievre (de), 375.
Belliolanus, zie: Lensaeus.
Bennecherus (H.), 1154.
Benscop (H. van), 720.
Berch (L. B. van den), 1346.
Berg (Graaf H. van den), 4216—4223, 4229, 4298.
Berghe (J. van den), 2031.
Bernartius (J.), 940.
Bertius (P.), 1207, 1284, 1393, 1646, 1650, 1651, 1755—1756, 1986—1987, 2006, 2109—2114, 2658, 3920.
Bethlemi (G.), 2819.
Beuckelaer (C.), 5210—5213, 5336.
Beverwyck (J. van), 4443, 4454, 4631.
Beijer (S.), 2408—2410.
Beyerus (H.), 3671.
Beyerlinck (L.), 2858, 3132.
Beyr (M. de), 5140.
Beyssel (H.), 292.
Beza (Th.), 119, 2131.
B. F. S., 648.
B. H., 4192.
Biens (C. Pz.), 5249.
B. L., 4128.
Blackwell (G.), 1354.
Blaseus (J.), 1065.
B. L. M. D., 4288.
Blijenburch (H. G.), 2713.
Bocardus (J.), 2055.
Boccalini (Fr.), 5603.

Bochius (J.), 774.
Bocstadius (A.), 3594.
Boelens (A.), 5756.
Boeterman (D. Pz.), 5612.
Boetzeler ab Asperen (R. a), 2658, 2796.
Bogaert (J. W.), 3949.
Bogardus, 2188.
Bogerman (J.), 1952, 2120, 3591—3595.
Bogislaw van Pommeren, 3979.
Bois (L. du), 1175.
Boissise (de), 2679—2681, 2689.
Bonifacius (A.), 3832, 3960.
Bonifacius (N.), 3263.
Bonomus (P.), 3.
Bontebal (J.), 2253.
Boogaert (C.), 2744.
Boomius (Th.), 2416.
Bor (P.), 1486—1487, 1816, 3873.
Borkeloo (E.), 3381.
Borre (A. van den), 3465—3466, 3470, 3473.
Borre (L. van den , 4424.
Bors (J. Jansen), 2963.
Bos (Lambert v. d.), 5611*a*.
Bossche (Th. G. van den), 694.
Boucher, 3578.
Boutesteyn (L.), 5245.
Boxhorn (H.), 1915, 2083—2084.
„ (M. Z.), 4508, 4566, 4898, 5147, 5564, 5740.
Boy (C.), 4631.
Boyus (C.), 5130, 5349.
Bracht (T. van), 5529.
Brahe (T.), 5757.
Brande (G. van den), 5813.
Brandis de Zwalturn (J.), 14.
Brandt (G.), 5525, 5743.
Brandt (J.), 4802.
Brasset, 5279—5280.
Brauwer (M. de), 1555.
Bredan (D.), 4030, 4119, 4205, 4227, 4239, 4356, 4371.
Brederode (J. V.), 3273.
Brentzius (J.), 45.
Breughel, 3390.
Bristoll (J. graaf van), 4849.
Brocardus (J.), 1111—1112.
Broersz (J.), 2403.
Bromley (H.), 4110.
Brookes (baron), 4860.
Brown, 5171.
Brull (A. de), 4395.
Brulovius (C.), 2812.
Brun (A.), 5477.
„ (Bl.), 120.
„ (A. de), 5448—5451.
Bruninck (N.), 386.
Brussel (A. R. van), 1747.
Bucer (M.), 2286.
Buchananus (G.), 1788.
Bullingerius (H.), 2488, 3000.
Burchoorn (Js.), 4307, 4430—4432, 4510, 4532, 4537.
Buree (P.), 1823.
Burgh (J. van den), 3598.
Burgius (M.), 2413.
„ zie: Verburg.
Burius (W.), 5415.
Buyesius (J.), 1168, 4530.
Bijl (Js. Jz.), 2831.

C.

Caesarius (H.), 3776.
Callidius (C.), 421, 511.
Calon, 5622—5623.

Calvijn (J.), 1998—1999.
Campana (C.), 746.
Campanella (Fr.), 2510—2512.
Candische (Th.), 824.
Cannenburgh (P.), 2753.
Capistranus (J.), 3152.
Caprarius (C.), 2127.
Capronius (Fr.), 4334.
Carfenna (B.), 393.
Cario (J.), 3151.
Carleton (D.), 2361—2365, 2864.
" (bisschop G.), 2716—2717.
Carneau, 5632.
Caron (N. de), 3236.
Casaubonus (Is.), 1963—1964.
Casparius (C.), 1051.
Castalio (S.), 2007—2008.
Castellanus (D.), 1913.
" (P.), 3325.
Castellio, 671, 2080.
Catharine van Bourbon, 1087—1088.
Catholicus (Nicocles), 3219.
Cats (J.), 3003, 4045, 5601, 5615.
C. C. V. M. J. D. H. G., zie Coolhaes.
Cecil (R.), 1318—1320.
Cellarius, zie Keller (J.)
C. F., 4767.
Chaallon, 1199.
Chamberlinus (Chr.), 4344, 4379—4380.
Christiaan, Keurvorst van Saksen, 1507.
Christina van Zweden, 5426.
C. J. L. V., 2168.
Claesz (C.), 3711, 3714.
Clemens VIII (paus), 33.
Cloppenburgh (Joh.), 3705, 3744, 3760, 3771, 3959.
Clouet (Fr.), 5810—5811.
Clyte (N. van der), 1837.
Coevershof (J.), 2749.
Cogmandolus (Th.), 3157.
Coignée (de), 1207.
Coitsius (J.), 1509, 2587.
Collart (P.), 4710.
Colligny (G. de), 965.
Colonius, 3864.
Condé (prins van), 2092, 2142, 2147—2150.
Coolhaes (C.), 623, 716, 718, 757, 758, 1184, 1394, 1561, 1639, 1908.
Cools (A.), 4789.
" (J.), 4896, 5334, 5680, 5738.
" (L.), 4896.
" (R.), 4896.
Coornhert (D. V.), 516, 621, 625, 671, 673, 1751, 1752, 1763, 1885—1888, 3772.
Coornhert (Fr.), 767.
Corbeta (G.), 62.
Cornelius (A.), 2081.
Corranus (A.), 2789.
Corvinus (J. A.), 1642—1643, 1651, 1759, 1760—1762, 2121, 2294, 2434—2435, 3373.
Coster (S.), 2484, 5741—5742.
Costerus (A.), 2085.
" (Fr.), 1069, 4714.
Cotton (P.), 1803—1805.
Coutereels (J.), 1140.
Cramerus (Fr.), 4648, 4884.
Criecks, 5602.
Crocius (L.), 2207.
Crouch (H.), 5002.
Crul (C.), 1685.
C. S., 4490.

C. S. à G., 1775.
C. T., 884.
Cudsemius (P.), 4393.
Culpepper (J.), 4675.
Cupus (P), 1775, 1777.
Curiel (A. de), 443—445.
C. V. D., zie Dungen (van).
C. V. D. L., 1974.
C. V. T., 899.

D.

Damius (M.), 2272, 2346—2347, 2397, 2401, 2550, 3835, 4027, 4088, 4090.
Damman (S.), 1883, 2299.
Daneus (L.), 671, 2081.
Dantiscus (J.), 51.
Danuis, Sr. d'Hilorue (Br.), 383.
Dauberus (J. H.), 5568.
David (J.), 1197—1198, 1342, 1923.
Day, 4774.
Deering (E.), 4725.
Delien (N. A. van der), 3223.
Delmanhorstius (H.), 1393, 3976.
D. E. L. V. G., 2584.
Demetrius (D.), 2055.
Demophilus (P.), 5331–5332.
Deodatus (J.), 5405.
Deventer (P. van), 545.
D. F. D. Q., 1927.
D. H. V. A., 1893.
Dibbetzius (J.), 2055.
Diemen (G. van), 3596.
Diepenheym (S. A. van), 3838.
Dietericus (J. C.), 5670—5671.
Dieu (Chr. de), 3380.
Dimerus (W.), 4574.
D. J. W. M., 1863.
D. L. A. R., 4549.
Doccum (W. L.), 571.
Does Isbr.z (D. van der), 4402, 4439—4440, 4444.
Doleta (J.), 821.
Donteclock (R.), 1640—1641, 1644, 1857, 1948.
Doornick (P.), 5140.
Dornick (P. van), 2083.
Doucher (J.), 3619—3623.
Downing (C.), 4757.
D. P. B., 5612.
D. P. D. B., 2730.
Drielenburch (V. van), 2195—2196, 2211—2212, 2268, 2276—2282, 2284—2285, 2297—2298, 2457, 2472—2475, 2478—2480, 3837.
Drusius (J.), 2208.
D. S. V. W., 1893.
D. T. F. S., 1893.
Dunganus, zie Dungen (van).
Dungen (C. van), 2662, 3701, 3703, 3831, 4087.
Du Plessis, zie Plessis.
Duraeus (J.), 4437.
Duym (J.), 1344—1345.
Duyrcant (A.), 3862, 5273.
D. V. B., 5029.
D. W. D. W. V., 3463.
Dwinglo (B.), 2075, 2123, 2292—2293, 2842, 3072, 3084, 3553.
Dwinglo (J.), 1615.
Dijcke (D.), 3722.
Dijcke (C. van), 5018, 5019.

E.

Eduard (prins) van de Palts, 5de zoon van den Winterkoning, 5609.

Eeckren (R. van), 4031.
Eepen (J. van), 4543.
Eglisemmius (G.), 1972.
Egmont (graaf van), 4777.
Egmont (L. van), 5339.
E. H., 4781.
E. M. F. L., 2455—2456.
Engelraeve (P.), 3090.
Ens (G.), 1585.
E. P., 5015, 5312.
Episcopius (S.), 2720, 2834, 2855—2856, 3063, 3076, 3078, 3266, 3554, 3712, 3753, 3755, 4281, 4283, 4322, 4443.
Erasmus (D.), 4, 1996—1997, 3921.
Ernst, markgraaf van Brandenburg, 1635.
Espine (J. de l'), 1795.
Essex, 950, 1213.
Eudemon Johannis, 3578.
Eusebijs (Ern. de), 5495.
E. W., 5159.
Eydenborch (J. v.), 1287.
Eyndius ab Haemstede (J.), 1832.
Eyzinger (M.), 736, 820, 833.

F.

Fabritius (V.), 4459.
Fagel (Fr.), 4169.
Fairfax (Th.), 5169—5170, 5396—5398.
Farnese (Alex.), zie Parma.
F. D. G. V., 3956.
Ferdinand (Aartshertog), 4360—4362.
Fermineau (Fr.), 3728.
Ferrarien (A. van), 106.
Ferrerius (A.), 129.
Feyo (Fr.), 4623.
Fincx (H.), 3394.
Fischart, 380.
F. M., 5613; zie ook Mercator.
F. N., 3494.
Focanus / Fockens } J., 3922.
Fonck, 535—536.
Fontanus (N.), 3895.
„ (Saxus), 2798, 2801, 3006.
Fonteyne (C.), 5220.
Foreest (J. van), / Forestus (J.), } 3328, 3897.
Foreest (Nanning), 204—207.
Forreri (P.), 4760.
Fourmennois (G.), 1169.
F. P. O. D., 1378.
F. P. Z. V' FF. (Slatius), 3088.
Franck (S.), 3288.
Frans I van Frankrijk, 39.
Frantzius (Th.), 1191, 1710.
Frederik Hendrik, 3689.
Frederik V. van de Palts (de Winterkoning), 2825, 3034—3035, 3914.
Freilingius (G.), 2011.
Fremin, 882.
Fresant (A.), 5.
Fruytiers (J.), 226—228, 2137.
F. S., 4798.
Fungerus (J.), 932.
Furmerius (B. G.), 999.
F. V. B., 1328—1329.
F. V. S., 4352.
Fijne (Paschier de), 3106, 3556—3557, 3614—3616, 3751, 4097.

G.

Gabriel, vorst van Hongarije, 3049.
Gael (J.), 2794.
Gaes (A. V.), 4652.
Gakel (S.), 4617.
Gameren (H. van), 394, 395.
Gamerus, zie Gameren (van).
Garroway, 4916.
Gataker (Th.), 3382.
G. D., 854.
Geestdorp (P.), 3890, 4214.
Geldenhauwer (G.), zie Noviomagus.
Geldorpius (H.), 114—116.
Gelre (P. van), 4897.
Gerobulus (J.), 1242.
Gerwen (J. van), 2219, 4458, 5751
Geselius, zie Gheselius.
Geul (J.), 5141.
Gheselius (C.), 2071, 2108.
Ghistelius (C.), 108.
G. J. V., 3403.
G. K., 5614.
Glarges (de), 3960.
G. L. V., 4869, 4964—4967.
G. M. N. P., 1412.
Gnapheus (Guil.), 25—27.
Godewijck (P. van), 4455.
of
Godewyckx (P.), 4692, 5575.
Goethals (J.), 5570.
Gomarus (Fr.), 1207, 1637, 1652—1653, 1757—1758, 2069—2070.
Goswinius (Th.), 2424—2425.
Gouda (Joh. de), 2029*a*.
Gouge (W.), 3394.
Granvelle, 535—536, 611—612.
Grapheus (C.), 19, 57, 79, 97.
Grapheus (R.), 858, 1565, 1693, 2086, 2217.
Graswinckel (Th.), 4871, 5227.
Grave (A. de), 3393, 3724.
Greene (R.), 1178, 4552.
Gregorius XV, 3180, 3412.
Grevinchoven (C.), 1906—1907, 1981.
" (N.), 2376—2 78, 2450, 2664, 2949, 2972, 3063, 3478, 3688, 3700, 3704.
Grey (Lord), 849.
Grimerius (G.), 1858.
Grobbendonck, zie Schets.
Groot (W. de), 2994, 5142.
Groot (H. de), Grotius: 1207, 1393, 1734—1737, 2063—2065, 2109—2114, 2119, 2248—2252, 2452, 2572, 2992—2993, 2995—2997, 3253, 3267, 3368—3370, 3487—3488, 3684, 5379.
G. R. S. V., 2748.
Grynaeus (J. J.), 1509.
G. S., 1991.
Gualtherus (R.), 757, 1908.
Guilbertus (D.), 5143.
Guilielmi (Sim.), 998.
Guise (Hertog de), 2234.
Guret (B. de), 4237.
G. V. D. B., 3955, 3957.
Gysbertsz (R.). 4468.
Gysius (D.), 2787.

H.

Habersack (D. E.), 3401.

Haecht (W. van), 229.
Haestens (H. van), 1280—1281.
Hall (J.), 4656.
„ (R.), 564.
Hammer (N.), 2451.
Haps (P. van), 753.
Haren (J.), 1798—1799.
Hartius (O.), 729.
H. C., 1056.
Heede (M. Joostens van), 1106—1107.
Heere (Luc. d'), 325—326, 381, 619.
Heereboord (A.), 5808, 5808*a*.
Heeren (Chr.), 5032.
Heinsius (D.), 1207, 1280, 1285, 1393, 3076, 3864, 4072, 4508—4509.
„ (N.), 4650.
Helmichius (W.), 1910.
Helpen (B. Conders van), 5125.
Hemmingius (N.), 1898.
Hemsing (R.), 4404.
Hendrik IV van Frankrijk, 903, 1085—1086, 1550.
Henriette Maria, koningin van Engeland, 4986—4987.
Herckmans (E.), 4134, 4781.
Herman (G.), 1509.
Hermeling (H.), 811—812.
Hermolaus Barbarus, 1.
Hersin (J. de), 1240.
Hertoghius (A.), 5216.
Heuterus (P.), 4660.
Hexham (H.), 1901, 3990, 4567, 4656.
Heymans, 4184.
Heyndricxsz (L.), 1374.
Heyns / Heynsius (Z.), 3879, 3921.
Heyst (J. van), 4435.
Hezelius (J.), 3876, 3908.
H. G. A., 2053.
H. Gr. Gron., 4580.
Hiddingh (L. E.), 2486.
Hillenius (C.), 1778, 1844, 1976, 2126.
Hinde (J.), 5155—5157.
Hinderson, 4774.
H. J., 2070.
Hoe (M.), 3405.
Hoefnaghel (J.), 2499.
Hoef-yser (P. Harmensen), 5377.
Hoeingius, 1957, 1969.
Hoernius (J.), 327.
Hofferus (Adr.), 3277.
„ (R.), 4566.
Hogius, 2028, 3128.
Hohenlo (Ph. graaf van), 813—815.
Holderus (P.), 2629—2630.
Hollingerus (H.), 2844, 3374, 3492.
Holten (D.), 98.
Hommius (F.), 1884, 2188, 2525, 2718—2719, 2846—2850.
Honorius (B.), 565.
Hoogstraten (S. van), 5794.
Hoorenbeeck / Horenbeeck (D. V.), 2750, 3894.
Hornhovius (A.), 3691.
Hotots (S. et L. les), 1697.
Houfyser (H.), 4418.
Houwaert (J. B.), 320, 354.
Howard (Lord), 950.
H. P., 4148.
H. S., 2400.
Hulsius (B.), 4872.
Huninga (J.), 2795.
Huygens (Const.), 2322. 2998, 5240.

H. V., zie Vogelius.
Hyperius (A.), 1771.

I EN J.

Jacobi (Barth.), 8.
Jacobus I van Engeland, 1251, 1868—1871, 1959—1962, 2061, 2158, 2359—2360, 2811, 3515—3517, 3519—3520, 3522—3523.
Jager (A. de), zie Venator.
Jan IV, koning van Portugal, 4770.
Jansen (T.), 5618.
Janssenius (C.), 3578.
Jansz (Broer), 1276.
Jarrige (P.), 5812.
J. B., 1802.
J. B., zie Beverwijck (J.).
J. B. R., zie Corvinus.
J. C., 1779, 5064.
J. C. N. P. B., 3284.
J. D. L., 521.
Jeannin, 1545.
J. E. R. G., 5288.
Jerubbabthalis (G.), 4445.
J. F. B., 1188.
J. G. B. S. G. M., 4436.
J. H., 1359.
J. H. V., 2050.
J. J., 5260.
J. M., 3925, 4058.
J. N., 3805.
Inthima (H. ab), 3306.
Joannes Secundus, 51.
Joannis (A.), 2786.
Johannis (E.), 719.
Jon (H. C. du), zie Junius (J. C.).
Joncheere (M.), 5129.
Jonctys (D.), 4631.
Jonghe (Ellert de), 1121.
Joostens, zie Heede (van).
Jorissen (G.), 331.
Josephi (J. filius), 2128—2129.
J. R., 2768.
Irenaeus (Ch.), 3281.
Isabella (Aartshertogin), 4231—4232.
J. S. B. F. P., 4195.
Isecera (N. H. ab), 3157.
J. S. P. G., 3382.
J. S. V. C., 5754.
Juan van Oostenrijk, 381.
Junius (Fr.), 1770, 2004.
" (Is.), 2396.
" (J.), 223.
" (J. C.), 2507.
" (L.), 2549.
J. van A., 5034.
J. V. D. S. S. G., 3389.
J. V. G., 4399.
J. V. H., 3105, 3273, 4435.
J. V. S., 5812.
J. V. V., 5215.
J. W., 1661, 1802.

K.

Kannenburch (H. van), 3861, 3888.
Karel V, 33—36, 39, 43, 85.
Kedd (J.), 5610.
Keller (J.), 3577—3578.
Kemp (A.), 1612.
Kinschot (De), 5217.
Kinschotus (N.), 1143.
Kinstock (P.), 2170.
Kloppenburch, zie Cloppenburgh.
Koninck (G.), 5614.
Kramerus (Fr.), zie Cramerus.

Krautwadell (M.), 73.
Kristoffel Van 't Vaste Sant, 5150.
Krul (J.), 4464.
Krijnsz (W.), 2743, 2745.

L.

La Bassecourt (F.), 2530, 3965, 4176—4177.
La Chastre (de), 901.
Laet (G.), 92.
La Fontaine (de), 1226.
La Haye (J. de), 2004, 2074.
Lalaing (Ph. de), 443.
La Luzerne, 4800.
La Martelière (P. de), 1932—1934.
Lamotius (J.), 3722.
Lampe (B.), 3843, 4191.
Lancel (A.), 1260, 1262.
Langdale (M.), 5641.
Lange (J. Jz. de), 4463.
Languet (H.), 159—163.
La Noue (de), 2074.
Lansbergen (Fr.), 1671—1672, 1812, 1979.
Lansbergen Fz. (S.), 1670, 1672, 1980, 3718.
La Place (P. de), 1905.
La Ravoire (de), 2489.
Las Casas (B. de), 960—962, 1837.
La Thuillerye (de), 5281—5283, 5490—5491, 5691—5700.
Laud (W.), 4558, 5155—5157.
La Valette (Duc de), 4596.
La Vigne (D. de), 2055.
L. B. J. M., 5248.
Leamer (Th.), 2030.
Le Candele (P.), 5357.
Le Canu (R. Rz.), zie Robberts (R.).
Leeffertsz (A.), 1618.
Leenaertsen (C.), 3936.
Leflerus (H.), 2587.
Le Franc (Ph.), 316.
Leicester, 783—786.
Lensaeus Belliolanus (J.), 608.
Leo X, 10.
Leosthenes (Gr.), 4716
Le Petit (J. F.), 423, 545, 613, 1028, 1144, 1624.
Le Roy (Ph.), 5428.
Leus (E.), 40.
Ley (J. H. J. van der). 3719—3721, 3775.
L. G. J. M., 5522.
L. H. D. W., 3820.
Liebergen (A. van), 5022.
Liefs (J.), 3742.
Lier (D. van), 5792.
Lignaridus (J.), 1678.
Lindanus (L.), } 5416, 5532.
Linden (L. van der), } 5416, 5532.
Linde (H. A. van der), 3969.
Lindesay (D.), 2468.
Linsay (J.), 3291.
Lipsius (J.), 1281, 1312, 1492—1500, 2454.
Lisle, 5171.
Lithgow (W.), 4504*a*.
Livius (G.), 2586—2587.
L. N. G. F. L. N., 5236.
Lodensteyn (J. à), 2719.
Lodewijk XIII, 4355—4359.
Loheman (H.), 4692.
Lonigus (M.), 3404.
Loos (C.), 421.
Loose van Gouda (C.), zie: Loos.
Lootius (E.), 5791.
Lorraine (Kardinaal de), 118, 128.

Lothius (G.), 4466.
L. P., 1144.
L. S. D. D., 1315.
L. S. S., 5288.
Lubbertus (S.), 1850—1851, 1958, 2006, 2066, 2115—2116.
Ludovicus (Ph.), 4571.
Lund (Z.), 4459.
Lust (S. Tz. van der), 4538, 5750.
Luther (M.), 1674.
L. van der B, zie: Borre (v. d.).
Lybeo-Monte (V. C.), 4289.
Lydius (B.), 2055.
„ (J.), 1771, 2567, 4653.
„ (M.), 850.

M.

M., 5614.
Maes (A. Hugonis à), 3498.
Magino (Ant.), 3303, 3392, 3569, 3635, 4461.
Magirus (H.), 3830.
M. A. H. V. J., 3338, 4309.
Maine (hertog van), 893.
Manchester (graaf van), 4913, 4915, 4921.
Mantuanus (Card.), 129.
Manuel (Koning van Kielang), 3242.
Maresius (S.), 5247.
Marganetti (A.), 5605.
Margaretha (landvoogdes), 85.
Marnix (F. van), 150, 189, 190, 223, 340—344, 354—356, 468—469, 626—628, 705, 779, 834—835, 1052 1053.
Martinius (M.), 2001.
Martyr (P.), 119, 2000.
Masius (Gisb.), 4113.
Matelief (C.), 1511.
Matenesse (J. v.), 5685.
Mathijssen (V.), 4029, 4434.
Matthias van Oostenrijk, 441, 442.
Matthisius (Ass.), 2424—2425, 2546.
Maude (Guil. de), Sr. de Mansart, 225.
Maurier (du), 2879, 2882—2883, 3057.
Maurits (prins), 1549, 3213—3215.
Maximiliaan I, keurvorst van Beijeren, 5424—5425.
M. D. S., 2823.
M. D. W., 5615.
Meden (J. v.), d. i. Wtenbogaert (J.), 4058.
Medicis (Maria de), 4553, 4554, 4593—4595.
Meerman (W.), 2018—2024.
Mehen (E. van), 2255.
Melanchthon (Ph.), 1674, 1894, 2999.
Meletus, 1004.
Menasseh Ben Israel, 4885.
Menapius Grevibrocencis (Gul. Ins.), 76, 78.
Mendoza (Fr. de), 1020.
Mercator (Fr.), 4386, 4778.
Meroschouva (W.), 3041—3042.
Merula (P.), 1207.
Meurant (E. D.), 3891.
Meursius (J.), 1207, 1225.
Meusevoet (V.), 1224.
Meijer (R.), 4143.
Meyere (L. de), 1026.
Microen (M.), 109, 110.
Middelgeest (S. van), 3348, 3350, 3385*a*, 3385*b*, 4025.

Miraeus (Aub.), 3146, 3285.
Mirkinius (C.), 1999.
M. M. R. P. L., 4136.
Moerbeeck (J. A.), 3541, 3681—3683, 3797—3802.
Moerbeeck (P. van), 93.
Mohyus (Er.), 4287.
Mol (Chr.), 5798—5799.
Mol (Jac. de), 5573.
Monavius (J.), 3281.
Mont (J. B.), 3485.
Montanus (Eus.), 852, 2259.
Montecatini (N.), 70.
Monte Corvino (Aug. de), 1095.
Montgommery (L. de), 1806.
Montholon (J. de), 1935.
Montlyard (J. de), 1021.
Montuval (Markies van), 4774.
Morgues (M. de), Sieur de St. Germain, 4186, 4366, 4368, 4407—4408, 4801.
Morris (G.), 1412.
Mote (H.), 728.
Moulin (du), 1656, 2429—2432, 2485, 2543, 4317, 4909.
Mourlag (de), 898.
M. R. M., 4135.
Mulerius (N.), 1411, 2795, 2799.
Muliers (C. D.), 4304.
Musseem (J. van), 94.
Muyr (H. v. d.), 1612.
M. W. T. E. C., 3383.
Mijle (C. v. d.), 2632—2633, 2642.
Myller (J.), 7.

N.

Naeranus (S.), 1900.
Nannius (P.), 81.
Nardus (B.), 4333.
Nasch (Th.), 5386.
Nauta (G.), 4116,
Navieres (Ch. de), 382, 398.
Neander (C. N.), 5333.
Nederhorst (van), 5682—5683, 5688.
Neodorpius (M.), 2132.
Neomagus, 3085.
Nerdenus (L.), 16.
Nerée (de), 1393, 1785.
Neuberger (Th.), 5427.
Neuhaus (E. van), } 3923.
Neuhusius (E.), } 3923.
Nicolai (B.), 2800.
„ (Idz.), 1892.
Niellius (Chr.) of de Nielles, 2529.
Nienrode (P.), zie Nieuwenroode (v.).
Nierop (Adr. v.), 1405—1407, 1619, 1620, 1904, 3860.
Nieuwenaar (graaf H. v.), 18.
Nieuwenroode (P. van), 3830a, 4171.
Nieuwpoort (W. v.), 1611.
N. J. R., 1899, 2012.
N. N., 2068.
Nootmans (P.), 3907, 4307, 4388.
Noviomagus (G.), 12, 13.
N. R., 3868.
N. R. V. H., 4851.
N. S. V., 1139.
N. S. V. T., 3899.
Nuenarius (H.), zie: Nieuwenaar (v.).
N. V. C. C., zie: Clyte (v. d.).
N. V. S., 5760.
Nyenroode, zie: Nieuwenroode (v.)
Nijkerk (J. W.), 4004, 4155.

O.

Obbes of Obbensz (Nittert), 3632, 3713.
Oldenbarnevelt (J. van), 1127, 1553, 2624—2631, 2893—2894.
Ondermarck (Nat.), 5719.
Orem (N.), 5245.
Ossolinsky (G.), 3159.
Oste (J.), 100.
Osterhaern (H.), 3636.
Ostorodus (Chr.), 1157.
Otho (J.), 100.
Oudesteyns van Dreischor (J.), 1988.
Outhovius (J.), 3388.
Overbury (Th.), 3660.
Oxenstern (A.), 5101.

P.

Pacard (G.), 1559.
Paenius (D.), 4348.
Paffnausen (W. E. à), 5187.
Paget (Lord), 4839, 4861.
Pagius (A. A.), 1171.
Pagius (H.), 2283, 2476—2477.
Palatse (M.), 2107*a*.
Palmerio (J. B.), 1338.
Pandelaert (B.), 4629.
P. A. P., 59, 1058—1063, 3862.
Paradinus (Guil.), 87.
Pareus (D.), 1956, 1958, 2056, 2840, 3395.
Parma (Al. Farnese, hertog van) 384, 432—435, 542, 547, 729.
Parsijn (P. Hz. v.), 1975.
Pas (Cr. van der), 4784.
Pasquier (N.), 1703.
" (Est.), 4714.
Paulus V (paus), 3023.
Pauw (A), 5452—5453, 5478, 5685, 5696, 5770.
" (R.), 3834.
Pauwels (H.), 1679.
" (J.), 86.
P. D., 4511.
P. D. Q., 3483.
Peckius, 3187—3193.
Pelgrom (S.), 3886.
Pelletier, 1695—1696, 3644.
Pellio (P.), 5535.
P. E. N., 5528.
Penokus (P. W.), 3843.
Perclaes (N.), 4044.
Pereyra (Fr.), 1391.
Perrenot (Fr.), 223, 243.
Peters (J.), 1579.
Pezelius (Chr.), 1310.
Pezenius (J.), 2783.
Philalethes (Phil.), 1920.
Philalethius (Gul.), zie: Damius.
" (Iren.), zie: Teellinck (E.).
Philaletius (Eus.), 2422.
Phileleutherus (Th.), zie Taurinus (J.).
Philopator (Alex.), 2437—2439.
Philopatris (Th.), 4446, 4449, 4979, 5136—5138.
Philopatroon (E.), 4575.
P. H. V. G., 5571.
P. J., 1678.
P. J. A., 1994.
P. J. Au, 1896.
Pick (J. Cz.), 3539.
Pietersz (J.), 5752.
Pin (du), 1207.
Pipardus (D.), 3379.

Piscator (J.), 2780.
P. L., 1795.
Placius (J.), 3877.
Plempius (C. G.), 4555.
Plessen (von), 3158.
Plessis Mornay (du), 965.
Plosarius (D.), 3505.
Pol (van de), zie Pollio.
Polanus (A.), 1897, 1994.
Pollio (Ass.), 3271.
Pollot (L.). 1893.
Polyander (J.), 2289.
Pontaimery, 927.
Poppius (E.), 2565, 2969, 2974, 3073, 3081, 3252, 3261, 3366, 3555, 3616.
Postellion, 3582—3583, 3633.
P. P., 5604.
Praepositus (J.), 20.
Praevostius (B.), 3491, 5755.
Pré (E. D.), 1393.
Prometheus, 222.
Prouninck van Deventer, 831.
Puppius (H.), 1149.
" (R.), 1349.
Puteanus (Er.), 2454—2456, 4302—4304, 4333, 4378.
Putte (D. v. d.), 4727.
Putter (P. D.), 5574.
P. V., 1817.
Pym (J.), 4730, 4735, 4913, 4915.

Q.

Quelen (A. van), 4689.
Quesnelius (P.), 3680.
Quintijn (G. J.), 4279, 4316.

R.

Rakoczy (G.), 5090.
Ravens, zie Corvinus.
Ravenspergius (H.), 2453.
R. D., 2001.
Rebbe (N. de), 1025.
Regiomontanus (J.), 855.
Reifenberg (J.), 3115.
Reigersbergh (J. v.), 2959, 3843.
Rekenare (C. de), 617.
Remautius (W.), 3075.
Renesse (L. G. v.), 3530, 4654.
Requesens (L. de), 235.
Resendius (A. A.), 51.
Reyd (E. van), 1300.
Reygersbergh (J. van), zie Reigersbergh.
Reygersbergh (N. v.), 3744—3745.
Rhenanus Vzichius, 77.
Richardot, 1528.
Richy (J. de), 687.
Rickelsma (V.), zie Rijckelsma.
Ripel (Oct.), 5329.
Rivet (A.), 3597, 4505, 5380, 5609.
Robbert (prins), 4868.
Robberts (Rob.), 1482, 1753, 1780, 2114, 2348.
Robertinus (S.), 5007.
Rocca (Ang.), 1208.
Rodrigo D. A., 1058—1063.
Rog (J. L. en J. L. van), 2538, 4082.
Rohan (duc de), 3643, 3781, 4618.
Rolwaghen (J. C.), 1172.
Roman (A.), 4540, 4541.
Rooswijck (N.), 202.
Rosaeus (D.), 4697.
Rosbecius (J.), 1568.

Rothamel (N.), 1379, 3534, 3896.
R. S. F. F., zie: Sixti (R.).
R. S. V. W. E., 2984.
R. T., zie: Telle (R.).
Ruddyard (B.), 4674, 4747, 4864.
Rudolf II, keizer v. Oostenrijk, 1513.
Russchuer (P. de), 4640.
Ruthgersius (G.), 3498.
Ruytinck (S.), 2216.
R. V., 1924.
Rijckelsma (V.), 1349, 3278.
Rijckewaert (C.), 2961, 3702, 3751.
„ (J.), 4398.
Rijs (Hans de), 3714.
Rijswijck (B. van), 3279, 4170.

S.

Saint-Amand (de), 4662.
Saint-Germain (de), zie: Morgues (M. de).
Saint-Jean (L. de), 4798.
Sakfield (E.), 3165.
Sala (A.), 60.
Salmasius (Cl.), 5147.
Sandaeus (M.), 2544.
Sande (J. v.), 1300.
Sannes (J. Petri), 2310.
Sapma (D.), 2054, 2964, 3257.
Saravia, 673.
Sartorius (J.), 4645.
Saulheim, zie: Werner.
Sayon (A.), 1307.
S. B., 5526.
Scabaelje (D.), 2487.
Scaliger, 1207, 1285.
Scarron, 4900.
Sccyfve (J.), 537.
Sceperus (J.), 5216.
Schagen (P. J.), 2221.
Schelta (J. B.), 767.
Schenck von Nijdecken (M.), 825.
Schets (G.), 514.
Schilders (R.), 1218.
Schlaaffius (L.), 1558.
Schonenborch (G.), 2795.
Schoock (M.), 4588.
Schotlerus (J.), 2424—2425, 3489.
Schouten (J.), 4565.
„ (W. C.), 2494.
Schoyerus (J.), 5214.
Schut (L. H. V.), 3822.
Schutzius (P.), 5569.
Schuute (C.), 91.
Schuyl (Fl.), 5145, 5147.
Scilperoort (C.), 3498.
„ (G.), 3498.
Scioppius (C.), 2814.
Scott (Th.), 3056, 3207—3208, 3529—3530, 3627.
Screvelius (F.), 1162.
Scribani (Ch.), 3609—3610, 3676—3679.
Scriverius (P.), 3989.
S. D. N., 5330.
Secundus (Paulus), 887, 888, 1111, 1113—1114.
Semmes van Zuiderwolde (P. J.), 2780.
Serarius (N.), 1655.
Servient (de la Roche), 5438—5444, 5455—5457, 5459—5460, 5466—5467, 5471—5474, 5481—5482, 5725—5728.
Sibema (B.), 4182, 4892.
Siccama (S.), 1991.
Sichem (C. van), 3151—3152.

Simonssoon (Adr.), 2406, 2785, 3364—3365.
Sixti (R.), 3767—3768.
Slatius (H.), 2253, 2407, 2412, 2413, 2977, 2980—2981, 3085—3089, 3475—3476.
S. L. T., 4569.
Smith (J.), 4492.
Smout (A. J.), 1557, 1654, 1776, 1955, 2072, 2790.
Sobius (J.), 18.
Socinus (F.), 3001, 3497, 4644.
Soet (J.), 4622.
Sohnius (G.), 1899.
Soler, 4635.
Sommer (J. H.), 4693.
Sonnevelt (C. a.), 2657.
Sonoij (D.), 826.
Sousa Coutinho (de), 5552—5553, 5560.
Spanheim, 5609.
Spelman (Cl.), 5633.
Spilbergen (J. v.), 1372—1373, 2320.
Spindelius (H.), 5543*a*.
Spinola, 3046.
Spoormaker (P. H.), 3905
Spranckhuijsen (D.), 2398, 3858, 3867, 5567.
Stalpert van der Wiel (C.), 4649, 4651.
Stampioen (W. J.), 4658.
Starter (J.), 3058, 3059.
Stellingwerff (Fr.), 2319.
Stephani (W.), 3302.
Stephanus (S.), 580.
Sterlincx (P.), 203.
Stermont (J.), 5035.
Stevin (S.), 1926.
Steyns (J.), 4667.
Stoflens (J.), 855.
Strafford, zie: Wentworth.
Stratenus (G.), 1000.
Stratius (J.), 52.
Strombergius (H.), 2857.
Stuannus (O.), 5340.
Suallembergius (Th. A.), 80.
S. V. P., 4682.
S. v. V., zie: Veltius.
S. W., 2813.
Swaef (J. de), 3342.
Sweertius (R.), 1811.
Sylva (L. de), 3242.
Symonsz (A.), zie: Simonssoon.
Syverts Soon (W.), 1310.

T.

Tassio (J. B. de), 958.
Tate, 5171.
Taurinus (J.), 1861—1862, 2262—2266, 2295, 2366—2368, 2381—2383, 2387, 2420—2421, 2464—2466, 2470, 2531, 2562—2564, 2590, 2595, 2663.
Taylor (J.), 5407.
Taylour (J.), 4403, 4465.
T. D., 781.
Teeckmannus (A.), 4095.
Teellinck (Ew.), 2256—2258, 2436—2443, 2445—2446, 2515—2517, 2985, 3038, 3119—3120, 3148—3149, 3274—3275, 3378, 3606—3607, 3626.
Teellinck (W.), 1481, 3121, 3495—3496, 3559—3561, 3707—3709, 3973.
Tegularius (H.), 5579.

Teixeira (P. Jos. de), 1021.
Telle (R.), 1971, 2082, 2208, 2214, 2301, 2308—2309, 2348, 2480*a*—2483, 2487, 2963, 2982, 3060.
T. G., 4660.
T. G. A. V. B., zie: Bossche (v. d.).
T. G. B. V. A. P. L., 2467.
Theunisz (J.), 3773.
Theunissen (Th.?), zie: Lust (v. d.).
Thomsonius (L.), 3402.
Thysius (A.), 2307.
Tilenus (D.), 1985, 3251, 3471, 4067, 4164.
T. M. W., 1995.
Torsay, 1393.
Tossanus (D.), 1655, 1787, 1896.
Trelcatius (L.), 1347.
Trelle, 899.
Trigault (N.), 2173.
Trigland (J.), 2191—2193, 2197, 2209—2210, 2267, 2269, 2271, 2287, 2289, 2291, 2349, 2372—2373, 2447—2448, 2524, 3002, 3077, 3467—3470, 3474, 4282, 4699.
Tristan, 4332.
Trottereau van Brugghe (M.), 874.
Tuke (Th.), 1901.
Tychonius (S.), 4376.
Tyssen (M.), 5084.
T. W., 1325.

U.

Udents (C. A.), 3669.
U. E. G. B., 2862.
Urbanus VIII, paus, 4817.
Urbanus (J.), 3958, 4037—4038.
Ursinus (G.), 551.
Usselincx (W.), 1438—1443, 3426, 3735, 4016—4017.
Uytenbogaert, zie: Wtenbogaert.
Uzichius (Rh.), 77.

V.

Valens (P.), 3013.
Valentius (D.), 4456.
Valerii (Valerius), 998.
Varposco (A.), 3403.
Varsevicius (Chr.), 1017.
Vedelius (N.), 4181.
Veen (J. V.), 3863, 3872, 3892, 4255, 4277, 4421, 5128.
Veer (Ellert de), 726, 1788.
Velle (N. Martens van), 5505.
Velsius (J.), 2802.
Velthusius (H.), 3723, 4112.
Veltius (S.), 3889.
Venator (A. T.), 1286, 1841—1843, 1845, 2433.
Venator (J.), 3271.
Vendelinus (G.), 5392.
Vener (W.), 1623, 1738.
Venne (A. v. d.), 3862.
Venturin (Ph.), 4720.
Verborg (A.), 5145.
Verburg (M. Adrz.), 2253.
Verhaghen (J.), 3629.
Verheyden (J.), 967, 2318.
" (W.), 816—819, 859, 954, 2318.
Vermeulen (J. P.), 1172.
Verstegen (R.), 2495.
Verstegus Palatinus (G.), 1392.
Verus (L.), 2346—2347.
Vieira (A.), 5383.
Vies (L. S. de), 3893.

Viglius van Aytta, 83.
Vignacurtius (M.), 1024.
Villaganonis (N.), 58.
Villers (P. de), 554—563.
Vinck (J.), 3502.
Vinsemius (D.), 2788.
Vitry (de), 900.
Vivant (P.), 965.
Vivere (A. v. d.), 1787, 2256—2258.
Viverius (J.), 1048, 1141, 1167, 2959, 3567, 4457.
Vlack Jr. (D.), 3280.
Voetius (G.), 4645, 4717, 5580.
Vogelius of Vogellius (H.), 2134, 2548, 3116, 3625, 5139, 5249.
Voidovius (A.), 1157.
Vondel (J. v. d.), 2902—2905, 3617—3618, 3666, 3670, 3741, 3761, 3816, 3836, 3933, 4044—4048, 4099, 4102, 4103, 4129, 4163, 4180, 4743, 4998, 5065—5068, 5237, 5795.
Voocht (N.), 2957.
Voorburch (J. Barentsz. v.), 1988.
Vorstius (A.), 3844.
„ (C.), 1852—1856, 1858—1860, 1875, 1876, 1879—1881, 1951, 1953, 1966—1968, 1970, 1971, 2781, 3103.
Vos (J.), 5744—5747.
„ (P. J.), 4325.
Vosberghen (A.), 1612.
Voscuil of Voskuil (E.), 2424—2425, 3105, 3906.
Vossius (G. J.), 2452.
Vrederijckx (Chr.), 3715.
Vreimundima (P.), 3676—3677.
Vriborch (G. v.), 1965.
Vries (L. S. de), 3893.
Vrij (Fr. de), 3262.
Vulcanius (B.), 1375.
V. W. C., 5021.

W.

Waarmond (Y. van), 3348.
Wachtendorpius (C.), 5186.
Walaeus (A.), 2204, 3769, 3963.
Walen (J.), 5233, 5592—5593.
Walerande (J. B. de), 1435.
Warder (W. Cz. van), 3283.
Warfuse Hooft (Graaf van), 4239, 4298.
Wassenaer (Nic. a), 3407.
Wassenburch (P.), 2405, 2784.
Waterdrincker (Z. Bz.), 4622.
W. B(audart?), 1342.
W. C., 3283, 3611, 4345.
W. D. B., 5002.
Weerdt (J. de), 3673.
Weert (G. van), 5614.
Weiss (J.), 178.
Wentworth (Th.), lord Strafford, 4736—4741.
Werner van Saulheim, 1143.
Werve (H. de), 4462, 4467, 5041.
Wesembeeck (J. van), 146—148.
Westerbaen (J.), 3566, 5576, 5796, 5809.
White (M.), 4473.
Wiinbergen (J.), 3992.
Willem I, prins van Oranje, 159—170, 194, 195, 476—478, 503, 523—525, 538—540, 579.
Willemsz (J.), 5748.
„ (P.), 3210.
Willichius (Urb.), 1921.